

MONUMENTA

HISTORIAE BOHEMICA

EDITA

AUXILIO ILLUSTRUM AMICORUM PATRIAE
HISTORIAE

AB

ANTONIO GINDELY.

STARÉ PAMĚTI DĚJIN ČESKÝCH

VYDÁVÁ POMOCÍ

VZNEŠENÝCH PŘÍZNIVCŮ DOMÁCIHO DĚJEPISU

ANTONÍN GINDELY.

I.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1866.

PAMĚTI

NEJVVŠŠÍHO KANCLÉŘE KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

VILÉMA HRABĚTE SLAVATY

Z CHLUMU A Z KOŠMBERKA, VLÁDAŘE DOMU HRADECKÉHO, PÁNA
NA HRADCI JINDŘICHOVĚ, STRÁŽI, TELČI, ŽIROVNICI A MĚLNICE,
NEJVVŠŠÍHO DĚDIČNÉHO ŠENKA KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO, CÍSAŘŮV
FERDINANDA II. A III. SKUTEČNÉHO TEJNÉHO RADDY A KOMOR-
NÍKA, RYTÍŘE ZLATÉHO ROUNA.

(NAR. 1. PROSINCE 1572, ZEMŘ. 19. LEDNA 1652.)

OD L. 1608 DO 1619.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

JOSEF JIREČEK.

I. DÍL.

1608—1609, PAK 1618 —1619.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1866.

O b s a h.

Strana.	Doba.	
33	1575.	Slib Max. II. o svobodném provozování náboženství.
36	1576.	Stav náboženský za prvních let Rudolfových.
37		O Mikulášencích.
39		O Bratřích. Účastenství podobojích v úřadech. Stav kněžstva.
40	1600.	Dosazení Zdeňka z Lobkovic na úřad nejvyššího kancelářství a obrat v náboženství tím počatý. 1602. publikování mandátu kr. Vladislava II. proti Bratřím.
44	1603.	Rozkaz strany nedosazování osob, kteréby katolíci anebo podobojí staré víry nebyly, v úřady městské. Rozkaz pánu Belvicovi. Snažení arcib. Zbyňka Berky o zvelebení katolictva.
46	1608.	Vtržení Mathiášovo do Čech.
47	"	O administ. knězi Václavovi.

1608.

152	10. máje.	Příjezd Mathiášův do Čáslavě.
	19. "	Sněm pražský.
154	22. "	První ozvání stavův o náboženství.
	23. "	Rozmluva o mandátu kr. Vladislavově.
	24. "	Spis Budovcův v příčině náboženství schválen a od stavův podepsán.
156	26. "	podány císaři stížnosti stavovské.
153	—	Promluvení Karla z Žerotína ke stavům.
160	27. "	Odkládavá odpověď císařská. Jitření. Audienci žádána. O. Šlik určen za mluvčího.
161	28. "	Audienci.
162	29. "	Resolucí na stížnosti stavovské dána.
167	30. "	Odpověď a poděkování stavův.
170	25. červn.	Smlouva s Mathiášem ztvrzena.
178	6. září.	Mandát císařský vydán k upokojení lidu příčinou rozličných pověstí.
180	19. října.	Sněm ke dni 11. listop. vypsáný odložen do 27. ledna 1609, a krajší sjezdové nařízení.

1609.

183	27. ledna.	Stavové se ke sněmu sjeli.
—	28. "	Vydán zákaz závazkův, ježto se podpisováuím spisu Budovcova (24. máje) staly. Jednání o to ve sněmě.
186	29. "	Pokračování v jednání tom.

VI

Strana. Doba.

- 186 30. ledna. Jednání o audienci a o přítomnosti nejvyšších při ní úředníkův. Audienci sama, kdež omluva v příčině podpisův učiněna.
- 191 31. „ Obeslání sněmovní deputace k císaři, jenž jim proposicí sněmovní odporoučel. (1. února neděle. 2. hromnice.)
- 192 3. února. Obeslání katol. úředníků zemských, Pražan i poslů z měst k p. purkrabímu. Jednání sněmovní.
- 194 4. „ Audienci. Promluva Š. J. ze Šternberka k císaři. Audienci druhá a odevzdání artikulu o náboženství. Dotaz nejv. kancléře k administratorovi dolejší konsistoře o konfessi českou (str. 213 mylně se dotaz tento klade po 18. únoru.)
- 195 5. „ Zpráva o včerejší audienci stavům podána.
- 6. „ P. ze Šternberka konfessi českou císaři dodal. Ve sněmě stížnost poslů městských příčinou domluvy p. purkrabiho dne 3. února.
- 196 7. „ Schůze městských poslů na rathouze staroměstském kodvrácení jich od spolku s vyššími stavy. Heydelius a Kober.
- 214 7. „ Zpráva administratora konsistoře dolejší k dotazu p. kancléřovu ode dne 4. února.
- 198 8. a 9. ún. Ve sněmě nic nejednáno.
10. „ Jednání sněmovní. Téhož dne a následujícího
- 198 11. „ uvažování radd císařských a jiných osob o odpovědi, jaká by se stavům p. o. dáti měla, načež sepsána a deputací stavovské dodána.
- 203 12. „ Odpověď ve sněmě čtena.
- 204 13. „ Porada pod obojích o repliku.
- 205 14. „ Rozpory o postavení Bratří českých. Replika konečně zredivována a schválena.
- 210 18. „ Audienci, kdež repliku deputace pod obojích císaři podala.
- 219 19. a 20. ún. Porada o resoluci císařskou; schůze u arcibiskupa.
- 21. „ Resoluci císařská deputací stavovské dodána.
- 222 22.—26. ú. Podobojí o repliku se radili a ji spisovali.
- 27. „ Deputace stavovská ji císaři předložila.
- 244 2. březn. Porada u arcibiskupa o odpověď na repliku tuto.
- 3. „ Druhá schůze tamtéž, ač jen některých katolických.
- 4. „ Porada nejv. úředníků katolických v kanceláři české.
- 246 8. „ Příchod 50 podobojích do kanceláře české, žádajících brzkého vyřízení.
- 247 9. „ Audienci podobojím povolena a císařská resolucí jim odevzdána. Porada podobojích o resoluci této.
- 250 10. „ Katolickým pánům domlouváno ve sněmě od podobojích.
- 252 14. „ Audienci podobojím povolena a triplika jejich císaři podána. Zdání p. Šternberkovo o odložení celé té věci k příštímú sněmu.
- 257 15. „ Uvažována v kanceláři české od nejv. úředníkův katolických triplika a návrh p. Šternberkův. Deputace uherská žádala o připuštění do sněmu, což jí odepřeno. Nejv. úředníci k císaři voláni, jenž se o jistou odpověď rozhodl a sepsati ji kázal.
- 261 Nepohodnutí se p. Šternberka s podobojími, kteří místo něho p. J. O. Šlika za svého mluvčího obrali.
28. „ Čtvrtá resoluci císařská pod obojím dodána. O této v díle Slavatově zprávy není. Na str. 262 před novým odstavcem „Dáleji jednoho dne atd.“ jest mezeza. Vypuštěno dodání čtvrté resoluce (23. bř.) a quadrupliky stavovské (24. bř.), kteráž ostatně na str. 253—7 omylem místo tripliky položena.

Strana.	Doba.	
262	28. břez.	Budovec domlouvá pánům katolickým a hrozí odjezdem podobojích.
263	31. "	Poslední resolucí císařská deputací podobojích dána. Oznámení p. purkrabího, že císař v další slyšení straně p. o. dávati se nemíní.
264	1. dub.	Ohražení podobojích a pozvání ke dni 4. máje ke sjezdu na rathouz novoměstský p. purkrabímu přednešeno. Sněm vzdán.
269	6. "	Mandátem vydán zákaz císařský sjezdu tohoto.
270	28. "	Podobojí u císaře audiencí měli a k rozepsání sněmu radili.
271	29. "	a následujících dnů podobojí k p. purkrabí obesílání a přímluvy k nim činěny, aby sjezdu nechali.
—	4. máje.	Podobojí na hradě pražském se shromáždili.
272	5. "	Druhá schůze jejich tanítěž. Stálá rokování mezi nejv. úředníky a pod obojími.
273	8. "	Podobojí audiencí u císaře měli, ale, ničeho nedosahše, hned se na rathouz novoměstský odebrali. Vilém z Landštejna je napomíná k rozchodu.
274	9. "	První porady na rathouze novoměstském. Hluchý poplach. Vyslání ke shromážděným nejv. úředníci zemští. Večer pokřik o Heydeliusa.
277	10. "	Druhá porada. Omluva sepsati kázána. Večer pokřik o domnělém uvězení osob na hrad pražský vyslaných.
278	11. "	Zpráva od vyslaných těch podána. Omluva schválena a
285	12. "	císaři dodána.
—	15. "	Oznámeno nejv. úředníkům p. o., že císař s omluvou spokojen, a mandát vyzdvihnouti i sněm rozepsati hotov jest.
—	16. "	Vyslaným podobojích mandát o tom v konceptu dodán (tudíž datum jeho ode dne 16. máje).
286	17. a 18. m.	Formováno od podobojích na konceptě tomto.
—	20. "	Mandát vyhlášen.
289	25. "	Sněm zahájen.
—	26. "	Proposicí sněmovní odložena do zejtrí; stížnosti na odklad ten podobojích.
290	27. "	Proposicí skrze nejv. purkrabí sněmu odevzdána.
291	28. "	Soukromá schůze pod obojích v soudné světnici; vyslaní z Kladska a Loketska slyšení; rozmluvy strany přednešení o náboženství; předpuštění čtyři faráři pražští.
294	29. "	Čten koncept přednešení toho; žádána audiencí a dosažena; spis od stavův podaný nejv. úředníkům k poradě poručen.
295	30. "	Odklad odpovědi císařské do zejtrí.
296	1. června.	Odpověď císařská podobojím dána. Zjitření příčinou její.
297	2. "	Replika podobojích schválena a audiencí žádána; přihlášení se k stavům faráře El. Šudy.
298	3. "	Audiencí a replika císaři odevzdána.
299	4. "	Marné na odpověď císařskou čekání.
—	5. "	Po delším čekání odpovědi dostali.
301	6. "	Nařízeno několik osob k uvažování toho, co by replikováno býti mělo.
—	7.—9. "	Svatodušní svátky.
—	10. "	Uvažování odloženo, a teprv
—	11. "	předsevzato; arcikníže Leopold v Praze.
302	12. "	Dotíráno na nejv. úředníky.
304	13. "	Další o tom řeči.
306	14. "	Audiencí, při které vyslaní koncept majestátu na tabuli v pokoji císařském položivše, zanechali.

VIII

Strana. Doba.

- 308 16. červn. Dekrety Pražanům a universitě v příčině processí o Božím Těle dodány.
- 306 17. " Děkan z Chrudimě a jiní kněží, pak minorita K. Felix k podobojím se přihlašují; vyslaní z knížectví slezských do stavovského shromáždění připuštěni.
- 309 — " Administrátor konsistoře dolejší a někteří farářové na kancelář českou povoláni příčinou Bož. Těla. Dotazování se jich některých u stavův p. o.
- 311 18. " Božího Těla.
- 19. " Pokřik o podloženém prachu.
- 312 20. " Jednání s posly slezskými a uzavření spolku s nimi. Odevzdání resoluce císařské. Nové dotírání na nejv. úředníky. Odklad sněmu do pozejtří (pondělí).
- 316 21. " Výstupy v kostelích pražských.
- 22. " Voleno 20 osob k uvažování, coby dáleji činiti měli (defensí a omluva).
- 317 — " Čteno návrhy od nich učiněné.
- 24. " O defensí uvažováno; prostředkování posla saského.
- 320 25. " Uvažování prostředkovacího návrhu týmž poslem podaného.
- 323 26. " Po delším čekání večír nová resolucí císařská stavům podobojím poslána. Omluva těchto publikována. Artikul o defensí ve sněmě čten.
- 339 27. " Shromáždění stavův podobojí na rathouze staroměstském; přísahy a reversy od direktorů činěny a přijímány; poprvé k nim posláni pan F. z Donína a p. Točník od panů katolických; (342) zbití františkána na rynku staroměstském — a opatření direktorů proti podobným případům; psáno ku Krist. z Anhaltu.
- 343 28. " Rokováno o najímání lidu válečného.
- 344 29. " Jednání o to s Turnem; ohlášení se Loketských. Pozvání p. purkrabího některým z direktorův ke schůzce v domě jeho.
- 30. " Zpráva od těchto direktorům všem dána; vypravení několika osob k p. purkrabímu a první schůze u něho. Vzkázání direktorům od posla saského.
- 346 1. červc. Druhá schůze u nejv. purkrabí; obec staroměstská před direktory obeslána.
- 348 2. " Třetí schůze u nejv. purkrabí.
- 351 3. " Čtvrtá schůze tamtéž.
- 354 4. " Pátá schůze tamtéž.
- 355 5. " Notule reversu podobojích od p. purkrabího direktorům ke ztvrzení poslána; patenty od direktorův po krajích roze slány o kontribuci (datum patentův těchto jest od 29. června) —
- 359 6. " Psaní od direktorů do krajů posláno; zpráva došla o kon- cessích, od Mathiáše protestantům rakouským učiněných.
- 361 7. " Druhé poslání F. z Donína k direktorům s vyřízením, že císař majestát dáti chce. Vyslání devíti osob do domu p. purkrabího.
- 362 8. " Třetí poslání p. F. z Donína a p. Točníka k direktorům s konceptem majestátu.
- 363 9. " Majestát od císaře podepsán; taktéž porovnání mezi oběma stranama.
- 10. " Čtvrté poslání p. F. z Donína se zprávou, že majestát císařem podepsaný již v kanceláři české, aby oň došli; což oni učiniti odepřeli.

Strana. Doba.

- 364 11. červce. Páté posláni p. z Donína a Točníka se vzkázáním, aby podobojí o majestát na hrad pražský přišli. Vysláno k tomu dvanáct osob s poděkovacím listem. P. purkrabí žádá, aby první lid válečný byl rozpuštěn.
- 366 12. " Vysláno 6 podobojích do kanceláře české.
- 370 13. " Majestát pod obojím odevzdán (srovnej str. 400); psaní o tom od direktorův do krajův učiněno. Stavům slezským též majestát dán.
- 372 20. " Navrácení se stavův do Prahy k obnovenému sněmování.
- 373 21. " Schůze jich na rathouze staroměstském; čtení majestátu.
- 374 22. " Shromáždění na hradě pražském ke sněmu; nařízení relatorův o vklad majestátu ke deskám; žádost měst, aby spolu z nich relatoři vzati byli.
- 375 23. " Svoleno výminečně k žádosti této; majestát do desk vložen.
- 400 24. " Podáno ve sněmě 60 artikulů.
- 406 6. října. Vyřízena amnistie.
- 412 17. " Jednání sněmu v příčině vzpouzení se p. kancléře, Slavaty a p. z Martinic podepsati se v amnistii podobojím dané.

1610.

- 380 a 404 26. února. Majestát na Karlštejn dovezen.

1618.

- 81—94 23. máje. Vyhození pana z Martinic, V. Slavaty a Filippa Fabricia z okna kanceláře české; útěk Fabriciův a Martinicův.
- 93 24. máje. Příjezd Martinicův do kláštera plasského, odkudž do Vídně, do Prahy a na Karlštejn psaní rozeslal.
- 100 25. " Z Plas až na nocleh do Tachova.
- 101 26. " Z Tachova až do Schwarzenhofu.
- 103 27. " Z Schwarzenhofu do Řezna.
- 104 28. " Z Řezna do Erlspachu.
- 29. " Z Erlspachu do Freisinku.
- 105 30. " Z Freisinku do Mnichova.
- 106 31. " a násl. pobyt v Mnichově.
- 108 7. června. Odjezd z Prahy hraběnky z Martinic na Zelenou horu, kamž se dne 9. dostala, ale hned 10. dále odjela. Dne 12. přijela do Neukirchu a 20. do Mnichova.
- 119—140 Pobyt a příhody Slavatovy v Praze; v srpnu 1619 odjezd jeho z Čech.

1619.

- 58 20. března. Umřel císař Mathiáš.
- 131 24. července. Sněm valný v Praze držán.
- 131 21. srpna. Ohlášení sněmu, že Ferdinanda II. k vládě připustiti nemíní.
- 57—74. Příhody za Ferdinanda II. až konec 1619.

O p r a v y.

Str.	14	řádek	8	zh. téhož <i>směru</i> (m. sněmu).
"	46	"	11	" zastávati <i>nezanedbávali</i> .
"	—	"	14	" <i>J. M. císař.</i>
"	94	"	21	zd. 24. máje (m. 21. máje).
"	104	"	9	" 28. máje (m. 23. máje).
"	159	"	5 a 6	zh. na něž <i>se i sněm vztahuje, dosazovaly.</i>
"	160	"	11	zh. <i>odpověď.</i>
"	—	"	12	" žádali <i>za vystoupení.</i>

Paměti

nejvyššího kancléře království českého

Viléma hraběte Slavaty

naroz. 1. prosince 1572, zemřelého 19. ledna 1652.

K vydání upravil

Josef Jireček.

Spisovatelská činnost Viléma hr. Slavaty.

První pobudky k vylíčení souvěkých událostí dostalo se Slavatovi přítelem jeho Jaroslavem Bořitou z Martinic l. 1632; příčinu k tomu zavedla vyšlá tehdá relací o věcech českých, která podle přesvědčení obou pánů mnoho nepravdivého v sobě obsahovala. „Kdyby mně tak mnoho času postačovalo,“ odpovídá mu Slavata v listu svém dne 9. června 1632, „sám bych se do toho dal a tu bezbožnou relací s dobrým fundamentem refutiroval.“

Touž dobou psal Slavatovi mladší Martinic Jiří Adam, předkládáje mu, jak by bylo důležité, aby on (Slavata), jsa pamětník událostí tak důležitých, obšírněji je hleděl vypsati. „V příčině psaní historií za našeho věku,“ odpověděl mu Slavata dne 30. června 1632, „VMsti zdání není zlé. Kdyby za našeho živobytí v sepsání historií nětco se doložilo, čemu by jeden místa dáti nechtěl, mohl by se k tomu ozvati; než když po smrti jeho se stane, manebit fides penes legentem“. Nicméně zůstalo při pouhém přemítání předmětu toho. Události tehdejší nadto nebyly hrubě tomu příznivy, aby muž, jsoucí v tak pracném a vážném postavení, jakož bylo nejvyšší kancléřství české, byl míval té prázdně, jakovéž ke skládání velikého spisu zapotřebí jest.

L. 1636 byl Slavata v průvodu císaře Ferdinanda II. v Řezně; zde se mu do rukou dostal memoriál Hendricha Matesa z Thurnu, sepsaný příčinou jisté dedukce, kteráž měla ospravedlniti usmrcení Albrechta

z Waldšteinu, spolu však Thurna všelijak se dotýkala. Thurn tu zavadil o věc, kteréž Slavata nikdy nemohl slyšeti, aby se nebránil. Praví totiž, že vyhození dvou královských místodržících, Slavaty a Martinice, skutek byl spravedlivý a že jest se jim dobře stalo; mnozí prý králové, kurfirsti, knížata a potentáti, kterým Thurn zprávu o tom podal, že jsou totéž uznávali.

Slavata, vrátiv se z Řezna, hned pomýšlel, zpomínaje na starší rady přátel svých, aby nařknutí Thurnovo odmítl a potomstvu zůstavil vyličení dějů, jichžto takovou měrou byl činným i trpným svědkem, kterak on sám a pánové rovného s ním smýšlení sami je byli zkusili.

Nemeškal o tom též s přátely radu bráti. Pan Hendrich z Kolovrat odpověděl mu k dotazu jeho dne 18. března 1637: „Psaní VMstino de dato Vídní 11. hujus jsem přijal, a jaké mínění VMsti jest v spisování a vyjádření všeho, jak se dalo před a při pozdvížení bouřlivých některých, čeho jako i potom co se konalo, pro paměť potomkův vzáctných VMsti, uznávám dobrou věc býti, obzvláště co se náboženství dotýče.“ Podobně mu psal i Martinic.

Pro štěstí byl Slavata v letech od 1608 až 1618 pilně zapisoval, cokoli se tehda událo. Po každém sezení sněmovním scházival se s pánem z Martinic a tu dílem z poznámek svých, mezi rokováním učiněných, dílem z paměti společně sepisovali veškeren běh sněmovního jednání. Krom toho byl Martinic sám o těch věcech, ježto se před 23. májem 1618 a tohoto dne udály, německé sepsání učinil, kteréž Slavatovi, mimo četné dopisy současné a akta veřejná, též po ruce bylo. O událostech po dni onom Slavata, jsa v domě Lobkovickém uvězen, sám pro sebe, nad to pak více pro dvůr císařský zaznamenával.

Aby pak při spisování tím bezpečněji s pravdou se neminul, posílal jednotlivé kvinterny (pětiarší) jiným pamětníkům, jmenovitě Jaroslavovi z Martinic a Hen-

drichovi z Kolovrat, pak i jiným přátelům, jako Jiřímu Ad. z Martinic, Fridrichovi z Talmberka, synu svému Adamovi atd.

Jar. Martinic a Kolovrat koncept Slavatův pilně opravovali. Zvláště Martinic velikou s tím práci měl a pilně k tomu přihlédal, aby „žádné české slovo neforemné nebylo.“ Jindřichohradecký archiv chová ještě některé zbytky prvotního konceptu s opravami řečených pánů a konečnou redakcí Slavatovu. Kdežto pán z Kolovrat píše písmem plynným a rázným, je písmo Martinicovo tak drobné a něžné, že by se podle názvu typografického dobře perlovým nazvati dalo. Slavata píše velmi klikatě a dosti nečtitedlně, načež i on sám na jednom místě naráží. „Spisování historické“ ostatně nepsal svou rukou, nýbrž diktoval je, jako všechny skoro dopisy své z pozdějších let.

Text, po česku zredigovaný, kázal do němčiny překládati a překlad, dav jej napřed P. Ferovi (Jiřímu Plachému) k posouzení, přátelům a příznivcům českého jazyka neznajícím ke čtení rozesílal, zejména i Marii Anně, vévodkyni bavorské.

Takovým během byl od l. 1637 do 1640 hotov s obranou svou proti Thurnovi, vloživ v ni pořádkem ovšem ne chronologickým, nýbrž takovým, jakýž se mu postupem Thurnova spisu naskytoval, paměti své a obsáhlé doklady k jich dotvrzení.

Již l. 1639 psal byl Ferus sekretáři Slavatovu, Hrušovskému jménem, aby se v další provedení kroniky Hajkovy, počnouc od l. 1526, uvázal. Hrušovský k dílu takovému prázdně ani dostihu neměl, za to se však sám Slavata, dokonav, čeho se mu proti Thurnovi dokázati zapotřebí vidělo, jal spisovati děje Ferdinanda I. a nástupců jeho. Dílo mu pod rukou rostlo. Z počátku mínil jen českou historii spisovati, brzo však vedl jej postup dějů k tomu, aby zahrnul ve spis svůj i také historii jiných zemí, kterýmž Ferdinand vládl. Později pak vypisovati se jal i děje

cizí, pokud se rakouských a německých dotýkaly, posléze pak dílo jeho docela na se vzalo povahu historie všeobecné s hlavním zřením k věcem náboženským.

Přistoupiv k pokračování v kronice Hajkově dal si od jistého doktora Věničkovského v Praze děje české po l. 1526 vypisovati. Poněvadž pak Věničkovský u vypravování příliš se šířil, přestal Slavata pomoci jeho dáleji užívat, ačkoliv jej k dalšímu spisování pobádali, ano i odměny jemu poskytovati neopomíjel.

V třetí a čtvrté knize spisování svého díla, z nichž čerpal, vždy výslovně citoval a výňatky z nich bez další úpravy jen překládal, od knihy páté však jal se látku z rozličných spisů sbírat a v jednu osnovu ji setkávati.

Z toho, co posud řečeno, vysvitá dosyta, že Slavata při spisování svém nedržel se nikterak plánu napřed uloženého a promyšleného, nýbrž že z počátku zaměřoval k obraně, ponenáhlu pak pouštěl se v obor vždy širší a širší. Spisování stalo se mu zábavou, od které se právě tak odloučiti nemohl, jako od rozjímání duchovního. Prázdně mu od té doby, co k pomoci své v úřadu nejvyššího kancléřství dostal mladšího Martinice za pomocníka s titulem „kancléře,“ znamenitě přibýlo.

Úmysl Slavatův nebyl nikdy, aby spis svůj tiskem podal veřejnosti. On přestával na tom, že potomkům svým zůstává dílo v historii poučlivé a v náboženském ohledu bezzávadné, přátelům pak svým že zjedná zábavu a poučení. Tudíž se vysvětluje, že se vyskytá tolikero prepisů díla jeho.

K charakteristice Slavaty, k poučení, kterak při díle svém postupoval a jakým způsobem k pramenům hleděl, poslouží nejlépe výtahy z listů, ježto on v příčině spisování svého od l. 1637 psával. Listové tyto, od Slavaty diktované, zachovali se v archivě Jindřichohradeckém. I v jiném ohledu pro historii literatury nejsou neznamenity.

1637. neurč. datum Hendrichovi z Kolovrat: „Že V. Msti tento týden žádný arch mého spisování neodslám, příčina toho jest, že v tom posledním archu, který jsem V. Msti zaslal, při přepisování něco bylo pochybeno. Protož psal jsem J. Msti panu hofmistrovi v království českém (Jar. z Martinic), aby mně jej zpátkem poslal, kterýž dostanouce neopominu dále dáti psáti a V. Msti odsílati. Sice není tím nic zmeškáno, nebo týž nejv. pan hofmistr ještě několik archův k korigování za sebou má, které nežli on přehlédne a zkorriguje, já zatím jiný snažiti se budu zhotoviti.“

1638. 3. led. Jiř. Ad. z Martinic: „Poněvadž můj příjezd ke dvoru se prodlí a V. Mst zvláště po poledni račte míti prázdnotu, posílám V. Msti jiných osm quinternů mého spisování, abyste je ráčili při své dobré příležitosti pročísti a za sebou až do mého příjezdu zanechat a své zdání oustně mně potom oznámiti, a já neopominu jiných quinternů víceji téhož mého spisování V. Msti communicovati.“

13. led. Hendr. z Kolovrat. Posílá mu opět dva archy a žádá, „že je po přečtení nejv. hofmistrovi v kr. českém k dalšímu nahlédnutí a korigování odevzdati ráčí.“

28. led. témuž opět dva archy posílá. „Když nyní ke dvoru J. Msti Cís. zase se navrátím, tehdy se přičiním, abych každého téhodne po dvou arších V. Msti posílati i communicovati mohl. Dal jsem sobě přečísti teprva teď na cestě ten německý spis, který byl sepsán a vytištěn proti apologii Čechův pod obojí, tehdáž zprotivělých, pod titulem Evangelisch Erklärung. Poznávám, že jest velice dobře s dobrým gruntem sepsaný. Smýšlím, že pan Strolendorf a pan Nostic dobře v tom pracoval. Než já nepamatuji, abych byl kdy prvé před tím ten spis viděti měl, pročez velice rád jsem jej dostal. K mému spisování bude se velice dobře hoditi. A poněvadž v témž spise se dokládá, že se srozumívá, že druhá apologie větší vyjítí má, cožkoli se stane, že proti ní též se náležitá odpověď dá: pročez žádám, že mně ráčíte napsati, zdaliž ráčíte jakou vědomost míti, jestliže taková odpověď na tu druhou apologii dána jest a vůbec vyšla. Jestliže by se stala, tehdy bych ji rád dostal.“

V lednu Pateru Jiř. Ferovi: „Posílám též panu páterovi ještě jeden quintern mého spisování. Rád bych, aby jej při příští sobotní ordinari mně zase odeslal. Nyní víceji quinternův téhož mého spisování zhotovených k odsílání panu páterovi nemám. Příčina toho jest předně: že mnohá má jiná, zvláště publica zaměstnání na překážce jsou. Že nemohu huic rei continuo attendere, a že roztržitě v rozličných časích diktuji, není divu, že na některých místech jedna věc dvakráte

se repetiruje, čemuž bude se moci remediovati, když se bedlivě znovu zase všecko přečte. Druhá příčina ta jest, že mnohé obšírné allegáta následují, a ty nemohou tak spěšně z českého jazyka na německý přeložena býti; neb, ut sit stilus continuens, uno saltem interprete utor. Třetí hlavní příčina jest, že já mého spisování nejméně po dvou arších J. Msti nejv. panu sudímu zemskému (Hendr. z Kolovrat) odesílám. Pán je sice toho neb druhého dne po přijetí ihned přečte, a jestliže se mu vidí, že by ode mne (něco) zapomenuto bylo, tehdy mi skrze psaní to připomene (což sice řídko se děje), a potomně J. Msti nejv. hofmistru kr. českého (Jaroslavu z Martinic) k přehlídnutí a zkorrigování to dává, a pán s velkou pilností to přehlídá, aby žádné české slovo neformné nebylo, s čímž nemálo se prodlívá, tak že pán přes dvacet archův mého spisování častě za sebou má, a já každý týden víceji posílám. Což kdyby ty přední zase poslány byly, tehdy s těmi allegáty, kteří k tomu přináležejí, bylo by opět víceji než 20 quinternův. A tak vyrozumějíc pan páter těmto příčinám, desinet mirari, že víceji téhož spisování zhotoveno není. Kdy bohdá primo mense Martii s J. Mstí Cís. do Prahy přijedu, tehdy naději je nemalý počet víceji decinternů s sebou přivéztí a panu páterovi k přečtení moci dáti.“

V únoru témuž. „Psaní pana pátera 18. januarii tyto dni jsem přijal. Když ten spis P. Scipionis contra Picarditas*) běžně jsem přehlídl, posílám jej zase zpátkem; neb nevidí se mně, abych z něho do mého spisování co vzíti měl. Pročež zpátkem jej zase odsílám. V příčině tých pikhartův, kteří se potomně z Jednoty bratrské jmenovali, rád bych toliko v těchto třech artikulích informací dostal: Jedno, jaký počátek jich v království českém byl, druhé, jak jsou se v náboženství jich často měnili, a třetí, jak jich náboženství s konfessí českou neb augšpurskou se nesrovnává, což vše z knihy pátera Šturma proti Bratrům hledati se může. Nejel jsem k Brnu, protož s páterem Drachoviem jsem se neshledal. Nepominu na Hradec napsati, jestliže tam v kolleji jeho knihy mají, aby mně poslali ty krátké dva traktáty české tištěné, které pan páter mně byl poslal. Budu moci z nich k svému spisování některé věci vzíti, zvláště z vyznání toho jednoho řemesla sladovnického, poněvadž oni vždycky se chlubili, že mimo jiné tak pobožní a ctnostní lidé jsou, a z toho vyznání se to na díle poznati může. Že pak tehdáž nic k tomu říkáno nebylo, smýšlím tu příčinu toho býti, že tehdáž vedle starého

*) Spis to ani u Pelzla ani u Jungmanna nepřipomenutý.

zřízení zemského ex officio procurator královský, kde nebylo co confiscirovati, žádného nevinil, a obzvláště per inquisitionem. Pročež proti žádnému procedirováno nebylo. Než kdyby nyní podobné vyznání proti některým osobám se stalo, tehdy kancelář česká toho by nezanechala jménem císařským a královským naříditi, aby se inquireovalo a processirovalo. — Děkuji p. páteru, že ten error v posledním quinternu advertiroval. Pohlédnu do české kopie; smýšlím, že tam stojí to slovo „podoboji“ a interpretes přeložil to „Luteraner.“

22. února témuž. Žádá o výpisy ze spisů Šturmových. „Posílám p. páteru opět jiný spis český contra primam apologiam Bohemorum. Nevidí se mi, abych jej měl do svého spisování pro allegato přiložiti. Raději z „Refutací“ P. Scipionis. Nalezl jsem v jedné knize německé apologiam Patrum Soc. Jesu contra decretum Bohemorum, quando anno 1618 fuerunt ex illo regno proscripti. Vidí mi se, že je podstatná.“

V březnu témuž. Zmiňuje se o též apologii. „Ty traktaty Martinii (z Dražova) administratoris rád čísti budu. Nepochybuji, že z nich k mému spisování budu moci něco podstatného vzíti na dokázání toho, že konfessionistae cum Pichartis non conveniebant.“ Žádá, aby P. Watinger v registratuře universitní vyhledal, kdy stavové sázeti počali profesory na učení Pražském.

7. dubna témuž. „Jeda do Prešpurku jsem ten jeden traktát Martiniusa těch 35 důvodův sobě přečísti dal. Ačkoliv jest traktát dosti spletichaný, nicméně budu moci z něho vzíti několik podstatných důvodův, že to sjednocení Jednoty bratrské s jinými pod obojí bylo factum verbale et non reale, jak Joachim Ondřej Šlik s pravdou tehdáž o tom pravil. — V mém spisování, pokudž jen čas někdy k tomu postačuje, kontinuiruji a přepisovati na německo dávám, tak jakž příležitě dva quinterny odsílám. Přičiním se, abych jich víceji dal zhotoviti, a co tak zhotoveno jmíti budu, vždycky 10tého dne panu páterovi po quinternech budu odsílati. Pročež žádám, že s pilností bude je přehlídati, a kde náký nedostatek najde, mně o tom psávati.“

17. dubna témuž. „Počal jsem dáti sobě čísti tu obranu Martiniusa. Poznávám, že z Jednoty bratrské dosti gruntovně vypisuje, tak že v tractatibus P. Sturmi s těžkem co podstatnějšího o té sektě najíti se může.“ Nicméně žádá, aby mu traktát nějaký, kterým by confessi česká refutirována byla, poslal.

O něco později témuž: „Posílám p. páterovi extrakt vzatý z traktátu důvodův Sam. Martiniusa. Žádám, že dle své dobré příležitosti napíše contra, quod non solum simile non sit idem, sed ideo casu vel claudicet, a že velký rozdíl v cír-

kvi katolické, quod diversorum ordinum religiosi reperiantur, a mezi Jednotou bratrskou neb mezi jinými pod obojí neb evangeliky. — Dobře pan páter činil, že sekretáře mého Hrušovského napomíná, aby snažil se spisovati kroniku českou od toho času, jak Hajecius přestal; neb poněvadž Martinius spisuje historiam Boemo-evangelicam, bylo by dobře, aby někdo jiný sepsal historiam Boemo-catholicam. Ale sekretář můj mi nyní spisováním mých potřebných věcí dosti zaneprázdněn, pročež pátera monitum odložiti musí.“

1640. 23. února nejvyššímu purkrabí Jar. z Martinic. Posílá mu několik archů svého spisování, kdež přichází již k líčení toho, co jest se v kanceláři české ty tři dni před vyhozením z okna dalo. „A to vzal jsem netoliko z mého sepsání, ale dobrý díl z sepsání T. Msti v jazyku německém, když od T. Msti toto, co nyní posílám, přehlédnuto a zkorrigováno a mně zase odesláno bude, tehdy pošli T. Msti mé sepsání toho, co jest se toho dne před vyhozením nás z kanceláře české přednášelo a promlouváno bylo. Což když ráčíš dokonati, tehdy s dalším korigováním T. Msti. molestirovati zanechám. Toliko kde se v některých místech nás dvou aneb kde se J. Msti samého dotýkati bude, to T. Msti někdy posílati budu.“

2. března témuž. „Chtějíce já to mé spisování na čisto dáti prepisovati, uvedl jsem na papír, kterak mně se vidí, že by titul měl napsán býti, i také na jaký způsob mělo by též mé spisování na rozdílné díle rozděleno býti, a co každý díl v sobě obsahuje, jak by summarium mělo se napsati. To, co již až posavad sepsáno jest, posílám T. Msti toho přepis; žádám, že ráčíš bedlivě přehlédnouti, korigovati a mně zase k čistému prepisování odeslati.

V únoru a březnu 1641 posílá části svého spisování Hendr. z Kolovrat a synu svému Adamovi. „Velmi se mi ta historie líbí“ odepsal mu pán Hendrich prostosrdečně. Rovně příznivý úsudek našel Slavata v listech Fridr. z Talmberka, o čemž se v psaní k němu (září 1642) zmiňuje: „poznávám, že rádi račte mé spisování čítati.“ Hendrichovi z Kolovrat posílal Slavata quinterny až do jeho smrti († 1646.)

1642. 10. září P. Ferovi. „Pan páter bude se moci pamatovati, že jsem byl panu páterovi z počátku psal, že témuž panu doktorovi, když mně quintern, totiž pět archův svého spisování odešle, že chci jemu pokaždé dukát in signum gratitudinis odsílati. On mně poslal nejprve čtyry archy, po druhé tři archy, potřetí dva archy a tak po dvou arších několikrát kontinuiroval. Já jsem nezanedbal pokaždé dukát odsílati, ale poznávám nyní, že týž p. doktor příliš dlouho v letu 1529

se zdržuje, a dal se do vypisování netoliko o kompaktátích Čechův in concilio Basiliensi in materia communionis sub utraque učiněných. Ale také další dovypisování, jak se in materia religionis za časů císařův a králův českých, císař Václava, císař Zigmunda, krále Jiřího, krále Vladislava, krále Ludvíka v Čechách dalo, což vše v předešlém mém spisování napsáno se nachází. A nyní já se snažím vypisovati historie, co jest se za císaře a krále českého Ferdinanda I. a za časův jiných císařův a králův českých dalo, totiž počínající odtud, kde historicus Hajek přestal, dále totiž historii continuovati, což z tohoto spisování p. doktora od několik týhodní po dvou arších mně posílaných se nenachází. Já nepochybuji, když pan doktor spisování dá vytisknouti, že Čechové rádi to budou čítati; než nynějšímu mému spisování se nehodí. Neb já již dokonav psáti, co jest se za času císaře a krále českého Ferdinanda I. leta 1530 dalo, a přicházím již do l. 1531. A tak vidí mi se, že spisování p. doktora k mému spisování nepotřebuji, pročez zanechám jemu víceji připomínati, aby v svém spisování nemeškal continuovati, jakož také, když mně z svého spisování co odešle, zanechám za jeho quinterny dukáty posílati. Než to může pan páter tomu p. doktorovi oznámiti, kdyžkoli mně quinterny svého spisování odešle, že je rád přijímati budu i také bez zadržování je zase odešli, i také signum gratitudinis přikládati neopominu.“

22. října témuž. „Nyní musím větší práci jmíti, jeden quintern zhotoviti, nežli předešle, protože jsem předešle toliko citiroval authores, kteří o tom psali, vezma z jich historií textum, toliko jak jest byl, na česko přeložený, nyní pak z rozdílných authorův musím materii vzíti, spolu sebrati, z textu latinského aneb německého do českého jazyku přeložiti a bez citirování takových authorův sám historie to spisovati.“

29. října témuž, že dostal z Prahy v pergamenu vázané knížky: Život poctivý neb ctnostný, přeložený do českého jazyka od M. Trojana Nigella z Oskořina a do německého od M. Sebast. Leonharda.

1645. 14. list. regentovi Sam. Hradčanskému: „Dejte mi z desk zemských přepsati tři sněmy 1552, 1553 a 1554.“

21. list. témuž posílá quinterny pro p. Fera a doktora Věničkovského, „kterému jménem mým oznamte, že jeho spisování jest mně velmi vděčný a žádám za další o tom continuaci.“

1646. v únoru témuž: „Dejte mně vypsati z desk sněmy l. 1556, 1557, 1558 dva.“

Před velikonočí témuž, že od Věničkovského archy

spisování jeho přijal a líbily se mu; posílá mu tři dukáty „místo červeného vejce.“

Později quinterny své Ferovi posílal a spisování Věničkovského dostával vždy prostřednictvím Hradčanského.

L. 1643 o vánocích jal se Slavata, jsa již kmet dva a sedmdesátiletý, přemýšlet o tom, kterak by ostatní dny života svého ztrávit měl. Úmysl jeho byl, aby světu dal výhost a uchýlil se do jesuitského kláštera v Jindr. Hradci. Po novém roce 1644 oznámil mínění své Jiřímu Ad. z Martinic, žádaje ho o radu. Martinic mu úmysl ten vymlouval. Prával mu, ať se třeba vzdá nejv. kancléřství, ale ať aspoň tajného radství dále užívá. Tu že by měl odpolední hodiny prázdné, i mohl by „lectioni spiritualium librorum vacare, vel frequentationi sacrarum precum, vel in conversatione cum hominibus religiosis, vel in continuatione historiae suae.“ Slavata potud povolil, že o té věci v zamilovaném svém St. Öttingu ještě důkladněji „meditirovati bude.“ Tu pak zůstal na tom, aby se stavu světského ani důstojenství svého nevzdával. Martinic že bude jeho zástupcem v podpisech a věcech lehčích; jen těžší a větší že zůstaví sobě. Ku konci diktátu svého, jež o tom v Öttingu učinil, dí: „Nunquam me velle otiosum esse, sed me velle in scribendo historiae jam ab aliquis annis a me incoepatae, in qua materia jam septem libri in lingua bohemica et germanica satis prolixi scripti et perfecti sunt, continuare.“

Slavata rozvrhl „historické spisování“ své na knihy a díly; knih je čtrnáctero, dílů pak devět a čtyřicet. V knihách XIII. a XIV. rozvržení na díly zanecháno.

V každé knize nachází se aspoň na jednom místě nějaký vztah k době, kdy se Slavata skládáním jejím zanášel, tak že se dílem z toho dílem ze zmínek ve psaních postup práce od l. 1637 až do smrti Slavatovy docela určitě sledovati dá. Největší odchylka k událostem souvěkým jest v díle XXXIX., knize deváté, kdež Slavata přeoššírně mluví o vysvobození duší z očiště skrze jesuitu P. Jeronyma Gladicha v Štyrském Hradci, v Prešpurku a v Dolních Rakousích.

Odchylka větší od vypravování chronologického nalezá se v páté knize, dílu XXII. Mluvě totiž o po-

vstání českém l. 1618—20, praví Slavata, že poněvadž stavové in forma universitatis proti císaři se prohřešili, JMst stavům zrušil privilegia a toliko ty jim zase dáti a potvrditi ráčil, které proti církvi katolické a důstojenství královskému nečelí a se nevztahují. Chtěje nyní dokázati, že toto opatření nikterak není proti prvotnému zřízení zemskému království českého, rozebírá artikule, jenž králům českým počnouc od Sigmunda, ku přísaze dávány bývaly, pokud se týkaly náboženství, dáleji pak vyličuje v krátkém nákresu postup věcí náboženských v Čechách od Karla IV. Přijda k Ferdinandovi II. počíná se více šířiti. Obával se totiž, že při vysokém věku svém s těžkem toho v živobytu svém dočká, aby historii z doby Ferdinanda II. spisovati mohl, a proto hned na tomto místě o dějích jeho obšírněji promluvil.

Krátký tento přehled výborně se hodí za úvod k pamětem Slavatovým, v obranném spise proti Thurnovi uloženým, ježto v nejednom ohledu podstatně doplňuje. Proto jsme některou jeho částku u vydání tomto před onyno paměti postaviti za dobré uznali.

Abychom pak, jelikož nynější příležitost k tomu nejprůhodnější, podali obraz celé literární činnosti Slavatovy, klademe tuto obsah všech kněh, kteréž po prvních dvou knihách, tuto uveřejněných, následují.

Knih třetí (seps. 1640—1641.)

Úmysl Slavatův byl, aby, dokonav obranu proti spisu Thurnovu, co se dotýče událostí od r. 1608 do 1620, vyvrátil tvrzení Thurnovo, „že by stavové čeští vždycky svobodné krále sobě volení měli.“ I táhne se tu v díle XI. nejprvé k základnímu zákonu o posloupnosti panovnické v Čechách, t. ke zlaté bulle Karla IV., „kteráž nikoliv dokonale svobodu, ale hrubě obmezenou v sobě obsahuje: kdyžby žádný z kmene, semene aneb rodu královského českého pořádně pošlý potomek mužského neb ženského pokolení nezůstával. A kdyby, prý, to i pravda bylo, že by přes tu zlatou bullu nějaké jiné větší privilegium měli na svobodné volení krále

svého, tedy že jsou se stavové téhož království posledním zřízením zemským (l. 1564 vyd.) z toho zase vyvedli.“

V díle XII. vede historický důkaz, kterak všickni panovníci čeští od Přemysla oráče až do vymření rodu jeho po meči pořád od Libuše pocházeli a jeden po druhém dědili. Jmenovitě se dotýká všech rozepří o trůn, ježto mu k thési jeho příhodny jsou.

Díl XIII. věnován jest dalším průvodům téhož sněmu za Jana, Karla IV. a Václava IV. Jako ve předešlých dvou dílech přivěšuje Slavata i tuto mnozství událostí k věci vlastně nenáležících, tak že spis jeho vždy více na sebe přijímá ráz obecného a spolu i církevního dějepisu českého. Králi Janovi vytýká, že českým zbožím Němce daroval, že Pražanům více věřil nežli pánům, že chtěl vyfrejmarčiti království české s falckrabstvím při Reynu, že klevetníkům královny Alžběty příliš věřil, že duchovní statky zastavoval, že v dobrých předsevzetích byl nestálý, že co v Čechách berní sehnal, do Lucemburka bral a zemi českou loupil. Tu se mu najednou udává příležitost přeskočiti na udalost l. 1640.*) Dále podotýká i dobrých povah Janových. O Karlovi IV. jmenovitě se šíří, vypravuje o něm i mnoho anekdot. Naproti tomu na Václava IV. dosti nevraží. Připomenutí zasluhuje, co zde klade o sv. Janu. „Pročež, prý, poslal král pro zpovědníka (královnu), jenž byl kanovník kostela Pražského a pilně se ho vyptával, z jakých hříchův královna se vyznávala. A když nechtěl pověditi rozhněvav se, kázal jej do těžkého vězení vsaditi, ukrutně mučiti a svázaného s mostu Pražského do řeky Vltavy svrci a utopiti.“ „Item jiného času suffragana arcibiskupova Dra. Johánka kázal bez slušné příčiny jíti a té noci na most Pražský vyvésti, do vody uvrci a utopiti.“

V dalším vypravování vyvrací udání, jako by on a Martinic i Fabricius „vedle starobylého způsobu byli z okna vyhozeni bývali, kdežto prý od příchodu Čechův jen jeden příklad toho se nachází, shození totiž konšelův za Vá-

*) Zmiňuje se totiž o sněmu pominulého l. 1640 a o dani z truňku. „Stavové čeští k tomu povoliti nechtěli, až císař v té příčině psal nejv. purkrabí panu Jar. Bořitovi z Martinic, dodav při podpisování jména svého vlastní rukou v jazyku německém: Já jsem tu vše prvé, nežli přednesena byla, tak pilně examinovati dal, tak že, kdybych to za nemožné a nespravedlivé býti uznal, jistě bych toho byl přednáseti nedal. Pročež naději se k Vám milostivě, že to, co na Vás přináleží, horlivě vykonáte, tak abych svého intentu dosáhnouti mohl. Moji věrní, poslušní a milí Čechové ještě nikdá mne neopustili; té milostivé k nim důvěrnosti jsem, že mně v této věci také satisfakci dají a žádost mou naplní. Martinic to psaní ve sněmu čísti dal a stavové svolili.“

cláva krále, ješto jmenovitě tento příklad nebyl v ničemž tomu podobný, poněvadž v tomto případě obec a chasa Pražská proti měšťanům to vykonali, ale za našeho času osoby z vyššího stavu proti osobám z téhož stavu to učinily.“

O Husovi a Jeronymovi dí, že jich následovníci je za mučedlníky vyhlašovali, ale nerozmýšleli prý se, že martyres non martyrium, sed causa martyrii facit. (Šířeji v Helfertově spise M. Jan Hus str. 268).

Čině dále zmínku o uprázdnění stolce arcibiskupského od l. 1612, dokládá o příjmech arcibiskupa Pražského. Za Ferdinda I. měl prý z komory české 6000 zl. ročně; Rudolf II. dal mu důchody dvou cistereských klášterův, t. Oseckého (mužského) a Světeckého (panenského), též špitál u mostu, náležející řádu s červenou hvězdou, a dům na Hradčanech Kryspekovský, načež z důchodův komory české víceji se neplatilo. Za Ferdinanda II. nařízeny jsou příjmy arcibiskupovy v sumě 24.000 zl., v kteréž mu odevzdána panství Rožmitalské, Řečické, Rychnovské, město Týn nad Vltavou, 7000 zl. ročně z soli, důchody ze špitálu řádu s červ. hvězdou (tyto však jen kard. z Harrachu až do jeho smrti). Osek navrácen cisterciákům, nikoliv pak Světec.

Díl XIV. jedná o věcech českých za Sigmunda, Albrechta a Ladislava. Až potud užíval Slavata co hlavního pramene dějin českých — kroniky Hajkovy, k jehož líčení jen porůznu glossy své, a rozličné zprávy jiného způsobu připojuje. Ale již ve čtrnáctém díle počíná užívati dějepisu Doubraviova a spisův Eneáše Sylvia, z nich přeložil popis Táborův, rozmlouvání Eneášovo s Jiřím Poděbradským v Benešově a s kněžstvem tábořským a tuším i život Sigmundův.

Kníha čtvrtá (seps. l. 1641 a 1642).

V díle XV. klade výpisky z Hájka o době od l. 1458 až po 1527. Nicméně hlavní obsah dílu toho jen krále Jiřího dějů se dotýká. Slavata, jakož podle smýšlení jeho jinak ani se nadíti nelze, není hrubě veliký milovník krále tohoto. Je-likož se stavové l. 1618 hlavně na volbu Jiřího povolávali, že on s předešlými králi pokrevně spřízněn nebyl, snaží se Slavata, aby především volby této nezákonnost dokázal. Kromě Hajka užil zde Eneáše Sylvia, Kommentariův Jacobi Piccolomini Cardinalis Papiensis, Dubravia, Veleslavíny a jiných.

Díl XVI. obírá se napřed kompaktaty, uvozuje co příčinu netrvalého jich účinku — M. Jana z Rokycan. Dále dokládá se o tom, že církevní sněm Tridentský k přimluvám Ferdinanda I., knížete bavorského a jiných potentátův povolil

přijímání pod obojí a uvozuje se závěrek kázání, kteréž o tom měl l. 1564 biskup Krcký (Gurk) ve Vídni. Dále vede řeč Slavata ku konfessi české ze sněm. snešení léta 1567 a vypuštění kompaktat. *)

Přecházejí na Vladislava II., ukazuje, kterak právem dědickým v držení koruny české vešel, podotýká o sjezdu tří panovníkův ve Vídni l. 1515 a utvrzení tam smluv dědických s domem habsburským, načež řeč jest o majestátu, jejž král Vladislav II. l. 1510 vydal, toho znění, že mocí a podstatou práv království českého, kdyby syn jeho Ludvík bez dědicův zemřel, sestra jeho Anna po něm následovati má, což od stavův bezodporně přijato. Konečně zavírá smrtí Ludvíkovou. Pramenů, od Slavaty užitých, v dílu tomto přibývá; zejména uvozuje: Jana Herburta z Fulšteina, Mart. Cromera, Bonfinia, Alb. Krantia, Val. Anselma Rida, Sebast. Münstera, Cochlaea Vratislavského, Cuspiniana, Jakuba Šrenka z Notzingu, českého historika (t. Bartoše Písaře**), Dubravia a Pavla Jovia.

Díl XVII. začíná se volbou Ferdinanda I. a jednáním o to, zdali platiti má právo dědičné či svobodná volba. Dále řeč jest o reversu Ferdinandově, kterýž prý se volbě jen proto podrobil, že se obával, aby se mu nenaivaly v Čechách takové nesnáze, jako v Uhrách skrze Jana Zápoleského. Leta 1545 však revers o svobodném volení krále zrušen a do desk jiný český list dán, jímž královna Anna co přirozená dědička příznána. Při korunování zmiňuje ze Slavata ze své praxe o tom, kdoby při obřadu tom nésti měl insignie, totiž nejv. purkrabí korunu, nejv. sudí jablko, nejv. písař žezlo, nejv. maršálek aneb maršálek dvoru královského, kteréžto prý důstojenství vždy při osobě stavu panského bývalo, meč, a kdyby oba tu byli, aby onen nesl meč do kostela, tento z kostela ven.

Děje Ferdinandovy počíná Slavata líčiti ze stanoviska širšího, rakouského; vypravuje totiž, cokoli se památného zběhlo nejen v Čechách, ale i v Uhrách a jiných zemích Ferdinandových. Co v díle tomto a v následujících desíti dílech o věcech uherských psáno, vydali jsme pod nápisem „Viléma hr. Slavaty děje království uherského za panování Ferdinanda I. za l. 1526—1546“ ve Vídni 1857 8. str. X. 161.

*) Tu Slavata připomíná, že za jeho času lidé psaní z dvorské kanceláře české vydauá prohlašovali, jakoby bez vědomí císařského vycházela, ano i samému císaři o tom psávali, tak že Ferdinand III. zvláštním nařízením přípisý a rozkazy dv. kanceláře české chrániti musil.

**) Slavata měl k ruce překlad latinský kroniky Bartošovy, a z toho v češtinu nazpět překládal.

Díl XVIII. zahrnuje v sobě dobu od l. 1530 až po rok 1533. Zde se obzor spisu ještě více šíří v děje Ferdinanda I. vůbec, se zvláštním ohledem na děje církevní. K l. 1530 podává se zpráva o sjezdu Ferdinanda I. s Karlem V. v Innsbrucku, o říšském sněmu augsburském spolu s překladem snešení sněmovních, o podání konfessí augsburské a o spolku schmalkaldském. K l. 1531: Sjezd v Rejně-Kolíně příčinou volení krále německého a pletich německých. Poselství Leon. z Nagrolu a Jos. Lamberka k sultanovi; kdež Slavata o podivné shodě podotýká, že od toho času, jak jest král František francouzský s Turkem konfederací a sjednocení učinil, jak on tak jiní následující králové francouzští žádný smrti přirozenou z tohoto světa nesešel. K l. 1532: sněm do Speyeru vypsáný, ale v Řezně držáný. Sjezd schweinfurtský o mír mezi katolíky a protestanty. Uherské věci. Svatba markraběte braniborského a velmistra řádu německého. K l. 1533: Uherské věci a přípravy k církevnímu sněmu. Různice pražské a utišení jich výpovědí Ferdinandovou; sněm budějovský, odsouzení Caherovo i Paškovo a úmrtí Adama z Hradce.

Díl XIX. počíná se k l. 1534 věcmi uherskými, načež přechází na proměnu náboženství v Anglicku, mluvě o umučení jesuity Edm. Campiana. Pak je řeč o věcech německých. Posléze podává snešení sněmů českých od l. 1527 až po l. 1533.

Kniha pátá (seps. l. 1642 a 1643).

Díl XX. počíná k r. 1535 o věcech uherských, přechází na výpravu Karla V. na Tunis, na sjezd schmalkaldský, pak na novokřtěnce münsterské. Tu mluví též i o jistém knězi Casale řečeném, jenž k nasycení své chlípnosti učení novokřtěnců „o společném světa rozmnožování“) rozšiřoval a pak v Saragosse spálen byl, a dům jeho rozbořen, a na to místo popelu a soli nasypáno, a kteréžto místo, když jsem já v Hispanii a v městě Saragossi byl, bylo mně ukazováno a o příčině rozboření jeho povídáno.“ Potom píše šířeji o židu Engelbergolenovi ve Vidni, kterýž pro krádež odsouzen byl a čině se křestanem milosti dosíci mínil. Posléze zmiňuje se o pobytu svém v Amsterdamu, kdež prý se v hlavním kostele na jednom pulpitu kniha veliká in folio, řetízkem železným ukovaná, nachází, v níž všech těch, kteří odpadše od církve

*) Podivná věc, že terminologie, kterou Slavata novokřtěncům, mluvě o orgiích jejich, přikládá, táž jest, jako které podnes tak řečení Adamité č. Marokáni užívají.

katolické pro kacířství upálení byli, životy popsány. Potom podává o novokřtěncích na Moravě tuto zprávu: „Po některém času dostalo se jich nemalý počet do markrabství moravského. V těch městech, kde nejourodnější zem byla, mnoho dvorův, mlýnův sobě vystavěli, tak že nesčíslný počet se jich rozmohlo. A páni obyvatelové, kteří je na svých gruntech jměli, byli s nimi dobře spokojeni. Vidělo se jim, že jich dobrý užitek mají. A oni měli mezi sebou dobré zkušené chirurgos barvíře (balvíře, ranhojiče), že mnozí z urozených pánův obojího pohlaví v svých nemocech a potřebách mimo jiné rádi je užívali. Též také nacházeli se mezi nimi, kteří v opatrování vín obzvláště dobře se rozuměli, tak že mnozí páni rádi je za klíčniky na svých zámcích potřebovali.“ Ferdinand II. je ze země vypověděl, načež „oni na díle do sedmihradské země, a na větším díle do Uher se obrátili a v své sektě stále trvají.“

Ku konci položena zpráva o založení obory Bubenečské a o úmrtí (14. července) pana Zdenka Lva z Rožmitálu. — K r. 1536 jedná se napřed o věcech uherských, o smrti Kateřiny, manželky Jindřicha VIII., o rozmlíškách francouzských se Sforzou milánským a s vévodou savojským, o pobytu Karla V. o velikonocích v Římě, o počátcích války francouzské příčinou dědictví milánského a o rozepsání sněmu obecného do Mantovy. K l. 1537 po odbytí věci uherských položena je zpráva o zavraždění Alexandra farnesského skrze Lorence medicejského, o sjezdu francouzských pánův příčinou sporů s „Karlem rakouským“, o vpádu do Nizozemska, o poselstvích mezi císařem a protestanty německými strany sněmu církevního, o sjezdu knížat katolických v Normberce, o odpadění od katolictví Kristiána III. krále dánského, o válce Turků s Portugalci, o dobývání ostrova Korfů; posléze kládou se artikule sněmu českého a zpráva o úmrtí nejv. kancléře českého Hanuše Pfluga z Rabšteina (14. srpna).

Díl XXI. Jako posud tak i v tomto a následujících dílech položeny jsou k jednomu každému roku napřed věci uherské, načež jiné události následují. V tomto pořádku řeč jest k l. 1538 o jednáních příčinou míru mezi císařem a francouzským králem prostřednictvím papežovým, o Calvinovi a Agrikole, o spálení kostí Beketových za Jindřicha VIII., při čemž krátký život Beketův, o nezdařilé výpravě papeže, císaře a Benátčanův na Turky, o narození arciknížete Jana v Praze, kterýž rok potom, dne 22. března zemřel v Innsbrucku, o dvojím sněmu českém a sněmech v Budišíně i ve Vratislavi. K l. 1539: Schůze protestantův v Arnštětě, v Durinsku. Odročení sněmu církevního. Smrt Jiřího saského a

kšaft jeho o zachování v Sasích náboženství katolického. Pro následování kacířův ve Škotsku. Príměří Benátčanů s Turky. Povstání Gentských. Smrt cis. Isabelly. Sjezd stavů podobojích v koleji Karlově o sjednocení v náboženství (11. máje) a sněm český. K l. 1540: Příjezd Karla V. do Gentu, jízda Ferdinanda II. do Nizozemí. Sjezdy v Němcích příčinou náboženství. Věci anglické, ukrutenství Jindřicha VIII. Zpráva o založení tovaryšstva Ježíšova, život Ignacia z Lojoly; jesuitův děje a divy; umučení missionářů jesuitských v Japaně. L. 1540: Vypravení jesuité do Čech; při tom zmínka o Václ. Šturmovi a Baltazaru Hostounském, „které oba dva já jsem velmi dobře znal.“ Sněm český.

Díl XXII. K l. 1541: Sněm v Řezně. Věci africké a anglické. Události v Čechách, sněm. Rakušané podobojí, poselství jich k Ferdinandovi II. do Prahy a jeho jim daná odpověď. Nyní následuje přehled dějin českých od doby Karlovy až po Ferdinanda III. a panegyrické o tomto vypravování, odkudž jsme co úvod k Pamětem z l. 1608—20 některé části v knihu tuto položili.

Díl XXIII. zavírá v sobě zprávy z l. 1542: Rozepsání sněmu církevního. Válka mezi Karlem V. a Francouzskem. Sněm říšský v Normberce. (Tu vložena relací o vítězství císařském 1543 a rozmlouvání kardinálů Mazarini a Grimaldi o bitvě u Duttlingu). Věci anglické. Sněm český a jiné události v Čechách.

Knihá šestá (seps. l. 1644.)

Díl XXIV. K l. 1543: Říšské věci. Válka námorská mezi Turky a císařem. Kurfirsta kolinského zlé předsevzetí v náboženství. Odročení sněmu církevního. Věci anglické. Cesty Karla V. do Vlach a do Říše; válka s Francouzy. Vdání dcery Ferdinandovy za Sigmunda polského. České věci; snešení sněmovní. K l. 1544: Instalace administratora řádu něm. s černým křížem. Nové rozepsání círk. sněmu. Reformace v Kolíně R. Nalezení hrobu manželky cis. Honoriovy v Římě. Sváda Lutherova s Kalvinem a se sakramentáři. Snešení sněmu českého.

Díl XXV. K l. 1545: Sněm wormský. Obeslání kurfirsta kolinského před papeže a císaře. Válka Hendricha brunšvického s lantkrabím hessenským. Počátek sněmu církevního v Tridentu. Dva sněmové čeští; navrácení reversu volebního Ferdinandovi od stavů českých. K l. 1546: Spor stavů českých se stavy slezskými o privilegia; druhá rozepře týchž stavů o lehnický nápad. Stručně zpracováno dle Sixta z Ot-

tersdorfa. *) Sněm církevní v Tridentě. Sjezd protestantských stavů německých. Rozmluva katolických s protestanty v Řezně. Smrt Lutherova. Dopisy lantkr. hessenského ke Granullanovi. Počátek války schmalkaldské. Exkomunikování arcib. kurfiršta kolinského. Poselství protest. stavů k císaři v Nizozemí. Cesta Karla V. do Říše ke sněmu řezenskému a rozmluva jeho s lantkrabím hessenským.

Díl XXVI. K l. 1546: Pokoj mezi Francouzy a Angličany. Začátek války od císaře v Říši; dopisování strany toho mezi papežem a císařem i Švejcary, kurfirštem saským i lantkrabím hessenským etc. Dání obou těchto knížat do achty. Sjezd protestantů v Ulmě a další běh války.

Díl XXVII. jest prodloužené vypravování o dějích leta 1546 v Říši. Sněm český l. 1546, dopis Bugenhagia Pomerana k Čechům, Slezanům a Lužičanům etc.

Kniha sedmá (seps. l. 1644).

Díl XXVIII. K l. 1547. Výprava Uhrův císaři na pomoc. Řeč Betonia k císaři. Boje uherské s Turky. Jednání sněmu církevního. Smrt Jindřicha VIII. a Františka krále francouzského, pak Barbarossy tunisského (Hajreddina). Proměna v arcibiskupství kolinském. Bitva mühlberská. Sněm augsburský. Žádost o synodu německou; jednání o to s papežem.

Díly XXIX., XXX. a XXXI. jednají o povstání českém l. 1547. Co hlavního pramene užil zde Slavata spisu Sixta z Ottersdorfa; měl pak i jiné zprávy po ruce.

Kniha osmá (sepsaná l. 1645).

Díl XXXII. K létu 1548: Deklarací císa. Karla V. na sněmu augsburském, jakby se „mezitím“ (interim) až do snešení sněmu církevního zachovati měli, celým obsahem. Též lantfried a řád politický.

Díl XXXIII. K l. 1549: Věci české. Návrat Ferdinandův do Prahy. Obnovení rady v městech pražských; jeden knihař pro pašvilantství veřejně vymrskán. Sněm, na němž Maximilian přijat za krále, s kteroužto novinou Jindř. z Waldšteina do Španěl vyslán. Rokování o obnovení arcibiskupství pražského. Korrigování zřízení zemského. Pražanům potvrzena privilegia v příčině odvolávání (apellací). Artikule církevní

*) Vypravování Slavatovo přeložil Jos. baron Helfert ve spisku svém: Eine patriotische Rüge und ein Bruchstück aus Slavata's grossem Geschichtswerke. (Wien 1858.)

k poradě podány katolíkům a podobojím. Další vypravování o obmysleném tehdá srovnání náboženském vytištěno v Blahověstu l. 1857. — V Němcích o náboženství schůze. Mandát o náboženství Jindřicha II. krále francouzského. Konfoederací švýcarská. Smrt papeže Pavla. Xaverius v Japanu. Útěk Solimanovice k Peršanům.

K l. 1550: České věci a moravské. Usilování Karla V., aby se Ferdinand římského císařství vzdal a syn Karlův, Filip II., toho dosáhl. Jednání s protestanty, aby se ke sněmu tridentskému dostavili. Volení papeže Julia III. Odjezd patriarchy armenského, an byl o unii jednal. Záповěď papežská strany čtení knih kacířských. Nové sestoupení sněmu tridentského. K l. 1551: Věci uherské a sedmihradské. Život a smrt Martinuzzi-Utěšeniče. Příjezd Ferdinandův s oběma syny do Augsburku; Maxmiliana poslal do Španěl, s Ferdinandem odebral se do Prahy. Jednání sněmu tridentského. Válka parmenská. Válka turecká. Roztržitost mezi Luterany strany učení o dobrých skutcích. Dobytí Kazaně od Rusů. Sněm říšský.

Díl XXXIV. K l. 1552: České věci. Kněží pod obojí pozdvihují lid sedlský proti vrchnostem. Sněm v Praze a sněšení jeho. Mor v Míšni. Julius III. pro zavraždění Utěšeniče do klatby dal Ferdinanda I. a všechny, kdokoli v tom jaké účastenství měli. Jednání sněmu tridentského. Uherské věci. Válka v Říši. Spolek Maurice saského a protestantů německých s Jindřichem II. králem franc. Zrušení míru. Připojení se Brandeburského k císaři. Poselství o mír do Turek. Nepokoje o náboženství v Polsku. Smrt Františka Xaveria.

Díl XXXV. K l. 1553: Věci české, hanebný skutek Martina Zborovského v Jaroměři. (Památky 1860.) Sněm. Úmrtí Václava Hájka z Libočan (v Lumíru 1857) a Doubravia biskupa Olomouckého. Sňatek Sigm. Augusta polského s Kateřinou, druhou dcerou Ferdinandovou. Věci sedmihradské. Válka Mauricia saského s Albrechtem brandeburským. Spolek Francouzů s Turky. Anglické věci, královna Marie, kard. Pola přibytí do Anglicka. Válka vlaská. Věci francouzské a turecké (zavraždění Solimanovice Mustafy). Kacířstvo v Paříži a jinde. K l. 1554: Věci uherské a sedmihradské. Sněm augsburský. Věci anglické, sňatek královny Marie s Filipem španělským. Sněm v Čechách. Mor. Mandát proti Pikhartům. Usilování stavů českých o svobodu náboženství. Slovo Ferdinandovo: „Profecto, si nescirem, Bohemos christianos esse, ob tantam calicis precationem Bacchi cultores existimarem.“

Kniha devátá (sepsaná l. 1646, dílem v Prešpurku.)

Díl XXXVI. K l. 1555: Věci uherské; vpád bašete Budinského; výprava Solimanova na Siget; sněm v Prešpurce v přítomnosti krále Maximiliana II. Vypsání sněmu říšského do Augsburku; spory o náboženství na témž sněmu; snešení a porovnání Ferd. I. na místě císařově s kurfirsty, knížaty a stavy o náboženství. Smrt královny Johanny, matky Karla V. a Ferdinanda I. Zavedení katechismu Petra Kanisia, prvního mezi Němci jesuity, v zemích rakouských a jiné kroky Ferdinanda I. k upevnění náboženství katolického. Postoupení Říše od Karla V. Ferdinandovi. Věci anglické a francouzské. Smrt papeže Julia III. a volení Marcella II. i Pavla IV. (Jana Petra Caraffy.) Poddání se Sieny císaři a postoupení jí Kosmovi medicejskému. Tajná papeže s králem francouzským úmluva příčinou Neapolska. Přestoupení Mik. Durancy de Villagagnon (známého z cesty Leryovy Č. Č. M. 1862 str. 196 slď.) ku kalvinismu a návrat ke katolicismu v Americe. Dosazení hejtmána staroměstského a obnovení úřadu na novém i starém městě. Krupobití a povětrí v Čechách. K l. 1556: Obležení Sigetu skrze Ali-bašete obšírně popsáno. Bitva u Babócze. Nová výprava Aliho na Siget bez porážení. Věci sedmihradské, pro císaře nehrubě šťastné. Činnost luteránů v dol. Rakousích. Sněm řezenský. Psaní knížete moskevského císaři a stavům říšským. Príměří mezi císařem a králi francouzským i španělským. Smrt Ignacia z Lojoly. Příjezd Maximiliana II. do Brusselu ku Karlovi V. a Filippovi II. Konečné vzdání se trůnu Karla V. Sněm český.

Díl XXXVII. K l. 1557: Úspěchy Ali-bašete. Kterak vybidl hraběte z Serinu (Zrinského) k souboji, ale sám ujel. Zrinský vzdal se hejtmanství v Chorvatech. Sněm uherský, odkudž vypraveni poslové o pomoc proti Turkům ke sněmu řezenskému. Sněm tento. Vypsáno jednání mezi katolíky a protestanty do Wormsu. Schůze wormská, kterak se po roztržkách hned z počátku vzniklých rozešla. Jízlivé psaní Luteránův po odjezdu odtamtud. Tu přeskakuje Slavata k dějům současným, k jednání osnabruckému a uherskému s Rákóczym l. 1645 a 1646. Potom mluví de exercitiis spiritualibus, jimžto se od l. 1620, a sice z počátku v Starém Öttingu, později buď tamtéž a nebo u Jesuitů ve Vídni nebo v Jindř. Hradci po tré až šest dní pořád zběhlých oddával, a kterých žádného roku nezameškával. Podává pak popis kaple Öttinské a zmiňuje se o fundaci dvou týdnenních mší a almužny 40 zl. ročně

chudým, jižto v Öttingu byl učinil, mimo jiné hojné dary.*) Navrátiv se k historickému spisování šíří se o poselství liflantském ke knížeti moskevskému, a kterak kníže posílám těmto nevěru a kacírství vytýkal; o spokojení války mezi Polskem a Liflandem skrze Ferdinanda, o oblehání Říma od knížete albanského (Alby), o bitvě u St. Quintina, o vzrůstání protestantů v Paříži, o rozvodnění v Římě a jinde, o sněmu a menších věcech v Čechách (kterak jistý Frank z Rosenberka vpadl z Říše do Čech a klášter kladrubský zloupil).

Díl XXXVIII. K l. 1558: Odpor Pavla IV. proti postoupení císařství Ferdinandovi. Život Karla V. a pochvala jeho. O úmrtí Eleonory a Marie, sester Karlových, Marie anglické a kardinála Pola. Svatební veselí Marie Stuartky s daufinem. Zavraždění bisk. würzburgského Melchiora. Smrt kurfirsta kolinského. Vpád Rusů do Liflandie a dobytí Dorpatu. Vzetí Kalaisu skrze knížete z Guisy. Zlé nakládání Jindřicha IV. s Colignym. Spory o přednost mezi posly francouzským a španělským v Benátkách. Sněm český.

Díl XXXIX. počíná se glossou Slavatovou o statcích duchovních v ruce světské vešlých. O Ferdinandovi II. dí, že „má toho jisté a pravdivé důvody, že svatý jest a v nebeském království kraluje.“ Jsa totiž l. 1646 v Prešpurku ve službách císařských co nejv. kancléř český při sněmu uherském, seznámil se s P. Jeronymem Gladichem, rodem ze saské země z Magdeburku, páterem soc. Jesu, kterýž duše z očistce vysvobozoval. Gladich o tom Slavatovi vypravoval, ano i spis podal, ježž tento v českém překladu do díla svého vložil. Duše osvobozené oznámily Gladichovi, že Ferdinand II. v království nebeské vešel. Dále Slavata o působení tohoto jesuity mnohé zprávy, ano i listy své o tom k synu svému Adamovi podává. „A v tom času pater Jeronym veliké nabíhání a vyhledávání měl, aby za vysvobození duší jich krevních přátel z očistce mše svaté sloužil.“ Totéž učinil Slavata strany své tchyně, manželky a zemřelých svých synů. Dále vložil ve spisování své spis o vyhnání zlého ducha z jedné „Slovakyně“ ze Šaštína skrze téhož P. Gladicha (Jungm. V. č. 1161 str. 318.) K l. 1558 podán jen obšírný popis příjezdu Ferdinanda I. do Prahy a sněm český.

*) „Když v městě Jindř. Hradci 1622 morové nakažení se rozmohlo a oni (Slavata s Lucií Ottilií) k tomuto zázračnému obrazu (ve St. Öttingu) votum učinili, že též nakažení brzo přestalo. Též jiného času na zámku jich v Hradci veliký oheň z kuchyně vyšel, že jest se bylo obávati, aby všecken ten pěkný a veliký zámek jich docela neshořel. Ale učinivše oni votum, k této devoci beze vší škody téhož zámku oheň uhašen byl.“

Knihá desátá (sepsaná l. 1647)

ani v Jindřichově Hradci ani v jiných opisech díla Slavatova se nenachází. Zahrnovala v sobě děje léta 1559 až 1562, a díly XL—XLII.

Knihá jedenáctá (seps. l. 1648).

Díl XLIII. O smrti Jakuba Basilika, despoty moldavského; dosazení po něm předchůdce jeho Alexandra. Udělení milosti Perényimu a navrácení mu statkův. Nezdařilé jednání s Janem Sigmundem sedmihradským. Sněm tridentský: žádosti francouzské a císařovy; nespokojenost papežova s obojima a zákaz uvažovati je; spor mezi Francouzskem a Španěly v příčině přednosti přímlov; sedm nových artikulův od císaře podáno; napomenutí císařovo ke konciliu; sessí 23, 24 a 25; zavření koncilia. Obsílka královny navarrské a odsudek kard. Odeta Castiglionea pro hugenottství. Věci francouzské: obležení Orleansu, zavraždění knížete guisského, narovnání s Hugenotty. Maximilian II. posílá co král římský k papeži Jiříka z Helfenšteina. Samozvanec kalabreský Marco Bernardo. Vpád Moskovanů do Liflandie a porážka jich. Počátek tovaryšstva bl. Panny Marie. Pokroky protestanstva v Uhrách a Sedmihradech. Sněm sedmihradský a snešení o svobodu náboženství. Oloupení Würzburga skrze Vil. Krumpacha. Válka Švédů s Dánskem a Lubečany. Věci české, kdež toho roku sněmu nebylo.

Díl XLIV. K l. 1564: Štědrost cís. Ferdinanda k Uhrům. Úmrtí jeho a panegyrik na něho. Nastoupení Maximilianovo. Porady o válku s Turky, ku kteréž Zrinský vedl. Řeč jeho (v anthol. II.). Jednání v Římě mezi Francouzy a Španěly o přednost. Spor kanovníků lateranských s Benediktiny. Nařízení papežské a arcibiskupa pražského o podávání večere Páně pod obojí a o svěcení kněžstva. O Hugenottech. K l. 1565: Válka v Uhrách po smrti Ferdinandově od Jana Sigmunda s pomocí Štěpána Bátora zdvižená. Boj Solimanův proti Maltejským (obšírně). Francouzské věci. Počátek povstání nizozemského. Obnovení řádu sv. Lazara. Smrt Pia IV. Karla borromejského nařízení ku provedení tridentských snešení. Sněmy v Říši, v Uhrách, Čechách a Rakousích. Utonutí na Dunaji Jáchyma z Hradce. Pohřeb Ferdinanda I. v Praze.

Díl XLV. K l. 1566: Marné do Turek poselství cís. Maximiliana II. Říšský sněm v Augsburku, sněm v Dolních Rakousích. Válka turecká; porážka Turků u Sigetu; obležení Paloty, vítězství Švendovo a dobytí Hustu; vzetí ostrova Chios

od Turků. Nařízení o poledním modlení. Výprava Maximiliana k Starým Hradům uherským a porada s uherským panstvem. Oblehání Sigetu. Věci římské za Pia V. Věci německé a francouzské, perské, škotské. V Čechách ani sněmu ani co jiného znamenitého nebylo. K l. 1567: Válčení Švendovo v Uhrách; dobytí Szátmaru; příměří s Turky. Sněmy v Prešpurku a v Řezně. Věci francouzské a škotské. Jednání o manželství mezi král. Alžbětou a arciknížetem Karlem. Válčení knížete z Alby v Nizozemí. Sněm český.

Kniha dvanáctá. (seps. l. 1649).

Díl XLVI. K l. 1568: Zpronevěřilost pánů uherských Jana Balassy a Štěp. Dobóva, přídržejících se Jana Sigmunda. Sněm uherský, kdež oba dva odsouzeni k vazbě. Dudič. Zrada biskupa varadinského Forgáče. Povolení náboženství stavům dolnorakouským. Válka hugenotská. Porážka a do Anglie útěk Marie Stuartky. Svržení Erika švedského. Boj Albův v Nizozemí. Zavraždění Egmonta a Horna. Příběh o vězení a smrti arciknížete Karla španělského (Don Carlosa). Slavata byl před několika léty v Niklšpurku a tu jej kardinál Ditrichštejn uvedl do sklepa, kde bylo mnoho kněh a traktátů psaných, mezi jiným sepsání otce kardinálova, který byl poslem španělským, o příběhu onom. Spondanovo vypravování Slavata podle toho opravil. — Sjezd luteránů „mírných a neustupných“ (molles et rigidi) v Altenburce. Bulla de coena Domini, kteréž Španělové a Benátčané prohlásiti nedali. V Čechách sněmu nebylo. K l. 1569: Věci uherské (některé rody vymřeli) a francouzské. Úsilí Pia V. o svržení Alžběty anglické. Vyobcování židů ze zemí papežských kromě Říma a Ankony. Povýšení Kosmy medic. za veliké kníže; odpor proti tomu rakouský a španělský. Neslýchané kontribuce Albovy v Nizozemí. Povstání „Mouřenínův“ ve Španělech. Věci polské a turecké. Úkazy přírodní v Čechách, povodeň v Praze, vlci na dobytčím trhu co znamení dvou saských kazatelů, Chytraea a Posselia. Usazení se Max. II. v Praze po učiněném s Turky příměří. Agitace nekatolických. Poselství biskupa olomouckého do Polska k Hosiovi, biskupu warmienskému; psaní Hosiovo k císaři, kdež konfessi augsburskou nazývá „polskou škorní.“ Sněm v Praze. Bezbožnost opata sedleckého Ondř. Eckhardta. Prohlášení Bydžova za věnné město přičiněním Václ. Moravce. K l. 1570: Smrt Frankopana a Jiř. Thurzy. Věci německé, francouzské, škotské a římské. Smlouva Max. II. a Jana Sigm. sedmihradského. Provdání arcikněžny Isabelly za Karla IX. francouzského. Válka turecká

s Benátky. Sněm český. Sněhy veliké a povodně v Čechách. Rozkaz prodaje podle váhy v Praze, passivný proti tomu odpor a odvolání rozkazu. Dva kurfištové v Praze a hry ke cti jim dávané. Hrozná historie o masopustnících ve Würtenberku. Provdání arcikněžny Anny Marie za Filippa španělského. Snaha Pražanů marná, aby jim císař strany appellace nic nemohl poroučeti. Povodeň v Broumově a v Mladé Boleslavi (Čít. I.). Poselství Br. Jana Rokyty do Moskvy. Obraz Panny Marie z Vyšehradu. Odvolání Br. Jana Levy l. 1570 v Kr. Hradci učiněné, celým textem. K l. 1571: Poselství Jana Sigm. sedmihradského k císaři; mír mezi ním a císařem; smrt jeho; volení Štěp. Bátora šomljanského za kníže. Uprchnutí z vazby Dobóva a Balassy. Rudolf II. za krále uherského přijat. Události v Moldavsku. Skutky Jiříka Karachondy č. Černého z Nagybáně i smrt jeho v Debrecíně (Slov. Nov. 1857.) Vymření Jagellovicův Sigm. Augustem. Snahy Max. II. o korunu polskou pro arciknížete Arnošta; poselství do Polska Viléma z Rožmberka a Vratislava z Pernšteina; vyvolení Jindřicha valoisského. Svatba arcikn. Karla štyrského s Marií bavorskou. Válka benátsko-turecká; spolek Benátčanův se Španěly a papežem; dobývání Famagosty a vzetí Cypru; vítězství lepantské, ustanoven mu na památku svátek P. Marie vítězné. Věci škotské, ukrutnost Alžbětina k Marii Stuartské. Colloquia s protestanty v Německu. Bouře v Paříži. Příkladové lakomců, kteří obilí potřebným uděliti nechtěli.

Díl XLVII. K l. 1571: Věci české; náchylnost k luteranství a ku kalvinismu, stížnosti na to stavů katolických. Inquisicí kněh skrze arcib. Anton. z Mohelnice nařízena. Prohledávání kněhkupectví Tom. Mitisova v koleji Karlově; bouře proto vzniklé; záповěď kněh kalvinských a luteranských v Čechách; uvězení Jakuba Palaeologa a poslání ho do Říma; ustanovení administratora pod obojí, jež strana tato uznati se vzpěchovala; sněm; usilování pod obojích mezi sněmováním; žádost o povolení konfessí augsburské; zázrakové v Praze udalí; obnovení rady městské a vyloučení z ní novotářův; odjezd císařův do Vídně. Přítomnost Max. II. a Rudolfa II. při kázání protestantském. Dialog mezi katolíkem a protestantem, jehož sepsání Rudolfovi II. přičítáno, v úplném překladu. Zabití Loreckého v Prachenště. K l. 1572: Sněm uherský; soud v Přesově; vzetí Kaniže od Turků zradou; boj Bátorův. Smrt a pochvala Pia V.; volení papeže Řehoře XIII. Věci francouzské; noc bartolomějská; válka hugenotská. V Nizozemí boj protestantů a Alby. Potvrzení řádu bratrův Jana Božího. Jednání při papeží strany Čechův podobojích. K létu 1573: Válka sedlská v Chorvatech, Obložení Rochelly. Věci polské,

anglické, nizozemské, benátské. O koleji německé v Římě. Nalezení těla lidského v solných dolech salcburských. Sněm český.

Kniha třináctá (seps. l. 1650).

Díl XLVIII. K l. 1574: věci polské, útěk Jindřicha valoisského, volení Štěp. Bátora. Přijmutí koruny polské skrze Max. II. Zkáza Balassova (Slov. Nov. 1857). Nešťastné boje v Chorvatsku, mladý Aueršberk zajat. Smrt Selima; nastoupení Murada; stvrzení míru na osm let skrze posla Breunera v Konstantinopoli. Věci francouzské, válka španělsko-hollanská. Poselství luteránů k pravoslavnému patriarchovi do Carhradu, aby schválil jich náboženství. Smrt Kosmy medicejského. K l. 1575: Vypravení Günthera ze Schwarzburka od císaře za prostředníka mezi Španěly a Hollandčany. Sněm český. K l. 1576: Smrt Maximiliana II. Mor ve Vlaších. Karel bormejský. Věci francouzské, nizozemské (Jan d' Austria), perské. K l. 1577: Věci francouzské, nizozemské (povolání od stavův za gubernatora arcikníž. Matiaše), anglické, římské (zřízení řecké kolleje od Řehoře XIII). Artikulové vzatí z policejního řádu Karla V.: o opilství, lehkomyšlném obcování, o žebrácích a zahalečích, tulácích, zpěvácích a šprochýřích. Sněm český. K l. 1578: Věci nizozemské (boj Jana d' Austria s Matiašem a Oranienským), skotské, africké, portugalské (zhynutí krále Sebestiana). Některá punkta ex annalibus Ferdinandeis pana Khevenhillera. Válka persko-turecká. Sněm český. K l. 1579: věci francouzské a nizozemské, péče Řehoře XIII. o krajiny východní; zřízení v Římě a v Řemeši koleje anglické. Pomoc španělská Irčanům. Válka Poláků s Moskvany. Následnictví portugalské. Smrt kard. Hosia. Ex annalib. Ferd. Sněm český. K l. 1580: Opanování Portugalu skrze Španěly. Věci francouzské, nizozemské (odjezd Matiašův, arcikn. Marketa vladařkou), anglické, polsko-ruské, turecko-perské. Navrácení Fr. Draka z objíždky okolo světa. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1581: Věci polsko-ruské, portugalské, nizozemské, mučednictví jesuity Edmunda Campiana v Anglicku, zpiknutí (na Maltě proti velikému mistru. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1582: Věci nizozemské, anglické, francouzsko-španělské, škotské. Prohlášení kalendáře gregoriánského a odpory proti tomu. Odpadení kurf. kolinského Gebharda od katolictví. Obřezování syna sultanova, kratochvíle při tom. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1583: Sněm český. Věci nizozemské. Gebhard kolinský zbaven panství. Potupný spis knížete lotrinského o králi francouzském. Věci škotské. Křesťanství v Číně. Ex ann. Ferd. K l. 1584;

věci nizozemské a francouzské. Smrt Jana Vasilevice moskevského. Příměří s Turkem. Jindřicha z Lichtenšteina pěkná kronika o věcech tureckých. Založení kollejí pro rozličné národy od Řehoře XIII. Smrt a kanonisací Karla Borromejského. Ex annal. Ferd. Sněm český. K l. 1585: Věci nizozemské a francouzské. Příchod poslů japonských do Říma. Smrt Řehoře XIII. a vyvolení Sixta V. Výprava Drakova k vyplundrování osad španělských v Americe. Objevení Virginie. Věci škotské, turecké, portugalské. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1586: Postavení sloupů v Římě skrze Dom. Fontanu. Zákaz astrologie od Sixta V. Ustanovení o počtu a způsobu kardinálův. Věci francouzské, nizozemské, anglické. Odpravení Marie Stuartky. Smrt Štěp. Bátora. Rozmlouvání mepelgardské mezi Bezou a Šmidlinem. Ex ann. Ferd. K l. 1587: Sněm český. Skutky Sixta V. Svatba Ebrahim-bašete s dcerou sultanovou.

Kniha čtrnáctá (seps. l. 1651).

Díl XLIX. Uherské věci od l. 1578 do l. 1588. Pak k l. 1587 věci nizozemské, francouzské a polské. Potom následuje o duši hrab. Khevenhiller a l. 1650 zemřelého a sice celé diarium o tom, co se s tou duší přiházelo od září 1650 do 20. března 1651, při čemž opět P. Gladich hlavní roli hraje. K l. 1588: Válka turecká v Uhrách. Věci francouzské. Výprava a porážka veliké armády španělské na Anglicko (Čít. III.) Ex ann. Ferdin. Podvod jisté jeptišky portugalské, která za svatou jmína byla. Sněm český. K l. 1589: Věci francouzské, Jindřich IV. Ex ann. Ferd. Válka persko-turecká. Zbouření Janičarů. K l. 1590: Věci Francouzské. Smrt Sixta V. a volení Urbana VII. Ex ann. Ferd. Věci švejcarské, vlaské a španělské. K l. 1591: Válka turecká v Uhrách. Věci francouzské. Vyvolení Innocencia IX. Život a smrt Ant. Caraffy. Divové a zázraky v Anglicku. Et ann. Ferd. K l. 1592: Válčení v Chorvatsku. Vyvolení Klimenta VIII.

Nyní by náleželo podati přehled dopisův Slavatových. Avšak bylo by to pro nynějšek podniknutí příliš rozsáhlé, a historii české té doby, kteréž se listy Slavatovy dotýkají, lépe se poslouží vydáním obšírnějších výpisků z nich, k čemuž se bohdá nám časem dostihu dostane. Zde jenom připomínáme, že hlavní důležitost korespondence té záleží v tom, že jsou mezi ní psaní nejvyššího kancléře království českého v době od l. 1630 do l. 1648. Některé z nich podali jsme v *Rozpravách* našich l. 1860 str. 80—85.

Rukopisů prvních dvou kněh Slavatových nalezá se velmi mnoho, jmenovitě v Museum českém, v císařské bibliothéce pražské, u ryt. z Neuperka, v knížecí bibliothéce Fürstenberské v Praze, atd. Prvních osm kněh přepsáno se nachází v bibliothekách Musea českého, kláštera tepelského, kapituly litoměřické, knížat z Lobkovic a z Fürstenberka v Praze. Opisy několika různých kněh naskytují se v bibliothéce hrabat z Waldšteina v Bělé a v bývalé, nyní prodané bibliothece hrabat z Vrtby na Hořovicích. Obsáhlé výtahy z celého díla, v jeden silný svazek sepsané, nalezaly se v bibliothece Brožovského z Pravoslav.

Nejúplněji zachovalo se celé dílo v archivě Jindřicho-hradeckém, náležejícím nyní hrabatům z Černína. Exemplář tento prvotně v sobě zavíral čtrnácte kněh. Nehodami času ztratila se kniha druhá a desátá. Kniha druhá dostala se do archivu zemského v Brně se sbírkou Cerroniho. Širší o ní zprávu podal Beda Dudík v *Mährens Geschichtsquellen* I. str. 439—457, odkudž vysvitá, že kniha ta půjčena byla Pešinovi z Čechorod a s pozůstalostí jeho pak do třetích rukou se dostala. Po knize desáté, kde by byla, posud marně jsme pátrali. Domnění, že by přepis její byl v Bělé, kdež jeden exemplář cifrou X označen, ukázalo se později po bedlivějším opatření omylným.

Německého překladu zachovala se některá část v Jindř.-Hradci; mimo to pak nalezá se ho několik kněh v dvorské bibliothéce vídeňské.

Není náš úmysl, abychom kriticky rozbírali důležitost a vážnost velikého díla Slavatova. Jisté jest, že jednotlivé jeho části rozdílnou mají cenu. Nejvzácnější ovšem jsou ty částky, kdež Slavata mluví o věcech jako svědek bezprostřední. Tolik však bez odporu tuším tvrditi můžeme, že Slavata náleží k předním historikům našim domácím, stavě se jednostejným věkem, zámyslem i rozměrem díla svého, ačkoli smýšlením rozdílným, po bok Pavlu Skalovi ze Zhoře, ačkoli se nám v zápiscích Slavatovských ani nejmenší zmínka nenamanula, že by o Skalově podnětí něco byl věděl, leda náleželi-li sem zmínka o pověsti, jakoby Martinus z Dražova byl býval chtěl psáti historii českou.

V jednom ohledu, doufáme, přijde právě nyní uveřejnění pamětí Slavatových velmi vhod. Ze zpráv o sněmování tehdejších, které se u Slavaty obšírně a s celým apparátem nalezají, poznati lze jako ze zrcadla nějakého způsob a řád, jakýž na sněmích českých v době plné jich činnosti byl zachováván. Jmenovitě pak česká fraseologie sněmovnická vyniká u Slavaty v celé své ryzosti.

Slavatových pamětí co pramene za starších dob užívali u nás biskup Tomáš Pešina z Čechorod a křižovník Jan Beckovský, u Němců pak baron Senkenberg. V novějších dobách uveřejnil z Pamětí těchto zprávu o tom, co se v kanceláři české na hradě Pražském dne 23. máje 1618 ráno před vyhozením etc. dalo a o vyhození z okna Jos. Liboslav Ziegler v Dobroslavu (I. sv. 3., str. 53—101, poněkud zkráceným textem). Jakub Malý podal v Mus. Časopise l. 1846 II. str. 190—212 „Příspěvek k historii české sedmnáctého století“ a l. 1850. I. str. 49—80 „Příběhy Jaroslava z Martinic a Viléma Slavaty po jich vyhození z okna“ z „Pamětí Slavatových,“ nevěda,

ano upíraje, že by spis, ze kterého čerpal, byl dílem Slavatovým. Týchž Pamětí užil i ve spisku: „Vymožení Rudolfova majestátu l. 1609“ (v Praze 1850). Nejnověji z Pamětí co pramene historického těžil Gindely v druhém díle historie Bratří českých *).

My sami seznámili jsme se s dílem Slavatovým, konajíce přípravy k Anthologii české věku středního l. 1854. Probravše s milostivým přivolením Jeho Excelenci Eugenia hraběte z Černína l. 1855 vše, cokoli se po prvním dědici pánův z Hradce v archivě Jindřichohradeckém nalezá, ustanovili jsme určitě, že spis, posud jménem Slavatovým jen poznačovaný, skutečně od něho pochází, načež jsme podle příležitosti dílem ve Světozoru Slovenských Novin, dílem v Blahověstu a v Pražských Novinách, dílem v Čítankách a ve svrchudotčené Anthologii, dílem posléze o sobě (Děje uherské za Ferdinanda I.) výňatky z „historického spisování“ u veřejnost uváděti se snažili. V německé literatuře užito Pamětí Slavatových v jednom článku „historicko-politických listův“ o defenestraci l. 1618, pak od Hurtera v historii Ferdinanda II., ačkoliv říšský pan historiograf spisu Slavatova neznal bezprostředně, nébrž toliko z díla Senkenbergova.

Co se dotýče způsobu, jakéhož jsme v nynějším vydání šetřili, postačí připomenouti, že jsme text, tak jak jej rukopisové podávají, se všemi zvláštnostmi mluvnickými a odchylkami nářečními bez proměny zachovali. Toho zajisté požaduje nejen obyčej, jakýž u vydávání starších věcí stal se pravidlem, ale i také ohled na to, že k vůli historii jazyka k tomu hleděti třeba, aby spisové jednotlivých dob z prvotního roucha, byť se nám i poněkud obvetšely a zastaralým býti zdálo, nebyly svlékáni. Jediná proměna, kterou

*) Jungmann v hist. lit. (II. vyd. str. 272 č. V. 284) a Palacký ve Würdigung der böhm. Geschichtsschreiber (str. XV.) neurčité, a dílem chybné o Slavatovi zprávy podávají.

jsme si dovolili, záleží v tom, že jsme opravili nesprávné užívání zájmena svůj a jeho, její, jejich, o kterém, soudíc podle listového slohu Slavatova, pochybujeme, že by od něho pocházelo; spíše je sečteme na přepisce. Mimo to jsme summaria k jednotlivým dílům vynechali.

Ve Vídni, měsíce ledna 1864.

Josef Jireček.

I.

Přehledné vypsání věcí za Maximiliana II., Rudolfa II., Matiáše a Ferdinanda II. až po l. 1619 udalých.

Za času císaře a krále českého Maximiliána II.

Za kralování císaře a krále M a x i m i l i a n a II. ti obyvatelové, kteří pod obojí se jmenovali, neměli v provozování svého náboženství žádných překážek. Nic méně na posledním sněmě, který týž císař l. 1575 ten rok před smrtí svou držel, strana pod obojí všelijak to od téhož císaře jmíti chtěli, aby netoliko dovolil, aby jich náboženství vedle konfessí české (kterou tehdaž císaři byli podali) svobodně v témž království provozovati mohli, ale aby jim na to assekuraci a ujištění psané dal, a to aby dskami zemskými se potvrdilo. Ačkoliv císař velice se vymlouval, že jest ráčil se vši nejvyšší možností s stavy pod jednou jednati, aby žádost stavův (pod obojí) z strany ujištění jich náboženství buď do sněmu aneb do desk zemských vjíti mohlo, ale že jest toho ničehož při nich obdržeti moci neráčil, nýbrž že od nich J. M. C. tato odpověď dána jest, že o takovou věc již dávno mezi sebou smlouvami starými též i mnohými sněmy spokojeni a tak v tom utvrzení jsou, že sebe z toho propustiti a to zjinačiti nemohou, a protož že Jeho Mt. prosí, poněvadž Jeho Mt. na zdržení toho všeho i povinností vysokou zavázán býti ráčí, aby toho ničehož k proměnění neb zjinačení přijíti dopustiti neráčil, anobrž toho změňovati moci žádné žeby jmíti neráčil: však stavové pod obojí, k té konfessí české se přiznávající, nechtěli na té císařské odpovědi přestati, ale vždy na to tiskli, aby císař neb dskami neb sněmem toho ujištění potvrdil, hrozíce, jestliže se toho nestane, že oni netoliko k žádnému berničnému svolení, ale ani k uvažování artikulův,

v proposici sněmovní obsažených, přistoupiti nemohou, dokud to ujištění od císaře nedostanou. Naposledy k tomu přivedli, že, vyslavše k císaři z prostředku svého jisté osoby z stavův panského a rytířského, císař po nich toto zakázání, anobrž ujištění příčinou jich náboženství učiniti ráčil, že jak předešle, tak nyní na svou dobrou víru a duši přijímá, že ~~o~~ stavy věrně a upřímně míniti ráčí a že jim stavům v náboženství a v religii jich překážky sám od sebe činiti, ani jinému dopustiti činiti, pod žádným způsobem ovšem neráčí, a to což stavům připovídá, že pevně a nezměnitelně držeti ráčí, načež se ubezpečiti mohou; neb stavové vidí, že jest jim osobou svou nikdá žádné překážky činiti neráčil. Jestliže jest se pak co činilo, že ne s volí Jeho M. to bylo, a budoucně chce to tak dostatečně opatřiti, aby ani od pana arcibiskupa ani od žádného jiného víceji se toho nestalo. Dále také že J. M. C. jak předešle připovídá, tak ještě k tomu milostivě povolovati ráčí, aby stavové sobě a mezi sebou jistý počet osob voliti moc jměli, které by nad religii a náboženstvím stavův ochranou ruku drželi, tak jestližeby jim kdokoliv v náboženství a religii jich vkračovati chtěli, ty volené osoby aby to opatřiti, je chrániti a taky na J. M. C. vznášeti svobodně a bezpečně mohli. Pročež že stavové s touto J. M. C. příповědí a oustním ujištěním dobře přestati a bezpečně na to se spoléhati mohou; neb jestližeby stavové již J. M. C. řeči a slovům víry příkládáti nechtěli, že J. Mt. tomu rozuměti neráčí, kterakby psaním a listům J. M. více věřiti mohli. Zase také, kdyby J. M. jináče mysliti, jináče činiti ráčil, nežli mluvití ráčí, že by se vždycky za to styděti a to o sobě mluvití, že slov svých a příповědí nezdržuje, slyšeti a sebe samého za lehkého a ničemného člověka odsouditi, anobrž za takového, kterýby, aby mu co kdy věreno býti mohlo, hoden nebyl, držeti museti ráčil, a že by raději ráčil smrt podstoupiti, nežli víru a příповěď svou změnití. Při synu svém že to tak opatřiti chtějí ráčí, že touž měrou stavům jako J. M. zavázán býti má. A ačkoliv synové jeho katoličtí jsou, ale však že J. M. C. ve všem tak poslušni jsou, že tím jist býti ráčí, že proti vůli a nařízení Jeho Milosti nic před sebe bráti nebudou. A že se J. M. vidí, že stavové tím ujištěním před J. M. C. i jiným každým dostatečně a dobře bezpečni a jisti býti mohou a že někdy příhodnější čas se trefiti bude moci, že ty věci lepší průchod a utvrzení toho všeho budou moci míti.

Naposledy J. M. C. těm vyslaným osobám těmi slovy poručiti ráčil, aby to vše, jakž od Jeho M. promluveno jest, se vši pilností ostatním stavům na to očekávajícím v známost uvedli. Což oni přijavše od J. M. C., s velikou vděčností a se

vší poddanou ponížeností z takové milostivé odpovědi J. M. poděkovavše oznámili, že by jim nic příjemnějšího býti nemohlo, než aby všickni ostatní stavové takovou milostivou otcovskou odpověď z Jeho M. úst a promluvení sami byli slyšeti mohli.

Glossa. Vidí se že strana pod obojí k české konfessi se přiznávající v království českém s touto odpovědí a ujištěním císaře Maximiliána, krále pána svého mohli dobře spokojeni býti, nejináč než jakoby byli v spisu takovou odpověď dostali, tak jakž v odpovědi své doložili, že chtějí tu odpověď stavům oznámiti, pokud jen jich paměť postačiti moci bude. Císař jim ihned na to řekl, poněvadž jeden z nich, Václav z Vřesovic, co tak J. M. C. mluvití ráčil, poznamenával že bude moci, coby potřebí bylo, ku paměti při oznámení stavům přivozovati. Tak jakž také oni to vše, co tu od J. M. C. mluveno bylo, pilně v poznamenání a v spis uvedli, a jeden z nich pan Michal Španovský, který potomně byl nejvyšším písařem království českého, jeden takový spis při deskách zemských pro budoucí paměť složiti a schovati dal.

A když ta strana pod obojí konfessionisté při sněmu obecním v letu 1609 při J. M. C. Rudolfovi potvrzení té konfessi české před tím císaři Maximilianovi podané, vyhledávali, přednášeli také ten spis, chtějíc tím dotvrzovati, že od císaře Maximiliána bylo jim se zakázání stalo, že budoucně mají to potvrzení dostati, anobrž směli to jistiti, že císař Maximilián syna svého nejstaršího Rudolfa (tehďáž již korunovaného krále českého) v tom byl zavázal, aby při svém do téhož království dosazení jim tu konfessi potvrdil, a J. M. C. Rudolf že se ráčil zakázati to učiniti. Ale když to při témž sněmě 1609 císaři Rudolfovi v spisu i oustně od té strany pod obojí předneseno bylo, týž císař Rudolf zjevně tomu odpírati ráčil, že jest císař Maximilián jeho nikdy v tom nezavázal ani také J. M. od své osoby toho připovídati neráčil, tak jak také v tom spisu od nich ke deskám zemským složeném to se nenacházelo a nenachází, toliko že jest císař Maximilián v své odpovědi a připovědi byl doložil, že někdy příhodnější čas se trefiti bude moci, že ty věci lepší průchod k utvrzení toho všeho budou moci jmiti.

Nicméně když léta 1609 koncept toho majestátu na náboženství císaři Rudolfovi byl podán, někteří katoličtí političtí rady Čechové k tomu radili, aby v něm doloženo bylo, že táž konfessi česká té strany pod obojí již tehďáž leta 1575 povolena byla, domnívajíce se skrze to svědomí císaře Rudolfa

lépeji očistiti, že k ničemuž novému nepovoluje, než toliko, co císař Maximilián, pan otec J. Msti, povoliti ráčil, to potvrzuje.

Vidí mi se, že ta rada jak in genere, aby ten majestát na náboženství od císaře Rudolfa straně pod obojí dán byl, tak in specie, aby ta slova v něm doložena býti měla, dobrá a spasitelná nebyla.

Za kralování císaře Rudolfa II.

Po smrti císaře Maximiliána nejstarší syn jeho Rudolf, byvší ještě ten rok před smrtí téhož císaře za krále českého přijat, vyhlášen a korunován byl. Za kralování jeho mnoho let pořád obyvatelé téhož království v svých rozdílných scestných náboženstvích žádné překážky neměli: každý smejšlel a věřil, jak se jemu vidělo, „zdálo a líbilo, tak že ti, kteří se jmenovali v království českém pod obojí, mohli vlastně slouti quodlibetarii; neb každý z nich podle vůle své věřili, někteří blížeji a někteří dáleji v artikulech víry s katolickými pod jednou se srovnávajíce, a když toliko se hlásili, že jsou pod obojí, tedy od žádného dále tázáni nebyli, co a jak věří. V svých apologiích, spisích a supplikacích podpisovali se „stavové království českého tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající“, anebo „Páni, rytířstvo, Pražané a jiná města všickni tři stavové království pod obojí přijímající.“ V některých podpisích tato slova se dokládala: „k české konfessi se přiznávající.“

Ten přídavek mohli s pravdou přidávati; neb v pravdě tehdaž za kralování císaře Maximiliana a císaře Rudolfa větší díl těch pod obojí nebyli víceji z těch starých pod obojí, kteří se kompaktaty spravovali, než byli již učení Lutherova následovníci a z kompaktat se vynímající, a ti nemohli se již s pravdou jmenovati „tělo a krev Pána Ježíše pod obojí přijímající“, proto že neměli žádných pořádných kněží od arcibiskupův neb biskupův svěcených, než toliko v některých německých lutheránských akademiích ordinovaných, aneb že sami sebe za predikanty a učitele vystavili. A poněvadž nebyli pořádní kněží, nemohli konsekrovati a tělo a krev Páně jim podávati; pročež přijímali toliko chléb a víno, a ten podpis jim vlastně nesloužil. Měli přestávati na tom podpisu, že jsou se k konfessi české přiznávali. Jakož pak také, když jsou leta 1618 ty své apologi vydávali a na nápisu jich toho titule užívali „tělo a krev Páně přijímající“, velký díl jich bylo učení a náboženství kalvinského, kteří nevěřili tomu, aby při svátosti oltářní pravé tělo a krev

Páně býti mělo. A tak v dvojnásobném způsobu ten titul jim nepřináležel.

Dále na prokázání toho, že jsou tehdaž Čechové vedle své libosti věřili: Já jsem znal jednu osobu stavu rytířského, který zjevně vyznával, že ten artikul v člancích apoštolských o vzkříšení z mrtvých nevěří, že o budoucích věcech po smrti naší jest věc smyšlena; čítal toliko spisy Seneky, pravě, že se má o nich víceji nežli o epištolách sv. Pavla smejšleti. A nicméně jak od vrchnosti tak od jiných předních pánův katolických o té jeho nevěře nic jemu říkáno nebylo, nýbrž jeden nejpřednější pán český jeho v svých službách potřeboval.

Znal jsem jinou osobu rytířskou v království českém, který o Trojici Svaté a Duchu Svatém nic nevěřil, hůřeji smejšlel, nežli ta sekta, kteří trinitarii se jmenují, a nicméně byl pokojně při své nevěře od každého zanechán.

Slejšchal jsem také o jednom obyvatele téhož království z stavu panského, který tak politicky aneb raději hovadsky na světě živ byl, že nikdy do kostela nepřicházel, kromě někdy na veliký pátek aneb na velkou noc. A když jednou na veliký pátek v kostele byl a slyšel čísti a zpívati de passione Christi, dal zavolati svého ouředníka a k němu řekl, že jest ještě v mladosti své slejšchal to čítati a zpívati, jak jsou židé s Kristem Pánem se vadili, a zle s ním zacházeli, zdaližto ještě k spokojení nepřišlo? a jaká příčina toho jest? Ouředník jeho, byv v zákoně Božím povědomější, nežli jeho pán, jemu to jak náleží povídal a vykládal; však zdaliž jest jeho pán tomu uvěřil, to se neví.

Item, nacházela se téhož času za kralování císaře Rudolfa v království českém jedna sekta, kterým vůbec říkali bratří Mikulášensští (proto že nejprvnějšímu jejich učiteli říkali Mikuláš) neb bratří Pecinovští (proto že v jedné vsi Pecinově jmenované obyčejně v jedné veliké světnici se scházivali a své náboženství provozovali) aneb bratří plačtívi (protože při svých shromážděních plakávali). Ti, kteří se té sekty přidrželi, byli obyčejně lidé prostí, řemeslníci a z městského rodu; však nicméně některé osoby z stavův panského a rytířského též se mezi nimi nacházeli. A neměli mezi sebou žádných kněží neb osob duchovních, kteří by jim svátostmi posluhovali, než jich správcové aneb učitelové byli lidé neumělí, kteří ani čísti ani psáti neuměli, držíce za jeden artikul v své sektě povědění sv. Pavla: *litera occidit, spiritus autem vivificat*, *litera zabijí a duch obživuje*, a ti jim při jich shledáních kázání činívali. Dali sobě evangelium, které tehdaž v tu neděli, v kterou se shledávali, obyčejně v kostelích čítáno bylo, přečísti, a ten, který na ně kázání činil (bejval

obyčejně již člověk starý a šedivý) ten počal své kázání těmito slovy (slyšel jsem to rozprávěti od jednoho víry hodného, který přítomen byl a toho doslejšchal): „Moji milí bratři a sestry, v Pánu Bohu — nejmilejší! Rád bych vám vejklad na toto Boží čtení učinil, ale jsem hrubě hloupej; neumím čísti ani psát, tak že nevím, co vám mám kázati. Pročež prostě Pána Boha, aby mně seslal Ducha Svatého, tak abych vás mohl vyučiti jeho svatou vůli, a coby vám k dušem vašim za nejlepší býti a sloužiti mohlo.“ Když on to promluvil, tehdy všickni tváři rukami svými zakryli a plakali. A v tom svém kázání, které asi za hodinu trvalo nejméně sedmkrátě přestal a tím předešlým způsobem všichni hlasitě plakali. Povídal jim mnohé rozprávky a básně, co jest tak na rozdílných místech rozprávěti slyšel. Mezi jinými řečmi toto svým posluchačům naučení dal: Ty hospodyně, které dcery u sebe mají, aby nechovaly hrdliček ani holubův ani psův; neb když jejich dcery rozdílné páchání od nich spatřují, dostávají skrze to zlé myšlení a hříšné náklonnosti.

Item mívali schůzky ve vsi Pecinově a v některých jiných místech. Nejméně sedmkrátě do roka se shromažďovali a pokládali sobě to za hřích smrtedlný, jestliže kdo bezelstně mimo nemoc a moc Boží obmeškal k témuž shromáždění najíti se dáti, pravice, jako když z plotu jeden kůl se vezme, že potom snadně jiné koly se vyjmají a svině do rolí přicházejí a škody činí: tak také, když který z nich pomine jednou nepřicházeti, že to potom častěji činí, a nepamatujíc na pobožná při shromáždění jich napomínání, smrtedlně hřešívá.

A když se tam na večer sešli a někteří z vyššího stavu sjeli, obyčejně v sobotu na noc, na druhý den v neděli do té veliké světnice tím ranněji přijdouce tu asi tři hodiny pospolu zůstávali a při nešporním času asi dvě hodiny; potom k víčerou zase se rozešli a rozjeli. A když v též světnici pospolu byli, na větším díle zpívali pobožné písničky a mezi zpíváním některý z jich starších na lavici vstoupil a jim kázal. A když mezi kázáním poněkud přestal, oni všickni svrchu psaným způsobem hlasitě plakali. Chodívali v městě Pražském na kázání do kostelův, pod obojí přijímali od těch toliko kněží, o kterých v jistotě věděli, že jsou byli pořádně svěceni. Snažili se příkladný pobožný život vésti, chodili v prostých šatech s oboječky prostými, překládajícími bez špiclí, tak že se mezi jinými snadně poznati mohli. Jich starší, kteří jim to kázání činívali, jmenovali se bratři. Znal jsem jednoho v Praze starého přes 70 let, říkali jemu bratr Havel. Přední páni katoličtí rádi jeho před sebe pouštěli a s ním rozprávěli. Byl sice dobrým cíhařem, na ptáky lapání velice se dobře

rozuměl. A poněvadž oni se snažili žádnému neubližovati, byli také od každého s pokojem zanecháni.

Smejšlím, že této podobná sekta v náboženství jinde mimo království české se nenacházela.

Tato sekta zdála se na oko býti velmi příkladná a pobožná a ti, kteří se v ní nacházeli, domnívali se, že ti sami, kteří při jich schůzkách a shromážděních bejvají, spasení dojdou.

Jaké bludy obzvláštní tito Pecinovští bratři jměli, vědomosti nemám; než to vím, že ten blud drželi, že přijímání Krista Pána pod obojí jest nařízení a poručení Krista Pána, vedle kteréhož že každý křesťan jest povinen se zachovati a za tou příčinou nechtěli do kostelův katolických choditi a pod jednou přijímati, jako i také od poslušenství církve apoštolské římské odstupovali. A tak co o jejich náboženství smejšleno býti mohlo, každý věrný křesťan souditi může.

Že pak v království českém od vrchnosti duchovní i světské tak svobodně trpíni byli, příčiny toho nahoře se již dokládají.

Na zámcích a statcích obyvatelové království českého měli kněží aneb osoby duchovní a predikanty vedle vůle své. V městech královských podobně se dalo, tak jakž v jednom městě, Mladá Boleslav řečeném, Pikharti neb Kalvíni (vůbec bratři boleslavští aneb z Jednoty bratrské jmenovaní) svůj sbor a netoliko své kazatele a predikanty, ale všelijaké mládeže učení zjevně měli.

Nejvyšší ouřadové zemští (kromě nejvyššího purkrabství, nejvyššího hofmistrství a nejvyššího kancléřství) tak dobře osobami scestného náboženství pod obojí řečenými, jako osobami katolickými pod jednou dosazováni bývali. A ačkoliv nejvyšší purkrabě pražský, nejvyšší hofmistr a nejvyšší kancléř bývali katoličtí, však místodržící purkrabí pražského a téměř všecky rady, sekretáři a písaři při témž ouřadě, při ouřadě nejvyššího hofmistrství, při soudu komorním přední písař a téměř všickni jiní písaři a komorníci, při ouřadě nejvyššího kancléřství dva místokancléři, sekretáři a téměř všickni jiní přísežní officíři a písaři scestného náboženství pod obojí bývali. Při ouřadu praesidentství nad appellací, ačkoliv za kralování císaře Rudolfa osoby z stavu panského katoličtí bývali, však rady při též apellací, sekretáři a jiní písaři téměř všickni scestného náboženství pod obojí byli. Při komoře české praesidentové i rady tak dobře pod obojí jako pod jednou bývali, sekretáři a jiní officírové a písaři, téměř všickni byli nekatoličtí. Při dskách zemských nejvyšší písaři tak dobře pod obojí jako pod jednou bývali; ouředníci menší a jiní officírové a písaři při dskách všickni nekatoličtí.

Kněží v kostelích Pražských pod obojí jako i v mnohých městech královských, ačkoliv mnozí z nich od arcibiskupův Pražských pořádně na kněžstvo svěcení byli, však potom ne týmž panem arcibiskupem a jeho hořejší konsistoří, než administrátorem (který též pořádný kněz svěcen byl) a dolejší konsistoří se řídili a spravovali, a jak administrator tak i on zjevně manželky své měli, a lidem velebnou svátost sine auriculari confessione, bez zpovědi podávali a v některých městech, zvláště v Táboře, což jsem jednoho času sám očitě spatřil, malým dítkám pod obojí posluhovali, a měli v kalichu obzvláštní malý řápek, aby malé dítky (které ještě samy choditi nemohly, než matky a chůvy do kostela na rukou jich nosili) skrze ně víno z kalichu cuclatimohly. Sice vedle dovolení Jeho Svatosti papežské od concilia Tridentského stalého i v kostelích katolických pod jednou lidem, kteří se pořádně zpovídali a vyznávali, že to vše, na jaký způsob takové povolení se stalo, pevně věří a drží, velebnou svátost oltářní pod obojí podávali a v Praze v kostele katolickém špitálském blízko mostu pod obojí podávali jako i také v městě Hradci Jindřichově (kdež pan Adam z Hradce nejvyšší purkrabě Pražský kollegium patribus soc. Jesu vystavěl a fundiroval) patres societatis Jesu v farním kostele v jedné obzvláštní kaple tolikéž to činili.

Osoby z vyšších stavův k ženění a vdávání žádného rozmyšlení nemívali, že muž katolický pod jednou vzal sobě za manželku pod obojí, aneb panna neb vdova pod jednou muže pod obojí sobě vzala a potomně, jak se mezi sebou namluvíli, syny a dcery pod jednou neb pod obojí vyučovali a vyučovali.

Ke křtům svatým a na pohřby, a na kázání při pohřbích tolikéž bez rozmyšlení osoby obojího pohlaví pod jednou k těm pod obojí nacházeti se dávali, in summa pod tou zástěrou a pod tím zřízením zemským, že pod jednou a pod obojí v království českém za jednoho člověka dobří přátelé býti mají, katoličtí političtí se zastírali.

Potomně leta 1600 když od císaře Rudolfa pan Zdeněk z Lobkovic (který potomně od císaře Ferdinanda II. za kníže říšské byl vyzdvižen) za nejvyššího kancléře království českého byl dosazen, jakožto pán velice horlivý u víře katolické (a proto jeho strana pod obojí za jednoho předního katolika Španihele drželi) všelijak se snažil, aby víru svatou katolickou v témž království mohl promovírovati a ten vzáctný paměti hodný počátek k tomu učinil, že jest majestát od krále Vladislava o Pikhartích, kteří se bratřími jmenují, vyšlý, kterémuž bylo datum v Budíně den svatého Vavřince

leta 1508 od císaře Rudolfa obnoviti dal, čemuž jest datum na hradě pražském v pondělí den svatě Máří Magdaleny leta 1602 (a byl publikován skrze herolty a trubače, kteří na koních jeli) předně na hradě pražském v place před kanceláří, potom na Hradčanách a na ryncích ve všech třech městech pražských. Kterýmžto mandátem císaře Rudolfa všichni stavové téhož království od J. M. C. jako krále českého milostivě napomínáni, byli ti, jenž jedem Pikartským nakaženi jsou, k navracení se k starožitnému svatě křesťanské víry a domáckému svých milých předkův náboženství, k odstoupení od zavedení bratrského a srovnání se v religii s jinými věrnými poslušnými církve apoštolské syny.

Dále pak císař přísně poručil, aby všechny sbory ihned zavřeli, zamkli, kolím zabiti a zaraziti dali, a pokudžby se kde v kostelích ta Pikartská a bratrská aneb jiná zmatečná učení hlásala a kázala, odbudouce je odtud, kněžstvem řádným od arcibiskupa Pražského aneb od administratora konsistoře pod obojí přijímajících vzatým osadili.

Naposledy v témž mandátu bylo doloženo, jestližeby se pak kdo tak nezachoval, ty sbory nezastavil, těch schůzí na gruntech svých tejně neb zjevně dopouštěl a vyměření téhož majestátu v nejmenším artikuli zrušil, k tomu každému, jakožto k přestupníku řádu dobrého, rušiteli práva a neposlušníku rozkazů císařských a královských, ano jako k nepříteli obecného zemského dobrého ráčí věděti jak přikročiti a jeho ku příkladu jiným dáti ztrestati. Byl přitom také čten a publikován ten mandát krále Vladislava, v kterémž mimo ty artikule, které v mandátu císaře Rudolfa jsou doloženy, tyto víceji in specie se nacházejí: Předně, že král Vladislav byl napomenut od okolních knížat duchovních i světských, aby ten lid Pikartský v království svém netrpěl. Item aby všechna učení a psaní jejich bludův zjevná i tejná zkaženy a zastaveny byly, knihy jejich všechny tištěné i psané spáleny; item všechna jejich posluhování a rozdávání, jakž je vedou, křtové i také oddávání aby zastavena byla a nikdež nemají dopuštěna býti, než kněžstvem se to řídití má z obojí konsistoře, kteroužby sobě oblíbili. Item všickni jejich učitelové a správcové, kdož jim káží a ty bludy vedou a učí, tak postaveni býti mají, k nápravě před kněžstvem obojí strany, a k které koliv straně přistoupí, té strany kněžstvem spraviti se mají. Item jestližeby se ti učitelové Pikartští napraviti nedali, mají před nejvyšším purkrabím Pražským postaveni býti a on k nim se má zachovati podle naučení soudu zemského. Item to mělo vše napraveno a v skutek uvedeno býti nejdéle do vánocí nejprve příštích. Item jestližeby se kdo z kterého koliv stavu, mužského neb

ženského pohlaví, tak nezachoval, má obeslán býti před nejvyššího purkrabí Pražského a napomenut, aby se vedle téhož zřízení zachoval; pakliby toho po napomenutí neučinil ve dvou nedělích pořad zběhlých, tehdy má obeslán býti listem od ouřadu, aby ten každý před soudem zemským nejprve přistím se dostavil. Item jestližeby který takový učitele Pikartského neb Pikarta, buď mužského neb ženského pohlaví, kterého takového k sobě přijal a vydati tomu pánu ho nechtěl, tehdy ten pán, čí jest byl, druhého pohnati můž před soud zemský z pokuty i spolu s průvodem jako o člověka nevydaného a tu pokutu aby dáti byl povinen i s člověkem. Item páni, vládyky, Pražané a jiná města mají fary kněžími osaditi, užítky od far kněžím pustiti; nemohou-li míti ke všem kostelům farářův, nechť jeden farář drží far šest, víc i míň, jakž se to zříditi může.

Naposledy dokládá, že toto nařízení stalo se na sněmu obecném s radou pánův, vládyk, Pražanův a jiných měst království českého.

Glossa. Z tohoto mandátu krále Vladislava znáti se může, že toho času za kralování jeho z té sekty Pikartské málo osob z stavův v království českém se nacházelo, než toliko lidé sedlští, řemeslníci a z obecného lidu; neb sice na osoby z stavův takové pokuty nebyly by mohly ustanoveny býti. Pročež stavové spolu s králem jakožto na poddané své takové snešení a ustanovení učinili, tak jakž také učitelé z té Jednoty z prvopočátku i dosti za dlouhý čas byli obyčejně řemeslníci, tkadlci, krejčí, kožešníci, ševci a pod způsobem života ctnostného a pobožného, mnohé zvláště osoby ženského pohlaví do jich Jednoty přivozovali; zjevné hříšníky, jako ty zvláště osoby mužského pohlaví, kteří zjevně proti šestému Božímu přikázání se prohřešili, kteří zjevně s pohoršením jiných se vožírali, zjevně trestali, z své Jednoty je vyobcovali. A chtěli-li jsou zase přijati býti, musili zjevně ve prostřed sboru stoje prositi, aby ho zase přijali, že se chce napravit. A poněvadž obyčejně ve prostřed sboru visel velký svícen, vůbec říkávali těm, kteří tak zjevně a pohoršitedlně zhřešili, že musí pod svícnem státi. Však takové pokání řídce proti některé osobě z stavův, než toliko proti osobám z obce exekutirovali.

Po některém času počali jich starší a kazatelé něco učejší býti, že ne samou řeč českou, ale také německy a latinsky mluvit uměli; počali míti školy v městě Mladé Boleslavi, kde jsou své jáhny a jinou mladež literis humanioribus učili a i některé osoby z vyšších stavův své syny na

učení k nim posílali. Kazatele a správce duchovní, kteří potomně kázávali a večeri Páně lidem podávali, jich starší světili, a na rozdílná místa svým posluchačům z Jednoty rozposílali a nařizovali. Za času císaře Maximiliána II. krále českého ti z Jednoty bratrské počali býti v království českém mocnější a měli již v své Jednotě některé osoby z vyšších stavův, tak jakž z supplikací, kterou strana pod obojí témuž císaři v příčině jich náboženství podala, znáti jest, v kteréž tato slova se dokládají: že my jich (totiž ty z Jednoty bratrské), poněvadž se ve všech podstatných artikulech s tímto naším podaným vyznáním víry naší křesťanské snášeji, od náboženství jejich utiskovati nesmíme a společně jednomyslně V. C. Mti poníženě žádáme, že nad námi všemi svou milostivou a ochrannou ruku držeti a nám, abychom v náboženství našem křesťanském volně a svobodně Pánu Bohu sloužiti mohli, toho milostivě přiti ráčíte; toho V. C. M. my jakožto věrní poddaní podle našich nejvyšších možností ve vší ponížené poddanosti vždycky se odsluhovati rádi chceme.

Za kralování císaře Rudolfa ti z Jednoty bratrské v osobách většího stavu ještě mnohem víceji se rozmnožili; neb některé osoby z stavu panského, byvše v cizích zemích, aby země spatřili a řečem rozdílným se naučili, v Frankreichu v městě Roschellu, v Montpellieru, též v Genfu, v Basileji, tolikéž také starší z té Jednoty bratrské některé své mládence do těch měst na učení vysílali, tak že jak osoby z vyššího stavu tak tito jedu Kalvinského nabyli, že ti, kteří z té Jednoty málo učenější byli, Kalvinova scestného učení následovali. Leta 1609, když strana pod obojí při císaři Rudolfovi za dovolení a povolání konfessí české vyhledávali, ti z Jednoty bratrské s nimi na jistý mezi nimi srovnaný způsob se spolčili a pod praetextem též konfessí k provozování svého scestného náboženství potvrzení dosáhli, o čemž, poněvadž obšírně v mém spisování v první knize v dílu pátém se vypisuje, zanechám v tomto místě opakovati. Než toliko to opáčiti a doložiti vidí mi se zapotřebí býti totiž že: v té rebelii proti císaři Matiašovi a proti císaři Ferdinandovi II. nejpodstatnější a nejsubtylnější vůdcové a ředitelové byli z Jednoty bratrské (nedokládám nejpřednější, proto že hraběti z Turnu jakožto přednímu vůdci v válečných věcech ta přednost nechati se musí, a ten nebyl z Jednoty bratrské) tak jakž také oni k tomu přivedli, že Fridrich falckrabě z Rejnu za krále českého byl volen a korunován, který jich kalvinského náboženství se přidržel. A tak dostali krále svého náboženství, následujice v tom obyčejného způsobu Calvinistů, že nejprve mezi katolickými žádají dovo-

lení, aby v svých svědomích nebyli stěžováni, aby pokojně mohli věriti jak Pán Bůh jich dá poznati; když to dostanou, tehdy se snaží dosáhnouti, aby mohli dostati dovolení k provozování svého náboženství; dostanouce i hned se snaží, aby mezi nimi a katolickými rovnost byla, aby v těch městech, kde jsou, tak mnoho kostelův jako oni k provozování svého náboženství míti mohli; dostanouce to snaží se, aby mohli mocnější býti, nežli katoličtí; dovedouce sobě to, nechtějí víceji katolickým k provozování jich pravé víry ani kostelův ani jiných míst dovolovati, pravíce že jich víra jest modlářství. —

V království českém leta 1619 dosti daleko již byli přivedli, ale Pán Bůh ráčil se nad týmž královstvím smilovati a nedopustiti, aby to dlouho trvati jmělo.

Po vyhlášení v městech Pražských svrchu psaných dvou mandátův císař Rudolf nařídil jisté komisaře, kteří do města Mladé Boleslavi se sjeli a sbor Pikhartský bratří, Boleslavští řečených, zavřeli a kolmi zarazili.

Následujícího léta 1603 ve středu po neděli postní vyšlo poručení s podpisem J. M. C. z kanceláře české panu podkomořímu tehdejšímu, panu Purkhartovi Točnickovi z Křinice, strany dosazování osob za konšely v městech, totiž: Kdo koliv rady v kterémkoliv z měst královských obnovovati bude, aby toho se vši pilnou bedlivostí šetřil, aby osoby, kteréžby buď pod jednou neb starobylé víry pod obojí nebyly a kněžími pořádnými od biskupa svěcenými, jak od starodávna bývalo, se nespravovaly, do rad brány nebývaly, nýbrž všechny měšťany dostatečně napomenul, aby od bludův upustili a s jinými věrnými křesťany v víře se srovnávali, kázání pokoutná a schůzky žádné nedopouštěli a aby ve všech městech vedle mandátův J. M. C. teď nedávno vyšlých se chovali, dostatečně nařídil.

Item kníže z Lobkovic, měv již tehdáž při kanceláři české místokancléře českého a sekretáře katolického pod jednou, snažil se všelijak víru svatou katolickou římskou v království českém rozmnožovati, a za tou příčinou z kanceláře české některým osobám z stavův nejedna poručení přísná vycházela s těžkou domluvou, že na svých farách kněží k Augšpurské konfessi se přiznávající chovati smějí a kostely nimi osazují. Zvláště léta 1607 panu Kašparovi Belvicovi z kanceláře české v jazyku českém s podpisem ruky Jeho M. Cís. poručení stížné a těžké učiněno, že jest na svých gruntech do jednoho kostela kazatele, žádnou konsistoři v království českém se nespravujícího, uvést, jemu kázati i jinak

posluhovati dal, a poněvadž J. Mst. Cís. — proti zřízení zemskému, proti mandátům a záповědēm jak J. Mti. C. tak slavných předkův Jeho Mti — mimo starobylou víru a náboženství pod jednou a pod obojí jiného jakého postranného v zemi české nepřijatého učení v témž království dopouštěti; těm, anby se jednou aneb druhou konsistoří, totiž pod jednou aneb pod obojí přijímajících nespravovali, průchod dávati, je snášeti a trpěti proti těmž zřízení zemskému a vykonané při korunování přísaze nenáleží: protož ráčí J. M. pod skutečným trestáním jemu přísně poroučeti, aby téhož praedikanta ihned vybyl a osobám k tomu nařizeným týž kostel zas zavřítí a zapečetiti v tom překážky neučinil.

Tehdejší pan arcibiskup pražský pan Zbynek Berka (kníže z Lobkovic byl jeho sestry syn, a císař Rudolf za času téhož pana Berky pana arcibiskupa pražského za kníže říšské vyzdvihnouti ráčil) téhož času tolikéž se všelijak snažil víru katolickou, tak daleko v témž království zavedenou, zdržovati, rozmnožovati a vzdělávati. A znaje to, že při těch, kteří potom večeri Páně lidem pod obojí způsobou posluhovati měli a obyčejně kněží pod obojí se jmenovali, velký neřád byl, tak že mnozí z nich lidem bez examinování, co o té svátosti smejšlejí a věří, pod obojí posluhovali: pročez těm kteříž z dolejší konsistoře Pražské svěcení na kněžstvo od pana arcibiskupa Pražského vyhledávali, obzvláštní přísahu vydával, kterouž vyznávali, že všemu tomu, čemu katolická římská církev (jejíž hlava jest papež) věří, že se ženiti nebudou a že přijímání večere Páně pod jednou (poněvadž Kristus Pán v každé hostii jest celý) jest tak mnoho jako pod obojí.

Item poznával pan arcibiskup, že to přijímání pod obojí způsobou v království českém in abusum, v veliké zlé užívání, přicházelo. Pročez vidělo se jemu za dobré to remediovati, a nařídil, aby kněží katoličtí, jeho hořejší konsistoří se spravující, jako i také patres soc. Jesu a jiné duchovní řeholní osoby lidem mladým, kteří prvé nikdy pod jednou ani pod obojí nepřijímali, toliko pod jednou podávali, tak aby tím lépeji poznati se mohlo, že jsou praví katoličtí a praví synové církve. Jako i také ti panici a panny, kteří se ženiti a vdávati chtěli a od kněží katolických hořejší konsistoře žádali býti oddáváni, aby kněží k takovým oddávkám potřebovati se nedáváli dotud, dokud by se ženich i nevěsta nezpovídali a pod jednou nepřijímali. Item týž arcibiskup když převvěděl, že někdo z vyšších stavův predikanty, augšburské konfessi se přiznávající, do svých kostelův uvozovali a dosazovali, k J. M. C. se utíkal, supplikujíc, kterak tíž obyvateľové víru novou v království českém neznámou a přespólní

(kterouž oni konfessí augšburskou jmenují) uvozují, což že jest proti zřízení zemskému a sněmům, kdež toliko pod jednou a pod obojí pořádní kněží a ne augšburské konfessí na svých farách zůstávati mají, pro Boha žádaje, aby J. M. C. na to se ohledna, jaká se křivda katolickým děje od těch novověrcův sekt německých, kteréž nic dobrého nežli neřády, bezbožnosti a roztržitosti přinášejí, neráčil toho dopouštěti.

J. M. C. na takové přednesení ráčil z kanceláře české týmž pánům obyvatelům o to dopisovati a snažiti se všelijak to přetrhnouti. Ti pak pod obojí těžce to nesli a jak nejlépe věděli a uměli své scestné náboženství zastávati zanedbávali, až když přišlo k létu 1608, když J. M. císař Matiaš (tehdy toliko arcikníže rakouský) do království českého s lidem válečným přitáhl a M. císař Rudolf pomoci stavův království českého ráčil velice potřebovati, aby při J. M. C. stále trvali a nedali k tomu přijíti, aby J. M. C. před časem a před smrtí svou království českého měl zbaven býti, a témuž panu bratru svému přinucen býti je postoupiti. Tu strana pod obojí nezanedbali té pro ně vinšované příležitosti a fedrunku jich náboženství užiti, a když císař Rudolf sněm obecný na hrad Pražský při tom času rozepsati dáti ráčil, tehdy oni o náboženství žádajíc, aby všickni tři stavové království českého při té obecné konfessí české, kterouž někteří augšburskou jmenují, na sněmě obecním léta 1575 sepsané a při tom mezi sebou stran porovnání a předmluvě též konfessí a v supplikaci J. M. C. Maximilianovi na témž sněmu poddané a k též konfessí přiložené zůstaveni byli a jiná aby nevycházela a podle té by kněžstvo své jak české tak německé řídit i nebo řízené na své kollatury jak stav panský, rytířský, tak i města dosazovati mohli a to bez překážky buď pana arcibiskupa aneb kohožkoli jiného, tak aby proti té konfessí a tomu stavův pod obojích porovnání žádná poručení, odkudžkoliv vyšlá, žádné platnosti proti všem stavům pod obojí jmíti nemohla. Tu pak konfessí a to porovnání stavův aby J. M. C. milostivě do desk zemských vložití poručiti ráčil.

J. M. C. ráčil při stavích pod obojí milostivě toho vyhledávati, aby z příčin mnohých znamenitých a hmotných toho artikule o náboženství do jiného času a to do nejprvnějšího sněmu, který stavům hned tehdyž položen a jmenován býti měl, odložili. Ale oni velice na to tiskli, aby ihned tehdyž J. M. C. zouplna vedle jich žádosti týž artikul jim povoliti a potvrditi ráčil; sice že k uvažování J. M. C. proposici přistoupiti moci nebudou. Podala také strana pod obojí tehdyž J. M. C. Rudolfovi obzvláštní obšírný spis, v kterémž své rozdílné stížnosti přednášela, mezi nimiž do knížete z Lobkovic, nejvyš-

šího kancléře království českého některé stížnosti doložili a mezi jinými jmenovitě tyto: Administrator pražský, kněz Václav, člověk věkem sešlý, že v kanceláři své vlastní dcery, že pankhart není, zastával, skrze to do vězení v moc arcibiskupa dán a potom ouřad ten z něho sňat. Item svátek a památka starodávni mistra Jana Husi a Jeronyma ta z kalendáře vypuštěna a k imprimování zapověděna jest, ješto pod tím svátkem a ferií zápisové znamenití a platní ve deskách zemských zapisování jsou a aby táž památka dokonce k zahlazení přijiti mohla, každého roku kněží pražští na hrad pražský do kanceláře beze vsi potřeby toliko, aby slovo Boží se nekázalo, na ten den obsílání a tam přes poledne zdržování bejvají.

Glossa. Strany prvního artikule jest mi ta věc dobře povědoma, že ten kněz Václav administrator Pražský byl pořádný od arcibiskupa pražského svěcený kněz. Však nicméně bez otejhání pojal sobě manželku a s ní dceru jměl a zůstával při dolejší konsistoři administrátorem a v kostele zastával ouřad kněžský jako jiní pořádní kněží. A byvše za některými potřebami na kancelář českou obeslán, stala se zmínka strany jeho ženění a mezi jinou řečí kníže z Lobkovic (však tehdaž ještě nebyl knížetem toliko titul stavu panského užívajíc) nejvyšší kanclér království českého k němu řekl: Poněvadž on jest pořádným knězem, že dcera jeho nemůže nežli za pankhartici držána býti. Načež týž administrator beze všeho studu odpověděl: Nejní pravda. Nejvyšší pan kanclíř to slyše nemálo hněvem pohnut byl, však se přemohl, řečí ani skutkem proti administratorovi nic před sebe nevzal, než toliko z poručení J. Msti. C. jemu oznámil, aby ku pánu arcibiskupovi najíti se dal, který jeho pro tak neuctivou řeč do trestání vzal a z poručení J. Msti. C. z ouřadu administratorského zsazen byl.

Vidí se, že strana pod obojí mohla zanechat ten artikul mezi stížnosti své klásti; neb nejvyšší pan kanclíř jakožto pán horlivý katolický vedlé víry své katolické nemohl jináč sinejšleti, ani věriti, než že děti kněží, pořádně svěcených nemohou za pořádné děti, než toliko za pankharty držány býti; děti pak těch predikantův, kteří, nejsouce kněžími pořádnými, mohou za pořádné děti jako děti jiných osob světských pokládány býti.

Ta pak trpělivost nejvyššího pana kanclíře slušné chvály hodna byla a ten administrator pro svou nevážnost a lehkomyslnost spravedlivě ztrestán byl.

V příčině druhého artikule jest věc vědoma, že kalendáře od církve katolické jsou nařízení a do nich se kladou každého měsíce týhodne a dni nedělní, vejroční svátky, též svátky blahoslavené Panny Marie, apoštolův a jiných svatých a mučedníkův Božích, jichž svatost a mučednictví Pán Bůh mnohými divy a zázraky potvrditi ráčil, z kterýchžto svátkův někteří in choro et foro, v kostelích i ven z kostela a někteří toliko in choro, v kostelích se pamatují a světí.

Od nedávného času pranostikáři čeští nekatoličtí pod obojí, vydávajíc a dajíc tisknouti své kalendáře a pranostiky, dali do nich klásti barevnými červenými literami (jak se pamatují 6. dne Junii) jméno mistra Jana Husi.

Častojmenovaný nejvyšší pan kanclíř království českého, dověděvši se toho, přednesl to císaři Rudolfovi, který poručil, aby při všech impressořích v městech pražských, kteří kalendáře tisknouti obyčej mají, nařízeno bylo, aby to jméno mistra Jana Husi do kalendářův nekladli, byvše všem katolickým pod jednou věc vědoma, že týž Jan Hus in concilio Constantiensi pro své kacířstvo spravedlivě odsouzen a ohněm upálen byl. Jakž tedy císař a král katolický mohl proti své víře a svědomí to trpěti, aby v jeho království a zemi takového odsouzeného kacíře jméno mezi jiné svaté a mučedníky Boží do kalendáře mělo kladeno býti? Vidí mi se, že strana pod obojí mohla a slušně měla tento artikul mezi jinými svými stížnostmi nepokládati, věda, že jim nepřísluší a nenáleží to spravovati, kterého svatého jméno mělo by se do kalendáře položití aneb které vypustiti. A že jsou někteří Čechové pod tou ferii mistra Jana Husi zápisy do desk zemských činili, to se jejich nerozvážlivosti, anobrž jich kacířství přičítati má. Bylíby lépeji udělali, aby byli doložili kolikého dne měsíce ten zápis byl učiněn, nežli že jsou tak neforemně podle ferii jednoho odsouzeného kacíře kladli. A že jsou páni ouředníci menší takový zápis přijímali a do desk zemských spisovati dali, znáti z toho jest, jakého náboženství následovníci jsou byli. Já jsem žádný výpis takového zápisu neviděl, než smejšlím, že se nenajde, aby ten zápis tak znamenitý a platný býti měl, jak oni v své stížnosti dokládají, než že jest bylo o něco špatného činiti a o někoho, který v žádné obzvláštní vážnosti v království nebyl.

Že pak vedle mistra Jana Husi jmenují také Jeronyma: já jsem ten kalendář viděl, a v něm četl jméno mistra Jana Husi, ale Jeronym nebyl doložen, a kdyby byl i doložen, tehdy poněvadž podobně jako mistr Jan Hus in concilio Constantiensi pro kacířstvo spravedlivě byl odsouzen a upálen, podobná refutací o něm státi se může jako se děje o Husovi.

A poněvadž v království českém a obzvláště v městech pražských tak daleko se bylo již tehdáž kacírstvo rozmohlo, že jsou kněží pod obojí v svých kostelích slavně ten svátek mistra Jana Husi světili, jakoby svátek apoštolský byl, a lid obecný na týž den do kostelův na jich kázání se scházel: pročez J. M. C. jakožto vrchnost katolická slušně neráčil chtít to trpěti, ale v tehdejších velikých roztržitostech pro ujiti nějakého rozbroje mezi lidem obecným ráčil té povlnosti užívati a svému tehdejšímu nejvyššímu panu kancléři království českého poručiti, takové kněží pod obojí na týž den za jinou příčinou na kancelář českou povolati, tak aby skrze to překážka se stala, aby v kostelích tu nehodnou památku nesvětili a kázání zanechali. Smejším, že asi po dvakrát aneb nejvíce za tři léta po třikrát se to stalo, pročez strana pod obojí mohla dobře tu stížnost mlčením pomínouti.

Když stavové pod obojí při sněmu svrchu psaném vždy na císaře Rudolfa hrubě tiskli, aby v příčině toho artikule o náboženství jistou odpověď a resoluci a to takovou, jakou oni žádali, dostati mohli, a J. M. C. Rudolf naproti tomu vždy se ráčil vymlouvat, že bez dalšího bedlivějšího té věci uvážení neráčí moci kategorickou psanou resoluci jim dáti: naposledy k tomu přivedli, že J. M. C. skrze nejvyššího pana purkrabí pražského oustně resoluci jim oznámiti dáti ráčil, totiž že J. M. C. z jednomyslného s stavy snešení ten artikul o náboženství na místě postaviti do nejprvnějšího sněmu, který k čtvrtku před svatým Martinem držán býti měl, odložití ráčil. Však jestližeby při témž sněmě to na místě strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy J. M. C. tímto sněmem ráčí stavy tak opatrovati, aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v proposici od J. M. C. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati ani o nic jednati, lečby prvé strany toho artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo. A však mezitím, dokudžby koliv to tak na sněmu obecném strany tohoto artikule o náboženství se nevykonalo, k místu a konci všeho toho nepřivedlo, tehdy aby ze všech tříh stavův království českého pod obojí též i pod jednou způsobou přijímajících jeden každý, žádného nevynímajíce, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižadného člověka světského ani duchovního žádnými poručeními a jakým koliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí

náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli.

Toto oznámení, které císař Rudolf skrze nejvyššího pana purkrabího stavům pod obojí přednésti dáti ráčil, tiž stavové dali to v jeden obzvláštní artikul sepsati, tak že jest mezi jinými artikuli sněmovními k vytištění přišel, a do desk zemských vepsán byl. Ačkoliv potomně ten sněm, ke čtvrtku před svatým Martinem položený, při tom terminu držán nebyl, však následujícího léta při konci měsíce ledna k držení přišel. Při kterémžto sněmě stavové pod obojí císaře Rudolfa válečnou mocí k tomu přivedli, že jest jim ten artikul o náboženství zouplna vedle jich vůle povolil a potvrdil a obzvláštní majestát na to vedle jich vlastního konceptu jim vydal, a i mimo to mnohé jiné artikule, k fedrunku jich scestného náboženství a ke škodě víry svaté katolické v království českém týmž sněmem od nich obdržané, do sněmovního snešení vůbec k vytištění přišly a do desk zemských vepsány byly.

A poněvadž o tom, jak jsou stavové pod obojí císaře Rudolfa k tomu přivedli, že jest na prvním sněmě léta 1608 k tomu artikuli o náboženství povoliti a při sněmu léta 1609 ten majestát na náboženství dáti ráčil, jakým způsobem to vše se dalo, v mém spisování v první knize v dílech prvním, druhém, třetím, čtvrtém, pátém a šestém obšírně se nachází, zanechám v tomto místě toho opakovati. Toliko toto doložím, že císař Rudolf domníval se, když stavové pod obojí k tomu artikuli o náboženství povolí, že oni také vedle svého mnohého zakazování a připovídání stále věrní a poslušní poddaní Jeho Mti. zůstanou. Tak jakž když týž císař Rudolf zbraňoval se ten majestát na náboženství podepsati, někteří katoličtí pod jednou političtí císaři pravili a radili, jestliže císař ten majestát nepodpíše, že jest se obávati, že stavové pod obojí císaře opustí, k králi uherskému Matiašovi panu bratru Jeho M. přistoupí a jeho sobě za krále a pána svého vezmou. Ale to povolení (nepochybně z obzvláštního přepuštění Božího) téhož císaře v témž království v kralování jeho neupevnilo, ani nezdrželo, nýbrž v roce po zavření téhož sněmu stavové pod obojí pod zástěrou, že císař lid válečný, passovský řečený, do království českého uvedl s tím oumyslem, aby jim ten majestát na náboženství zase zrušil, krále Matiaše z Rakous s lidem válečným do království českého a do Prahy povolali, k tomu přivedli, že jest císař též království s knížectvími slezskými a s markrabstvími lužickými postoupil a král Matiaš za krále českého byl korunován. Však císař Rudolf až do smrti své na hradě pražském zůstával a po vzdání království českého do 9ti měsícův živ zůstal, o čemž jak jest se to

vše dalo, v mém spisování v knize druhé v dílu sedmém obšírně se nachází.

Za kralování císaře a krále českého Matiaše.

Ačkoliv císař a král český Matiaš před a při korunování stavům pod obojí všeckny jejich obdarování a majestát, který na náboženství jich dostali, zouplna potvrditi a za kralování svého přitom je zouplna zůstaviti ráčil: však, chtěje též císař aspoň to, k čemu stavové pod obojí žádného práva neměli, v témž království k dobrému víry svaté katolické fedrovati, totiž aby jak pan arcibiskup pražský, tak někteří praeláti v témž království, obzvláště pan opat broumovský na gruntech svých nebyli povinni, poddaným svým k provozování jich scestného náboženství kostel dáti stavěti, poněvadž jak majestát na náboženství tak porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí to jim nepropůjčovalo, jakž o tom v mém spisování v knize druhé v dílu osmém obšírně se vypisuje a jich zlý pretext se refutiruje: však nicméně stavové pod obojí opravdově se toho ujali, že jest císař Matiaš to zastával a ruku nad tím držel, aby panu arcibiskupovi a panu opatu broumovskému překážka se v tom nedála, aby lidem poddaným svým nové kostely na gruntech jich v městečku Hrobu a v městě Broumově k provozování jich náboženství nestavěli, a proti tomu to zastávali, že vedle svého majestátu na náboženství a porovnání s stranou pod jednou to se jim propůjčuje. A vědouc, že samými slovy to obhájeti a obdržeti moci nebudou, v svých sjezdích a společných shromážděních v starém městě pražském v kolleji císaře Karla IV. na tom se snesli a zavřeli, aby válečnou mocí se zastávali. A aby tím lepší přístup k tomu míti mohli lid verbovati a proti císaři, králi pánu svému, opravdově rebellirovati: původově též rebellii k tomu přivedli, že jsou dva J. Msti C. místodržící spolu s jedním sekretářem v kanceláři české z okna vyhodili. A ihned na druhý den po vyhození na hradě pražském v soudné světnici stavové pod obojí se sešli (nešetříc toho, že ten den byl vejroční svátek vstoupení Krista Pána na nebe), a tu i hned z společného uvážení a snešení správy všeho království českého se ujali. Pod pretextem defensí, pro obhajování náboženství pod obojí, nařídili a volili z prostředku svého 30 osob, z každého stavu panského, rytířského a městského po 10ti osobách, za direktory, správce a raddy zemské. Snegli se též, aby veřejnost v zemi nařízena byla, a pokud toho potřeba ukazovati bude, i vyzdvížena a lid jízdný i pěší,

nad kterýmž volili generála lieutenanta nejvyššího generála polního maršalka, nejvyššího generála vachtmistra a nejvyššího generálquartírmistra. A na placení témuž lidu a těm generálům i officírům ty znamenité a veliké (jimž podobné v království českém nikdá nebyly) kontribucí a berně, které na sněmě předešlém léta 1615 J. Msti. C. Matiašovi ode všech tří stavův království českého pod jednou i pod obojí do pěti let pořád zběhlých svoleny byly, obrátili, jich se zmocnili a k vybírání též kontribuci obzvláštní nejvyšší berníky z prostředku svého volili.

Glossa. Defensí a verbování lidu válečného v království a zemích nařizováno bývá, když se o nějakém nepříteli ví, žeby lidem válečným v té zemi škoditi chtěl anebo mohl. Ale toho času o žádném nepříteli se nevědělo, aby království českému škoditi chtěl aneb mohl.

Císař Matiaš, král a pán jich, žádného lidu válečného najatého neměl, a ačkoliv jsou velikou příčinu dali, aby k nim a obzvláště k osobám a původům toho hanebného skutku vyhozením z okna skutečným trestáním přistoupiti ráčil: však J. M. C., nechtíc v královstvích a zemích svých domácí válku vzbuditi, přezvěděvše o tom vyhození ráčil jednu svou přední tejnou raddu do Prahy vypraviti, aby ráčil moci přezvědět, co jest se to a za jakou příčinou zběhlo. A kdyby byli stavové pod obojí pěknými slovy svou omluvu učinili, smejšlím v jistotě, zvláště poněvadž z těch vyhozených žádný zabit nebyl a neumřel, žeby se bylo to všecko pokojně bez války spokojilo. A ačkoliv stavové pod obojí v té své nařízené a vůbec vytištěné defensí tak pochlebně doložili, že s tou defensí i s těmi pod jednou, kteří k nim přistoupí, při J. M. C. hrdly a statky svými věrně státi chtějí a budou: však že to mínění jejich upřímné nebylo, skutkové další to pronesli a dostatečně ukázali.

Z kterýchžto skutkův to se vynašlo a shledalo, že přední cíl a konec původův a správcův té rebellie ten byl: předně, obávajice se, když J. Mst. C. Ferdinand II. k správě království českého přijde, že oni v svém scestném náboženství nebudou tak dobře vedle vůle své fedrováni, pročež skrze svou rebellii snažili se to překaziti, aby J. M. C. k správě téhož království přijíti moci neráčil.

Za druhé snažili se k tomu přivést, aby sobě za krále voliti mohli, kterýby jejich náboženství byl.

Za třetí aby v témž království náboženství své mohli rozšířiti a katolickou víru potlačiti.

A za čtvrté aby takového krále sobě volili, kterýby jméno a titul krále měl, ale oni stavové pod obojí aneb nejpřednější osoby z prostředku jich mohli správu téhož království jmiti a vésti.

Tak daleko se jim poštěstilo, že léta 1619 v druhém roce po začaté rebellii ke všemu tomu čtvrtému přivedli. Nebo císaře Ferdinanda II., aby v království českém a vtělených zemích nekraloval, reusirovali; krále svého náboženství (kterého přední původové té rebellie byli) volili. Katolickým pod jednou v témž království takové artikule vydali, aby na ně přísahali, že žádný horlivý katolický takovou přísahu vykonati nemohl. A novému od nich volenému králi před jeho korunováním 99 artikulův podali, které musil jim potvrditi a vedle nich přísahu učiniti, z nichž znáti jest, zdali on a nebo oni moc a správu v království měl neb měli.

A jak jsou dále v té rebellii procedírovali až do smrti císaře Matiaše, v mém spisování v knize druhé obšírně se vypisuje; pročez zanechávám tuto toho opakovati.

Glossa. Toto vidělo mi se v tomto místě doložiti. Ačkoliv císař Matiaš král český stavům království českého pod obojí jak před korunováním tak po korunování svém všecko vedle vůle jich v náboženství jich scestném povolil a potvrdil, míníc skrze to též království tím více ubezpečiti: však (nepochybně z obzvláštního přepuštění Božího) v témž království až do smrti své nekraloval. Od těch, kterým tak mnoho na ublížení víry svaté katolické povolil, království českého, všech knížetství slezských, obouch dvouch markrabství horních a dolních Lužic (v markrabství moravském pánem až do smrti zůstal) zbaven, a oni sami správy království českého se ujali, v kterémžto zbavení deset měsícův živ byl.

Císař Rudolf viděl aspoň před smrtí svou, že pořádný dědic, nejstarší bratr jeho, v témž království kraluje, ale císař Matiaš před smrtí svou nemohl věděti, kdo po něm kralovati bude, zdaliž stavové pod obojí připustí k kralování císaře Ferdinanda II. pořádně přijatého, vyhlášeného a korunovaného krále českého, aneb zdaliž jiného sobě voliti budou?

Za kralování císaře Ferdinanda druhého, krále českého.

Před korunováním J. M. C. na království české ráčil dáti od sebe revers stavům království českého a v něm se

zavázati, že po čtyrech nedělích pořád zběhlých ode dne sjiti z tohoto světa J. M. C. aneb přijetí správy království českého všecka privilegia, majestáty, obdarování, svobody, práva, starobylé dobré pořádky a zvyklosti v těch všech punktích a klauzulích, nic ovšem nevyměnujíc, tak jakž J. M. C. nynější král a pán jejich nejmilostivější a předešní králové čeští jsou učiniti ráčili, tolikéž potvrditi ráčí.

Po smrti císaře Matiaše J. M. C., vedle takového reversu nedadouc čtyrem nedělím projiti takové potvrzení všech privilegií podpisem ruky své a přitištěním pečeti své ráčil stavům království českého, tehdáž na hradě pražském shromážděným, odeslati.

Glossa. Ačkoliv v tomto reversu majestát na náboženství se zejména nedokládá, však dokládá se, že J. M. C. ráčí chtíti stavům království českého potvrditi všecka jich privilegia, tak jakž J. M. C. nynější král a pán jejich nejmilostivější učiniti ráčil a v potvrzení privilegií tehdejšího císaře Matiaše jest doloženo, že ráčí chtíti stavy téhož království zachovati při právích, řádích, majestátech, privilegiích, svobodách, vysazeních a obdarováních zemských, na náboženství i na jiné politické věci se vztahujících, při zřízení zemském, sněmovních snešeních zvláště pak léta 1608 a 1610, srovnání mezi oběma stranami pod jednou i pod obojí samou v témž království, kterýmžto reversům a potvrzením nemohlo se jináče vykládati, než že jest bylo k veliké ujmě víry svaté katolické. Ješto když J. M. C. po smrti slavné paměti pana otce svého arciknížete Karla, přijdouce k letům dospělým, ráčil k správě a držení knížetství štyrského a korytanského a těch jiných rakouských zemí přijíti, ačkoliv tehdejší obyvatelové těch zemí luterianským učením velice byli nakaženi a luterianských predikantův v městě Gradcu tak i jinde nemálo bylo, anobrž jich scestné náboženství tak daleko se roznohlo, že když arcikníže zjevně na kázání do kostela v den nedělní neb svateční jiti ráčil, ačkoliv veliký počet od panstva a rytířstva J. M. arcikníže do kostela provázeli: a ihned téměř všichni z kostela vyšli a na jinší luterianské kázání šli, potom zase k provázení J. M. z kostela najíti se dali, školy své zjevně v městě Gradcu měli a mládež svému scestnému náboženství vyučovali, a to vše jak v témž městě, tak jinde všudy v městech, městečkách, na zámcích, tvrzích a vesnicích, v kterých kostely byly (a kde nebyly kostely, tu v nově k provozování svého náboženství vystavěli), svobodně provozovali. Anobrž tak daleko přivedli, že davše bibli do pěkného aksamitu svázati a stříbrem pěkným pobiti, jednoho dne arciknížeti ji přednesli s tím honosením, že jich kazatelové nic jiného

nekáží, než slovo Boží vzaté z toho písma svatého, které tu J. M. offerirují, žádají, aby J. M. arcikníže ráčil jim tu milost prokázati a jednou na jich kázání přijíti; tehdy že to v skutku shledati ráčí, že tomu tak a ne jinač jest. Její milost arcikněžna (Jeho Mti. knížete bavorského Viléma sestra) před J. Mstí panem manželem svým na kolena klekla a pro Boha žádala, aby se zavésti a to učiniti neráčil, tak jakž také toho se nestalo.

A když při J. M. C. (tehďáž arciknížete) stavové těch knížectví toho vyhledávali, aby jim jejich privilegia a obdarování potvrditi a při svobodném provozování jich náboženství zanechati ráčil tím způsobem, jak jsou za živobyті J. M. pana otce v užívání toho byli: J. M. C. ráčil jim všecka jich privilegia a obdarování z ouplna potvrditi. A ačkoliv stavové týchž knížectví domnívali se, že již všechno potvrzeno a povoleno sobě mají i strany provozování svého zcestného náboženství: ale poněvadž za předešlých knížat a vrchností žádné jiné náboženství, než toliko víra svatá katolická římská stále od tohoto času, jak z pohanstva k křesťanstvu byly ty země přivedeny, bývala, v těch potvrzeních jich privilegií žádná zmínka jich náboženství se neučinila.

Pročež J. M. C. jakožto horlivý katolický potentát na ujmu víry svaté katolické a proti svědomí svému jakožto jich kníže pán a vrchnost těch knížetství a zemí neráčil chtiti k provozování takového scestného náboženství v těch knížectvích a zemích povolovati a ji víceji trpěti. Ačkoliv nacházeli se některé katolické politické raddy, které J. M. C. oznamovali, aby takového přísného processu proti poddaným svým luterianským před sebe nebral, že se bude obávati nějakého velikého v zemi pozdvižení, a majíc v sousedství ukrutného nepřitele Turka, žeby jeho knížectví a země mohly v veliké nebezpečení přijíti, a i někteří katoličtí potentáti J. M. C. tu vejstrahu dávali: ale J. M. ráčil v své horlivosti tak upevněn býti, že zjevně se prohlásil, žeby raději chtěl svá knížectví a země opustiti a s poustevnickou hůlkou pěšky ven z země vyjíti, nežli tak křesťanské katolické pobožné předsevzetí změnit.

Pročež ráčil všechny predikanty a učitele luterianské ne toliko z města Gradcu, ale ze všech těch knížetství a zemí svých vybyti a žádného provozování a exercitium scestného náboženství netrpěti, anobrž successu temporis, když ráčil římským císařem, uherským a českým králem býti, ráčil se resolvirovati a takové nařízení v týchž knížectvích a zemích učiniti, aby žádný nekatolický obyvatel v nich trpěn nebyl. Pán Bůh ráčil J. M. požehnati, že jest se snažil své horlivé kato-

lické předsevzetí v skutek uvést, a žádné pozdvížení od poddaných Jeho Milosti skrze to nenásledovalo.

Že pak J. M. C. v tomto reversu takové katolické horlivosti ukázati neráčil, jest mi ta věc povědoma, že J. M. C. ráčil prvé, nežli ten revers stvrdil, dáti to některým učeným katolickým theologům uvážiti, kterým se vidělo, poněvadž J. M. C. neráčil nic nového na ujmu víry katolické dávatí a stavům království českého pod obojí, což jsou již od dvou císařův a králův českých dostali a v užívání jsou, že to jim rušiti a odniti bez velikého rozbroje, anobrž bez válečné moci neráčí; pročť že jest bezpečněji, aby v pokojné držení téhož království přijíti moci ráčil; že lépeji v pokojné držení téhož království vjíti, nežli příčinu dáti, aby mnoho zlého z toho následovalo. A přitom aby J. M. C. tu pobožnou a dokonalou intencí jmíti ráčil, kdyžkoliv příležitost dostane, že podle nejvyšší své možnosti ráčí chtíti v témž království a vtělených zemích víru svatou katolickou rozmnožovati.

J. M. C., na takové dobré zdání theologův se ubezpečíce, v té naději, že s svědomím svým ráčí jist býti, ten revers potvrditi a od sebe dáti ráčil. Ale naplnilo se to dictum theologické: „Non sunt facienda mala, ut eveniant bona, Není se zlé činiti, aby skrze to dobré následovalo.“ Nepomohlo J. M. C. to stavův pod obojí provozování jich scestného náboženství povolení a ubezpečení, nýbrž oni po smrti císaře Matiaše, když jim císař Ferdinand vedle daného reversu potvrzení všech jich privilegií před vyjitím čtyr neděl odeslal a dále také obzvláštní psaní jim učinil a se ohlásil, aby toliko z prostředku jich vyslali některé osoby, kteréby jich stížnosti přednesli, že ráčí chtíti všemu bedlivě vyrozuměti a podle nejvyšší možnosti, co nejdříve bude moci býti, tomu spomoci: původové té rebellie české, majíc jiný cíl a konec svého předsevzetí, dobře to u sebe rozvážili, jestližeby k tomu přistoupiti měli, co se jim tehdaž od J. M. C. přednášelo, kdyby ta věc skrze jednání měla k konci přivedena býti, žeby oni cíle v těch čtyrech artikulech nahoře doložených dosáhnouti nemohli. Pročť přivedli k tomu, že stavové pod obojí jich zlé převrácené rady uposlechli a od J. M. C. Ferdinanda netoliko potvrzení svých privilegií nepřijali, ale ani odpovědi na dvoje J. M. C. psaní nedali, anobrž na místě odpovědi dání J. M. C. za nehodného k správě a kralování v království českém a vtělených zemích vyhlásili a jiného za krále českého volili, vyhlásili a korunovali. Z čehož patrně znáti jest, že Pán Bůh dobrotivý neráčil dopustiti, aby J. Mst. C., takový horlivý katolický potentát, s takovým víře svaté katolické škodlivým povolením k kralování do království českého se

dostal, a ráčil Pán Bůh ukázati, jak se jeho milosti to povolení nelíbilo, poněvadž netoliko jako císař Rudolf a císař Matiaš za živobyti jich správy v království českém zbaveni byli, ale tomuto císaři stavové pod obojí nedali dokonce k správě téhož království přistoupiti, anobrž aby císař s dědici a budoucími svými neráčil moci naději jmiti k králování v témž království a vtělených zemích přijíti, volili a vyhlásili po smrti tehdejšího, od nich korunovaného krále syna jeho za čekance v témž království, snažující se o to, celému slavnému domu rakouskému naději vzíti k budoucímu v témž království a vtělených zemích kralování. Ale Pán Bůh milosrdný a spravedlivý ráčil těch zlých převrácených vůdcův zlé bezbožné předsevzetí zrušiti a v nic obrátiti. Neb prohlídajíce Pán Bůh k tak horlivému pobožnému vnitřnímu intentu a mínění J. M. C. ráčil v tom své Božské požehnání udělití a popříti, že jest J. M. C. slavné vítězství nad neposlušnými, nevěrnými a rebellirovanými dědičnými poddanými svými, stavy pod obojí království českého, dostati a vítězně k kralování do království českého a vtělených zemí přijíti. Pročež ráčil také své horlivé mínění v skutek uvéstí a víru svatou katolickou v království českém a v markrabství moravském tak rozmnožiti a vzdělati, že netoliko žádné provozování scestného náboženství v témž království a markrabství se nevynachází, ale žádný za obyvatele trpín není, kterýby se s svou nejmilostivější vrchností a s jinými věrnými poddanými J. M. obyvately téhož království a markrabství v víře svaté katolické jednomyslně nesrovnával.

A poněvadž s mým spisováním ještě daleko od toho času sem, jak jest se za správy a kralování tohoto císaře v království českém a v jiných královstvích a zemích dalo, a jsouce já již nyní v letu 1643, když toto píši, v věku mém 71. stáří, obávám se, že s těžkem toho v živobytu mém dočkám, abych historii za věku tohoto císaře spisovati mohl. Pročež vidělo mi se, v tomto místě mého spisování něco málo obsírněji o slavné a v pravdě svaté paměti tohoto slavného a vítězného císaře doložiti. Předně preveliké a přetěžké protivenství, nepřátelství a rebellie ten císař jak od cizích potentátův tak od domácích a od poddaných svých za času věku svého snášeti, přetrpěti musiti ráčil, čemuž podobného ve všech historiích se nenajde. Nebo byli jeho nepřátelé (ačkoliv ne všichni spolu jednoho času, než v rozdílných letech a časích nepřátelství své zjevně a válečně proti těmž císaři vedli a prokazovali), totiž: král francouzský, císař turecký, král dennemarský, král švedský, kurfiršt trierský, kurfiršt pfalckrabě, kurfiršt saský, kurfiršt brandeburský, všecka knížata říšská protestanti,

kromě landkrabě z Hessu z Darmštattu, všechna města říšská nekatolická, kníže sedmihradský, stavové uherští nekatoličtí, stavové království českého pod obojí, knížata a stavové slezští nekatoličtí, stavové v markrabstvích horních a dolních Lužic nekatoličtí, stavové v horních Rakousích nekatoličtí a jednoho času lid obecný sedlský nekatolický v téměř arciknížectví, stavové nekatoličtí v dolních Rakousích, též také v Vlaších Benátčané, kníže savojský, kníže mantuanský. O některých tejných nepřátelích, kteří pod tajem víceji s nepřátely císařskými nežli s císařem drželi aneb neutrales býti usílovali, mlčením tuto pomímám. Tak že mohloby se říci a v pochybnost uvést, jak jest bylo možné tomuto císaři živu býti, odkud a jakým způsobem vyživení pro sebe, pro své k němu příslušející a pro svůj dvůr dostávati, a ovšem pak jak jest mohl proti tak mocným a tak mnohým nepřátelům svým odolati, nad to pak výše nad nimi svítěziti?

Však s tím se vším nachází se, že jest šťastně, vítězně, pobožně a svatě život svůj dokonal.

Doložím tuto toliko krátce, jaké protivenství tento slavný císař hned toho léta po smrti císaře Matiaše přetrpěti ráčil.

Léta 1619. 20. dne měsíce března císař Matiaš život svůj dokonal. A byvše císař Ferdinand II. dvě léta před tím v království českém na hradě pražském za krále českého přijat, vyhlášen a korunován s tou toliko vejminkou, aby po smrti císaře Matiaše, nedadouc čtyrem nedělím projíti, všechna privilegia téhož království potvrdil a též potvrzení k rukou nejvyššího pana purkrabí pražského odevzdal: císař (tehdaž sice ještě nebyl císařem, než toliko uherským a českým králem) vedle té vejminky a reversu od sebe daného se zachoval a potvrzení týchž privilegií před vyjitím čtyr neděl do Prahy k rukám nejvyššího pana purkrabí pražského pana Adama z Sternberka skrze jednoho doktora v právěch, který byl radda nad appellacemi, odeslal a vedle toho stavům království českého, tehdaž na hradě pražském shromážděným psaní učinil, o tom odeslání v známost jim uvozujíc s tím doložením, jestliže jaké stížnosti mají, aby z prostředku svého ke dvoru Jeho M. jisté osoby vyslali, skrze ně ty své stížnosti přednésti dali, že J. M. C. jim vyrozumějí, chce se snažiti, jim jak nejlépe bude moci býti, spomoci. A zanechavši císař Matiaš nemalé vojsko pod generálem hrabětem Buquoi v Čechách v Budějovicích českých, v Krumlově českém a okolo týchž míst, poručil ihned, aby proti Čechům nic nepřátelského před sebe nebrali.

Tehdejší stavové království českého, vše pod obojí, zmocnivše se deset měsícův před smrtí císaře Matiaše vši správy

království českého, ačkoliv to psaní od císaře přijali, odevřeli a sobě přečísti dali a byli se na tom i snesli, aby odpověď císaři dali a i jisté osoby k tomu nařídili, kteréby též psaní koncipirovali a stavům k dalšímu přeslyšení a korigování přednesli: ale vůdcové té české rebellie vždycky od jednoho času k druhému s koncipiřováním toho psaní odkládali a potvrzení svých privilegií od nejvyššího pana purkrabí pražského k sobě přijíti nechtěli. Mezitím vypravili jisté osoby do Moravy a k tomu přivedli, že jsou stavové pod obojí v Moravě tolikéž s nimi se spolčili a rebellirovali, ujali se správy téhož markrabství vším tím způsobem třiceti direktorův a správcův zemských sobě nařidivše jako Čechové pod obojí, toliko že jsou žádného z okna nevyhodili, než pana kardinála z Ditrichštejna, který tehdáž byl generálem v témž markrabství a pana Ladislava z Lobkovic, tehdáž hejtmána téhož markrabství, do arrestu dali. Potomně pana kardinála ven z země ke dvoru J. M. C. odjeti nechali, než pan z Lobkovic, zbaven jsa od nich ouřadu hejtmanského, v zemi jako v arrestu zůstával. A všechny jesuity z jich kollegií z Brna a z Olomouce vyhnali a z markrabství moravského vypověděli, kanovníky při biskupství olomouckém do vězení dali a dále v své rebellii zároveň s Čechy postupovali.

Knížata a stavové slezští, též stavové z vrchních a dolních Lužic, vše nekatoličtí, ještě za živobyti císaře Matiaše rebellirovali a s stavy království českého pod obojí rebellanty se spolčili, a Čechům skrze svého generála markrabě z Jägerndorfu regiment knechtův, 3000 silný, poslali.

Stavové čeští nebyli ještě s tím spokojeni, že jsou země vtělené na svou stranu proti císaři, králi a pánu svému dědičnému přivedli, vyzdvihli v celém království hlavní veřejnost od lidu jízdného i pěšího, a vypravili svého generála polního hraběte z Turnu s tím lidem i také s některým tisícem lidu verbovaného do Rakous. Který táhnouce z Moravy do Rakous, nejprvnější město v Rakousích, Lach řečené, oblehl a z velkých kusův děl k němu střílel. V kterém byvše někteří knechti od regimentu pana hraběte Vratislava z Fürstenberku, udatně se bránili.

Mezitím poslali k hraběti z Turnu stavové rakouští nekatoličtí, žádající jeho, aby na škodu a záhubu obyvatelův a jich poddaných v témž arciknížectví s lidem válečným dáleji nevtrhoval; neb ačkoliv oni, dostavše z Čech od pánův direktorův psaní, v kterém tíž direktorové na místě stavův téhož království pod obojí žádají jisté odpovědi, zdaliž stavové rakouští evangeličtí chtějí se s nimi spolčiti a konfederovati, až posavad na to žádné odpovědi nedali; však že proto ne-

mají příčiny Čechové válečnou mocí proti nim táhnouti, poněvadž příčina jich odpovědi nedávání ta jest, že jsou až posavad od stavův katolických jisté kategorické odpovědi dostati nemohli, zdaliž se mohou na to bezpečiti, že oni stavové katoličtí jim evangelickým v jich náboženství a v ničemž překážky činiti nebudou. Když tu odpověď dostanou, že chtějí pánům direktorům do Čech odpověď na jich psaní dáti. A poněvadž císař Matišáš léta 1614 na sněmu obecním v Budějovicích českých k tomu povolení dáti ráčil, aby stavové rakouští v dolejších a hořejších Rakousích mohli o konfederaci jednati, že oni také proti tomu nejsou, aby se neměli v to jednání dáti a s stavy království českého neměli se konfederirovati; toliko aby měli malé strpení, ažby s stavy katolickými dokonale se porovnati aneb místnou odpověď dostati mohli.

Navrátilvše se zase do Vídně ti vyslaní, správu dávali, že město Lach jest v velikém nebezpečení, nemajíc více profiantův ani municí, a že jest ze všech stran podkopáno. Čtyři stavové katoličtí rakouští s povolením císařským vyslali z prostředku svého k hraběti z Turnu pana hrabě Krištofa Puchomíře, pana Adama z Herberštejna a pana Webera, a tak mnoho při něm spůsobili, že jest od obležení téhož města upustil na ten způsob, aby lid válečný, který v tom městě jest, vytáhl a toliko měšťané aby v něm zůstali. K čemuž císař také povolil.

Diskuriroval týž hrabě z Turnu s týmiž pány vyslanými, povídajíc jim, že příčina jeho přitažení s lidem válečným do Rakous ta jest, že stavové království českého pod obojí žádostivi jsou, aby stavové rakouští z dolejších a vrchních Rakous, jako i stavové z Štyrska a z Korytan s nimi se spojili a konfederirovali na ten způsob, jako jsou učinili stavové moravští, slezští a Lužičané, a aby v každé té provincii nařídili jisté direktory a správce zemské, stav prelátský a duchovní aby při sněmích s jinými třemi stavy netrpěli, jesuity aby z těch zemí vyhnali a všecky ouřady aby tak dobře osobami evangelickými jako katolickými dosazovali. Tak jakž on hrabě z Turnu v Uhřích a v Štejermarku velikou korrespondencí a srozumění má, že stavové téhož království a toho knížectví rádi k tomu přistoupí. A ačkoliv s těmito vyslanými hrabě z Turnu na tom zůstal, že ten lid, který s sebou přivedl, má na pomezí moravském zůstávati: však po odjezdu jich do Vídně on hrabě z Turnu s 6000 lidu jízdného a pěšího k Vídně táhl, a přesadivši na šiffích přes Dunaj u městečka Fiše, quartiroval se do Švandorfu a jiných katolických okolních městeček a vesnic, anobrž vzal quartír i v předměstích vídeňských, tak že někteří mušketýři stříleli k burku, k zámku, kde císař

bydlil, že některé kulky do pokoje J. M., kde jídal, se dostávaly. Sám hrabě z Turnu ložiroval v tom stavení a zahradě, která nyní Favorita se jmenuje. Zdržoval se též hrabě z Turnu s tím lidem tu u Vídně několik dní, a majíce u sebe svou paní manželku, vyjížděli k němu mnozí páni a frouci-mor jeho navštěvovali a u něho i u jídla zůstávali a s ním panketirovali, a obzvláštně v Hernalzu na kázáních luterian-ských se shledávali a své praktiky spolu skládali, tak že stavové rakouští nekatoličtí, majíce sobě tu na ruce tak důvěr-ného přítele s takovou silou lidu válečného, velice sobě zpej-chali a se domnívali, že již vše podle jejich vůle a s hrabě-tem z Turnu se namluvení dítí a vésti bude.

Pročež jednoho dne před polednem, byvše v landhauzu shromáždění pospolu v jednom pokoji, a katoličtí obzvláštně v jiném pokoji, nenadále stavové nekatoličtí přišli k druhým do jich pokoje, s nemalým hurtem a zůřivými slovy k nim se ohlásili, že jsou dosti jim se jako za nos voditi dali a na jich resoluci a místnou odpověď v příčině svobodného nábo-ženství provozování s svými poddanými očekávali, a nemo-houce se toho déleji dočkati, že jsou se na tom jednomyslně snesli, že jich nechtějí víceji v tom vyhledávati a jich šano-vati, než že sami sobě chtějí pomoci a se chrániti s tím dal-ším oznámením, že nyní ihned společně všichni k císaři jíti a svou potřebu sami přednésti chtějí.

S tím ohlášením odešli a houfem ke dvoru šli a beze vši opovědi a bez žádání audiencí upřímo do císařské antikamery vešli. Císař rovně tehdáž byl v pokoji pana z Eggenberku (teháž ještě nebyl knížetem) v tejné redě. A vyrozuměvši, že stavové nekatoličtí v jeho antikameře jsou, z tejné rady vyšel a přijdouce do antikamery, audiencí jim dával. Kdež pan Ondřej Thonradl jménem všech stavův nekatolických zůřivými slovy v příčině konfederací a komposicí s stavy království českého jich snešení a mínění přednášeti počal, že totiž stavové s tím plnomocenstvím, skrze kteréž arcikníže Albrecht své dědičné právo, kteréž k arciknížectví má, císaři postupuje, žádným způsobem spokojeni nejsou. Při tom před-nášení předivná věc se zběhla, totiž:

Císař přede dvěma dny nařídil, aby 500 rejtharův regi-mentu, který pan hrabě Dampír v městě Kremži v quar-tíru měl, skrze pana Gebharda Santillíra do Vídně při-vedeni byli. S kterýmižto rejthary rovně tehdáž, když Thonradl mluvil a přednášel, pan Santillír do placu do zámku při-jel a to s takovým hřmotem a trubačův troubením, že stavové nekatoličtí tak velice se toho ulekli, že ihned s velikým po-spícháním z císařských pokojův a ze zámku odešli. Pan

Thonradl netoliko nedočkal odpovědi císařské, ale ani své přednesení nedomluvil, než za jinými odešel. Neb jak on tak i jiní z stavův nekatolických jeho tovaryši jináče se nedomnívali, než že císař naschválně rejtharům téhož času dal tu příjeti, aby přední osoby z jich prostředku dal zjímati a na hrdle ztrestati. Naplnilo se na nich to latinské propovědění: „Conscientia mala mille testes, zlé svědomí stojí za tisíc svědkův.“

Měli raději to přičítati k obzvláštnímu řízení Božímu; neb lidským rozumem nemohlo se to státi. Neb jak císař nevěděl, zdaliž oni toho dne a toho rána na tom se snesli, aby k té audienci šli, tak pan Santillir nemohl o tom věděti, že tehdaž, když on s těmi rejthary přijede, oni při císaři audiencí míti mají aneb nemají. A tak Pán Bůh svrchovaný a milosrdný sám to milostivě řídit a předjíti ráčil, aby zlý převrácený a přenešlechetný zrádný oumysl tehdejších stavův nekatolických měl v tak bezbožný skutek přiveden býti. Neb potomně v jistotě se přezvědlo, že jejich oumysl takový byl, aby ihned po té audienci jedné brány, Štubenthor řečené, v městě se zmocnili, hrabě z Turnu s jeho lidem do města pustili, císaře zajali, do jednoho kláštera dali, Jich Milosti arciknížata a arcikněžny, J. M. C. pány syny a panny dcery, vedle svého náboženství zvésti, a J. M. C. pány tejně raddy stínati dali.

Tehdejší pan posel španihelský, který při dvoru J. M. C. se nacházel, pan hrabě Ogniat, ten k tomu věrně J. M. C. radil, aby J. M. přední vůdce stavův nekatolických dal do vězení vzíti, a co jsou chtěli J. M. C. pánům tejným radám učiniti, aby to je potkalo. Ale J. M. C., tak dobrotivý potentát, nechtěl to učiniti, než toliko nařídil město a brány města silnější vartou osaditi, velkou střelbu na valy vézt a nejvyššímu v městě panu Rejfenberkovi poručiti, aby na hrabě z Turnu a jeho lid, kdyby se víceji k městu přiblížili, stříleti dal.

Mezitím osoby přední z stavův nekatolických z Vídně na své statky odjížděli a se tratili. Přitáhl také od armády J. M. C. z Budějovic českých jeden regiment knechtův, a ouřad vídenský verboval v městě 1500 knechtův, a studentům též dány byly zbraně, že jich 600 dobře zbranných se nacházelo. Čemuž hrabě z Turnu vyrozuměvše, velmi zle s stavy nekatolickými byl spokojen, pravice zjevně, že stavové rakouští evangeličtí tím vinni jsou, že jest on s tím lidem do Rakous k Vídni přitáhl; neb že jsou oni jeho povolali a připovídali, že bude moci bezpečně přijíti, že chtějí bez ztracení jednoho člověka jemu pomoci, aby do města Vídně s svým lidem volně mohl přijíti, a nyní že jsou tak váhavě a neroz-

umně tu věc před sebe vzali a své přípovědi zadosti neučinili. Pročež s velikou nechutí a hněvem i s velikým posměchem svým a všech těch, kteří s stavy českými pod obojí drželi, byl přinucen od Vídně a dáleji z Rakous odtáhnouti, do Moravy a odtud do Čech se navrátiti.

Přitom přitáhnutí pana hraběte z Turnu s lidem českým k Vídni pokoušeli se několikrát šance nedaleko červené brány udělati, ale od mušketýrův, kteří tu vartovali, vždycky odehnáni byli, a z děl též se na ně střílelo, tak že netoliko nic nemohli dovésti, ale zůstalo zabitých z českých knechtův před Vídni přes 370, a z císařských toliko jedinký mušketýr byl postřelen a raněn.

Brzy po tom odtažení hraběte z Turnu z Rakous hrabě z Mansfeldu Pamhart táhl s regimentem knechtův 3000 silný do ležení českého, které půl míle od Budějovic u městečka Rudolfstadt řečeného se nacházelo. O jehožto tažení generál hrabě Buquoi v Budějovicích vyrozuměvše, s nejvyššími hrabětem Dampírem a hrabětem Merodem proti němu táhli, vezmouce s sebou 1000 mušketýrův, okolo 1000 Uhrův a některou compagnii rejtharův, a téhož Mansfelda s jeho regimentem na hlavu porazili, tak že 1100 zbitých zůstalo. Přes 1300 zajatých přivedli; všecky pagažie, mezi nimiž nemálo od stříbra a hotových peněz bylo, a co od profiantův, municí a od markatanerů tu se nacházelo, všecko císařskému lidu v loupež se dostalo, a on z Mansfeldu sotva odtud utekl, zanechajíc po sobě klobouk, který v utíkání s hlavy jeho spadl.

Když hrabě z Turnu s lidem českým k Vídni táhl, hrabě z Hollochu při armádě české u Rudolfstadtu zůstával, a vyrozuměvše o této porážce, ihned v noci z svých quartírův odtáhl a půl druhé míle odtud k Třeboni se reteriroval, zanechajíc po sobě všecky vozy s profianty a s municí, obávajíc se, aby hrabě Buquoi se vším císařským lidem proti nim nechtěl a je neporazil. Pročež hrabě z Hollochu psal stížně z Třeboně hraběti z Turnu, aby s tím lidem, který při sobě má, pospíšil k armádě české přitáhnouti, což když se stalo, česká armáda zase do svých quartírův k Rudolfstadtu se navrátili.

Byvše v tom času od kurfiršta z Mohuče všem kurfirštům rozepsán den k volení římského krále a budoucího císaře do města Frankfurtu ke dni 20. měsíce července, císař (tehdaž však toliko uherský a český král) nechtěje se zameškat, vyjel z Vídně na poště, a pro lepší svou bezpečnost vzal svou cestu skrze Štýrsko do Brucku při řece Muře ležícího, kdež také Jich Mti. arciknížata páni synové a dcery Jich Mti. z Gradcu pro navštívení J. M. pana otce schválně při-

jeli, totiž J. M. arcikníže Jan, Karel, Ferdinand, Arnošt a Leopold Vilím, též Jich Msti. arcikněžny Maria Anna a Cecilia Renata.

Poslal císař napřed na poště do Frankfurtu jednoho z svých tejných radd pana hrabě z Trautmansdorfu a nejvyššího pana kanclíře království českého pána z Lobkovic, aby o příjezdu J. M. C. oznámili, a coby tak dále zapotřebí bylo, tam přednesli. Když J. M. C. do Salcburku přijeti ráčil, byl tam od tehdejšího pana arcibiskupa pana hraběte z Hohenensu slavně přivítán a skvostně chován.

Stavové království českého pod obojí nepřestávali v své rebellii čím dále tím víceji kráčet. Vyrozuměvše o tom, že v Frankfurtu má býti volení nového římského krále a císaře a že J. M. král Ferdinand jakožto král český, a z stavův světských nejpřednější kurfiršti byli od kurfiršta mohutského k témuž volení povoláni, vyslali z každého stavu jednu osobu, totiž: pana Kristiana Berku, Smila z Michalovic a Jana Amoli Adelinga z Amolštejna do Frankfurtu s psaním k kurfirštu mohutskému, snažující se to předjítí a překaziti, aby král Ferdinand k tomu volení jako jeden z kurfirštův nebyl připuštěn, předkládající tu příčinu, že král Ferdinand není ještě k správě a k kralování v království českém připuštěn; pročež aby s tím volením až do jiného času, ažby ty roztržitosti v království českém spokojeny byly, se odložilo.

O čemž, co jsou přednášeli, co na místě císařském na to za odpověď dáváno bylo, s jakou odpovědí a resolucí od kurfiršta mohutského ti vyslaní z Čech odpraveni byli, jak král Ferdinand všecky ty protivenství a odpory přemohl a předivně 28. dne měsíce srpna za krále římského volen a k císařství přišel, poněvadž v mém spisování v knize druhé v dílu 10tém obšírně se to vypisuje, zanechám v tomto místě to opakovati.

Když jsou stavové království českého pod obojí od svých vyslaných vyrozuměli, že jich psaní a přednesení při kurfirštu mohutském nic neoperirovalo, že jsou kurfirštové netoliko krále Ferdinanda jako krále českého a kurfiršta mezi sebe připustili, ale že se k tomu schyluje, že jeho za římského krále voliti budou a za císaře vyhlásí: nemeškali v svém zlém předsevzetí se již dokonale pronéstí a jich zlí vůdcové k tomu přivedli, že jsou císaře k správě a kralování v království českém více připustiti nechtěli a jiného sobě krále českého volili a korunovali. O čemž, jak jest se to vše dalo, v mém spisování v knize druhé v dílu 10. obšírně se nachází. Pročež zanechám, tolikéž v tomto místě to opakovati.

Císař po šťastném a slavném svém v Frankfurtu za krále římského volení, korunování a za císaře vyhlášení 18. dne měsíce září vyjel z Frankfurtu, a jel k Würzburgu, kdež od biskupa Gottfrida slavně byl přivítán a skvostně schován. A ten den, který tam se zdržel, dal biskup držeti císaři v kollegii Soc. Jesu pěknou komedii. Odtud jel císař do Rottenburku, kde knížata říšští protestanti spolu se byli sjeli, než císaře nedočkali. Však měli tam svou guarnisi, dva praporece knechtův a císař ani jednoho soldata s sebou neměl. Dávala se potom správa, že jsou protestanti aneb unirti velice toho litovali, že jsou tehdaž císaře se vším dvorem jeho nezajali.

Odtud jel císař k Neuburku, kdež pfalckrabě Wolfgang Vilhelm držel císaři pěkný lov na jeleny, že jsou musili do Dunaje skákati a císař v Dunaji je zastřeloval. Odtud přijel císař do Augšburku, kdež 800 měšťanův a 600 verbovaného lidu všichni v jedné liberaji ošatění po obojí straně v ulicích stáli, a před branou čekal ouřad s dvouma štadtpflegery, z nichž jeden, Hans Jakob Rejnwaldt, císaře přivítal, a potom spolu s ouřadem šli v městě vedle císařského vozu.

Před císařem jeli čtyř vozy předních císařských officrův; za nimi spolu na voze pfalckrabě z Neuburku, kníže Albrecht bavorský a kníže tešinský. Za tím vozem jelo na koních 5 heroltův, za nimi jel na koni nejvyšší dvorský maršalek, pan Bernard z Herberštejna s dobytým mečem. Za ním J. M. C. na voze jeti ráčil, a seděl u J. M. kníže Maximilian bavorský. Za vozem jeli na koních okolo 60 karabinérův, kteří náleželi knížeti bavorskému; za těmi jeli na vozích jiní císařští dvořani.

A když J. M. C. ráčil do brány města vjížděti, tehdy nejprvé z velikých kusův děl na valích střileli. J. M. C. ráčil upřímo do farního biskupského kostela jeti, kdež pan biskup se vším kněžstvem očekával. J. M. ráčil pod nebesy do kostela vjíti, kdež bylo zpíváno Te Deum laudamus, a po druhé z velikých kusův bylo stříleno. Z kostela J. M. C. ráčil na kůň vsednouti. Dvanáct osob z ouřadu nesli nebesa, knížata svrchu jmenovaní jeli na koních. Za J. M. C. jeli pan biskup z Aichšladtu a pan biskup z Augšburku, a ti karabinéři, jiní všichni officirové a dvořané J. M. C. a mnoho jiných hrabat říšských a pánův, kteří do téhož města k službě J. M. C. přijeli, pěšky šli (a tu po třetí z velikých kusův se střilelo) a J. M. sloužili až do domu pana Jana Fuggera, kdež J. M. C. ráčil obědvati, však teprva k druhé hodině k tabuli jiti. Pfalckrabě dával J. M. mědenici, kníže Albrecht umývadlo a kníže Maximilián servet. Při tabuli seděli s J. M. C.

ti dva biskupi a ti tři knížata, a měli své klobouky na hlavách. Po obědě město poslalo svůj present Jeho M. C., totiž veliký stříbrný pozlacený koflík, který vážil 30 marků a v něm 2000 zlatých florénův, deset džberův ryb, čtyry vozy vlaského a rejnského vína, čtyry vozy ovsa. Na druhý den J. M. C. podal říšská lehna těm dvěma biskupům a potom ouřad a obec téhož města císaři přísahali.

Z Augšburku J. M. C. ráčil přijeti do Minichova, kdež kníže Maximilián přivítal J. M. C. s 1000 koni, vše domácího lidu v jedné liberaji s 700 kyrysarův verbovaných a s regimentem knechtův 3000 silným, dajíc také před město 12 kusův velké střelby (kterým 12 apoštolův říkali) zvytahnouti, z nichž, jako i mušketýři, salve stříleli a slavně J. M. C. do nového knížecího paláce provázeli, kdež starý kníže Vilém a kněžna, knížete Maximiliána paní manželka, J. M. císařskou přivítali. A tu velice stkvostně J. M. C. ráčil chován býti s nemalou veselostí, kromě že pan Pavel Palfi na poště tam přijel a zlé noviny přinesl, totiž že kníže sedmihradský Betlem Gábor s mnoha tisíci lidu jízdného a pěšího do Uher vtrhl a větší díl uherské země na svou stranu přivedl. Kteréžto zlé noviny daly J. M. C. tím větší příčinu, že jest se s knížetem Maximiliánem v jednání dal, aby obzvláštní armádu od lidu jízdného a pěšího verboval a proti J. M. C. nepřátelům a rebellirovaným poddaným pomoc učinil, v čemž se jest podvolil, toliko aby vyvýšen byl a ten náklad, který na to učiní, že zase zaplacen bude.

J. M. C. ráčil se uvoliti, že témuž knížeti chce vrchní Rakousy v zástavě nechati dotud, dokudby ten náklad nezaplatil, aneb jiným způsobem se s ním neporovnal.

Z Minichova J. M. C. ráčil jeti do Šalcburku, kdež pan hrabě z Hohenemsu, arcibiskup salcburský, v tom času, co J. M. C. ráčil ve Frankfurtu býti, umřel.

Odtud J. M. C. ráčil cestu svou vzíti do Gradcu, kdež slavně ráčil býti přivítán. Byli udělaný tři archy triumfální velice nákladné, že mnoho tisíc zlatých stály, jeden od stavův, druhý od města a třetí od akademie patrův soc. Jesu. Při prvním byl J. M. C. jménem stavův darován jeden pěkný pozlacený koflík a v něm jistota na 150.000 zl., kterou summu peněz stavové mimo jiné kontribucí sněmem svolení J. M. C. darovali a v krátkém času zaplatiti se uvolili. Patres soc. Jesu drželi také J. M. C. velmi pěknou comedii.

V tom času, co J. M. C. ráčil v Frankfurtu býti, stavové království českého pod obojí drželi sněm generální na hradě pražském, který začátek vzal v outerý po svaté Máří Magdaleně a dokonán v sobotu po stětí svatého Jana křtitele. Na

kterémž byli vyslaní z vtělených zemí, z Moravy, z Slezska a z Lužic; též přijeli k témuž sněmu vyslaní od stavův uherských, od knížete sedmihradského, od stavův z dolních a horních Rakous, vše nekatoličtí; a udělali mezi sebou spolčení a konfederaci jak ke škodě a k potlačení víry svaté katolické římské, tak k potlačení důstojenství J. M. C. jakožto vrchnosti jejich pořádné a dědičné, anobrž s exkludirováním dokonalým Jeho M., aby jich nejmilostivější vrchností a pánem býti moci neráčil, o čemž tolikéž v mém spisování i v knize druhé v dílu 10. obšírně se vypisuje; pročež zanechávám tuto toho opakovati.

V tom času, co J. M. C. ráčil býti v Gradcu, kurfirštové, knížata a stavové říšští, mezi sebou spolčení, drželi měsíce listopadu sjezd v Normberce, při kterémž nacházel se Fridrich kurfiršt pfalckrabě, nedávno na hradě pražském za krále českého nepořádně korunovaný. Císař poslal tam svého posla, pana hrabě Jana Jiřího z Vysokého Zollern, presidenta říšské rady, který když přišel na rathous mezi stavy k audienci, pfalckrabě (kterého jiní všichni tu přítomní za krále českého drželi) seděl na obzvláštní stoličce pod nebesy, a na levé jeho straně byla jiná stoličce prázdná pro císařského pana posla. A vyvstavše z svých míst, jak pfalckrabě tak jiní knížata říšští, kteří tu byli přítomní, aby J. M. C. pana posla přivítali, týž pan posel, neužívajíc mnoho ceremonií, posadil se na stoličce pod nebesy, na které předešle pfalckrabě seděl, tak že pfalckrabě, nechtějíc odtud odjíti, musil se na tu druhou stoličce posaditi. Co jest při tom sjezdu přednášeno, jednáno a zavíráno bylo, zanechám v tomto místě o tom vypisovati.

Když císař odjel z Vídně do Frankfurtu, nařídil na svém místě za gubernatora v Rakousích svého pana bratra arcikníže Leopolda, který po odjezdu císařském v Vídni dal všechněm měšťanům zbraně složiti a do zeughausu k schování je dáti. A zůstal J. M. arcikníže tu v Vídni až do navrácení se zase J. M. C. tam měsíce prosince. A jakož nahoře se dokládá, že kníže sedmihradský s velikým vojskem do Uher vtrhl, prvé nežli to tažení předsebe vzal, s císařem tureckým Solimanem praktikoval, aby to tažení netoliko s jeho vědomím, vůlí a approbací se stalo, ale aby také od něho pomoc od lidu dostal a ubezpečení, že jeho chce v tom chrániti a jemu assistirovati, tak jakž od něho psanou assecurací dostal.

Dostavše Betlem Gábor takové psaní od Solimana, nepominul ihned direktorům a správcům zemským do království českého toto psaní učiniti:

„Vedle vzkázání našich volných služeb mohli by všichni pobožní sobě vinšovati, aby ihned při začetí-se toho českého nepokoje, — o němžto jsme my sice skrze obecné, ale však nejisté a nerovné pověsti spraveni byli od s námi hraničných knížat, — všecko zase k potěšnému dobrému pokojnému způsobu přivedeno bylo, mnohem spíšeji, nežli by jiní o těch mezi nimi povstalých a učiněných křivdách se dovědětí mohli. Že pak od téhož času ani krále Ferdinanda štědrost, ani knížat jiných péče a starost k tomu přivéstí nemohla, aby v spravování křesťanstva takový škodlivý oheň udusiti, aneb jedinký způsob k držení a uhašení jeho naleznouti mohli; anobrž mnohem víceji to zjevné jisto, že jsou nedorozumění jednech k druhým den ode dne z obojí strany tím víceji se rozmáhaly, a tak z toho ten neřád čím déleji okolo sebe žral: pročež každému to k uvážení podáváme, zdaliž také nám náleží při takové mezi křesťany trvající žalosti, kteráž se k jistému a velikému z toho následujícímu nebezpečenství schyluje, daremně se skrze prsty dívati, anebo k naší zbrani a k spomožení takové neřesti, skrze užitečné prostředky sáhnouti? Nebo poněvadž naše milá vlast a království právě na špici a v hrdle tureckém leží, jenžto v kování svých rad, jako nějaké velikého moře vlnobití, nikdy pokoje nemají, ale i při nejmenší křesťanův roztržitosti a nesvornosti od pravého oumyslu rádi ustupují a obzvláštně při tomto času, kdežto v Asii a Persii dobrý mají pokoj, a tak dobře vědí, že bez naší války v Evropě též žádného nebezpečenství není: a tak jsme my, abychom jemu v příležitosti do hraničných zemí vpád učiniti a jim škoditi překážku učinili, to přetrhli, jako i tyto věci všudy v lepší bezpečnost, nežli posavad byly, postavili, na dvě věci po jednou pozor dáti umínili. Totižto předně, kterak bychom my sobě otomanského císaře přízeň a náchylnou vůli vedle pokoje a svornosti získali, za druhé abychom my taky o všem způsobu a intencí, jak byste s námi mínili, mohli vědomost míti. A poněvadž s všemohoucího Pána Boha pomocí a s raddou Boží oboum nám se příležitost natrefila, a my jsme z Vašeho de dato 14. augusti psaní Vaší k nám náklonnosti vyrozuměli, jako i také z Konstantinopole pod datum 17. téhož měsíce tureckého příměří, proti vši naději naší, k dobrému křesťanstva všeho dosáhli a tudy dobrý základ jsme položili: tak my tehdy neohlídajíce se nic na dům Rakouský, římského papeže a jiných s ním držících velikou mocnost a důstojnost, a pozorující horlivost pro čest Boží Vaší nám dané víry, kteroužto jste nám skrze Marka našeho přednésti dali (již jsme my také s náležitou uctivostí přijali) k tomu přinuceni jsme, bez dalšího odkladu ve jménu Božím vojsko naše na cestu vypraviti, a tím na vědomí dáti, pokudžby nám v uherské zemi (čehož se však nenadějeme) žádné překážky nestalo, žebychom měsíce září na moravské pomezí dostati se chtěli. Mezitím však Vám přátelsky a pilně výstrahu dáváme, abyste se s nepřítelem v nižádnou traktaci nedávali, ale sebe a k Vám přináležející celou mocí obraňovali, zdržovali a na naše přitažení očekávali s tímto ku Pánu Bohu silným doufáním, že, když my také našimi srdci, myslmi, raddami a lidem se spolčíme, nepřítel skrze snadnější způsob, nežli posavad se stalo, může přemožen býti. Aby ale to všechno podle nás všechných srdečného vinše šťastně se vykonati mohlo, sluší Všemohoucího v nebi srdečně a horlivě vzývati. Ostatně této tak vysoko patřící věci a jiných případností se dotýkajíce, tehdy Vám vedle v té příčině učiněného poručení, věrný a milý náš urozený Štěfan Hatvany, od něhožto Vy tohoto našeho psaní dosáhnete, dáleji a obšírněji v známost uvéstí nepomíne. Kteréhož my spolu se všemi našimi lidmi Vaším láskám, věrnosti a stálosti co nejpilněji poručena činíme, a s tím šťastného dokonání Vašeho předsevzetí a dobrého zdraví srdečně vinšujeme.“

Na toto psaní stavové čeští 12. dne září s odesláním své apologie odpověď dali, ani také nezaháleli, nýbrž řečenému

Gáborovi 6. dne září přátelské psaní učinili, v němžto za pomoc jeho prosili, jemu volení nového krále svého v známost uvedli a ty příčiny, pro které krále Ferdinanda za krále a pána svého znáti nechtěli, obšírně vyložili a vysvětlili.

Když jsou tehdy rebellové tito Betlema Gábora velikými sliby k tomu přivedli, že jest s pomocí Turkův (jichž on spolu s Tatary množství v ležení svém měl) do Uher vtrhl, kdežto někteří rebellští Uhři, jako Báthori Ondřej, Roth Ferenc, Török Ištuán, Nepete Peter, Zechi Georg, Ral Abraham a Busetri Benediks s ním se strhli, a okolo 60000 lidu jízdného a pěšího sebrali, tehdy jest turecký císař k Betlemově guardii 1000 janičarův s muškety, 100 čekhasů a 1000 tureckých koňův přidal a vypravil. Také vezír budinský všechněm svým na hranicích bydlícím, aby se na hotovosti měli, poručil, tak aby do další ordinancí k Kaniži táhli a odtud do Štejrmarku vpadnouti mohli. S tímto houfem a s 18 velikými kusy do Uher (Betlem) přitáhl, kdež stavové a obyvatelové uherští ihned beze vši odpornosti k němu připadli. Kromě Humanay, přední v vrchních Uhřích bohatý pán katolický, lid verboval, s nímž se proti Betlemovi postavil; však jemu k odpírání slabý byl, tak že osobou svou do Polska ujeti musil. Mezitím Betlem Redaje a Seči do Košic s vojskem poslal, kteříž městu oznámiti dali, pokudž jejich generála pana Doci (Rakouského domu věrného služebníka) ven nevydají, že ani dítěte v životě matky šanovati nechtějí. A tak když jsou tohoto poctivého pána dostali, šaty s něho svlékli, a jako vězně ho do sedmihradské země poslali, kdež jest v vězení mizerně život svůj dokonal; město pak 5. d. září Betlemovi povinnost učinilo.

Zatím katolickým zbraně pobrány, jesuitové a jiné osoby duchovní vyhnáni, a všichni klášterové a opatství spolu s pevnostmi Filek, Siget, Palanka a horní města opanována. Odtud se přes vodu dali před pevnost Neuhausel, kterážto pevnost jim také skrze tam přítomné nevěrné korrespondenty skrze zrádu odevzdána. Odtudž také jako i z jiných míst duchovní vyhnali, katolickým všechněm na všech místech zbraně pobrali a nejvyššího Petra Roari ti zpronevěřili obyvatelové chytili a nepříteli odevzdali, kterýž ho k Betlem Gáborovi do Košic poslal. Ondřejovi Redajovi, který s avant-guardou táhl, uherský palatín pan Forgáč psal a jeho napomínal, aby na tu věrnost, kterouž J. M. C. jakožto králi uherskému pánu svému povinnovat jest, pamatoval a na to se dobře rozmyslil, co z takové veliké rebellie jemu a celé vlasti zlého následovati může; i také na to pamatoval, že král hispanský jest vlastní strejc a švagr císařský, pán veliko-

mocný v hohatství i v lidu, že bude moci císaři proti všem jeho nepřátelům dostatečnou pomoc učiniti; též z říše od některých kurfiřtův, kteří s císařem věrně miní, veliká pomoc bude moci přijíti, a tak Uhři své předsevzetí nebudou moci vyvésti. Načežto Redaj odpověděl: Ačkoli oni snadně srozuměti tomu mohou, že Jeho M. španihelský a francouzský král i jiní domu Rakouskému příchýlní, co jim náleží, učiní: ale prvé, nežliby se to stalo aneb skutečně vykonalo, že netoliko v naději vařiti, ale i také jídla hotové míti budou. Naproti tomu také Redaj panu palatínovi připomenouti a jeho prositi dal, poněvadž on netoliko J. M. C. ale i také zemi celé velikou povinností zavázaný jest, tak tehdy aby na to myslil, kterakby té neřesti skrze nejlepší prostředky vstříc vešel; nebo že oni jednou šavli k boku připásali, ne aby zemi, jako se za času Bočka je skrze hejduky stalo, kazili, ale toliko staré své panské a náboženství svobody, v nichžto až dosavad velice uraženi byli, zdrželi. Podle toho Redaj vyslaným svůj praporec ukázal, jenžto z červeného byl damašku, a v prostřed dvě osoby v celém kyrysu stáli, z nichžto každý korunu na šurmhoubě měl, a jeden druhému ruky podával, pod nimižto tyto slova stály: „Confoederatio et concordia“ a s těmito vyslanými zase ku panu palatínovi vyslal.

Mezi tím hrabě Buquoi do Hornu v dolejších Rakousích se odebral, kdežto evangelitští stavové svůj sjezd drželi, toho města dobyl a je osadil. Ale poznávaje to, že jeho nebude moci zdržeti, tedy tu guarnisi odtud vzal a s sebou k městu Retcu a potomně k Znojmu vedl a je dobrými i tvrdými slovy o jeho vzdání žádal. Kteríž toho učiniti nechtěli, poněvadž jsou o nedaleko tu ležících dvanácti tisících Uhrův a Sedmihradčanův věděli. Pročež hrabě Buquoi s Dampírovým lidem se spojil a té ještě noci vytáhl, v kteréžto právě Čechové, Moravané a dolejší Rakušané k Uhrům a Sedmihradčanům se připojili. Čemuž když některé uherské compagnie pod Dampírem vyrozuměli, tehdy císařský lid opustili a k jiným Uhrům do vojska Betlemského připadli.

Když tedy Čechové již uherský, turecký a rebelský lid do dvacíti pěti tisíc silný dohromady svedli a o své věci s Redajem se poradili a na tom zavřeli, aby proti hraběti Buquoiovi a Dampírovi táhli a jemu skrze bitvu konec učinili: hrabě Dampír k vyšpehování nepřítele poslal tři compagnie rejtharův, kteří téměř všichni od Uhrův postínáni jsou byli. Když sebe Buquoi mdlého k odpírání v otevřeném poli býti seznal, první svůj quartír opustil a jej při vídenském mostu u Dunaje zarazil, kteréhožto k spatření arcikníže Leopold z města vyjel. Uhři na císařskou retroguardu udeřili

a jich okolo 500 pobili, za čímž Čechové okolo ležících vrchův a lesův se zmocnili, a odevšad jim lidu a pomoci přibývalo, tak že s tím lidem, který Betlem Gábor přivedl, co Čechové z Moravy, z Slezska, z dolních i horních Rakous lidu tu přivedli, bylo všeho jízdného a pěšího lidu přes 60 tisíc, a císařská armáda byla toliko 18 tisíc silná. A arcikníže, když jest opět, zdaliby se bitva svěsti měla anebo ne, s císařskými deputirovanými raddami raddu držel, do ležení přes most k rozmlouvání s Buquoiem přijel. A když jsou J. M. arciknížecí, aby se zase do města obrátil, radili, on se tak zachoval, šarmicl o nešpoře se začal a až do půl noci střelením s obojí strany z děl a se škodou obojích trval. Potom druhého dne když nepřítel pro hustou mlhu císařských spatřiti nemohli a v městečku Fischu přes Dunaj se přeplaviti chtěli, Buquoi několik regimentův, aby jim převoz přes řeku bránili, tam vypravil. Když tehdy mlha pominula, větší díl lidu císařského a celá avantguarda s střelbou již se přes most dostali, ale retroguarda, ačkoliv se při mostu do šancův položila, od množství nepřátelského lidu tak na ni dotíráno bylo, že se musila reterirovati. A přišlo k tomu i to neštěstí, že při regimentu nejvyššího pana Fuggera prach se zapálil, velikou škodu učinil a mnoho dobrých soldátův popálil, z nichžto mnozí na těle svém hořící šaty uhasiti chtějíce, do Dunaje běžíce ztopeni byli.

Pan hrabě Buquoi, pan hrabě Dampír, pan Rudolf z Tyffenbachu, pan Maximilián z Lichtenštejna (který potomně za kníže vyzdvižen byl, spolu s dvouma svými pány bratry), pan Ferdinand z Meggau, pan Otto Hendrich Fugger, pan Albrecht z Valdštejna (který potomně za kníže vyzdvižen a kníže z Fridlandu jmenován byl), pan Štauder a jiní tu přítomní císařští nejvyšší velní udatně se chovali a nepřitele až do noci s jedním před mostem vyhozeným šancem zdrželi, kdežto generál hrabě Buquoi se vším lidem svým s několika sty vozův a s takovým pořádkem přes ten první dlouhý dunajský most se přepravil, že jsou mnozí zkušené soldáti pravili, že jsou té podobné tak mistrovské a užitečné retirady neviděli ani o ní neslyšeli. A když jest i ta guarnisí, která v šancích před mosty byla, taky přes též most přetáhla, tehdy jsou most shodili, a nepřátelské, chtějící na druhý den ráno na ty šance udeřiti, v té jich naději, že se netoliko jich zmocní, ale že i ten most opánují, a dále k městu táhnouti moci budou, zmejlili. Spatřiliť, že lidu císařského v šancích víceji není a že již bezpečně přes most jest přepraven. Pán Bůh také přepustil, že tři dni pořád takové přehozné nečasy byly, sněhy, deště ustavičně

pršely, tak že lid pěší nepřátelský pro zimu a nečasy nemohl v poli více zůstávati, muškety od sebe odhazovali, a kde jen mohli se skrýti, utíkali. Pročež Betlem Gábor se všemi svými spolčenými odtáhl od města Vídně a táhl k Prešpurku, kdež uherský palatinus pan Forgáč s některým stem Uhrův císaři věrných se nacházel. Týž Gábor předměstí hned opanoval a vzkázal panu palatinovi, aby zámek a město jemu dobrovolně postoupil, sice že je mocí vezme a potomně žádného šanovati nebude. Pan palatinus držel o to raddu s panem Štefanem Palfi, nejvyšším v zámku a s předními pány uherskými, kteří se tu přítomní nacházeli.

Všichni jednomyslně, poněvadž nebylo možné, proti takovému velikému vojsku a tak veliké moci odolati, aby pro ušanování svých životův, kterými potomně budou moci ještě J. Msti C. věrně a platně sloužiti, a pro zachování toho lidu válečného, který se tu vynachází, se snesli, aby zámek a město vzdali. Což se také i stalo.

Když jest Gábor zámku i města dostal, tu nejprvnější neděli v hlavním kostele nejprvé kněžím katolickým mši svatou sloužiti a kázati nechal, a po nich svému kalvinskému a luterianskému predikantu na kazatelnici vstoupiti a vedle jich scestného učení kázati dal.

Po dokonalém kázání nahoru na zámek jel a tam se něco pozdržel, zatím do města se navrátil a slavný panket, při němž také pan palatin se nacházel, držel. Tu v Prešpurku čeští generálové hrabě z Turnu, hrabě z Hollochu, Leonhard z Felsu všelijaké praktiky s Gáborem uvažovali, kovali a zavírali, vše ke škodě J. M. C. Potom s svým lidem moravským, slezským a Rakušany od Prešpurku táhli, a do Rakous, do Moravy a do Čech se navrátili. Gábor pak s svými Uhry a s svým vojskem tu v Prešpurku zůstali, kromě některý tisíc do vrchních Uher k Rágócy na pomoc poslal, poněvadž pan Humanay s 8000 Poláky do vrchních Uher vtrhl. Však jistili to lidé toho povědomí, že z té veliké armády nepřátelské, která od Vídně k Prešpurku přitáhla, více než polovici, to jest přes 30 tisíc lidu zahynulo, zemřelo a zutíkalo. Umřel také v Prešpurku mizerně pan Voldřich Chinský, který v Praze v kanceláři české ty dva J. M. C. místodržící, pana Slavatu a pana z Martinic, pomáhal z okna vyhoditi.

U Prešpurku Gábor nechal své Uhry přes Dunaj na druhou stranu přeplaviti, kteří v těch rovinách mezi Vídní a Novým Městem štráfy činili a v těch městečkách a vesnicích převeliké škody a záhuby mordováním, loupeží a i pálením vzdělali, ačkoliv císařští ta města mezi Prešpurkem a Vídní

dobře vyplundrovali, aby nepřítel nemohl tu mnoho naleznouti a se zdržovati.

Císařský lid pěší v městě Vídni na předměstích byl quartirován a jízdný lid v Petršberku, Medlinku, v Gumpoldtskirchu v těch městečkách a vesnicích v tu stranu k vinnickým horám byli quartirováni.

Císař zdržel se některý týden v Gradcu, držíc tam sněm a vyřídíc, co tak za nejpotřebnějšího bylo. A vyrozuměvše, jaká veliká armáda lidu nepřátelského v Prešpurku jest a k Vídni štráfuje, ráčil za dobré uznati, sám osobně do Vídně se vypravit, nejprvé z Štýrska do Rakous do Nového Města přijeti, kdež přijel nejvyšší pan Otto Heinrich Fugger, a J. M. C. oznámil, kterak Betlem Gábor s netoliko tisíci Uhrův na cestě, kudyby J. M. C. z Nového Města do Vídně jeti míti ráčil, zůstává a očekává, aby J. M. mohl tu jízdu překaziti aneb dokonale J. M. zajíti. Císař na to řekl, že jest se jednou v moc a vůli Boží oddal, že chce učiniti to, co uznávati ráčil, že J. M. C. povinnost s sebou přináší, ve jméno Boží vždy cestu svou do Vídně vzíti. Ráčil jeti z Nového Města na levou stranu a pan hrabě Buquoi s 1000 koňmi J. M. na půl cestě očekával a až do Vídně doprovodil, kdež J. M. C. ráčil šťastně přijeti a ráčil ještě té noci J. M. arciknížete Leopolda z Vídně vypravit do Pasova a dále do říše k fedrunku a solicitování těch pomoci, které J. M. přijíti měly. Jeho M. arcikníže s prevelikým nebezpečenstvím života svého projel, musíce na několika místech skrze nepřátelský lid cestu vzíti; ale s pomocí Boží vždy šťastně se do Pasova dostal. Gábor, vida, že jeho převrácená naděje zmejlila, že císař do Vídně přijel, s svými Uhry v tu stranu přes Dunaj okolo Vídně štráf vzal a překážel, aby s té strany žádné profianty do Vídně přicházeti nemohly, tak že v Vídni nemalá dražota býti počala. Ale byvše v tu stranu okolo Vídně vše vyplundrováno a byvše již ukrutná zima, nemohl se dlouho tu zdržovati, musil toho obležení zanechat a s svým válečným lidem zase do Uher se obrátiti. Hrabě z Turnu, s svou armádou táhnouce od Prešpurku, zanechal upřímo k Moravě táhnouti a nenadále dal se na levo k Kremži, a jedné noci dal tiše k jedné bráně petard přiložiti, chtěje skrze touž bránu do města se dostat, a dostanouc to město, skrze to pas na Dunaji vzíti a město Vídeň tím lépeji oblehnouti. Ale nejvyšší a tehdaž v témž městě kommandant, pan Maximilián z Lichtenštejna, spolu s nejvyšším panem Jindřichem Istrle tak udatně se obránili, že jest hrabě z Turnu s hanbou a se škodou několik set svých mušketýrův musil odtud odtáhnouti a do Moravy, odtud dále do Čech se obrátiti.

(Co dáleji následuje, není než, krom několika nepodstatných případův, panegyrické vypsání ctností a dějů Ferd. II., které ze stanoviska dějpravného nehrubě mnoho do sebe má zajímavosti; pročez přetrhnuce další běh vypravování přistupujeme k vlastním „Pamětem Slavatovým.“)

II.

Informací neboližto pravdivá zpráva proti spisu Hendricha Matesa hraběte z Turnu, i spolu gruntovní refutací téhož spisu jeho, na dvě knihy rozdělená.

Kniha první

(šest dílů v sobě obsahující).

Díl první.

Byvše já léta Páně 1636 v městě Řezně při sjezdu J. M. Královské a Jich Mstí kurfirštův sv. římské říše, dostal se do mých rukou jeden spis, kterýž Hendrich Mates hrabě z Turnu sepsal. Zdaliž jej vytisknouti dal aneb ještě dá, o tom vědomosti nemám, než o tom nepochybuji, že rozdílným osobám kopii téhož spisu svého komunicíroval, tak jakž sám se v témž spisu chlubí, že jest o tom vyhození z okna J. M. C. Matyáše jakožto krále českého slavné paměti dvouch nařízených místodržících, za jakou příčinou jest se stalo, a co jest potomně dále z toho následovalo, mnohé krále, kurfiršty, knížata a potentáty, pravdivě zpravil, kteří, vedle zprávy jeho, že jsou to uznávali, že jest se dobře stalo a jemu hraběti z Turnu že se žádná vina nějakého zlého přečinění jeho dávati nemůže.

Není v tom žádného divu; neb kdo ten jeho spis četl aneb čísti bude a sic o českých věcech dobré vědomosti a žádnou jinou zprávu proti tomu nemá a míti nebude, tehdy snadno by k takové zprávě více, nežli by náleželo, víru přikládati mohl. Pročez jsouce mně věci království českého se dotýkající před jinými dobře povědomé, a majíc jistou pravdivou a gruntovní vědomost toho všeho, co jest se při vyho-

zení z okna svrchu psaných dvou osob na hradě pražském v kanceláři české zběhlo, také co před tím předcházelo, i co jest po tom dále z toho následovalo: vidělo mi se toho mlčením nepomíjeti, nýbrž s pravdou a dobrým gruntem patrně to ukázati, to vše, jak samo v sobě jest, všemu světu před oči stavěti chtěje. Odkudž se patrně znáti moci bude, kterak v takovém roztroušeném spisu nejisté věci se přednášejí, tak aby pravdu milující čtenář z zlého omylu vyveden byl a pravdě místo dal.

A aby ihned z počátku jeden každý, kdož to čísti bude, věděti mohl, kteříž jsou ti dvě král. místodržící, jenž z okna vyhozeni byli, vidělo mně se ihned tuto z počátku jména a titule jich, jak se jim nyní psává, doložiti.

Totíž prvnímu: Vysoce urozenému hraběti a pánu, panu Vilémovi sv. římské říše hraběti Slavatovi, vladaři domu hradeckého, z Chlumu a z Košmberka, pánu na Hradci Jindřichovém, Stráži, Telči, Žerovnici a Mělníce, nejvyšš. dědičnému šenku království českého, J. M. římského císaře skutečné tajné raddě, komorníku a nejvyšš. kanclíři v království českém.

Druhému: Vysoce urozenému hraběti a pánu, panu Jaroslavovi Bořitovi sv. římské říše hraběti z Martinic, vladaři domu smečanského, pánu na Smečně, Hegersdorfu, Zelené hoře, Planici a Slaném, J. M. římského císaře tajné raddě, komorníku a nejvyšš. hofmistru v království českém. *)

Takového H. M. hraběte z Turnu spisu tento jest nápis:

„Abgenötigte doch rechtmässige vndt warhaffte Verantwortung vndt Ableinung der Calumnien und Injurien, damit ich hernach benenter in der aussgangenen Deduction, welche ein Justification sein soll der Execution, so mit dem Fürsten von Waldtstein vorgangen, Ehren rühriger Weiss bin angegriffen worden. Männiglichen, sonderlich dem vnpassionirten warheitliebenden Leser zuer

*) V nepřítomnosti Jich Mtí římských císařů jakožto králův českých jak při vyhození z okna J. Mtí cis. Matiaše tak při slavné paměti Ferdinanda II., tak i při nynějším J. Mtí císařské králi a pánu nás všech nejmilostivějším hrabě Martinic předním místodržícím v témž království býval, hrabě Slavata pak pro ouřad nejvyšš. kanclířství, byvše J. M. C. Ferdinanda II., slavné paměti, tak i nynějšího J. M. C. skutečná tajná radda, při vlastní osobě J. M. císařské jemu zůstávati náleželo.

Nachricht vndt Information, dem Calumnianten aber zur Scham vndt Confusion an Tag gegeben.“

To jest: *Přinucená ale spravedlivá a pravdivá odpověď a odvedení z sebe kalumnií a křivdy, kterýmižto já nížepsaný v dedukci vyšlé, kterážto ospravedlněním býti má té execuci, s knížetem z Waldšteina stále, hanlivě a zlopověstně stížen a na poctivosti zlehčen jsem. Jednomu každému, zvláště pravdu milujícímu čtenáři pro zprávu a informování, pomluvači pak k zahanbení na světlo vydaná.*

I ačkoliv tomu tak jest, že to německé přísloví: Unrecht thut wehe, křivda bolí, jest pravdivé, a že tomu, kterýž nevinu svou zastává, nemůže se za zlé míti: avšak ten, který nevinu svou zastávati chce, tím jist býti musí, že tak opravdově a skutečně nevinným jest, že se jemu vedle práva, spravedlivosti a pravdy nemůže vina dávatí. Musí také vedle nevinu své tak postupovati, aby svým zastáváním pravdu přednášel a přitom žádnému jinému křivdy nečinil; sice našlo-li by se kdy jináče, tehdy ten každý zle obстоji, nýbrž jeho zlí oučinkové tudy se jenom více vyjeví.

Zdaliž pak jeho, hraběte z Turnu, tak vysoce chválená defensi sama v sobě spravedlivá a pravdivá jest, jakž na tituli se to dokládá, z další této pravdivé informací od jednoho každého čtenáře vyrozuměno býti může. Přistoupím nyní k citování textu téhož spisu, a aby laskavému čtenáři soud v té věci snadnější byl, tehdy vedle samého textu jeho, hraběte z Turnu, postupovati chtíti budu, a tím pořádkem, jakým jest sepsán, také tato zpráva a odpověď dávati a před oči stavěti se bude.

I.

Tento tehdy začatek téhož spisu gest: Es ist, vnpassionirter lieber Leser, ein Tractat aussgangen, welches ein Justification sein soll der mit dem Fürsten von Waldtstein für-gangenen Execution, darinnen der Author sich besorget oder schämet seinen Nahmen zue setzen, begehret sich aber mit der Kay. Maytt. höchst ansehnlichen Nahmen zu schützen vndt zu befreyen. Weillen aber solches kein Vernunftiger glauben kan, so wirdt solch vbel gegründtes aussschreiben vor keine Bewilligung oder Geheiss, sondern bloss für ein Schmach-karten gehalten, vndt were vnwürdig darauff zu antworten.

To jest: *Upřímný milý čtenáři, vyšel na světlo jeden traktát, kterýž ospravedlněním býti má na knížeti z Waldšteina vykonané execuci, v kterémžto autor buď že se obává anebo stydí jméno své položití, usiluje se však Mti. Císařské vysoce slavným jménem zastí-rati a osvobozovati; ale poněvadž tomu žádný rozumný místa dáti nemůže, tehdy takové negruntovné rozepsání za žádné dovolení nebo*

poručení, než slušně za paškvil neboližto spis utrhačný se drží, a nebylo by hodnou věcí na ně odpovídati.

Nápis toho manifesti, kterýžto on hrabě z Turnu za paškvil počítati chce, jest tento:

Aussfürlicher vndt gründtlicher Bericht der vorgewesten friedtländischen vndt seiner Adhaerenten abscheülichen Prodition, was es darmit für eine eigentliche Beschaffenheit gehabt, undt was für bosshafftige Anschläge allbereith gemacht werden. Alles auss denen einkommenden glaubwürdigen Relationibus, Originalschreiben vndt anderen brieflichen Vrkundten, wie auch der diesfalss verhaften gethanen göttlich Aussagen, auss sonderbahren der Röm. Kays. Maytt. allergnädigsten Befelch.

To jest: Gruntovní a obštrná zpráva té ohavné friedlandské a jeho se přidržejících zrady, na čem ona vlastně záležela a jak zlostné praktiky již se tehdáž tropily. Všecko sebráno z hodnověrných relací, originálních psaní a jiných psaných svědectví, jako i proto dobrobolně činěných vyznání z obzvláštního J. Mti. Cís. milostivého poručení.

Z tohoto nápisu poznává se, že to vše, co v něm napsáno jest, není věc vymyšlená, aniž také od toho, který jest sepsal, prostě složeno, než že z originálních psaní a spisův a z pravdivých relací vzato, i z obzvláštního poručení J. Mti. císaře vůbec vytištěno a vydáno jest. Pročež ten autor nebyl povinen jméno své doložiti, ani také povinen není ten spis svůj zastávati. Leč by vedle milostivého poručení J. Mti. C. jemu to poručeno bylo, tehdy teprva byl by povinen tak poddaně a poslušně v tom se zachovati. A tak neslušně a injuriose Hendr. M. hrabě z Turnu v nápisu toho svého spisu jej calumniantem jmenuje a nazývá, an ten spis, z poručení J. M. C. vůbec vytištěný, nemůže od žádného pravdu milujícího čtenáře za schmach-chartl držán býti, než jsouce z dostatečných průvodův sepsán, slušně jemu tím víceji se věřiti mohlo a místo dáti má.

II.

Nachdem es aber mir, Heinrich Mathes Graff von Thurn, zu lesen fürgebracht, vndt ich befunden, dass dieser Calumniant auch mich darinnen angegriffen, vndt erstlich so Ehr vergessener Weisse einen Haupt-Rebellen genandt, darnach mich beschuldiget der Correspondentz vndt Donationen, so ich mit dem Fürsten von Waldstein als damahls Generalissimo solle gehalten, vndt eingenommen haben: alss haben mich vmumgängliche Vrsachen bewögt mich darinnen zue verthädigen, sonderlich dass alte Sprichworth Qui tacet consentire videtur.

Darnach auch da ich durch Gottes Gnadt ein hohes Alter erreicht mein Datum leicht machen kan, dass mein leben ein kurtzes Ziel, vndt ich davon muss, vndt dan zu besorgen, dass nach meinem Abschiedt aus dieser mühesamben Welt sich aus Forcht niemandt herfür werde brechen, so wohl zu antworten alss ich, dem es selber angehet vndt die beste Wissenschaft hat, thue es auch mit solchen Grundt vndt der Warheit, alss ich mir es getrewe für dem Gericht Gottes vndt der ehrbaren Welt zue verthädigen.

To jest: *Když pak to mně, Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu, k přečtení přednešeno bylo, a já to shledal, že ten jistý calumniant neb pomluvač mne také v tom spisu dotýká, a předně tak lehkomyšlně mne rebellem nazývá, potom obviňuje mne z té correspondenci a srozumění, kteráž bych já s knížetem z Waldšteina, jakožto tehdáž generalissimo, míti a přijímati měl: pročez z nevyhnutelných potřeb donucen jsem sebe tu zastávati, ohlédaje se na ono staré přísloví: Qui tacet, consentire videtur — kdo mlčí, zdá se, že svoluje. K tomu také dosáhnouce za milosti Boží již věku starého, snadně souditi mohu, že mého života krátký cíl a já odsud musím, a tak jest se obávati, že se po vykročení mém z tohoto bídného světa žádný pro strach nevydá, kterýby tak dobře na to odpovídal jako já, kteréhož se samého dotýče, a o tom nejlepši vědomost má. Činím také to s takovým gruntem a pravdou, jakž sobě před trůnem Božím a vším světem troufám zastávati.*

Jest pravdivé to latinské dictum: Noscere se ipsum est maxima virtus — znáti sebe samého jest největší ctnost. Kdyby hrabě z Turnu sám sebe lépeji poznal, zanechal by takového chlubného spisování a tak nespravedlivého sebe zastávání, a zvláště v tak přetěžkém a přísného trestání hodném proti vrchnosti nás všech nejmilostivější zavinění a prohřešení svém, s tím ještě tak směle nestoudným doložením a uvolením svým, že to před posledním soudem Božím chce zastávati, co tu sepsal, že to pouhá pravda jest. Když pravdu milující čtenář proti tomu spisu informací mou bedlivě přečte, tehdy bude moci zdravě rozsudek svůj učiniti, jak týž z Turnu při posledním soudu Božím obstátí a z toho se s pravdou vyvésti moci bude, že jest hauptrebell nebyl a s Fridlanderem v jeho prodici korrespondenci neměl a ji se oučastna nečinil.

III.

Vors dritte kan ich über dass Hertz nit bringen, dess in Gott ruhenden Graff Wilhelm Chinsky, so viel mir wissendt, auss Christlichem Hertzen wegen der heyligen Warheit zue gedenckhen, dass übrige aber alles lass ich in seinem Werth vndt Vnwerth bleiben, dem Vrthel Gottes heimbstellendt.

To jest: *Za třetí nemohu také toho na srdce vzít, abych v Pánu Bohu odpočívajícího hraběte Viléma Chinského, co mně povědomo jest, z křesťanské lásky a pro svatou pravdu připomenouti neměl; ostatek vše na své váze neb hodnosti zanechávám a soudu Božímu poroučím.*

Nepřestal z Turnu v tom sepsání nětoliko sám sebe, ale také jiného, totiž Viléma Chinského vymlouvati. Však aspoň v tom mírnost zachoval, že dokládá: „so viel mir wissend — jak mnoho mně vědomo jest.“ Ale poněvadž toho, v čem se témuž Chinskému v tom z milostivého poručení J. M. C. vyhlášeném manifestu vina dává, on z Turnu povědom nebyl: mohl také toho zastávání zanechat.

IV.

Wan auch die Heiden gewust, dass auff dieser Welt nechst einem gueten Gewissen nichts thewerers nach bessers als ein redlicher Nahm im Leben, vndt rhümbliches Gedächtnus in Todt, dahero auch ihr eüsseriste Kräfte auch Tugendt vndt heroische Thaten angewendeten: so viel es ja uns zu unser Zeit eben so wohl, wo nit viel mehr gebühren.

To jest: *Poněvadž i sami pohané o tom věděli, že na tomto světě podle dobrého svědomí nic dražšího a lepšího nad dobrou pověst v životě a po smrti nad chvalitebnou pamět není: pročej jsou také svou největší možností, ctností a heroické činy na to vynakládali, což nám za našich časův, jestli ne víceji, tehdy aspoň podobně činiti přislují.*

Jest věc jistě před Bohem i vším světem hrubě chvalitebná, dobře a ctnostně živu býti, a to sv. Pavla apoštola z vnuknutí Ducha svatého vydané praeceptum neboližto příkázání: „Obcedite praepositis vestris — buďte poslušni vrchností vašich“ věrně a stále zachovávat. A který to činí, může svobodně s dobrým svědomím oustně i písebně dobré jméno své zastávat. Než ten, který proti tomu sv. Pavla příkázání těžce prohřeší, tehdy musí to snášeti, že ti i veškeren svět jeho za rebella drží a jmenují.

V.

Lasset sich dennach so nit verschmertzen, oder so leichtlich dahingehen (alss wie es wohl mancher vermeinen möchte) dass mich der vnverschambte Calumniant einen Haupt-Rebellen nennen thuet.

To jest: *Odkudž nedá se to tak oželeťi nebo tak lehce vzděti, tak jako by se někdo domnívati mohl, že mne ten nestydatý calumniant za arcirebella jmenuje.*

Jest již nahore doloženo, že ten spis aneb manifest strany prodicí neboližto zrady knížete Fridlandského a jeho se přidržejících nebyl publikován od některé osoby partikulární, ale z obzvláštního J. M. C. poručení. A zdaliž J. M. C. neráčil slušnou příčinu míti, pro jeho přetěžké a zrádné přečinění proti J. M. C. jej za předního a hlavního rebella jmenovati dáti, to každý věrný křesťan i každý Boha a vrchnost svou milující člověk spravedlivě rozsouditi může.

VI.

Ich weiss wohl, dass viel sein werden, die es vnnöthig werden achten vndt auff dass gehen, weillen eine solche unwidersprechliche Deduction Schrift undt Apologia in Böhmen aussgangen, es wehren ich undt andere wohl darinnen abgewaschen, vndt köndten in Ewigkeit kheines solchen Namens Rebellen bezüchtiget werden; also wass ich in diesem nottringendt thue, ein vberschlues sey: denen aber gebe ich freuntlich zu verstehen, dass ich bey Königen, Churfürsten, vndt hohen Heussern gewesen, denen unser Deduction Schrift vndt Apologia, ob deren gleich viel hundert aussgeschickt, niemahlen vorgetragen, auch weillen man umb den Schaden Josepfs sich nit bekömmert, niemahls gelesen, noch gründtlichen Bericht eingenomben, also dass durch genädige Gehör, so mir gegeben, ich ein solche Information vndt gründtlichen Bericht beygebracht, dass es passierlich vndt vnwidersprechlich war, welches ich auch hierbey zue setzen keinem Abscheu Trage.

To jest: *Dobře o tom vím, že mnozí se vynajdou, kteří za nepotřebnou věc souditi a k tomu směřovati budou, poněvadž takové nepřemožené dedukci a apologia v Čechách vyšly, že já a jiní v nich dobře obmyti jsou, a že na věky žádná taková jména rebellův jim vytejkána býti nemohou. Také že co já tuto donuceně činím, jenom všecko nepotřebné jest. Jimžto však já přátelsky na rozum dávám, že jsem při králích, kurfirštích a slavných domích byl, jimž taková naše dedukci a apologia, ačkoliv jich několika set rozposláno jest, nikdá přednešena nebyla, také poněvadž se žádný o škodu Josefa nestaral, nikda nečetla, ani jakou gruntovní zprávu vzala, tak že skrze milostivé vyslyšení, kteréžto mně uděleno bylo, takové informací a gruntovní zprávy jsem přivedl, že tomu za pravé dáno a odporovati se nemohlo. Což i také tuto neostýchám se doložit.*

Předně může to býti, že ten, který rozdílné apologie v království českém vyšlé a od těch, kteří nimi své hanebné rebelské zavinění a prohřešení přikrývati a zastávati chtěli, netrefně sepsané a daremně k vytištění vůbec vydané četl a na ně žádné odpovědi dané neviděl a nečetl, tehdy nemohl jest

se domnívati, jakoby se tehdejší obyvatelé v království českém tak hrubě byli neprohřešili a jako by jim k tomu, co jsou tu tak furiose před sebe vzali, veliká příčina dána byla. A poněvadž on hrabě z Turnu sám se v tom svém spisu přiznává, že jest on ty apologie zastával i při slavných královských a vysokých kurfiřtských domích takovou informací za gruntovní zprávu donášel a dával, tak že to, prej, bez všelijakého odporování pasirováno bylo: tehdy ti, kteří to slyšeli a jiné lepší a gruntovnější zprávy neměli, snadno tomu uvěřili. Ale velmi dobře se stalo, že jest Hendrich M. z Turnu tu informací, kterou oustně dával, již také v spis uvedl, tak že se může o tom věděti a proti té omylné informací jiná pravdivá dáti. Každý pravdu milující čtenář, když obě dvě informací čísti bude, tehdy bude moci zřetelně a makavě poznati, ku které z nich má se víra přiložiti.

VII.

Vast an allen orten der Weltdt hat mans sehr übel aufgenommen, vndt unss Böhmen in die höchste Verhassung gebracht, wan man bloss dahin gesehen, dass Ihr Kay. Maytt. Stadthalter undt Landtofficer sein auss dem Fenster geworffen worden, welches mir zum öfftern vorgehalten.

To jest: *Téměř ve všech světa stranách velice to zle vykládáno bylo, a nás Čechy nanejvýše ošklivilo, když se jen toliko na to hledělo, že Jeho M. Cís. místodržící a nejvyšší ouředníci z okna vyhození byli. Čímž mně začasto vytýkáno bývalo.*

Na tomto místě slušně něco obšírněji vypisovati sluší, jak se to vyhození z okna dalo, co se při tom zběhlo, a kterak Pán Bůh všemohoucí ty dva hrabata předivným způsobem při i po vyhození z okna ochránil a zachoval. Předně není divu, že v svaté římské říši, ve všech královstvích a zemích, v celém křesťanstvu, tak mezi Turky a Tatary, i do kterýchkoli míst se to doneslo a k vědomosti přišlo, za zlé to ujali a za neslušné i pokuty hodné býti soudili a vykládali, že osoby českého národu z vyšších dvouh stavův, panského a rytířského, tak hanebného za paměti lidské neslýchaného a v žádných kronikách světa tohoto se nenacházejícího skutku se dopustili a dva Jeho M. Cís. jakožto krále českého, vrchnosti své nejmilostivější, pány místodržící a nejvyšší úředníky zemské království českého z okna ukrutně do hlubokého příkopu vyhoditi se opovážili, což jsou v tom vysoce vejsadním místě, které odedávna bylo a ještě dosavád přední Tribunal Justitiae, slove královská kancelář česká, jest, tím hanebným způsobem učinili po svém obšírném a hrubě prudkém (beze vší uctivo-

sti a šetrnosti) všem tu přítomným jeho Mil. Cís. jakožto krále českého pánům místodržícím domlouvání a při tom svrchupsaných dvou hrabat zlobivém dotýkání, anobrž přespříliš vše-
tečným, bezprávním a nespravedlivým pro stálou věrnost jejich na smrt odsuzování, ačkoliv jsou oba hrabata zase jim na to se vši střídmostí své náležitě odpovědi dávali a to vše, co se koliv zlého jim nevinným od nich tak jízlivě přičítalo, z sebe podstatně a s gruntem pravdy odvozovali i také proti tomu jich nepořádnému a právě barbarskému (ať nepíši vztek-
lému) processu dostatečně protestirovali. Však v tom ukrutném zazlení svém na žádný řád a právo nic dbáti, aniž pravdě a spravedlnosti žádného místa dáti nechtěli, s hroznou furií některé osoby z vyšších stavův sami se do nadepsaných dvouch hrabat nestoudně dali a na ně outok násilný učinili. Nejprve na hraběte z Martinic čtyry osoby z stavu panského a jedna z rytířského, totiž Vilém starší z Lobkovic, Albrecht ze Smiřic, Voldřich z Vchynic, Jan Litvín z Řičan a Pavel Kaplíř, mocí sáhly a popadše jej za obě ruce tuze drželi. Ačkoliv se oba hrabata nadáli, že je z kanceláře ven ze dveří snad do nějakého arrestu povedou, ale oni křičíce: „Nyní se k těmto náboženství našeho nepřátelům opravdově zachováme,“ vedli jsou předce hraběte z Martinic přímo k oknu již otevřenému. Z čehož on snadno znamená způsob blízké smrti své, hlasitě jest zvolal: „I poněvadž tu pro Boha, víru jeho svatou katolickou a jeho Mil. Cís., vrchnost mou nejmilostivější, umříti mám, tedy rád všechno trpělivě snéstí a podstoupiti chci; jen za propůjčení mně brzy zpovědníka mého, tak abych se mu nejprve z hříchův mých vyznati mohl, pro milosrdenství Boží velice žádám.“ Ale mnozí přítomní obyvatelé zvláště z vyšších stavův, nechtěvše žádosti jeho povoliti, zase mu to za odpověď dali: „Ale právě hned tobě sem ještě ty šelmovské jezuvity přivedeme!“ Nad čímž hrabě z Martinic, že zpovědníka nikoliv obdržeti nemohl, velmi se zarmoutivše, nepominul jest ihned sobě sám v srdci svém attritionem et contritionem formirovati a hříchů svých srdečně želeje, takto se modliti: „Jesu fili Dei vivi, miserere mei, Mater Dei memento mei, Ježíši synu Boha živého smiluj se nade mnou, matko Boží pamatuj na mne!“ V tom pak vejš dotčené osoby hrabě z Martinic od země pozdvihly a jej v černém kanafácovém tuplykytou podšitým plášti i s rapírem a tulichem, však bez klobouku (kterýžto s pěknou zlatou, drahým kamením vše diamanty ozdobenou šňůrou někdo jemu z ruky mocně vytrhl) po hlavě z okna ven do hlubiny zámeckého příkopu hanebně jsou vyhodili. Když on tak dolů letíce ustavičně vždycky nejsvětější jména Jesus Maria po několikráte pořád jedno za druhým

silně vzýval, tak lehce jest na zem upadl, rovně jakoby se posadil, tak že mu, z obzvláštní Pána Boha našeho, skrze nej-světější blahoslavené Panny Marie přímlovu šťastně obdržené milostivé ochrany, ten přehrozný pád na zdraví jeho, vzláště tak hrubě těžkého těla, skoro nic neuškodil. Jakož pak od některých dobrých a hodnověrných pobožných lidí to za jisté praveno a vyznáno bylo, že jsou právě tehdaž, jdouce z starého města pražského přes veliký most s procesí zpátkem zase do kostela, slove matky Boží pod řetězem, v menším městě pražském, při tom ponejprvé z okna kancelářského vyhozeném pánu v povětří se vznášející nejblahoslavenější Pannu Marii rodičku Boží, kterak jest ona, jakožto jeho nej-přednější patrona, jej v tom pádu na svém roztaženém a podloženém plášti v povětří zdržovati i na zem tím lehčeji ne tak padnouti jako sednouti nechati, a tak od jisté právě tu přítomné smrti vysvobodice při živobytí a dobrém zdraví dobrotivě zachovati ráčila, dobře viděli. Což ačkoliv sice on sám hrabě z Martinic tak dokonale neviděl, však v tom se dobře pamatuje, že ihned, jakž jen z okna vystrčený do povětří se dostal, právě v tom častém svatých jmen Jesus Maria hlasitě vzývání, když jest ku Pánu Bohu silnou nadějí měl, že tu již dávno sobě vinšovanou mučednickou korunu zajisté dosáhne, přišlo mu před oči, jakoby se to nejpěknější nebe otevřelo a jej do sebe mezi svaté vyvolené k věčné radosti přijíti chtělo. Jakož pak i z těch, kteří jsou téhož hrabě z Martinic z okna vyhazovali, jedna osoba z stavu panského (totiž pan Voldřich ze Vchynic) slyšíce, jak jest se on horlivě pod milosrdnou ochranu blahoslavené Panny Marie poroučel, tyto rouhavé slova promluvil: „Uhlídáme, zdaliž mu co jeho Marie spomůže“; a když sám patrně z okna spatřil, že týž hrabě z Martinic živ a zdrav dole na zemi seděl, tehdy takto propovídal: „Přisahám Pánu Bohu, že jest mu jeho Marie spomohla.“ A ačkoliv v kronice české se nachází, že někdy chasa obecní, zbouřivše se v městech pražských, víceji než jednou měšťany radní osoby z rathouzu z oken na plac a rynek vyházeli a tam je rozličnými svými zbraněmi usmrtili a zamordovali: však i to jak od nejmilostivější vrchnosti jich, tak i sice od žádného řád, právo a spravedlivost i počestnost milujícího nikdá jim schváleno nebylo, nýbrž pokaždé původové těch hanebných skutkův a vůdcové ukrutných morděřův vedle práva a spravedlivosti náležitě trestáni bývali. Ale aby osoby z stavův království českého, obzvláště pak z stavu panského a rytířského, takových vražedlných skutkův nad osobami z stavu panského a rytířského, Jeho Mil. Cís. královskými místodržícími a nejvyššími úředníky zemskými téhož království čes-

kého, i k tomu vlastními svými krevnými přátely, bratry, strejci a ujci tak vztekle se dopustiti měli, toho se žádný podobný příklad nenachází, a tak slušně ti Čechové, kteříž se toho dopustili, při všech jiných národích v zlou pověst jsou vešli, a skrze ně i jiní nevinní Čechové té zlé pověsti u mnohých nevinně oučastni býti musí. A není divu, že jemu, hraběti z Turnu, jakožto přednímu vůdci takové hanebnosti to zlé prohřešení jeho vyčítali a před oči kladli. Ta pak ohavná ukrutnost těch nekatolických obyvatelův z vyšších dvouh stavův království českého tak hrubě se rozmohla, že jsou oni jináče nechtěli, než právě dotčeného zlého příkladu tehdejší bouřlivé chasy pražské zouplna ve všem následovati. Neb jak oni na tom nepřestali, že jsou některé osoby radní z oken rathouzu na plac vyházeli, ale i vně dole na zemi ještě předce všelijakými zbraněmi svými až k smrti dobili: tak též tito, vida, že hrabě z Martinic při tom těžkém pádu na svém zdraví žádné škody nevzal, nicméně nepřáli mu dalšího života, nýbrž předce ho docela usmrtiti usilovali a na něj ukrutně z ručnic stříleli.

Hrabě Slavata pak vidouce, jak se s hrabětem z Martinic, věrným přítelem a milým tovaryšem jeho, zacházelo, a z toho snadno se domejšleje, že ho tolik potká, nic jiného k tomu neříkal, než toliko spjavše ruce vzhůru pro Pána Boha a jeho svaté milosrdenství žádal za dovolení sobě toho, aby se prvé z hříchův svých knězi zpovídati mohl; potom, jakoukoliv smrt jemu učiniti chtějí, že jí mile snéstí chce. Ale mnozí z nich křičeli: „Nechceme my nyní ty šelmovské jezuvity sem uvést, dosti jsi se jim prvé zpovídal.“ A tak ty osoby, které jsou prvé hrabě z Martinic vyhodili, jimžto Hendrich Mates z Turnu, stoje za hrabětem Slavatou, tyto německé slova promluvil: „Edle Herrn, da habt ihr den andern!“ (vzácní páni, tuto máte druhého). Potom jsou též hrabě Slavatu popadli a jej od země vyzdvihše s pláštěm a rapírem také z téhož okna po hlavě do příkopu vyhodili. Kterýž při vyzdvižení v okně, znamená se sv. křížem, v prsy své se udeřil a skroušeně řekl: „Deus propitius esto mihi peccatori, Bože buď milostiv mně hříšnému!“ A když se pravou rukou zachytil a drobet téhož okna držel, tu jest od jednoho z nich hruškou neboli knopfem od tulichu v články prstův svých nemálo stlučen a tak nelitostivě předce dolů vyhozen byl. Klobouk jeho, na němž pěkný šmuk s zlatými růžemi diamanty obsazenými byl, v kanceláři zůstal, řetěz pak jeho zlatý, i při něm také pěkný zlatý křížek černým šmelcem ozdobený z hrdla jeho při témž z okna vyhození strhli a tak roztržený v rukou svých zachovali. Týž pak hrabě Slavata, když tak z okna vyhozený již dolů letěl, právě v tom pádu hrubě o jednu kamennou římsu dolejšího

okna hlavou zavadivše, sobě jest škodlivě tuž hlavu svou až do kosti hluboko prorazil, a tak na zem levým bokem, hlavou pak a tváří svou na kámen těžce padše, hned od toho místa beze všeho se zastavení předce dále až do hlubiny příkopu mizerně se dolů koulel. Kterážto výše potom naschválně změřena byvše, našlo se, že od okna rovně až dolů na zem měříc přes dvacet osm loket, a od toho místa prvního padnutí předce až do hlubiny téhož příkopu, kde jest se týž hrabě Slavata koulel a tam polomrtvý ležel, ještě přes třiceti dva lokte, vše pražských, vynáší. Z té rány na hlavě hraběte Slavaty krev do úst mu tekla, tak že počínal hrubě chroptěti a se dusiti. Pan hrabě z Martinic, sedě na tom místě, kde padl, a slyše to těžké hraběte Slavaty chroptění, milosrdnou láskou hnut jsa, resolviroval se jemu jakž pak koliv ku pomoci přispěti a třebaš tu jak v Boží, tak i v bližního svého službě a lásce spasitelně život svůj dokonati. Však obáváje se, kdyby vstal a dolů šel, žeby lidé z oken odevšad hledící jej spatříce tím více ještě po jeho životu dychtěli a na něj stříleli: protož naschválně se mnohem mdlejším býti, nežli jest byl, stavěl a jakoby již právě k smrti pracoval, se vší mocí jest sebou od země vyhodil a tak se od toho příkopu i s pláštěm, rapírem a tulichem dolů svalil a velmi těžce až k hraběti Slavatovi koulel. Tu se potom rukami silně na zemi zadrževše, u něho zastavil. Kterýmžto prudkým se vyhozením a tak daleko dolů koulením od rapíru a tulichu hrubě se potloukše, na levém boku sobě jest velikou modřinu krví podešlou s nemalou bolestí spůsobil. Však jakkoliv týž hrabě z Martinic, nedávše sobě v té milosrdné lásce ničemuž překážeti, beze všeho strachu se jest vedle dotčeného hraběte Slavaty, jakožto starodávního pana ujce, švagra, kmotra a bratra svého vždycky důvěrně a velice milého, obzvláště pak toho mučedlnictví věrného tovaryše, na zem posadil a hned jemu hlavu v plášti jeho hrubě zavinutou pěkně rozvinouce ven vyndal. Kterážto po levé straně již otekla a v tváři i na oku (kteréž ani otevřítí nemohl) hrubě modrá a krví podběhlá, svrchu pak na lebce až do kosti hluboko proražena byla.

Což uhlídaje hrabě z Martinic ne bez velikého utrpení a politování, vyňavše z kapsy své facalit, ním jest pánu tu krev, která z té rány hlavy jeho až do úst prudce tekla a pána dusila, pilně všudy otíral, a měvše u sebe na témž facalitu svém stříbrnou malou apatičku s rozličnými silnými balsámy neboližto mastmi přivázanou, z ní jest hbitě šlakový balsám vyndal a ním pána již v mdlobách ležícího pod nosem i na židovinách mazal, a tak s pomocí Pána Boha zase vzkřísil a od blízkého zadušení šťastně vysvobodil, i také mile napome-

nul, aby pán to těžké soužení trpělivě snášel, a modlíce se s ním Pánu Bohu duši svou poroučel. Což jest hned učinil a tu předešlou svou modlitbu, kterou jest prvé hned při vyhození z okna říkal, zase pobožně opakoval, totiž: „Deus propitius esto mihi peccatori“, aplicirujíc těch pět slov ku pěti ranám Krista Pána. Mezitím jsou někteří lidé, větším dílem panští služebníci a čeledínové (mezi nimižto také lesní myslivci a hejduci byli) z velkého paláce okolo na valy nad tím příkopem, v němž ti dva ubozí páni jeden seděl a druhý mizerně ležel, rychle s chvátáním běželi, a jakž ti z hůry a z oken paláce hledící páni tuze volali a křičeli: „Střílejte na jejich kůži a zabíte je do konce!“ tak ihned několik ran pořád z rozdílných ručnic z obojí strany, jak z oken palácu tak z těch naproti valům, dolů na ty oba pány se stalo, z nichž dvě na hrabě z Martinic přišly, jedna blízko hlavy po levé straně skrze obojek na způsob okruží sbíraný, a druhá nad levým ramenem skrze kanavácový plášť a právě pod ním skrze piccatilie při černé aksamitové sukničce naskrze prošly, a v tom každém kusu, jak v obojku tak i v plášti a v sukničce, po dvouch dosti velikých dírách učinily. Však dále skrz kabát karmazínový dokonce nepřišly a tělu jeho nic neuškodily, jakž toho na dotčených, obojku, sukničce a plášti, naschválně pro památku pilně schovaných, patrné znamení dosavád zůstávají a zřejmě ukazují, že ty obě rány z velkých a silných dlouhých ručnic s hrubými opravdově kulkami a (jakž zprávy docházely) od téhož Hendricha Matesa z Turnu myslivce a hejduka učiněny byly. Kterýchžto však obouch ran hrabě z Martinic (mimo samé jich uslyšení) jest neucejtil, ani o nich nic nevěděl, až po mnoha nedělích na těch šatech svých náhodou je spatřil. Zatím pak s týmž hrabětem Slavatou v příkopě sedíce Pánu Bohu vroucně se modlil. V tom přišla opět rána z nějaké dlouhé ručnice upřímo na hrabě z Martinic, a projdouce kulka nejprvé skrze plášť s uděláním v něm dosti velké díry, trefila ho v levé rameno, a na rukávě jen karmazín něco málo natrhla, však jej ani podšívku plátěnnou ani košili neprotrhla. Nicméně předce to rameno, (bez obzvláštní škody) drobet zranila, tak že z té rány jedna neb nejvíce dvě krůpěje krve vyšly, a po zhojení mazáním asi za týden té rány, hned od té doby vždycky na tom místě až dosavád bílé znamení zřetelně se spatřuje. Když jest často psaný hrabě z Martinic tu ránu namále jen jako nějaké uštípnutí ucejtil a předce volně ramenem hejbal, hned jest sám jako nad tím ustrnulý tomu božskému na své hříšné osobě patrnému zázraku, že jemu jak ten hrozný z tak vysoka do té hlubiny prudký pád, tak i to všecko střílení, až jedna málo ucítěná rána, skoro nic ne-

škodily a na zdraví jeho neublížily, velice se podivil; pročež myslí horlivou ku Pánu Bobu vzdychajíc srdečně takto zvolal: „O pie Deus, ita ne me inoccisibilem et quasi immortalem facis!“ Když jsou k těm oboum pánům někteří věrní služebníci jich skrze zadní nebolizto dolejší pod úřadem nejvyššího purgkrábství pražského zámeckou branou dolů do příkopu šli, tehdy ku překážce toho nemeškali jsou ihned protivníci jich také na ně z obostranných oken hrubě střileti, a tím několik jich zpátkem zase odehnali. Nepřestali jsou tolikéž někteří z oken vyhlídající páni hlasem na své služebníky a jiné lidi, kteří proti nim a na valích s ručnicemi a jinými zbraněmi pohotově stáli, tuze křičeti: „I běžte do příkopu předce k nim dolů a již jednou dobite a usmrťte je.“ Načež jeden z nich myslivec aneb hejduk zase křikem odpověděl: Ej čert ví, kde jest dolů cesta; já přísahám Bohu, že nevím jak a hned nemohu k nim dolů nikterakž přijíti. V tom křiku a střilení pan sekretář Filip Fabricius, který byvše ihned po těch dvouch hrabatech z téhož okna do téhož příkopu vyhozen a na těle svém nejša škodně uražen, vida, že jest hrabě z Martinic již postřelen, a obávaje se také podobné rány, tiše jest od země vyvstal i sám z toho příkopu bez pláště a klobouku přímo k přívozu běžel. Na cestě pak hned blízko zadní brány zámecké nahodil se jeden dobrý známý jeho, který mu rád vlastního svého pláště a klobouku zapůjčil. I davše se přes vodu nebolizto řeku Vltavu přeplaviti do domu svého v starém městě pražském ležícího, kdež se málo zastavivše hned sobě landkočího zjednal. Však nechtěl jest hned tu na vůz vsednouti a tak zjevně skrze město jeti, ale raději předce pěšky až do vsy N. půl míle od Prahy šel a landkočímu s vozem za sebou jeti kázal, a potom pak i v té vsi hbitě na vůz vsedl a upřímo do Vídně odjel, a po vystání na té cestě rozdílných nepřiležitostí a nebezpečností s pomocí Boží šťastně do Vídně přijel a tam o těch všech přibězích pražských Jeho Mil. císaři i jiným pánům rozprávěl. Ale hrabě z Martinic, očekávaje tu předce v příkopě každého téměř okamžení na sebe jak z ručnice tak šavlí neb kordem smrtelné rány aneb posledního strachu již sobě sám (z veliké naděje obdržení tu mučednické palmy) žádostivě vinšoval, aby jen brzy opravdově trefen i bez velikého a prodloužilého trápení do konce zabit byl, vždycky jest stále duši svou jeho sv. božské milosti horlivě poroučel, těmito často opáčenými krátkými modlitbami: „In manus Tuas Domine commendo spiritum meum! redemisti me Domine Deus veritatis!“ též „Maria mater gratiae, mater misericordiae, tu nos ab hoste protege et hora mortis suscipe!“ Což podobně též hrabě Slavata očekávaje, zdaliž

také na něj střelí, jest učinil a Pánu Bohu se těmi předslymi slovy svými pobožně modlil. V tom jest ho hrabě z Martinic napomenul, pokudž může, aby vstanouce spolu s ním z toho místa odešel a salvírovati se hleděl. Ale on velice mdlý to za odpověď dal: „Ačkoliv nohama a rukama sice hejbatí může, však majíce hlavu hrubě potlučenou že mu není možné jí pozdvihnouti a z toho místa se hnouti.“ Zatím pak mnozí protivníci jich radující se některým osobám, které tak potkali, tyto slova mluvili: „Již ti dva mrtvi tam leží, psi umrlí nebudou více kousati.“ Ale nezdařilo se jim tak jako té obecné chase, aby ti páni hned po jejich vůli usmrceni byli, nýbrž obadva i s třetím panem sekretářem samou Boží předivnou pomocí živi zůstali i potom z mocí týchž nepřátel svých do konce vysvobození byli. Jakož pak poslal jest brzy Pán Bůh týmž dvou pánům několik věrných služebníkův jich i některé jiné dobré a poctivé lidi ku pomoci, kteříž, ačkoliv ne bez velkého strachu pro ustavičné na ně střelení předce z služebnosti a upřímné lásky tam do hlubiny toho příkopu šťastně beze škody k nim přišli, ješto sice žádný ani jedinký ze všech nepřátel jich, kteří by jim dále na zdraví škoditi chtěli (bezpochyby z obzvláštního řízení a opatrování božího) k nim tak dolů nižádným vymyšleným způsobem přijíti nemohl. V tom jest hrabě z Martinic, spatřivše tu tak mnoho dobrých lidí, že hrabě Slavata jimi dobře opatřen a od nich snadno z příkopu vynešen býti může, sám od sebe z země jest vyvstal, a napomenouc je, aby hrabě Slavatu, hrubě milého pana bratra a tovaryše jakožto neduživějšího a větší pomoci potřebujícího, neopouštěli, i také s ním se rozžehnavše od něho odešel. A ačkoliv sice od toho prvního po vyhození z okna pádu svého do příkopu na zem žádného jest na těle svém škodlivého úrazu nevzal: však poněvadž jest potom teprvé tím dobrovolným dále se do hlubiny toho příkopu k hraběti Slavatovi pro pomožení od jisté (skrže zadušení) smrti prudkým svalením a tak nejvíce rapírem a tulichem se potlučením v bocích a na stehnách drobet sobě ublížil, nemoha pro bolest sám od sebe na tak příkrý vrch dobře jíti, tehdy jest se jednomu věrnému služebníku svému za ruku vésti dal. A když jest mezi jinými také již tu v příkopě velebného pána Jana Ctibora Kotvu z Freyfeldu, protonotarium apostolicum a hlavního kostela sv. Víta na hradě pražském kanovníka (kterýž nedávno před tím u téhož hraběte z Martinic děkanem smečanským a celého kraje slanského byl, a potom proboštem litoměřickým učiněn, jemuž se také týž hrabě z Martinic, když na panství svém smečanském bydlel, někdy zpovídal) k sobě nashvále jdoucího spatřil, a hned jest obejmouce ho s nemalou

radostí takto na hlas promluvil: „Ejhle milosrdný Pán Bůh ráčí mně tuto zpovědníka odsílati. Vítejte a zdrávi buďte, můj vinšovaný a velice milý pane Kotvo!“ Kterýžto vzhledše na něj slzavýma očima, zase mu pěkně poděkoval a přítomnou volnost svou k službě jeho zakazoval, i sám ho také tomu věrnému služebníku jeho vésti pomáhal. Jakž jest pak dotčený hrabě z Martinic z toho hlubokého příkopu na horu k domu paní Polyxeny Lobkovské, rozené z Pernštejna, nejvyšší paní kancléřové království českého a již kněžny z Lobkovic přišel, tu jest uhlídal jeden velký (bezpochyby z Její Milosti nařízení) oknem dolů až na zem dolů spuštěný žebřík, a hned po něm s dobrou nadepsaného pana Kotvy pomocí nahoru lezl, a skrze to spodní okno do téhož domu bez škody přišel. Neb ačkoliv mezi tím vždycky předce rebelští nepřátelé stojíce z druhé strany proti tomu domu na valech hrozně stříleli, a zvláště jeden z dlouhé ručnice naměřivše na hrabě z Martinic, právě když jest po žebříce na horu do okna lezl, třikráte pořád vytiskl a tak snadno, kdyby obzvláštní ochrany Boží nebylo, jednou ranou téhož hrabě z Martinic i za ním pana Kotvu oba spolu trefiti a z toho žebříka dolů sraziti mohl: však mocným božským řízením pokaždé jest mu ta ručnice sklamala a nikdá žádný oheň vydati a kulku vystřeliti nechtěla. Potom hrabě z Martinic v dotčeném domě, slove Pernštejnském, do zadní čelední komory vešel, a tu hned kleknouce počal se témuž panu prelátovi Kotvovi zpovídati. Že pak právě v tom mimo naději (bezpochyby z obzvláštního řízení božího) mnohocihodný P. Martinus Santinus Societatis Jesu ordinární zpovědník jeho k němu do té komory přišel, jakž ho hrabě z Martinic spatřil, ihned s pěknou svou panu Kotvovi učiněnou omluvou a s dobrým jeho spokojením z nova jest se témuž P. Santino skroušeně zpovídal, a po přijaté absoluci některé modlitby vyříkavše na jedno prosté čelední lože se položil, ne tak proto, jakoby tak hrubě neduživý jsouce nějakého odpočinutí potřeboval, jako raději více proto, kdyžby tak někdo k němu do komory přišel, aby ho každý vidouce tak ležeti za mnohem nemocnějšího i k smrti nebezpečnějšího měl a držel, nežli jest v skutku byl. Jakož pak, když jsou potom k němu rozdílné osoby pod způsobem navštívení jeho přišli, tehdy jest se jim (zvláště těm, které jest více za škodlivé špehýře nežli za upřímné přátely své poznal, ačkoliv jest sice nemnoho takových k sobě pouštěti dal) tak hrubě nemocným dělal, jakoby hned v některé hodině život svůj dokonati měl. Však jednomu dobrému katolickému člověku Petrovi Thomasoni, zemskému chirurgu, předce jest, kde ho co bolí, vyjevil a ty své jak v bocích a na stehnách modřiny, tak i tu na levém rameně malou

ránku svou ukázal i nějakým olejem pomazati dal. A poněvadž jest často psaný hrabě z Martinic již toho času v tom tak hrozném rumoru, potupení a potlačení práva a spravedlnosti, pravém pozdvižení a dokonalém zbouření nercili celé Prahy, ale hned pořád vši české země (neb jsou tehdáž tu v Praze skoro všickni obyvatelé z celého království českého, zvláště nekatoličtí pod obojí, při tom nepořádném sjezdu svém byli a lid válečný jak prvé tejně, tak již zjevně verbovali a najímali) svým déle v Praze aneb kdežkoli v zemi české zůstáním i tudy zajisto následující násilnou smrtí svou nic tu více k službě Jeho Mil. Cís., vrchnosti své nejmilostivější, ani k dobrému vlasti své milé hrubě nešťastné prospěti a pomoci nemohl: protož jest se ve jméno Pána Boha svého, nepochybně z vnuknutí jeho svatého, pro salvirování takto předivně a zázračně zachovaného zdravého života svého k dalším Pána Boha a choti jeho církve sv. katolické, též Jeho Mil. císaře a krále pána svého i celého slavného domu Rakouského věrným a platným službám tak na konec resolviroval, aby hned ještě toho dne z Prahy ven vyjel, a tak furiae crudeli neboližto vzteklosti a ukrutnosti nepřátel církve svaté záhy ustoupil. Však v tom jest se sice krom málo některým důvěrnějším přátelům a služebníkům svým domácím nesvěřil, ale v slušné tejnosti dal jest sobě nadepsanému zemskému barvíři Petrovi Thomasoni netoliko bradu nízko ostříhati a ručníčným prachem smočným očerniti, ale i tvář drobet pokáleti; k tomu též jakési ničemné staré a škaredé šaty, dávše je sobě od rozdílných osob čeládky zadní v témž domě sem i tam po kusích koupiti, na sebe jest oblekl, a pro peníze poslal jest svrchu jmenovaného pana Kotvu s klíčky od šřejbtiše do domu svého, kterýž vyňavše 300 dukátův jemu jest je přinesl a odvedl.

Mezitím předepsaní věrní služebníci hraběte Slavaty i někteří jiní dobří lidé nad pánem lítost majíce v tom příkopu, vidouce, že pánu samému od sebe vstáti a jinam jíti ani po žebříce do okna lézti (jako hrabě z Martinic učinil) nikoliv možné nebylo, nemeškali jsou pěkně pána od země vyzdvihnouti a tím příkopem okolo zjevně předce skrze vejš dotčenou zadní bránu zámeckou nahoru přímo do domu kněžny z Lobkovic a do čelední světnice (právě při té komoře, v které milý a věrný tovaryš a přítel jeho hrabě z Martinic ještě ležel) vnést, a tu jsou pána hrubě mdlého na nějaké tam ustlané modraci položili. Ten pak zemský barvíř Petr Thomasoni, uznávše toho velikou potřebu býti, jest neprodleně témuž hraběti Slavatovi žilou krev pustil, některá posilnění i trunky píti dával, a obzvláště tu na hlavě jeho ránu obvázal, i sice jak se mu za nejlepší vidělo, pilně pána hojil a opatřil. Kterýžto

hrabě Slavata drobet okřávše neopominul jest též vejš dotknutému panu kanovníku Kotvovi (neb o panu P. Santinovi, že vedle světnice v komoře u hraběte z Martinic jest, tehdáž nic nevěděl) skroušeně se zpovídati i na to se pobožně Pánu Bohu modlit. V tom jest nenadále jedna silná troppa osob z vyšších stavův nekatolických pod obojí spolu s služebníky a čeládkou svou, vše na koni, před týž kněžny z Lobkovic dům snemalým hurtem přijela, z nichžto Hendrich Mates z Turnu a jiní přední toho pozdvižení a skutku ohavného původové hned jsou upřímo nahoru do kněžniného pokoje běželi a tu kněžně stran těch obouch hrabat velmi tuze domlouvali, ptajíce se na ně, kdeby se zdržovali, a při tom žádajíce, poněvadž nepochybují, že kdežkoli v domě jejím ukryti jsou, protož aby jim hned vydáni byli. Kteréžto dobrá kněžna uměla jest srdnatou a rozumnou odpovědí svou je pěkně z téhož domu svého odbýti a hned zpátkem zase vypravit.

Když jsou pak hrabě Slavata a hrabě z Martinic o příjezdu té troppy k domu a k vyhledávání k smrti osob jich zvěděli, jakž jsou se slušně toho nemálo ulekli, přitom však ustavičně Pánu Bohu se k ochraně duší i těl svých pobožnými modlitbami svými horlivě poroučeli: tak zase, když jsou o jich zpátkem odtažení zvěděli, z toho jsou se nemálo potěšili a dotčené kněžně za tu její moudrou a dobrotivou, právě mateřskou ochranu velice hrubě děkovali. A ačkoliv jsou také týchž obouch hrabat obě paní manželky, urozená paní, paní Lucie Otilie Slavatová, rozená z Hradce a na Hradci, a paní Maria Eusebia z Martinic, rozená z Šternbergka, po dovědění se toho pánův manželův svých hrozného pádu a všelijakého předce trvajícího velikého smrti jich nebezpečnství, chtěly jsou rády k nim hned na hrad pražský přijeti a povinně tam je sobě manželsky opatrovati; ale poněvadž se to jim nijakž dobře trefiti nemohlo, ani od nich samých, pánův manželův jich obouch, k tomu žádným způsobem povoliti se nechtělo, proto aby tudy o nich, v kterém místě zůstávají, hned tak brzy pronešeno a projeveno nebylo: tehdy každý dobrý a upřímné lásky manželské povědomý člověk sám při sobě zdravě souditi může, jakou jsou přehrozně velikou žalost ty obě paní v srdcích svých tehdáž snášely, když jsou proti žádostivé vůli své ku pánům manželům svým nejmilejším, v tom jich těžkém a nebezpečném způsobu postaveným, nijakž přijíti nesměly a je uhlídati nemohly. Proto však předce nepominuly jsou, jakž nejlépe mohly, jim tejně s věrným svým manželským spomináním a vzkazováním všelijaká posilnění a lékařství odesílali. Kteréhož jsou však tíž páni manželé jich, jsouce beztoho sice od Pána Boha mnohem více posilnění, namále uží-

vali, nýbrž hrabě z Martinic dle své učiněné resolucí, pěkně se s dobrodinicí svou kněžnou z Lobkovic rozžehnavše, ve jméno Boží okolo sedmé hodiny německé k večeru, ještě v bílosvět-lém dni, vyšel jest tak škaredě převlečený z té čelední ko-mory, a vejdouce do světnice, v níž jest hrabě Slavata zraněný a těžce nemocný ležel, ačby hned tu byl hrubě rád se pánem, jakožto svým dávným důvěrným a nejmilejším panem ujcem, švagrem, bratrem a tovaryšem (mimo to, co jsou sobě sice po služebnících svých vzkazovali) ještě dále a více něco mluvil a mile se rozžehnal: však viděvše při pánu některé osoby ne-mlčenlivé, kterýmž se on v tom důvěřiti nesmějice, znáti dáti nechtěl, musil jest z potřeby (ač nerad) předce spěšně projíti. A jakž jest z světnice té na plac domu toho přišel, spatřivše tu dva, mnohé cti hodné patres societatis Jesu, totiž Patrem Melchiorem Trevinnium a P. Martinum Santi-num, když jest právě mimo ně šel, nemohl se zdržeti, aby je tak z prosta minouti měl, nýbrž z obzvláštní k nim vždycky mající lásky jednoho z nich loktem ruky své drobet uhodil a tím vlaským slovíčkem à Dio jest jim valedicioval. Potom pak z téhož domu hrabě z Martinic, kázavše dotčenému Petro Thomasoni barvíři zemskému drobet před sebou jíti, předce jest asi dvaceti kročejův za ním tou ulicí, a tak vždy dále skrze celý hrad pražský a všechny brány zámecké i rozdílné již při nich všudy osazené varty (nebyvše nikdež od žádného poznán) šťastně až na Hradčany prošel. Tu rozmejšlejíce se, zdaliby tak předce beze všeho se paní manželkou svou se rozžehnání dále jíti i potom docela odjeti měl, přišlo mu na mysl, že jest Kristus Pán a spasitel náš, vstavše z mrtvých, hned se nejblahoslavenější Panně Marii rodiče své k obzvláštnímu je-jímu potěšení mile ukázal. A protože také jest se na tom usta-novil a přes hradčanský plac upřímo k domu svému šel. Však do něho předními vraty vjíti nechtěl, než předce vedle něho tou malou uličkou okolo jdouce a z ní potom zadními vraty do téhož domu svého vjíti chtěce, na dotčeného před sebou jdoucího barvíře Petra Thomasoni jest zavolal a jemu ten oumysl svůj vyjevíce řekl, že k paní manželce své jen maličko zastaviti a jí zázrak Boží na sobě, že předivně živý a zdravý zůstává, ukázati chce; protože aby na vrata zatloukl. Když jest pak několikráte na ně tloukl, po dosti dlouhé chvíli přijdouce vrátný jen málo drobet vrata otevřel a Petra bar-víře sobě známého do domu jest bez odporu vpustil, ale za ním hraběte z Martinic, tak škaredě oblečeného i na tváři pokáleného, pána svého vlastního, nepoznavše tam pustiti ne-chtěl, až po dlouhém zpečování sotva jest se témuž barvíři na to, aby také s ním služebníka jeho a v barvířství učedníka

tam vjíti nechal, pěknými slovy namluviti a naprositi dal, že jest teprva také pána svého neznámého do domu vpustil. A vejdouce tam oba, hned jest hrabě z Martinic napřed po zadních velikých schodech nahoru až pod krovy běžel a dotčeného Petra barvíře pro paní manželku svou, do jejího pokoje neboližto fraucimeru (nevědouce o tom, že doma není) poslal. A když jest od něho zprávu vzal, že pan Adam starší z Šternbergka nejvyšší purgkrabě pražský, vlastní pan otec její, jakž jest o tom hanebném hraběte z Martinic, zetě a syna svého velice milého, z okna vyhození dokonale zvěděl, hned jest pro tuž paní manželku jeho, jakožto dceru svou hrubě milou, s vozem a koňmi, tak aby ku pánu spěšně přijela a pán jí nesmírně zarmoucenou tím lépe u sebe těšiti mohl, naschválně odeslal, a ona hned ku pánu otci svému poslušně jela a tam zůstávala: tehdy jest se téhož Petra Thomasoni dožádal, aby on stěžně do domu téhož nejvyššího pana purgkrabího sešel, tam paní hrabince z Martinic v tejnosti pošeptal, že již pan manžel její v domě svém děkuje Pánu Bohu, živý a zdravý jsouce, žádá jí, aby, chce-li ho živého viděti, neprodleně k němu po tichu přijela. Což jest ihned ráda učinila a jen sama druhá přes hradčanský plac pospišíc k němu jest domů jen upřímo pod krovy přišla. Tu jak jsou se, ačkoliv krátce však hrubě mile spolu vítali, a hrabě z Martinic, ukázavše paní manželce své tu od postřelení na levé ruce své neškodnou ránu a na znamení, že i sice na celém těle svém dosti zdráv i ještě čerstvý na nohách jest, schválně před ní skákajíc, též capreoly vysoké udělal: tak brzy zase jsou se, ačkoliv přehořce, předce trpělivě (oba se hned ve všem samé vůli boží docela oddavše) spolu rozžehnali. A tak týž hrabě z Martinic ani dětem svým vlastním se neukázavše, však je (kterýchž tehdaž osm živých bylo) dotčené manželce své, jakožto jich všech vlastní paní materi in meliori forma poručivše, ve jméno Boží z domu svého předce tou zadní ulicí, dále mimo klášter kapucinský a potom strahovský až dosti daleko na Bílou horu, s výš psaným Petrem barvířem pěšky, bez obzvláštní bolesti neb těžkosti došel, a nalezše tam již dva koně toliko s malým prostým a starým již spotřebovaným kočárkem, slove koles, od svrchu dotčeného pana Jana Ctibora Kotvy sobě zapůjčený (poněvadž jest svých vlastních koní a vozů, proto aby skrze ně poznán nebyl, bezpečně užívati nesměl), vsedl jest na ten kočárek a vzal na něj s sebou téhož Petra Thomasoni barvíře a jednoho služebníka svého čerstvého pěšky při tom kočárku běžícího. Cestu pak svou, ač by nejraději byl do Vídně upřímo k Jeho Mil. Cis., králi a pánu svému nejmilostivějšímu, vzal, však poněvadž jest slušně se obával, že ti pozdvižení nepřátelé, jakž

se odjezdu jeho dovědí, hned nejvíce na tu vídeňskou cestu hádati a za ním rychle na koních pošlíce, tudy jej všudy pilně hledati budou, tak aby ho dostati, zajíti, zpátkem zase do Prahy přivésti a tu dle své po smrti jeho nejvejš dychtící vůle ukrutně dobíti mohli, anby snad ani skrze všechny města pražská bez poznání a zajetí osoby své bezpečně neprojel; protož mysl svou k Mnichovu do Bavor obrátil, a i proto tam (však ne obyčejnou cestou) jeti docela se resolvíval, že jest někdy pan otec jeho dobré a hodné paměti, pan Jaroslav Bořita z Martinic, Jeho Mil. Cís. rada a komorník, hned z mladí v službě Jeho Milosti vzácné paměti Albrechta knížete bavorského (nynějšího Jeho Mil. knížete Maximiliana pana děda) nejprvé za edelknaba, potom za komorníka byl s tou nepochybnou nadějí, že od téhož Jeho Mil. knížete Maximiliana (již kurfiřta) též od Jeho Milosti knížete Viléma pana otce, a Jeho Mil. knížete Albrechta, vlastního pána bratra Jeho Mil., rád vidín a pod dobrotivou Jeho Milostí ochranu v tom pokojném katolickém městě Mnichově bezpečně za některý čas, až do milostivé Jeho Mil. Cís. pozdržeti moci bude. Když pak již od Prahy přes 3 míle do jedné víscky Tuchlovice řečené přijel, tu jest hned rychle ty dva koně s kočárku vypřáhnouti a je s poděkováním panu Kotvovi zase odeslati, jiné pak čtyry dobré klisny z dvora svého vzíti a do toho starého kočárku zapřáhnouti dal. A tak tím spěšněji jedouce, šťastně jest na druhý den, totiž v svátek slavného na nebe vstoupení Krista Pána 21. máje, teprva k víčerou do kláštera plasského řádu cistercienského přijel. Však žádnému se tam kromě samému panu opatu téhož kláštera, velebnému knězi Jiřímu Vasmuciusovi (kterýž až posavád živý zůstává) znáti nedal. Kterýžto pan opat jeho vhlídně k sobě jest přivítal, i hned bez mnohého hluku do jednoho čistého pokoje tiše uvedl, a jemu i služebníkům jeho dosti jísti a píti i klisnám obroku dal.

Hrabě z Martinic, nemnoho tu pojedše, hned se do psaní dal. Předně učinil jest psaní Jeho Mil. Cís. do Vídně, takové, jakž výpis jeho tuto slovo od slova položený ukazuje:

Nejjasnějšímu a nejnepřemoženějšímu velikomocnému římskému císaři, uherskému a českému králi, pánu mému nejmilostivějšímu, Jeho Milosti.

Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný římský císaři, uherský a český králi a pane můj nejmilostivější! Nepochybuji, že jest již Vaší Cís. Mil. dobře vědomo, jaký jest se skutek v kanceláři Vaší Cís. Mil. české na hradě pražském se mnou vykonal. Kteréhož já, poněvadž Kristus Pán a spasitel můj na kříži pro mne trpěvše mnohem více protivníkům svým ano i mně lžíšnému odpustiti ráčil, také vykládati pomijím, nýbrž všecko to, co jest mně tu koliv od kterýchkoliv ublíženo, trpělivě pro Boha, víru jeho svatou katolickou a pro Vaší Cís. Mil. snášejíce, všem i jednomu každému srdcem upřímným mile sem odpustil a odpouštím, a nikdá se ničeho toho nad žádným

nijakž vymstívati nechci, nemíním a nebudu, Vaší Cís. Mil. poníženě prosíce, že také toho ničeho za příčinou mou žádnému ničím zlým spomínati neráčíte. Dále pak, poněvadž to několikonásob na dokonalé usmrcení mé postačovalo i nepochybně míněno jsouce, tak jsem docela za mrtvého položen byl, avšak že jest nebeský a věčný Pán Bůh jistě nade všecek rozum a běh lidského přirození svým předivným všemohoucným zázrakem vždy předce mne posavád v živobytí ponechati ráčil, to již slušně za nový život, od jeho sv. božské velebnosti mně dobrotivě darovaný a jako za nové zrození osoby mé pokládati se může.

I nejmilostivější císaři, králi a pane můj! Poněvadž zřejmé a patrné jest, že jsem já v povinnostech mě svěřených a poručených jak v úřadě zemském purkrabství karlštejského tak i v místodržičství Vaší Cís. Mil. v tom království vždyckny, jakž na dobrého poctivého člověka i věrného a poddaně poslušného služebníka náleží, v největším nebezpečení až do toho přirozeně smrtedlného pádu stále v tomto království a na větším díle v Praze zůstával a dle své nejvyšší možnosti všelijak upřímně a pilně pracoval, nyní pak jsouce předivně a jistě zázračně z samé božské milosti jako v nově zrozený, kdybych se zde v tomto království déle pozdržel, buďto v městech pražských zůstatí neb na zámku Karlštejně aneb na jiném statku mém bydletí, aneb sice kdekoli jinde ukryti se chtěl, tehdy bych nikdež hrdlem svým bezpečěn býti nemohl a nebyl. Vidouce a znajíce to již suadno ex praecedentibus factis, ano i sem i tam to doslýchajíce, že (prej) moji protivníci (jichžto já předce dobrým přítelem zůstávám), mne tak živého nenechati, nýbrž vždy předce docela mrtvého mítí chtějí, i kterakž bych pak (o Bože předivný strážce a zachovateli můj!) proti přirozenému právu opět jinou prechlivost na sebe nesmyslně dočekati, a jsa prvé od pádu sražený a od postřelení zraněný, nyní jako nějaké hovado se dobití a usmrtití zoumysla dáti měl, anbych tudy netoliko sám proti sobě ale i proti Pánu Bohu zhřešil, kdybych tu právě svým vlastním mordýřem byl. A poněvadž na ten čas v této zemi žádná válka nebyla a ještě bohdá není, neuznal jsem potřebu býti, kancelářské a komorní v pilných potřebách Vaší Cís. Mil. každodenní práce mé opustiti a na Karlštejn odjeti, mnohem pak méně many své tam obsílati, a nimi se na zámku zavíratí, tak aby se náákým takovým neobyčejným opatrováním téhož Karlštejna zbytečně k náákému zlému vejkladu a dalšímu proti mně domnění nejmenší příčina nedala, zvláště že někteří manové nyní také v městech pražských při sjezdu zůstávají: a protož nejprvé před věčným Pánem Bohem, blahoslavenou pannou Marií, rodičkou jeho a všemi vyvolenými jeho svatými, potom předně před Vaší Cís. Mil. králem a pánem mým nejmilostivějším v nejhlubší pokoře, poddaně, a před Její Mil. císařovou, královnou a paní mou nejmilostivější pokorně, před Jeho Mil. královskou poníženě a před nejvyššími pány ouředníky a soudci zemskými, Vaší Cís. Mil. královskými pány místodržícími a pány radami v království českém, služebně, i přede všemi pány stavy království českého jak společně tak rozdílně a obzvláště, též před urozeným a statečným rytířem, panem Adamem Hřanem z Harasova, Vaší Cís. Mil. radou a purkrabím karlštejnským, tovaryšem mým, přátelsky a přede vším světem zjevně, jak nejvejš a nejlépe býti může (ač jistě hrubě nerád však z donucené potřeby), se vší náležitou šetrností a uctivostí, slušně protestiruji, v tom se ohlašuji a poctivost svou, hrdlo i statek vysoce vyhrazuji, na dobré svědomí mé to berouce, že bych srdečně rád v Praze zůstal, kdybych v ní hrdlem a životem svým, již právě zazračným, bezpečěn byl a tu Vaší Cís. Mil. v něčem platně sloužiti mohl. Ale poněvadž týmž ostatním životem mým, od Pána Boha mně (proti všemu přirozenému smrtedlnosti běhu) předivně zachovaným a právě z nova darovaným, zde v této zemi bezpečěn nejsem, a tu Vaší C.M. králi a pánu mému nejmilostivějšímu i vlasti mé tak zbouřené přítomnou osobou mou, živou i mrtvou, dokonce nic sloužiti a prospěti nemohu: tehdy povinně za

tou samou vysoce potřebnou příčinou, totiž pro slušné téhož ostatního života mého k dalším věrným a platným buohda službám Vaší Cís. Mil. zachování, z tohoto Vaší Cís. Mil. království, jen zatím do líbezné Vaší Cís. Mil. vůle, jinam se uchýliti musím, a ač bych nejraději k Vaší Cís. Mil. jakožto mé nejmilostivější vrchnosti do města Vidně jeti chtěl, však nemoha již ani skrze města pražská ven z brány již vartované bezpečně vyjeti, mnohem bych méně tou cestou (po které nejvíce mne hledati budou) až k nynější residenci Vaší Cís. Mil. dopraviti se mohl. Pročež Vaší cís. a královskou Mil. pro Pána Boha ve vší poníženosti poddaně prosím, že mně to ne v zlou ale v dobrou stranu obrátiti, a toto mé slušné a spravedlivé z největší donucené potřeby i se vší uctivou šetrností pokorně učiněné ohlášení milostivě přijíti, nicméně také mně, zdaliž se hned nyní zase do měst pražských navrátiti a v nich spolu s manželkou mou nejmilejší a dítkami našimi milými, tak jako kdy prvé předešlým pokojným způsobem, s dokonalou bezpečností, poctivostí hrdla neb života a statku mého svobodně bydleti a zůstávati mohu a mám, aneb co bych sice dále rebus sic stantibus učiniti, a kde bych se mezi tím bezpečně zdržovati měl, v tom jistou vůli svou milostivě vyjevití sobě neztížiti ráčíte. V čemž se jako i ve všem sice jiném, Vaší Cís. Mil. já spolu se všemi svými k stále milostivé císařské a královské ochraně poníženě poroučena činím, s tím se Pánu Bohu za Vaší Cís. Mil. a Její Mil. císařovou, též Jeho Mil. královskou i celý slavný dům rakouský vroucně modlíce, zůstávám stále Vaší Cís. Mil.

vždycky věrný a poslušný poddaný a služebník

Jaroslav Bořita.

Datum v Čechách die ascensionis Domini,
to jest 24. Maji, anno 1618.

Kteréžto psaní hned jest odeslal v jiném listu svém, tehdejšímu nejvyššímu pánu kanclíři království českého panu Zdenkovi z Lobkovic (kterýž potom od Jeho Mil. Cís. knížetem učiněn byl) dobré a hodné paměti svědčícím, zavřené, za to pána velice žádající, aby je co nejdříve Jeho Mil. Cís. přednesl a na ně zase od Jeho Mil. Cís. jemu dobrou odpověď a resoluci, kteroužby se spraviti mohl, k obzvláštnímu jeho potěšení brzo spůsobil. Chtějící pak on hrabě z Martinic, aby táž spravedlivá protestací jeho všudy zjevna, a slušná bezelstného odjezdu jeho příčina všem vůbec známa byla, nepominul jest druhý exemplář toho vejš položeného psaní svého jiným pánům místodržícím Jeho Mil. Cís. v království českém k rukám nejvyššího pana purkrabí pražského, tehdež pana Adama staršího ze Šternbergka, s jiným též obzvláště pánu svědčícím listem svým upřímo do Prahy odeslati. A poněvadž ty oba listy jak nejvyššímu pánu purkrabí pražskému, tak i nejvyššímu pánu kanclíři, skoro v jedny slova učiněny byly, protož tuto se toliko jednoho samému panu purkrabí svědčícího vejpis hodnověrný klade.

Urozenému pánu, panu Adamovi staršímu ze Šternbergka, na Bechyni, Sedlci, Zelené hoře, Libochovicích a Budyni, římského císaře Jeho Mil. radě, místodržícímu a nejvyššímu purkrabí pražskému, pánu otci mému nejmilejšímu a laskavému, Jeho Mil. k rukám vlastním.

„Služby své povolné a vždycky, i v povětrí lítajíc, dle nejvyšší možnosti až do smrti mé poslušné (chtějíc s Vaší Mil. živ i před Vaší Mil. mrtev býti, i všechno to nejlepší, co sami sobě od věčného pána Boha žádati ráčíte, Vaší Mil. vinšujíc,) upřímně vzkazuji.

Vaše Mil. urozený pane, pane otče můj nejmilejší a laskavý! Všemohoucí a milosrdný Pán Bůh nikdá ty, kteří v něj opravdově doufají, opouštěti neráčí. Byl jsem z okna do hlubokého příkopu vyhozen a v tom hrozném pádu jsem sice na těle svém něco obražen, tak že volně choditi mohu, však ne rozražen. Jsem též kulkami třikrát z ručnic vystřelenými postřelen, avšak nikdá škodlivě neprostřelen ani nezastřelen; to pak ne mou hodností a zasloužilostí, ale milostivostí samého Pána Boha našeho (kterýž, dle mého několikerého Vaší Mil. oznámení, jednou figurou v kaple sv. Václava mučedlnictví pánu Vilémovi Slavatovi a mně vyznamenati ráčil) buď jméno jeho svatě pochváleno. Ale nebyli jsme ještě obá, zvláště pak já, hodni dokonalosti mučedlnické; jak se Bohu líbilo, tak se stalo. Co jsme koliv pro Pána Boha a víru jeho svatou katolickou trpěli, to nám zajisté věčný Pán Bůh hojně odplatiti ráčí. Co pak pro Jeho Mil. Cís., stane-li se nám jaká odplata, čas to ukáže; však co se tu koliv stalo, to se vše pro lepší naše budoucí při Pánu Bohu zasloužení stalo, zatím pak musíme hleděti sobě to meritum netratiti, nýbrž ad futurum praemium pilně zachovati. Já všem protivníkům svým společně i rozdílně, kteří mně kdy v čemkoli co ublížili, to vše trpělivě dle příkladu Krista Pána snášeje mile odpouštím a nikdá na žádné vymstění nad nimi nepomyslím, anobř Jeho Mil. Cís. sám se za ně přimlouvajíc poníženě žádám, i Pána Boha za to prosím, aby žádnému to ničímž zlým spomínáno nebylo. I poněvadž jsou oni dle svého vlastního soudu již vůli svou nad námi ukrutně provedli a já předce je všechny za milé pány přátele své mám a míti chci, tehdy nevím, proč by aspoň již na tom přestati a nám toho přiti nechtěli, že jest milosrdný Pán Bůh ještě to živobytí v nás předivně zanechatí ráčil. My jsme již domnělé právo jejich až příliš skutečně vystáli a všechno Pánu Bohu poroučejíc vždy té nádeje k nim jsme, že již aspoň lepšího pokoje užijeme. Já sice nic jiného nežádám, než abych za to vystálé trápení od Pána Boha věčné odplaty očekávajíc, po té přirozené smrtelnosti zázračně zase obživený a jako znovu narozený v celém způsobu svém úplně zůstával, co jest mi, ne od nich, ale od Pána Boha, od vrchnosti mé nejmilostivější dáno i od pánův rodičův, předkův a přátel mých zanecháno a odkázáno, to aby mi od žádného bráno nebylo. Rádbych se zase do Prahy navrátil a tam s manželkou mou nejmilejší a dětmi našimi milými jako prvé pokojně zůstával, kdybych tam mým životem od Pána Boha mně znova zázračně darovaným dokonale bezpečen i k službám Jeho Mil. Cís. a k spasitelnému vlasti mé milé prospěchu něco platen býti mohl. Protestací mou slušnou a potřebné vyhrazení poctivosti mé (vedle přirozeného všech i pohanských národův práva) příležitostě odesílám, služebně Vaší Mil. prosíce, račte je s dobrou manierou většímu počtu Vch. Mil. pánův místodržících Jeho Mil. Cís. v známost uvéstí a v tom i ve všem jiném vždycky mne sobě otcovsky poručeného jmíti, též manželku mou nejmilejší a děti naše milé, jakožto svou poslušnou dceru s vnoučátky malými, v ničem neopouštěti, nýbrž tak laskavě chrániti, aby se jim v ničemž nikdá žádné ublížení od žádného nedálo; neb jsme toho na vlasti naší nikdá nezasloužili. Pán Bůh rač dáti, aby všickni tak moji upřímní přátelé byli, jak já jejich celým přítelem jsem a býti vždycky žádám.

Jeho Mil. nejvyššího pana sudího zemského, ráčí-li buohda živ ještě býti, dejž Pán Bůh, i brzy zase zdrav, službami mými volnými přátelsky a velice pozdravuji.

Slavata: Paměti.

S tím se stále milosti a lásce Vaší Mil. otcovské služebně poroučený činím.
Datum v Čechách nedaleko Karlštejna, die Accensionis Domini, to jest
24. Maji, anno 1618.

Vždycky stále služebně volný syn, švagr a kmotr do poslední smrti
Jaroslav z Martinic.

In simili: Urozenému pánu panu Zdenkovi Vojtěchovi z Lobkovic, na Chlumci, Jistebnici a Roudnici, římského císaře Jeho Mil. radě a nejvyššímu kanclíři království českého, pánu ujci a švakra mému obzvláště důvěrně milému a laskavému, Jeho Mil. k vlastním rukám.

Paucis mutatis mutandis zvláště po těchto slovích „služebně Vaší Mil. prosíce“ následovalo takto „Že je při dobré příležitosti Jeho Mil. Cís. králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu pokorně přednésti i na ně brzy milostivou odpověď spůsobiti, fedrovati a mně, abych se čím spraviti věděl, odešlati, i také Vaše Mil. od osoby své mně sobě v tom i ve všem jiném vždycky laskavě poroučeného jmíti ráčíte. S tím se stále Vaší Mil. lásce služebně poroučený činím. Datum ut supra.“

Nicméně také uznal jest netoliko za neškodné, ale i potřebné a sobě náležité býti, pro lepší opatření hradu a panství Karlštejna se všemi v něm osazenými a tam zůstalými věcmi, obzvláštní psaní hejtmanu svému karlštejnkému učiniti, kteréhož jest výpis tento.

„Urozenému pánu Burianovi Švabovi z Chvatliny, hejtmanu panství karlštejnského, mému milému k dodání.

„Urozený pane hejtmane můj milý! Abyste zdraví byli a lépe se nežli já měli, toho bych Vám přál. Nepochybuji, že jste tomu vyrozuměli, co se vedle Jeho Mil. nejvyššího pana sudího zemského království českého mně tak nevinně stalo. Budiž to vše Pánu Bohu poručeno a ze všeho jméno jeho svaté pochváleno, kterýž kdyby mne byl ráčil milostivě k sobě za mučedníka svého přijíti, jistě že bych mnohem raději u něho v nebi nežli na tomto bídném světě býti chtěl. Že pak neráčil ještě chtíti mně tu milost učiniti, snadno to poznávám, že jsem jí nebyl hoden pro veliké hříchy a malé při jeho svaté mil. zasloučení mé. Kdež pak nemalý zázrak předce se mnou nehodným zjeviti, a mne po takovém hrozném pádu i po trojím postřelení v živobytí zanechati a jako znova život mně darovati ráčil, z toho já více pro manželku mou nejmilejší a dítky mé milé, nežli pro sebe sám se raduji, však za milosrdné mně ku pokání dalšího času propůjčení jeho svaté božské všemohoucnosti pokorně děkuji. A poněvadž já jakožto pravý pořádný purgkrabie karlštejnský maje sobě z vůle boží od Jeho Mil. Cís. ten úřad milostivě daný a svěřený, teď pak jsouce od Pána Boha při svém živobytí zázračně zachovaný a tak ještě živý a ne mrtvý, týž úřad do jisté boží, Jeho Mil. Cís. a své vůle držím, kterýž mně žádný mimo Pána Buoha a Jeho Mil. Cís. odniti a sobě sám osobiti neb přivlastniti nemůže. Při kterémžto úřadě, věda já povinnosti mé jak zadosti činiti, ačkoliv jsem již od dávna sám sobě dosti strašlivá předpovídání, že v krátkých dnech konečně usmrcen býti mám, doslýchal, však nic méně předce jsem se na konec resolvoval, že při též povinnosti i jiných službách svých, Jeho Mil. Cís. králi

a pánu mému nejmilostivějšímu a vlasti mé milé povinných, a stále v Praze do nejvyššího přemožení mého věrně setrvati chci, jakož jsem to vždycky až právě do této hodiny, která mně (dle přirozeného běhu tohoto smrtedlného života našeho) již poslední býti měla, skutečně dokázal. Ale když jsem předivně od Pána Boha všemohoucího zachován a jako znovu narozen, tehdy uznal jsem za spravedlivé býti, abych již, proti rozumu a buožskému i přirozenému právu, sám se o to hrdlo buožskou všemohoucností mně ponechané, svévolně nepřipravil, a jako sám svým vlastním mordýřem nebyl. Pročež nejsem nyní zde v Čechách hrdlem svým bezpečen a nemohu dále tu Jeho Mil. Cís. králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu i vlasti mé tak hrubě zhouřené osobou mou dokonce nic sloužiti a prospěti, slušně a povinně pro další zachování téhož ostatního, anobrž nového, mně od Pána Boha zázračně propůjčeného života z té tak nevyhnutelné a donucené potřeby, abych jako nějaké hovado dokonale dobit nebyl, již od té proti mně hanebně začaté prchlivosti jinam záhy poustoupiti a do nějakého bezpečnějšího místa se obrátiti bezděk musím. Kdež tím na některý čas ven z země odjezdem svým nic proti povinnosti a taky poctivosti své neučiním, poněvadž předně jsem až do té poslední hodiny smrtedlnosti mé přirozené věrně a poctivě v Praze doštal a dotrval; druhé, poněvadž nyní v zemi této české žádná válka není ani o žádném nepříteli se tu neví, ale jen domácí páni a přátelé naši, sami vlastenci z strany pod obojí, sjezd svůj mají a bezpochyby tomu hradu ani panství karlštejnskému nic neublíží; třetí, poněvadž jsem já hrad karlštejnský pod náležitou a těžkou přísahou mně vykonanou dvoum poctivým z stavu rytířského osobám, jak Vám hejtmannu tak i N. Frockštejnovi wachtmistru k opatření poručil a svěřil, na kteréž se ubezpečím, že s jinými brannými, hlásnými i pokudž potřebí jest PP. many všecko dobře, věrně i pilně opatrovati a mně ze všeho právi budete; čtvrté, že jsem se v tom J. M. C. a Jich Mil. pánům místodržícím skrze obzvláštní protestací mou náležitě ohlásil a opověděl; páté, že proti přirozenému i buožskému právu život můj, prvé jednou přirozeně usmrcený a nad přirození potom zázračně od Pána Buoha mně jako znova darovaný, neslušelo mně dále jako nějaké hovado na sekeru nastavití, Pána Boha na jednom divu k větším dalším divům všečetně pokoušeti a tak málo sobě té milosti, jednou od Pána Buoha štědře udělené, vážiti. Aby pak zatím v nepřítomnosti mé nic zavedeno nebylo, protož já Vás na Vaši přísahu a povinnost, předně Pánu Bohu, všem volným jeho svatým a Jeho Mil. Cís. králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu, i také mně jakožto purgkrabí karlštejnskému a skutečnému držiteli hradu a panství karlštejnského, na ten čas pánu Vašemu, životně vykonanou časně napomínám i jako služebníku a manu mému věrnému milému, podobně i skrze Vás N. Frockštejnovi wachtmistru a služebníku mému dostatečně poroučím, abyste Vy, hejtmane, spolu s týmž wachtmistrem mým, hrad Karlštejn se všemi v něm obsaženými věcmi zatím předce stále a do mého buohda brzkého se navracení všelijak a bedlivě opatrovali, jej žádnému, kdožby se koliv o něj pokoušel, byť třebaš moci proti Vám užívati chtěl a užíval, žádným způsobem nevzdávali a neodstupovali, nýbrž jako poctiví rytířští lidé, moji věrní a poslušní služebníci přísežní, i s pomocí pánův manův mých karlštejnských též přísežných takové moci zase mocí odpírali a do nejvyššího přemožení svého udatně se bránili, lečby sám Jeho Milost Cís. vrchnost naše nejmilostivější v tom Vám něco jiného milostivě poručiti ráčil; podobně také to celé panství karlštejnské se všemi svršky a nábytky tam ode mne s velikou prací a nákladem shromážděnými upřímně a spravedlivě řídili a spravovali i v něm všudy dobře hospodařili a manželce mé nejmilejší z důchodův mých, buď od peněz neb jiných všelijakých věcí, coby kdy ona Vám poručila, to vždycky jí bez odpornosti ochotně a volně posílali a dodávali. V čemž ve všem již se docela na Vás bezpečím, že se tak a ne jinak skutečně zachováte, abyste budoucně z toho Pánu

Bohu a Jeho Mil. Cís. i také mně odpovídati a právi býti mohli. Čehož také na mně neztratíte. S tím milost a ochrana buoží s námi se všemi na každém místě býti račiž,

Datum v Čechách nedaleko Karlštejna ve čtvrtek den na nebe stoupení Krysta Pána, to jest 24. dne měsíce máje, létha Páně 1618.

B. J. M.

Napsal jest týž hrabě z Martinic také ještě jedno psaní paní manželce své a vedle něho ty všecky listy své zavřel jest do jedné koperty a na ní výš dotčené paní manželce své titul napsati dal. Po zhotovení pak toho pagetu již po půl noci, položivše se jen v šatech, málo jest něco pospal a hned raničko v pátek 25. maji odvedl jest ten paget nadepsanému panu opatu plasskému, žádající, aby on jej ihned stěžně po jistém poslu do Prahy odeslal a jen do domu téhož hraběte z Martinic k rukám paní manželky jeho konečně dodati poručil. Což jest ihned také on rád skutečně učinil a s týmž pagetem naschválného posla do Prahy vypravil. Jakož pak táž paní manželka jeho, dostavše ten paget, po otevření ho nemeškala jest ty listy z něho vyníti, dále tak dirigovati a dle nařízení pana manžela svého to tak dobře opatřiti, že z nich každý tomu, komu který náležel, bezpečně dodán byl. Zatím hrabě z Martinic, zanechavše toho starého a slabého kočárku pana Jana Ctibora Kotvy, tam v klášteře vypůjčil jest sobě jiný lepší, malý, krytý vůz od pana opata plasského, a s ním se vedle přátelského jemu poděkování za všelijaké sobě tu prokázané dobrodiní pěkně rozžehnavše, odtad jest téhož rána odjel a přijel okolo poledne do kláštera teplského. Však nebývše tehdaž doma pana opata, dlouho jest do kláštera vpuštěn nebyl, nýbrž tak na voze s lidmi a klisnami svými vně před klášterem s nemalým strachem státi musel, až po dlouhé chvíli asi v půl hodině teprvé jeden písař pana opata teplského, poznavše hrabě z Martinic, jemu jest bránu otevřel a jej přivítavše tam netoliko vpustil, ale i s čeládkou jeho jídlem a pitím a klisny obrokem dobře opatřil, k tomu také čtyry čerstvé klisny k foršpanu zapůjčil, i sám na koni až do Tachova jej doprovodil. Že pak (dle jisté mnohých dobrých a hodnověrných osob zprávy) direktori rebelští v Praze, jakž jsou zvěděli, že hrabě z Martinic již více v domě kněžny z Lobkovic není, nýbrž že jest v tejnosti z Prahy vyjel, tehdy nařídili a vyslali jsou naschvále okolo čtyrydcíti osob na koních i pěšky všelijakými zbraněmi dobře opatřených po všech silnicích na rozdílná místa s dostatečným poručením, aby stěžně téhož hraběte z Martinic honili, všudy se pilně po něm ptajíc hledali a k tomu se všelijak přičinili, aby ho kdežkoliv dopadnouti, zajíti a s sebou vezmouce dobře zjištěného jim zase do Prahy

dodati mohli, — z kterýchžto vyslaných lidí byli z daleka spatřeni od hraběte z Martinic a lidí jeho asi čtvrt míle od Plané tři rejthaři, jedouce od Plzně na koních s pistolami dobře vyštafirovaní (mezi nimiž zdál se býti jeden z stavu rytířského), an nejprvé na vršku jako na nákém šildtvachtě stáli a dolů na vůz jeho hleděli, potom pak právě po té cestě proti němu upřímo jeli: tu nadepsaný hrabě z Martinic kázal naschválně kočimu zlehky po té cestě jeti, a poznáváje nemalé nebezpečnosti sobě nastávati, již dokonale se na tom resolviroval, pokudž by ti jízdní jaký nejmenší outok na něho učinili, že se on s lidmi svými jim jakž sluší brániti a dle přirozeného práva moci zase mocí odpírati chce a bude. Pročež ihned všickni spolu na voze i při voze s pistolami a ručnicemi i kordy svými k udatnému bránění se přihotovili. V tom když nadepsaní tři rejthaři, potkavše se s nimi, do vozu opravdově nahlídli, hrabě z Martinic hned také naschválně tím směleji z vozu mezi oči jim pohlídl i přednímu svůj klobouk smekl, tak aby se oni tím méněji, že on to jest, dovtipiti mohli, jakož pak též oni, klobouky své sňavše, předce dále cestou svou k Tachovu jeli, a ačkoliv jsou se několikráte zastavivše zpátkem na ten vůz ohlíдали a v poli na koních svých sem i tam harcovali: však řízením buožským nic jsou protivného před sebe nevzali, buďto že jsou téhož hraběte z Martinic tak škaredě ošaceného, s bradou oholenou a s tváří očerněnou nepoznali, aneb snad i proto, že vidouce oni je všecky k jistému se bránění resolvirované a zhotovené, o ně se tak snadno pokusiti nesměli. A tak jest též hrabě z Martinic se všemi svými beze vší půtky šťastně do Tachova dojel a v klášteře ordinis Sti Francisci Patrum Fratrum discalceatorum de observantia loziroval.

V tomto místě i toto doložiti sluší, kterak hned v den sváteční na nebe vstoupení Krista Pána někteří z těch za hrabětem z Martinic k hledání a zajetí ho vyslaných okolo 15 osob jízdných a pěších asi pět čtvrti míle od Prahy na berounské silnici blízko Dušníka trefili na jednu fůru, na které sobě náký kupec z Prahy v jedné velké truhle všelijaké knihy složené vésti dal, a zastavivše tu fůru, hned na vůz vskočili, tu truhlu otevřeli a z ní všecky ty knihy vyházeli, pravíce, že hraběte z Martinic v ní ukrytého hledají; ale zmejlila je ta naděje.

V sobotu 26. den měsíce máje hned o půl noci hrabě z Martinic s poděkováním za všecko dobrodiní Patribus Soccollantibus, davše několik dukátův štědré almužny, z Tachova jest vyjel, a vzavše odtad s sebou jednoho posla, aby mu cestu, zvláště v noci tmavé ukázal, pospíšil jest ven z Čech,

vlasti své milé, však nevděčné. A ačkoliv jest ten posel v noci dosti dobře cestu ukazoval, však potom ráno ve dne, když se skrze veliký les na pomezích českých k Falcu jelo, hanebně jest zabloudil a hraběte z Martinic slidmi jeho tak hrubě ven z cesty zavedl, že jsou žádné cesty ani stezky více neviděli, nýbrž v hlubokých a hustých lesích vězeli, a nikam dále, ani napřed ani zpátkem, zase s vozem projeti nemohli. Pročež kordy svými (nemajíce s sebou žádné sekery) dříví pracně odsekávati, anobř i celý vůz několikráte přes pařezy a špalky těžce přenášeti museli. Při kteréžto nesnázi a velké, však daremné práci Petr Thomasoni barvíř, z netrpělivosti rozhněvavše se, na toho posla lál a jemu pro takové bludné zavedení ostře domlouval i bitím hrozil, kteréhož se posel obávaje nenadále se ztratil a dokonce pryč odešel. A když jsou tak všickni sem i tam po lese chodíce pilně cestu hledali, avšak ji nikterakž najíti nemohli, nařídil jest v tom hrabě z Martinic tento způsob, aby ne tak všickni pojednou vesměs, ale rozdílně po pořádku, jeden po druhém, každý štěstí svého koštující, asi za čtvrt hodiny cestu hledali. Počavše tehdy Petr Thomasoni barvíř cestu hledati, sám jest napřed šel a jiní všickni za ním. Když pak jest on za celou čtvrt hodiny nic nenalezl, tehdy následoval jest Zacháříáš Vejda regent, a jdouce napřed cestu hledal, však také za čtvrt hodiny nic nenalezl. Po něm Adam posel, neb raději tehdaž lokaj, daremně cestu hledal. Mnohem pak méně jest ji nepovědomý kočí našel, nýbrž vjel s vozem do nějakého bahna, tak že jsou klisny až do břicha v něm vězely a z něho samy sobě pomoci, nadto pak s vozem ven vytrhnouti dlouho nemohly.

I vidouce hrabě z Martinic, že již přes tři hodiny pořád v tak velké ouzkości zůstává, že nikam z těch hlubokých lesův vyjeti nemohouce mohli by naposledy tu všickni hladem zahynouti: pročež klekl jest na kolena svá, i jiní všickni lidi jeho za ním, modlíce se vroucně Pánu Bohu všemohoucímu, aby jim ráčil z toho nebezpečení milosrdně pomoci. Což se i šťastně tímto způsobem stalo. Předně jak jsou od modlení vstali, poručil jest hrabě z Martinic kočímu, aby ve jméno boží klisny hnal a jiní aby vůz pozadu tlačili a strkali. Jakož pak s pomocí boží hned tak brzy z toho bahna vůz vytáhli. Potom šel jest sám hrabě z Martinic napřed, za sebou jiné lidi své vedouce. A tak cestu hledaje a při tom se modlíce pomalu jest vyšel z těch hrozných lesův do nějakých velikých a hlubokých smeččenin, tak že se z toho konce lesa a vysokého vrchu do těch smeččenin nížko dole ležících jako do nějaké hluboké propasti hledělo. Však tu ještě žádného pole ani cesty viděti nebylo, nýbrž jako na poušti jsouce, hrabě z Mar-

tinic, nevěda již dále co činiti, právě jako z nějakého vnuknutí božího hlasitě jest zvolal těmito slovy německými: „O mein Gott, wo sollen wir unss iecz hinwenden!“ to jest „Bože můj, kam se nyní obrátiti máme!“ a hned uslyšel na to zase proti sobě hlas řkoucí toliko „Ha.“ Na to zase znovu hrabě z Martinic tuze řekl „O mein lieber Freindt, sag mir, ob wir unss auff die rechte oder lincke Seiten begeben sollen?“ to jest „O můj milý příteli, pověz mně, kde se my, zdali na pravou či na levou stranu, dáti máme?“ Ale když na tu otázku nic odpovědino nebylo, tehdy jest opět hrabě z Martinic hlasem zvolal: „O mein lieber Freindt, sollen wir unss auff die rechte Seiten wenden?“ to jest „O můj milý příteli, máme-li se na pravo obrátiti?“ Na to hned zase hlas odpověděl: „Ja“ to jest „ano.“ I nechtěje na tom hrabě přestati zvolal jest znova: „Sollen wir unss auff die lincke Seiten begeben?“ to jest „Máme-li se my na levo dáti?“ Když pak hlas na to žádné odpovědi nedal, hned hrabě zase takto zvolal: „So sollen wir unss auff die rechte Seiten wenden“ to jest „tehdy máme se na pravo obrátiti“, načež hlas velmi srozumitelně takto odpověděl: „Ja, ja“ to jest „ano, ano.“ Nicméně ještě jednou pro lepší bezpečnost hlasitě zvolal takto „So werden wir auff die rechte Handt wohl fahren“: „Tehdy my na pravou ruku dobře pojedeme,“ a hlas na to zase takto odpověď dal: „Ja, ja, ja“ to jest „Ano, ano, ano!“ Pročež ve jméno boží často psaný hrabě z Martinic hned se pomalu na pravo obracel, a tak brzy jakous travnou, málo ujížděnou cestu našel. Kteroužto cestou z toho vrchu dolů jevše, do nějakého bahniště červeného vjeli, skrze něž předce projeli, k nějaké malé vsi a odtad do městečka již v Falcu ležícího, Weithausen, přijeli, v němž asi hodinu s vozem před krčmou stojíce, klisny senem a pitím občerstvili, i sám hrabě z Martinic jen tak na voze s lidmi svými některé na tvrdo upečené vejce a žemličku s sejrem sobě koupivše, drobet pojedl. Po kterémž snídání hned zase dále jel až do města Schwartzenhoffu, kdežto hospodář v sobotní den chtěl jim maso k jídlu dávat, ale oni ho nechtěli, nýbrž za přistrojení sobě ryb žádali, čehož jsou také užili. Však hrabě z Martinic, aby tím méně poznán býti mohl, v tom i v jiných místech a hospodách na té cestě, nechavše lidi své na vyšším místě jak v voze tak za stolem seděti, sám jest jim sloužil, jídlo a pití k stolu nosil i talíře podával, a v noci s nimi zároveň ustelouce sobě slámou na zemi líhával.

V neděli raničko, 27. den měsíce máje z Schwartzenhoffu vyjevše, potom v jednu hodinu s poledne do Řezna přijel, (dříve pak nežli ho do města vpustili, musil při bráně, své i všech lidí svých jména, však nikdá sebe, než Petra Thomasoni

za pána kladouce, poznamenání dáti) a sám třetí do koleje Societatis Jesu vešel a tu, ačkoliv neznámý, a R. R. Patribus vhlídně přivítán byl, jiné lidi své s koňmi a vozem do hospody poslal a tam je opatřiti dal. Jeho Mil. Knížecí pan biskup řezenský, jakž jest o všem způsobu a příjezdu jeho (bezpochyby od P. rectora Societatis) zvěděl, hned jest pro něho poslati a za to, aby k Jeho Mil. přišel, žádati ráčil. A když hrabě z Martinic, předce ještě v škaredých šatech oblečený zůstáváje, k Jeho Mil. Kníž. přišel, ráčil jest ho, ačkoliv neznámého, pan biskup přívětivě přivítati a posadivše se s ním, na všechno pilně vyptávati. Však porozuměvše, co se v Praze stalo a děje, jak o pozdvižení všech nekatolických a vyhození z okna Jeho Mil. Cís. místodržících a sekretáře, tak i o počatém již lidu válečného k zřejmé rebellii verbování, tomu jest netoliko hrubě se podivil, ale ani dokonale uvěřiti nechtěl. Jsouce pak od téhož pána biskupa nadepsaný hrabě z Martinic do domu pana hofmistra Jeho Mil. (kterýž ho dobře znal) k večeři pozván, tam jest s týmž panem biskupem z paláce neboližto domu Jeho Mil. na voze jel a dobře chován byl, a ačkoliv jest prvé jak živ nikdá žádného rejnského vína (kteréž mu od přirození hrubě protivné bylo) píti nemohl, však byvše mu od Jeho Mil. pana biskupa jedna velká sklenice za zdraví Jeho Mil. Cís. připita i plná rejnského vína dodána, hned sobě pokorně myslíce, kdyby jiného vína požádal, aby rčeno nebylo, že on jako exul v tehdejším mizerném způsobu svém, nechtíce s jinými zároveň jednostejné víno píti, sám sobě přes dobré rejnské jiné víno vybírá, přemohl jest raději přirození své a s velkou resolučí předce tu sklenici rejnského vína plnou douškem vypil a tak se již od té doby rejnského vína píti naučil.

Po večeři, rozžehnavše se pěkně s Jeho Mil. panem biskupem, odtud zase na jeho voze do kolleje se navrátil, a tu při dobré Patris Rectoris konversaci sobě netoliko přes noc odpočinul, ale i druhého dne až do poledne zůstal. Klisny sobě zapůjčené zase panu opatu teplskému s písařem jeho (davše mu nemálo spropitného a k outratě na cestu) zpátkem vypravil i sám také s lidmi svými z Řezna v pondělí 23. maji po polední s klisnami svými a na voze od téhož Patera Rectora sobě půjčeném (kterýž do ouzkých bavorských cest dobře spraven byl) šťastně jest odjel, v samý večer do městečka Erlspachu přijel a tam přes noc zůstal. V outerý ráno odtud předce skrze město Landtshut (bez zastavení se v něm) projevše až do Mauerspurgku dojel a tam obědval a klisny pokrmíti a napojiti dal. Na noc pak do Freyszinku přijel, kdežto jsou někteří hrabě z Martinic navštívili, zvláště tehdejší pan

pfleger, kterýž k němu do hospody netoliko něco od jídel a pití přinést dal, ale ani hospodáři za nic platiti nedopustil, jen co sice hrabě z Martinic na spropitné dal.

Na té pak cestě měl týž hrabě z Martinic mnohé a časté příhody, ouzkosti a nepřiležitosti s velikým nebezpečenstvím, tak že jest ho kočí na těch cizích vypůjčených prostých vozích několikráte dosti prudce převrhl, avšak z obzvláštní ochrany boží, jak on sám hrabě, tak i jiní s ním na voze sedící od toho převržení žádného ourazu ani škody na tělech svých nevzali. Podobně často se na těch prostých vozích mnohé i někdy přední a platné kusy zlámaly a ztratily, jako vos nebo náprava, na které se kola zavěšeny točí, dokonce přelomena a zákolníci vyskočivše ztraceni byli, tak že se v širém poli i také v lese dlouho a nebezpečně s velikou obtížností až do noci i někdy v noci zdržovati a státi musili. Avšak kdyžkoli jsou sami na tom pracovali a lečjakés dřevo místo zlámané nápravy skrze kola prostrčili a po obouch stranách místo zákolníkův ztracených jen kličkou od ručnice neb čímkoli jiným zarazili, i sice jiné mnohé polámané kusy leda jakými špatnými provazy stáhli a v hromadu svázali, při tom pak Pána Boha za pomoc vroucně prosili: tehdy jeho svatá božská milost vždycky jest jim ku pomoci přispěla, že se vše dobře zdařilo. A ačkoliv jsou se tak hrubě meškali a mnohokrát daleko zajeli, nicméně v sedmi dnech, to jest v středu 30. den měsíce máje hned po polední do města Mnichova šťastně jsou přijeli, do jedné hospody, slove u zlatého jelena, jsou vtrhli, kdežto jsou brzy mnohé duchovní i světské osoby téhož hraběte z Martinic navštívili a přivítali, zvláště pan Jan Tscherclaes hrabě z Tilli, Jeho Mil. knížete bavorského tejná rada, komorník a polní general-leyttenandt, kterýž dávno s ním dobře znám byl. Jakož i Jeho Mil. Knížecí pan Maximilian, regirující kníže bavorský, již nyní svaté římské říše kurfiršt falcgkrabě z Rejnu, jakž jest o tom jeho do Mnichova příjezdu zvědět ráčil, hned jest ho skrze pana Maximiliana Kurcze z Senfftenau raddu a komorníka svého v té hospodě navštíviti a milostivě přivítati dáti ráčil, s velmi náchylným a přívětivým všelijaké ochrany a pomoci své jemu zakázáním. Po malé chvíli ráčil jest také životní lékaře, doctory a chirurgy neboližto barviře své k němu vyslati, kterýmžto ačkoliv jest hrabě z Martinic modré a žluté fleky, na těle svém tehdáž ještě zůstávající i tu ránu na levé ruce své ukázal a oni ho rádi hojiti chtěli, však doufajíce v Pána Boha, že toho potřebí není, dokonce nic užívati nechtěl, a tak beze všeho lékařství a hojení samou božskou pomocí v málo dnech úplně zhojen a dokonale zdráv byl.

Na zejtrí pak 31. neboližto posledního dne měsíce máje ráčil jest opět Jeho Mil. kurfiršt bavorský k němu do té hospody dotčeného pana Maximiliana Kurcze ze Senfftenau s vozem a koňmi svými odeslati a s milostivým pozdravením jej odtad vyzdvihnouti a do domu vejš psaného pana hraběte z Tilli dovésti a doprovoditi dáti, i také tam v čistotných a pěkně připravených pokojích ložirovati, za tabulí téhož hraběte z Tilli na stříbře vzáctně traktirovati i pohodlným ložem a jinými všelijakými potřebami dobře opatřiti dáti ráčil.

V sobotu 2. junii hrabě z Martinic Petra Thomasoni barvíře s velikým poděkováním a vzáctným za ten věrný jeho z Prahy až do Mnichova průvod darováním pěkně od sebe pustil, i také Zachariáše Vejdu, regenta svého, na snažnou prosbu k ženě jeho spolu s kočím, klisnami a vozem (davše jim dosti peněz k outratě na cestu) zpátkem zase do Prahy vypravil s poručením, aby oni, jedouce předešlou cestou, zase vůz vypůjčený do kolleje řezenské Patri Rectori odevzdali a tam vezmouce jiný vůz potom jej v Plasích panu opatu zase dodali, i odtad kočárek pana Kotvy tam zanechaný užívajíc potom jej v Praze jemu s přátelským pozdravením a poděkováním navrátili; což se skutečně také tak stalo. Sám pak hrabě z Martinic s jedinkým Adamem poslem svým tu v Mnichově zůstal. Však pan hrabě z Tilli hned jest mu jednoho mládence k službě jeho přidal, ale i sice velkou lásku a mnoho dobrého prokazoval.

V kterémžto čase pro zanechanou paní manželku svou a dítky spolu s znamenitými svými statky a jměním hrubě staral a se rmoutil, obzvláště pak slyšíce všelijaké noviny zlé z vlasti své, kterak ty ze všech třech stavův pod obojí shromážděné osoby sami z prostředku svého třidceti direktorův, regentův a rad zemských ustanovili a celého království regimentu při všech expedicích se ujali, naproti tomu pak přítomným Jeho Mil. Cís. jakožto krále českého pánům místodržicím všech rad držení tak dobře v jejich vlastních jako v Jeho Mil. Cís. věcech, a aby z města neodjížděli, přísně zapověděli, skrze to je Jeho Mil. Cís. svěřeného jim jakožto nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským příslušejícího respektu do konce zbavili, císařskou dvorskou poštu poněkolikráte intercipovali a pagety i z nich mnohé platné listy svévolně zotvírali, ihned také mnoho přesporního lidu pěšího a jízdného bez vědomosti a proti Jeho Mil. Cís. vědomí (poněvadž tu žádného nepřítele nebylo) zverbovali a najali, nová škodlivá spuntování mezi sebou činili, a když někdo k jejich neslušným předsevzetím svoliti nechtěl, jej všelijakými pohružkami, že také k nim přistoupi, s nimi držeti a se spolčiti musil,

k tomu nutkali. Tehdáž již odpolo mrtvého hraběte Viléma Slavatu, nejvyššího sudího zemského, k neobyčejnému reversu přinutili, všechny Patres Societatis Jesu skrze ohavné patenty sami o své ujmě z celého království na věčnost vypověděli, jejich dobře fundirovaných a pořádně do desk zemských vložených pět collegií a školy zrušili a zapověděli, také statkův jejich de facto se ujali, p. Pavlovi Michnovi sekretáři některé dlužní zápisy na velikou summu peněz pobrali, p. doctora Fabia Ponsona, mnohých předních říšských knížat radu a při císařském dvoře nařízeného agenta, nenadále do vězení dali, také všecky jeho spisy, svršky a nábytky k sobě vzali, bezpotřebnou a vysoce obtížnou defensí (kteráž hodněji offensi slouti může) nařídili, při tom také nespůsobnou apologii s mnohými nedůvodnými věcmi a vymyšleným haněním, jen aby tudy obecní chasu zbouřili, tisknouti dali. V kterémžto apolo-gickém paškvilu často jmenovaným dvěma pánům, spolu s sekretářem (jichžto všechněch třech patrnu nevinu již zjevně sám všemohoucí a nejspravedlivější Pán Bůh skrze velice a vůbec zřejmý svůj zázrak dokázati ráčil) také velice nekřesťansky hrozili, že se k nim (poněvadž při živobyті zůstávají) a jejich zboží, jako i k těm všem, kteří je zastávají nebo vymlouvati chtějí, dobře jak zachovati věděti budou. Jakož pak jeho pána z Martinic, též obouch sekretářův p. Pavla Michny a p. Filipa Fabricia všudy pilně hledající, mocné jim ouklady činili, a kdyby z obzvláštní milosti a pomoci boží časně jejich barbarské furii neustoupili a sebe na jiná bezpečnější místa nesalvirovali, byliby vedle pohružky své ještě dáleji svůj zuřivý hněv a zlost na osobách a životích jejich vylili. Jako také p. hrabě z Turnu, jakožto nejvyšší sudí dvorský a tudy nejvyšší ouředník zemský, pana z Martinic úřadu purgkrabského na Karlštejně a k němu příslušejícího zámku spolu s královskou korunou, sceptrum a jiných v něm schovaných znamenitých klenotů a svatostí, také celého karlštejnského panství a dobře zřízeného hospodářství důchodův se zmocnil, ještě žádnému dovoleno není v zřízení zemském sub. Lit. A. 26. & B. 2. dva úřady zemské společně jmíti a jich zastávati, ale mnohem víceji jednomu každému pod největší pokutou a ztracením hrdla, poctivosti a statkův náký jiný úřad zemský za živobyті druhého sobě jednou vyžádati a jeho užití chtíti (ať opominu mlčením, jej mocně odníti a na sebe přenést) dokonce zapovědino jest.

Což když vše paní Maria Evsebia z Šternbergka, hrubě zarmoucená manželka hraběte z Martinic v Praze zůstávající, v nepřítomnosti téhož pana manžela svého nejmilejšího bolestně viděla a slyšela, jaké se tu hrozné a nejhorší věci od

nekatolických již spolu spuntovaných proti Pánu Bohu a vrchnosti i všem věrným katolickým čím dále tím více hanebně páchali, také se tím více té ukrutnosti hrozila a každé chvíle podobně i na sebe a dívky své milé všelijakých útiskův a k posledku i násilné smrti očekávala, dověděvše se také obzvláště toho, že v krátkých dnech nejvyššího pana purgkrabí pražského, pana otce jejího nejmilejšího s paní Marií Maximilianou Šternbergkovou, rozenou hrabinkou z vysokého Czollneru, manželkou páně (u kterýchž se ona jakožto poslušná dcera v domě páně tehdaž bezpečněji nežli v domě pana manžela svého pokojně zatím zdržovala), též nejvyšší paní kanclářovou, paní Polexinou Lobkovskou rozenou z Pernštejna, již nyní kněžnu z Lobkovic, s jednorozeným synem přemilým i jiné více arrestirovati a vartovati, nad to pak ji hrabinku z Martinic s dětmi jejími milými do tužšího arrestu dáti i co nejhůře traktirovati a sužovati chtějí: protož k ujití takového sobě i dítkám svým nastávajícího velikého nebezpečení, zvláště když netoliko tu v Praze déle zůstávati, ale ani na statek pána a manžela svého jeti a tam bydleti bezpečně nemohla, s radou nadepsaného pana otce svého tiše jest se všemi osmi tehdaž živými dětmi svými, větším dílem malými, 7. dne měsíce června z Prahy vyjela, vzavše s sebou také děti téhož nejvyššího pana purgkrabí, jakožto bratry a sestry své milé, na větším díle též malé, na statek pana otce svého, Zelenou Horu, 9. dne téhož měsíce června k vícerou přijela. A ačkoliv jest se nadála, že tam za některý čas bezpečně se pozdržeti i tu vedle jiných bratrů a sester svých nějakého pohodlí a dobrodiní pana otce svého užiti moci bude: však poněvadž jest jí právě té první noci skrze naschválného rychlého posla od jedné blizce zpřízněné přítelkyně její důvěrné psaní přišlo, v kterémž jí nastávající veliké nebezpečení, že direktori za ní poslati, ji s dětmi a se všemi věcmi s sebou majícími mocně vzíti, potom arrestirovati a zle tractirovati dáti chtějí, tejně oznámeno a tak s časnou výstrahou upřímně razeno bylo, aby ona hned po přečtení toho psaní k salvování se spolu se všemi svými dnem i nocí ven z země přes hranice české pospíšila, načež se ona (vida již nezbytí) tak nenadále resolvirovati a hned na druhý den odtad s nadepsanými osmi dětmi svými milými a s některými, na mále s sebou z Prahy (nestrojivše se na tak dalekou cestu) v největším strachu a zármutku svém na spěch vzatými věcmi, předce z vlasti své pravně vyjeti a té ukrutnosti ustoupiti musila.

Když pak ona jakožto neznámá na dvouh krytých a jednom vozu naladovaném zbožím s tolika malými dítkami (pro kteréžto také všelijaké sprostné jim potřebné věci, kte-

réž téměř nebyly vození hodné, s sebou předce vzíti a lepších zanechat musila) za svým panem manželem věrně jela, velmi velikých nepřiležitostí a nebezpečenství všudy téměř v české zemi, obzvláště pak na hranicích k Bavorům patřících vystála, tak že se jí vozův zmocniti a je plundrovati usilovali a ji nikterak přes české hranice projeti dáti nechtěli. Přes to všecko všemohoucí Pán Bůh v takových nebezpečenstvích ji spolu se všemi jejími lidmi, koňmi a věcmi přede vší škodou a příhodou milostivě ochránil, také dobré přátely vzbudil, s kterýchžto věrnou pomocí přes hranice české pokojně do Bavor přijela, a nejprve do městečka řečeného Newkirchel 12. dne měsíce června šťastně se dostala. Kdežto u krve svaté Pánu Bohu za to pilně děkovala a téměř se všemi svými nábožně se zpovídala a communicovala, ihned také o příjezdu svém pánu svému do Mnichova skrze jednoho rejthara rychlého avisirovala. Po kterémžto psaní on nemeškal na krytém vozejku naproti ní až do Štraubingu, 18 mil pořád ve 24 hodinách, sjeti, kdežto svou nejmilejší manželku a děti všechny chvála Bohu při dobrém způsobu zdraví, 16. dne měsíce června, našel, s nimi se srdečně přivítal, a potom následujícího dne spolu s nimi zase do Mnichova odjel, tam šťastně 20. dne června se dostal a na dobytčím trhu do domu Vilíma Schuczingera (kterýžto dům hrabě z Martinic od něho najal) se ložiroval, kdežto ode všech rádi vidíni byli. A Jeho Mil. správu držící kníže bavorské, nyní kurfiršt, jak prvotně jeho samého hrabě z Martinic, tak také i tehdejší paní manželku jeho se všemi dětmi i čeládkou jeho v milostivou ochranu svou přijal a hned třetího dne po jich příjezdu jemu drahé vín, zvěřiny, ptactva a ovsa daroval, jeho několikráte k tabuli své povolal a u sebe zdržel. Nicméně též při dávání audiencí anebo v jiných privátních a zjevných rozmlouváních, jako také v jiném ve všem Jich Kn. Mil., tak dobře kníže jako i Její Mil. kněžna, podobně též starý Jeho Mil. kníže Vilím, tak i Jeho Mil. kníže Albrecht a Její Mil. kněžna, manželka Jeho Mil., jim oboum často jmenovaným pánu a paní z Martinic každého času všelijakou náchylnou vůlí a lásku milostivě jsou dokazovali.

Přišlo též asi v tém dni po příjezdu týchž obouh pánů manželův s dětmi jich do Mnichova od Jeho Mil. Cís. z Vídně témuž pánu z Martinic k obzvláštnímu potěšení hrubě milostivé psaní české, jehožto hodnověrný výpis slovo od slova tuto následuje:

Mathiáš z boží milosti volený římský císař, po všechny časy rozmnožitel říše a uherský, český etc. král.

Urozený, věrný náš milý!

Že jest Tebe tak nenadále neštěstí mimo řád a právo v království Našem českém potkalo, s Tebou jsme milostivé utrpení míti a zase s potěše-

ním vyrozuměti ráčili, že jsi od Pána Boha předivně při životu a zdraví, mimo všech nadějí, zachován. Jsme tolikéž s odjezdem Tvým z království našeho jako s tím, aby u J. Lásky knížete bavorského (jemuž strany Tebe obzvláštní psaní činíme) až do dalšího nařízení Našeho zůstával, dobře spokojeni, a nepomineme předkův Tvých a Tvé věrné a stálé služby Tobě milostivě spomínati, vynabražovati a nad Tebou a Tvými ruku ochrannou držeti.

Zůstáváje Tobě vši milostí Naší císař. a královskou nakloněni.

Dán v městě Našem Vídni v sobotu u vigilií svatého Jana křtitele, léta šestnáctistého osmnáctého, a království Našich římského sedmého, uherského desátého, českého osmého.

Mathiáš.

Sdenco Adal. Poppl de Lobkovitz,

Sac. R. Bohemiae Cancellarius.

Ad mandatum Sacrae Caes. Majestatis proprium
Pavel Michna.

Urozenému Jaroslavovi Bořitovi z Martinic na Smečně, Vokoři a Malikovicích, radě naší, komorníku, purgkrabí karlštejnskému a dvoru Našeho v království českém maršalku, věrnému Našemu milému.

Po některém málo dni ráčil Jeho Mil. Cís. také samému Jeho Mil. knížeti a již kurfirštu bavorskému v jednom psaní svém, de arduis negotiis neboližto v důležitých příčinách učiněném, naschválně obzvláštní postscriptum přiložiti, jakž níže slovo od slova zní:

P. S.

Také, vysoce urozený ujče a kníže, porozuměvše tomu, že rada Naše komorník a purgkrabě na Karlštejně Jaroslav z Martinic, svobodný pán na Smečně u T. L. od začaté roztržitosti v království Našem českém se zdržuje, pročež nemohli jsme opominouti, T. L. dotčeného z Martinic, jakožto Naši věrnou přední radu a nejvyššího úředníka království Našeho českého, kterýž pro svou upřímnou stálou devocí jako i s obzvláštní milostí a pomocí Boží vystálé nebezpečenství a persecucí a beztoho všelijaké milosti a přízně hodný jest, tímto psaním, co nejlépe býti může, pro dokázání všelijaké dobré líbeznosti, čeho tak při T. L. vyhledávati a potřebovati bude, poručeno učiniti, milostivě ujcovsky přitom se zakazující, T. L. toho všeho zase ve všem dobrém zpomínati.

Actum ut in literis 28. dne měsíce junii 1618.

Mathiáš.

F. R. Pucher.

Ten pak všecken čas, jak dlouho jest často psaný hrabě z Martinic s paní manželkou a dětmi svými milými v Mníchově zůstával, jest on v daremné zahálce nikoliv nezmařil, ale vždycky pokojně a pobožně se chovaje, nákou chvalitebnou práci se obíral, zvláště čtením všelijakých dobrých kněh a častým v rozličných potřebách psaním, majíce stále jak v Vídni tak i v jiných rozdílných místech s milými přátely svými i jinými dobrými a poctivými lidmi jistou a důvěrnou korespondencí, tak že jest on o všelijakých novinách, co se kde zběhlo, časně zvídal. Jakož pak Jeho Mil. Cís. ráčil jest mnohokrátě jemu skrze obzvláštní psaní rozdílné věci a po-

třeby své při Jeho Mil. kurfirštu bavorském přednáseti, jednati a sollicitovati milostivě poručiti, i také je skrze jeho pilné přičinění šťastně obdržeti, obzvláště pak jednou partikulární ambasciatu k témuž Jeho M. kurfirštu a po druhé na bavorský kreishtag, do města Landtshutu rozepsaný, vzácnou komisí na něj vložití, kteréžto obě, jak legací tak komisí, dobře a prospěšně k milostivému Jeho Mil. Cís. spokojení a zalíbení jest vyřídil a na tom kreishtagu spolu s druhým komisařem panem Hegemiellerem, s Jeho Mil. Cís. říšskou dvorskou radou, při Jich. Mil. knížatech a páních stavích téhož kraje bavorského vzácné svolení užitečně spůsobil a obdržel, z kteréhožto svolení ráčil Jeho Mil. Cís. jemu za věrnou a pilnou práci jeho 1500 fl. dáti milostivě poručiti, a on jest je tím raději s větší vděčností poddaně přijal, čím více jich tehdaž k vyživení svému potřeboval. V tom pak exilio, ačkoliv jest Pán Bůh témuž hraběti z Martinic jednu nejmladší a mezi jinými nejpěknější dcerku, Johannu Evu, věku jejího skoro 2 $\frac{1}{4}$ leta, ještě právě v nevinnosti její prostředkem časně smrti z tohoto světa k sobě nepochybně do nebeské věčné radosti pojiti ráčil, jejížto mrtvé tělo také tam v městě Mnichově v kostele Sv. Petra apoštola blízko velkého oltáře po pravé straně pod obzvláštním mramorovým kamenem, s textem a erbem jejím vytesaným, poctivě pochováno byvše, v Pánu Bohu odpočívá: však zase týž milosrdný Pán Bůh jemu tu smrt dotčené dcerky jeho požehnáním svým svatým tak štědře vynahraditi ráčil, že jest brzy po té žalosti také tam ještě v Mnichově paní manželka jeho s milým synem těhotna byla a toho potom v Pasově šťastně porodila, jakž o tom málo níže doloženo bude. Jakož pak i pro snadší jeho vychování se paní manželkou a dětmi jeho ráčil jest všemohoucí Pán Bůh vzbuditi Jeho Mil. arcikníže Leopolda, kterýž sám od sebe motu proprio jemu obzvláštní v té příčině velice milostivý handtbriefl učiniti a do Mnichova odeslati ráčil, slovo od slova takový:

Milý z Martinic!

Nemohu Vás milostivě tajiti, že sem po Vašem nedávno v Čechách pro Vaší k Našemu domu mající stálou věrnost a zasloužilost vystálém neštěstí vždycky milostivou outrpnost s Vámi měl a dotčené neštěstí netoliko sobě k srdci připouštěl, ale také abych Vám z něho zase pomáhal, vždycky milostivou náchylnou vůli a intencí měl. Nyní pak až dosavád, jako i dále, ještě tu jsem sobě naději vzal, že všemohoucí Pán Bůh Jeho Milosti Cís. tu milost a moc uděliti ráčí, aby se zase svých nepřátel zmocniti a je ponížiti, skrze to také všechněm těm, kteříž za příčinou jich a celého domu nevinně trpěli, slušný reccompens a náhrada za vystálé jejich těžkosti se stala. Avšak skutek to s sebou přináší, že takového žádostivého efektu vedle nezpytatelného uložení božího až dosavád dosáhnouti možné nebylo, a poněvadž odtud na to snadně přicházeti mohu, že při takové Vaší nepřiležitosti Vaše se tam zdržování čím dále tím více Vám obtížné přicházeti

bude: tak tehdy jsem pominouti nemohl, jak takovou Vaši nepřiležitost Vám poněkud polehčiti, tak také tuto mou s Vámi spolu outřpnost v známost uvéstí a Vám následující prostředek poskytnouti, zdalibyste zatím v mém pasovském biskupství přebývati a tam pod protekcí mou na skončení nápravy toho a strestání rebellův očekávati chtěli, tak aby Vám od Nás tam Vaše vychování a všelijaké potřeby zaopatřené a dodávané byly. Tak jakž se Vám v tom milostivě zakazuji a za brzké oznámení žádám, zdaliby se Vám tento prostředek líbil a tak abych svým pasovským místodržícím a radám to v známost uvéstí a Vám k dosažení toho nařízení učiniti poručiti mohl. Nebo já a všickni domu Našeho příbuzní sebe k tomu vedle slušnosti a za příčinou Vašeho nevinně vystálého nebezpečení, posměchu a škody všickni zavázáni býti se poznáváme. S tím Vám dáleji jako i posavád milostí nakloněný zůstávám.

Dán v Schwatzu 14. Januarii anno 1619.

Urozenému Našemu obzvláštně věrnému milému Jaroslavovi svobodnému pánu z Martinic.

Jaké pak poděkování Jeho Mil. arciknížeti často psaný hrabě z Martinic na to jest učinil, a pro kterou příčinu na takové Jeho Mil. arciknížecí milostivé podání jest ihned do Pasova nejel a toho velikého dobrodiní tehdáž ještě neužíval, z této níže psané odpovědi z německého jazyku na česko přeložené se vyrozumí.

Vysoce důstojnému a osvícenému knížeti a pánu panu Leopoldovi arciknížeti Rakouskému, biskupu Štrasspurskému a Pasovskému, knížeti v Burgundu, Štyrsku, Korytanech a Gránu, hraběti v Tyrolu a Gorici, mému milostivému knížeti a pánu!

Vysoce osvícené arcikníže, kníže a pane můj milostivější! Vaší vysoce knížecí Mil. od věčného svrchovaného Pána Boha netoliko k tomu nově nastalému, ale také po jiná mnohá následující šťastná léta prodloužený život, dobré trvanlivé zdraví a všelijaké jiné štěstí ve vši věrné upřímnosti poslušně vinšuji a žádám. Vaší vysoce knížecí Milosti milostivější 14. tohoto měsíce v Schwatzu datované psaní s náležitou uctivostí jsem přijal, zněhož jsem Vaší vysoce knížecí Mil. obzvláštní, kterouž ke mně míti ráčíte, milostivou afekcí mimo všecku zásluhu mou (o čemž sice jsem nikdá nepochyboval) dostatečně seznal, také v mém až posavád zarmouceném srdci velikého potěšení jsem nabyl, že se předce mé již od osmnácte let jak císaři Rudolfovi slavné paměti, tak také nynější Jeho Mil. Cís. pánu mému nejmilostivějšímu, podle toho také Vaší vys. kn. Mil. i celému slavnému rodu Rakouskému každého času upřímně, věrně a poslušně v mnohých nebezpečných případech a ne bez veliké škody s nebezpečstvím života mého až právě k přirozené smrti stále prokázané ponížené služby, s milostivou vděčností, od Vaší vys. kn. Mil. mého milostivějšího pána, vysoce chvalitebně poznávají, skrze což Vaší kníž. Milost mé srdce k dalším svým poslušným službám právě roznítiti a čím dále tím více obligirovati a zavázati ráčila. Kteroužto od Vaší vys. kn. Mil. mně milostivě prokázanou velikou milost a právě otcovskou péčí netoliko s poslušným poděkováním nejponíženěji přijímám, ale také ji tak draze sobě vážím, že ji netak lehce mimo sebe pustiti, ale ji sobě k mé nejplatnější a největší potřebě, tamquam extremum meum refugium, zachovati oumyslu jsem. Jakož pak z milostivého Jeho Cís. Mil. poručení zde v Mnichově se ještě za některý čas zdržovati a v důležitých potřebách Jeho Mil., kteréž začasť a takměř každého týhodne se přiházejí a mně z Vídne jak skrze vlastní Jeho Mil. Cís. osobu, tak i nejvyššího pana kanclíře v království českém psaní, jménem Jeho Mil. poru-

čené bejvají, u Jeho Mil. knížete bavorského sollicitovati mám. V kterýchžto důležitých potřebách poněvadž bych osobou mou nerad něco zameškati, ale raději to, co by se k chvále boží, k zrůstu a vzdělání svatého pravého katolického náboženství jako i k prospěchu a užitku obou Jich Mil. císař. i krále Ferdinanda spolu s Vaší vys. kn. Mil. a jejich celému slavnému domu Rakouskému se vztahovalo, fedrovati chtěl: pročez za potřebné býti soudím, abych spolu se všemi svými (z nichžto sice nejmladší dcera nedávno v nevinnosti svůj život skonala a pochována jest) ještě poněkud až do J. Mil. C. milostivého dovolení zde strpení míti a zatím na některém malém kousku (který má milá manželka dosti pracně s sebou vyvezla) přestávati, aby i tudy Vaší vys. kn. Mil. osobou mou obtíženi býti neráčili, což že Vaše vys. kn. Mil. mně milostivě vážití ráčí, poddaně prosím.

Pakliby ta roztržitost česká vždy (mimo naději) dáleji trvati a já bych svého (již na větším díle splundrovaného) statečku předce, jakž se posavad stalo, užívati neměl a tak v vychování sebe samého dáleji obstáti nemohl, tak abych přinucen jsa, chtěl k Vaší vys. kn. Mil. jakožto k mému milostivějšímu pánu buďto do pasovského biskupství aneb hrabství tyrolského mé nejposlušnější outočiště vzíti s touto mou předcházející nejponíženější prosbou, té celé naděje jsouce, že Vaše vys. kn. Mil. mne spolu s mými té nám tak dobrotivě a milosrdně poskytnuté milosti, kteréžto mi sobě (jakž dotčeno) velmi vysoce vážíme a toho času Vaší vys. kn. Mil. v tom ještě ušetřující i sobě spořím a až do poslední a největší potřeby mé a mých uti certam anchoram et ultimum asylum nostrum schovávám, milostivě a skutečně užiti dáti ráčíte. Kterýžto dobrý chvalitebný skutek velikého milosrdenství nejmilosrdnější a nejspravedlivější Bůh Vaší kn. Mil. jak zde v tomto časném, tak také v onom věčném životě hojně odplatiti ráčí, a já také se všemi svými toho se Vaší vys. kn. Mil. věrnými poslušnými službami a vroucnými modlitbami podle nejvyšší možnosti co nejpokorněji se odsluhovati nepominu.

S tím Vaší vys. kn. Mil. ochraně Nejvyššího a sebe spolu se všemi mými k stálé milosti a protekci poddaně poroučejíce,

Datum v Mnichově 19. januarii 1619.

Vaší vys. kn. Mil.

každého času poddaný, věrný a poslušný služebník až do smrti
Jaroslav z Martinic.

Na kteroužto jeho poníženou odpověď hned jest zase Jeho Mil. arcikníže téhož hraběte z Martinic v tom velikém jemu právě otcovsky podaném dobrodiní skrze jiné obzvláštní psaní své, z německého jazyka na česko přeložené, takto milostivě ubezpečiti ráčil:

„Leopold z boží milosti arcikníže Rakouské, biskup Štrasspurský a Pasovský, administrator knížecího štíftu Murbach a Luders, kníže Burgundské, margrabě Elsaszké, hrabě v Tyrolu.

Urozený věrný milý! Jest nám skrze našeho vyslaného do Bavor komorníka našeho, věrného milého Jana svobodného pána z Wolkenštejna přednešeno, kterak jsi nám horlivě recommendován býti žádal, což také od nás na ten způsob, jakž naše milostivá náklonnost, kterouž jsme k Tobě vždycky míti ráčili, to samo sebou přináší, přijato jest. Poněvadž pak ještě na tento čas podaného sobě prostředku potřebovati nechceš, nýbrž jej sobě raději k nastávající další potřebě jako nějakou největší útěchu svou pozanechat jsi umínil: tak proti tomu býti neráčíme, abys v tom dle líbeznosti své postupovati neměl, a vždycky Tobě jmenovaného prostředku užívání při Tvé dobré příležitosti a vůli na svobodě zůstavujeme, jakož jsme pak také našim

Slavata: Paměti.

pasovským radám a obzvláštně dvorskému maršalkovi Vilémovi Notthafftovi takové poručení učinili, aby ihned, kdyby se ohlásil, Tebe přijali, lozument a všech potřeb od pláten, vlna a obilí jako i jiných viktualií vykážali a započítali, v čemž se tak zachovati nepominou a Ty na ten a takový způsob při nich jak se ohlásiti věděti budeš.

My pak k všemohoucímu Pánu Bobu té důvěrné naděje býti ráčíme, že on takovým neřádům co nejdříve v cestu vkročíti, Tebe do milé vlasti navrátiti, neposlušných pak Čechův vysokomyslnost a neslušné předsevzetí zaslouženou pomstou skrotiti nepomine a přitom Tobě dále milostí naší jako i posavád náchylní a naklonění zůstáváme.

Datum v Inšpruku dne 7. aprilis anno 1619.

Leopold.

Ad mandatum Sermi et Revmi Arch. Arg. et Pass. Epi. proprium
Jo. Balth. Schlegel.

Urozenému věrnému našemu milému Jaroslavovi z Martinic svobodnému pánu.

Po kterémžto tak milostivém Jeho Milosti arciknížete psaní poznáváje to hrabě z Martinic, že již osoby jeho k dalšímu vyhledávání a sollicitování v Mnichově více zapotřebí není, vzláště poněvadž Jeho Milost kurfiršt bavorský již se byl málo před tím také na konec resolvirovati a chvalitebně zakázati ráčil, že Jeho Mil. králi Ferdinandovi proti rebellským nepřátelům Jeho Mil. opravdově pomáhati, i sám jakožto od Jeho Mil. Cís. dožádaný slavný pan komisař osobně do pole vyjeti a proti rebellům českým k podmanění a přivedení je zase dědičné vrchnosti jich v pravou poddanou poslušnost, spravedlivě exequirovati chtěti ráčí: tehdy právě skoro v roce po příjezdu svém do Mnichova, rozžehnavše se pěkně s náležitým za všelijaké milosti a dobrodiní sobě po ten všecken čas prokázaná poděkováním předně s Jeho Mil. kurfirštem a Její Mil. kurfirštovou, podobně s Jeho Milostí starým knížetem Vilémem i Jeho Mil. knížetem Albrechtem a Její Mil. kněžnou paní manželkou Jeho Mil., nic méně i se všemi Jich Milostmi pány a paními při dvoře kurfirštském, též s jinými duchovními a řeholními i světskými osobami obojího pohlaví, ve jméno boží zase odtud z Mnichova upřímo do Pasova po vodě se všemi svými odjel. A tam přijedouce z milosti boží šťastně byl jest od dobré paměti pana Margkwarda Švendy Jeho Milosti arcikn. místodržícího a děkana pasovského, též od pana Viléma Notthaffta Jeho Mil. arcikn. dvorského maršalka velmi vhlídně a mile přivítán a tu jak dobrým kvartýrem tak i stravou a jinými potřebami dosti dobře opatřen; pročez slušně jest na vejš položené tak dobrotivé Jeho Mil. arciknížecí psaní týž hrabě z Martinic zase Jeho Mil. arcikn. ponížené poděkování napsati a o tom svém již do města Pasova příjezdu oznámiti nepominul v tyto formalia slova, z německého jazyka na česko přeložená:

„Vysoce důstojnému, osvícenému knížeti a pánu, panu Leopoldovi, arciknížeti Rakouskému, biskupu Štrassburgskému a Pasovskému, administratoru knížecího štitu v Murbachu a Luders, knížeti v Burgundu, Štyrsku, v Korytanech a Gránu, landgkraběti v Elzasu, hraběti v Tyrolu a Goriči, mému milostivějšímu knížeti a pánu.

Vysoce osvícené arcikníže, kníže a pane můj milostivější! Vaší vys. kn. Mil. každého času své nejposlušnější služby s vinšováním srdečným od věčného Pána Boha dlouhého dobrého zdraví a všelijakého prospěchu vzkazují.

Vaší vys. osvícené kníž. Mil. milostivé psaní, datýrované v Insprugku 7. aprilis, v Mnichově s náležitou uctivostí jsem přijal a nechtíc Vaší vys. kn. Mil. já v Jejich velikých pracích a zaneprázdnění tak pořád psaním svým zaměstnávati, toho jsem, až bych se na V. v. kn. M. knížecí grunty a panství dostal, poodložil.

Poněvadž jsem tehdy vedle Vaší vys. kníž. Mil. mně milostivě ukázané cesty a podaného prostředku spolu s svou nejmilejší manželkou a dítkami již z Mnichova sem do Vaší vys. kníž. Mil. vzácného města Pasova předvěřejším chvála Bohu se dostal, také i zde z Vaší vys. kníž. Mil. milostivého nařízení a poručení příjemným lozumentem a potřebným vychováním od jídla a pití dobře zaopatřený jsem: tak jsem tehdy nikterakž opominouti nechtěl Vaší vys. kn. Mil. za takovou obzvláštní milost, velikou štědrost a právě otcovské opatrování co nejponíženěji děkovati, co nejponíženěji při tom prosíce, aby Vaše vys. kníž. Mil. neráčila mne v této mé nynější persekuci a starosti poněkud nehodného provisionarium, však každého času věrného, ochotného a poslušného služebníka, spolu s mými opouštěti, nýbrž dáleji v své milostivé protekci mne zdržující vedle Jeho Mil. uherského a českého krále, Vaší vys. kníž. Mil. nejmilejšího pana bratra a mého nejmilostivějšího pána, s pomocí boží (kterýž oboum Vaším Mil. v stále horlivé defensi svaté katolické církve proti všechněm tejným i zjevným nepřátelům každého času milostivě přítomen býti ráčí) skrze hodné a milosrdnému Pánu Bohu líbezné Jeho Mil. Král. také chvalitebné, celému slavnému domu Rakouskému užitečné a nám všechněm věrným a poslušným spasitelné navrácení zase království českého, dá-li Pán Bůh, co nejdřívěji mne z tohoto nehodného utiskování milostivě spomoci, tak abych, kromě zachování a zdržení beze všeho mého přečinění od nejspravedlivějšího Boha předivně zachovaného života, také od mých milých předkův dobře nabytého poctivého jména, ve spravedlivé dědictví své bez nebezpečnosti a škody spolu se všemi svými plene per omnia in integrum pristino statui restitutus etiam cum fœnore ac præmio aliquo in perpetuam constantissimæ fidelitatis et obsequentissimæ servitutis meæ memoriam aliorumque summæ ædificationis exemplum, tak jakž samo v sobě slušné jest, zase do vlasti své milé přijíti a v ní bezpečněji než předtím zůstávati a hospodařiti mohl. Za kteréžto milosti a dobrodiní Vaší vys. kníž. Mil. v povinné vděčnosti co nejposlušněji se odsluhovati podle své nejvyšší možnosti po všecky časy života mého (jakž pak naději se, že ode mne až dosavád jináče shledáno nebylo a že se i potomně jináče ode mne nestane, na to se Vaše vys. kníž. Mil. vždycky dokonale ubezpečiti moci ráčí) věrně vynasnažiti chci a budu, nicméněji také, aby to i synové moji činili, je k tomu vésti chci a vedle toho obzvláštně také všemohoucího Pána Boha chceme já, má nejmilejší manželka a dítky ustavičně za to žádati, aby on jakožto nejbohatší odplatitel všelikých dobrých skutkův Vaší vys. kníž. Mil. přede vší žalostí a bídou milostivě ochraňovati jako i ve všem časném i věčném štědře žehnati ráčil. — S tím se Vaší vys. kníž. Mil. spolu se všemi mými stále milostí a protekcí poddaně poroučím. Datum ve V. v. k. Mti. biskupství a městě Pasově, 26. máje 1619.

Vaší vys. Kn. Mil.

vždycky nejponíženější a věrně nejposlušnější sluha až do smrti

Jaroslav z Martinic.

V tom tehdy pokojném městě Pasově při tom dosti dobrém pohodlí a příležitosti ke vši pobožnosti bydlel jest často psaný hrabě z Martinic se paní manželkou a všemi dětmi svými (kromě samého nejstaršího syna, hraběte Jiřího Adama, kterého jest hned z Mnichova do města Gradcu v knížetství štyrském na učení odeslal, tak aby tam cursum philosophiae v Praze slyšeti začatý, dokonal, což se i šťastně stalo) přes ostatní čas exilii sui. Kdežto všemohoucí Pán Bůh jemu se paní manželkou jeho dva syny, nejprvé Ferdinanda Leopolda Benno, a potom druhého roku Maximiliana Valentina šťastně dáti ráčil, z nichžto první od dobré paměti pana Zikmunda starého z Pethinku, probošta hlavního kostela pasovského křtěn byl, a předním jeho panem kmotrem Jeho Mil. arcikníže Leopold, slavné paměti tehdejší biskup štrasspurgský a pasovský, skrze vzácného vyslaného svého vejš dotčeného pana Margkvarta z Švendy, děkana kostela pasovského, Jeho Mil. arciknížecí radu a místodržícího v témž biskupství pasovském, býti ráčil. Jakož pak potom též hrabě Ferdinand Leopold Benno dobrotivým Jeho Mil. arciknížeti i vši důstojné a velebné kapitoly pasovské fedrungkem téhož kostela pasovského kanovníkem učiněn, jest, a jak on v duchovním tak druhý Maximilian Valentin v světském stavu z milosti boží dosavád živi a zdrávi zůstávají.

Když pak se též hrabě z Martinic z Pasova zase do království českého, od Jeho Mil. Cís. válečnou mocí dobytého, vlasti své nevděčné, s jistou Jeho Mil. Cís. vědomostí a vůlí navracovati měl, tehdy nepominul jest před tím Jeho Mil. arcikn. za všecky tam přijaté milosti a dobrodiní ponížené poděkování napsati v těchto slovích, z jazyka německého na česko přeložených:

„Vysoce osvícené arcikníže, můj milostivější kníže a pane!

Majíce já nyní s Jeho Mil. Cís. a Královské mého uejmilostivějšího pána dovolením a vědomím mou milou; ačkoli nevděčnou, avšak poněkud k nápravě přivedenou vlast, zase navštívití a tam vysoce jmenované Jeho Mil. Cís. zase nejponíženější své služby poslušně dokazovati: pročez nikoliv jsem toho opominouti nemohl a nechtěl, abych se neměl při Vaší vys. osv. kníž. Mil. tímto psaníčkem poníženě oblásiti. A ačkoliv to v pravdě Vaší vys. osv. kníž. Mil. mnohé a znamenité milosti a dobrodiní, kteréž jste mně, mé milé manželce a dítkám v největší naší potřebě a zarmoucení, proti vši zásluze mé, milostivě prokázati ráčili, téměř nemožné jest mně toliko přpomínati, ať mlčením opomijím, abych Vaší vys. osv. kn. Mil. za ně vedle náležitosti poděkování činiti, nadto výše pak na povinnou satisfakci dostatečně pomysleti mohl, — nebo v jak dlouhém exilio a největší potřebě a těžkosti jsem vězel, o tom všemohoucí Pán Bůh a já sám nejlépe vím, Vaše pak vys. osv. kníž. Mil. to až příliš seznati a mne s manželkou mou a dětmi v tatové bídě tak milostivě přispěti ráčila, že jsem v tomto mém exilium pod Vaší vys. osv. kníž. Mil. ochranou dobře v pokoji pozůstavený byl, — odkudž dostatečnou příčinu mám a vysoce zavázán jsem, V. v. osv. kn. Mil. netoliko

co nejpokorněji poděkovati, ale i také, co na mně jest, zato mými poníženými službami pilně se odsluhovati. Poněvadž pak táž milost tak veliká a štědrá jest, že mi se ku povinnému děkování slov k vynahrazení pak toho statek a jmění nedostává: avšak mezi tím s manželkou mou a dětmi (jakož se pak také má milá manželka obzvláštně pokorně zakazuje) na dokázání ponížené vděčnosti za Vaší vys. osv. kníž. Mil. dlouhého zdraví, šťastného panování, slavného vítězství nade všemi Jich nepřátely a všelijakého jiného prospěšenství u věčného Pána Boha vinšovati a žádati, vedle nejvyšší možnosti tak vynasnažiti se chtěti budu, aby Vaše vys. osv. kníž. Mil. to vedle mé ponížené naděje v skutku poznati moci ráčili. Přitom také nic jiného nevinšuji, jako aby mi štěstí opravdové occasi popřálo, v kteréž bych k Vaší vys. osv. kníž. Mil. milostivějšímu zalíbení mou k službám ochotnou mysl, s vynaložením také statku a jmění jako i života svého, mohl prokázati. Mezi tím pak Vaší vys. osv. kníž. Mil. poslušně žádám, že mne spolu se všemi mými v své další milosti a ochraně zdržovati ráčíte.

Dán z Pasova 30. maji. Anno 1622.

Vaší vys. osv. kníž. Mil.

vždycky věrně nejposlušnější služebník

J. B. h. z Martinic.

Veliká milostivost a dobrotivost Jeho Mil. arcikn. nechtěla jest nežli předce i na to psaní dále se ukázati touto přepěknou odpovědí svou, z německého jazyka na česko přeloženou :

„Leopold z boží milosti arcikníže Rakouské, kníže Burgundské, biskup Štrasspurgský a Pasovský, administrator knížecího biskupství v Murbachu a Luthers, hrabě Tyrolské a Gorické, margkrabě Elsasské.

Vysoce urozený obzvláště věrný milý! Psaní Vaše pod datum 30. maji dobře jsme dostali a Vašemu poníženému nám učiněnému děkování a dobré vůli s milostivým zalíbením jsme vyrozuměti ráčili. Již pak sami bychom sobě to vinšovali, abyste v našem biskupství pasovském za času trvajícího nepokoje v království českém tak tractirováni byli, jakž Vaše věrná upřímná horlivost a devocí k nám a slavnému domu našemu Rakouskému s poddanou pilností prokázané služby vždycky toho zaslubovaly. Ale jsouce Vám samému dosti povědomé, jak hrubou a téměř nenabytou škodu toto naše biskupství pasovské od některého času vzalo, a kterak velmi zruinirováno jest: pročez té milostivé naděje býti ráčíme, že to raději té nešťastné příhody přičítati, nežli naší k Vám stále milostivé affekcí připisovati budete. Vám se při tom vždy dále milostivě zamlouvajíce, že to, což jsme tak pro jmenované nepřiležitosti na ten čas (bychme pak rádi byli chtěli) neprokázali, budoucně ve všech Vám líbezných případnostech skutečně vynahrazovati nepomineme. S tím Vám milostí jako i předešle ustavičně naklonění zůstáváme. Dán ve Feldtkirchu 22. junii A. 1622.

Leopold.

Ad mandatum Ser^{mi} et R^{mi} Arch. Arg. et Pass. Epi. proprium
G. Rottmann.

Neméně povinnost hraběte z Martinic ukazovala, na tak milostivou a přívětivostí plnou Jeho Mil. arcikn. odpověď nemlčeti, nýbrž znova zase poděkování své aspoň tímto kratičkým lístkem, z německého jazyka na česko přeloženým, pokorně zavřiti :

„Vaší vysoce osv. kníž. Mil., vedle vinšování od Pána Boha všemohoucího dlouhého, dobrého, stálého zdraví, šťastného panování, Vaší vys. osv. kn. Mil. slavného domu nepřátel přemožení a sice všelijakého prospěšenství, vzkazují mé poslušné poddané služby dle své nejvyšší pilnosti a možnosti.

Že Vaše vys. osv. kníž. Mil. mé hrubě povinné ponížené děkování za příčinou té veliké od V. v. o. k. M. mně a mým v naší důležité potřebnosti a exilio prokázané milosti a dobrodiní z přirozené své štědrosti netoliko milostivě oblíbiti, ale také na ně s další stálou milostivou affekcí a přívětivostí odpověděti ráčila: za to Vaší vys. osv. kníž. Mil. na stotiscůkráte co nejponíženěji děkuji.

Musím a rád (rozvažujíc sobě tak veliký od Vaší vys. osv. kn. Mil. mně opěty přidaný poklad) Vaší vys. osvícené kníž. Mil. se všemi mými k věčné poddané služebnosti poslušně obligován a hotov býti chci, za šťastného sebe pokládaje, kdyby mne skrze Vaší vys. osv. kníž. Mil. milostivé poručení příležitost potkala, v kteréž bych Vaší Mil. příjemné a možné služby skutečně prokazovati a přitom i mé věrně poslušné srdce vyjevití mohl. Nebo zajisté žádostiv jsem po veškeren čas živobyті zůstávati

Vaší vys. osv. kníž. Mil.

nejvěrnější a nejposlušnější služebník

Pragae 28. Julii 1622.

J. B. h. z Martinic.

Když pak on pan Jaroslav z Martinic z Pasova po náležitém se všechněmi se tam rozžehnání do Čech odjel, tehdy Jeho Mil. Cís. ráčil jest z obzvláštní milosti a útrpnosti osobu jeho tím níže psaným listem svým Jeho Mil. knížeti Karlovi z Lichtenštejna, jakožto tehdejšímu s plnou mocí nařízenému místodržícímu svému v království českém, in meliori forma rekommandovati, z německého jazyka na česko přeloženým:

Ferdinand Drubý z boží milosti volený Římský císař, také Uherský, Český atd. král! Vysoce urozený ujče, kníže, věrný milý! Dochází Nás zpráva, žeby vysoce urozený věrný náš milý Jaroslav Bořita hrabě z Martinic na Smečně, Vokoři, Bílém Oujezdě a Malikovicích, rada naše, komorník, purgkrabě karlštejnský a našeho královského dvoru českého maršalek, s manželkou a dětmi svými již se s Pasova vystěhovati a do své milé vlasti na statky své navrátiti měl. I ačkoliv dotčené hrabě, jakž celému světu známé, vedle svých z mladosti až dosavad věrných, opravdových a velice užitečných, slavným předkům našim císařům římským a králům českým, také i Nám samým k obzvláštnímu zalíbení prokázaných služeb častokráte rozmanité obzvláštně pak při minulé ohavné rebellii tak veliká protivenství, persekucí a nenabyté škody na svých statecích vytrpěl a vystál, že snad o nich za pomínutých let brzo slýcháno nebylo; nicméně však při tom netoliko svou Pánu Bohu všemohoucímu a potomně Nám, jakožto své nejvyšší vrchnosti, vykonanou povinnost v nejmenším nezrušil, nýbrž takové své stálé věrnosti s opuštěním znamenitých statkův svých s nebezpečenstvím života svého, také dlouhým exilium chvalitebně dokázal: pročez mi slušnou příčinu toho míti ráčíme, jeho za jednoho z nejvěrnějších poddaných a rad našich držeti a přede všemi jinými na něj pozor dáti. Bude tehdy T. L. věděti pro Nás jeho v obzvláštní svou ochranu vzíti a jeho (bezpochyby) nanejvýše zruinovaných statků a poddaných s kontribucemi, mustřplaci, ložirování soldatesky, durchzugy a všelijakými jinými obtížnostmi zemskými, pokudž jen možné, jak šanovati uměti, tak aby

každý poznati mohl, že jemu pro dotčenou jeho stálou a trvanlivou věrnost všelijakou císař. a královskou milostí naklonění býti ráčíme. Dán v městě Našem Oedenburgku 7. dne junii anno 1622.

Ferdinand.

Sdenco Ad. Poppl. de Lobkovitz
Sac. R. Bohemiae Cancellarius.
Ad mandatum Sac. Caes. Majestatis proprium.
Otto von Nostitz.
Philip Fabricius.

Kteréžto však Jeho Mil. Cís. tak milostivé rekommandací on hrabě z Martinic málo jest užil. Neb byt Jeho Mil. kníže z Lichtenštejna byl jeho statkův ušetřiti chtěl, tehdy Friedtländer a jiní soldáti málo jsou ušetřili, mnohem pak méně lid nepřátelský, s kterýmž vždycky při každém vpádu do země mnozí čeští emigranti byli, a ti jsou jemu z největší záště statky a nebohý lid poddaný jeho všudy, jakž jsou nejvejš mohli, hanebně obloupili, vyplundrovali i vypálili a dokonce zkazili.

Již pak nyní musím zase se k druhému z okna vyhozenému, hraběti Slavatovi, obrátiti, kteréhožto hrubě nemocného lékař zemský Doctor Severin Scato a druhý barvíř také zemský mistr Andres (k čemuž však nejprvé oba dva jisté povolení od předních toho pozdvižení správcův dostati musili) pilně jsou hojili, tak že (mimo lidskou naději) z obzvláštní milosti a pomoci boží po některém téhodni zase k předešlému dobrému zdraví svému přiveden byl. Neb ačkoliv na těle svém žádné kosti nezlámal, však s tak veliké výše vším tělem na zem upadše a odtud velikou prudkostí předce až dolů do příkopu se svalivše, hrubě všecko tělo své ztloučené a zmodralé měl, tak že se silnými mastmi mazati dáti musel a za několik téhodnů choditi dobře nemohl. Obzvláštně pak pro tu ránu svrchu na hlavě, též na tváři a půl levé hlavy, kterou na kamen upadl, dosti dlouhý čas v hojení z potřeby strávil.

Na druhý den ti zbouření Čechové radu drževše, coby s hrabětem Slavatou, ještě z milosti boží při živobyті v Praze zůstávajícím, dále činiti měli, jeden z předních takovou přímluvu svou učinil, když (prej) někdy se přitrefí, že zloděje oběsí a provaz přetrhne se, on živý a čerstvý na zem se dostane, tehdy že jemu dále na živobyті jeho nic zlého neučiní, nýbrž dokonce ho za svobodného pustí, pravíce, že jest své právo vystál; pročez že se mu vidí, aby také tím způsobem ta milost hraběti Slavatovi, který také (prej) svou pokutu již vystál, učiněna byla, s kteroužto přímluvou všickni jiní se snesli. Ta přímluva sama v sobě byla lehkomyšlná, že jest hrabě Slavatu k zločinci, který pro své zlé skutky odsou-

zen byv oběšen býti měl, připodobnil; neb týž hrabě Slavata žádných zlých činův ani nevěry se nedopustil, nadto pak odsouzen nebyl, a tak to nevážné podobenství na něj se netrefovalo. A ačkoliv tehdáž s tím podobenstvím se snesli a dále na jeho bezhrdlí nenastupovali, však jako v arrestu najatými soldáty jej vartovati dali. A vymyslili sobě nebrzo slejchaný spis aneb revers, kterýž oni sami sformovati a sepsati dali, přinutivše k tomu téhož hrabě Slavatu, aby jej pečeti svou spečetil a vlastní rukou podepsal; v němž mezi jinými artikuli toto se dokládá, že on hrabě Slavata slibuje a připovídá pánům stavům pod obojí za sebe, dědice a budoucí své, že se nechce a nemá, nechťejí a nemají na žádnou osobu ze všech těch tří stavův tejně ani zjevně, řečí neb skutkem, ani žádným vymyšleným způsobem, jakžby leš lidská to vymysleti mohla, proto vymstívati; item až do smrti své k žádným úřadům zemským ani jiným, jakž by se ty koliv jmenovati mohly, (jakoby již jure Majestatis jim samým příslušely neb přináležely) Jeho Mil. Cís. budoucímu králi českému, anebo vrchnosti světské neb duchovní v království českém i tolikéž ven z království nižádným vymyšleným způsobem se nedati potřebovati a jich k sobě nepřijímati; a jestližeby proti témuž reversu co nejméně před sebe vzal a jemu v čem za dosti neučinil, tehdy že se páni stavové budou moci proti němu každého času podle pokut v zřízení zemském, kdožby řádu a práva, též svobod zemských obhajovati nechtěl a je rušil, zachovati.

Dosti patrně z tohoto tak hanebně sformovaného reversu strana pod obojí znáti dala, že oni toho času se domnívali, že jich svévolné a žádného gruntu a podstaty v sobě nemající gubernio a panování na věčnost trvati, aneb sice vedle jich libosti a vůle řídit se bude, a nikdá více k tomu starobylému dobrému a spravedlivému způsobu zase nepřijde, aby v království českém pořádně zase pravý dědičný král a pán jich i dále potom vždycky pravý dědic královský, z slavného domu rakouského a kmene královského pošlý, svaté pravé samospasitelné katolické římské víry se přidržející slavný král český dle práva a spravedlivosti kralovati a panovati měl. Neb sice, kdyby tak o tom nesmejšeleti, tehdyby jej, hrabě Slavatu, k takovému hanebnému zapisování nebyli přivozovali, ale raději na to myslili, že on, příjdouc zase pod takovým slavným a spravedlivým domem k předešlé svobodě a hodnosti, nebude chtíti, ani vedle práva nebude povinen to držeti a zachovávat. Tak jakž, když týž hrabě Slavata z opatrování božího k prvnějšímu dobrému zdraví svému zase přiveden byl, nemohše jich mocí odolati, přes celý rok v arrestu na

hradě pražském pod tyranskou správou jich zdržování byvše, musil lepšího a příjemnějšího času očekávati. Ale jakž jest se skrze obzvláštní milost a pomoc boží z násilné moci jich na svobodu dostal, ačkoliv ničemnost toho reversu všemu světu známa byla, sice o tom dobře věděl, že takové bezprávní a přinucené závazky a revers žádného nic neobligirují a neváží, a že vedle práva ipso jure et facto žádné mocnosti a plastnosti nemají: však nicméně chtěc osvobození jeho raději od práva dostati, nežli jej sám kaziti a vyzdvihnouti, pročež hned jest Jeho Mil. Cís. králi a pánu svému nejmilostivějšímu poníženou suplikací podal a v ní toho pokorně vyhledávajíce, aby Jeho Mil. Cís. z mocnosti své císařské a královské ten jeho přinucený revers z spravedlivého soudu a uvážení vyzdvihnouti a jeho v tom z dokonalé císařské a královské moci milostivě opatřiti ráčil. Tak jakž také toho užil a skrze obzvláštní diplomata z expedicí říšské i české kanceláře takové kassírování dostal a vedlé toho také k vyšším úřadům a větší poctivosti pozdvižen byl. A před vyjitím půl třetího léta moc a panování v Čechách strany pod obojí spravedlivý konec svůj vzalo, jakž potom z další informací mé, v tomto spisování doložené, obšírněji se tomu vyrozumí.

Týž pak hrabě Slavata tehdáž při času vyhození z okna byl Jeho Mil. Mathiáše římského císaře, uherského a českého krále radou, komorníkem, praesidentem zřízené komory české a nejvyšším sudím království českého. Po slavném pak Jeho Mil. Cís. vítězství na Bílé hoře před Prahou, nynější Jeho Mil. Ferdinand Druhý římský císař, uherský a český král, když udatnou mocí svou toho psedoregulum Fridricha falckrabě z Rejnu z dědičného království svého českého daleko vyhnati a tak je spolu s zeměmi k němu vtělenými dobyti a zase dosáhnouti ráčil, a hrabě Slavata spolu s paní manželkou svou do téhož království českého a margkrabství moravského na statky své šťastně se navrátil, hned jest ho za radu a komorníka svého přijíti a netoliko v těch předešlých dvouch úřadech jeho, totiž nejvyššího sudství zemského království českého a praesidenství komory české, milostivě confirmovati, ale i potom rozdílně, když se příležitost udála v ouřadech zemských proměny činiti, byl od Jeho Mil. Cís. nejprvé nejvyšším komorníkem a potom nejvyšším hoffmistrem téhož království učiněn; léta 1625 pak také od Jeho Mil. Cís. za skutečnou tejnou radu přijat a léta 1628 nejvyšším kanclířem království českého učiněn, léta 1637 po smrti Jeho Mil. Cís. Ferdinanda Druhého slavné paměti od nynějšího Jeho Mil. Cís. krále a pána nás všech nejmilostivějšího jak za skutečnou tejnou radu tak za nejvyššího kanclíře v království českém

(klíč komorní též jemu dajíc) konfirmován a potvrzen byl. V kterýchžto vzácných povinnostech s obzvláštním Jeho Mil. Cís. spokojením a zalíbením, jako i celého království a vtělených zemí žádostivou satisfaccí až posavád zůstává. Vedle toho také od Jeho Mil. Cís. týž hrabě Slavata obzvláštními vzácnostmi obdařen byl, totiž on i dědicové a potomci jeho za hrabata svaté římské říše vyzdvižení s praedikatem vysoce urozeným, i k tomu další titul on sám dostal a po něm všickni prvorození descendentes neboližto dolů zstupující potomci „vládař domu hradeckého;“ nicméně také Jeho Mil. Cís. jemu, obzvláštně v království českém a zemích k němu vtělených místo neb sedání v sněmích, soudech a radách i jiných všelijakých shledáváních a shromážděních ihned po knížatech přede všemi nejvyššími ouředníky královskými a zemskými dáti a vykázati i tak daleko tuž milost rozšířiti jest ráčil, aby té vzácnosti a přednosti dědicové jeho, jak po jeho smrti prvorozený syn jeho, tak potom vždycky každý nejstarší mužského pohlaví z linie jeho pocházející tím vším způsobem, jakž jsou tu vzácnost někdy prvorození páni z Rožumbergka v království českém mívali, každého času bez vší excepce stále užívati mohli. Pro lepší podstatu a budoucí pamět, jako i jemu k obzvláštní poctivosti tolikéž novým zřízením zemským A. 29 šíře konfirmováno a potvrzeno jest. K čemuž také Jeho Mil. Cís. dědičný ouřad s titulem nejvyššího šengkství království českého jemu hraběti Slavatovi a po něm nejstarším dědicům z linie jeho poslym dobrotivě přidati ráčil.

Mimo ty všecky nadepsané ještě i tuto další milost Jeho Mil. Cís. témuž hraběti Slavatovi uděliti a jej i prvorozeného jeho i každého z linie jeho pocházejícího nejstaršího dědice comitem palatinum se všemi těmi velikými regaliemi, které se od Jich Mil. císařův římských předním knížatům, hrabatům a pánům při té vzácnosti dávají, vyzdvihnouti ráčil.

A tak strana pod obojí v Čechách se všemi a všelijakými rozdílnými praktykami svými, jakž koliv se hrubě snažili, nemohli jsou přece jak před vyhozením tak i po vyhození jeho z okna k tomu nikdá přivést, aby on v předních vzácných ouřadech a povinnostech císařských a královských a zemských potřebován a užíván nebyl, aniž se jim tak daleko přijíti dostalo, aby naddotčený revers aspoň byli adlegirovati mohli a směli.

Ale navrátím se zase k vypisování další mé informací. Potom po některém čase jeden z předních původův toho zbouření hraběti Slavatovi vzkázal, že přejíce jemu mnoho dobrého s svým dobrým zdáním překazil, že jest spolu s druhým tovaryšem svým zamordován nebyl; neb že jsou se jini

na tom byli snesli, aby je tulichy zamordovali, ale on že jest odrazoval a k tomu přivedl, že jsou toho neučinili. Hrabě Slavata jemu zase na to vzkázal, že se jemu vidí, že malou příčinu z toho děkovati má; neb že se v historiích římských psáno nachází, že Juliusa Císaře patriotae jeho v radním místě tulichy zamordovali; ale aby osoby urozené z vyšších stavů, také urozené a vzácné osoby v předních úřadech postavené z okna kdy vyhoditi měli, takového příkladu že se v historiích nenachází, poněvadž sice obyčejně psi a kočky a ne lidé z oken se vyhazují. Replicíroval ten jistý, že jest on ani k tomu z okna vyhození neradil, s tím pak nadepsaným zdáním svým že jest aspoň překazil, že jsou ihned v kanceláři všickni tři zamordováni nebyli. Ale v pravdě jest to více obzvláštnímu řízení a opatrování božímu nežli čemu koliv jinému připisovati, že jest je, obzvláštně pak hraběte Slavatu, nic takového nepotkalo; neb on při tom vyházení osoby své z okna pravou rukou jednoho pantu tak tuze se chytil, že jeden z těch, kteříž jej vyhazovali (a to ten, který se hraběti z Martinic posmíval, že na *auxilium beatae Virginis Mariae* volá), vytrhše tulich svůj z pošvy, hruškou od něho téměř hraběti Slavatovi dva prsty na též pravé ruce jeho hrubě ztloukl a až do kosti prorazil, tak že barvíř potom s hojením těch dvou prstů dosti dlouho činiti měl. I poněvadž osoba ta tulich svůj obnažený v rukou držící tak snadno jej do života hraběte Slavaty vraziti, jako hruškou od něho prsty stlouci mohla (vzvláště vidouce, že to vyhození z okna hraběti z Martinic již napřed vyhozenému na zdraví jeho nic neuškodilo), kdož tedy při tom obzvláštní ochranu boží patrně poznati nemůže?

Týž pak hrabě Slavata ode dne vyhození z okna přes celý rok na hradě pražském v domě kněžny z Lobkovic jako v arrestu zůstával; neb vždycky šildtwacht před týmž domem stála, a nemohl od tehdejších nepořádných direktorův a správcův zemských žádného jiného dovolení dostati, než toliko do kostela hlavního svatého Víta a jiných dvou kostelův, totiž sv. Jiří a všech svatých, vše na hradě pražském ležících, choditi. V tom pak roce nezahálel, nýbrž písma svatá a mnohé podobné traktáty pro potěšení duše své čítal, častokráte s pobožnými duchovními a světskými osobami, kteříž jej navštěvovali, konversiroval a vedle toho, co jest ho při tom vyhození jej z okna spolu s hrabětem z Martinic a s jedním sekretářem potkalo a co jest před, při a po vyhození jich z okna toho dne se dalo, i co jest také předešle při některých sněmích zvláště léta 1608 a 1609 od strany pod obojí, pro rozmnožení domnělého náboženství jich bouřlivého, se dalo, s pilností a bedlivě spisoval, k tomu také, co jest se tak v tom roce

jeho na hradě pražském zůstávání od těch nepořádných direktorův a správcův zemských uvažovalo a řídilo, dostávajíce on skrze osoby, kteréž při těch uvažováních mezi nimi bývali, pravdivé zprávy, o tom do Vídně pro vědomost tehdáž Jeho Mil. císa. Mathiáše a jeho Jeho Mil. Císa. předních pánův rad i také Jeho Msti Císa. pánův poslův do Hispanie, pánu hraběti Khevenhillerovi psával a avisiroval, a s takovou prozřetelností v obzvláštním opatrování božím to činil, že jest skrze to v žádné nebezpečnosti nepřátel svých nepřišel a se nedostal. Tak jakž oni všelijak potom dychtěli a o to usilovali, aby jej v skutku pochytili a potom dle vůle své trestati mohli.

Ta jistá osoba, kteráž jemu hraběti byla vzkázala, že jest toho příčina byla, že on tulichy zamordován nebyl (jakž málo výše o tom zmínka učiněna jest), oznámiti dala témuž hraběti Slavatovi, že páni direktori o tom dobrou vědomost mají, kterak on všecky jejich činy, rady a tejnosti přezvídá a o tom do Vídně psává a je prozrazuje. Za kteroužto příčinou tíž páni direktori na poštách, při branách a všudy jinde nařídili, aby dobrý pozor na to dávali, a jestliže kde psaní jeho se najdou, které on buď do Vídně neb kde koliv jinam o činech a radách jejich píše, tehdy že chtějí s ním hůřeji zacházeti, nežli při vržení z okna se dalo. Táž osoba že mnoho dobrého jemu přejíc nechťela pominouti tu výstrahu jemu dáti. On zase jí oznámiti dal, že z toho vzkázání velice děkuje, a kdyby se měl znáti, že to činí, tehdyby již sám sebe odsuzoval, a kdyby zapírali měl, tehdyby jemu věreno nebylo; pročť že nechce nic jiného říci, než toliko bedlivě vystříhati se, aby pro takový skutek do jich trestání nepřišel. — Jak Pán Bůh předivně jej, hrabě Slavatu, v jedné i druhé věci milostivě chrániti ráčil, že jsou jej nemohli v skutku najíti, aby jej podle vůle své trestati mohli, mohloby se obšírně to vypisovati; ale mezi jinými mnohými příběhy dva toliko tuto přivedu. Předně v příčině listův psávání. Jednoho času, a to měsíce novembris v půl létě po vyhození z okna, jeden císařský služebník, který také v službě jeho, hraběte Slavaty, od mladosti byl, dostal postbrief od těch direktorův, aby pro vyřízení svých některých věcí do Vídně jeti mohl. Při kteréžto příležitosti on hrabě Slavata několik pagetův listův do Vídně i Hišpanie jemu dal a svěřil, s tím napomenutím, aby je tak opatřiti hleděl, aby jinému do rukou nepřišly. Vedle čehož on se snažil zachovati a dal ty pagety listův do polštářův na voze, na kterých on spolu s jinými seděl. Direktori pak jináče nesmejšleli, než že beze vší pochyby on, hrabě Slavata, nezanedbá při té příležitosti listy rozdílné psáti a odeslati; pročť to zajisto měli, že jeho tu v skutku postihnou a

jemu to tak zastaví, aby musil další v tom praktyky zanechat. Tak jakž jeden z prostředku jich hraběti Slavatovi tehdáž byl vzkázal, že má s ním utrpení, že vidí jaké neštěstí jeho potkává, neb že jsou páni direktoři jednoho na poště za tím, který do Vídně jel, vyslali, aby všechny listy od něho vzal, nepochybující že jeho, hraběte Slavaty, listy budou, a že jsou dali v jednom domě v zámku (kde někdy Jeho Mil. Cís. Rudolfa tejná rada a nejvyšší komorník pan Rumpff bydlíval) pro něho arrest přistrojiti a pevné mříže tam udělati, do kteréhož jej dáti chtějí, tak aby žádný k němu choditi nemohl; a nedouce jemu ani černidla ani papíru že mu to psávání jiným listy a noviny dostatečně zastaví a zabrání. On, hrabě Slavata, žádné odpovědi na to nedal, toliko z toho návěští sobě daného děkoval, a nemoha již to jináče změnit, zůstával intra spem et metum, očekávaje přezvědět, zdali ten vyslaný jaké listy jeho dostal. Ten pak vyslaný jeden měšténin pražský byl (kterýž po tom slavném vítězství před Prahou pro své těžké proti Jeho Mil. Cís. v té rebellii české přečinění provazem strestán a oběšen byl) a dosti opatrně tu věc před sebe vzal. Neb příjevše na poště do města Hradce na ráno, vyčkal až ten, který do Vídně jel, na vůz vsedl a tu, spolu s jedním hejtmánem nad praporcem knechtův (který od stavův pod obojí do města Hradce za guarnisi dán byl) k tomu vozu přistoupili a oznámili s ukázáním patentu od direktorův, v kterémž doloženo bylo, kterak jistou zprávu mají, že on od stříbra hotových peněz velikou summu s sebou ven z království do Vídně veze, pročez aby z vozu ssedl, truhlice své otevřel, a co s sebou veze, ukázal a odtud dále až do dalšího pánův direktorův nařízení nejezdil.

Ten, který do Vídně jel, stavěl se pro takové jeho přehledávání a arrestírování velice zle spokojen býti, a z vozu ssednouce dal svou truhlici do jednoho pokoje v jednom domě v městě nésti a polštář, na kterém seděl s hněvem pod lavici hodil. V truhlicích pak žádné stříbro ani peníze hotové naloženy nebyly. Než rozdílná psaní od některých osob z Prahy do Vídně svědčící ten z Prahy vyslaný nalezše, hned je k sobě vzal, proti čemuž ten do Vídně jedoucí sobě stěžoval, že v patentu direktorův stojí toliko od stříbra a peněz, pročez že nenáleží, aby on k sobě cizí listy bráti měl. Ten vyslaný z Prahy dal za odpověď, že od pánův direktorův sobě oustně poručeno má, aby všechny listy, které koliv tu nalezne k sobě vzal a s sebou do Prahy přivezl. Musil toho při tom zanechat a vyndajíc z kapes kalihot svých cokoliv při sobě měl, oznámil že mimo to žádných jiných listův ani od stříbra ani od peněz při něm se nenajde. Dotčený vyslaný z Prahy s tím spokojen

byl a nic dále nepřehledával; ten pak, který do Vídně jel, nashválního na poště do Prahy vypravil s tím vzkázáním hraběti Slavatovi, aby se nic nestaral, že listy od něho svědčící dobře opatřeny a zachovány jsou, tak že jest je ten vyslaný od direktorův nedostal.

Hrabě Slavata nad tím v mysli své nemálo potěšen jsouce, slušně sobě do týchž nepořádných direktorův a správcův zemských stěžoval, že jsou tak neupřímně s ním zacházeli, davše oni na jeho žádost patent svůj tomu, který do Vídně jel, aby on svobodně se všemi věcmi svými celé království české projeti mohl, nestyděli se potom poslati za ním a pod praetextem, jakoby nějaké stříbro a peníze s sebou vezl, tak potupně jej přehledávati a listy, které mu někteří jeho známí v Praze odvedli, žádajíce, aby je s sebou vzal, mocně pobrati a jej v městě Hradci arrestirovati dáti. A tak dotčení nepořádní direktori nedostavše předce toho, čeho žádali, museli se zato hanbiti; však dali psaní, aby ten, který do Vídně jede, předce dále do Vídně cestu svou vykonati mohl. Kterouž on s obzvláštní pomocí boží šťastně vykonavše, ta všecka platná psaní od hraběte Slavaty sobě svěřená, tak opatrně zachovaná, tam v Vídni všudy kde a kterým náležely, pořádně a dobře dodal. Z tohoto příkladu znáti, jak milosrdný Pán Bůh jej, hraběte Slavatu, obzvláštně v tom opatrovati ráčil, že jsou nepřátelé jeho dostatečnou příčinu dostati a jej dále trápiti nemohli; neb ten, který od direktorův z Prahy za druhým do Vídně jedoucím vyslán byl, kdyby toliko ty polštáře byl do rukou vzal, tehdy bylby hned snadno v nich ty pagety listův omakati, potom je z nich vytáhnouti a zpátkem s sebou direktorům přinést a dodati, a tudy hrabě Slavatu jako v skutku postiženého velice konfundirovati mohl, a oni direktori též byliby jej tím snáze a hůře dle vůle své strestati mohli. Ale Pán Bůh neráčil to zlé na něho dopustiti, nýbrž skrze omámení a zaslepení vyslaného jich z Prahy ráčil jej tak předivně a dobrotivě salvirovati a je direktory zahanbiti, tak jakž i potomně žádný týden v tom roce arrestu jeho neminul, aby on do Vídně psávací a skrze rozdílné prostředky duchovních i světských osob (neb via ordinaria na poště nikdá svých listův neposílal) je odsílati i také z Vídně listy přijímati neměl, a nikdy takové listy se nezmařily, mnohem pak méně nepřátelům jeho do rukou přišly.

Přivedu také tuto jiný příklad, kterak Pán Bůh jej hrabě Slavatu předivně zachovati ráčil, že spisování jeho, kteréž v tom arrestu činil, nepřátelům jeho do rukou se nedostalo. Totiž hrabě Slavata co tak sám sepsal aneb raději větším dílem diktiroval, dal to na čisto přepisovati jednomu, který

předešle jeho písařem, potom pak při deskách jedním ingrossistem byl, s pilností jej napomínaje, aby při deskách nic toho nepřepisoval, než toliko v svém lozumentu. Ale on ho v tom neposlechl, nýbrž mnohokrátě předce to při deskách zemských přepisoval, jiní pak nekatoličtí písaři na jeho psaní bedlivý pozor dávali a jednou na jeho dotazování: „nescio, quid haec verba significant“ pravili, že hraběti Slavatovi některé věci přepisuje. Pročež jednoho dne dvě osoby z prostředku direktorův z stavu panského a rytířského z soudné světnice nahoru k deskám přišly, a přistoupivše k tomu jistému ingrossistovi, který to přepisoval, otázali se ho, co jest toho dne psal, načež on odpověděl, že jest některým obyvatelům, kteří od něho rozdílných výpisův z desk míti žádali, na psaní jich zase odpovědi své dával, a tu jim hned táž psaní jich i odpovědi své aneb koncepty jich ukázal. Však oni na tom přestati nechtěli, ale ihned co jest koliv od listův i jiných spisův jak při sobě v kapsách schovaných, tak i v příhradách pulpitu svého zavřených měl, ty všecky vyndati, pulpitu a příhradu otevrouce ven je vyložiti a jim odvésti musil. Což vše ty osoby k sobě vzavše jiným spoludirektorům dolů nesli, a tu je všecky s pilností přehledli a přečetli. I ačkoliv ničeho toho, čeho hledali, jsou nenašli, však nicméně toho ingrossistu do vězení bílé věže vsaditi rozkázali pod tím zámyslem, žeby (prej) o páních stavích pod obojí zlé mluvili a při jednom shledání, měvše dobrý rauš, mezi jinou řečí pravili, že v království českém dobře nebude, až Jeho Mil. král Ferdinand Druhý (také již římský císař) v království českém kralovati a tu jedinou samou víru katolickou pod jednou toliko v zemi trpěti ráčí. Dále pak často psaní direktori, když v těch spisích od ingrossatora při deskách, co míti chtěli, nenalezli, poslali dva písaře své k hraběti Slavatovi a jemu vzkázali, že toho jistou zprávu mají, kterak jest on mnohé věci jedné osobě při deskách psáti dal, a záležejíc na tom páňům direktorům nemálo, to co jest on tak psal viděti, pročež aby on jim to vše hned poslal. Hrabě Slavata toho tak nenadálého vzkázání poněkud se ulekl; však zase to jim pověditi vzkázal, že se k tomu zná, že jest některé věci tomu ingrossatoru přepisovati dal, což že vyhledati a odeslati chce, a žeby rád, aby direktori jednoho z prostředku svého k němu poslali, tak aby tím lépe jim přitom něco oustně vzkázati mohl. S čímž jsou ti písaři zase odešli. Než hrabě Slavata ihned vyhledavše spisy své, některé z nich spálil a některé z nich pilně schoval, kdyby jej přehledávali, aby je nalézti nemohli, některé pak spisy, o které on nedbal, nýbrž žádostiv byl, aby je direktori viděli a čtli, vzláště jakým způsobem jest on pod-

dané své hradecké k víře sv. katolické pod jednou vedl, ne přílišnou přísností a mocí přinucováním, než povlovností, právě otcovským napomínáním a jim obšírným předkládáním, aby příkladem jeho od bludův a zavedení odstoupili a k víře svaté katolické samospasitedlné přistoupili. Navrátili se ti dva písaři zase od direktorův a oznámili, že ku pánům direktorům, kteří právě tehdáž jiné veliké a těžké zaneprázdnění před sebou mají, žádný přijetí nemůže, pročez aby po těch písařích ty spisy odeslal. On hrabě Slavata vždy se vymlouval, že to tak na ten způsob učiniti nemůže. S tím ti písaři odešli, a direktori pak poslali opět k němu jednoho německého sekretáře svého. Tomu hrabě Slavata některý arch svých spisův odevzdal, v nichž něco málo dotčené materie sepsáno bylo, s tím doložením, že on to v svém tehdejším způsobu pro svou recreaci píše; dědicové a budoucí jeho že budou moci také to potomně čítati; toliko žádal, aby mimo je, direktory, jinému k přečtení toho nedávali. Ten sekretář s tím odešel, však brzy zase se navrátil s tím oznámením, že páni direktori z toho jim odeslaného sepsání poznávají, že musí ještě víceji toho napsáno býti, pročez aby jim to také odeslal. Hrabě Slavata na to odpověď dal, že jest ovšem toho ještě mnohem víceji sepsáno bylo, ale vidouce, že jiní žádostivi jsou mimo vůli spisy jeho viděti a potom je vedle vůle své vykládati, pročez že jest raději všechno to do ohně, který hned tu v komíně vlaském pokoje jeho hořel, vhodil a na prach spálil, tak že nemá již co více jim poslati, na čemž přestati a tak se spokojiti musili. Nicméně direktori poslali ještě jiné osoby do lozumentu toho ingrossisty od desk a tam předce všechny jeho spisy vyhledati, odtud vyzdvihnouti a přehlídnouti dali. Hrabě Slavata pak nepominul jest k manželce toho ingrossisty poslati a jí se dotázati dáti, zdaliž ty spisy, které on jemu přepisovati dal, tolikéž našli a s sebou vzali. Ona hned zase vzkázala, že všechny ty spisy hraběte Slavaty, které pán manželu jejímu k přepisování dal, ležely jsou na stolečku, a ti vyslaní od direktorův že jsou je v rukou svých měli i čísti počali, však jich s sebou nevzali, nýbrž tam zanechali; pročez je hraběti Slavatovi bez porušení v celosti odeslala s tím dalším vzkázáním, že jest u svého manžela v arretu se zastavila, a on jí oznámil, aby hraběti Slavatovi pověděla, poněvadž jsou oni ty spisy páně, které on u sebe přepisoval, z obvzláštní ochrany boží nenalezli, tehdy že není pánu potřebí žádné další starosti o ně míti; neb že on, bude-li od nich examinován, na to, co jest pánu přepisoval, k tomu se nikoliv přiznati nechce. Tak jakž potom při takovém svém examinu a dotazování, co jest hraběti

Slavatovi přepisoval, oznámil, že jest přepisoval jeden diskurs německý, v kterémž se prokazovalo, že páni stavové v království českém pod obojí zle činí, že náboženství své válečnou mocí rozmnožovati chtějí, neb že Kristus Pán a apoštolé jeho tak jsou nečinili, pročez že to stálé nebude. A ačkoliv mimo to sice že jest také některé jiné věci témuž hraběti Slavatovi přepisoval, však že se nedobře v tom pama- tuje, co jest to vše in specie bylo. (O tom diskursu praveno bylo, že jest jej byl Doctor Hogae, kurfiršta saského dvorský praedikant, sepsal a direktorům odeslal). A tak direktori do- třeného ingrossistu z toho arrestu, v kterémž jsou ho za ně- kterou neděli z oumyslu zdržovali, zase na svobodu jsou pu- stili. Však proto, že jest byl člověk horlivý katolický pod je- dnou, dále ho při dskách zemských za ingrossistu více trpěti nechtěli, nýbrž ke dskám zemským choditi dokonce zapověděli.

Z tohoto přivedeného příkladu opět se poznati může, kte- rak milosrdný Pán Bůh hraběti Slavatovi z velikého nebez- pečenství pomoci ráčil, tak že jsou direktori nepřátelé jeho v skutku nepopadli, aby jej právně přemoci a trestati mohli; neb co jest koliv on tak spisoval a potom přepisovati dal, to se vše proti celé straně pod obojí i na veliké ztenčení a za- hanbení těch nepořádných direktorův patrně vztahovalo, a ten, který to přepisoval, ačkoliv to velice neopatrně a proti vůli i ča- stému napomenutí hraběte Slavaty činil, že jest při dskách zemských to psával, však s obzvláštním řízením božským se to stalo, že toho dne, když někteří z prostředku direktorův k tomu ingrossistu přišli a jej přehledávali, on toho nepsal ani při sobě neměl, ježto prvé předtím několik dní pořád při dskách to přepisoval; ale toho dne dostavše sice některé od jinud psaní, na ně odpověď dával, a proto se těmi spisy nezaneprazdňoval. Druhé, kdyby byli direktori ne samé písaře ale někoho z prostředku svého k hraběti Slavatovi vyslali, tehdy on — nemoha toho zapírat, aby tomu ingrossistovi při dskách některé věci k přepisování byl dáti neměl, a byvše tehdaž v jejich moci bylby jim nemohl odepřít, jestliže ne všecky, alespoň některé spisy jim odeslati, anižby některý z direktorův, jsouce k hraběti Slavatovi poslán, jako ti písaři, jemu se odbyti dáti a tak snadno beze všeho vyřízení zpátkem zase odejít. Nadto pak on hrabě Slavata bylby neměl dosti času k tomu, aby z těch všech spisův dle vůle své některé vybrati a z nich, které se mu líbilo, jim odeslati, jiné pak za sebou nechati a lépe schovati mohl; anobrž bylby nepochybně ten vyslaný z prostředku jich direktorův všecky spisy, které- by koliv při témž hraběti Slavatovi byl nalezl a uhlídal, hned s sebou vzíti chtěl, tak jako ten, který do Hradce vy-

slán byl, všechny listy, které koliv nalezl a spatřiti mohl, s sebou vzal. Třetí i to hraběti Slavatovi k dobrému se zdařilo, že jsou direktoři hned na též jedinké výmluvě toho ingrossisty přestali a na něj víceji netiskli, aby se přiznal, co přepisoval, aneb že jsou se i oni sami na to nevyptávali, od koho jest hrabě Slavata ten německý diskurs dostal; neb se tehdaž nevědělo, aby jaký jiný exemplář v Praze více býti měl mimo ten, který direktoři dostali. A kdyby oni byli tužeji na to tiskli, vyzvědětí mohli, kdo jest to pronesl i takový diskurs hraběti Slavatovi k přečtení a přepsání zapůjčil. Čtvrté i to za obzvláštní opatrování boží poznati se může, že ti, kteří od direktorův do lozumentu toho ingrossisty posláni byli, sami jsou spis, který on od hraběte Slavaty k přepisování za sebou měl, na stole ležeti nalezše a jej v rukou svých majíce i čísti počavše, nicméně předce s sebou nevzali, nýbrž jej tam po sobě zanechali, tak že jest nikdá do rukouch direktorův nepřišel, nýbrž hrabě Slavata zase jej dostal. Dále i toto nevidělo se mně v místě tomto mlčením pomínouti, kterak skrze obzvláštní prozřetelnost boží tehdaž, když jest častopsaný hrabě Slavata na hradě pražském v ar-restu zůstával, vzáctný zámek a město jeho Hradec Jindřichův řečený k zkáze nepřišly; neb čtvrtého měsíce po vyhození z okna totiž měsíce septembris Jeho Mil. císař Mathiáš vyslati ráčil jednoho svého generala, pana hrabě Dampira, s nemalým počtem lidu válečného okolo 6000 jízdného i pěšího, na větším díle Uhry, do království českého. Kterýž přitahše se svým lidem do Čech, dostal se ihned na jedno panství jeho, hraběte Slavaty, Nová Bystřice řečené, dvě míle od Hradce ležící. Hejtmán jeho aneb ouředník panství hradeckého, domnívaje se, že na místě vrchnosti své velikou věrnost a poslušnost k Jeho Mil. Cís. tudy prokáže, poslal jednoho officíra zámeckého k panu Dampírovi na Bystřici s tím oznámením, že dva hejtmani se dvěma praporci knechtův 600 silní stavům pod obojí náležející v městě Hradci v guarnisi leží, na předměstích že žádné varty nedrží, v zámku guardii mají; on že jim chce toho večera dosti vína dáti, aby se opili a málo na vartu dbali; ten vyslaný zámecký že k jedné tejné fortně do zámku cestu ukáže, skrze kterouž budou moci snadno v zámku býti, že žádný nepřezví, a po opanování zámku že budou moci také snadno i města se zmocniti a guarnisi stavův pobiti a zjímati, aneb odtud vyhnati. Pan hrabě Dampir té rady uposlechl a vedle takového vzkázání o půl noci s lidem svým k městu Hradci přitáhl, ale na předměstích rozdílné šildtvachty nalezl, kteříž vystřelením svým guarnisi návěští dali, kteráž v městě i v zámku byla, tak že jsou se rychle k bránění hotovili.

Ten pak zámecký official, vida a slyše takové 'střílení, hned utekl a se skryl, tak že lid válečný pana hraběte Dampira nevěda, kudy k té fortně zámecké trefiti, bez vyřízení odtud zpátkem odtáhnouti musil. Při tom pak znamenati sluší, že sice na vzetí toho města a zámku Jeho Mil. Cís. málo záleželo, nebo bez vzetí jeho předce Jeho Mil. Cís. armáda bezpečně mimo město protáhnouti mohla, tak jakž po některých málo dnech pan hrabě z Buquoi se vší armádou Jeho Mil. Cís. od Peldřímova k Budějovicím českým táhnuce mimo město Hradec protáhl a na předměstí přes noc zůstal, kdežto jemu táž guarnisí stavův v městě nic překaziti nemohla. Naproti pak tomu, kdyby byli ti hejtmané stavův pod obojí té noci šildtwachty na předměstí nedali a pan hrabě Dampir s lidem svým do zámku skrze tu tejnou fortu se byl dostal, tehdyby nic jistějšího z toho bylo nenásledovalo, nežli vyplundrování, anobrž dokonalá zkáza zámku i města Hradce Jindřichova, tak jakž při některých jiných zámcích a městech v témž království českém to se stalo. Ale z opatrování božího týž zámek a město bez vyplundrování a porušení až do dnešního dne v celosti zůstává. A tak ve všech těch třech nebezpečných příhodách naplnilo se dictum Davidis regis: „Qui habitat in adjutorio Altissimi in protectione Dei coeli commorabitur,“ to jest slova krále Davida: „Kdo přebývá v pomoci Nejvyššího, v ochraně Boha nebeského bydleti bude.“

Navráťce se zase k předešlému spisování věděti sluší, že hrabě Slavata po vyjití roku dosti pracně a těžce dovolení dostal, že jest s paní manželkou svou paní Lucií Otilií rozenou z Hradce jen do Teplice 7 mil od Prahy pro nabytí lepšího zdraví jeti mohl, kdež mimo obyčejný způsob déleji se držel, a potomně míli odtud na zámku Duchcově, nechťeje zase do Prahy jeti, se zdržoval, v té naději postavený byvše, že Jeho Mil. Cís. general-leytnambt pan hrabě z Buquoi s armádou Jeho Mil. Cís. Prahu z moci tehdejších nepořádných správcův brzy vytrhne a zase k povinné Jeho Mil. Cís. poslušnosti přivede, a on tehďáž že se bude moci svobodně tam zase navrátiti. Ale zmejlila ho ta naděje; neb netoliko tehďáž se to nestalo, ale nepořádní direktorové, správcové a raddy zemské v království českém skrze patenty všem třem stavům království českého sjezd k outerému po památce sv. Máří Magdaleny, jinak dvacátého pátého dne měsíce července letha 1619 rozepsali a na hrad pražský položili. Ku kterémužto sjezdu a shromáždění páni stavové margkrabství moravského (však toliko ze třech stavův téhož margkrabství, panského, rytířského a městského, jisté osoby a obyvatelé pod obojí, kteří po smrti Jeho Mil. Cís. Mathiáše Druhého ja-

kožto krále českého též s stayy království českého pod oboji se spolčili a podobně jako Čechové 30 osob z prostředkův svých, z každého stavu politického po 10 osobách, za direktory, správce a raddy zemské volili a nařídili; neb stav duchovní s nimi nedrželi, ani páni obyvatelé téhož margkrabství pod jednou), knížata a stavové hořejšího a dolejšího Slezka, též stavové hořejších a dolejších Lužic jakožto vtělení údové, nicméně páni stavové pod obojí hořejších a dolejších Rakous (ti, kteříž podobně jako Čechové též se Jeho Mil. Císaři Ferdinandovi Druhému, dědičné vrchnosti své nejmilostivější, sprotivili a rebellirovali) své vyslané s plnou mocí vypravili, kterýžto sjezd v sobotu po památce stětí svatého Jana zavřín byl.

Jak jsou stavové pod obojí království českého při tom sjezdu s těmi pány vyslanými z vtělených zemí Jeho Mil. Cís. Ferdinada Druhého (kterýž, ačkoliv ne tehdáž, ale brzy potom, ještě téhož měsíce augusti, právě když na hradě pražském to jednáno bylo, od Jich Mil. kurfirštův duchovních i světských v městě Frankfurtu nad Maynem za římského krále volen a za římského císaře publicirován býti ráčil; však uherským králem a korunovaným již tehdáž králem Českým býti ráčil), pravého dědice království českého i korunovaného krále a pána svého, k správě a kralování v témž království připustiti nechtěli, ale jiného, totiž Fridricha toho jména Pátého, pfalcgkrabě při Rejnu, kurfiršta za svého krále českého nepořádně volili a vyhlásili: o tom níže na jiném místě obšírněji informovati a psáti budu. V tomto místě toliko toto doložím, že jsou ti nepořádní stavové pod obojí s podpisem pod jménem všech třech stavův království českého, tehdáž na hradě pražském pospolu shromážděných de dato 22. dne měsíce augusti a. 1619 při tom sjezdu svém listy posílací, pánům obyvatelům téhož království (těm, kteří tehdáž k tomu sjezdu se nesjeli a sjeti nechtěli) svědčící, tisknouti dali, v nich oznamující, že sjevše se u velikém počtu do Prahy na uvažování toho hlavního artikule, měloliby se Jeho Mil. králi uherskému Ferdinandovi Druhému zase psáti čili ne, nastoupili a na tom se s týmiž všemi přivtělenými zeměmi společně a jednomyslně snesli: „Poněvadž jest Jeho Mil. král Ferdinand na onen čas nepořádně proti privilegiím a svobodám téhož království za krále českého přijat a korunován, a to ještě pod jistými a znamenitými výminkami, kterýmž jako oné přísaze od Jeho Mil. jim vykonané a reversu od sebe odvedenému jest se od Jeho Mil. zadosti nestalo, a tak Jeho Mil. sám z toho přijetí a korunování za krále českého se vyvésti a jeho zbaviti ráčil; aby nic psáno nebylo, nýbrž raději to všemu světu skrze apologii v známost uvedeno bylo, proč

a z kterých příčin již více Jeho Mil. k správě a regimentu připustiti oni nemíní. Pročež uvozující jim takové snešení své v známost, podle toho jednoho každého z pánův obyvatelův k tomu napomínají, aby se před nimi při jich shromáždění aneb před pány direktory neprodleně a nejdéle od dodání téhož psaní v týmdni pořád sběhlém buďto ústně aneb listem pod pečetí svou a s podpisem vlastní ruky své v tom zjevně a patrně ohlásili, také-li sobě to, na čem jsou se tak společně z strany Jeho Mil. krále Ferdinanda snesli, oblíbili a k tomu přistoupiti chtějí, tak aby vědouce jedni o druhých, jakého kdo oumyslu jest, věděli „čím se spraviti a jak se k jednomu každému zachovati.“

Vyrozuměvše tomu hrabě Slavata (neb ačkoliv tehdáž v městech pražských nebyl, však co se v raddách direktorův jako i také při tom jich sjezdu radilo a dalo, každodenně skrze jisté zprávy o tom přezvídal), pro dokázání své stále poddané věrnosti Jeho Mil. Cís. králi a pánu svému nejmilostivějšímu netoliko do měst pražských se zase navrátiti nechtěl, ale hned takovou heroickou resolucí učinil, aby spolu s paní manželkou svou ven z království českého vyjel a mnohá vzáctná panství v Čechách a v Moravě v moci nepřátel svých a zpronevěřilých Čechův a Moravanův zanechal, v té naději, že všemohoucí Pán Bůh nejmilostivější vrchnosti jeho slavné vítězství nad neposlušnými a zpronevěřilými poddanými Jeho Mil. milostivě dáti ráčí, tak aby on potomně do vlasti své se navrátiti a statky své zase dostati mohl. A ačkoliv tehdáž intra spem et metum postaven byl, však raději všelijakou bídu a nouzi trpěti a v ní třebaš do smrti zůstávající život svůj dokonati chtěl, nežli s těmi spronevěřilými krajany neb landtsmany svými v nějaké slávě a rozkoši zůstávati měl. Nacházejíce se pak právě tehdáž pan Adam z Šternbergka, Jeho Mil. Cís. radda a nejvyšší purgkrabě pražský, na zámku svém Libochovicích, půl čtvrtý míle od zámku Duchcova (na kterémž se tehdáž hrabě Slavata zdržoval), nepomínnul hrabě Slavata k němu sjeti. A vyrozuměvše od něho, že jest od těch nepořádných direktorův obsílací psaní dostal, aby neprodleně do měst pražských najíti se dal a bez vědomí a dovolení jich, direktorův, nikam neodjížděl: pročež hrabě Slavata témuž nejvyššímu pánu purgkrabí persuadiroval, aby raději spolu s ním z téhož království vyjel, nežliby na takové psaní do Prahy jeti a jako v arrestu zůstávati měl, vzláště že bude museti nebo spolu s jinými jiného krále voliti, aneb tomu na odpor se stavěti; a k čemuby koliv z těch dvouch věcí přistoupil, žeby nemohlo než mnoho zlého jemu z toho pojití. Pročež týž nejvyšší pan purgkrabě, jakožto rozumný

a rozvážlivý pán i stále Jeho Mil. C. věrný poddaný a služebník, oblíbil sobě přednešení a dobré zdání hraběte Slavaty, a vzavše s sebou paní manželku svou, paní Marii Maximilianu hrabinku z Vysokého Czollera a dívky své milé obojího pohlaví větší i menší, ihned na druhý den po takovém shledání a promluvení z Libochovic vyjel, a příjevše na zámek Duchcov odtad potom předce dále spolu s týmž hrabětem Slavatou ven z království českého vyjel.

Kurfiršt saský (kterýž tehdáž ještě se byl neresolviroval při Jeho Mil. Cís. proti Jeho Mil. nepřátelům a rebellům státi, nýbrž neutralem býti chtěl) ráčil jest obyvatelům království českého čtyry města N. N. N. N. offerirovati, pokudžby kdo z nich v těch nebezpečných časích válečných z Čech do jeho země se reterirovati chtěl, tehdy aby to učiniti a svobodně do kteréhokoliv z těch čtyř měst přijeti neb přijíti aneb manželku a dívky i třeba nejlepší věci své pro lepší bezpečnost a pod ochranu Jeho Mil. kurfirštské poslati a tam je opatřiti mohl. Pročež hrabě Slavata, vyrozuměvše takovému zakázání kurfirštskému a nacházejíce se on tehdáž tak blízko od pomezí míšenských, že ve dvou hodinách ven z království českého do Míšně volně vyjeti mohl, nemeškal jest spolu s nejvyšším panem purgkrabím upřímo do města Freyburgku jeti. Kdežto příjevše, oznámil jest jim kommandant, který se v tom městě nacházel, že od Jeho Mil. kurfiršta pána svého takovou ordinanci sobě danou má, aby do města každého pustil a Jeho Mil. kurfirštu o něm oznámil, ale odtud zase ven z města odjeti aby žádnému bez jistého vědomí a povolení Jeho Mil. nedopouštěl. Načež ihned jsou ti oba páni nepominuli jednoho z služebníkův svých k Jeho Mil. kurfirštu vypraviti a Jeho Mil. skrze psaní svá příčiny v známost uvést, pro které z království českého, vlasti své, na ten čas odjíždějí, totiž že jsou pro žádné své zavinění nevyjeli, ani že odtud vypovědění nejsou, než toliko vyrozuměvše tomu, že stavové království českého pod obojí sobě jiného krále voliti chtějí, tehdy že oni pro dokázání povinné věrnosti své k Jeho Mil. králi svému dědičnému a korunovanému Jeho Mil. Ferdinandovi Druhému nikoliv toho přítomni býti nechtějí, nýbrž raději všechny statky a jmění své opustili a ven z vlasti své vyjeli, ponížene Jeho Mil. kurfiršta žádajíce, aby jim toho milostivě přiti ráčil, aby zatím tu v městě Freyburgku anebo jinde, kdyžby jim příhodné místo vykázati chtíti ráčil, bezpečně spolu se všemi svými se zdržovati a zůstávati mohli.

Jeho Mil. kurfiršt jak vyzvěděl, že ti dva páni z Čech do jeho země a města Freyburgku přijeli, prvé nežli Jeho Mil. psaní došlo, poslal k gubernatorovi téhož města, aby jim

oznámil, že jsou oni v tehdejších roztržitých časech bez opovědi do země Jeho Mil. přijeti neměli, a tak žeby sice slušnou příčinu míti jim oznámiti dáti ráčil, aby tou cestou, kterou jsou tam přijeli, zase zpátkem se navrátili; ale z jistých uvážlivých příčin že toho zanechávati, však to návěští jim dávati ráčí, aby ti oba páni tu v tom městě tak blízko od pomezí českých nezůstávali, nýbrž do jiného města dáleji od pomezí se obrátili; nežli manželky, dítky a jmění své, pokudž chtějí, že v tom jednom městě od Jeho Mil. deputirovaném bezpečně zanechati moci budou. Přijevše též k Jeho Mil. kurfirštu vyslaný s psaním od týchž dvou pánův, přinesl jest s sebou kundtschaft z kanceláře Jeho Mil. kurfiršta sobě daný v tom smyslu, že to psaní Jeho Mil. kurfirštu dodáno jest a že Jeho Mil. toho při předešlém oznámení zůstavovati ráčí.

Ti dva páni vyrozuměvše takovému oznámení, resolvirovali se do města Erffurtu svou cestu vzíti a tam na čas se zdržeti, a vyslali zase k Jeho Mil. kurfirštu s žádostí za pasbrieff, a aby skrze zemi Jeho Mil. dále bezpečně projeti mohli, podle toho také od Jeho Mil., jakožto protektora a ochrance téhož města Erffurtu, připsání k ouřadu, aby jim na ten čas byt v tom městě dopřán byl, žádali. Pasbrieff od Jeho Mil. dostali, ale takového připsání dostati nemohli. A vypravivše se tíž páni zase na další cestu se všemi lidmi a věcmi svými, pan Adam z Šternbergka s svými vozmi a fůrami v městě Lipště zastaviti se nechtěl, ale mimo jel a v jedné vsi obědval; než hrabě Slavata jedouc skrze město v jedné hospodě obědval, a dotazující, co se nového z Prahy píše, byl jemu extract k přečtení ukázán, v kterémž se dokládalo, že nejvyšší pan purgkrabě s hrabětem Slavatou tejně z Čech ujeli a týž nejvyšší pan purgkrabě že přes dvakráte stotisíc širokých tolarův s sebou veze. Hrabě Slavata těm novinám se zasmál pravě, že se o nejvyšším panu purgkrabí dobře ví, že pán tak dobrým hospodářem jest, že svých peněz darmo ležeti nenechává; pročž že k víře podobné není, aby tak velikou summu peněz před rukami míti a s sebou vésti měl. Však nicméně, poněvadž oba dva páni předce nemálo peněz na hotově i nemálo od stříbra s sebou vezli, takových novin všudy rozepsaných nemálo se ulekli, obávající se, aby někde na cestě zplundrování nebyli; ale chvála Bohu bezpečně tehdáž projeli. Přijedouce do Erffurtu a vzavše sobě lozumenty ve dvou dobrých hospodách, přednímu purgkmistru žádost svou přednésti dali, aby jim dovoleno bylo některé lozumenty sobě tam najíti a za některý čas tu se zdržeti. Dostali nejprve odpověď, že v tom městě čtyři purgkmistři jsou, z nichž jeden že doma není a jiní tři že musejí vyčkatí, až

se ten navrátí, tu že teprva to uvážiti společně a na to odpověď dáti chtějí. Potom pak tu odpověď dali, že z jistých uvážlivých příčin k tomu povoliti nemohou; než chtějí-li se ti páni se všemi lidmi a věcmi svými v těch hospodách, do kterýchž vtrhli, zdržovati a do vůle své zůstávati, že jim toho příti chtějí. Kterážto odpověď těm pánům velice nepřiležitá byvše z mnohých příčin, nevěděli sobě jiné rady dáti, než že hrabě Slavata s některými málo služebníky svými na koních svou cestu k Wirczpurgku vzal, nejvyšší pan purgkrabě s fraucimorem, dětmi a jinými zatím v hospodách v Erffurtu pozůstal, však potom též za hrabětem Slavatou k Wirczburku jel. Přijevše hrabě Slavata do Wirczburku, přednesl jest tehdejšímu biskupu Jeho Mil. knížeti Juliusovi žádost svou a nejvyššího pana purgkrabího, aby oba se všemi lidmi a věcmi svými na čas v témž městě zůstávati mohli; ale Jeho Mil. Kníž., měvše tehdáž 1000 jízdných a regiment pěších 3000 silný verbovaných a nejvyšší i jiní přední officíři v témž městě quartirovaná jsouce, vymlouvati se ráčil, že potřebujíc v městě pro své raddy, officíry a služebníky lozumenty, není na ten čas možné, aby ti dva páni s tak mnoho osobami, které s sebou měli, v témž městě pohodlnými lozumenty opatření býti mohli.

Zvěděvše pak hrabě Slavata, že Jeho Mil. Cís. po slavném svém korunování za krále římského v Frankffortě nad Maynem ráčil oumyslu býti již odtud zase odjeti, však v jistotě se nevědělo kudy svou cestu vzíti ráčí, uznavše toho potřebu býti, při Jeho Mil. poníženě se ohlásiti a milostivě vůli Jeho Milosti vyrozuměti, kde by se s nejvyšším panem purgkrabím pražským obrátiti a toho času zdržovati měl: pročež v Wirczburku na poštu sedl a k Frankffortu jel a do Aschaffenburgku 4 mile od Frankffortu přijevše a srozuměvše, že Jeho Mil. Cís. toho dne tam přijeti ráčí, tu zůstal, potom při Jeho Mil. Cís. poníženě se ohlásil. A jedouc Jeho Mil. Cís. k Wirczpurku, on také Jeho Mil. Cís. z Aschaffenburgku až tam poddaně sloužil, a přezvěděvše Jeho Mil. Cís. milostivou vůli, aby z mnohých dobře uvážlivých příčin spolu s nejvyšším panem purgkrabím v těch roztržitých časích zatím v Pasově zůstával, tak se oba poslušně zachovali. Po odjezdu Jeho Mil. Cís. z Wirczpurku zůstal tam hrabě Slavata a dočkal jest nejvyššího pana purgkrabího se všemi jich obouch lidmi a věcmi. Jeho Mil. pan biskup ráčil je na zámku lozirovati a za některý den dobře traktirovati.

Ačkoliv ti páni s pilností při Jeho Mil. Kníž. panu biskupu toho vyhledávali, aby jim své zdání uděliti ráčil, kudyby nejbezpečněji cestu svou k Pasovu předsevzíti mohli, Jeho Mil.

Kníž., soudice tehdáž ze všech stran veliká nebezpečnost, nebylby je rád s svým zdáním zavedl; pročez nechtějice jim žádného zdání svého udělit, oni sami se resolvirujíc za nejlepší uznali, aby tou cestou, kterou Jeho Mil. Cís. bezpečně projeti ráčil, jeli a se ohlásili, že ku dvoru Jeho Mil. Cís. náleží. Přijevše do Donawertu, nejvyšší pan purgkrabě se všemi svými dětmi a jinými lidmi na šiffu po Dunaji do Pasova přijel. Hrabě Slavata s dotčenou paní manželkou svou a paní mateří její paní, Kateřinou hrabinkou z Mondtfurtu, po zemi k Augšpurku, Mnichovu a tak k blahoslavené panně Marii do Starého Ettinku, potom do Pasova jeli, a tak všickni z milosti boží šťastně se tam dopravili a v témž městě až do šťastného Jeho Mil. Cís. před Prahou vítězství, po něm pak zase do vlasti a k statkům svým se navrátili.

Nevidělo mně se také toho mlčením pominouti, kterak po ten celý čas, v kterémž se hrabě Slavata v Pasově zdržoval, Pán Bůh jemu tak žehnati ráčil, že všecky věci jeho v Čechách, v domě jeho v Praze i na statcích jeho a paní manželky páně zanechané, k ztrátě a k zmaření nepřišly, což z tohoto dvojího příkladu se poznati může. Totiž hrabě Slavata zanechal jest v Praze v domě svém v guardarobě své všecky své chodící šaty, z nichž mnozí ještě noví byli, kteréž jest přes dvakráte na sobě neměl, a to všecko, co v též guardarobě se nacházelo, za několik tisíc zlatých šacovati se mohlo. Po odjezdu hraběte Slavaty z Čech hospodář jeho v tom domě, člověk správný a opatrný, v témž domě jednu skrejši, totiž dobrý sklípek pod zemí našel a do toho všecky ty šaty a věci z guardaroby vzaté a v několika truhlách složené vnést a zazditi dal, takže by nesnadno byl kdo mohl tu skrejš naleznouti. Ale po některém málo měsíci ten zedník, který tu skrejši zazdíval, neřádnou žádostivostí nějakého zisku svého to prozradil a jednomu z prostředku direktorův to oznámil. Kteríž jednoho dne k vícerou, když z hradu pražského z raddy vycházeli, dva z prostředku svého do téhož domu vyslali a hospodáře ptáti se dali, kdeby guardaroba hraběte Slavaty byla. Když o místě oznámil s tím doložením, že jest to místo a pokoj prázdný, poněvadž jest hrabě Slavata šaty své a co v tom místě bylo, všecko odtud vyzdvihnouti a jinám schovati dal: oni se dotazovali, zdaliž v témž domě v některém stejném místě ty věci a šaty se nacházejí? Ten hospodář za odpověď dal, že on v tom žádné vědomosti nemá. Oni oznámili, že na druhý den se zase navrátí a jej v klamu naleznouc zahanbiti a ukázati, že pravdu nemluví, i potom jej strestati dáti chtějí. S tím odešli. Zatím pak ten hospodář hned v noci sám cihly, kterými ta skrejše zazděna byla, vy-

zdvihl a z té skrejše ze všech truhlic šaty chodící a to vše, co se koli v nich hraběti Slavatovi náležejícího nacházelo, vybral, v prostěradlech z okna do jednoho domu nejbližšího spustivše jednomu svému důvěrnému příteli, v témž domě bydlícímu, k opatření a schování dal a tu skrejši zase těmi cihlami a čerstvým vápnem zazdil. Na druhý den ti dva direktoři přišedše do domu přivedli s sebou zedníka toho, který předešle tu skrejši zazdíval, a hospodáře se dotazovali, zdaliž ještě zapírá, že o šatech a věcech hraběte Slavaty žádné vědomosti nemá? On vždy zapíral a k ničemuž se znáti nechtěl. Pročež kázali tomu zedníkovi to místo vyhledati a otevřít, i spatřivše v též skrejši několik truhlic státi, hospodáři řekli, že nyní poznávají, jak on podvodně zapíral, a tudy slušně trestání zasloužil. On pak vždy stále zapíral, pravíce, že v těch truhlicích jsou toliko některé šaty služebníkům hraběte Slavaty náležející; nebo to, co témuž pánu hraběti náleží, vše dávno z domu vyzdviženo a pryč odtud odvezeno jest. Když oni sami do té skrejše vešli a ty truhlice otevřeli, našli, že v nich nic jiného nebylo, než toliko šaty služebníkův chodící. Pročež s hanbou odtud odešli a týž zedník špatné poděkování, ovšem pak žádného spropitného nezasloužil. Z toho příkladu znáti jest, jak Pán Bůh předivně to řídil, že jsou direktoři ty vzácné svršky hraběte Slavaty nedostali; neb kdyby byli hned prvního dne zedníka s sebou vzali, byliby všecko to dostali. A jest i to s podivením, že jest zedník nepoznal a direktorům nepověděl, že jest bylo to zazdění hrubě čerstvé a že s prvnějším jeho zazděním hejbáno bylo, i také že jsou na samém prostém zapírání hospodáře přestali. Ty pak svršky, ačkoliv potomně ještě rozdílné příhody vystály (o čemž vypisovati zanechávám), však vždy všechny zouplna témuž hraběti do Pasova dodané byly.

Druhý příklad. Týž hrabě Slavata spolu s paní manželkou svou od stříbra, čalounův, kobercův, pěkných furhankův a jiných vzácných svrškův za mnoho tisíc zlatých na zámcích svých Hradci a Telči zanechal. A byvše toho žádostiv, aby tyž svršky z rukou nepřátel svých vymoci a k sobě do Pasova dostatí mohl, i vymyslíl k tomu tento prostředek. Vypravil jest fůru z Pasova na Hradec pod tím praetextem, že některé osoby z čeládky své při sobě nepotřebuje a je tam posílá, mezi nimiž jedna osoba ženská byla, jejížto manžel na témž zámku cimberworterem byl. Táž žena přijevše na zámek Hradec, pomalu však často v košících ty přední a vzácné svršky, prostěradly přikryté, jakoby se špinavé šaty ze zámku dolů k pradlí nosily, pilně do města vynášeti dala. A když ty koše svršky naplněné skrze varty nešeny byly,

nikdy žádný z soldátův a vartýřů nehledali, zdaliž co jiného v těch koších jest, nýbrž byvše tak všeckny ty svršky ze zámku do města vynešeny, potomně od některých měšťanův, lidí handlovních, s kupeckými jich věcmi zvláště mezi palíky suken z města vyvezeny a v Moravě na zámek hraběte Slavaty Teleč skládány byly. Potomně ta žena, dostavše od toho kommandanta, který v Hradci guarnisi stavův pod obojí měl, dovolení, aby na Teleč sjeti mohla, ona ty všecky svršky, které z Hradce tam přivezeny byly i které předešle tam zůstávaly, na několik vozův složiti a bezpečně do Pasova odvézti dala. A musíce ty vozy přes panství třeboňské jeti, sedláci na zámek Třeboň kommandantu stavův zprávu dali, že jsou času nočního několik fasunkův plných hraběti Slavatovi náležejících věcí přes to panství k Budějovicím vezli, a ti vozové že tak těžci byli, že se pod nimi na jednom místě jeden mostek zlámal, tak že jsou jej sotva spravili a dále jeli. Ten kommandant ihned tu zprávu do Prahy direktorům napsal, kteříž nařídili dvě osoby z stavu panského a rytířského za kommisáře; ti na Hradec a Teleč přijeli a pilně se dotazovali, kdeby svršky hraběti Slavatovi a paní manželce jeho náležející se nacházely, vědouce (prej) oni, žeby jich veliký forroth před rukami býti měl. Dostali odpověď: Ačkoliv od předních věcí nemálo tu bylo, však že z poručení Jich Mil. odtud vše vyzdviženo a do Pasova vezeno jest, a poněvadž od žádného jim zapovědíno nebylo, aby odtud nic bráti nedali, anobrž od sklepův a truhlic, v nichž samy ty věci byly, klíče ne oni, ale Jich Mil. za sebou měli, s kterýmiž jednu osobu ženskou z Pasova vypravili a ty věci vyzdvihnouti dali. A potom ukázali jim sklepy a truhlice prázdné. Ti kommisáři, učinivše o tom zprávu direktorům, oni opět s hanbou obstáli a toho, čeho dostati žádostivi byli, nedosáhli, ježto kdyby byli po odjezdu hraběte Slavaty z Čech ty svršky hned pryč odvézti dali, byliby hraběti Slavatovi víceji k rukám přijíti nemohly, aneb kdyby je byli inventirovati a popsati dali, tehdy by žádný z těch správcův, kteří na zámku zůstávali, nimi hejbatí a je ven vydati byl nesměl; tak jakž jsou strany správy statkův učinili, že jsou zapověděli, z důchodův jemu, hraběti Slavatovi, nic neodsílati, než jim k ruce musili dávatí a odvozovati. A tak v tom příkladu obzvláštní opatrování boží se poznává, že hrabě Slavata větších škod od nepřátel svých nepocejtí a dále pro tu věrnost, kterouž k své nejmilostivější vrchnosti svým z království českého pryč odjetím ukázal, dobrá naděje jeho nikoliv nezmejlila. Neb v tom času, co se v Pasově zdržoval, se všemi svými žádného nedostatku netrpěl, majíce prostředek netoliko na ty peníze, které z Čech s sebou vyvezl, živ

býti, ale také Jeho Mil. Cís. z Čech z panství svého Krumlovského a Jeho Mil. arcikníže Leopold z důchodův biskupství svého pasovského jemu nemalou pomoc na vychování jeho učiniti ráčili.

Po slavném vítězství Jeho Mil. Cís. před Prahou hrabě Slavata, navrátil se zase do Čech, panství svá a paní manželky své v celosti nezkažené a nevyplundrované našel. Neb mnozí smejšleli, že Hendrich Mathes z Turnu, domnívající se, že ta správa a vládnutí rebelské v Čechách stále bude, naschválně proto panství hradecké šanovati dal, aby od vojákův hubeno a kaženo nebylo, že jest o ně stál a naději měl je za své dědičné dostati. Nyní pak též panství v Čechách jako i panství telecké na Moravě nemálo na důchodech ztenčeny jsou, a to skrze veliké škody a záhuby od lidu válečného vzaté, vzláště pod generalstvím Friedlanda, který asi dva měsíce před smrtí svou poslal jednu armádu 10.000 lidu jízdného a pěšího silnou pod praetextem neboližto zámyslem, jakoby do zimního kvartýru do margkrabství moravského táhnouti měli, a když na panství hradecké a telecké přijeli, tu naschválně ten lid zastaviti a jej za několik dní zdržeti davše, potom zpátkem zase povolali, z čehož veliká záhuba těch obou panství následovala, a jinak smejšleno nebylo, nežli že jest týž Friedland to na schválné vymstění učinil, věda, že on hrabě Slavata při dvoře Jeho Mil. Cís. činům jeho hrubě odporný byl. Však že jest týž hrabě Slavata vše dobře užitečné a vzácné své nejmilostivější vrchnosti obmejšlel, to se snadno z následujících effectibus souditi a poznati může.

Prvé, nežli k další informací přijdu, toho ještě ku pochvale těch dvou hrabat doložiti mně se vidělo, totiž že před tím vyhozením jich z okna někteří dobří přátelé jich upřímně jim návěští dali, že strana pod obojí, u velikém podezření je majíc, proti nim tak zazleni jsou, že je dokonce zamordovati chtějí a miní. Čemuž oni vyrozuměvše, důvěrně o tom některým pánům spolumístodržícím Jeho Mil. Cís. oznámili, z nichž jeden za odpověď dal, aby takovým zprávám nevěřili; neb že žádného příkladu se nenachází, aby kdy kteří z pánův obyvatelův království českého proti Jich. Mil. římských císařův a králův českých místodržícím co podobného před sebe vzíti měli. Druhý pak odpověděl, že takové řeči škodlivé jsou; nebo žeby některé prudkého hněvu osoby, uslyšíc to, třebas co jsou snad prvé nikdá nemyslili, teprvá nyní v úmysl svůj vzíti i skutkem vykonati mohli. Tíž pak dva hrabata sejdouce se spolu, nepominuli jsou zdravě to při sobě uvážiti, zdaližby z Prahy odjeti a před takovou o nich zle smejšlející furií časně se salvirovati mohli, a na tom společně zavřeli, že jim jakožto netoliko nejvyšším ouřed-

níkům zemským, ale i Jeho Mil. Cís., nejmilostivější vrchnosti, své místodržícím odjeti nikoliv se netrefí, a žeby se jim to nemohlo nežli zle vykládati. Pročež na tom se snesli, při povinnostech svých v Praze stále s doufáním v samou ochranu a pomoc božskou setrvati, že je opustiti neráčí, tak jakž také je v tom naděje jejich nezmejlila.

Že pak Hendrich Mates z Turnu jak v nadepsaném místě citovaném tak v tom ve všem svém spisu žádné zmínky o vyhození z okna pana Filipa Fabriciusa, tehdáž sekretáře českého nečiní, smejšlím příčiny toho dvě býti. Jednu, že jest se to jemu od nich casualiter et non praemeditate stalo, poněvadž jsou to mezi sebou nikdá neuvážili, nadto pak nezavřeli, aby téhož sekretáře z okna vyhoditi měli. Jakž pak před tím vyhozením z okna někteří přední vůdcové toho pozdvižení a zbouření témuž pánu Filipovi pravili a jej ubezpečovali, aby on se neobával, že se jemu nic nestane, ano i ty od jiných k tomu vyhození těch dvou hrabat deputirované osoby stavu panského a rytířského jeho se nedotýkali a sami jej nevyhodili, nežli jiní se ho ujali a to jemu také učinili. Pročež nevidělo se témuž z Turnu o tom psáti a to zastávati, k čemu sám neradil. Druhou příčinu smejšlím tuto býti, že jest se jemu, z Turnu, obrany a slušné příčiny, kteroužby přednésti a napsati byl mohl, že jsou to slušně a spravedlivě učinili, nedostávalo, ješto žádná pochybnost není, kteří jsou jemu to vyčítali, jak jsou Čechové hanebně zle učinili, že jsou dva Jeho Mil. Cís. místodržící z okna vyhodili, a že jsou také ti na třetího, pana Filipa sekretáře, nezapomenuli, poněvadž i z toho skutku týmž rebellům odpovídati přísluší a náleží. Však proto předce on z Turnu nemohl by tou omluvou, že jest k tomu neradil, obstáti; neb v tom samém dosti viny měl, že on, moha to zbrániti, toho neučinil, nýbrž slyšíce, an jiní o témž panu Fabriciusovi sekretáři pravili, že on těch dvou hrabat pochlebňíkem a také z té roty jesuitské jest, pročež že nejlépe jest, aby za týmiž dvoumi také ven z okna vyhozen byl, k čemuž když on mlčel a jiní to před očima jeho předce vykonali, tehdy snadno souditi se může, že týž z Turnu tolikéž sobě ten třetí hanebný skutek obliboval. Ale Pán Bůh též dopustiti neráčil, aby témuž panu sekretáři to vyhození z okna co na živobytí a zdraví jeho škoditi mělo, tak jakž nahoře, kdež se o tom vyhození vypisuje, obšírněji doloženo jest.

Z této mé pravdivé informací každý pravdu milující čtenář poznati moci bude, jak Pán Bůh ty tři z okna vyhozené osoby předivně chrániti ráčil, že jsou proti vůli nepřátel svých při živobytí zůstali a z moci jich bezpečně vysvobozeni byli.

Ačkoliv z Turnu v svém spisu o takovém jich zázračném při živobytu zachování žádné zmínky nečiní, však ve dvou letech po vyhození jich, totiž léta 1620, přijel byl jeden turecký čiauš, vyslaný do Prahy k falckraběti Fridrichovi, tehdejšímu jich nepořádnému králi, a ukazujíc jemu zámek a palác pražský, uvedli jej také do kanceláře české a ukázali jemu z okna ten příkop, do kterého často psaní dva páni hrabata s panem sekretářem Filipem vyhozeni byli. Při kterémžto ukazování jeden z předních původův té začaté rebellie byl (kterýž před dvouma lety s jedním Jeho Mil. Cisaře Rudolfa poslem, panem Davidem Ungnadem, v Konstantinopoli byvše, tureckých věcí dobře povědom byl) a ten byl z jednoty bratrské, totiž Václav Budovec z Budova (o kterémž doleji, když se informací, jak se při sněmích léta 1608 a léta 1609 dalo, obsírněji zmínka se učiní). Ten tomu čiaušovi oznamoval, že v tom příkopu pod tím voknem hrubá hromada papíru, co tak z kanceláře od zbytečných listův a papírův z toho i dolejšího okna dolů vyházeli, byla a tak že ti vyhození měkce na tu hromadu papíru padli a proto se neurazili. Ten čiauš nepřestal se diviti, že z tak veliké vejše padše živi zůstali. Na to on řekl, že papeženci obyčejně s čárami zacházeti umějí, pročez že smejslí, že ti tři vyhození, jsouce tuzí papeženci, skrze čáry sobě pomohli a tak se při životech zachovali. Kterážto zpráva přílis omylná a nepravdivá byla. Neb jistá věc jest, že v tom příkopě na tom místě, kde jsou padli, ani sice tam nikdež jinde žádná listův a papírův hromada nebyla, nejsouce při kanceláři ten obyčej, aby se zbytečné a nepotřebné listy neb papíry z oken vyhazovati měly, než raději spáleny bývají. Tak jakž hrabě Slavata z téhož okna vyhozený ne měkce na papíry, ale tak trvdě na kamení pod oknem na zemi ležící padl, že jest se nemálo stloukl a sobě hrubě na životě a zdraví ublížil; jakož také jistá věc jest, že ty tři vyhozené osoby žádných čarův neužívaly, nýbrž Pánu Bohu tak se vroucně modlily, že každý pravdu milující křesťan tomu místo dal a dává, že jsou všecky samou obzvláštní a zázrační pomocí a ochranou boží od smrti při živobytu zachovány, což i ten každý, který ve spisích svých o tom vyhození zmínku činí, k obzvláštnímu divu a opatrování božímu to přičítá. Toto pak, co se tuto v té věci píše, nečiní se to z nějakého pochlebenství, jakoby ty osoby z okna vyhozené za tak pobožné a jako za nějaké svaté držány býti měly, že jsou od Pána Boha tak předivně od smrti zachovány byly; nežli to se bez pochlebenství s pravdou psáti může, že jich nevina a justa causa, pro kterou trpěli, příčina byla jich zachování. Neb jistá věc jest, že jich odporníci velicí a ouhlavní nepřátelé víry

svaté katolické římské byli, a že jsou tito dva hrabata horliví a vroucní obhájitelé též pravé víry svaté v království českém byli. Protož odporníci jich byliby rádi, aby oni ven z království i ven z světa vypuzeni byli, pravíce, že dvojího způsobu obyvatelé v království českém katoličtí pod jednou se nacházejí. Jedni katoličtí římští, kteří je a jich náboženství nepersequitirují, nýbrž vedle tehdejšího zřízení zemského i potom vedle majestátu a porovnání jich o náboženství učiněného za jednoho člověka s nimi jsou. Druzí že jsou katoličtí španělští, kteří je a jich náboženství pod obojí persequitirují. Ale takoví že jsou byli kníže z Lobkovic a často psaní dva hrabata; pročez všelijak, obzvláště z počátku kralování Jeho Mil. císaře Mathiáše, o to se snažili, aby ti tři v království českém žádných ouřadův neměli. O jichžto zlých v té věci praktikách mohlo by se obšírně psáti, ale na ten čas se to pomijí. A když jsou to sobě dovésti nemohli, tehdy chtěli je z světa spraviti a hanebně zamordovati. Však i v tom nic nedovedli, nýbrž oba dva hrabata živi zůstali a ještě (jakž nahoře doloženo) z milosti boží živi a zdraví zůstávají, z odporníkův pak jich, kteří toho vyhození z okna původové a pomocníci, ano i ze všech těch, kteří toho přítomni byli, již málo kteří na světě živi zůstávají, nýbrž mnozí z nich ohavnou smrtí z tohoto světa sešli, ať mlčím že ze všech těch tehdaž zbouřených Čechův málo již který více v království českém se vynachází, ať pokudž kteří ještě tu jsou, tehdy již k víře svaté katolické s nejmilostivější vrchností a s jinými pány spoluobytely téhož království jednomyslně se srovnávají. Mohlby někdo říci, že pana Fabriciusa sekretáře ti zbouření Čechové za tak horlivého v jich náboženství pod obojí odporníka nedrželi, tak jakž jeho někteří přední z nich téhož času při vyhození v kanceláři české ubezpečovali, aby se neobával, že se mu nic nestane. A nicméně Pán Bůh jeho tak dobře, jako ty druhé dva hrabata vyhozené ochránil. Na to se může za odpověď dáti, že se jemu nevinnému tím osoby jeho z okna vyhozením, tak dobře jako těm předepsaným oboum pánům, veliké bezpráví a křivda stala; neb kdež se jemu přičítalo, že jest on byl jich pochlebníkem, to se na jiné miniti nemohlo, než toliko když jsou ti dva hrabata v kanceláři české v raddách proti bludnému jich náboženství něco radili, že jest on, tolikéž jim pochlebujíc k tomu napomáhal, a tím způsobem dle jich výkladu odporníkem jich byl, ale vedle mého zdání justam causam, spravedlivou při, zastával i skrze to meritiroval a zasloužil také v tom protivenství a soužení svým obzvláštní ochrany boží. Druhou vinu jemu přičítali, že jest on byl roty jesuitské, kterýmžto jemu od nich

domněle přičteným hříchem on jest nezasloužil, aby měl z okna vyhozen býti. Neb ačkoliv ti zbouřilí Čechové všecky patres Societ. Jesu (mimo jiné katolické religiosi) za ouhlavní nepřátely svého zcestného náboženství drželi a za tou příčinou ihned v desíti dnech po vyhození z okna netoliko z jich kollegie v starém městě pražském, ale i z jiných třích kollegií v témž království českém, z krumlovské, hradecké a chomutovské, a tak ze všeho království českého vyhnali a vypověděli; podobně též páni Moravané, když jsou se s českými bouřiči spojili, tak učinili a v tom jich obojím vypovězení doložili, že to má trvati na věčnost: ale taková jich věčnost velmi brzo konec svůj vzala. Neb v království českém po některém málo měsíci, když hrabě Buquoi s armádou Jeho Mil. císaře Mathiáše do království českého se dostal, a do města Budějovic Českých vtrhl, město Krumlov a to celé panství z moci rebelské vyňavše tyž patres Societ. Jesu do jich kollegie krumlovské zase uvedl. Po tom pak slavném vítězství Jeho Mil. Cís. nad rebelly, byli jsou oni sami rebelští sektáři jak z království českého tak z margkrabství moravského vypuzeni a patres Societ. Jesu netoliko jsou do svých kollegií zase uvedeni byli, ale i několik v nově fundirovaných kolegií a residencí v království českém dosáhli a tak se rozmnožili, že ne to jich nepořádné a vzteklé vypovězení, ale pořádné jich se osazení všudy buohdá do posledního soudného dne šťastně trvati bude.

Item. Mohlby někdo říci, proč se to knížeti Zdenkovi z Lobkovic, hraběti Vilémovi Slavatovi a hraběti Jaroslavovi z Martinic tehdaž nejvíce přičítalo, jakoby oni tři v zastávání pravé svaté víry katolické ze všech v království českém nejhorlivější byli, ješto se ví, že mnozí jiní z pánův obyvatelův téhož království tak horliví v zastávání též svaté víry, jako ti tři byli. Na to se odpovídá, že se smejší ta příčina toho býti, že byvše ti tři páni v ouřadech a povinnostech Jeho Mil. Cís. královských a zemských v témž království postaveni, dávala se častěji příčina, vzláště v radách kanceláře české, materie religí se dotýkající, uvazovati a při sněmích, vzláště když o ten majestát na náboženství činiti bylo, mnozí jsou doslechali, že tito tři k tomu dokonce jsou neradili. Pročež také ti tři nejvíce v jich nenávisti držáni byli. Tak jakž i sám Hendrich Mates hrabě z Turnu těm třem toliko všecku vinu přičítá, jakž z následujícího textu jeho spisu tomu se vyrozumí. A nebyvše tehdaž kníže z Lobkovic přítomen, nemohli proti němu jízlivou furí svou vylíti, než nad těmito dvouma jsou ji tím vztekleji a ukrutněji vykonali. Však Pán Bůh všemohoucí ráčil to předivně řídit, že ta bona causa, pro kte-

rouž jsou tiž oba hrabata trpěli, tak dobře obstála a zvítězila, i dosavad šťastně triumfuje, že již v témž království českém toliko ta jediná sama svatá víra katolická římská a samospasitedlná se exerciruje a provozuje.

Nyní se navrátím zase k textu spisu hraběte z Turnu, kdež počíná přednášeti příčiny, pro které ti dva hrabata z okna vyhozeni jsou, takto vypisující :

VIII.

Darauff ich umb Gedult anzuhören gebetten undt vorgewiessen, wass Ihr Kay. Maytt. Rudolphus, unsser allergnädigster König undt Herr für einen Landtag mit unss den Ständen des Königreichs Böhmeib geschlossen undt wie der Gnaden Majestat-Brieff, so unss gegeben von Ihr Kay. Maytt. Seeligster Gedächtnuss auch von den damahligen Herrn obr. Burggraffen Herrn Adam von Sternbergk, undt Herrn Obr-Landthoffmeistern Herrn Adam von Waldstein löblich und rühmlich zu gedenken undterschrieben. Da es aber auff die Herrn Obristen Kantzler Sdenko von Lobkowitz, Herrn Slavata, Herrn Smetzanský komben, haben Sie sich solches verwaigert in dero ängen gewiessen nicht befinden können, zue unterzeichnen, wie da die Stimmen in solcher grossen Versammlung erhebt sein worden, undt was für scharpffe Reden herausgeflossen, wiel ich auss Bescheidenheit, auch kürtzehalber nicht erzehlen, den es ist leicht zu erachten La Lingua corre, dove il dente duole.

To jest: Načež když sem za ztrpení k vyslyšení žádal a přednesl, jaký jest Jeho Mil. Cís. Rudolf král a pán náš nejmilostivější s námi stavy království českého sněm zavřítí ráčil a lterak ten majestát nám daný, jak od Jeho Mil. Cís. slavné paměti, tak od tehdejšího nejvyššího purgkrabího pana Adama z Šternbergka a nejvyššího pana hoffmistra, pana Adama z Waldštejna podepsán byl. Když pak na nejvyššího pana kanclíře Zdenka z Lobkovic, pana Slavatu a pana Smečanského přišlo, tehdy oni se podepsati spečovali a při sobě v ouzkém svědomí svém vynajíti nemohli, aby se podepsati měli. Jaci tehdáž při tak velikém shromáždění hlasové pozdvížení a jak ostré a přísné řeči tehdáž slyšány byly, toho pro krátkost a uctivost mlčením pomíjím, a může se snadně souditi La Lingua corre, dove il dente duole; po bolesti zubův jazyk se obracuje.

Jistá pravda jest, že každý, i ten nejvinnější zločinec zřídka se přiznává k svému zlému spáchanému skutku, a nemoha vždy potom zapíratí, aspoň snaží se předce jakékoli výmluvy k obraně své přednášeti. Připomínám sobě jeden

příklad, který při soudu zemském větším postním na hradě pražském právě před tím vyhozením z okna se zběhl. Totiž jeden z stavu rytířského hanebně zamordoval vlastní svou manželku, kteráž také z toho starožitného stavu byla, bratři pak její téhož mordýře to nejprve na Jich Mil. pány místodržící vznesli, a když se on na obeslání Jich Mil. do kanceláře postavil (nebyvše osedlý, aby jemu k dostavení se před soud zemský na čest a víru věreno býti mohlo), byl dán do arrestu bílé věže a jim pánům bratřím na pořád práva ukázáno bylo, tak aby oni jej z téhož mordu před slavný soud zemský pořádně obvinili. A když den stání jeho v soudní světnici přišel, tehdy ti páni bratři, jakožto původové před pány Jich Mil. a vladyky na témž soudu zemském dali na zem předložiti obraz malovaný toho mrtvého těla zamordované sestry své, tak aby se na tom obraze vůbec viděti mohlo, jak jest ji ukrutný manžel její mnohými těžkými ranami ohavně posekal, a když ona z lože vyvstala a potom upadla, tak na zemi ležící hanebně zamordoval. On mordýř, nemoha skutku spáchaného zapírat, vždy přednesl svou omluvu, že jest (prý) toho dne, kterého ten mord spáchán byl, raním jitem do lesa s sekerou šel a navrátice se zase domu a vejdouc do komory, kdež paní manželka jeho ještě odpočívala, zdálo se jemu, jakobě nějakého černého muže s touž manželkou svou na loži ležeti viděl. Načež on se rozhněvajíc že jest téhož černého muže zabiti se snažil a ty rány, které se tu na obraze spatřovaly, domníval se, že je do toho černého muže činí a seká, až teprva, když již manželka jeho mrtva byla, k sobě zase přišel a poznal, že jest manželku svou zamordoval, nad čímž že velikou lítost měl a ještě má a za milost pro Buoha prosí.

Ale ta vymyšlená výmluva jemu nepostačovala, nýbrž proti tomu od původní strany přednášeno bylo, že jest týž mordýř již i předešle v velkém podezření byl, že jest první manželku svou také zamordoval a zaškrtil, i vlastního pana otce svého zastřelil; však poněvadž ti dva hanební skutkové v tom tehdaž vedeném procesu právním na něj prokázány nebyly, tehdy jen pro ten mord druhé paní manželky své dostatečně prokázaný hrdla spravedlivě odsouzen a v Praze na Pohořelci mečem stat byl.

Podobně také hrabě z Turnu, když jemu ten hanebný skutek vyhození z okna dvouch pánův místodržících Jeho Mil. Cís. vyčítán byl, toho zapírat nemohl, aby se nestal, ale nemohl žádné slušné příčiny najíti, kterážby k výmluvě jeho a jiných tovaryšův jeho zbouřených postačiti mohla, tehdy vymyslel sobě a netrefně přednášel příčinu tu, kteráž se nikdy

nestala. Čemuž že tak jest a nejináče, z následující mé pravdivé zprávy a gruntovní informací se vyrozumí, totiž:

Když léta 1609 na sněmu obecném v království českém velice bouřlivém a přes čtrnácte měsícův trvajícím strana pod obojí na jich obzvláštní z mnohých jiných v hromadu spletené a zcestné náboženství jistý majestát neboližto obdarování od Jeho Mil. Cís. Rudolfa slavné paměti válečnou mocí vymohli a vynutili i z expedicí kanceláře české napsaný dostali (o čemž doleji obšírná informací se dává), kníže z Lobkovic, tehdáž nejvyšší kanclíř království českého při Jeho Mil. Císařské poníženou svou omluvu přednesl, že uznává to proti svědomí svému býti, kdyby se v témž majestátu, pravé svaté víře katolické tak hrubě škodlivému, podepsati měl. Jeho Mil. Císař ráčil jej při jeho omluvě milostivě zanechat, a vidouce táž strana pod obojí, že při témž knížeti z Lobkovic toho neobdrží, aby tíž majestát podepsati měl, dožádali se pana Adama z Šternbergka, tehdejšího nejvyššího purgkrabí pražského, že jest v témž majestátu na tom místě, kdež se obyčejně nejvyšší páni kanclířové podpisují, jméno své podepsal.

Tak jakž týž majestát netoliko v jazyku českém ale i potom na německou i (smýšlím) na latinskou řeč přeložený k zjevnému vytisknutí přišel, kteřížkoli jej viděli a čtli, to spatřili, že v něm předně Jeho Mil. Císař Rudolf, též svrchu jmenovaný pan Adam z Šternbergka a jeden sekretář český podepsaní byli, a žádný jiný více, což také ve všem království českém jeden každý ze všech čtyř stavů rád vysvědčí, že to pravda jest. Pan Adam z Waldštejna pak, tehdejší nejvyšší sudí zemský a nynější nejvyšší purgkrabí pražský, v tom majestátu se nepodepsal, i také žádný z strany pod obojí často psaným hrabatům, pánu Slavatovi a pánu z Martinic, nikdo toho nepřednášel, ovšem zato nežádal, aby se oni aneb některý z nich v témž majestátu podepsali; pročť nemohlo se státi, aby osoby z strany pod obojí s týmiž dvouma pány pro nepodepsání od nich toho majestátu zle spokojeni býti a z hněvu zle o nich mluvit měli. A tak to vše, co se v svrchu citovaném textu od Hendricha Mathesa z Turnu píše a těm dvoum pánům za vinnu přičítá, jest věc zle smyšlená, což v pravdě s nemalým podivením jest, že on z Turnu tak směle to doložití měl, „načež sem za vyslyšení a ztrpení žádal a ukázal,“ ježto čeho nebylo a není, to se také ukázati nemohlo a nemůže.

Poněvadž pan Adam z Valdštejna v tom majestátu nikdy se nepodepsal, podpis jeho ukázati se nemohl, a jak týž pán tak i často psaní dva páni za takové podpisy od žád-

ného nikdy vyhledávání nebyli, z té příčiny on z Turnu daremně „za vyslyšení a ztrpení“ žádal, a co in rerum natum v světě nebylo, jim nic neukázal. Jakož ani pán Adam z Waldštejna, tehdáž nejvyšším hofmistrem (jakž to dotčený z Turnu jmenuje), ale jen nejvyšším sudím zemským byl, odkudž znáti jest, že témuž z Turnu již v sešlém věku jeho paměti hrubě ubylo. Pročež mohl se spokojiti, své a jiných sobě rovných rebelských tovaryšův zlé a těžké provinění skrze ten obzvláštní spis vymlouvat i a ty a tak přední patrioty své tak negruntovně dotejkati se, zanechat i, a raději vinnu svou uznajíc poddaně se kořiti a pokání svaté činiti. Ale naplňují se na něm ta slova písma svatého: Peccator, cum in profundum venerit, contemnit, hříšník, když do hlubiny hříchův upadne, potupuje.

Prvé nežli k další refutací spisu téhož z Turnu přistoupím, vidělo mně se v příčině toho příkladu ode mně málo výše citovaného, který se na soudu zemském sběhl, některé věci notatu digna, paměti hodné, tuto připomenouti a doložiti, totiž: V tom nepořádném při straně pod obojí v rozdílných náboženstvích porovnání (o němž něco obšírněji napsati doleji větší příčina se dá) nařízeno bylo, aby těch, kteří se pod obojí jmenují, nej přednější duchovní nazván byl administrator, a těch z jednoty bratrské nej přednější jmenován byl senior. Pročež ten, který pro mord vlastní manželky své stát býti měl, byvše z jednoty bratrské, poslal sobě pro toho seniora, aby s ním promluvit i a se tím lépeji k smrti připravovati mohl; po smrti pak jeho přišel ten senior k jednomu z nejvyšších ouředníkův zemských pod obojí a povídal, jak jest ten statý pěkně k smrti se přihotovil a on že jest jemu večerší Páně posluhoval, při tom že jest tomu senioru pravil, žeby ještě na svědomí svém dva těžké hříchy měl, ale pro hanbu a stud že jest nemohl o nich pověditi. Z čehož znáti jest, jakými správci duchovními tehdáž veliký díl pánův obyvatelův království českého opatřen byl, a jak dobře a užitečně z požehnání božího takoví bludní správcové (kteří nikdá pořádně svěcení nebyvše duchovními slouti, sacramentum neb svatosti činiti a nimi posluhovati nemohli), praví svůdcové duší lidských, z téhož království vypuzeni a na místo praví, řádně svěcení kněží a správcové duchovní po všem království rozmnoženi jsou, od nichž lidé v potřebách svých, zdraví i nemocní a zvláště v nebezpečenství životův svých k smrti se strojíce, svátostmi spasitelnými dobře opatřeni a na dalekou cestu věčnosti potěšení býti mohou.

A jakož se také tehdáž správa dávala, že ten mordýř u velikém podezření byl, že jest podobně též první paní manželku

svou o život připravil a zaškrtil, čehož že jest po smrti na krku jejím veliké znamení se poznávalo, jako i že jest vlastního pána otce svého v jedné zahradě zastřelil, neb že jest byl v té zahradě, do kteréž jsou lidé právě tehdáž toho syna jeho vraha choditi viděli, tak zastřelený nalezen. Však poněvadž žádný nebyl, který by jej z toho mordu byl obvinil, neměl proto žádného zaneprázdnění; neb tehdáž za starého zřízení zemského vedle obyčeje v království českém zřídka kdy Jeho Milosti Královské pan prokurátor z činův zlých někoho z stavů obžaloval, lečby se kdo byl něčeho proti vlastní osobě Jeho Milosti Královské dopustil, a tak multa gravia delicta manebant impunita, mnozí těžcí hříchové zůstávali bez trestání. Nyní pak Jeho Milost Cís. jakožto král český ráčil to mnohými artikuly svého nového zřízení zemského v témž království milostivě opatřiti, aby budoucně, kdyby se i žádný žalobník nenacházel, předce všelijací zlí skutkové bez spravedlivého trestání nezůstávali, nýbrž damit dass Bösse gestraft würde, aby zlé trestáno bylo, ráčil to za právo ustanoviti F. VI.

Když se tak výstupkové nacházejí, a tu žádného žalobníka nebylo, tehdy ti, pod jejichžto právem by se to přihodilo, aneb sice kterýmžby inquisicí náležela, z kanceláře Naší z strany toho, cožby ouřad a povolání jich s sebou přinášelo, napomenuti býti mají, a pokudž bychme také to při sobě vynacházeli, žeby tomu zadosti neučinili a strany takového přečinění ex officio neprocedirovali, tehdy My to sobě v moci naší pozůstavujeme, obzvláštní dostatečný pozor dáti, aby tomu každého času opravdově remedirováno a zlé pokutováno bylo, tak aby jeden každý právo své náležité užíval.

A F. VII.: Když by se co toho přitrefilo v nepřítomnosti naší v zemi a místodržící naší to zanechali, tehdy každého času, jak by v podobné příčině s věcmi kancelářskými, jenžby při dvoře našem expedirovány býti nemohly, postupováno býti mělo, jisté nařízení učiniti chtíti ráčíme.

A v témž zřízení zemském o mordech T. III. toto se dokládá: Jestližeby přátelé zamordovaného po vykonaném mordu v třiceti dnech se neohlásili a na to nenastupovali, tehdy prokurátor náš královský sám žalobu vésti má.

In summa, jak ve všech skutcích božích, tak i z té rebellie české znáti jest, quam sit mirabilis Deus in operibus suis, et suo modo ex pessimis soleat elicere optima, et ex malis moribus optimae nascuntur leges, to jest, jak předivný jest Bůh v skutcích svých a kterak z nejhorších věcí nejlepší působiti obyčej mívá, a kterak z zlých mravův nejlepší práva ustanovena bývají.

To pozdvižení a ta rebellie česká, ačkoliv se nemůže než za hanebnou zlou věc držeti, však nicméně v království českém mnoho dobrého z ní pošlo, totiž katolická samospasitedlná víra se rozmnožila, a jiná zcestná a bludná náboženství odtud vykořeněna jsou.

Item *authoritas regia et legitima successio regum in Ser. domo Austriacae stabilita*, vznešenost královská a posloupnost králův v slavném domu rakouském utrzena jest; a skrze zřízení zemské v nově vydané mnozí *abusus*, zlé užívání, napravení a práva zemská v lepší řád uvedena jsou.

Což jsouce *notorium*, vůbec známá věc, zanechávám obšírnějšími slovy to *exagerirovati*, i přistoupím k dalšímu textu Hendricha Mathesa hraběte z Turnu.

D r u h ý d í l.

IX.

Dass kan ich aber nicht umbgehen zu vermelden, obgedachte drey Herrn waren erkläret undt dafür gehalten, sie wehren der Zerstörer dess allgemeinen Friedens, weiln sie zu dem Majestatbrieff und Union zwischen den Sub una und Sub utraque auffgerichtet, sich nicht verstehen noch bequembten wolten. Darüber ist von Ihr Kay. Maytt. undt den Ständen der Landtag in diessem Punct geschlossen worden: Wan unss Ewangelischen etwas wiedriges in Religionssachen wieder den Majestatbrieff undt Union solte geschehen, dass die drey Herrn, so sich nicht undterschreiben haben wollten, sollen für die Ursacher undt Friedenszerstörer erkant, undt ohne einiges ferners Recht, mit der Execution gegen ihnen verfahren werden.

To jest: *Toho však přitom pominouti nemohu, že svrchu dotčení tři páni za ty vyhlášení a držáni byli, žeby oni rušitelé obecného pokoje byli, poněvadž se k tomu majestátu a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněnému znáti a akommodirovati nechtěli. Načež od Jeho Mil. Cts. a stavův sněm v tom punktu a artikuli zavřen byl: Jestližeby se nám evangelickým v náboženství něco odporného proti majestátu a porovnání tomuto státi a přihoditi mělo, tehdy ti páni, kteříž se podepsati nechtěli, za tou příčinou za rušitele pokoje uznáni, držáni a beze všeho dalšího právního rozoznání na ně s exekucí dokročeno býti mělo.*

Opět témuž z Turnu nedostává se gruntovní a pravdivé obrany příčiny, pro kteréž zbouření Čechové často psané dva pány z okna vyhodili, přednáší příčiny falešné a smyšlené. Neb kde se to najde, že jsou ti dva páni, pan Slavata

a pan z Martinic spolu s knížetem z Lobkovic, za rušitele všeobecného pokoje vyhlášení a držáni byli, a že od Jeho Mil. Císařské a stavův zavříno bylo, jestliby jim evangelickým v náboženství proti Jeho Mil. Cís. majestátu a porovnání něco následovati mělo, aby ti za původy toho a rušitele pokoje uznáni, držáni a beze všeho dalšího práva k nim s exekucí přistoupeno bylo, an kdyby ten artikul na sněmě zavřen byl, tehdyby konečně také hned tehdež do sněmu obecného položen a vůbec zjevně vytištěn i do desk zemských vepsán byl. Ale všem pánům obyvatelům v království českém to příliš známé a dobře vědomé jest, že ten artikul, jak v sněmě tištěný, tak ani v deskách zemských nikdež se nenachází. Pročež jest se opět čemu diviti, že on z Turnu tak směle věc právě zlobivě smyšlenou, jakoby pravdivá byla, psáti a jistiti smí, nemyslíce na to, že kdožkoliv z Čechův to čísti bude, hned každý pozná, že jest on tak hanebně napsal to, čeho nikdá nebylo, není a nikdež nížádným způsobem prokázáno býti nemůže. Ano i cizozemci, když se té nepravdy doptají a dovědí, jemu toho schvalovati nebudou, a že tudy již právě při nich všecken kredit a víru ztratí, opovážlivá ta slova v tom periodu dokládajíce. „Poněvadž jsou se k tomu majestátu a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněnému znáti a akommodirovati nechtěli, že jsou za rušitele obecného pokoje vyhlášení byli.“ Musím v tomto místě z donucené potřeby se pozastaviti, hraběte z Turnu spisu na straně nechat i s dobrým gruntem pravdy o té vši věci gruntovní zprávu a informaci dáti. Totiž co jest se od začátku, když strana pod obojí ten majestát na náboženství vyhledávati začala, až do toho dne, na kterýž dočtený majestát obdržela, v království českém zběhlo, jakým způsobem to vyhledáváno a dosaženo bylo, i také co jest potomně dále z toho následovalo, tak aby i každý pravdu milující čtenář o tom jistou vědomost míti mohl, jak jest se to vše dalo a jaké jsou příčiny ti dvě z okna vyhození hrabata měli, že jsou se (prý) k tomu majestátu (kterýž od Jeho Mil. císaře Rudolfa oni stavové království českého pod obojí dosáhli) a mezi těmi pod jednou a pod obojí učiněnému porovnání znáti a akommodirovati nechtěli, a že jsou proto předce dotčení dvě hrabata za rušitele obecného pokoje nikdá vyhlášení nebyli, i slušně býti nemohli.

A ačkoliv upřímný čtenář mohlby se poněkud podiviti, odkud jsem tu vědomost dostal, že taková partikularia dokládati mohu, co jest se při těch jednáních a uvažováních mezi oběma stranami pod jednou a pod obojí téměř každého dne dalo a řídilo, jakž se to skoro vše v této mé informaci na-

cházetí bude: ale má to věděti, že jsouce já osoba katolická, o tom, co jest se od strany pod jednou řídilo, toho se dotýkajíc, vždycky sem dobrou vědomost měl, tak jakž tu pilnost v tom jsem zachovával, že, co se každého dne začalo a jednalo, to jsem bedlivě sobě zapisoval, a co jest se při straně pod obojí řídilo a konalo, to jsem od těch, kteří tolikéž sobě to s pilností poznamenávali, — dostával. Věděti tehdy sluší:

Když léta 1608 Jeho Milost Cís. Mathiáš slavné paměti (tehdaž toliko arcikníže rakouské) s Uhry, Rakušany a Moravany se namluvivše, do království českého vojensky vtrhl a 10. dne měsíce máje do města Čáslavě přijeti ráčil, tu ihned od J. M. C. Rudolfa slavné paměti sněm obecný na hrad pražský k outerý po neděli exaudi k 19. dni mají rozepsán, a skrze mandáty po krajích vyhlášen byl, s tím dostatečným poručením, aby všickni s lidmi poddanými svými vzhůru byli a ku Praze osobně i s lidmi svými veřejně přitáhnouce najíti se dali. Jakož pak J. M. C. k proposici téhož sněmu sám osobně do sněmovní světnice přijíti a na stoličce královskou se posaditi ráčil, což sice od několika let nebylo se stalo, nýbrž J. M. C. bez přicházení sám do sněmu jen skrze jisté nařízené komisaře své proposici sněmovní ráčil dáti přednáseti. V témž pak přednesení sněmovním to samé a nic jiného bylo obsaženo, že J. M. C., rozvažující při sobě, že J. M. C. rovně jako i jiný člověk vykročení z tohoto života poddán býti ráčí, nechtíce, aby království české a země k němu připojené a vtělené bez hlavy a budoucího pána svého opuštěné zůstati měly, a tudy zkázy a škodlivých proměn, které se v okolních královstvích a zemích spatřují, pocítiti musily: z té příčiny za živnosti své časně to předejiti a opatřiti chtějí ráčí, aby království české a země k němu příslušející pro vlastní jich dobré a užitečné budoucím králem a pánem opatřeno bylo, a tak tudy ze všech škodlivých roztržitostí a nesnází sjíti mělo, jest-liby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví z beder J. M. C. v stavu sv. manželstva poslých z tohoto světa povolati ráčil. Za kteroužto příčinu na snažnou žádost a mnoho při J. M. C. toho vyhledávání J. M. nejjasnějšího knížete a pána, pana Mathiáše, arciknížete rakouského, pana bratra svého nejstaršího a nejmilejšího, týž sněm obecně všem stavům téhož království položiti a rozepsati jest ráčil, toho při nich vyhledávajíc a jich zato milostivě žádajíc, poněvadž sám J. M. C. jakožto král český stavům povoluje, aby (s tou však jistou, nahoře oznámenou, znamenitou a velikou vejmkou, pokudž by J. M. C. žádných dědicův z krve J. M. C. pořádně poslých po sobě zanechatí neráčil) to mezi sebou nařídili a mocí toho sněmu opatřili, když jmenovaný

J. M. arcikníže rakouský Mathiáš, jakožto pan bratr J. M. C. nejstarší, toho při nich pořádně a náležitě dle privilegií a svobod jich vyhledávati bude, aby po J. M. C. čekancem království českého byl, a žádný sice jiný mimo téhož arciknížete Mathiáše, po J. M. C. z tohoto světa sjíti, za krále českého volen nebyl.

Téhož dne J. M. C. Mathiáš (tehdaž arcikníže rakouské) do Brodu Českého spolu s vojskem svým se obrátivše a odtud posly své na hrad pražský k témuž sněmu vyslavše (obvzláště skrze pana Karla z Žerotína, který v sněmu na kathedře přes dvě hodiny pořád mluvil) v podstatě to přednáseti dal, za jakou příčinou toto tažení jest před sebe vzíti ráčil, totiž pro zachování království uherského a jiných zemí k slavnému domu Rakouskému přináležejících, a majíce toho jisté zprávy, že J. M. C. Rudolf pro nedostatek zdraví svého málo se správy a regimentu dotýkati ráčí, nýbrž na místo J. M. C. mnozí cizozemci vládnou, kudyž jak jiné země, tak podobně i království české nemalé ublížení a zkrácení v přetržení a zrušení práv a svobod, privilegií a zvyklostí, starobylých a dobrých chvalitebných obyčejův snášeti muselo a musí. Pročež k dosažení a nabytí, i zase jich v předešlý způsob uvedení, že J. M. arcikníže napomáhati chtíti, a je dokonale opravdově ubezpečovati a jim připovídati ráčí, že vsecko to, což povinnost krále českého k nim stavům s sebou přináší, rád a ochotně chce vykonati, při právech, řádech, svobodách a privilegiích a při všem tom, což jim z práva neb obyčeje náleží, je zachovati, což jim koliv zmařeno aneb přetrženo, to vše dle kázání toho a slušnosti nahraditi a napravit, následujíc v tom šlépějí slavných pánů předkův svých a nejpředněji pána otce J. M. nejmilejšího, vyhledávajíc toho při stavech, pokudž na přednešení J. M. k tomu J. M. císař Rudolf přisvědčiti ráčí, aby oblíbíc sobě pokojný život, do hrabství tyrolského se odebrati a J. M. jakožto panu bratru svému nejstaršímu (kterémuž to sice po smrti J. M. to z práva přísluší) království české spolu s vtělenými zeměmi ihned postoupiti ráčil, aby páni stavové též sobě to oblíbili a k tomu vésti napomocni byli.

Strana pod obojí, slyševše toto jedno i druhé přednešení, ihned při sobě to snadno poznali, že tu právě k upevnění, rozšíření a rozmnožení domnělého náboženství svého v království českém vinšovanou dobrou příležitost dostali. Pročež nezanedbali to v skutek ihned uvozovati, vzláště ti, kteří z jednoty bratrské byli.

Všickni tehdy ze všech třech stavův království českého pod obojí, sjevše se k tomu sněmu u velikém znamenitě počtu

do Prahy, každého dne ráno na hrad pražský do zeleného pokoje se scházeli, a to, coby k dobrému jich náboženství J. M. císaři Rudolfovi přednášeti měli, spolu mezi sebou uvažovali.

Při nejprvnějším shledání jich v témž zeleném pokoji ihned to společné snešení od nich zavřeno bylo, aby na J. M. C. Rudolfa proposicí žádné odpovědi nedali, leč by je prvé J. M. C. při náboženství a svobodách jejich zanechati a jim je obnoviti a potvrditi ráčil. Vedle toho jedna přední osoba z jejich strany pod obojí, totiž pan Štěpán Jiří z Šternbergka, na Postoloprtech Vodolincích a Pátku, J. M. C. radda, komorník, německých lehen koruny české hejtman, který toho starého husitského náboženství pod obojí byl, (však po vítězství před Prahou dal se napravití a k víře svaté katolické přistoupil i v ní život svůj dokonal) přednášel, že se jemu vidí, že strana pod obojí může přestati na tom opatření a majestátu, který od JM. krále Vladislava slavné paměti sobě v příčině náboženství daný mají. Proti čemuž jiný z stavu panského z jednoty bratrské, totiž Václav Budovec z Budova, J. M. C. radda, soudu dvorského komorník*), ode všech jiných pod obojí promluvil, že se žádá, aby vejpis takového majestátu ukázán byl, tak aby se věděti mohlo, zač se J. M. C. prositi má.

Při druhém shledání strany pod obojí v zeleném pokoji pan Štěpán Jiří z Šternbergka oznámil, že jest vejpisu toho majestátu krále Vladislava až posavad dostati nemohl, než toho jistou zprávu má, že tím majestátem strana pod obojí v náboženství svém dobře opatřena jest; pročez že se jemu vidí, aby páni stavové pod obojí dále se v tom spokojili, a jiné artikule k přednesení J. M. C. uvažovali. Ale pán z Budova na místě všech tří stavův náboženství pod obojí se přídržejících proti tomu obšírně mluvil, pravíc, že pán z Šternbergka nenajde, aby ten majestát krále Vladislava k dobrému strany pod obojí nynějšího času býti mohl, a to proto, že král Vladislav k tomu vedl, aby strana pod obojí kompaktáty

*) Tento pán po slavném vítězství před Prahou, jakožto jeden z předních původcův v té rebellii české, který při tom vyhození z okna přítomen, potom vedle některých jiných direktorem nařízen byl k té interposici do Hba, a konfederací mezi stavy království českého a vtělenými zeměmi, jako i také mezi Uhry a Rakušany, k tomu také vyslanému na místě týchž stavův do Konstantinopole spisovati pomáhal a při tom domnělému králi Fridrichovi po korunování komorníkem, vedle některých jiných mečem ztrestán byl a v svém náboženství kalvinském nešťastně život svůj dokonal.

se řídila, též konsistoř pražská aby pod jurisdikcí arcibiskupa pražského zůstávala, a oni všickni pod obojí aby se jí spravovati povinni byli. Pročež od takového opatření aby je Pán Bůh zachoval, aby je oni pod obojí sobě žádati měli, poněvadž, prý, stavové pod obojí lepší opatření od J. M. C. Maximiliana Druhého slavné paměti na sněmích obecních dostali. Předně na sněmě léta 1567. k žádosti osob ze všech tří stavův království českého pod obojí způsobou přijímajících, JM. císař Maximilian povoliti ráčil, aby kompaktáta z potvrzení privilegií zemských i jinde vypuštěny a vymazány byly. Za druhé na sněmu obecném léta 1575 strana pod obojí při sepsání na témž sněmě konfessí své české a při jistém mezi sebou porovnání od JM. císaře Maximiliana byla jest úplně zanechána. Za kterýmižto příčinami že stavové pod obojí v příčině náboženství ne při majestátu krále Vladislava, než při JM. císaře Maximiliana a při těch dvou starých opatřeních sněmovních, i při tom tak pěkném mezi sebou porovnání docela zůstaveni býti žádají. Nebo pokudžby se to nestalo, tehdy že se stavové pod obojí v žádné jiné sněmovní jednání dáti nechtějí, nýbrž žeby všickni spolu osobně k JMC. Rudolfovi hned sobě audiencí vyžádajíce jíti a tu nevyhnutelnou potřebu svou se vším dostatkem přednésti chtěli. A dokonavše on takové promluvení své, učinil dotázku na všechny osoby pod obojí tu při něm stojící, znají-li se k tomu, že taková v tom vůle jejich jest, a že stále na tom státi míní a chtí? Tu hned za dobrou chvíli ode všech velmi hlasité ohlašování se dalo, že se k tomu znají, a v tom že státi a setrvati míní. Na to pán z Šternbergka, slyševše takové promluvení a horlivé všech spolu ohlášení, hned ulevil a dále se v tom spokojivše nikdá více žádné zmínky o majestátu krále Vladislava neučinil.

Při třetím shledání strany pod obojí v zeleném pokoji dali sobě přečísti spis, který pán z Budova z jednoty bratrské sepsal, coby tak JM. císaři Rudolfovi v příčině náboženství podati chtěli. Kterýžto spis všickni schválili, a jedni druhé k tomu nabízeli a ponoukali, aby na dokázání toho, že při sobě v těch artikulích za jednoho člověka stále a věrně státi chtějí a od nich neupustí, spolu se podpisovali. Tak jakž ihned stavu panského přes 200 a rytířského přes 300 osob, i vyslaní z měst královských všickni, kromě Plzeňští, Budějovští a Kadanští, se podepsali. Takové pak podpisy pánu z Budova, který ten spis sepsal, k schování odevzdali s tou pohružkou nahlas učiněnou: kdobykoli budoucně při tom společném porovnání státi nemínil, anebo je rušiti chtěl, aby jej z okna vyhodili.

Šli potom všickni mezi jiné pány stavy pod jednou do soudní světnice a dožádali se nejvyšších pánův ouředníkův zemských, aby J. M. císaři Rudolfovi ten spis na místě jich podali, a k J. M. C. za ně se přimluvili, aby ráčil ke všemu tomu přivoliti; neb žeby sice k žádnému jinému sněmovnímu jednání přistoupiti nemohli. Zakázali se nejvyšší páni ouředníci zemští vedle žádosti jich tak učiniti. A poněvadž mezi těmi artikuly mnozí také politicky všech tří stavův království českého tak dobře pod jednou jako pod obojí společně se dotýkající v jistém spisu obsaženi jsou, protož také jménem a pod titulem týchž všech tří stavův podáni byli, kteréhožto spisu hodnověrný vejpis tuto následuje:

Poznamenání artikulův, které všickni tři stavové království českého při J. M. C. králi a pánu nás všech nejmilostivějším, ve vši ponížené poddanosti vyhledávají, aby k nim J. M. C. milostivě a otcovsky povoliti a stavům jich potvrditi ráčil.

I. Co se náboženství pod obojí přijímajících dotejče, aby všickni tři stavové království českého při té obecní konfessí české, kterouž někteří augšpurgskou jmenují, na sněmě obecném léta 1575 sepsané, a při tom mezi sebou strany pod obojí porovnání, v předmluvě též konfessí a v supplikací J. M. C. Maximilianovi na témž sněmu podané a k též konfessí přiloženém, zůstaveni byli, a jiná aby nevycházela, a podle té aby své kněžstvo jak české tak německé řídití, anebo řízené na své kollatury jak stav panský, rytířský tak i města dosazovati mohli, a to bez překážky buď pana arcibiskupa anebo kohožkoli jiného, a ne abychoť kompakťaty se řídití povinni byli, která léta 1567 na sněmě obecním z privilegium zemských vypuštěna, a stavové od spravování se nimi osvobozeni jsou. Tak aby proti této konfessí a tomu stavův pod obojí porovnání žádná poručení, odkudžkoliv vyšlá, žádné platnosti proti všechněm stavům pod obojí míti nemohla. Tu pak konfessí a to porovnání stavův, aby J. M. C. stavům milostivě do desk zemských vložiti poručiti ráčil. Nebo stavové v tom nic nového při J. M. C. nevyhledávají, než co jim od svatě a slavně paměti císaře Maximiliana na témž sněmě léta 1575 milostivě povoleno jest, což i do desk zemských byloby vešlo, kdyby J. M. C. tak nenadálou smrtí z tohoto světa povolán od Pána Boha býti neráčil. Jakož pak až dosavad z prostředku nás stavův nemálo osob živých pozůstává, kteřížto milostivé J. M. C. k této konfessí a kromě stavův pod obojí mezi sebou porovnání i budoucně J. M. C. všeho toho nám k dotvrzení milostivého zakázání doslejšali, což s dobrým svědomím vysvědčiti mohou, a mnozí již předešle deskami zemskými o té věci svědomí dali. Defensory aby stavové k spravování konsistoře z prostředku svého voliti naříditi mohli, nyní i na časy budoucí toho poníženě podle téhož sněmovního snešení léta 1575 od J. M. C. potvrzení žádají týmž způsobem, aby i akademie pražská v opatrování stavův pod obojí a defensorů zůstávala.

II. K náboženství jak vyšší a svobodní stavové, tak i města a městečka, i také sedlský lid aby proti zjevnému zřízení zemskému od vrchností svých ani žádného jiného nucení nebyli; též aby zvonění a pohřby, stavení chrámův božích nikdež žádnému bráněno nebylo, ale všickni abychoť jako ti, kteříž jsme ve jménu sv. Trojice jak pod jednou tak pod obojí pokřtěni, rovných svobod k milování jedni druhých, k zachování svatě svornosti i lásky požívali, poněvadž jedni s druhými bez ohlídní se na náboženství spřízňujíce se a jednomu Pánu Bohu a králi sloužíce, tak všickni za jedno býti

máme, a jedni druhých tupiti nemáme; neb od nás pod obojí nikdá to se neděje a nestane, abychom koho pod jednou k náboženství nutiti měli, věda, že víra jest dar boží.

Též to bránění měšťanům v městech náboženství svého provozování a mrtvých těl svých pochovávání aby více nebejvalo, a města královská i Její M. královny, jak české tak i německé i v jiných jazycích své kazatele pod obojí dle svrchu psané konfessí aby míti mohli, poněvadž straně pod jednou též svobodno jest.

III. Strany ouřadův vyšších i nižších, aby ne samými toliko osobami pod jednou, ale také pod obojí způsobou přijímajících vždycky z polovice jak při nejvyšších tak i menších ouřadech, soudech zemských a raddách J. M. krále budoucně, kdyby se koliv mezi těmi ouřady, soudci a raddami J. M. C. proměny dály, aby dosazování byli, a rovný počet jak pod jednou, tak pod obojí způsobou se dosazovali. A kdyby který vyšší i nižší ouředník zemský sešel, aby J. M. C. od nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských, vezma hlasy podle zřízení zemského, ve čtyrech nedělích pro dobré J. M. C. a zemské dosazovati vedle již psaného způsobu ráčil. Nyní pak nejvyššího purkrabí, poněvadž na něm J. M. C. i vši zemi velice mnoho záleží, aby J. M. C. při tomto sněmě nyní dosaditi milostivě ráčil, poněvadž se žádného příkladu nenachází, aby toto království české tak dlouho bez nejvyššího purkrabí zůstávati mělo; a z každého kraje aby budoucně někdo, buď soudce zemský, nebo ouředník zemský od J. M. C. se dosazoval. A žádnému z nejvyšších ouředníkův, soudcův zemských a radd J. M. C. i jiných, kteřížby v zemských ouřadech a povinnostech větších i menších postaveni byli, aby jim takové ouřady bez pořádného vyslyšení odjímány nebyly. A každý ouředník nejvyšší stavu panského a rytířského aby podle způsobu starobylého bez překážky všelijaké mohl místodržícího svého naříditi a ustanoviti, a jakoby nejvyšší ouředníci zemští a dvorští, pro zachování lásky a svornosti, mezi sebou místa svá míti mohli, aby v tom J. M. C. s radou obojích vyměření učiniti ráčil.

IV. Jakož léta 1549, když se ponejprv arcibiskup za slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda zde na hrad pražský dosazoval, to jest stavům od J. M. C. pojištěno, že na týž ouřad Čechové přirození dosazování býti mají, což i revers J. M. C. nejvyššího pána a krále našeho nejmilostivějšího stavům léta 1576 v Řezně daný, též i sněm léta 1575 to tvrdí; též na opatství aby Čechové přirození dosazování byli, tak aby přátelé jich jsouc toho oučastni, užitek svůj z toho, a ne cizozemci, měli. Nebo nadání od nás Čechův jsou proto, aby Čechové toho oučastni byli. A pak svrchu jmenování duchovní ouřadové, jak pan arcibiskup tak opatové i proboštové, aby se v správu kněžstva pod obojím, žádným vymyšleným způsobem, ani v světskou správu nevkládali. Kdež pak nyní pan arcibiskup proti těmto našim obdarováním, svobodám a sněmovním snešením dosazen jest, toho že se více nestane, aby J. M. C. stavům na to milostivě revers dāti ráčil, v čemž se ne J. M. C., že se to stalo, ale těm, kteří J. M. C. správu proti těmto svobodám jich dali, vina dává.

V. Jesuité aby žádných statkův pozemských bez dovolení J. M. král. a obecního sněmu a svolení všech tří stavův království českého nekupovali a budoucně nedrželi, a v světských věcech ku pořádnému právu království českého aby byli povinni státi a odpovídati.

VI. Dispensací v zapověděných stupních, která se dovoluje papeži sněmem léta 1602, ta aby minula, a ten celý artikul v dotčeném sněmu aby v nic obrácen byl a dále žádnému ku překážce, k hledání u papeže odpustků v témž sněmu nepozůstával.

VII. Od soudův prázdnic aby všickni tři stavové skrze obeslání buďto z kanceláře, z komory, aneb odkudžkoliv, odtrhováni i při nich jináč hindrováni nebyli; též také poručení neobyčejná proti právu a zřízení zem-

skému, svobodám našim aby z kanceláře, ani z komory, ani odjinud nevycházela. Pakliby která taková vyšla, aby stavové nebyli povinni, na ublížení práva a zřízení zemského a svých svobod jim dosti činiti.

VIII. Slavnému soudu zemskému, kterýž jest klenot království českého, aby se buď odklady, aneb jinými zanepráždněními, kromě samou mocí boží, žádná překážka nedála, tak aby lidé, předně sirotci a vdovy, časné fedrování býti mohli, tak jakž i majestát krále Vladislava totéž vyměřuje léta 1484. A jakž se mnohdykrát zdvižení pŕuhonŕv, obeslání, odporŕ, kšaftŕ pro dosti někdy malé slovičko, a někdy pro literku (dŕje), z toho aby sešlo.

IX. Kšaftové a zřízení, podle milosti krále Vladislava pořádnŕ učinŕné, aby poručníci podle tŕch i statek i sirotky v svŕm opatrování mŕli, a sirotci panny aby bez tŕch poručníkŕv i nejbližších strejcŕv, krevních pŕátel, k žádnŕmu zamlouvání, ovšem pak k vdání skrze jakŕžkoliv poruční, odkudžkoliv pošlá, nuceny nebyly a léta zemská dřív času aby se žádnŕmu k spravování statkŕv (leč k pŕiznání, což ihned mŕjí) dávána nebyla, ale pŕi vymŕření zřízení zemského aby to zŕstávalo.

X. Crimen laesae majestatis, totiž o uražení J. M. C. a Královské to coby bylo, aby stavŕm J. M. C. to milostivŕ zejména, načby se vztahovati chtŕlo, jmenovati a vysvŕtliti ráčil; nebo stavové mimo pokut, v zřízení zemském vymŕřených, o crimine laesae majestatis nic nevědí, a nimi aby mimo zřízení zemské zavázání nebyli, poníženŕ prosí. A kdyby s prokuratorem J. M. C. promŕna se stala, aby J. M. C. jinŕho prokuratora na časy budoucí a tak vždycy z rodŕ starožitných nařizovati ráčil.

XI. Co se pokuty ztracení cti, hrdla, statkŕ propadnutí dotýče, od takové tŕžké pokuty ztracení cti a hrdla aby J. M. C. milostivŕ upustiti ráčil, za to stavové J. M. C. se vší ponížeností žádají. Toliko ten, kdožby se partyty dopustil, aby povinen byl, tu summu a jednounásobnŕ výše, nejináč než jakoby proti ní zarčen byl, ve dvouch nedŕlích pořád zbŕhlých složití, anebo na věc k dostičinŕní k tomu se postaviti. Kterŕž to summy děl první J. M. C. a druhý k zemi, a třetí tomu, kdožby oznámil, obrácen býti má. Tŕž vŕecky ty pokuty zřízením zemským na čest hrdlo statek se vztahující, aby toliko na ztracení cti hrdla v tŕch vymŕřených provinŕních, a ne na ztracení statkŕ se vztahovaly, a takové statky podle milosti krále Vladislava, aby na nejbližšího krevního pŕítele připadly.

XII. Strany defensí, totiž obhajování země a veřejných vyzdvižení všech obyvatelŕv království českého, kdež jest se v moc dávalo, to aby jminulo, a na budoucí potomní časy tak veliké věci, království a všech obyvatelŕv se dotýkající, aby na obecnŕm snŕmu ode všech třích stavŕv bedlivŕ uvažovány bývaly, a jakým by řádem táž defensí nařizena býti měla. Ponŕvadž ten dobrý řád již od volených k tomu osob byl v spis uveden a jsa k uvážení podán, až posavád snad pro jiné zanepráždnění k uvážení pŕijíti nemohl, což kdyby se bylo stalo, nepochybnŕ než žeby s pomocí boží lépe každŕmu, kdožby do země vtrhnouti chtŕl, odpírati se mohlo.

XIII. České věci aby J. M. C. jakožto král český, ne cicozemcŕm, ale českým raddám k uvažování jich milostivŕ podávati ráčil; cicozemci aby s českými věcmi nic mítí nemŕli a jich se neužímalí, za to poníženŕ J. M. C. prosí.

XIV. Kdožby z stavŕv zvláštní důležitŕ potŕeby audiencí pŕi J. M. C. poníženŕ a poddanŕ vyhledávali, chtŕje J. M. C. potŕebu svou buď v spisu neb oustnŕ, buďto sám aneb skrze svého pŕítele pŕednésti, toho aby užiti mohl, a J. M. C. nejvyšší komorník aneb komorníci aby tŕž osobu povinni byli, kdyžby toho pŕi nich vyhledávala, pŕi J. M. C. opověditi a audiencí jí zjednati: k tomu aby J. M. C. jakožto věrným svŕm poddaným milostivŕ otcovsky povolití ráčil.

XV. Jakož na jminulé teď nyní tři sněmy reversy od J. M. C. ještě dány nejsou, i za to J. M. C. stavové prosí, aby takové reversy od J. M. C. stavům ke dskám zemským složeny a odvedeny byly.

XVI. Landfojství a jiné ouřady v zemi i ven z země aby se podle reversu J. M. C. léta 1567 stavům učiněného, na nějž i sněm léta 1567 vztahuje, dosahovaly.

XVII. Co se na závazky brání pro mordy vyšších stavův dotýče, to aby při zřízení zemském R. 33. zůstaveno bylo, však s tím doložením, aby se k vyšším stavům, kteří se na závazky berou, taková šetrnost, jak na stav jejich náleží, zachovala, ne aby k nim tvrdými a příkrými slovy příkráčováno bylo. V jiných věcech, kdežby zřízením zemským, neboližto suěmy v jistých věcech zjeveno a' vyměřeno bylo, se nacházelo, tu aby žádný z obyvatelův z vyšších stavův usedlých na závazek brán nebyl; ovšem pak bez právního vyslyšení stěžován vězením býti nemá.

XVIII. O dlužení se mládeže J. 67. v zřízení zemském aby J. M. C. tímto sněmem vysvětliti ráčil, totiž kteřížby rodiče své živé měli a od nich dělení nebyli, a buďto žeby zletilí neb nezletilí byli, aby se budoucně dlužití nemohli, a otec za ně a oni sami aby nebyli povinni dluhů platiti, poněvadž v tom zřízení zemském nic o zletilých vyměřeno není.

XIX. Strany památných dávání jak při revisích i jiných soudech po wejpovědích aby se více nebralo, než zřízení zemské vyměřuje; též také písaři větší taxy mimo zřízení zemské a starobylý způsob aby nebrali; a z toho dvojího a mnoho práva při dskách i jinde brání, poněvadž to proti zřízení zemskému a starobylému právu, aby sešlo a toho více se nedálo.

XX. Kdožby z stavův jakého wejpisu při dskách z privilegií zemských žádal, ten aby každému dán byl.

XXI. Kommissí o soli, štokrámy a zarážení nových silnic prosekávaním lesův v gruntech království českého na pomezí bavorském i jiných zemích, takové kommissí aby J. M. C. jak pro dobré tak i pro bezpečné království tohoto milostivě podle předešlých již nejedněch sněmů neprodleně k jistému skoncování naříditi ráčil.

XXII. Cla při plavení dříví ku Praze i od Prahy v nově zaražená a prvé nebývalá aby se zastavila: též hejtmané J. M. C., Pražané a jiná města, když stavové vyšší své věci do měst po čeládce od poddaných svých s fedrovními listy svými vysílají, aby se od nich clo na ublížení starobylých svobod vyšších stavův nebralo.

XXIII. Meč z Tejna kostela, kterýž vzat jest, poněvadž slavná památka královská, aby zase navrácen a v to místo, kdež jest byl, zase dán byl, začez všickni poníženě žádají J. M. C.

XXIV. Stavové J. M. C. také poníženě prosí, aby J. M. C. na jejich dědičné grundy forštův klásterů a gruntův jich zaplétati milostivě dopouštěti neráčil a zapletené aby se J. M. C. buď milostivě porovnat, neboližto ty blaňky zase sraziti poručiti ráčil.

XXV. Naposledy ve vši nejhlubší poníženosti J. M. C. jakožto krále a pána svého nejmilostivějšího poddaně, poníženě a důvěrně žádají, aby J. M. C. ohlédajice se na to, že jsou stavové při J. M. C. po všecka léta věrně, poslušně a poddaně činili, milostivě a otcovsky k tomu nakloniti se ráčili, aby stavové na tyto artikule přede všemi věcmi, kteréžby na tomto sněmu sněmování a uzavírání býti měly, milostivou resolucí, i pro dobré a vzdělání trůnu J. M. C. i obecného království českého dobrého od J. M. C. míti mohli.

Čehož se všickni my stavové věrní poddaní J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějšímu, jakž předkové naši tak i my věrně a upřímně stojíce při J. M. C., jakožto vrchnosti nám od Boha vystavené, statky hrdly až do vylití krve naší s pomocí boží a do našeho přemožení, podle nejvyšší možnosti odslubovati a J. M. C. živí i mrtví snažiti se budeme.

Byvše tíž nejvyšší páni ouředníci zemští při dvoře a mě-
 vše při J. M. C. audiencí, k jedné hodině po poledních do soud-
 ní světnice zase se navrátili a straně pod obojí, kteráž tam u ve-
 likém počtu na túž odpověď očekávala, v známost uvedli: Ač-
 koliv J. M. C. stavův pod obojí věrných poddaných svých žádost
 naplniti, ty artikule povážiti a je na místo postaviti chtíti ráčil;
 však poněvadž jsou těžcí, tak že jedenkaždý bedlivého a ob-
 zvláštního uvážení potřebuje, k čemuž nyní čas neslouží, protož
 že J. M. C. jim stavům za odpověď dávati ráčí, aby oni, šetříce
 nebezpečností, které již na hrdle jest, k předložení sněmov-
 nímu přistoupili. I uslyševše J. M. C. odpověď páni pod obojí
 s velikou nechutí žádali vystoupení. Což když jim dovoleno
 bylo, ouprkem všickni z soudní světnice do zeleného pokoje
 se hnali. Navrátivše se zase pán Štěpán Jiří z Šternbergka od
 též strany pod obojí oznámil, že jsou všickni hotoví k J. M. C.
 králi a pánu svému nejmilostivějšímu všelijakou poslušnost
 prokázati; ale poněvadž v těch artikulích nic nového, než co
 prvé zřízením zemským, sněmy a smlouvami jest utvrzeno,
 to aby k svému vyzdvižení zase přišlo, vyhledávají. Protož
 že od žádosti své upustiti a k jednání sněmovnímu, prvé
 nežby artikulové jich k vyřízení nepřišli, přistoupiti nemohou.
 K takovému oznámení všickni křičeli: Tak jest, tak jest, při-
 znáváme se! Mezitím sněm do rána odložen byl, a všickni
 z strany pod obojí, po odložení sněmu, zase do zeleného po-
 koje jako kdy prvé hlučně se hrnuli a tam na tom se snesli:
 Poněvadž tomu rozumějí, že nejvyšší páni ouředníci zemští
 pod jednou jejich žádosti odporni jsou, a ty artikule k vyří-
 zení jich fedrovati nechtějí, aby oni potřebu svou J. M. C. sami
 přednesli. I dožádala se strana pod obojí jiné osoby stavu pan-
 ského z prostředku svého pod obojí, v jazyku německém dobře
 výmluvné, aby jich potřebu J. M. C. Rudolfovi, když všickni
 společně audiencí dostanou, v témž jazyku německém před-
 nášela. Tento pán nebyl husitem ani z jednoty bratrské, než
 obliboval sobě učení Martina Luthera. Byl to Joachim O-
 ndřej Šlik, J. M. C. radda soudu dvorského a komorního, po-
 tomně v té rebellii léta 1608 jeden z tří direktorův a nejvyšší
 berník v království českém, též jeden z nařízených k prodá-
 vání statkův duchovních a relatorem k kladení do desk zem-
 ských, tolikéž jednatelem a spisovatelem těch smluv a sjed-
 nocení mezi stavy království českého a vtělenými zeměmi,
 též s Uhry, s Vrchními i Dolejšími Rakušany, a za času do-
 mnělého krále Fridricha jeho radda, komorník, nejvyšší sudí
 zemský, landtfojt v vrchních Lužicích a defensor nad consi-
 stoří a confederací byl, a po slavném vítězství před Prahou
 mečem ztrestán jsouce, v svém náboženství učení luteryanského

život svůj tak dokonal. Kterýžto Joachym Ondřej Šlik hrabě z Passaunu a Weizkirchu byl.

Když strana pod obojí audiencí u J. M. C. žádala, bylo vzkázáno, aby toliko skrze nejvyšší pány ouředníky zemské potřebu svou přednesli; ale oni se vymlouvali, že toho více učiniti nemohou, než sami chtějí to přednáseti. Bylo jim zase vzkázáno, aby z každého stavu po 12 osobách vybrali, a ty aby k audiencí přišly; ale oni ani na tom přestati nechtěli, pravice, že uznávají toho potřebu býti, aby všickni společně tu audiencí při J. M. C. míti mohli. Naposledy i k tomu bylo jim povoleno. A když k též audiencí přišli, bylo jich tak veliký počet, že netoliko v J. M. C. rathstuben, v které audiencí dávati ráčil, ale ani v antekomoře ani v ritterstuben nemohli se všickni směstknati, tak že větší díl jich netoliko toho, co se přednášelo a za odpověď zase dávalo, slyšeti, ale ani J. M. C. osoby spatřovati nemohli. Přišla tehdy ten pán pod obojí před J. M. C. v řeči německé tak dobře zběhlý, týmž jazykem snešení strany pod obojí J. M. C. přednesl a s dodáním znovu zase těch artikulův v spis uvedených odevzdal také J. M. C. konfessí českou, v jazyku německém vytištěnou i v červeném aksamitu svázanou. J. M. císař Rudolf, vyrozuměvše tomu přednešení a vzavše k sobě, co tak podáno bylo, ráčil za odpověď dáti: „Poněvadž nyní čas neslouží ty věci uvažovati a resolucí na to učiniti, že J. M. C. z přinucené potřeby ráčí museti již všeho do jiného času odložití, tak jakž J. M. C. v krátkém čase ještě toho léta sněm obecný rozepsati chtějí ráčí, při kterémž nic jiného než toliko o ty artikule a obecné dobré jednáno býti má.“ Proti tomu jest od strany pod obojí promluveno, že stavové pod obojí ponížene a poddaně žádají, aby J. M. C. s tím dále neodkládajíce, nato ihned nyní odpověď jim dáti ráčil. Načež J. M. C. jim ráčil říci, že poradíce se s nejvyššími ouředníky zemskými na ráno je svou odpovědí zpraviti chtějí ráčí. Oni pak nepřestávali vždy toho vyhledávati, aby ještě toho dne táž odpověď jim dána byla, tak že J. M. C. jim ráčil oznámiti, že se má to státi. A když oni ode dvora odešli, někteří v zeleném pokoji a někteří na paláci na túž odpověď očekávali. J. M. C. k nim dvě osoby z stavu panského pod obojí, totiž svrchu psaného pána z Šternbergka a pána Jana Rudolfa Trčku (kterým J. M. C. den předtím klíč komorní dátiráčil, sice předtím žádný pod obojí komorníkem J. M. C. nebyl) poslati ráčil, milostivě toho při straně pod obojí vyhledávajíc, aby jen do druhého dne ztrpení měli, že ráčí chtějí jim odpověď dáti. Ty dvě osoby s tím pánem pod obojí z jednoty bratrské o to jednali, a on při jiných to spůsobil, že jsou spokojeni byli, na odpověď J. M. C. až do druhého dne očekávati. Následujícího dne J. M. C. ráčil jim

z expedici kanceláře české psanou odpověď dáti, že J.M.C. na to přednesení strany pod obojí neráčí moci nyní jistou resolucí učiniti, než ráčí toho odkládati do budoucího sněmu. S kteroužto odpovědí nebyvše oni spokojeni, počali hlučeti, jeden druhého pobízejíc, aby se rozjeli, poněvadž v jich žádostech nemohou nic obdržeti, ani žádné ochrany užiti. Aby jeden každý domů se navrátil, svého, jak nejlépe umí a může, hájil. Ale potomně lépeji se rozmyslili a snesli se, aby svou omluvu v spis uvedli a J.M.C. přednesli, za kterými příčinami na též odpovědi přestati nemohou, a uvedše to v spis J.M.C. to odeslali. V kterémžto spisu vyhledávali od J.M.C. takového opatření, aby žádný z obyvatelův v království českém spolu s poddanými svými v náboženství svém křesťanském, dokud celé porovnání nebude, utiskován nebyl, nýbrž je svobodně provozovati mohl, tak aby k dalšímu zavírání všech těch věcí do nejprvnějšího sněmu k jistému dni od J.M.C. jmenovanému odloženo bylo. A jest-li by při témž sněmě to na místě z strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v propositi od J.M.C. předneseno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jiného jednati, lečby prvé z strany toho artikulu o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo. J.M. císař Rudolf, vida se v nemalých ouzkostech postaven býti, ráčil k té urputné žádosti strany pod obojí povoliti, a skrze pana Adama z Šternbergka (který právě před tím dnem za nejvyššího purgkrabí pražského učiněn a vyhlášen byl) na místě J.M.C. to v plném sněmě oznámil a připověděl. Však strana pod obojí nepřestala na té oustní připovědi, než vždy urputností svou přivedla k tomu, že jest obzvláštně to vše, co jest tak od nich v příčině náboženství J.M.C. přednášeno bylo, a jaké zakázání jim se v tom stalo, v spis uvedeno bylo. A to vše jak do sněmovního snešení psaného a vytištěného, tak potomně i do desk zemských vešlo.

Předně J.M.C. ráčil odpověď a resolucí svou na těch 24 artikulův dáti, a ačkoliv strana pod obojí v spisu svém titul jim dala, jakoby ode všech tří stavův království českého podány byly: však poněvadž při dodávání jich žádný pod jednou přítomen nebyl, tehdy slušně J.M.C. ráčil svou odpověď jen na samou stranu pod obojí vztáhnouti, kteráž tuto níže následuje.

Odpověď J.M.C. na 24 artikulův, kteréž stavové pod obojí při sněmě podali.

J.M. Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest z spisu, od tří stavův království českého pod obojí přijímajících na sněmu tomto obecném shromážděných, nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským

téhož království podaného, i také z oustního všech artikulův téhož spisu dostatečného přednesení poníženým žádostem týchž stavův vyrozuměti a je v bedlivém uvážení svém míti, na kteréžto všechny artikule jim toto za odpověď dávati ráčí:

Na první a druhý artikul. Ačkoliv J. M. C. toho nejvděčnější býti ráčil, aby ti artikulové náboženství se dotýkající se vším dostatkem, jakžby toho potřeba ukazovala, a na tomto sněmě na místě postaveni býti mohli; ale poněvadž čas z příčin těchto tomu volně postačovati nemůže, jedno že lid válečný národův cizích v znamenitém počtu do království tohoto jest vtrhl a ležení své již toliko půl druhé míle od Prahy sobě zarazil, i škody plundrováním a bráním všelijakých věcí nesmírně lidem se činí; druhé proposití J. M. C. jakožto krále českého k tomuto sněmu všem třem stavům přednesená, ano i to, co jest od J. M. arciknížete Mathiáše Rakauského skrze jisté osoby a kommissaře, jménem J. M. týmž stavům podle instrukcí jim dané v obšírných slovích oustně předneseno, podle toho někteří spisové slavného domu Rakouského se dotýkající příložení byli, což vše bez odkladův brzkého vyřízení potřebuje: z těch i jiných znamenitých a hmotných příčin J. M. C. jakožto král český při stavích všech třech království tohoto pod obojí přijímajících, jakožto věrných a milých poddaných svých, milostivě toho vyhledávati a žádati ráčí, aby ti artikulové svrchu psaní, náboženství se dotýkající, do prostrannějšího času k uvážení na místě buohdá postavení odloženi býti mohli. A ten odklad mohl by se tímto způsobem státi: Totiž aby do tohoto sněmu nynějšího den vepsán a položen byl, ku kterémuž by se všickni tři stavové na hrad pražský sjeli a nejprvé nadepsané artikule v uvážení své přede všemi jinými věcmi vzali, a s milostivou vůlí J. M. C. přátelským a upřímným snešením s stavy pod jednou způsobou přijímajících, ano také z strany obecních tohoto království se dotýkajících věcí, tak i osobních, aby též jednáno, zavíráno a na místě postaveno bylo. A aby stavové království tohoto tím jisti býti mohli, ráčí J. M. C. jim i toto k uvážení milostivě podávati: Poněvadž obyčejně, když se stavové k sněmu sjedou a jednati začnouce, mnozí jedni po druhých, jakž obyčej bývá, nevyčkajíc netoliko skonání, ale ani prostředku, že pro nedostatky a příčiny připadlé tak dlouho trvati nemohou, se rozjíždějí, a jiní v nově příjíždějíce a při začátku nebyvše, k malé platnosti býti mohou, a z takového nesrozumění těžší jednání a další pochází: protož pro stálejší a užitečnější takových mnohých potřeb uvažování aby sjezdové po krajích v království tomto zřízení byli, a z jednoho každého kraje stavové mezi nynějším časem a týmž dnem, k budoucímu sněmu a sjezdu jmenovaným, do města krajského v jednom každém kraji na ten den, o který nyní také snešení bude, se sjeli, však na týchž sjezdech krajských nic jiného nejednali, než toliko osoby jisté ze všech tří stavův, kromě nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských v počtu malosti a velikosti kraje obrali a volili, i také přitom nějakou summu peněz na pomoc vychování těch volených, jakžkoliv nejlépeji o to v jednom každém kraji na ten den určený se snesou, a coby na těch osobách z toho kraje volené vystihnouti mohlo, se sjednati moci budou, mezi sebou nařídili a sebrali. A o jakoukoliv tu dotčenou sbírku v jednom každém kraji i také o čas té sbírky skládání se snesou k tomu času hejtmané tohoto kraje do téhož města aby se sjeli. A jeden každý z obyvatelův téhož kraje, což na kterého podle jistého srovnání a snešení se uloží, v ty časy konečně hejtmanům krajským bez odporu proti quitancí aby složil, a tíž hejtmané při tom vybírání na náklad slušný ty dni snešené vytrvati a summu vybranou osobám od kraje k sněmu voleným odvésti, i také potomně počet z toho těm, kteříby k takovému počtu z kraje obrání byli, učinili. Jestliby pak kdo, což pro obecné dobré tohoto království se svolí, hotově nevykonal a podle uložení na něho té summy časné nedal a nespravil, tehdy hejtmané krajští mají každého zejména psáním svým k soudu zemskému hned potom nejprvé příštímu při zasednutí soudu oznámiti, a ten každý od soudu zemského obeslán a pro takové k tomu

svolení dosti neučinění i trestán dostatečně podle uvážení býti má. Kteréžto osoby tak volené časně k témuž dni, o který se snešení nyní stane, podle jiných ze všech stavův království tohoto se sjedouce, aby s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými z povinnosti při takovém jednání užitečného dobrého tohoto království jednostejně a stále byli a až do zavření sněmu, majíce k vychování svému a outratě summu na túž potřebu v krajích sebranou, podle jiných vytrvali. A tak aby s pomocí Pána Boha aspoň jednou takové vysoce důležité potřeby obecné před se vzaty, jednány, uváženy a na místě i konci postaveny býti mohly.

Na třetí artikul. J. M. C. ráčí chtíti tak učiniti a na ouřady zemské, též do soudu zemského i do soudu dvorského a komorního, též také na jiné ouřady osoby jak pod jednou, tak pod obojí dosazovati, a aby i budoucí králové čeští potomci J. M. C. to zachovali a opatřili. A kdyby koliv proměna z strany buď vyššího neb nižšího ouředníka se stala, ano také kdyby který soudce zemský z tohoto světa vykročil, že ráčí chtíti v tom se ve všem podle majestátu krále Vladislava zachovati, a ve 4 nedělích pořád zběhlých na ouřad ten, kterýby byl prázden, pro dobré J. M. C. i zemské osobu hodnou dosazovati, a tím nikterakž dále mimo ty 4 neděle neprotahovati. Strany ouřadu purgkrabství pražského J. M. C. ráčí také chtíti vedle žádosti stavův učiniti a dřív zavření sněmu tohoto nejvyššího purgkrabí pražského vyhlásiti i dosaditi; též také i to opatřiti, aby v každém kraji království tohoto buď nejvyšší ouředník anebo soudce zemský býti mohl, což J. M. C. ráčí za věc slušnou a potřebnou uznávati, a aby to na budoucí časy tak zachovávalo od budoucích králův českých bylo, to také opatřiti a naříditi chtíti ráčí. Dále strany nejvyšších ouředníkův, soudcův zemských i jiných radd J. M. C. aby jim ouřady jich bez vyslyšení a rozeznání nebyly odňaty. Tolikéž J. M. C. k tomuž artikuli milostivě přistupovati, a že to na časy budoucí tak bez proměny zachováno býti má, se zakazovati, a nadto výše k tomu povolovati ráčí, aby ouředníci zemští nejvyšší, kteříž své místodržící mají, beze vši překážky místodržící své, kteřížby se jim koliv líbili a k tomu hodní lidé byli, za místodržící své přijíti, i také zase, jest-ližby přičiny toho slušné měli, jim odpuštění dávati mohli. A jakby officírové dvorští při shledání spolu s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými a raddami J. M. C. jedni před druhými místa míti měli, a to pro zachování lásky a svornosti mezi sebou, též J. M. C. aby tím lépeji slouženo býti mohlo, ráčí J. M. C. mezi tímto časem a dnem, který se k budoucímu sněmu jmenovati bude, jisté vyměření, tím dáleji neodtahujíc, učiniti.

Na čtvrtý artikul. Co se dosazení nejvyššího arcibiskupa pražského dotýče, poněvadž Čech rodilý není, že se toho víceji, aby cizozemec proti jistému snešení sněmovnímu léta 1549 dosazen býti měl, státi nemá, ráčí J. M. C. stavům nato revers před zavřením sněmu tohoto dáti.

Tolikéž na opatství a proboštství Čechové rození přede všemi jinými národy dosazování býti mají.

Na pátý artikul. Jesuvité aby víceji bez dovolení J. M. C. jakožto krále českého, bez obecného sněmu a svolení všech tří stavův království českého statkův pozemských nekupovali, a také k pořádnému právu z věcí světských státi a odpovídati povinni byli. Též také aby jim jiní před týmž právem státi a odpovídati povinni byli, k tomu také J. M. C. přistupovati ráčí.

Na šestý artikul. Co se dispensací v stupních zapověděných dotýče, poněvadž Pánem Bohem zapovědino jest, aby se krev krve nedotýkala, a stavové neoznamují, jakáby pokuta těch, kteřížby se co toho dopustili, následovati měla, když stavové oznámí, jak strany toho artikule míní, J. M. C. jim také na to svou odpověď milostivě dáti ráčí.

Na sedmý a osmý artikul. Z strany těchto dvou artikulův, J. M. C. ráčí toho přitom zůstavovati a nad tím, aby se toho nedálo, milostivě ruku držeti.

Na devátý artikul. J. M. C. nad tím, co krále Vladislava milost v sobě z strany poručenství obsahuje a zavírá, ano také aby sirotky, panny k vdávání, mimo povolení přátel krevních a jich svobodnou dobrou vůli nucení nebyli, též léta zemská aby dřív času sirotkův jak od J. M. C. tak od budoucích králův českých, ani soudu zemského dávana nebyla, nýbrž při vyměření v zřízení zemském aby to zůstávalo, skutečně ochranlivou ruku držeti se zakazovati ráčí.

Na desátý artikul. Ráčí se J. M. C. milostivě uvolovati, že na budoucí časy prokurátor starožitého rodu býti má.

Na jedenáctý artikul. Ačkoliv jest ten artikul strany pokut, ztracení cti, hrdla, statku pro partyty sám v sobě veliký, a předešle nikdež J. Mti, aby od toho artikule upuštěno býti mělo, jednomyslně ode všech stavův razeno nebylo: však aby vždy stavové k sobě všelijakou milost, dobrotivost a náklonnost J. M. C. opravdově poznávati mohli, ráčí se v tom artikuli s stavy snášeti a k tomu povolovati. Však jest-li by kdo koho z partyt, jichž by se předešle a tak do zavření sněmu nynějšího byl dopustil, vinil, aby to ve čtvrt létě pořád zběhlém před sebe vzíti a tak pořád práva k tomu anebo k těm zachovati povinen byl. Pakli by kdo toho v tom čase neučinil, tehdy dáleji o to podle pokut sněmem léta 1575. nařízených žádným vymyšleným způsobem viniti moci míti nebude a nemá. Strany pak pokut propadení statkův, poněvadž jest se J. M. C., prohlídjíc, jak se svrchu píše, k takovým věrným a platným službám, od stavův J. M. C. činěným, ano také aby budoucně je vykonávati a činiti větší příčiny měli, ráčí J. M. C. od týchž pokut propadení statkův od sebe i na místě budoucích králův českých z štědroty a milosti své císařské a královské docela upouštěti, a netoliko aby to tímto sněmem nynějším ztvrzeno bylo, ale obzvláštním majestátem stavy všechny tři království tohoto tak opatřiti chtějí ráčí, aby touto milostí, jakž se svrchu píše, na časy budoucí a věčné k památce slavné a neumírající J. M. C. dostatečně v tom opatření byli. Kterýžto majestát J. M. C. od zavření sněmu tohoto ve čtyrech nedělích pořád zběhlých nejvyšším úředníkům zemským království tohoto k rukoum jich odvésti milostivě poručiti ráčí. Jsouc J. M. C. ke všem třem stavům království tohoto té milostivé celé důvěrnosti a naděje, poněvadž tak veliké milosti a dobrodiní od J. M. C. dostávají, že nato vždycky pamatovati, a čímž předně Pánu Bohu a J. M. C., jakožto od Pána Boha nejvyšší vrchnosti sobě vystavené, z práva a povinnosti zavázání jsou, to tak vše poddaně a poslušně činiti a vykonávati budou: tehdy J. M. C. jim podobně další i větší milosti činiti milostivě náchylen býti ráčí.

Na třináctý artikul. Jeho Milost císař ráčí tak chtějí učiniti a české věci nejvyšším ouředníkům, soudcům zemským a raddámským, a ne cizozemcům k uvažování naříditi podávati.

Na čtrnáctý artikul. Audienci kdo budoucně v důležitých a velikých potřebách k J. M. C. se utíkati a skrze kohožkoliv audienci žádati bude, ráčí se J. M. C. milostivě v tom zachovati, tak že žádný sobě nebude míti slušně co ztěžovati.

Na patnáctý artikul. J. M. C. ráčí se v tom milostivě zakazovati, když se toliko to vyhledá, od kterého času reversové na sněmy dáni nejsou, dříveji vyjiti sněmu tohoto, že všechny ke deskám zemským odvedeni budou.

Na šestnáctý artikul. J. M. C. na ty ouřady přirozené Čechy vzemi i ven z země dosazovati a toho všeho při sněmu léta 1575. nato se vztahujícím zůstavovati ráčí.

Na sedmnáctý artikul. Co se toho artikule na závazky brání dotýče, J. M. C. toho při zřízení zemském zanechávati ráčí.

Na devatenáctý artikul. J. M. C. při všech ouřadech o to napomenutí, aby se v tom podle zřízení zemského chovali, učiniti ráčí.

Na dvacátý artikul. Co se výpisův při deskách z privilegií a svobod zemských dotýče, vidí se J. M. C. z mnohých příčin za nejbezpečnější býti, aby při předešlém nařízení zůstaveno bylo, tak kdo by výpisu jakého z

privilegií zemských potřeboval, aby to na plný soud zemský vznésti povinen byl a tu opatření náležitěho očekával.

Na dvacátý druhý artikul. J. M. C. tomu chtíti ráčí, aby na žádost stavův cla, v nově od 15 let na vodě a po zemi daná, byla tímto sněmem vyzdvížena; kdež také J. M. C. skrze mandáty své táž cla vyzvésti dáti oumyslu jest, jakž pak i na pomezích cla vyvýšená vedle uznání zmenšiti poručiti chtíti ráčí. Nebo v které zemi jest mnoho cel, z toho veliká dražota pochází.

Na dvacátý třetí artikul. Meč z kostela Tejnského i s tím, při tom jest, má Pražanům zase navrácen býti.

Na dvacátý čtvrtý artikul. J. M. C. z strany téhož forštu a s těmi osobami, kterýchž se gruntů dotýče, jednati dáti chtíti ráčí. Pakliby se J. M. C. neráčil moci s těmi osobami o grunty jich k forštu pojaté porovnat, tehdy každý při týchž gruntech, který jemu spravedlivě náleží, zůstaven bude.

Na desátý artikul v příčině criminis laesae majestatis, totiž s uražení důstojnosti J. M. C. i J. M. Královské, na artikul XII. strany defensí, na XVIII. artikul o dlužení se mládeže, na XXI. artikul strany kommissí o soli, štokrámy a založení nových silnic prosekáváním lesův v gruntech království českého na pomezí bavorském a v jiných zemích, poněvadž tyto artikulové bedlivého uvážení potřebují, nyní pak k tomu pro výše dotčené příčiny čas krátký a nepřiležitý jest, J. M. C. toho do prv příštího sněmu, o který se tak stavové nyní společně snesou, milostivě odkládati a ty věci všecky buohdá k místnému a šťastnému vyřízení přivéstí ráčí.

Jest-ližeby pak častopsaní stavové mimo všecku naději J. M. C. k odkladu těch některých málo artikulův a k budoucímu jich při sněmu obecném (o který se stavové s J. M. C. snesou) uvážení a na místo postavení nikoli přistoupiti nechtěli, tehdy J. M. C. sobě to vyměňovati ráčí, že tyto veliké i znamenité jim učiněné milosti a artikule povolené tolikéž potvrditi povinen býti neráčí.

Toho jest J. M. C. výše psaných stavův pod obojí přijímacích na artikule jich podané milostivě k odpovědi tejna činiti chtíti neráčil, a poněvadž pak tím způsobem všecky ty svrchu psané, od stavův podané artikule J. M. C. v uvážení svém milostivěm míti a na větším díle k žádosti ponížené stavův, a na přimluvu nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských, k týmž artikulům přistoupiti a povoliti milostivě jest ráčil, ostatní pak artikulové, kteříž pro krátkost času, jak se zpočátku píše, nyní ihned k uvážení přijíti bezelstně nemohli a nemohou, tehdy s pomocí Pána Boha při téměř čase, jak se s J. M. C. stavové o den k budoucímu sněmu, na kterémž ti artikulové přednesení a před jinými věcmi jednání býti mají, namluví, k místu a konci přivedeni vedle vši potřeby a náležitosti budou. Protož J. M. C. všech tří stavův království českého, věrných a milých poddaných svých napomínati a za to milostivě žádati ráčí, aby bez všelijakých odkladův, poněvadž J. M. C., ano také stavům (jakž pak sami to při sobě zdravě povážiti mohou) vysoce mnoho na tom záleží, aby proposicí J. M. C. sněmovní před sebe vzata, uvážena a též s milostivou vůlí J. M. C., J. M. arciknížete Mathiáše Rakouského vyslaným odpověď dána byla a lid válečný J. M. tím způsobem a tím dříve z království tohoto vypraven býti mohl, potřeba toho nevyhnutelná ukazuje, a že se v tom stavové bez všelijakých dalších výmluv poslušně zachovají, té milostivé naděje J. M. C. k nim býti, a jejich vždycky nejmilostivějším králem a pánem zůstávati ráčí.

Strana pod obojí, dostavši od J. M. C. tu odpověď, zachovali se vedle španělského přísloví: „Tomar y pedir“ to jest, vzíti a žádati. Učinili J. M. C. poděkování, a to se, co jim za dobré vidělo, přijali, jakž z této jich následující odpovědi patrně se vyrozumí:

J. M. císaři, králi a pánu svému nám všem nejmilostivějšímu, všickni tři stavové království českého pod obojí způsobou tělo a krev Páně přijímající z té císařské a královské, milostivé a právě otcovské milosti, žeby artikule jak pořád o náboženství jich křesťanském, tak i jiné obecné dobré v sobě obsahující, jest milostivě přijíti, je uvážiti a některé jim již milostivě svou resolucí povolití ráčil, poddaně a poníženě děkují a uznávají se zase povinni býti, za J. M. C. dlouhý věk, šťastné a potěšitelné nad nimi panování Pána Boha na svých modlitbách horlivě prositi, jsouce přitom hotovi podle J. M. C. s statky a hrdly svými až do přemožení svého státi.

Ač pak jsou se v jistotě stavové poddaně nadáli a toho nejvíce snížene žádali, aby jim ten artikul nejpodnělnější a nejhlavnější, z strany náboženství křesťanského pod obojí přijímajících, zcela a zouplna ve všech punktích a artikulích a klauzulích, jakž J. M. C. v způsobu podán jest, povolen, a jakož žádají stavové, potvrzen bez dalších odkladův ihned při tomto sněmě od J. M. C. byl, poněvadž tu nic nového stavové nevyhledávají než to, co jim na sněmě léta 1575 od J. M. C. slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, pána otce J. M. C. nejmilejšího, v přítomnosti J. M. C. nynějšího pána našeho nejmilostivějšího povoleno, zamluveno a přijato bylo: avšak stavové pod obojí přijímající té celé nepochybné důvěrnosti k J. M. C. jsou, že J. M. C. od toho býti neráčí, aby při konfessi již dotčené a při tom porovnání, k též konfessi přiloženém, kteréž strana pod obojí na sněmě tom obecném léta 1575. mezi sebou s milostivým dovolením J. M. C. slavné paměti císaře Maximiliana učinila, zůstaveni býti neměli. Ale že pak J. M. C. pro přítomné tyto nynější veliké potřeby, pro které tento sněm rozepsán jest, a které žádného odkladu trpěti nemohou, toho na ten čas jest potvrditi moci neráčil, nýbrž odkladu do budoucího sněmu k dalšímu všechněch věcí zavírání a potvrzení žádati ráčí: kterémužto odkladu stavové povolují, a toho do nejprvnějšího sněmu ten čtvrtek před svatým Martinem zanechávají, který se tímto sněmem od J. M. C. jmenovati a položiti má. Jestližeby pak při tomto sněmě to na místo strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy J. M. C. tímto sněmem ráčí chtíti stavy opatřiti, kdyby jacíkoli sněmové budoucně od J. M. C. rozpisování a držání byli, aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v proposici od J. M. C. předneseno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani nic jednati, lečby prvé strany artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno nebylo.

Avšak mezitím, dokudžkoliv se to tak na sněmě obecném strany toho artikule o náboženství nevykonalo, k místu, konci a k dokonalému vyřízení a potvrzení všeho toho nepřivedlo, tehdy podle milostivého J. Mti skrze nejvyššího pána purkrabí pražského na obecném tomto sněmu oznámení, aby jeden každý, žádného nevyměňující, ze všech třech stavův království českého pod obojí přijímajících, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském, od nižádného člověka světského ani duchovního žádným poručením a jakýmkoliv vymyšleným způsobem, utiskování a sužování nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli. A to vše, jak se tuto píše, aby do tohoto nynějšího sněmu, podle jiných artikulův slovo od slova vepsáno a vloženo bylo, za to J. M. C. stavové poddaně a poníženě žádají.

Co se dispensací dotýče, kdež J. M. vysvětlení žádati ráčí, tak aby se v zapověděných stupních krev s krví nespojovala, i zato J. M. C. stavové poddaně a poníženě žádají, a proti zapověděným božím zákonem stupním žádná dispensací žádnému se nedopouštěla, nýbrž kteřížby se ženili nebo které by se vdávaly, a blízce v krvi proti záповědi boží se spojovali, takoví aby na slavný soud zemský obesláni byli, a več by jim to Jich Mti obrátiti ráčili, toho aby očekávali, a to podniknouti povinni byli.

Ač kdež J. M. C. k tomu milostivě dovoliti ráčí, aby na ouřady zemské a jiné jak pod jednou tak i pod obojí dosazováni byli, stavové J. M. C. za to poníženě žádají, aby rovný počet jak strany podjednou tak pod obojí při tom dosazování se zachoval, a to J. M. C. milostivě stavům potvrditi ráčil.

A jakž všickni tři stavové J. M. C. poddaně žádali, aby co se defensi aneboližto veřejnosti nařizování dotýče, na potomní časy žádnému v moc dáváno nebylo, nýbrž aby tak veliké věci na obecném sněmu ode všech tří stavův bedlivě uvažovány byly: nato nemajíce stavové žádné od J. M. C. odpovědi poddaně žádají, aby při té své slušné žádosti zůstaveni byli, a od dneška již více touž věci jim prvé danou zavázání nebyli, nýbrž aby to minulo.

Co se toho artikule o dlužení se mládeže, zletilé i nezletilé, i některých jiných artikulův dotýče, načež J. M. C. stavům své milostivé resolucí učiniti neráčil, to stavové při milostivé J. M. C. vůli a dalším stavův na nejprvnějším obecném sněmu snešení zanechávají. A poněvadž od J. M. Cské nám všechněm třem stavům, věrným svým poddaným, z své přirozené císařské a královské, právě otcovské lásky, z štědroty a dobroty k artikulům některým od nás, stavův, podaným milostivé své povolení dáti ráčil: i nepřestávají všickni tři stavové J. M. C. ponížene a poddaně žádati, na čemž jsou se tak již nyní a do budoucího sněmu nejprvé příštího a nahoře jmenovaného jednomyslně u velikém počtu strany náboženství teď nyní snesli, což jim již od J. M. C. v jiných artikulech milostivě na jejich žádost povoleno jest, však aby do toho nynějšího sněmu se pojalo. V čemž se J. M. C. ponížene a poddaně jakožto věrní poddaní králi a pánu svému nejmilostivějšímu (při jehožto milosti statky i hrdly svými až do přemožení svého s pomocí boží státi budou) poručena činí.

A aby mohli v domnělém náboženství svém ještě lépeji bezpečni býti, další žádost na J. M. C. vzložili i k tomu přivedli, že dle jich vůle tento artikul sepsán a do sněmu vložen byl.

Artikul o náboženství z sněmu l 1608. Jakožto všickni tři stavové království českého pod obojí tělo a krev přijímající, při J. M. C. jakožto králi českém se vši ponížností a poddaností vyhledávali, aby při té obecné konfessí české, kterouž někteří augšpurgskou jmenují, na sněmu obecném léta 1575 sepsané, a při tom mezi sebou stran porovnání v předmluvě též konfessí anebo supplikací, J. M. C. Maximilianovi slavné paměti na témž sněmu podané a k též konfessí přiložené, zůstaveni byli, a jiná aby nevycházela, a podle té aby své kněžstvo, jak české tak i německé, řídití anebo řízené na své kollatury jak stav panský, rytířský tak i města dosazovati bez překážky arcibiskupa anebo kohožkoliv jiného mohli, a kompaktáty aby se řídití povinni nebyli (kteráž léta 1567 na sněmě obecném z privilegií zemských vypuštěna a stavové od spravování se jimi osvobozeni jsou), tak aby proti této konfessí a tomu stavův pod obojí porovnání žádná poručení, odkudkoli vyšlá, žádné platnosti proti všechněm stavům pod obojí míti nemohla. Tu pak konfessí a to porovnání stavův, aby J. M. C. stavům milostivě do desk zemských vložití poručiti ráčil. Nebo že stavové tu nic nového při J. M. C. nevyhledávají, než co jim od svatě a slavné paměti císaře Maximiliana na témž sněmě léta 1575 milostivě povoleno jest, což i do desk zemských bylo by vešlo, kdyby J. M. C. tak nenadálou smrtí z světa tohoto od Pána Boha povolán býti neráčil, jakož pak až posavad z prostředku jich stavův nemálo osob živých pozůstává, kteréž to milostivé J. M. C. k této konfessí a k tomu stavův pod obojí mezi sebou porovnání, i k budoucímu J. M. C. všemu tomu potvrzení jim milostivého zakázání doslýchali, což s dobrým svědomím svědčiti mohou. A mnozí již předešlé dskami zemskými svědomí otevřítí dali.

Defensory aby stavové k spravování konsistoře z prostředku svého voliti a naříditi mohli, nyní i na časy budoucí toho ponížene podle sněmovního snešení léta 1575. od J. M. C. za potvrzení žádali. Tím způsobem aby

akademie pražská v opatrování stavův pod obojí přijímajících zůstávala. Nicméně aby k náboženství jak vyšší a svobodní stavové, tak i města a městečka i sedlský lid proti zjevnému zřízení zemskému od vrchností svých ani žádného jiného nucení nebyli, též zvonění a pohřby, stavení chrámův božích nikdež žádnému bráněno nebylo, ale všickni aby jako ti, kteří jsou vejméno svaté Trojice jak pod jednou tak pod obojí pokřtěni, rovných svobod k milování jedni druhých a k zachování svaté svornosti a lásky požívali, poněvadž jedni s druhými bez ohlídní se na náboženství spřízňující se a jednomu Pánu Bohu a králi sloužíce, tak všickni za jedno býti mají a jedni druhých tupiti nemají; nebo že od nich pod obojí nikdá se to neděje, aby koho pod jednou k náboženství nutiti měli, věda, že víra jest dar boží. Též to bránění měšťanům v městech náboženství svého provozování a mrtvých těl svých pochovávání aby více nebývalo. Aměsta královská i J. M. králové jak české tak německé i v jiných jazycích své kazatele pod obojí, dle svrchu psané konfessi, aby míti mohli, poněvadž to straně pod jednou svobodno jest, jakž tíž artikulové to v sobě obsahují a zavírají. Ačkoliv J. M. C. toho nejděčnější býti ráčil, aby artikule náboženství se dotýkající se vším dostatkem, jakžby toho potřeba ukazovala, uváženy a na tomto sněmě postaveny býti mohly: stavové tak poddaně se toho v jistotě nadáli a toho nejvíce sniženě žádali, aby jim ten artikul nejpřednější a nejhlavnější z strany náboženství křesťanského pod obojí přijímajících zcela a zouplna ve všech punktích, artikulích a klauzulích, jakž J. M. C. v spisu podán jest, povolen, a jakž žádají stavové, potvrzen bez dalších odkladův ihned při tomto sněmě od J. M. C. byl: poněvadž tu nic nového stavové nevyhledávají, než to, co jim ve sněmě léta 1575 od J. M. C. slavné a svaté paměti Maximiliana, pána otce J. M. C. nejmilejšího, v přítomnosti J. M. C. nynějšího pána jich nejmilostivějšího, povoleno, zamluveno a přijato bylo. A však stavové pod obojí přijímající té celénepochybné důvěrnosti k J. M. C. jsou, že J. M. C. od toho býti neráčí, aby při té konfessi již dotčené a při tom porovnání k též konfessi přiloženém, kteréž strana pod obojí na sněmu tom obecném léta 1575 mez sebou s milostivým dovolením J. M. C. slavné a svaté paměti císaře Maximiliana učinila, zůstavení býti neměli. Ale že pak J. M. C. pro přítomné tyto nynější veliké potřeby, pro kteréž tento sněm rozepsán jest, a kteréž odkladu trpěti nemohou, toho na ten čas jest potvrditi moci neráčil, nýbrž odkladu do budoucího sněmu k dalšímu všech těch věcí zavírání žádati ráčil: kterémužto odkladu stavové povolují a to do nejprvnějšího sněmu ke čtvrtku před sv. Martinem, který se tímto sněmem od J. M. C. jmenuje a pokládá.

I natom jest se J. M. C. s stavy království tohoto snéstí ráčil, jest-ližebý pak při témž sněmě to na místo strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy J. M. C. ráčí tímto sněmem stavy tak opatrovati, aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v proposici od J. M. C. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati, lečby prvé strany toho artikule o náboženství na jistém konci postaveno bylo. Avšak mezi tím, dokudžkoliv se tak na sněmu obecném strany tohoto artikule o náboženství nevykonalo, k místu a konci toho všeho nepřivedlo, tehdy podle milostivého J. M. C. skrze nejvyššího purgkrabí pražského na obecném tomto sněmu oznámení, aby ze všech třech stavův království českého pod obojí též i pod jednou způsobou přijímajících, jeden každý, žádného nevyměnějíce, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního, žádným poručením a jakýmkoliv vymyšleným způsobem utiskováni a sužováni nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli.

A poněvadž věc náležitá jest, aby v tom mezi stavy království tohoto svornost zachována byla, mají pro uvarování dalších mnohých z toho pocházejících roztržitostí a nespůsobů tolikéž stavové a obyvatelé pod jednou

přijímající, jako i oni stavové pod obojí s lidmi poddanými, farami, kostely a kollaturami svými při náboženství svém křesťanském a pokojném jeho provozování, též při řádech církevních zcela zouplna bez porušení zanechání býti, a nemá se jim v tom od nižádného člověka, žádným vymyšleným způsobem překážka, sužování, utiskování dítí. — A budou-li jedna i druhá strana k tomu dáleji při sněmu co chtěti promlouvat, to na vůli míti budou, však s tím doložením, aby proti již milostivé resoluci J. M. C. od nejvyššího purgkrabě pražského straně pod obojí učiněné a jistému o tom stavův snešení nebylo.

Hrabě Slavata při těch uváženích a jednáních tehdaž přítomen nebyl. Zapříčinou povinnosti a ouřadu svého jakožto purgkrabě karlštejnský na hradě Karlštejně se zdržoval. Hrabě pak z Martinic, tehdaž toliko soudce zemský, pokudž jest tu přítomný byl (jakž jest sice nikdá nerád absentiroval, nýbrž pilně do sněmu dle povinnosti své přicházeje), vždycky jest dle nejvyšší možnosti to brániti hleděl a skutečně bránil, aby se nic proti svaté katolické římské církvi a víře nezavíralo. Nemohouc sám jedinkou přímluvou svou všechny jiné přemoci a to napravit, tehdy jest aspoň od osoby své proti tomu protestiroval. Což i kníže z Lobkovic podobným způsobem učinil, že s jinými se v tom nesnášejíc, k tomu nijakž nepovoluje.

Co jest dále přitom sněmu uvážováno, jednáno a zavíráno bylo, poněvadž to k té materii o náboženství nepřisluší, zanechávám tuto o tom psáti.

Nýbrž co na svrchu dotčenou J. M. C. proposicí a císaře Mathiáše žádost následovalo, tomu upřímný čtenář z toho učiněného porovnání vyrozumí, kteréž následujícím způsobem takto zní:

My Rudolf II., z Boží milosti volený Římský císař, Uherský a Český král atd. Oznamujem všem vůbec: Jakož jsme každého času to skutečně a otcovsky obmýšleti a opatrovati ráčili, aby mezi Námi a nejjasnějším knížetem p. Mathiášem arciknížetem Rakouským, knížetem Burgundským, Štyrským, Korytanským, Kranským a Wirtenberským, hrabětem v Tyrolu atd., panem bratrem Naším nejstarším a nejmilejším, upřímná a bratrská láska a svornost zůstávat, — nieméně aby království Naše české s zeměmi k němu příslušejícími a připojenými v dobrém a pokojném způsobu zachováno býti a mezi věrnými poddanými Našemi dobré přátelství a srozumění trvati a zůstávati mohlo; tak i nynějšího času majíce to v bedlivé péči a paměti, a směřujíce k tomu, aby netoliko za živobytí Našeho, než také po vyjití Našem z tohoto světa svrchupsaný pan bratr Náš nejmilejší, spolu s královstvím českým a zeměmi k němu příslušejícími a připojenými v stálé a trvanlivé bezpečnosti od Nás postaven býti mohl: na jistý níže psaný způsob jsme to opatřiti, a pro větší toho všeho bezpečnost a zdržení tímto listem obsáhnouti a kmístnému a dokonalému zavření a dokonání skrze společné s výš jmenovaným panem bratrem Naším nejmilejším a zmocněnými markrabství moravského namluvení, s radou a vědomím nejvyšších úředníkův a soudcův zemských a radd soudu dvorského a komorního i všech tří stavův království Našeho českého věrných, milých, přivéstí poručiti ráčili.

Předně, rozvažujíce to při sobě, že podle jistého božího uložení, neméně než jako i jiní lidé (čehož však Pán Bůh všemohoucí ještě za dlouhý

čas uchovati rač!) vykročení z tohoto světa poddání býti musíme, a nechtíce, aby království české a země k němu připojené a vtělené bez hlavy a budoucího pána svého opuštěny zůstati měly, a tudy zkázy a škodlivých proměn, kteréž se v okolních královstvích a zemích spatřují, pocítiti musily: z té příčiny, abychom to ještě za živnosti své předjiti a časné opatřiti mohli, na snažnou žádost a nejedno toho při Nás vyhledávání často jmenovaného pana bratra Našeho nejmilejšího k tomu jsme se nakloniti a na sněmě obecném, kterýž jsme všem třem stavům téhož království léta tohoto 1608 k pondělnímu po neděli Exaudi na hrad pražský položiti a rozepsati ráčili, milostivě toho při nich, stavích, vyhledávati a za to žádati ráčili: aby pokudžby Nás Pán Bůh všemohoucí bez dědiců mužského pohlaví, v stavu sv. manželství od Nás poslých, z toho světa povolati ráčil, to mezi sebou pro dobré a užitečné jich nařídili, a majíce sobě povolení k tomu od Nás dané to tak opatřili, aby jmenovaný pan bratr Náš nejstarší a nejmilejší, když by toho při nich pořádně a náležitě vedle privilegií a svobod jich vyhledával, po Nás čekancem království českého byl, a žádný jiný kromě Jeho Lásky po Našem z tohoto světa sjití za krále českého volen nebyl; stím při tom zakázáním, když k tomu tak přijde a Jeho Lásky tu takového opatření dostane, že stavy království českého, aby to privilegiím a svobodám, dobrým a chvalitebným zvyklostem, obyčejům a pořádkům jich k ujmě a ke škodě nyní ani na časy budoucí nebylo a býti nemohlo, spolu s týmž panem bratrem Naším nejmilejším, však jeden každý z Nás obzvláštně dostatečným reversem opatřiti ráčíme. Kdež jmenovaní stavové království českého, majíce sobě takové od Nás učiněné přednešení, v svém bedlivém a poníženém uvážení a na milostivé Nás jakožto krále českého vyhledávání a povolení z své dobré a svobodné vůle téhož pana bratra Našeho nejmilejšího na ten a takový způsob — pokudžby Pán Bůh všemohoucí Nás bez dědiců mužského pohlaví, v stavu sv. manželství od Nás pořádně poslých, z tohoto světa povolati ráčil — za čekance království českého a budoucího krále jsou přijali a na sněmu obecném u přítomností komissařův Našich a vyslaných Jeho Lásky, též všech stavův téhož království skrze urozeného Adama z Šternbergka na Bechyni a Zelené hoře, raddu Naši a nejvyššího purgkrabí pražského, proti odvedení do rukou téhož nejv. purgkrabí pražského a vepsání do sněmu dvou reversů, o nichž se nahoře zmínka činí, jichž datum jest Našeho císařství Rudolfa, na hradě pražském, v sobotu po slavnosti těla Božího léta tohoto 1608, a Našeho arciknížetství Mathiáše, v ležení polním mezi Štěrboholy a dolními Měcholupy v středu po sv. Janě téhož léta, jakž tíž reversové to vše v sobě obšírněji zavírají a obsahují, vyhlásili, a k tomu aby Jeho Lásky na tento čas až do živobyti Našeho čekancem království českého se psáti a titule toho užívati moci ráčil, povolili, pro větší pak toho všeho jistotu a bezpečnost revers pod pečeti zemskou na to Jeho Lásce odvedli, a do sněmu obecního slovo od slova napsati a položiti dali.

Když by pak Pán Bůh podlejistě vůlesvé Nás z tohoto světa bez dědicův mužského pohlaví řádně poslých povolati ráčil, na tom sme se s často-psanými stavy království českého snésti ráčili, aby týž pan bratr Náš nejmilejší, a žádný jiný, na království české volen, korunován a dosazen byl; pakliby nám Pán Bůh dědice, jakž se svrchu píše, dáti ráčil, aby po sjití Našem s tohoto světa týchž dědiců a království českého správcím a gubernátorem byl, a s radou, vědomím a vůlí nejvyšších úředníkův a soudcův zemských a radd soudu dvorského a komorního, všech tří stavův království českého, až do let dospělých týchž dědiců Našich, též království řídil a spravoval.

Za druhé, jakož jest jmenovaný pan bratr Náš nejmilejší na Nás a stavy království českého skrze vyslané své žádostivě vznesl, aby ten pokoj, který mezi Uhry a Turkem od léta 1606. až do toho času po několikrát zavřín jest, od Nás a stavův zúplna a docela ztvrzen a zdržán byl: na tom jsme spolu s Jeho Láskou zůstati ráčili, abychom spolu s týmiž stavy při též smlouvě a ztvrzení pokoje, kterýž jsou kommissaři od stavův téhož

království a zemí k němu připojených s povolením Naším v Vídni 23. dne měsíce septembris téhož léta ujali a ztvdili, všeho tak zúplna, jakž táž smlouva to v sobě obsahaje a zavírá, pozůstavili, k ní ve všech artikulích přistoupili, a ji beze všech výminek a výkladů věrně a upřímně dosti činili.

Co se pak pomoci na zámky pomezí a baňská města, též žádosti od pana bratra Našeho nejmilejšího, kterémuž jsme z své svobodné a dobré vůle království uherského postoupiti ráčili, na stavy království českého, aby pro dobré své a všeho křesťanstva k zdržení a zachování týchž pevností a hranic jistou berní a sbírku na sebeuložili a svolili, a tolikéž co se i zsolního handle v městě Gmuntu vzložení dotýče: poněvadž sněm tento za tou samou a jedinou příčinou, aby pan bratr Náš za čekance království českého volen a vyhlášen byl, od Nás rozepsán, položen a držán jest, to se z té příčiny až do nejprv příštího sněmu, který v království tomto držán bude, odkládá. Při kterémž, bude-li Jeho Láska při Nás a stavové království uherského při stavích království českého jakých pomoci na svrchu psané hranice a zámky, též i strany toho solního handle dalšího porovnání vyhledávati, nepomineme, spolu s stavy vyrozumějice tomu, to v Svě uvážení vzíti, a Jeho Lásce a jim náležitou odpověď dáti. Však jestliže by království uherskému jaká taková potřeba nastala, pro kteroužby spěšné pomoci potřebí bylo, nepominou stavové příkladem předkův svých, s vědomím Naším, kdybykoli od krále uherského na ně žádost vložena byla, což jini králové a potentatové činívali a činíti budou, tolikéž vedle nich podle náležitosti učiniti.

A jakož jest tolikéž pan bratr Náš nejmilejší Nás spolu s zmocněnými od stavův markrabství Našeho moravského vedle jejich ponížené a pokorné prosby snažně za to žádal, abychom k tomu milostivě se nakloniti, stavy téhož markrabství z poddanosti, správy a panování Našeho propustiti, a aby Jeho Lásku, jakožto čekance království českého, sobě za pána, a po smrti Jeho Lásky kohokoliv jiného z domu Našeho Rakouského za ochrance až do vyjití Našeho z tohoto světa vzíti mohli, povoliti ráčili: kdež My, ohlídažice se na takovou Jeho Lásky i zmocněných téhož markrabství snažnou a poníženou žádost a prosbu, s radou stavův království Našeho českého k tomu milostivě povoliti a stavy markrabství moravského, poddané naše věrné milé, z povinností a poddanosti propustiti, a aby sobě Jeho Lásku, jakožto čekance a budoucího krále českého, za pána vzíti mohli. (však neodtrhující se ani nyní ani na budoucí časy od koruny království českého), milostivě jsme k tomu povoliti ráčili; s tímto při tom doložením, pokudžby se Pánu Bohu všemohoucímu pana bratra Našeho nejmilejšího Jeho Lásku s tohoto světa prvé nežli Nás povolati líbilo, aby sobě kohokoliv jiného z slavného domu Našeho Rakouského za ochrance vzíti a jemu se poručiti mohli; stouto a zuamenitou výminkou, aby po vyjití Našem i Jeho Lásky pana bratra Našeho nejmilejšího s tohoto světa již jmenovaní stavové markrabství moravského, vidělo-liby se Pánu Bohu všemohoucímu Nás dědici mužského pohlaví pořádně v stavu manželském zplozenými obdařiti, žádného jiného kromě toho, kterýž by z nich králem českým byl, za pána vzíti sobě nemohli a moci neměli. Jakož pak na to všecko revers od Nás sobě daný mají, jehož datum na hradě pražském v neděli ochtáb sv. Víta léta 1608, kterýžto revers i do sněmu slovo od slova vepsán jest. Však nicméně poněvadž toto povolení k dokázání milostivé Naší péče a lásky k týmž stavům markrabství moravského od Nás se stalo, ráčíme Sobě to při tom zanechávati a vyhrazovati, abychom mezi tituly svými i markrabství moravské klásti, a dokudž bychom od téhož titule dobrovolně upustiti neráčili, markrabím moravským jako prvé se psáti mohli.

A povědáž se tíž stavové markrabství moravského do jistého času na jistý nahoře oznámený způsob samou toliko správou a panováním od království českého s Naším milostivým povolením oddělují, nebude moci jak kancelář česká, tak komora i appellací obyvatelům téhož markrabství vyššího i nižšího stavu nic poroučeti, až do budoucího se zase pod túž správu

navrácení, jak a pokudž by ji, nevykračující z práv, z pořádků, z svobod, privilegií a obyčejův svých starobylých podnikatí a jí poddání býti měli, vedle jistého a dokonalého s králem a stavy království českého učiněného snešení a namluvení, mimo kteréž nemají výše potahování býti. Za kteroužto příčinou všeckna jich obsilání, jak právní tak i jiná všelijaká, za jakou koli příčinou vyjítí by mohla, též sročené kommissí právní, pře vyslyšané a na výpovědi zůstávající, a jakékoliv jiné jich ven z markrabství moravského ku právu potahování minouti a zastavena býti mají, tak aby všecka správa, gubernací a panování Jeho Lásce, jakožto čekanci a budoucímu králi českému (potud, pokud králi českému v témž markrabství poroučeti přísluší) zůstatí a přináležeti mohla, bez všelijakého se v to vkládání jak jmenovaných kancelářů, tak i všech jiných soudův zemských, ježto by k tomu jaké právo předstíratí chtěli a mohli.

A jakož jsou tiž stavové toho při Nás poníženě pohledávali, aby všelijaké výpovědi a nálezové, kteří jsou na obeslání a sročení osob z markrabství moravského v tomto království proti týmž osobám, docela a dokonale přetržena vymazání byli: i poněvadž jsou takové výpovědi a nálezové již jednou v moc svou právní vešli, jich při tom pozůstavovati ráčíme, však s tou při tom znamenitou výminkou, aby na budoucí a věčné časy obyvatelé markrabství moravského před žádné soudy do království českého potahování nebyli, a žádným vymyšleným způsobem, krom samého odvolání na krále o náрек poctivosti, nýbrž jestliže by se komu z čeho vina dávala, aby z toho byl před právem markrabství moravského vedle pořádkův téhož markrabství obviněn a tam souzen a rozsouzen býti mohl.

Když pak k tomu přijde, že stavové častopsaného markrabství moravského pod budoucího krále českého správu a panování J. M. se zase dostanou, mají jim všecka jich privilegia, svobody, práva, pořádky, dobré a chvalitebné a starobylé obyčeje a zvyklosti, kterýchkoli od předešlých králův českých a markrabí moravských dosáhli, a oni sami neb předkové jejich v užívání jich byli, i hned znovu od budoucího krále spolu se všemi jinými, kteréžby jim v nově od Jeho Lásky pana bratra Našeho nejmilejšího, za panování Jeho Lásky, vydány byly, zúplna potvrzeny býti; však s tou při tom výminkou, aby ke škodě předešlým smlouvám, svobodám a závazkům a předešlému sjednocení s markrabstvím moravským učiněnému nebyly a býti nemohly.

Jakož podobně i stavové království českého nic takového, což by týmž smlouvám, svobodám a závazkům na ujmu bylo, sobě a budoucím svým jednati nemají a nemohou, lečby se s obou stran z toho propustili, a aby jedna i druhá země co takového sobě zjednati mohla, snešení jisté a dobrovolné mezi sebou učinili. A pokudžby mimo takové snešení jedni neb druzí co toho sobě vyjednali, neb z milosti Naší a Jeho Lásky dostali, nemá to žádného průchodu, platnosti ani moci míti, nyní i na budoucí časy.

Co se pak privilegií a svobod, kteréž sestavův téhož markrabství dotýkají, a na ně jakým koliv způsobem se vztahují, a mezi svobodami království českého buď na Karlštejně nebo při deskách se chovají, dotýče, ty mají skrze jisté osoby od stavův téhož království, na nejprv příštím sněmě k tomu volené a nařízené, bedlivě vyhledány, a k žádosti stavův markrabství moravského přepsány, a v hodnověrných výpisích co nejdříve jim vydány býti.

A jakož jsou zmocnění od stavův markrabství moravského Nás za to poníženě žádali, abychom jim revers generální z kanceláře české na to, což tak od nich na milostivé žádosti Naše při sněmích obecných a sjezdích od peněz i lidu svolováno bylo, aby to jejich privilegiím, svobodám, nadáním, dobrým a chvalitebným pořádkům a zvyklostem na škodu nebylo, vydati poručiti ráčili: na takovou žádost jejich ráčíme chtíti i hned to naříditi, aby jim takový revers generální bez odkladu a průtahu vydán a odveden byl.

Kdež také jsme o to s zmocněnými markrabství moravského milostivě a pilně jednati, a za to jich, — poněvadž jsou obyvatelé téhož markrabství k milostivé žádosti Naší po tato všeckna léta v zemi i ven z země, za nemalé sumy, v kteréž jsme se z nevyhnutelné potřeby vydlužiti ráčili, vedle Nás v rukojemství se stavěli, a za Nás z poddané lásky slibovali — aby ty všecky sumy peněžité na místě týchž stavův k zaplacení na sebe přijali, se vší pilností žádati ráčili, čehož jsme však vedle jistých od nich předložených příčin na nich obdržeti nemohli.

I poněvadž Nám na tom, aby takové břemeno z Nás snato bylo, nemálo záležití, na tom jsme se ustanoviti ráčili, abychom takovou žádost Naší všem stavům markrabství morav., kdykoliv od nich sněm držán bude, přednésti dali, a což by koliv těch dluhův a komu na jaké termíny povinnovato bylo, vyhledajíce to, poznamenání jim toho odeslali.

Z strany biskupa olomouckého na tom zůstáno, jakými by koliv povinnostmi království českému zavázán byl, ty aby témuž království vykonávati povinen byl; než jaké by koliv právo a povinnost král český na něm míti ráčil, — poněvadž všecko své právo, kteréž v zemi moravské míti ráčíme, stavům markrabství morav., aby od nich na Jeho Lásku pana bratra Našeho nejmilejšího přivedeno bylo, postoupiti ráčili, — tím právem a tou povinností bude nynější i budoucí biskup Jeho Lásce jakožto volenému čekanci království českého povinen.

A pakli by týž pan bratr Náš nejmilejší dříve nežli My časnou smrtí s světa sešel, a stavové sobě koho koli jiného z domu Našeho Rakouského za ochrance vzali, aby častopsaný biskup od nich se neodlučoval a s nimi se srovnal, však aby týž pan bratr Náš od sebe dostatečný revers dal, že svobody a privilegie biskupství olomouckého při předešlém způsobu, však bez ujmy svobod markrabství morav., zanechatí a chrániti chce.

A poněvadž appellací od soudu manského k Jeho Lásce jakožto čekanci království českého, ačby kdo k Jeho Lásce se odvolati a appellovati chtěl, podle pořádku práva manského jíti mají: má ten ortel, který před půl letem mezi vysoce důstojným knížetem, panem Františkem kardinálem z Ditrichštejna, biskupem olomouckým, královské kaply české hrabětem, tejnou raddou a přítelem Naším, a Křištofem Sedlnickým z Choltic a na Polské Ostravě vyrčen jest, přečten a publikován býti.

V jiných pak věcech, kterýmiž markraběti morav. a zemi moravské zavázán jest, v těch ve všech bude povinen, bez proměny Jeho Lásky podnikati, jemu poddán býti a všeliké povinnosti k zemi podle starobylého obyčeje a způsobu, vedle landfrýdů a smluv vykonávati a tomu všemu od sebe dosti činiti.

Dále pak, poněvadž, jakž výš oznámeno, stavové markrabství moravského v poddanost téhož pana bratra Našeho nejmilejšího dostati se mají, aby budoucně skrze odpory, kteréby o hranice mezi královstvím českým a markrabstvím moravským vzniknouti mohly, k nějakým nevolům a nedorozuměním nepřicházelo, to se zejména tímto listem vyměňuje, aby hranice v svých mezích jakž posavad tak i nápotom zůstávaly; však přišlo-liby kdy k tomu, žeby mezi sousedy něco na odpořích býti chtělo, mají kommissaři z jedné i z druhé země v rovném počtu nařízení býti, kteřížby ony strany spokojili a výpověď dokonalou mezi nimi učinili.

Jestliže by pak o hranice mezi královstvím uherským a markrabstvím moravským, též mezi arciknížectvím rakouským a markrabstvím moravským nějaké různice povstaly, mají stavové království českého, kdyžby o to od stavův markrabství mor. žádání byli, kommissařům často psaného markrabství moravského tolikéž své kommissaře přidati, a spolu s nimi stavy, však na náklad jich, týchž hranic hájiti a zastávati.

Co se zatím příjezdu téhož pana bratra Našeho Jeho Lásky do království českého s nemalým počtem lidu, kterýž pro bezpečnost svou s sebou vzíti ráčil, dotýče, poněvadž jsou s Jeho Láskou jisté osoby — jakož předně

ty, kteréž od stavův markrabství moravského k tomu zmocnění byli, tak i jiné, kteréž se v službu Jeho Lásce zakázali a vedle jisté smlouvy od stavův markrabství moravského s Jeho Láskou a stavy království uherského, též stavy horních a dolních Rakous učiněné, oddali a do tohoto království se dostali, — jakž jsme všem stavům téhož markrabství jistý revers, jehož datum na hradě pražském v neděli ochtáb sv. Víta léta 1608. na to dáti ráčili: tak i tímto listem na též svrchu psané osoby to vše, což se v tom reversu slovo od slova zavírá a obsahuje, vztahovati, a toho všeho při tom zůstavovati ráčíme, slibující při tom a připovídající slovy Svými císařskými a královskými za sebe i stavy království českého, že s tím vším, jakž nahoře dotčeno, dobře a milostivě spokojeni býti ráčíme. A jestli že by co buď v zemi aneb ven z země od které osoby z stavův téhož markrabství mor. slovy, skutkem a jakýmkoliv jiným zevnitřním způsobem před i při tažení tomto předsevzato a konáno bylo, a Nám i stavům království českého za stížné se vidělo neb bylo: že to vše chceme spolu s nimi stavy mimo sebe dokonce pustiti, na to docela zapomenouti a toho nyní i na budoucí časy žádným vymyšleným způsobem nevzpomínati, ovšem pak že neráčíme nikoli nad celou zemí moravskou buď nad kterým obyvatelem té země se mstíti a je v nějakou nenávist sobě bráti, nýbrž raději že všelikou císařskou a královskou milost k nim ráčíme prokazovati, jakož i stavové království českého i obecně všichni vespolek a jeden každý obzvláštně k Moravanům všelijakým dobrým přátelstvím a sousedstvím se zachovati zamlouvají a zakazují, a proti tomu stavové markrabství morav. touž měrou k nim stavům království českého se ohlašují a připovídají.

A aby to tím jistější a stálejší bylo, ráčíme k tomu milostivě spolu s stavy častopsaného království českého povolovati, a tímto listem spolu s nimi to dostatečně a dokonale tvrditi, aby všickni obyvatelé markrabství moravského, kteříby jaké úřady, statky pozemské, dluhy peněžité, nápady a jakékoliv jiné spravedlnosti, buď v království českém, neb zemích a manstvích k těmž království přináležejících drželi a měli, aneb budoucně míti a držeti budou, toho všeho tak a ne jinak než jako kdy předešle bez překážky užívati neb budoucně užiti, a s tím co by se jim dobře líbilo a zdálo (zachovávajíc však při tom při všem řád a právo v království tomto obyčejné) činiti a působiti mohli. V čemž ve všem aby jim žádná překážka, ublížení, zkrácení, škoda, zmenšení aneb zlehčení se nedálo, nýbrž mají ve všem, což tak v království českém mají a drží aneb budoucně skrze náležité a spravedlivé prostředky dostati a dosáhnouti by mohli, nebo jinak k dosažení ještě očekávají, pravým a přirozeným Čechům zároveň beze vší zlé lsti a všelijakých fortelův jmíni a držání býti, tak jakž pak i k Čechům v markrabství moravském, to všecko, jak se nahoře píše, rádně a křesťansky vždycky od nich zachováno býti má.

A podobně aby všem Moravcům svobodné bylo, v království českém bezpečně handlovati, kupčiti a po potřebách svých jakých koliv jezdit, věci své jednati a řídit, beze vší a všelijaké překážky, jakož pak i Čechům v Moravě táž svoboda zůstává.

A poněvadž mezi jinými žádostmi, od častopsaného p. bratra Našeho nejmilejšího na Nás vznešenými, aby osoby z obyvatelův království českého, kteréž při Jeho Lásce v službě jsou, a kteří se sice v tomto tažení Jeho Lásce jakýmkoliv způsobem potřebovati dali, do tohoto srovnání cele a dokonale pojati a v něm obsaženi byli, tolikéž na Nás vloženo jest, na ten jistý a konečný způsob, aby proti nim pro takové Jeho Lásce činěné služby a proto že jsou při J. L. stáli, s ním drželi a do toho království s J. L. vjeli, ani zjevně ani tejně nyní i na věčné časy nic před sebe bráno nebylo, ani žádným vymyšleným způsobem na žádného z nich žádných obtížností se nedopouštělo, ani kterému z nich jaké příkoří se činilo, nýbrž aby každému z nich svobodno bylo, v království českém i v jiných zemích k těmž království příslušejících a připojených, bezpečně bydleti, zůstavati, potřeby své

všelijaké jednati, dobrodiní právních i všelijakých jiných, k nimž obyvatelé království českého právo mají, užívati, statky své, kteréž drží a kteréž budoucně mítí a držeti mohou, a jich buď nápadem neb kupem neb jakýmkoliv jiným spravedlivým prostředkem dosáhnou, i nápotom držeti, jich užívati, s nimi podle dobrého zdání svého a libosti své (však podle řádu, práva a obyčeje koruny české) činiti, působiti, a se všemi obyvateli téhož království v rovném právě držáno býti:

i poněvadž Nám jakožto vrchnosti křesťanské všelijak to obmýšleti náleží, aby mezi poddanými Našimi pokoj, láska a svornost zachována byla, k takové žádosti Jeho Lásky jsme dobrovolně přistoupiti, a aby Václav ze Vchynic a z Tetova a na Zásmucích J. L. komorník a všickni jiní, kteřížkoli z Čechů při J. L. byli a sloužili, nejináč než jakoby jeden každý obzvláštně jménem svým vlastním doložen a tuto postaven byl, všeho toho, což se nahoře píše a žádost pana bratra Našeho nejmilejšího v sobě obsahuje, účastni býti a skutečně toho beze všech výkladův, odporův, přítrže a překážky užiti mohli, milostivě povolití ráčili. Nýbrž k dokázání, že k přimluvě často připomenutého pana bratra Našeho nejmilejšího všelijak bratrsky a laskavě prohlídati chtíti ráčíme, i k tomu jsme své milostivé dovolení dáti, a aby ze všech obeslání, hlavních půhonův i důhonův k svědomí pro položení i jinak vyšlých, kterýmiž svrchupsaný Václav ze Vchynic a z Tetova (kterýž jest za to skrze výš psaného pana bratra Našeho nejmilejšího při Nás ve vši ponížeností poddaně žádal) od Nás a prokuratora Našeho na místě Našem, a Nám k ruce, před vlastní osobu Naši císařskou a královskou, nejvyšší úředníky a soudce zemské, raddy Naše soudu dvorského a komorního obeslán a obviněn jest, sešlo, a ta všeckua obeslání aby k přetržení svému přišla a dokonce minula, a také aby z kanceláře Naše české k soudu Našemu komornímu nato relací o přetržení takových obeslání, půhonův a důhonův vyšly, milostivě naříditi ráčili.

Naposledy jakož jest týž pan bratr Náš nejmilejší spolu s zeměmi s Jeho Láskou sjednocenými na Nás žádostivě vznesl, abychom na přimluvu J. L. k tomu se nachýlili a knížatům a stavům knížetství slezských netoliko privilegia a obdarování jich potvrditi, nýbrž také, cožbykoli v nich přetrženo a zrušeno bylo na ublížení jich, to jim napravití a z obtížností jejich, kteréžby sobě koli pokládali v slušných a spravedlivých věcech, pomoci a vysvoboditi ráčili: na takovou J. L. přimluvu jsme se k tomu zakázati, a že jim knížatům a stavům taková jich privilegia a obdarování potvrditi, a což jim koliv ublíženo, to jim k skutečné nápravě přivéstí, i ze všech jejich stížností jim dokonale spomoci, a že se k tomu neprodleně od Nás za dosti stane, sněmem i dckami zemskými to dostatečně potvrditi chceme, zavázati se ráčili, obzvláštně pak poněvadž mezi J. L. kurfiřtem brandeburským a synem J. L. markrabím Janem Jiřím spor strany knížetství krnovského a panství bitovského a odnburského mítí ráčíme, i v to jsme se na přimluvu téhož pana bratra Našeho nejmilejšího podvoliti ráčili, aby ta pře nikdež jinde než před právem vrchním knížat slezských, kdež knížata slezská podle obdarování a svobod táž knížat slezských k soudu náleží, slýchána, souzena a rozeznána byla, lečby se ta knížata, že ta pře před ně nenáleží, uznali a usoudili, a kdeby bez ublížení práv a svobod jich souzena býti měla, ukázali.

A poněvadž již tak s pomocí Pána Boha o všecky artikule nahoře psané s J. L. panem bratrem Naším nejmilejším jsme se sněsti a na místě spolu s stavy království českého a zmocněnými od stavů markrabství moravského postaviti ráčili, bude povinen J. L., jakby to vše, k ubezpečení obojí strany dokonáno bylo, podle reversu obzvláštního stavům království Našeho českého od J. L. odvedeného, s lidem svým z království tohoto od táhnouti, jakož pak i My a stavové král. tohoto českého lid Náš válečný najatý i domácí neprodleně obdaňkovati a rozpustiti chtíti ráčíme a chceme, a že takový lid J. L. a zemím s J. L. spojeným na škodu zdržován ani po

obdaňku zase najímán skrze Nás aneb koho jiného v království tomto nebde, milostivě připovídáme.

Jakož pak také i stavové království tohoto našeho českého J. L. a zemím s Jeho Láskou spojeným, za to slibují a listem tímto Naším, kterýž slovo od slova do desk zemských království českého vjíti a vepsán býti má, připovídají, jestli žeby skrze takový lid aneb jiný, z království tohoto J. L. panu bratru Našemu nejmilejšímu a zemím s J. L. spojeným co na škodu předsevzato bylo, že proti takovému spolu s J. L. a sjednocenými zeměmi za jedno státi a proti němu postaviti se chtějí až do nejvyššího přemožení.

Tomu na svědomí My císař Rudolf pečeť Naši královskou k tomuto listu přivěsiti jsme rozkázati a vlastní rukou v něm se podepsati ráčili. A my Mathiáš arcikníže Rakouské, oblíbený sobě takové artikule ve všem jich položení a znění, tolikéž na svědomí pečeť Naši arciknížecí k témuž listu jsme přivěsiti rozkázali, a v něm se vlastní rukou podepsali. A my František kardinál z Ditrichštejna, biskup Olomoucký, královské kaply české hrabě, J. M. C. tejná radda; Adam z Šternbergka na Bechyni a Zelené hoře, nejvyšší purkrabí pražský; Křištof z Lobkovic na Pátku a Divicích, nejvyšší hofmistr; Wolf Novohradský z Kolovrat na Lnářích a Winterberce, nejvyšší komorník; Adam mladší z Waldštejna na Hrádku nad Sázavou a Lovosicích, nejvyšší sudí; Zdeněk z Lobkovic na Roudnici a Chlumci, nejvyšší kanclíř; Jan Jiří z Švamberka na Vorlíku a Ronšperce, nejvyšší sudí dvorský království českého; Vilém z Landštejna na Bylštejně, hejtman nového města pražského; Vilém Slavata z Chlumu a z Košmbergka, na Hradci a Telči, purkrabě karlštejnský; Jan Sezima z Sezimova Oustí a na Oustí a Jistrpech, dědičný kraječ království českého; Joachim Ondřej Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu a z Loktů na Svijanech; Jan z Klenového a z Janovic na Roupově a Žinkově, nejvyšší písař království českého; Purkhardt Točnick z Křimic na Prostiboři a Křimicích, podkomoří téhož království; Kryštof Vratislav z Mitrovic a na Lochovicích a Protivíně, purkrabě karlštejnský; Tyburcius Žďárský ze Žďáru; na Kladně, hejtman menšího města pražského, Diviš Černín z Chuděnic na Nedrahovicích a Chocomyšli; Kašpar Kaplíř z Sulevic na Voticích a Miličíně; Ludvík Šleifar, Jilí Pergar z Častolovic, primátorové starého a nového, a Jiří Ratlich z Albrndorfu J. M. C. rychtář menšího města pražského na místě všech tří stavův království českého, jako i my Karel z Lichtenštejna a z Niklšpurgku, na Valticích, Lednici, Plumlově, Prostějově, hradě Ousově a Černé hoře, vladař domu Lichtenštejnského; Vilém z Roupova na Mladoňovicích a hradě znojenském; Karel starší z Žerotína na Dřevohosticích, Rosicích a hradě Přerově, J. A. K. M. radda a komorník; Jiřík z Hodic na Plavči, Rudolci a Tavikovicích J. A. K. M. komorník a nejvyšší generál nad lidem J. M. wachmistr; Václav Zahradecský z Zahradek na Budiškovcích a Radoticích, Václav Vanecký z Jemničky na Valci a Vanči, Jan Čejka z Olbramovic na Polici a Syrovicích, nejvyšší písař markrabství moravského a Jiří Zikmund Prakšický ze Zástřizl na hradě Buchlově a Žeravicích, zmocnění od stavův markrabství moravského, také jsme na svědomí pečeti naše k tomuto listu s podpisem ruk našich přivěsiti dali.

Jenž jest dán v středu po sv. Janu Křtiteli, léta od narození syna božího 1608. a království Našich císaře Rudolfa Římského XXXIII, Uher-
ského XXXVI a českého též XXXIII. Rudolf. Mathiáš.

Načež také lid vojenský, kterýž se ku Praze byl přibližoval, zase zpátkem z království českého vyveden byl.

Nyní se zase k začaté materii navracuji a v spisování mém dále kontinuiruji.

V sobotu po svatém Jilji téhož léta 1608. J. M. C. ráčil poručiti mandáty v městech pražských vyvěsiti i do krajův odeslati, s tím doložením, že J. M. C. mnohé a hodnověrné zprávy docházejí, kterak netoliko v městech pražských, ale i po krajích království českého zhusta vůbec se promlouvá a mnohé osoby z předních stavův a obyvatelův téhož království českého v tom se slyšeti dávají, žeby k sněmu obecnému, kterýž při času sv. Martina nejprvé příštího na hradě pražském držán býti má, ne tak jako předešlých časův pokojně, ale s velikým počtem a se vši mocí svou do měst pražských přijeti, též někteří k tomu lid cizí sobě jednati a najímati chtěli pod tím praetextem: předně jakoby J. M. C. lid svůj vojenský, který času pojminulého ráčil do služby své přijíti (o čemž všem stavům a obyvatelům, proč se to stalo, dobře vědomé jest), po obdaňkování jeho proti straně pod obojí zase poznovu verbovati a najímati dáti a takměř něco neobyčejného v témž království s týmž lidem před sebe vzíti oumyslu býti ráčí; druhé, kterakby vysoce důstojný kníže a pan Jan Garsia, kardinal Millinus, Jeho Svatosti papežské legatus de latere, k J. M. C. do království českého za příčinou náboženství pod obojí vypraven býti měl, s kterýmžto žeby J. M. C. o lid vojenský hispanský a vlaský námluvu o to proti straně pod obojí a jich náboženství učiniti míti ráčil; třetí, žeby nejvyšší ouředníci zemští, kteří dvoru J. M. C. nyní za drahný čas přítomní byli, týmž způsobem lid vojenský sbíratí, najímati i k výše jmenovanému legátu nočním časem choditi a s ním tajné rady i jednání, vše na škodu a zkázu království českého, mívati měli. K tomu se J. M. C. ohlašovati ráčí, že o tom vědomost dokonalou mají, kterak J. M. C. lid svůj vojenský, jízdný též i pěší všecken (kromě malého počtu, kterémuž se veliký starý rešt za službu jich, v kteréž jsou několik let pořád stále trvali, povinný zůstává, a peníze tak naspěch k záplatě shledati se nemohly) obdaňkovati, zaplatiti a ze země vypraviti poručiti ráčil. Jak pak i ten ostatní skrovný počet téhož lidu pěših v krátkých dnech tolikéž ven ze země vypraven býti má, tak že žádného nebezpečenství od něho se obávati potřebí jak předešle nebylo, tak i nyní není. Protož že jest se J. M. C. od těch lidí, kteříž jsou koliv to mluvili aneb psali, žeby J. M. C. ten lid svůj vojenský po obdaňku a zaplacení služeb jejich poznovu, obzvláště pak proti straně pod obojí, najímati dáti chtíti ráčil, veliké ublížení stalo, což každý rozumný člověk snadno při sobě rozvážiti může, poněvadž J. M. C. s pomocí boží to vždycky vzláště na paměti míti ráčil a má, aby království a země J. M. C. raději v pobožném a starobylém křesťanském způsobu, to jest, u víře pod jednou a pod

obojí v privilegiích, řádích a svobodách zachování a rozšíření byli, nežli aby J. M. C. jaké zkázy a záhuby jich jakou nejmenší příčinou býti chtíti ráčil. A tak nejša od téhož lidu v tomto království žádného nebezpečení se obávati, J. M. C. té milostivé naděje k stavům býti ráčí, že k budoucímu sněmu obecnému nejináče, než jak předešle pokojným způsobem přijedou a najíti se dají. Též jest-li že jsou kteří jaký lid vojenský sobě jednali neb najali, že od toho ihned upustí, i při tom sněmu obecném o to, cožby předně ke cti a chvále Pána Boha všemohoucího, k dobrému J. M. Cské a všeho království českého, této jich milé vlasti, i obyvatelům k lásce a svornosti sloužilo, mezi sebou pokojně a důvěrně promlouvati a jednati budou, i s milostivým vědomím a vůlí J. M. Cské co slušného a spravedlivého bude, na místě postaví. Co se pak druhého artikule z strany svrchu jmenovaného pana legáta Jeho Svatosti papežské dotýče, aby J. M. Cská s ním se o jaký lid vojenský hispanský a vlaský neb jakýkoliv jiný namlouvati míti a toho proti náboženství a straně pod obojí užívati chtíti ráčil, ano i nejvyšší ouředníci zemští království českého aby lid jaký vojenský najímali, k témuž legátu nočním časem choditi, tejně rady na škodu téhož království držeti měli, v tom že se předně J. M. Cské, potom také jim od těch, kteří jsou to mluvili a psali, veliké ublížení děje; neb že se nejmeně a nikdež nic s pravdou vynajíti moci nebude. Kteréžto řeči vůbec v městech pražských ano i po krajích mluvené a roztrušované, že J. M. Cské jakožto křesťanské a spravedlivé vrchnosti — netoliko proto, že naskrz nepravdivé od lidí nešlechetných, pokoj a obecné dobré nemilujících, hanebně vymyšlené jsou, ale i za tou příčinou, žeby mnozí, vzláště pak nových škodných věcí žádostivi lidé takovým nedůvodným řečem snadno uvěřiti mohli, — nemohou než velice obtížné býti, an stavové a obyvatelé království tohoto tím jisti býti a na to se konečně ubezpečiti mohou, že od J. M. Cské ani od nejvyšších ouředníkův zemských království českého, nerci-li nic před se vzato, ale ani na to nikdá myšleno nebylo a není; nýbrž J. M. C. jak předešle vždyckny, tak každého času o to vždyckny milostivou a otcovskou největší péči a starost míti ráčí, aby stavové a všickni obyvatelé království českého, pod jednou i pod obojí tělo a krev Krista Pána přijímající, v upřímné lásce, svornosti, pokoji a dobrém srozumění, tak jako za slavných J. M. C. pánův předkův Jich Mti králův českých bylo, zůstavati mohli. Při tom že J. M. C. všem vůbec poručiti ráčil, aby takových i těm podobných řečí, k roztržitosti a nesvornosti příčinu dávajících, od žádného více mluveno nebylo. Nebo pokudžby se kdo takového nenáležitého a smyšleného

proti J. M. Cské a nejvyšším ouředníkům zemským dopustil a slova taková nepravdivá roznášel, tehdy že k tomu každému, jakožto přestupníku dobrého řádu a rušiteli dobrého pokoje, anobrž jako k zjevnému nepříteli zemskému ráčí dále věděti jak přikročiti a spravedlivě se zachovati.

Vzešel těch časův nemalý pokřik, že J. M. kníže Bavorský na mezech království českého toliko čtyry míle od Domažlic lid svůj položil, kurfiršt falckrabě z Rejnu že také svůj lid pohotově má. K tomu přistupovalo, kterak okolní knížata v zemích všudy se mustrují, a v Čechách nemálo lidí poddaných proti pánům svým se pozdvihuje, anobrž někteří na žádná poručení nic nedbati nechtí. Když tak o lidu vojenském v okolních zemích tak zhusta a mnoho slyšeti bylo, čas k sněmu, který ve čtvrtek před sv. Martinem v království českém držán býti měl, se přibližoval, tehdy J. M. Cská s uvážením nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských ráčil poručiti mandáty v městech pražských rozbiti a po krajích rozeslati, kterýmiž ten sněm, předešlým sněmem ke dni sv. Martina terminovaný, z těch výše psaných i jiných příčin až do outerý po památce sv. Pavla na víru křesťanskou obrácení následujícího léta 1609 byl odložen. Takový odklad skrze obzvláštní patenty se stal, kterýchž tento přepis jest:

Připis mandátu Jeho Milosti Cís., kterýmž Jeho Mil. sněm předešlým sněmem k svatému Martinu terminovaný z některých příčin odkládati ráčí až do outerýho po svatém Pavlu na víru obrácení léta 1609.

Rudolf atd.

Věrní milí! Věděti Vám milostivě dáváme, že Nás z rozdílných míst jisté a hodnověrné zprávy docházejí, kterak netoliko v mnohých krajinách svaté říše, ale i v jiných okolních zemích a místech království českému v sousedství blízko příležitých mustrunkové se drží, lid válečný přijímá, strhuje, v hotovosti stojí, proti sobě pomoci vyhledávají, z čehož všelijaké k válce anebo rozbroji se schylující obmysly tudy užívají by se mohli, tak že v těchto zlých, bouřlivých a nepokojných časech bezpochyby pro hříchy lidské, kterými jsou Pána Buoha všemohoucího velice rozhněvali, na království toto a obyvatele v něm (nebude-li v tom předně samé ochrany jeho svaté a opravdového brzkého bez všelijakého odkládání zhotovení a přičinění Našeho a věrných poddaných našich) neštěstí mnohem větší než předešlé přijíti by mohlo. I ačkoli My o tom, proč se aneb proti komu taková mustrunková drží, ano také lid válečný najímá, jisté vědomostí až posavád nemáme, avšak Nám i tomuto království s zeměmi k němu příslušejícími, věrnými poddanými našimi, na dobré péči se míti, na to bedlivý a pilný pozor dáti sluší, a časně opatrovati náleží, abychom království toto a země k němu náležité, pokudž nejvýš možné před všelijakými škodami, záhubami i posměchem, pokudž by mimo naději Naši, nejsouce až posavád žádná hotovost v zemi nařízena, a prvé nežliby sněm obecný předešle sněmem minulým položený k dokonání a zavření svému přišel, chránili, opatrovali a tak od nepřátel překvapení a tudy k nenabytému škodě a žalosti (čehož jsou mnozí z obyvatelův království tohoto nedávno pojminulého času za příčinou, že v tomto království žádná hotovost nařízena nebyla, prvé dosti a velice těžce a nebezpečně pocítili) přivedeni nebyli. Jako král a pán jich milostivý uznaje se povinný býti, to

vše předjít a tomu zlému časně vyvarovati, tak aby jak pro osobu Naši císař. a královskou, též k ochraně milé vlasti, k odpírání všelijakému nepřátelskému a škodlivému předsevzetí, příkladem jiných okolních zemí, ano co jsou i předkové jich v čas takového nebezpečení a téměř v podobné největší potřebě činili, též spěšně aby se zhotovili, ráčili jsme to s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými, raddami Našimi soudu dvorského a komorního v bedlivém uvážení míti a za vysoce důležitou a hned právě nevyhnutelnou potřebu uznati, aby pro uvarování všelijakého nebezpečení a ochrany, pokudžby co na království toto a země k němu příslušející a vtělené nebezpečného uvaliti se chtělo, po všech krajích již jmenovaného království Našeho českého, v jednom každém městě krajském, totiž v kraji bechyňském na Táboře, v kraji prácheňském na Písku, v kraji slanském v Slaném, v litoměřickém v Litoměřicích, v kraji kouřimském v Kouřimě, v kraji čáslavském v Čáslavi, v kraji vltavském v Sedčanech, v kraji podbrdském v Berouně, v kraji plzeňském v Plzni, v kraji boleslavském v Boleslavi, v kraji hradeckém v Hradci, v kraji rakovnickém v Rakovníce, v kraji chrudimském v Chrudimi, v kraji žateckém v Žatči sjezdové (poněvadž Nám, jakožto králi českému, toliko samému a žádnému jinému po krajích sjezdy pokládati náleží) položení a držání byli. A to jmenovitě v čtvrtek po všech svatých nejprve příštích. Na kteréžto sjezdy komisaře Naše z nejvyšších úředníkův soudcův zemských, radd Našich soudů dvorského a komorního po dvou osobách, též v jednom tom každém kraji hejtmany krajské do každého kraje obzvláštně s jistou instrukcí k témuž dni svrchu psanému vypraviti a naříditi pominouti neráčíme. Však s tou a takovou výminkou, aby při témž sjezdu od stavův v jednom každém kraji nic jiného než toliko to samé, jakby v čas nynější potřeby v hotovosti s lidem jízdným i pěším a v dobrém řádu býti a což nejdříve, jakž tak na spěch býti může, uvážili a nařídili, a kteréžby tak osoby z menších officířův v jednom každém kraji nad lidem jich volení a nařízení byli. Když Nám o tom od kommissarův Našich oznámeno bude, nepomineme tolikéž vyšší officíry s radou nejvyšších úředníkův a soudcův zemských, z obyvatelův království tohoto českého, kteříby ten lid řídit a spravovati měli a mohli, naříditi. Nicméně také přišlo-li by k jaké takové výpravě téhož lidu (čehož Pán Bůh milostivě ostříhati rač), neopomineme jej střelbou, prachy k velké střelbě a jinou municí opatřiti a to vše tak naříditi, aby v tom nedostatku netrpěli. Při nejprve pak příštím sněmu s pomocí Jeho svatou na tom býti ráčíme, strany tohoto království ten potřebný artikl strany defensí v pilné uvážení vzíti a na místě postaviti. Kterážto nadepsaná veliká a znamenitá a vysoce důležitá, hned nevyhnutelná potřeba a nebezpečení, v kterémž království postaveno jest, k tomu Nás vede a přinucuje, abychom tento nyní nastávající sněm obecný, který jsme podle jistého se všemi třemi stavy království toho s Nami snešení a jistého dne k tomu jmenování, totižto čtvrtku před památkou svatého Martina nejprv příštího, držeti míti ráčili, do jiného krátkého času odložili. V čemž zajisto žádným způsobem mimo ty příčiny, jakž se svrchu píše, odkladu bychom žádného učiniti a méněji k němu přijíti dáti chtíti ráčili, byvše vždycky na tom, co se na sněmích s milostivou vůlí Naši uváží, to aby průchod svůj míti mohlo. Nyní pak, poněvadž menší potřeba slušně větší ustoupiti má, a zvláštně že týmž odkladem žádnému se nic nevezme ani nedá, a že ten odklad budoucího sněmu není do času podlouženého, též co se mělo jednati při terminu uloženém, to že buohdá při času a dni níže jmenovaném konečně se jednati a v tom čase všemu lépeji, obzvláštně když tak s pomocí Buoha našeho v jisté hotovosti stavové postaveni budou, (k čemuž se předsevzetí těch mustrunkův a lidu najímání schylovati chce), vyrozuměti se moci bude. Protož ve jménu jeho božské a svaté milosti všem třem stavům království Našeho českého věrným milým poddaným našim, týž sněm obecný do outerka po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení pod datum mandátu tohoto Našeho nejprve

příštího odkládati a na týž den k sjetí a na zejtrí, totiž ve středu k předložení sněmovnímu tímto mandátem Naším sem na hrad pražský rozpisovati a pokládati ráčíme.

Však tak, že až do uvážení a na místě postavení artikule náboženství se dotýkajícího všechny věci v tom způsobu, jak předešle poslední sněmovní snešení ukazuje, při pokoji zůstati mají. Kdež té celé a milostivé naděje k poslušným a věrným stavům království tohoto býti ráčíme, že prohlídajíce k této znamenité důležitosti a bezelstným a uvevhnutedlným potřebám, a vzláště že se tu nic jiného (o čemž sám Pán Bůh ví) neobmejšlí, než aby toto království s zeměmi k němu příslušejícími náležitě opatřeno a v něm bezpečná hotovost nařízena byla, kteroužto hotovostí ochrana království tohoto a obhájení jich samých i této milé vlasti se vyhledává, netoliko nad tím odkladem žádné stížnosti míti nebudou, nýbrž takovou milostivou a otcovskou péčí, kterouž o ně jakožto věrné a milé poddané své míti ráčíme, sobě oblíbí, s ní dobřespokojeni budou a ji vděčně přijmou. Nebo kdyby tyto nebezpečenství, ano jak se v okolních zemích obyvatelé hotoví a opatřují, jim v známost uvedeno časně býti nemělo a prostředkův ku předjítí toho zlého žeby se neukázalo, snadby ti lidé upřímní a pokoj milující nad tím nemalou lítost nésti a slušně míti mohli.

Protož Vám všem vůbec i jednomu každému vzláště milostivě poručeti ráčíme, abyšte se všickni na již jmenovaný den, totiž ve čtvrtek po památce všech svatých nejprvé příští, jeden každý do svého města krajského, tak jakž se svrchu píše, konečně, ničímž se nevymlouvajíc a ničemu sobě (kromě samé moci boží) překážeti nedadouc sjeli, těm potřebám z kommisarův našich vedle instrukcí jim dané vyrozuměli, uvěřili a tu hotovost lidu jízdného i pěšího mezi sebou nařídili, a žádný z Vás ze všech stavův i s poddanými Vašimi, a všickni obyvatelé království tohoto, žádného nevyměňujíce, abyšte ven z země žádnému pánu v službu se nezamlouvali, nýbrž na to, zdalibychom Vás sami potřebovati ráčili, očekávali. A vedle toho verbování a najímání lidu jakž jízdného tak pěšího, bez vůle, dovolení a patentu Našeho (které tímto mandátem naším dostatečně a dokonce vedle zřízení zemského zapovídati ráčíme) abyšte nižádnému v městech ani nikdež ve všem království českém nedopouštěli, a těmi, kdožby, nemajíce od nás dovolení a patentu žádného, lid vojenský v království tomto buď jízdný buď pěší najímati chtěl anebo chtěli, dostatečně se ujistili a Nám o tom neprodleně věděti dali. A tak potomně v outerý po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení pod dátum tohoto nejprvé příštího abyšte se na již dotčený den do Prahy, ničímž se nezaměstknávajíc ani zastírajíc, k sněmu obecnému konečně příkladem předkův svých sjeli a hned na zejtrí ve středu tím raněji k předložení sněmovnímu při Nás na hradě pražském podle starobylého chvalitebného obyčeje a pořádku najíti dali. Kdež vědouce Vy o tom a znajíce v tom milostivou vůli a poručení Naše býti, nepochybujeme o Vás všech i jednom každém obzvláště, že k témuž sněmu se sjedete a v tom poslušně a poddaně zachováte.

Jestližeby pak kteří z Vás nepřijeli (ač té naděje býti neráčíme), však nicméně ti, kteříž se tak sjedou, s Nami jednati a zavíratí moc míti a jiní tomu podle nich dosti činiti povinni budou.

Z měst pak Našich královských posly z prostředku svého, k témuž svolení sněmovnímu sjednání, co se jich tu dotýkati aneb jim náležeti bude, aby také s plnou mocí vypravili, jinakě nikoli nečiníce.

Pro vejš psané tak vysoce důležité a znamenité příčiny a potřeby ráčili jsme i soud dvorský a komorní, kterýž při času sv. Martina nejprvé příštího soudu po svatém Pavlu na na víru obrácení odložití. Což jsmetímto mandátem všem vůbec, aby jeden každý maje o tom vědomost věděl se čím zpravití, v známost uvéstí chtíti ráčili.

Dán na hradě Našem pražském v neděli po památce sv. Lukáše Evan-

gelisty Páně, léta od narození Syna Božího tisícího šestistého osmého a království Našich římského třicátého třetího, uherského třicátého třetího a českého třicátého čtvrtého.

Vedle takových patentův stavové do každého krajského města se sjeli, ale špatné uvažování při tom bývaly a dokonale nic nezavírali, všeho do budoucího sněmu odkládajíce. Když ten den přišel, v outerý po památce na víru křesťanskou obrácení sv. Pavla, v počtu velikém a za paměti lidské nevidaném do měst pražských se sjeli a ve středu následující na velikém paláci hradu pražského se sešli, a odtad potomně do soudné světnice (kdež sněmové obecní v království českém se držívají) přišedše na proposici sněmovní všickni společně jsou očekávali. A jakož málo výše se nachází, že při nejposlednějším sněmě, léta jminulého 1608 na hradě pražském držaném, na mnoze obyvatelův z strany pod obojí mezi sebou jisté podpisování učinili a v tom se spolu tuze zavázali, že chtějí stále podle sebe státi a jeden od druhého pod pokutou vyhození z okna se neodtrhovati, J. M. C. Rudolf, zvěděvše o takových podpisech a závazcích neslušných, které právy císařskými a královskými i také zřízením zemským téhož království těžce zapověděny jsou, tehdy prvé, nežli jest ráčil proposici sněmovní pánům stavům království českého přednésti dáti, ráčil jest k sobě povolati nejvyšší pány ouředníky, soudce zemské a raddy své soudův dvorského a komorního, a skrze nejvyššího pána kancléře království českého u přítomnosti své ráčil jim dáti přečísti spis v tato následující slova znějící:

Jeho Milost Cís. král a pán náš nejmilostivější ráčí jistou toho zprávu míti, kterak pojminulého sněmu, kterýž držán byl na hradě pražském léta Páně 1608, v pondělí po neděli Exaudi, a zavřín téhož léta v pátek po památce sv. Jana Křtitele, některé osoby z stavův království tohoto jsou nějaké zápisy učinily a mezi sebou se zavázaly, z strany toho artikule, co se náboženství a spisu, kterýž oni konfessi jmenují, a předmluvy, neboližto supplikací slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi, panu otcí J. M. C. nejmilejšímu, někdy podané dotýče, a dále podle sebe že jsou veliký počet osob ze všech tří stavův tohoto království potáhli a je k tomu přivedli, že jsou se také dotéhož zápisu podepsali: i neráčil se jest toho J. M. Cská do týchž osob, kteříž jsou takovéhoho zapisování původem, nadáti, a ne do těch, kteříž jsou se tak podle nich v tom podepsali, aby přes tak mnohá a častá J. M. Cské zakazování, kteráž jest J. M. Cská stavům království tohoto, jsouce k nim vždycky vši otcovskou milostí nakloněn, činiti ráčil, vzláště poněvadž jest J. M. C. nikdá na nic toho, cožby království tomuto, stavům a obyvatelům v něm, i tudíž svobodám jich a dobrým starobylým chvalitebným zvyklostem i obecnému dobrému, zřízení zemskému, řádu a právu k ublížení a ke škodě býti mělo, v nejmenším mysliti neráčil, a také aby přes tak veliká dobrodiní a milosti, kteréž jest J. M. C. jim skutečně k budoucímu věčnému dobrému jich a potomkův jich učiniti ráčil, v taková zapisování, zavazování a podpisování bez povolení a vědomosti J. M. C. se dávati a toho se vzláště při residenci J. M. C., kdež bytností svou osobně býti ráčí,

dopustiti měli, an o tom J. M. žádné vědomosti míti neráčí, aby kdy buď za králování předkův J. M. Cské slavné paměti, tudíž i J. M. C. takoví závazci a nové zapisování tím způsobem bez vzláštního povolení a vědomí předešlých králův českých a na tento čas J. M. C. krále a pána jich dělány anebo co podobného kdy do desk zemských vjíti mělo. Což J. M. C. neráčí moci než lítostivě snášeti, a protož J. M. C. tomu milostivě chtějí ráčí, aby se hned též osoby všecky z toho zapsání, závazkův a podpisův (o kterých snad nevšecky dokonalou vědomost měly, než jináče se jim o tom zpráva dávala) propustily, a to vše aby v nic obráceno bylo, tak aby J. M. C. to v skutku poznati a věděti moci ráčil, že taková těch osob snešení, podepsání a zavázání dokonale vyzdvížena, zrušena a v nic obrácena jsou. Nebo to aby věděli, že J. M. Cská takových podpisův a zapisování slušně dopouští moci neráčí, a je trpěti J. M. Cské nikterakž slušné a spravedlivé že není. Jestli by pak vždy na svém takovém neslušném předsevzetí neustupně stáli, z těch zapsání, podpisův a závazkův se hned, jak dotčeno, propustiti nechtěli, byloby J. M. C. obtížné při tomto sjezdu k jakému takovému jednání o ten artikul, co se náboženství dotýče i také o jiné J. M. Cské obecné a zemské potřeby přistoupiti; než jižby J. M. Cské příčina dána byla, žeby na ty cesty pomysleti ráčil, kudy a kterakby vrchnost a mocnost J. M. C. královská a království tomuto k dobrému a užitečnému zachována býti mohla, jsouce té milostivé naděje k týmž osobám a obzvláště k stavům království tohoto, že k tomu přijítí nedají, nýbrž se tak k J. M. C. jakožto králi a pánu svému, jakž věrným poddaným přísluší, zachovají. A J. M. C. se k tomu podávati ráčí, když se tak z týchž zápisův, podpisův a zavázání, jakž svrchu dotčeno, propustí a to zkaženo bude, že J. M. C. podle předešlého milostivého uvolení svého, jak o ten artikul o náboženství, tak i o jiné potřebné artikule J. M. C. a království českého obecného dobrého se dotýkající na tomto sněmu milostivě a otcovsky k jednání přistoupiti a jich všech tří stavův vždycky milostivým císařem, králem a pánem býti a zůstatí chtějí ráčí.

Publ. 28. januarii 1609.

Po přečtení ráčil se J. M. C. jednoho po druhém dotazovati, zdaliž by to stavům království českého v plném sněmě přednésti jmíti ráčil. Všichni se snesli, aby se tak stalo, s tím doložením, že žádné pochybnosti není, že páni stavové podle milostivé vůle J. M. C. poslušně se v tom zachovají. A poněvadž z prostředku jich, náboženství pod obojí se přídržejících, toho podpisování přítomni byvše také tam jména svá podepsali, tu před J. M. Cskou takové ohlášení učinili: Ačkoliv prý jména svá podepsali, však že jsou toho žádným úmyslem neučinili, než toliko aby o sobě věděli, kteří jsou ti, kteříž strany toho artikule o náboženství a dovolení jim té konfessí české při J. M. C. vyhledávají. Žesice zůstávajíce oni vždycky věrní a poslušní poddaní J. M. C., aby je Pán Buoh od toho zachoval, aby oni co nejmenšího, coby proti J. M. C. králi a pánu jich nejmilostivějšímu bylo, před sebe vzítí měli neb chtěli. J. M. C., oblíbivše sobě to zdání, při navrácení se zase do sněmu svrchu psaných osob ráčil jest nejvyššího pana kancléře a nejvyššího pana písaře království českého za kommissaře své do sněmu vyslati a pánům stavům toto oznámiti dáti, že J. M. C. jim pánům stavům milost svou císařskou a královskou i všecko dobré vzkazovati ráčí, a že jsou se v tak

vzácném počtu k sněmu od J. M. C. jim rozepsanému poslušně najíti dali, od nich to milostivě a vděčně přijímati, vedle toho pak jim poroučeti ráčí, aby vedle uvážení a dobrého zdání nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských a rad J. M. C. soudův dvorského a komorního přiložený spis přečten a přednešen byl, a páni stavové k tomu aby se přimlouvali. I byl hned ten nadepsaný spis vůbec na kathedře přečten. Po přečtení jeho pořád všickni k tomu se přimlouvali a jednomyslně na tom snesli: Poněvadž taková milostivá vůle J. M. C. v tom jest, aby tak se stalo a to podpisování jmen jich, obyvatelův pod obojí, aby zrušeno a kassirováno bylo. — Mnozí z prostředku pánův stavův pod obojí své omluvy činili, že to podpisování zlým úmyslem neučinili, a tomu odpírali, aby se jiní jací zápisové neb závazkové proti J. M. C. státi měli; než že toliko na prostém papíře jméno své každý z nich podepsal, kteří jsou při J. M. C. na jminulém sněmu konfessi českou vyhledávali. Protož že není k čemu povolovati a co navracovati, bezpečíce oni J. M. Cskou na to, že věrní a poslušní stavové J. M. C. až do vynaložení hrdel svých byli, jsou a zůstanou. Nejvyšší pan purgkrabě, potaz zavrouce, k nejvyššímu panu kancléři a k nejvyššímu panu písaři, jakožto od J. M. C. nařízeným pánům kommissarům promluvil, aby J. M. Cské oznámili, že páni stavové od takových zápisův upouštějí. K čemuž když se žádný neohlásil, a páni kommissari již vyvstávajíc, tak s tím k J. M. Cské jíti chtěli, tu pan z B u d o v a předstoupil před nejvyššího pana purgkrabě a promluvil, že jest se on sám netoliko s jinými podepsal, ale i ten originál všech těch podpisův od pánův stavův jemu na jminulém sněmě k věrné ruce k zchování dán, kdež toho svědek býti může a očitě se to spatří, že to žádné zápisy ani závazky nejsou, ale prosté poznamenání jmen těch osob z vyšších stavův i z měst, které jsou ve vší poníženosti a poddanosti, jak prvéskrže supplikací tak i oustně na pojminulém sněmě obecných dobrých věcí vyhledávaly. A ty dvoje, totiž jedny politické všech tří stavův království českého, tak dobře pod jednou jako pod obojích, se dotýkající a užitečny byly; druhé byly k samému vlastně náboženství přináležející dle milostivé od J. M. C. straně pod obojí učiněné zámľuvy, kteréžby jim všechněm k svatě svornosti a lásce i předně ke cti a slávě boží, k dlouhému a šťastnému J. M. C. nad nimi panování sloužití mohlo, a oni aby těch milostí od J. M. C. sobě udělených poddaně a věrně se odsluhovati a další milostivé zámľuvy k jednání o náboženství očekávati a je před sebe vzítí mohli. K tomu a ne k jinému cíli že jsou se ty podpisy upřímným a věrným úmyslem daly. O zápisích pak

a závazcích proti J. M. C. (což Pane Bože na věky ostřež!) že o žádných nevědí; nýbrž tak smejslejší a cele věří, kdyby kdo co takového učinil, žeby se všickni tři páni stavové k takovému, jako k ouhlavnímu nepříteli, jiným ku příkladu zachovali. Ty pak podpisy kdykoli J. M. C. vydati poručiti ráčí, že jest hotov poslušně je odvésti, a že nesmýšlí, aby to oznámení a kassirování těch podpisův mělo co na překážce býti žádosti jich a dosažení toho artikule z strany náboženství. Nejvyšší pan purgkrabě dal na to takovou odpověď, že to ohlášení J. M. Cské oznámí a to kassirování těch podpisův že žádosti jejich na překážce býti nemá. A při tom vůbec oznámil, poněvadž ještě proposicí sněmovní přednesena není, že sněm se odkládati nemůže, J. M. C. všecky tři pány stavy žádá, aby následujícího dne k osmé hodině ráno na půl orloji na témž místě se najíti dáti ráčili.

Na druhý den ráno páni stavové sešli se do sněmu v větším počtu, nežli minulého dne. I přišel po desáté hodině nejvyšší pan kancléř království českého pan Zdeněk z Lobkovic s nejvyšším panem písařem téhož království, panem Janem z Klenového a z Janovic, a oznámil, že J. M. C. pánův stavův, kteří tak jména svá podepisovali, poníženou omluvu, takové poddané jich zakazování milostivě přijímati a s pány stavy dobře spokojen býti ráčí. A jakož jest se jeden z nich pojminulého dne ohlásil, že to podpisování in originali za sebou má, J. M. C. ráčí poroučeti, aby je ihned k rukám nejvyššího pana purgkrabí složil a odvedl; on pak že ty všecky podpisy ztrhati a v nic obrátiti má. Dále pak zejtrejšího dne že J. M. C. proposicí sněmovní učiniti a s pány stavy o ten artikul o náboženství se dotýkající milostivě a pokojně se namluviti chtějí ráčí.

Na to strana pod obojí žádala k odpovědi dání za malé prodlení, že se chtějí spolu sstoupiti, a něco málo mezi sebou promluvíce to v známost uvéstí. I když se zase rozstoupili, pan Štěfan Jiří z Šternberga promluvil tato slova: V. M. nejvyšší pane kancléři království českého! Páni stavové pod obojí přijímající porozuměli jsou, co jest J. M. C. jim skrze V. M. v známost uvéstí poručiti ráčil, a jinak tomu nerozumějí, nežli že jest J. M. Cské včerejší mínění obce buďto se dobře nepředneslo, aneb od některých zlých a nešlechterných lidí jináče, než samo v sobě jest, převráceně vyloženo bylo. Poněvadž páni stavové, kteříž tu přítomni byli, tomu, aby se k jakým zápisům přiznávati, nějaké závazky mezi sebou proti J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějšímu činiti, a také z jakých zápisův se propouštěti připovídati měli, žádného místa nedávají, a obzvláště v tom, aby se uvoliti měli,

že ty podpisy své (které by se za žádné zápisy vykládati chtěly) k rukám J. M. C. odvésti chtějí, dokonce se nepamatují; nýbrž jak dne včerejšího, tak i nyní zjevně se ohlašují, že jsou žádných zápisův a žádných závazkův mezi sebou nečinili, ani na to nikdy nemyslili. Ale kteří jsme se k té ponížené žádosti v pojminulém sněmě J. M. C. podané a k jednání do nynějšího sněmu odložené přiznávali, protož jsme se na papíře podepsali, abychom J. M. C. ukázati mohli, že ta žádost jedné osoby neb dvouh není (jakž to již prvé u J. M. C. od zlých lidí vykládáno bylo), ale že jest velikého a znamenitého počtu osob a lidí ze všech tří stavův tohoto království českého. Z kterýchžto příčin k tomuto oznámení přistoupiti a těch podpisův nejvyššímu panu purgkrabímu pražskému k ztrhání dáti nemohou. A poněvadž jsou se páni stavové včerejšího dne v tak velikém počtu, jako nyní dnes nesjeli a o tom spisu J. M. C. vědomosti neměli, protož že žádají sobě ho za propůjčení, tak aby mu vyrozuměti a na něj zase J. M. C. svou omluvu učiniti mohli.

Nejvyšší pan purgkrabě, držice o to s nejvyššími pány ouředníky a soudci zemskými pod jednou potaz, hned z jednomyslného uvážení oznámil, že přichází to s nemalým podivením, na čem jsou se včera jak ty osoby, které před J. M. C. osobně přítomny byly, tak i potom všickni tři páni stavové z strany kassirování těch podpisův jednomyslně snesli, že nyní teprvá sobě to na rozmyšlení bráti chtějí. Kterýmžto způsobem nic by stále býti nemohlo, mělo-ližby hned to, co jest dnes snešeno a zavříno, za tou samou příčinou, pro příjezd většího počtu, zejtra zase zrušeno býti, an jest věc vědomá, že na soudu zemském, když J. M. deset osob nález učiní, na druhý den by pak ještě tolik i více osob přijelo, proto prvnější nařízení zrušiti nemohou. A poněvadž skrze mandáty jistý den k sněmu jmenován a uložen byl, protož ti, kteříž časně nepřijeli, že sami tím vinni jsou. Dále aby i to rozvážili, že stavové tolikéž vzáctné věci při J. M. C. vyhledávají, a kdyby J. M. C. jim jednoho dne něco příjemného povoliti ráčil a to jim zase na druhý den zrušiti chtěl, jakby jim to vděčno bylo? I poněvadž také včerejšího dne jsou se na tom jednomyslně snesli, aby ta podpisování kassirována byla a ten, který ty podpisy za sebou má, sám se od sebe dobrovolně ohlásil, kdykoliv J. M. C. poručiti ráčí, že rád je od sebe dáti chce, i to vše J. M. C. od pánův vyslaných v známost uvedeno jest: protož slušně aby se tomu zadosti stalo. Z strany toho pak artikule, kdo jest to J. M. C. přednesl, že ty osoby, které včerejšího dne u J. M. C. byly, toho jsou dobře doslejšchali, že J. M. C. sám původem a autho-

rem tohoto pánům stavům přednešení býti ráčí. A poněvadž páni stavové k tomu se přiznávají, že jsou se podpisovali, a to podpisování před rukami jest, z toho se poznává, že to jistá pravda jest, co tak tu J. M. C. přednésti rozkázati ráčil.

Když nejvyšší pan purgkrabě mluvit přestal, tehdy přistoupil pan z Budova, majíce za sebou to zapisování, a toto promluvil: Předně, že se v tom jináče nepamatuje, než že včerejšího dne tak od něho promluveno bylo, pokudž páni stavové k tomu své svolení dáti ráčí, tehdy že takové podpisy od sebe vydati chce. Ale kdyžby tíž podpisové k ztrhání přijíti měli, aby to J. M. C. ráčil povážiti, jak by to vyloženo býti mohlo, uváživše oni to prvé mezi sebou, za jakou příčinou a k jakému cíli a konci to podpisování se stalo. Nebo když J. M. C. jminulého roku ráčil v svých velikých pokusech býti, a vida věrnost a stálost svých poddaných při sobě, ráčil jest všem vůbec milostivé návštěi dáti, že také jim další milosti své královské uděliti chtěti ráčí, v té milostivé důvěrnosti, že i páni stavové příkladem předkův svých v té věrnosti vždy pevně a stále trvati budou: tu že páni stavové pod obojí, sepsavše supplikaci J. M. C. jakž předně z toho milostivého k pánům stavům ohlášení poníženě děkovali, též k J. M. C. dále se zjevně ohlašovali, že při J. M. C. statky i hrdly svými až do největšího přemožení svého a vyhlití poslední krůpěje krve své pevně státi chtějí, a podavše při tom J. M. C. obecné některé artikule, i také z strany svého náboženství pod obojí snažně jsou J. M. C. za milostivé té jich ponížené žádosti naplnění prosili. Jakož pak táž žádost jich, pánův stavův, i také na ni milostivá J. M. C. resolucí do sněmu tištěného jest vešla. K tomu tehdy a ne jinému konci že jsou se páni stavové, věrní poddaní J. M. C., podpisovali. Kterýchžto že bylo z vyšších stavův přes čtyry sta osob, města pak (kromě Plzně, Budějovic a Kadaně) docela všecka, tak aby J. M. C. známé bylo, že se nejen něco málo osob k té věrnosti J. M. C. podpisovalo, a těch velikých milostí od J. M. C. poníženě vyhledávalo, ale znamenitě veliký a vzácný počet, a to že se ne tejně, ale zjevně stalo, i všudy rozhlásilo, že v tom páni stavové, jak J. M. C. tak i jiným všem v tom vůbec známi býti chtějí. Protož kdyby se nyní ty podpisy k těmto věcem se vztahující ztrhati měly, tehdy žeby se předně to ohlášení věrnosti jich pánův stavův pod obojí ztrhalo; druhé, žeby se i ty milosti a obdarování veliké v světských a politických věcech všem pánům stavům pod jednou i pod obojí spolu od J. M. C. udělené trhaly i rušily; třetí žeby tudy také další milostivou zámlouvou J. M. C. pánům stavům pod obojí z strany náboženství k společné všech vůbec

lásce a svornosti se vztahující pohrdáno bylo. A k tomu jakýby tu hrozný a prvé nikdy neslýchaný posměch národu našemu českému se stal, jakoby to na sebe vztáhli, v čem tak jsou k J. M. C. donešeni, že jsou nějaké zápisy a závazky proti J. M. C. nenáležitě učiněné v plném sněmu zase ztrhati musili, ještě netoliko J. M. C., ale i okolním zemím věrnost českého národu jest všem dobře známá, a svědkem toho také jsou mnohé pole uherské, kteráž tou poctivou věrnou a vzáctnou krví českou zkropena jsou, odkudž nemnoho nejvyšších, též rytmistův a hejtmanův českých se vracovalo, ale na větším dílem tam statečně pro Buoha, krále a pána svého i vlast svou a země křesťanské bojující zůstali. A protož aby Pán Bůh ostříhal, aby takové podpisy, kteréž se k budoucí pochvale národu českého schovati mají, nyní jak se škodou království českého, tak i s posměchem a věčnou hanbou téhož národu ztrhati se měly, ale raději aby J. M. C., když se páni stavové o to snesou, do vlastních rukouch J. M. C. odvedeny byly. Však aby on takové podpisy bez dovolení pánův stavův odvozovati měl, za to že prosí, aby Jich Mti jeho k tomu míti neráčili.

Na to nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že jest on včerejšího dne žádné zmluky neučinil o páních stavích, než zprosta na samou J. M. C. vůli ukázal, pokudž J. M. C. poručiti ráčí, že je chce vydati. A že tomu tak jest, potahoval se na Jich Mti. nejvyšší pány ouředníky a soudce zemské.

K tomu pan Štěpán Jiří z Šternberga ohlásil se, že jest včerejšího dne přítomen toho nebyl; pročť jestli že jsou se včerejšího dne páni stavové, též ten, který to přednášel, dobrovolně co podvolili, aby tomu za dosti učinili. Ale pan z Budova, obrátice se k obci, na ně dotázku učinil, zdaliž tomu tak jest, že jest se on včerejšího dne ohlásil: pokudž oni páni stavové k tomu povolení dají, že on to podpisování chce vydati. Oni všickni k tomu hlasitě se ohlásili, že jest tak.

Na takové promluvení podal jim nejv. pan purgkrabě té cesty, aby páni stavové, kteříž se podpisovali, sami mezi sebou to kassirovali, tak aby vůli a poručení J. M. C. za dosti učiněno bylo. Ale oni oznámili, že žádostivi jsou, skrze 12 osob z prostředku svého při J. M. C. sobě audienci zjednati a sami J. M. C. to dodati, aby J. M. C. sobě to za poklad chovati moci ráčil, vědouce, jak veliký počet věrných poddaných svých v té roztržitosti při trůnu a stolici své míti ráčil.

Následujícího dne ráno sejdouc se stavové pod obojí do zeleného pokoje, rokovali o to mezi sebou, aby ti, kteří s nimi státi chtějí, k předešlé supplikaci J. M. C. podané znovu se přiznávali; což se stalo. Přiznávali se, a ještě větší počet

než prvé se podpisovati chtěli, tím zavírajíce, aby vedle včerejšího svého ohlášení, k J. M. C. šli, a to jak nedůvodně z strany nějakých zápisů donešení jsou, J. M. C. oznámili a jmen podpisův svých aby sami dodali. Protož měvše sobě vzkázáno, že J. M. C. milostivě spokojen býti ráčí, aby z prostředku těch osob, které se podpisovaly, 12 osob nahoru k audienci přišli: i šli tak k J. M. C. z každého stavu. Mezi nimi byl Hendrich Mathes hrabě z Thurnu. J. M. C. ráčil také tehdaž k sobě povolati čtyry nejvyšší pány ouředníky zemské pod jednou, aby té audienci přítomni byli, totiž nejvyššího pána purgkrabí, nejvyššího pána sudího zemského, pana Adama z Waldštejna, nejvyššího pána kancléře a nejvyššího pána písaře. I když těm vyslaným oznámeno bylo, aby k J. M. C. šli, tehdy se oni omlouvali, že se jim netrefí, u přítomnosti pánův ouředníkův zemských J. M. C. co přednáseti; než nejvyšší pan kancléř může tu zůstati, aby, co od nich v jazyku českém bude přednášeno, to zase německy J. M. C. tulmačil, ač i oni tolikéž mezi sebou mají, kteří dobře německy umějí a na to pozor dají, jestliže vlastně bude tulmačiti. J. M. C. vyrozuměvše takovému jich přednesení, ráčil nejvyššího pána kancléře k nim poslati s napomenutím, aby v tom žádného rozmýšlení neměli a k J. M. C. šli. Tu oni se opět počali vymlouvat, že jsou podle jminulého sněmovního snešení audienci sobě při J. M. C. skrze nejvyššího pána komorníka žádali, i jsouc jim ta povolena, a oni od jiných pánův stavův k vlastní osobě J. M. C. vyslání, tehdy že nevědí, jakby z toho mohli odpovídati, kdyby u přítomnosti jiných měli co přednáseti. Než pokudžby vždy J. M. C. ráčil to poroučeti, žeby tu věc museli většímu počtu Jich Milostí pánův stavův oznámiti. Nejvyšší pan kancléř J. M. C. to zase oznámil, kdež J. M. C. ráčil k nim nejvyššího pána purgkrabího a nejvyššího pána písaře poslati a jim dáti oznámiti, že se J. M. C. tomu diviti ráčí, vědouce oni, že nejvyšší páni auředníci zemští jsou J. M. C. jakožto krále českého tejně raddy, a zůstáváje to vždycky v moci J. M. C., když kdokoliv J. M. C. co přednášel, při tom toho, kdo se J. M. C. líbil, u sebe míti. Poněvadž pak J. M. C. na vyhledávání jich ráčil povoliti jim audienci dáti, pokudžby se to za příčinou takového jich daremního rozmýšlování nyní nestalo, tehdy žeby sami sobě toho vinu dáti museli. Po takovém oznámení za odpověď dali, že ve jméno boží chtějí to na sebe vzíti (v té naději, že páni stavové je omluvna u sebe míti budou) při přítomnosti nejvyšších pánův ouředníkův J. M. C. to přednésti. A byvše k J. M. C. puštěni z strany těch podpisův omluvu svou učinili, s tím dalším doložením, že J. M. C. ty podpisy skládají, ne aby k nějakému

zrušení přijíti měly, než aby J. M. C. je za obzvláštní důvod upřímného a věrného stavův pod obojí s J. M. C. mínění sobě za nejdražší poklad schovati, tak aby ty osoby, které se v takové poddanosti a věrnosti J. M. C. podepsaly, znáti ráčil. A že jsou se i ti všickni podpisovati chtěli, kteří při předešlém sněmu podepsáni nebyli, kterak oni při J. M. C. statky i hrdly svými státi chtějí, a své předešlé žádosti o propuštění sobě svobodného náboženství předce ještě šťastného dokonání poníženě žádají. Načež J. M. C. skrze nejvyššího pana kancléře ráčil jim za odpověď dáti: Předně, že tu omluvu jejich a zakazování milostivě přijímá a ty podpisy za sebou zanechati a je zchovati, jich pak nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstávati ráčí.

A když jsou oni zase mezi pány stavy do soudné světnice přišli, tu nejvyšší pan purgkrabě pánům stavům oznámil, že Jich Milostem vědomé jest, jak některé osoby z prostředku Jich Milostí k J. M. C. dnešního dne z jistých příčin vyslány byly, za kteroužto příčinou proposicí sněmovní téhož dne přednešena býti nemohla. Však že se naděje, že se to zejtrejšího dne stane; protož Jich Milostí žádá, aby na zejtrí zase o deváté hodině ráno pospolu najíti se dali.

Na druhý den tedy očekávající všickni páni stavové v soudní světnici, k třetí hodině po poledni, J. M. C. skrze komorníka svého vzkázati ráčil, že J. M. poroučeti ráčí, aby z prostředku Jich Milostí 12 osob z stavu panského, 8 osob z rytířstva a 6 osob z měst k J. M. C. nahoru vyslali. Kdež ihned od nejv. pana purgkrabího takový počet osob z stavu panského, od nejvyššího pana písaře osoby z rytířstva a od kancléře staroměstského osoby z měst jmenovány byly. A přišedše k audienci, J. M. C. ráčil jest jim milostivě oznámiti, že rád tím v tak velikém počtu stavův věrných a poslušných poddaných sjezdem obzvláštně potěšen býti a za to je milostivě žádati ráčí, aby proposicí sněmovní, kterouž jim ráčí odevzdávati, všickni sobě poručenu měli, což že J. M. C. jim zase vši milostí svou císařskou a královskou zpomínati chtíti ráčí.

Navrátivše se páni vyslaní do sněmu, hned táž proposicí vůbec na kathedře čtena byla. Po přečtení nejvyšší pan purgkrabě promluvil: Poněvadž zejtrejšího dne den nedělní a v pondělí svátek památky očišťování blahoslavené Panny Marie, jinak hromnic, budou, protož že se sněm odkládá až do dne outerního do hodiny osmé ráno na půl orloji.

Strana pak pod obojí sstoupivše se v hromadu, skrze pana z Šternberga oznámili: Poněvadž na jminulém sněmě na tom zůstáno, aby přede všemi věcmi o náboženství se je-

jednalo, a k tomu též J. M. C. v proposici své sněmovní milostivě dovolovati ráčí: proto že páni stavové pod obojí na tom jsou se snesli, aby dne outerního nejprvé příštího v zelené světnici se sešli a tu ten nejhlavnější artikul, který se náboženství dotýče, s pomocí Pána Buoha uvažovali, a jej na místě přede všemi jinými věcmi postavit mohli. A když ten na místě postaven bude, tehdy že páni stavové hned na uvažování jiných věcí v proposici sněmovní od J. M. C. položených nastoupiti chtějí ráčí. Nejvyšší pan purgkrabě dal za odpověď, že to učiniti moci budou, a že ten výpis artikule o náboženství z proposici sněmovní jim vydán bude, kterýž se také tuto slovo od slova klade:

Artikul z proposici sněmovní vzatý v příčině náboženství. Ajakož o sněmě obecném, kterýž léta pojminulého 1608. v pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském držán byl, předně ten artikul o náboženství a některé jiná obecné artikule, za slušnými stavům již vědomými příčinami až do tohoto nynějšího sněmu jednání a namluvení odloženy jsou, protož J. M. C. ráčí všem třem stavům, budou-li co při tomto sněmu chtějí k tomu artikuli promlouvat, na vůli dávat a k tomu, aby týž artikul přede všemi jinými v uvážení své vzali, milostivě dovolovati. A na čem se tak všickni tři stavové jednomyslně snesou a namluví, když to J. M. C. od nich přednešeno bude, neráčí J. M. C. pominouti to vše v své uvážení vzíti a jim na to odpověď svou dáti.

V outerý po památce očišťování blahoslavené Panny Marie z poručení J. M. C. ranním jitem nejvyšší páni ouředníci zemští katoličtí do domu nejvyššího pana purgkrabího se sešli, kdež z téhož poručení také Pražané a poslové z měst se najíti dali. Bylo jim skrze nejvyššího pana purgkrabího oznámeno, že jest J. M. C. ráčil poručiti je napomenouti, aby při tomto jednání sněmovním, jestližby vyšší páni stavové z strany toho artikule o náboženství při J. M. C. co vyhledávali, oni města, jakožto komora královská, ničehož takového před sebe nevzali, cožby k neušetření a uražení J. M. C. jakožto krále českého příčinu dáti mohlo, vzláště vědouce, jak pod milostivým kralováním J. M. C. mimo předešlé spůsoby a časy, táž města chráněna jsou, a tudy jak na statcích pozemských tak i jinakě k vzdělání přicházejí. A když oni jak předešle tak i ještě v náležité poddanosti zůstávají budou, že i dále tolikéž tím budou moci ujištění býti. Vyslyševše takovou řeč, žádali za odstoupení, k čemuž povoleno bylo; a potom primas staroměstský Jiřík Heydelius na místě staroměstských oznámil, že z takové milostivé otcovské J. M. C. péče a jim zakazování ve vší ponížené poddanosti poděkují, a jak předešle také vždycky, že J. M. Cské věrní poddaní stále zůstávají chtějí. A strany toho artikule o náboženství tehdy jsou toho oumyslu, poněvadž se jim v tom žádná překážka neděje, nic nového

při J. M. C. vyhledávati. Toliko vědouce, jak veliký nedostatek v kněžích jest, že J. M. C. za to poníženež žádají, aby to při J. M. panu arcibiskupu pražském naříditi ráčil, aby jim kněží, pod obojí způsobou podávající, svěcení býti mohli. Po takovém promluvení obrátivše se na osoby ouřední starého a menšího měst pražských, dotázku učinil, jestli jsou mu tak mluvití poručili. K čemuž se oni hned tu hlasitě přiznali, že jsou tak poručili. Primas pak novoměstský na místě novoměstských i všech jiných poslův měst království českého oznámil, že tolikéž oni toho všelijak ušetřiti chtějí, aby při témž sněmovním jednání nic před sebe nebrali, cožby k ourazu a neušetření J. M. C. býti chtělo neb mohlo.

Potom strana pod jednou do soudní světnice k sněmu najíti se dali. A strana pod obojí v zeleném pokoji pospolu byli, kdež vyslaní měst skrze jednoho z prostředkův svého přednesli, že ačkoliv někteří vyslaní jich od žádosti pánův stavův upustili, ale však že jsou to sobě od obce poručeno neměli, proto že oni s Jich Milostmi státi chtějí a žádají, aby Jich Mil. nad nimi nade všemi, kteří pod obojí jsou, ruku drželi. — Přišli potom všickni z strany pod obojí do soudné světnice a skrze pana Jiřího Štefana z Šternbergka k nejvyšším pánům ouředníkům a soudcům zemským katolickým promluvití dali: Jakož jsou pojminulého sněmu při J. M. C. skrze obzvláštní spis z strany toho artikule o náboženství poníženež vyhledávali, ale za příčinou tehdejší roztržitosti i za jinými mnohými J. M. C. zaneprázdněními že jsou jisté odpovědi dostati nemohli; pročež že nyní toho oumyslu jsou, žádost svou prvnější zase obnoviti, tak jakž při J. M. C. audiencí ve 24 osobách z prostředku svého žádati chtějí, při tom je velice přátelsky a služebně žádajíce, aby se k J. M. C. přimluvili, aby žádost jich slušná a náležitá mohla své místo míti a naplněna býti, zakazující se jim zase podle věrnosti a zpříznění, které spolu s nimi mají, všelijak hleděti odměňovati a odsluhovati. Načež z společného týchž nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských katolických uvážení, nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, že není pochybnost, že J. M. C. sám od sebe bez jich přimluv pány stavy pod obojí v slušných a věcech náležitých ráčí věděti jak spokojiti. Oni když vyrozumějí, čeho tak při J. M. C. budou vyhledávati, jak daleko jim bude náležeti, jsouce jim vším dobrým přátelstvím povinni a volni, že Jich Mil. vždycky za své vzláště milé pány bratry, ujce, švagry a přátele držíce, v čem jim toliko možné bude, příjemné přátelství a služby prokázati, že to s ochotností rádi chtějí učiniti.

Na to strana pod obojí odpověděla, že páni stavové pod obojí věci slušné a náležité při J. M. C. vyhledávají, a nic

nového, než toliko, co jest jim již předešle od slavné paměti J. M. C. Maximiliana připověděno bylo, a tak že na prvnější žádost a nynější ponížené připomenutí své od J. M. C. milostivé a otcovské odpovědi žádostivě budou očekávati, vždy jak týchž nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských, také pánův radd J. M. C. soudu dvorského a komorního, též z obce pod jednou přijímajících, aby za ně k J. M. C. přimluvu učinili, snažně žádajíce. Nejvyšší pan purgkrabě bez dalšího protahu oznámil, že při předešlém ohlášení a zákázání svém to se zůstavuje. A tak toho dne byl sněm do druhého dne odložen.

Na druhý den strana pod obojí, spůsobivši sobě při J. M. C. audienci, 24 osob z prostředku svého k J. M. C. vypravili, při kteréžto audienci předešli čtyři nejvyšší páni ouředníci zemští katoličtí opět přítomni byli. A pan z Šternberga toto promluvení učinil:

„Nejjasnější a nejnepřemoženější, velikomocný Římský císaři, Uher-
ský a Český králi a pane, pane náš nejmilostivější! Jakou jste V. M. C. milostivou proposicí všem třem stavům království českého, věrným poddaným svým, dne sobotního přednésti dáti ráčili, tomu jsou všickni tři stavové pod obojí přijímající se vši ponížeností poddaně porozuměli. A nejmilostivější císaři! nic by týmž stavům milejšího nebylo, než aby ihned k též proposici přistoupiti, a ji uvážíce, V. C. M. na ni odpověď svou poníženou dáti mohli. Ale přivedli k sobě ku paměti, kterak na jminulém sněmu při V. C. M. se vši ponížeností a poddaností vyhledávali, v obšírném spisu, který téhož jminulého sněmu V. C. M. podán byl, abyšte jim tu konfessi českou, kterouž někteří augšpurskou jmenují, potvrditi ráčili, jakž týž spis v sobě to šířeji ukazuje a zavírá. Však, nejmilostivější císaři, že jste V. C. M. pro svá veliká zaneprázdnění stavům na túž poníženou a poddanou žádost jich, při tehdejším sněmě odpovědi dáti moci neráčili, tehdy snešse se s týmiž stavy pod obojí přijímajícími ráčili jste toho do budoucího sněmu odložití, s týmž milostivým stavův pod obojí přijímajících opatřením, že nemají k žádnému jednání z strany proposici přistupovati, a povinni že nejsou o nic jiného jednati, leč prvé z strany toho artikule o náboženství s týmiž stavy na místě a konci postaveno bude. I nejmilostivější císaři! stavové Vaši C. M. poníženě a poddaně žádají, že jim na ten v tom obšírném spisu podaný artikul z strany náboženství milostivou, křesťanskou a otcovskou odpověď dáti a toho všeho milostivě potvrditi ráčíte, pravíce oni, když takovou odpověď od V. C. M. dostanou, že ihned spolu s jinými na tu proposici nastoupiti a ji vedle nejvyšší možnosti své k milostivému zalíbení V. C. M. uvážiti chtějí, tak že s nimi milostivě spokojeni býti ráčíte. A tak se V. C. M. jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu poddaně poručena činí a V. C. M. poníženě prosí, že jich nejmilostivějším císařem, pánem a králem zůstávati ráčíte.“

J. M. C. ráčil jim na to říci, že ráčí chtíti to v bedlivě uvážení své vzíti a je zase jistou svou odpovědí zpravit. S tím dolů k sněmu sešli, a nejvyšší pan purgkrabě z poručení J. M. C. vůbec v sněmě oznámil, že J. M. C. spis předešlý od nich podaný ráčil někde založiti, aby oni jiný

spis zase J. M. C. podali. Jakož i co jest při audienci J. M. C. oustně bylo přednášeno, aby také to v spis uvedli a nápotom pro ušetření osoby a jiných zaneprázdnění J. M. C., coby tak koli z strany toho artikule o náboženství přednášeti chtěli, aby to vše v spisích a ne oustně vykonávali. Žádali za odstoupení do zeleného pokoje, že chtějí mezi sebou o to promluvit, potom to v spis uvést a J. M. C. poslati. Nicméně opět za audienci při J. M. C. žádali, kterouž dostavše tři z prostředku jich ten artikul o náboženství v spisu do vlastních rukou J. M. C. jsou podali, i také to, co na místě pánův stavův pod obojí téhož dne ráno J. M. C. přednášeli.

Následujícího dne, když se páni stavové do soudní světnice sešli, nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že J. M. C. to, co jsou páni stavové pod obojí včerejšího dne J. M. C. podali, milostivě přijíti ráčil a že ráčí chtíti, aby se J. M. C. ta konfessí česká odeslala, která jest léta 1575. sepsána byla. Oznámili, že chtějí mezi sebou o to promluvit. A vyšedše z soudné světnice, do zeleného pokoje se sešli a tam se na tom snesli, aby tu konfessí netoliko českou, ale i na německo přeloženou J. M. C. podali.

Na zejtrí ráno pan Štefan Jiří z Šternbergka ke dvoru ji přinesl a J. M. C. dodal. Poněvadž se pak o té konfessí níže obsírněji psáti bude, zanechávám tuto o ní co více dokládati.

V sněmě toho dne nic jednáno nebylo, než toliko od nejvyššího pana purgkrabě oznámeno bylo, že J. M. C., přijavše ty od pánův stavův pod obojí J. M. včera podané knížky, které se konfessí českou jmenují, ráčí je v uvážení svém míti. Strana pak pod obojí opět se do zeleného pokoje sešla, kdežto promluveno bylo jménem všech měst od Křištofa Kobra, měšťnína menšího města pražského a J. M. C. puchhaltera českého,*) že všecka obec starého města pražského, též purgkmistří, konšelé a starší obecní, nicméně i vyslaní z měst královských Jich Mil. vyšším pánům stavům litostivě touží, kterak se na tomto sněmě obecném svobodně něco nového proti způsobu předešlých sněmův s městy díti chce. V čemž že ne J. M. C. ani Jich Milostem pánům stavům vina se dává, než toliko některým jiným osobám, jichžto původem oni i vyslaní z měst obsílání a potažení bývají k scházení se a k jednáni v jiných místech, nežli v těch, kde sněm ode všech tří stavův podle rozepsání a položení J. M. C. se drží. A poněvadž jménem J. M. C. sobě poručeno mají, aby zejtrějšího dne tím raněji

*) Tento byl z jednoty bratrské, i po slavném J. M. C. vítězství před Prahou pro své hrubě těžké prohřešení mečem stat, a v zcestném náboženství svým život svůj dokonal.

na staroměstský rathauz najíti se dali, protož že v tom za radu Jich Milostí vyšších pánův stavův, coby činiti měli, služebně prosí. Dále také že od osob svých žádají, při té konfessi české a při tom, oč jsou se Jich Mil. vyšší páni stavové pod obojí spolu s nimi, jakožto třetím stavem, z strany náboženství sněsti ráčili, zůstaveni býti, nemíníce a nechtíce v tom od Jich Milostí odstupovati, ani k tomu povoliti, aby konsistoř tu konfessi českou, ode všech tří stavův sepsanou, z novu uvažovati, nad to pak co v ní opravovati měli. Po takovém promluvení oznámil pan z Šternbergka vyslaným z měst, aby drobet poustoupili. Potom byvše zase blíže zavoláni, jest jim skrze téhož pána taková dána odpověď: Že Jich Milostí velikou lítost s městy míti ráčí, a co se udělení jim rady v té věci dotýče, že páni vyslaní z měst budou věděti dle předešlého všech pánův stavův z strany náboženství snešení a dle té ponížené supplikací, J. M. C. na jminulém sněmu i také toho spisu těchto dnův J. M. C. podávaného, jak se zachovati, poněvadž jsou při uvažování všech těch věcí vždycky bývali a v tom ve všem s vyššími pány stavy se snášeli. Však že jim k tomu raditi ráčí, poněvadž jest jménem J. M. C. jim vyslaným z měst poručeno, aby oni se k zejtřejšímu dni na rathauz staroměstský tím raněji najíti dali, v tom aby se poslušně zachovali. A že se jim v tom zamlouvati ráčí, že dle těch již předešlých snešení, kteréž při J. M. C. v celé důvěrnosti poníženě vyhledávají a v tom i milostivou od J. M. C. zámlovu mají (k čemuž také třetí stav přináleží), sobě je, vyslané z měst, poručena míti, spolu s nimi těch milostí při J. M. C. poddaně vyhledávati, z strany náboženství nic sami bez měst neuvažovati, ovšem pak nezavírat, ale dle společného snešení milostivé resolucí s naplněním jich všech žádostí od J. M. C. společně očekávati chtěti ráčí. Na to zase od Kobra na místě měst odpovědíno, že Jich Milostem z té laskavé péče a ochrany i z toho svatého spolku, od něhož se města nikdy odtrhovati nemíní a buohdá neodtrhnou, služebně děkují.

Na druhý den ráno, když se ti, kteří třetí stav při témž sněmě representovali, na rathauz staroměstský sešli, tu skrze primasa staroměstského Jiříka Heydeliusa bylo jim přednešeno, že Jich Mil. nejvyšší páni ouředníci zemští pod jednou dobrý prostředek ráčí nacházeti, aby učení mládenci i muži na kněžstvo při hořejší konsistoři, totiž od pana arcibiskupa pražského, ordinováni byli, tak aby se všickni tou starobylou vírou pod obojí českou dle kompaktát a ne jakousi konfessi spravovali. Načež od Kobra na místě všech měst odpověď dána, že páni Pražané ze všech tří měst většího počtu obce,

těž vyslaní z měst královských k té české konfessi všickni se hlásí, a při té že zachování spolu s vyššími pány stavy býti J. M. C. žádali a ještě všickni žádají. A jsouce oni třetí poslední stav, aby se mimo vyšší a přední dva stavy tuto v nějaké odpovídání, jednání, nadto pak zavírání v náboženství dáti měli, to že jim učiniti nenáleží. Na to od primasa povědino, aby se podpisovali, tak aby známi byli, kteří jsou ti. A když se všickni podepsali, primas jim řekl: Co vám budoucně tato zpoura a neustupnost vaše přinese, to čas ukáže.

Za dva dni nebylo v sněmě nic jednáno. Třetí den, když se páni stavové do soudní světnice sešli, od nejvyššího pana purgkrabí promluveno, že v velikých věcech potřebí zdravého uvážení, a za tou příčinou že J. M. C. ráčí prodlévati s odpovědí na tu poníženou žádost, kterou jsou páni pod obojí v spisu podali; však že ta naděje jest, že, dá-li Pán Bůh, zejtrejšího dne J. M. C. odpověď svou dáti ráčí. Páni pak pod obojí sstoupivše se do kola, oznámili skrze pana z Šternbergka, že J. M. C. z toho milostivého ohlášení poníženě a poddaně děkují a že s radostí té milostivé odpovědi J. M. C. očekávají budou. A že stavové jsouce hotovi o jiné artikule J. M. C. i vší zemi potřebné se namlouvati, teď již dvě neděle s velikou obtížností svou zde se zdržují, outraty vedou, a kdyby se dáleji s odpovědí dáním prodlévati chtělo, žeby utratíce všecko, neměliby odkud pomoci činiti, nýbrž opovědíce se J. M. C., žeby od sněmu prý odjeti musili. Kdoby potom sněmoval, ten aby, več se uvolí, platil, oni žeby nic dávati nechtěli. Protož že žádají, aby Jich Mil. to ohlášení stavův J. M. C. oznámiti a za ně se přimluviti ráčili, aby J. M. C. odpovědí svou milostivou již dále pány stavy zdržovati neráčil. A podle toho, že před Jich Mil. netají, kterak páni Pražané nepřestávají vyslaným z měst překážky činiti, tak že nemohou s vyššími pány stavy dle milostivé J. M. C. proposití sněmovati; neb že je na rathauz staroměstský obsílají, tam zdržují. Vzláště staroměstský primas Heydelius že sobě to jako za sněm položil a tvrdě k vyslaným z měst mluvil. Jak jest se pak též k vyšším pánům stavům zachoval, proto že budou Jich Mil. věděti, jak se k němu svým časem zachovati. Nyní že toliko zato Jich Mil. žádají, aby se k J. M. C. přimluviti ráčili, aby J. M. C. neráčil dopouštěti, třetímu stavu jakou překážku při tomto sněmě činiti, aby měli od vyšších pánův stavův, když se spolu sbledávají mají, rozpakování aneb od nich odtrhování býti. S tím svou řeč zavírajíc doložil, že páni stavové pod obojí pánům pod jednou vším dobrým a příjemným přátelstvím a volnými službami se zakazují. Po takové řeči učinil dotázku na města, jest-li tomu tak, co jest on tu na žádost jich

promluvil. Přiznali se k tomu hlasitě, že jest tak. Páni z katolické pod jednou strany, namluvivše se spolu, na to jich přednešení zase tuto svou odpověď skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského jsou dali, že oni od osob svých žádné o tom vědomosti nemají, aby jménem J. M. C. nebo skrze koho jiného městům v žádosti a spolu s vyššími dvěma pány stavy vyhledávání jich nějaká překážka dít se měla, jako oni o držání nějakého jiného sněmu že nic nevědí; ale nato se vyptati chtějí. Z strany poznamenání pak jmen vyslaných z měst že se tím nic zlého neobmyšlí, než toliko že J. M. C. ráčil chtíti jména těch vyslaných věděti, tak aby někteří z nich odsud z měst pražských před vyřízením tohoto sněmu neodjížděli. Dále že od osob svých páni pod jednou z toho přátelského zakázání, vděčně je přijímajíce, pánům stavům pod obojí přátelsky děkují a podobně též tak se jim zakazují. S tím sněm toho dne do druhého byl odložen.

Dále pak byvše to, jakáby se od J. M. C. straně pod obojí odpověď dáti měla, z jistého J. M. C. poručení od rozdílých J. M. C. pánův radd a jiných osob duchovních i světských katolických uvažováno, a někteří z nich domnívajíce se, kdyžby toliko straně pod obojí něco snesitelného povoleno bylo, že oni k tomu přistoupí a se spokojí, i radili, aby od J. M. C. bylo jim za odpověď dáno, že J. M. C. ráčí chtíti to, tu, kdež náleží, vyhledávati a příčinou toho býti, aby kněží pod obojí bez nějakých závazkův od pána arcibiskupa pražského svěcení býti mohli. Item, aby stavové pod obojí zvonění a těl mrtvých pochovávání v kostelích katolických volně požívati mohli; aby lidé poddaní k náboženství jak pod jednou tak pod obojí nuceni a utiskováni nebyli. Však někteří páni katoličtí, vzláště ti tři, kníže z Lobkovic, hrabě Slavata, hrabě z Martinic, v přímlovách svých takto pravili: „Kdyby od J. M. C. k tomu bylo povoleno, žeby to proti jich víře sv. katolické bylo. K tomu že nesmýšlejí, aby strana pod obojí na mále přestati chtěla, nýbrž, poněvadž jsou již mezi sebe také ty z jednoty bratrské přijali, tehdy že ti, aby své domnělé náboženství tím svobodněji provozovati mohli, budou chtíti jiná ještě více sv. katolické církvi mnohem škodlivější povolení hledati i dostati, tak jakž se o nich dobře to ví, že nižádných kněží od pána arcibiskupa a biskupův katolických římských svěcených neužívají, nýbrž že oni sobě sami mezi sebou od svých starších jisté osoby za jáhny a kněží (dle mínění svého) ordinovati dají. K tomu také, jak strana pod obojí uhlídá, že J. M. C. k žádosti jejich z strany náboženství něco povolovati začátek učiniti ráčí, tehdy oni na tom nepřestanouce, budou chtíti dáleji více vyhledávati, s tím doložením, jestliže J. M. C.

k jedné věci v náboženství proti víře a učení církve svaté katolické bez vědomí a dovolení Jeho Svatosti Papežské ráčí moci povolovati, tehdy že i v jiných artikulech k žádosti jejich povolití moci ráčí. Pročež že jest lépeji a bezpečněji hned s počátku té neslušné žádosti jich světle odepřítí a jim proti víře svaté katolické k ničemuž nepovolovati. Pokudž by se pak co zdálo, žeby se beze škody svaté víry katolické povolití mohlo, tehdy aby to J. M. C. pro lepší bezpečnost svědomí svého ráčil nejprvé Jeho Svatosti Papežské v známost uvéstí a tak s jistým vědomím a povolením Jeho Svatosti to řídití a konati.“ Ale vidělo se jiným katolickým vždy něco straně pod obojí povolití; ,nebo, prý, jestliže se jim dokonce nic nepovolí, že oni nebudou chtítí k dalšímu uvažování propocí J. M. C. sněmovní přistoupiti, a tím způsobem ten sněm průchodu svého míti nebude, s tím přitom doložením, kterak v království nemálo příkladů jest, že mnohá jednání o náboženství na sněmích se držívala, i v mnohých artikulech bez dotazování se teprvé nato ven z království českého zavírána bývala. Ano i toho nacházejí se příkladové, že předešli arcibiskupové, zvláště arcibiskup Antonius a arcibiskup Martinus, osoby z dolejší konsistoře pražské na kněžstvo světili, kterýchžto kněží strana pod obojí užívala, a oni jim velebnou svátost oltářní pod obojí podávali, též mrtvá těla osob pod obojí v katolických kostelích bez rozmýšlení pochována bývala. Jakož beztoho zřízením zemským to zamezeno jest, aby jedna strana druhou nehaněla a neutiskovala, ani k náboženství svému nenutila.“ Proti tomu pak výše jmenovaní tři páni katoličtí při předešlém zdání svém zouplna jsou toho všeho zanechávali, s tím doložením, „že oni, jsouce tak u víře svaté katolické vyučení, pevně za to drží, že jim, osobám světským, v duchovních věcech (které hrubě nedůtklivé jsou) bez vědomosti a vůle správcův duchovních, nadto pak ve věcech víry se dotýkajících též obzvláštního Jeho Svatosti Papežské vědomí a dovolení, dokonce nic nařizovati, měniti, aniž se očkoliv toho v jaké jednání dávati nepřisluší a nenáleží. A ačkoliv předešli páni arcibiskupové kněží světili, kteří potom do konsistoře se dostávali a velebnou svátost oltářní pod obojí podávali: však nyní že se to nachází, že ti kněží, což při svém na kněžstvo svěcení dobrovolnými přísahami se zavázali, to neplní a nedrží, nýbrž svévolně se žení a v mnohých artikulech víry od učení církve svaté katolické odstupují, a v žádném poslušenství pánův arcibiskupův býti nechtějí a nezůstávají. Sice že nikdá páni arcibiskupové žádné osoby na kněžstvo bez přísah a závazkův obyčejných k těmž kněžstvu příslušejících nesvětili, aniž jinak je světití a kněžími pod obojí jmenovati

nemohou; než toliko to dovození některým kněžím, však katolickým, od sebe svěceným, do vůle své dávali, aby oni lidem světským k poslušenství církve svaté katolické římské ve všem se přiznávajícím, dle obzvláštního Jeho Svatosti Papežské na jistý způsob a s jistými výminkami, jakž říkají, *caeteris paribus et servatis servandis*, vzláště pak po vykonané skroušené zpovědi svaté, velebnou svátost oltářní pod obojí podávali. Co se svědomí dotýče, nechtělby dáti sobě pan arcibiskup vykazovati, ani na milostivé J. M. C. vyhledávání k tomu, coby se mu proti víře a urážce svědomí jeho býti zdálo, přistoupiti. Protož slušně se také jak J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějšímu (kterýž stavy a poddané své, od Pána Boha sobě k správě dané a svěřené, k dobrému vésti a od zlého odvozovati povinen býti ráčí) — když J. M. C. k takovým proti pravé svaté samospasitedlné katolické víře a proti královské přísaze i povinnosti J. M. C. se vztahujícím, na urážku dobrého svědomí svého i na věčné zavedení a zatracení jich stavův nekatolických vlastních duší, velice škodlivým žádostem povoliti moci neráčí, — tak i jim třem nadepsaným pánům, že k nim podobně též proti svědomím svým raditi nemohou, od žádného se za zlé míti nemůže a nemá; nýbrž raději strana pod obojí měla by slušně do sebe lépe vjíti, i takových nemožných věcí od J. M. C. nijakž nežádati.“ A tak nemohše se tíž nejvyšší ouředníci a soudcové zemští všickni spolu na něčem jistém jednomyslně snésti, bylo tak naposledy zůstáno, aby se J. M. C. táž oboje rozdílná zdání jedněch i druhých k další J. M. C. resolucí poníženě přednesly. — Mezi tím Jeho Mil. kníž. pan Karel z Lamberka, arcibiskup pražský, poslal nejvyšším pánům ouředníkům a soudcům zemským cedulku aneb memoriál, v němž patrně to ukázal, že ti artikulové, o které tak tehdaž spor byl, proti víře katolické, písmem svatým a duchovním právem a kanony zapověděni jsou; pročť že k nim bez dovození Jeho Svatosti Papežské nijakž od J. M. C. povoleno, ani od pánův radd J. M. C. k nim razeno býti nemůže. Pakliby od koho něco toho povoleno aneb k tomu razeno bylo, tehdy že s otcovskou výstrahou zjevně protestiruje, že každý proto do těžké exkomunikací nebožto klatby, duchovním právem vyměřené, upadne. — Po přečtení toho memoriálu neb připomenutí sešli se katoličtí z jistého J. M. C. poručení v domě J. Mil. pana arcibiskupa, kdežto někteří páni praeláti a kanovníci hlavního kostela sv. Víta na hradě pražském a někteří patres ordinis praemonstratensis z kláštera strahovského přítomni byli. Pan arcibiskup přednášel, „že na dokázání své věrné otcovské péče a upřímné pastýřské starosti, kterou o království české má, tak aby v něm žádného zmenšení

u víře svaté katolické se nedálo a nic nového, prvé nebývalého, škodného dopouštěno nebylo, k J. M. C. skrze ponížený memoriál se ohlásiti chtějí ráčí, žádajíce také je, aby oni tolikéž spolu s ním při J. M. C. ochrany pravého náboženství svého upřímně a poníženě vyhledávali. A že velikou lítost nad tím má, kterak za jeho arcibiskupského ouřadu takové nedorozumění a roztržitosti mezi stavy království českého z strany náboženství povstaly. Nicméně že on jako věrný pastýř a milovník téhož království chce rád až do vylití krve a vynaložení hrdla svého při obhajování katolického náboženství v témž království stále setrvati, té naděje jsouce, že J. M. C., jakožto král a pán jich, neráčí je opustiti, nýbrž straně pod obojí na takové jich neslušné vyhledávání náležitou odpověď a resoluci svou dáti ráčí.“ Jakáby pak táž od J. M. C. straně pod obojí odpověď dána býti měla, bylo to v spis uvedeno a J. M. C. k milostivé resoluci předneseno. A poněvadž vždy o ten svrchu psaný spor páni katoličtí snešeni jsou nebyli, vidělo se J. M. C., aby ty artikule, o které mezi nimi na odporu bylo, v té J. M. C. resoluci dokonce vypuštěny byly. A ačkoliv od těch jiných pánův katolických, kteří toho zdání byli, aby se předce straně pod obojí k některým artikulům povolilo, k persuadování toho J. M. C. vždy tím dotahováno býti chtělo, jestliže ti artikulové docela vypuštění budou, že tím sobě J. M. C. velmi zlý sněm způsobiti ráčí (neb strana pod obojí, když jim v žádostech jich docela nic povoleno nebude, s tím hrubě zle spokojena bude): J. M. C. ráčil sobě to zdání nadepsaných tří pánův milostivě oblíbiti, aby straně pod obojí v náboženství na ujmu svaté víry katolické nic povoleno nebylo. I byvše tehdy odpověď sepsána, bylo od J. M. C. straně pod obojí vzkázáno, aby v jistém počtu z prostředku svého k audiencí najíti se dali. Kteríž jmenujíce 12 osob z stavu panského, tolik z rytířstva a 6 z měst, k audiencí přišli. J. M. C. žádných nejvyšších pánův ouředníkův zemských království českého (mimo samého nejvyššího pana kancléře téhož království, který tulmačil), aby při odpovědi dání tu přítomni byli, k sobě povolati neráčil. Ráčil tehdy J. M. C. tu odpověď svou jim podati a vedle toho se dotazovati, zdaliž tu mezi těmi vyslanými který z jednoty bratrské, boleslavské nebo pikhartské přítomný se nachází, poněvadž J. M. C. neráčí smýšleti, aby strana pod obojí toho při J. M. C., aby těm z jednoty bratrské domnělé náboženství jich dovoleno býti mělo, vyhledávati chtěla. Pan Štefan Jiří z Šternbergka dal za odpověď, že on náboženství křesťanského pod obojí vždycky byl a zůstává, bratřími boleslavskými nikdá se nespravoval, o jiných tu přítomných že též podobně tak smýšlí.

Jiní mlčíce k tomu nic neříkali, ješto bylo tu několik osob, o kterých se vědělo, že jsou z té jednoty bratrské. Pročež vezmouce od J. M. C. týž pan z Šternbergka tu odpověď, oznámil, že ji chtějí spečetiti a na zejtrí většimu počtu pánův stavův pod obojí přednésti. Vyjdouce od J. M. C. ven, hned v ritterštuben tůž odpověď bez přečtení mezi sebou spečetili a za týmž panem z Šternbergka zanechali. Kteréžto odpovědi tento jest výpis :

Odpověď J. M. C. straně pod obojí v příčině náboženství daná.

J. M. C. Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest ponížené žádosti, kterouž jsou na J. M. C. stavové pod obojí spůsobou přijímající o sněmu pojminulém, kterýž držán byl na hradě pražském léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi a zavřen téhož léta v pátek po památce sv. Jana Křtitele, strany náboženství poddaně vznesli a o to nyní zase při tomto sjezdu sněmovním připomenuli, milostivě vyrozuměti, a toho všeho s dobrým rozmyslem pováživše, na to jim tuto milostivou odpověď dávati ráčí: Že jest po tato všeckna léta svého šťastného kralování a panování o to všelijakou svou milostivou a otcovskou péčí a starost míti ráčil, aby stavové království tohoto, věrní J. M. C. poddaní, jakž pod jednou tak pod obojí spůsobou přijímající, vždycky pod opatrováním J. M. C. milostivým sami mezi sebou ve vší lásce křesťanské, jedni druhých netupíce, zůstávati mohli. Jakož pak tím J. M. C. dobře bezpečen býti ráčí, že žádný z stavův království tohoto pod obojí přijímajících sobě toho v skutku stížiti nemůže, aby J. M. C. komu mimo náležitost v náboženství jakou nejmenší překážku činiti, aneb komu jinému to činiti dopustiti ráčil, jakož také i nyní a na potomné časy žádného jiného úmyslu a milostivé vůle býti neráčí, nežli tak milostivé, strany pod jednou a pod obojí spůsobou přijímající v témž spůsobě bez přerušení a překážky všelijaké zachovati, ochrániti a vždycky milostivě opatrovati. Poněvadž pak předešlé starobylé jednání a výpovědi sněmovní, starobylí, chvalitební a líbezni řádové a pořádkové tohoto království i utvrzené zvyklosti, cedule řezané, smlouvy a mnohá snešení a zavření stavův, na kteréž se i zřízení zemské vztahuje, to patrně a zřetelně vyměřují, že mimo náboženství starobylé v tomto království zvyklé pod obojí a pod jednou přijímajících žádné jiné nové přijímáno a dopuštěno býti nemá; a slavné paměti předkové J. M. císařové římsí a králové čeští, jako také slavné a svaté paměti císař Ferdinand a císař Maximilian, pan otec J. M. C. nejmilejší, naposledy i sám J. M. C. ráčili jsou to vše milostivě přísahami svými stvrditi, i také stavové království tohoto jsou J. M. C., jakožto králi českému pánu svému též přísahami svými v tom se zavázali: z té příčiny J. M. C. neráčí moci s dobrým svědomím svým nač jiného mysliti, nežli toho všeho tak při týchž starobylých spůsobích, sněmovních snešení, smlouvách, cedulech řezaných, v zřízení zemském a přísaze své strany náboženství pod jednou a pod obojí spůsobou zůstavovati, vzláště poněvadž J. M. C. tomu dobře rozuměti ráčí, žeby jiným spůsobem mezi stavy království tohoto pod obojí i pod jednou spůsobou přijímajícími, kdyby s takového starobylého a starožitého sjednocení sjíti mělo, žádného jistého, bezpečného a stálého srovnání zase se státi nemohlo, a dobře se státi nemůže. A také J. M. C. neráčí té milostivé naděje k stavům království tohoto, věrným a milým poddaným svým, býti, aby od J. M. C., krále a pána svého nejmilostivějšího, co toho takového žádati a vyhledávati měli, cožby v nejmenším spůsobu jakou ourážku a ouhonu na svědomí a povinnosti J. M. C. sebou přináseti mělo anebo mohlo. Také J. M. C. ráčí milostivě na tom

býti, toho tu, kdež náleží vyhledávati - a k tomu všelikterak se vši pilností vésti, aby stavové království tohoto pod obojí přijímající zvonění a mrtvých těl svých pochovávání v kostelích jich a obzvláště tu, kde nějaké nadání mají, volně požívatí mohli. Nic méně také aby od arcibiskupa pražského kněží straně pod obojí přijímající svěcení byli, tak aby strana pod obojí v kněžstvu pořádném a v náboženství vyučeném a hodném žádného nedostatku neměla. Co se pak těch, kteříž se z jednoty bratrské jmenují, dotýče, poněvadž náboženství jich po rozličných o túž věc jednáních z bedlivého uvážení mnohými vyšlými mandáty, výpovědmi královskými a sněmovními sněženými všech tří stavův od starodávna v království tomto dokonce zapověděno jest: toho se od J. M. C. přitom a při předešlých resolucích Jich Mti císařův římských a králův českých, též J. M. C. nynějšího krále a pána našeho zůstává, s tímto však při tom doložením, jestliže by který z nich od takové jich nikdá v království tomto nepřijaté a neschválené víry a náboženství odstoupiti a k náboženství buďto z strany pod jednou neb pod obojí přijímajících přistoupiti chtěli, aby to volně učiniti mohli, však aby do těch postranných míst, kteréž se zborové jmenují, více nechodili a toho náboženství pokoutně nebo zjevně žádným vymyšleným způsobem neužívali a neprovozovali, nýbrž do kostelův pořádných choditi, správci duchovními pod jednou nebo pod obojí způsobou se řídití a spravovati povinni byli a tak ve všech dobrých pořádkách při správě a náboženství spolu s jinými pod jednou neb pod obojí se srovnali. — J. M. C. všem třem stavům, věrným a milým poddaným svým, jak pod jednou tak pod obojí způsobou přijímajícím jak jest vždycky býti ráčil, tak i na potomné časy vši milostí císařskou a královskou nakloněný býti a ve všech nastalých potřebách je sobě k milostivé a otcovské ochraně poroučeny míti ráčí. —

Na zejtrí strana pod obojí do zeleného pokoje spolu se sešla, a dotčený pan z Šternbergka k jiným toto promluvil: „Ačkoliv by túž odpověď od J. M. C. danou hned přečísti sobě dáti mohli, však že jest pokoj malý, a mnozí by tam vstoupiti a té odpovědi slyšeti nemohli; protož aby žádali nejvyššího pana purgkrabí pražského, aby v soudné světnici, v místě prostrannějším, túž odpověď sobě přečísti dáti mohli.“ I bylo k tomu dovoleno, vzláště poněvadž se paměti nácházely, že léta 1575. v takových příčinách podobně se též dalo. A tak strana pod obojí velikým houfem do soudní světnice se sešli, že nemnoho místa tam prázdného bylo. A když se pospokojili, činil relací pan z Šternbergka, co jest J. M. C. při odvedení jim té odpovědi sám k nim promluvití ráčil. Tu pak odpověď deklamatoru českému na kathedře hlasitě přečísti dali. Nato vyslaní z kraje loketského straně pod obojí tuto žádost svou přednesli, že jsou stav panský a rytířský z kraje loketského na milostivé poručení J. M. C. pána svého nejmilostivějšího, z měst pak skrze obzvláštní vyslané své do Prahy se najíti dali a tomu vyrozuměli, kterak páni stavové království českého poddaně a poníženě toho při J. M. C. vyhledávají, aby J. M. C. jim religii neboližto náboženství jich svobodně propustiti a konfessi jejich do desk zemských vložití milostivě poroučeti ráčil. A jsouce kraj loketský také vtělený oud k království českému přináležející, že zato žádají, aby je

těž takových milostí císařských a královských oučastné učiniti ráčili. — Po nich vstoupili vyslaní z hrabství klackého, oznamující o svých příkořích, která se jim (prý) v náboženství od Jesuvitův činí, žádající, aby je stavové pod obojí také k sobě připustiti ráčili. Po přečtení toho všeho a po vystoupení zase vyslaných z kraje loketského i z hrabství klackého, nadepsaný pan z Šternbergka učinil zmínku, že J. M. C. při audienci ráčil se dotazovati, jestli mezi nimi který Pikhart. A nejvyšší pan kancléř, tulmačice, že jest v jazyku českém tato slova přidal „anebo z jednoty bratrské a boleslavské“; však on pan z Šternbergka vysoce se Pána Boha dokládal, že jest toho přídavku od J. M. Cské mluvití neslyšel. A jiní, kteří s ním vyslaní byli, tolikéž to tak dotvrzovali. Ti pak z jednoty bratrské teprve se tu ohlašovali, že zachovej Pán Bůh, aby kdo z nich měl Pikhartem býti, a za tou příčinou že jest se žádný z nich před J. M. Cskou neozval. Dále snesli se natom, poněvadž odpověď J. M. C. potřebuje bedlivého uvážení, aby páni stavové pod obojí tím lepší známost o ní míti mohli, nařídili šest osob, kteříby do zeleného pokoje šli a tam ji diktovali. Tu kdo bude chtíti, aby ji sobě přepsal, a zatím aby pomyslel, a má-li jaké staré paměti, je shledal a ráno se k tomu přimlouval. Potomně volili mezi sebou 91 osob, totiž 33 osob z stavu panského, 33 z rytířstva a 25 osob z měst, ty aby na odpověď od J. M. Cské jim danou zase odpověď neb repliku svou spisovaly. I také aby ty jisté osoby v témž počtu obsažené před zavřením toho sněmu z Prahy odjížděti nemohly. Item všickni spolu hrubě se zavázali, cožkoliv tak mezi nimi při tom sněmě jednáno a uvažováno bude, aby to vše při nich v tejnosti zůstávalo, s tím se zaklínáním, pokudžby kdo z nich co toho pronesl, aby Pán Bůh na něho dopustil, aby mu půl jazyka upadlo aneb do tejlů obráceno bylo. — Ty tehdy volené osoby, když jsou se na druhý den do soudné světnice spolu sešly a to, jakáby replika J. M. Cské dána býti měla, uvažovaly, jakž jest na ten artikul z strany Bratří boleslavských přišlo, tu pan z Šternbergka chtěl, aby ti, kteří z té jednoty jsou, vystoupili; neb že on s jinými pány pod obojí ten samojediný artikul chce uvažovati, kteréhož oni přítomni býti nemohou. A chtějí-li k nim přistoupiti, konsistořskými kněžími se řídit, do kostelův jich choditi a s nimi se v té konfessi české srovnávati, v tom aby se zjevně pronesli, tak aby oni věděli, jak je podle sebe zastávati. Proti té řeči Václav Budovec z jednoty bratrské hned se ohlásil, že se tomu diví, kterak se k nim ta řeč mimo všecku naději a očekávání jich děje, ješto že oni, kteří se z jednoty bratrské jmenují,

již dávno s Jich Mstmi sjednoceni jsou, k též konfessi české se přiznávali a ještě přiznávají, s Jich Mstmi za jedno stáli a stojí, i dále věrně státi chtějí, a žeby jim to hrubě za stížné býti musilo, kdyby o to nyní teprva zase mezi nimi nová různice povstati chtěla. Protož že všickni za to Jich Milostí snažně prosí, aby jim vystupovati poroučeti a tudy je v posměch protivníkův jich uvozovati neráčili, než aby přimlavy všech pořád slyšány byly. Tu opět pan z Šternbergka vstal z místa svého, řkouce: „Poněvadž oni vystoupiti nechtějí, že sám pryč půjde.“ Však předce ho tam pozdrželi, až se drobet v mysli své upokojil. Nicméně on nedal se žádnému dále přimlouvati, než vždy chtěl, aby oni ven vystoupili, a toho, co páni pod obojí jednati budou, přítomni nebyli a nedoslýchali. Nebo že ačkoliv předešle 1575. léta oni (prý) k té konfessi české byli poněkud přistoupili, však po tak již dávším čase a velké lidí na světě proměně jsou to nyní ještě neučinili; protož aby se o to poradili a chtějí-li k nim beze všech výminek přistoupiti, jim to v spisu podali. Tu opět Budovec mluvil, že mimo oustní jich přiznání není žádného spisu potřebí; nebo že se ještě jednou ohlašují, že s Jich Mil. ve všech artikulích víry v té konfessi obsažených se snášejí. A když to Pán Bůh dáti ráčí, že konsistoř pánům stavům v moc jich přijde a kněžstvo podle též konfessi řízeno bude, tehdy že chtějí oni i s kněžstvem svým pod správu konsistoře jejich přistoupiti, a všechno to, jak se dále snesou, věrně podstupovati jsou hotovi.

S tím ten den byl stráven, a nic dáleji jednáno nebylo.

Následujícího dne sešli se zase ty volené osoby k uvažování, do soudné světnice. Pan z Šternbergka učinil promluvení: „Jaké jest jminulého dne společné snešení se stalo, to nepochybně že pamatují. I poněvadž J. M. C. ráčil těm, kteříž se z jednoty bratrské jmenují, to na vůli dáti, aby přistoupili k straně pod jednou neb pod obojí: protož chtějí-li k nim přistoupiti a na jaký způsob, to aby v spisu podali; tak aby to uvážiti a s nimi v dokonalou svornost vjíti mohli.“ K tomu Budovec na místě jiných z té jednoty bratrské promluvil: „Že takovou sobě od Jich Mstí podávanou cestu k svornosti rádi přijímají, a za to Jich Mstí žádají, aby ráčili jak sebe tak i je opatrovati. Poněvadž povolení J. M. C., aby k straně pod obojí přistoupili, toliko na ty, kteříby se kněžími od arcibiskupa svěcenými spravovali, se vztahuje, — nebo jest J. M. C. již prvé nejednou mnohými poručeními svými v tom se pronésti ráčil, že augšburgské konfessi povoliti a kněži vedle též konfessi řízených trpěti chtíti neráčí, jakož pak někteří již toho pocítili, — protož že oni

k tomu přistoupiti, kněžími pod obojí od katolických biskupův svěcenými řídití se nemohou. Než že Jich Mstí zato žádají, aby ráčili jim nějaký prostředek ukázati, coby bez úrazu svědomí svého učiniti mohli; oni že sobě rádi chtějí dáti raditi, a že jsou chtěli něco k tomu sepsati. Ale poněvadž prvé léta 1575. sjednocení se stalo a Jich Mstí páni stavové jsou i nyní to před J. M. C. vyznali, že se s Jich Mstmi ve všech podstatných artikulích srovnávají, protož že to uznávají za darební věc býti, jakoby se nyní teprva spolčovati chtěli. Nic méně že majíc něco toho sepsaného, ráčí-li chtíti J. M. do toho pohlednouti, teď jim to podávají. Kterýžto spis když od sebe odevzdali, pan Štefan z Šternbergka, odstoupivše na stranu, počal čísti; i uznáváje při sobě příliš plaché jejich předsevzetí býti, a že J. M. C. tím nikterakž spokojen býti neráčí, vzláště že onehda od J. M. C. někteří dotazováni byli, zdaližby tu kdo Pikhartem nebo Bratrem boleslavským byl, na to že jsou nic neodpověděli, nyní pak žeby se netoliko k té jednotě bratrské hlásiti, ale i některých obvzláštností jmíti a užívati chtěli. — Natom se potom snesli, aby na předešlou konfessi J. M. slavné paměti císaři Maxmilianovi podanou nastoupili, a vedle toho těch z jednoty bratrské napomenuli, že jest jim na to mysliti, kdyby je jako pod stínem svým příkrývati chtěli, aby sobě třebaš všech J. M. C. zámluv nezkazili. Chtějí-li Bratři k nim přistoupiti, tehdy aby to učinili, však bez výminek a vzláštností všelijakých, a tu se snesli a sepsali, na jakýby způsob Bratři boleslavské k sobě přijíti chtěli. A povolavše je mezi sebe, dali ten spis čísti.

Bratři na sobě ukázali, že nejsou tím spokojeni. I vystoupivše z lavic na stranu, dlouho ve spolek rokovali, a zase mezi pány pod obojí přišedše, jeden z měšťanův staroměstských prokurator neboližto řečník Adam Linhart z Neyenbergku z jednoty bratrské od nich mluvil: „Že páni, rytířstvo a měšťané z jednoty bratrské ráčili míti spis od Jich Mstí sobě podaný v svém uvážení, a předně o tom sobě Pána Buoha za svědka berouce, že všecku mysl a srdce k lásce, svornosti nachylena mají, a kdyby neměli velikého rozmýšlení, žeby nechtěli od rady Jich Mstí daleko odstupovati. Ale jaké mají toho znamenité příčiny, žádají, aby byli vyslyšáni. Že to sepsání pánův stavův pod obojí začíná se dokonce na odpovědi a dovolení J. M. C., chtějí-li k které straně přistoupiti, ježto J. M. C. v své odpovědi a začátku toho artikule, kde se Bratři dotýče, ráčí učení jejich za bludné, neschválené, nepřijaté, nýbrž mnohými sněmy, výpovědmi a mandáty královskými zapověděné pokládati. I kdyby oni vedle zdání Jich Mstí tak učiniti a k Jich Mstem pod obojí nyní teprva

přistoupiti chtěli, tehdyby již na sebe tu potupu sami uvedli. Ale oni že jsou takového bludného učení mezi sebou nikdy nevedli, a na ně že nikdy žádných bludův ukázáno není, a nikda slyšání o to nebyli; než učení jejich jaké jest a bylo, to konfessí a jich se k též konfessí přiznání J. M. C. podané ukazuje; jakož pak Jich Msti páni stavové pod obojí léta 1575. na sněmě shromáždění to jsou zjevně ráčili vyznati, že se Bratři s nimi ve všech podstatných artikulích srovnávají, a pojminulého sněmu páni stavové pod obojí s nimi, Bratřími, společně se k též konfessí přiznávali, a přitom předešlém srovnání zůstaveni býti žádali. A jaké jest se toho času léta 1575. srovnání stalo, to že jest dobré paměti pan Hasenštejnský, toho času nejv. komorník království českého, sám svou vlastní rukou podepsal, a to že ještě mají a hned ukázati mohou. Pročež že jest jim i Jich Mstem na to mysliti potřebí, aby takové potupy a těch mandátův na sebe nepotahovali. A když ráčí od nich chtítí míti přiznání, aby se kněžími konsistořskými spravovali, an ještě sami neráčí věděti, jak J. M. C. žádost Jich Mstí naplniti ráčí, mají-li kněží vedle té konfessí zřízení býti, a jestližeby Jich Msti ráčili chtítí nimi se spravovati a řídití, an nevědí, jací budou: toho že oni učiniti nemohou. Ale když Pán Bůh dá, aby konsistoř podle této confessí se obnovila, a vyrozumějíc, jaké kněžstvo bude, že potom nato dají přátelskou odpověď. Protož že žádají, aby od nich proti svědomí jejich takových závazkův žádati neráčili.“ Pan z Šternbergka od pánův pod obojí odpověděl, že oni od náboženství jejich je utiskovati, ani k nim přistoupiti nemíní. Chtějí-li na svém státí, že mohou od J. M. C. sobě potvrzení žádati; oni také chtějí sami svou věc fedrovati. Tu Budovec doložil: „Kdyby pak jináče býti mohlo a Jich Msti je od sebe odlučovali, aneb na ně ty mandáty potahovali, že chtějí raději svá hrdla vynaložiti a všeliká protivenství snášeti, nežli od svých kněží a náboženství svého upustiti.“

Po takovém promluvení poodstoupili zase na stranu, i šli mezi ně někteří páni pod obojí, lutheranského učení a náboženství se přidržející, mezi nimiž byl také hrabě z Turnu, a jim přednášel, že tomu dobře rozumějí, kterak v té resoluci J. M. C. ani oni, kteří se buď k té české konfessí neb augšburské přiznávají, za pravé pod obojí, na kteréžby se povinnost J. M. C., práva a zřízení zemská vztahovala, držáni nejsou, než toliko že se za pod obojí drží ti, kteříž se kompaktáty a konsistoří dolejší arcibiskupství pražského spravují, a to že jest v té resoluci toliko proto odloženo, aby jak oni konfessionisté tak i z jednoty bratrské nic neobdrželi, ukazujíc toho jisté příčiny, jak jest veliká potřeba, aby oni všickni spolu

byli v náboženství sjednoceni, a k tomu přijít nedali, aby se mysli rozdvojiti měly. Potom ti z jednoty bratrské, stoupivše na stranu, nevycházejíce však z soudné světnice, mezi sebou o to dostatečně promlouvali. A přistoupivše zase, od osob svých i na místě jiných všech nepřítomných skrze Budovce odpověď dali: Že ovšem i oni také to poznávají, kterak jest toho veliká potřeba, aby se tu mezi nimi nějakého rozdvojení nestalo, kteréhožto žeby i oni neradi příčinou byli aneb býti chtěli. Nýbrž hotovi jsouce pro spomožení tomu Jich Mstí jednání všechno to, což s dobrým svědomím učiniti mohou, rádi učiniti, v té naději postaveni jsouce, že také k tomu, cožby proti svědomí jich bylo, nuceni nebudou. Předně pak co se prvního artikule, to jest víry sv. křesťanské v též konfessi české obsažené dotýče, k té že se oni věrně přiznávají. Protož že jak předkové jejich tak i oni sami jsou to učení boží v jednotě své měli a až posavad mají. Jakož jak i kněží a správcové jejich duchovní, což všem vůbec vědomo jest, při tom sněmu 1575 tuto konfessi spisovati pomáhali, a jiné netoliko tehdaž, ale i teď nedávno pojminulého času, davše je znovu, když se jiných exemplářů nedostávalo, v impressii své vytisknutí, svou předmluvou schválili. A ačkoliv jsou Bratři již prvé před sněmem léta 1575. dávno svou vzlaštňi konfessi měli, kteráž potom také nejednou k obnovení svému přišla, a tak na onen čas z té konfessi jedna česká a druhá německá přednášeny byly, z nichž ačkoliv každá jinším pořádkem nežli druhá sepsána byly, však v pravém smyslu sobě odporné nebyly a nejsou, protože jsou konfessi jich bratrskou slavní učení v evangelitských církvích, jako doktor Martin Luther, Filip Melanchthon, Martin Peczer, Wolfgangus Wergerius, theologové wirtembergští, též Joachimus Camerarius a jiní velice schválili, jakž to psaními těch slavných mužův ukázati se může, čehož jsou také všickni tři stavové před císařem Maximilianem svým svědectvím potvrdili, a to zjevně v předmluvě své té konfessi doložili, že se Bratři u vyznání víry J. M. C. od nich podaném ve všech podstatných artikulích s nimi a s tou konfessi českou srovnávají. A poněvadž jsou se již prvé tak zjevně k sobě přiznali a jedni druhým dobré svědectví dali, že v těch obou konfessích jediná a táž boží pravda jest; protož, aby příčinou jich, Bratří, žádného rozdvojení se nestalo, že oni také s dobrým svědomím tuto konfessi českou přijímají, a podle ní se všemi stavy tohoto království, k též konfessi se přiznávajícími, za jedno býti chtějí a jsou. Však což se kněžstva jejich, kázně a řádu církevního, kterýž oni již z milosti boží od dávných let slušně mezi sebou mají, dotýče, od toho (nevědouce ještě, když konsistoř od J. M. C.

stavům v moc dána bude, jakým kněžstvem a kterými osobami z kněžstva bude obnovena) že jim upouštěti možné není, sebe a kněžstvo své kněžstvu jinému a to snad tomu, kteréž samo nikdy v řádu a poslušenství náležitém nestálo a státi se nenaučilo, v moc, řízení a opatrování uvozovati nemohou. Kteréžto věci, poněvadž vlastně k řádu církevnímu a dobrému jeho nařízení a ostříhání náležejí, a oni již prvé dobrý řád mezi sebou mají, přitom že žádají zůstavení býti. Jestliže pak v budoucích časech to poznají, že to kněžstvo, kterýmž konsistoř od stavův obnovena býti má, tak se v dobrém řádu a poslušenství podle příkladův první církve apoštolské chovati a státi bude: tu vidouce jedni na druhých dobrý příklad, že budou moci i v těch věcech den ode dne blíže se jednotiti, poněvadž rovný k rovnému snadno přistoupiti může, s tím přitom ohlášením, poněvadž sjednocení záleží u víře, a to se již stalo, jestliže páni stavové to chtějí od nich přijíti a tolikéž kněžstvem jich konsistoř obnoviti, že oni rádi jim také dáleji pomáhati chtějí toho při J. M. C. vyhledávati. Než jestližeby měli býti k něčemu proti svědomí nuceni, tehdy žeby jak sami k tomu přistoupiti, tak ani jiných nepřítomných (jichžto jest v tomto království ze všech tří stavův veliký počet) tím zavazovati nemohli. Ale že jsou ku pánům stavům té naděje, znajíce jejich v tom věrnost a upřímnost, že jich od sebe oddělovati a tudy příčinu k nějakému rozdělení dávati nebudou.

Na to jest od jiných pánův pod obojí těm z jednoty bratrské za odpověď dáno, že jsou na tom nikdy nebyli, aby jim, kteří se z jednoty bratrské jmenují, v náboženství jejich jakou překážku činiti anebo je od sebe oddělovati měli. Zvláště slyšíce nyní od nich takové ohlášení, že se oni také k též konfessi české přiznávají, ji za svou přijímají, a spolu s nimi za jedno býti chtějí: nad tím že jsou velice potěšeni a z toho Pána Boha chválí. Na tom také že jsou a připovídají, když jim všem pánům stavům od J. M. C. konsistoř v moc jejich dána bude, že tůž konsistoř tak dobře jejich kněžstvem jako i svým obnoviti a dosaditi chtějí. A protož, co se řízení kněžstva a řádův církevních dotýče, o to že se potomně chtějí přátelsky a křesťansky namluviti a mezi sebou jisté snešení učiniti, tak aby každý při svých rádech a ceremoniích zanechán byl, poněvadž i strana pod jednou, ač všickni jednoho náboženství a víry jsou, však rozdílné řády mezi sebou mají. Anobrž i v církvích evangelitských nevšudy jednotejné řády se nacházejí a zachovávají. A poněvadž tak jest, že sjednocení jejich nejvíceji záleží u víře, a to se již podle konfessi české stalo, z té příčiny že chtějí větší počet stavův na paláci očekávajících povolati a jim to v známost uvéstí.

Což když se stalo a strana pod obojí u velikém počtu do světnice soudné vešla, jest jim to učiněné sjednocení v známost uvedeno. Nad čímž všickni velice potěšeni byli a to schválili, soudíce to, že již snáze společně všickni při J. M. C. své věci jednati a obdržeti moci budou. Protož volili jsou z těch již prvé z obouch stran volených volencův jistý počet osob k sepsání zase odpovědi na výš dotčenou J. M. C. resoluci, kterážto odpověď, jsouce sepsána, v sněmě korigována byla. Potomně vyslali některé osoby z prostředku svého ke dvoru, žádajíce při J. M. C. audienci, ku kteréž J. M. C. povolití ráčil, aby k deváté hodině ráno skrze deset osob z prostředku svého potřebu svou J. M. C. přednésti mohli. I volili tehdaž 4 osoby z stavu panského, 4 z rytířstva a 2 z měst, a při audienci v jazyku českém i německém repliku svou podali a za to poníženě žádali, aby J. M. C. ten německý spis sám přečísti a jim milostivou odpověď na to dáti ráčil. Načež J. M. C. skrze nejv. pana kanclíře ráčil odpověditi, že ráčí chtíti ten spis jejich přehlídnouti, v své uvážení vzíti a další resoluci svou na to učiniti. Kteréžto repliky jejich tento jest výpis :

Nejjasnější, nejnepřemoženější a velikomocný Římský císaři, Uherský, Český králi, pane, pane náš nejmilostivější !

„Jaká jest od V. C. Msti nám všem třem stavům tohoto království českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímajícím, na poníženou a poddanou žádost naši, jminulého i nynějšího sněmu V. C. M. v tom artikuli, co se náboženství a konfessí naší V. C. M. poddané dotýče, přednesenou, odpověď dána, tomu jsme ve vší ponížené oddanosti vyrozuměli. I nejmilostivější císaři a pane ! Ačkoliv jsme té ponížené naděje byli, že na takovou pokornou, poníženou a poddanou prosbu naši, vedle předešlého našeho toho při V. C. Msti ve vší poníženosti a poddanosti při sněmě, léta pojminulého 1608. držaném, vyhledávání a nato od V. C. Msti k dalšímu těch všech věcí zavírání do tohoto nynějšího sněmu učiněného odkladu potvrzení a ubezpečení tohoto artikule o náboženství, cti a slávy boží a našeho spasení se dotýkajícího, dostaneime, tak že po zavření a ztvrzení téhož artikule budeme moci ihned na další sněmovní jednání a milostivé žádosti V. C. M. v proposití sněmovní obsažené, jako i na jiné některé obecní ještě nevyřízené a k tomu sněmu odložené artikule nastoupiti : však z přečtené též odpovědi toho porozumíváme, že se táž odpověď netoliko na poníženou žádost naši (kterouž jsme na V. C. M. ve vší ponížené poddanosti vzložili) nevztahuje, ale také toho všeho, což již na předešlém snešení sněmovním obsaženo jest, a k němu se od V. C. M. milostivé povolení stalo, jest pomínuto, než toliko toho se v té odpovědi V. C. M. dokládá, že V. C. M. milostivě o to pečovati ráčíte, aby stavové tohoto království pod milostivým opatrováním V. C. M. mezi sebou ve vší lásce křesťanské (jedni druhých netupíce) zůstávati mohli. Kteréžto milostivé ohlášení V. C. M. my se vší vděčností poníženě a poddaně přijímáme. A také nic jiného při V. C. M., jakožto králi, pánu, pánu nás všech nejmilostivějším, nevychledáváme, nežli volného a svobodného Pánu Bohu vedle nadepsané konfessí české (kterouž někteří augšpurskou jmenují), kterouž jsme předešle V. C. M. v jazyku českém i německém podali, v lásce, svornosti a ve vší poníženosti a oddanosti V. C. M.

sloužení. Podle čehož my sami poddauě V. C. M. omluvna máme, že V. C. M. těmi útky a překážkami nám v náboženství našem činěnými dokonce vinna býti neráčí. Ale nemůžeme V. C. M. ve vší poníženosti tajiti, že teď od mnoha let až posavad, ano i mezi pojminulým i nynějším sněmem (kterýmž jsme od V. C. M. tak opatření byli, že jedenkaždý, žádného nevyměňující, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního, žádnými poručeními ani jakým koliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování býti nemáme a nemají: nýbrž že náboženství své křesťanské pod obojí bez překážky jednoho každého svobodně provozovati moci budeme) nám v provozování náboženství našeho křesťanského podle též konfessí naší od slavné a sv. paměti císaře Maximiliana nám povolené (což i do desk zemských byloby vešlo, kdyby J. M. tak nenadálou smrtí z světa tohoto od Pána Boha povolán býti neráčil, jakž pak až posavad z prostředku našeho nemálo osob živých, kteřížto milostivé J. M. C. k též konfessí a k tomu stavův pod obojí mezi sebou porovnání a budoucí J. M. C. všeho toho k dotvrzení milostivému zakázání doslýchali, což s dobrým svědomím vysvědčiti mohou, a mnozí již předešle deskami zemskými o též věci svědomí dali) znamenité útky a překážky se daly a dějí, tak že se některým z stavův vyšších kněží jejich pod obojí, touž konfessí se spravující, z far jich vyzdvihovali, za bludné svůdce lidských duší vyhlašovali, s kněžství ssazovali a je zbavovali, jiným kostely zavírali, některým stavení kostelův bez potřeby pro sloužení Pánu Bohu zastavovali a pečtili, desátky k kostelům pod obojí od starodávna náležející dávati zapovídali, na některé pak fary, kdež kněží pod obojí bývali, kněží pod jednou dosazovali; na kázání od kněží nepokojných jsou zjevně beze všeho ušetření proti zjevné záповědi zřízení zemského hanění a za kacíře odsuzování bývali; těl mrtvých těch osob, jenž pod obojí byli, v kostelích a na krchovích pochovávati nedopouštěli, nýbrž taková mrtvá těla na drahách, na rozcestích i jinde v místech potupných zakopávali, zvonění, křtění, oddávání (jinak lečby přestoupili) nepropůjčovali, a k tomu bezděčně k přijímání pod jednou těch lidí, jeuz pod obojí byli, kyjmi, vězením i jinak roztahováním a otvíráním jim ust přinucovali, výhosty s neobyčejnými výminkami dávali; nadto výše potivým lidem z vyššího stavu, když od svých kollatur upustiti nemohli a je zastávali, těžké pohrůžky činili, i řebříkem hrozili, komedie na potupu a lehkost nás strany pod obojí strojili. Jiní pak od vrchností svých z úřadův i služeb pro samé náboženství pod obojí s nemalým posměchem jsou ssazování, živnosti jim odjímány, i jiné mnohé podobné k tomu těžkosti a příkoří činěny byly. Čehožby se mnohem více vyjmenovati, i také kdyby toho potřeba byla, dostatečně provésti mohlo a může.

Což aby z vědomí, vůle a poručení V. C. M. státi se mělo, toho nikoliv nesmýšlíme, a V. C. M. v tom vymínujíc viny nedáváme; než majíce takovými útky při náboženství našem sobě příčiny tak veliké dány, tou příčinou pokorně ve vší nejhlubší poníženosti a poddanosti opatření svého, abychom více při náboženství a svědomích našich utiskování a sužování nebyli, při V. C. M. jsme vyhledávali a ještě vyhledáváme.

Proti kteréžto žádosti naší V. C. M. milostivě nám to předkládati ráčíte, že jsou se o ty věci předešle starobylá jednání, výpovědi sněmovní, starobylí chvalitební dobří řádové a pořádkové tohoto království i utvrzené zvyklosti, cedule řezané, smlouvy a mnohá snešení, a zavření stavův staly, na kteréž se zřízení zemské vztahuje, tak že mimo náboženství starobylé v tomto království zvyklé pod obojí a pod jednou přijímajících žádné jiné přijímáno a dopouštěno býti nemá, pročez že toho V. C. M. přitom zůstavovati ráčíte. I nejmilostivější císaři! Poněvadž taková všecka jednání, smlouvy sněmovní, cedule řezané a jiné k tomu podobné věci, jenž kompakťata slouly, z hodných a jistých příčin na sněmě obecném léta 1567. s milostivým povolením slavné a sv. paměti císaře Maximiliana, a při potvrzování privilegií zem-

ských minula, vyzdvížena a z privilegií zemských vypuštěna, stavové pak při spravování se slovem božím zůstavěni jsou, jakž V. C. M. toho hodnověrný výpis zpečetěný z desk zemských česky i německy podáváme: ponížeuě prosíme, že na nás toho dopouštěti neráčíte, abychom těmi smlouvami, kompaktáty a cedulemi řezanými již zrušenými, zvláště cožby proti svědomím našim a slovu božímu bylo, dále se spravovati měli. Poněvadž táž konfessí naše (kteráž jest slavné a svaté paměti císaři Maxmilianovi od stavův podána byla, a kterouž jsme i nyní znova V. C. M. ponížeuě podali) jsouc právě křesťanská, v sobě žádného bludného nového neb zmatečného náboženství nemá: při níž a užívání jejím i posavad od V. C. M. zůstavěni býti ponížeuě a poddaně žádáme. Co se pánů přátel našich z jednoty bratrské, o nichž v též odpovědi V. C. M. zmínka se činí, dotýče: poněvadž, nejmilostivější císaři, s námi za jedno podle též konfessí jsou, a předešle i nyní společně žádost svou na V. C. M. vzložili; předkové pak jejich, s předky našimi a námi srovnáni byvše k nám se přiznali a přihlásili, že s námi a s tou konfessí, kteráž jest J. M. C. slavné paměti císaři Maxmilianovi léta 1575. podána, a též nyní jsme V. C. M. podali, se srovnávají i nyní při též konfessí tolikéž stojíc k ní se přiznávají: ač pak mandátové a poručení předešlá, z příčiny a původu těch kompaktát vyšla, kteráž sněmem vyzdvížena jsou a na bludná a zmatečná učení se vztahují, čehož my ani oni následovníci nejsme, na nás, kteříž se k též konfessí společně přiznáváme, se vztahovati nemohou. A když od V. C. M. nám konsistoř podle naší ponížeuě a poddané žádosti v moc dána bude, tehdy také všickni ji pořádným touž konfessí se spravujícím kněžstvem osaditi, defensory z sebe naříditi, a tou konsistoří a kněžstvem se všickni společně řídit i spravovati chceme.

A protož V. C. M., jakožto krále a pána našeho nejmilostivějšího, všickni společně a jednomyslně jak předešle tak i nyní ve vši nejhlubší ponížeuosti poddaně a pokorně prosíme, že nás všeckny tři stavy pod obojí tělo a krev Páně přijímající v svornosti a lásce křesťanské, bcze vši překážky a ubližování jiným, Pánu Bohu pokojně sloužiti, žádostivě při té často jmenované obecné konfessí české, na již oznámeném obecném sněmě léta 1575. z gruntu a základu písem svatých sepsané a uvážené a přitom mezi stranami porovnání (prohlédnouc k našim věrným platným a poslušným všech časův do vylití krve naší a předkův našich, bez litování hrdel i statkův našich, službám a k tomu, že táž konfessí jest křesťanská a spasitedlná, my také že nic nového nevyhledáváme, než toliko což předešle již prvé při nadepsaném sněmu léta 1575. uváženo jest, a což proti svědomí a přísaze V. C. M. nic méněji není, poněvadž i v sv. Říši to náboženství křesťanské pod obojí v té konfessí obsažené pod milostivým kralováním V. C. M. jakožto císaře římského v užívání jest) milostivě a z dobroty své císařské a královské, pro čest a slávu Pána Boha našeho, k vzdělání lásky a užitku spasitedlného zůstaviti, i také abychom pod'le též konfessí kněžstvo své české i německé řídit dáti, nebo řízené na své kollatury a fary naše volně a svobodně dosazovati i přijímati, a to bez překážky pana arcibiskupa pražského neb kohožkoliv jiného mohli, to že nám milostivě potvrditi a ve dsky zemské vložiti ráčíte. Nicméně abychom způsobem starobylým, tak jako předkové naši administratory a konsistoř naši muži pobožnými, ctnostnými, příkladnými, kteříby kněžstvo naše potvrzovali, je při tomto víry sv. vyznání v řádu dobrém, v obcování šlechetném drželi a spravovali, osazovati; týmž způsobem akademiám učení pražského pro čest a slávu Pána Boha našeho a vyučování mládeže pobožností a literárnímu umění zase k vyzdvížení přivést, ji obnoviti, muži, kteříby všemu svobodnému umění mládež učiti, dosaditi mohli: toho všeho že nám milostivě potvrditi a povolit, v opatrování naše uvést i sobě tudy slavnou a neumirající památku působiti ráčíte.

A my jakožto vždyckny věrní a poslušní poddaní V. C. M. podle našich nejvyšších možností, vždycky jak předešle tak i budoucně do nejvyššího

přemožení našeho, vylití krve a vynasazení statkův našich, toho se rádi odsluhovati a hned po utvrzení a naplnění této žádosti naší na propositi, přednešení V. C. M., nastoupiti, ji uvažovati a všecko co nám nejvýš možno bude, rádi ochotně učiniti chceme. V čemž ve všem se V. C. M. jakožto císaři nejkřesťanstějšimu, králi a pánu našemu nejmilostivějšimu se vši nejsnížejší poddanou pokorou a ponížeností k milostivé ochraně poručena činíme, prosíme v nejhlubší pokoře, že vždycky našim nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti, zůstati a nám laskavou milostivou odpověď s vyplněním pokorné žádosti naší dáti ráčíte.

Datum v sobotu po sv. Školastice léta 1609.

V. C. Msti

věrní a poslušní poddaní.

K této replice přiložili strana pod obojí jeden výpis z desk zemských artikule strany vypuštění z privilegií zemských kompaktát, kteréhožto artikule následující výpis jest:

V kvaternu sněmovním červeném léta 1567. v pondělí po neděli Oculi I. 13.

A jakož jsou také osoby ze všech tří stavův království českého pod obojí způsobou přijímající poníženě a poddaně při J. M. C. toho žádali, co se kompaktát dotýče, ty aby v potvrzení privilegium zemského vypuštěny a pominuty byly, k tomu J. M. C. povolovati ráčí, tak že z téhož privilegium i jinde se vypouštějí, však na ten jistý způsob, co sice koli strany dobrého pořádku v náboženství u víře sv. křesťanské v tomto království od starodávna buď sněmy, smluvami a starobylými dobrými křesťanskými pořádky a zvyklostmi, i tolikéž Jich Mstí králův českých obecného dobrého tohoto království i jiných všech věcí v týchž sněmích a smluvách nařízeno a způsobeno jest, to aby beze všeho přerušení v mocnosti své zachováno a podle slova božího držáno bylo, a mimo víru křesťanskou pod jednou a pod obojí způsobou, tak jakž výš dotčeno, do tohoto království žádných sekt bludných pod žádným vymyšleným způsobem uvozováno nebylo.

Na druhý den po dodání J. M. C. toho spisu strana pod obojí v sněmě skrze pana Jiřího Štefana z Šternbergka k pánům katolickým toto promluvití dala: Že jsou opět J. M. C. žádost svou s dostatečnými průvody v spisu podali, jich vždy služebně a přátelsky žádajíce, aby se k J. M. C. za ně přimlouvali, tak aby žádosti své slušně užiti mohli. Nejv. pan purgkrabě na místě jiných zakázání in genere učinil, že pánům pod obojí, jakožto svým milým pánům bratřím, strýcům, ujcům, švagrům a přátelům příjemné přátelství a služby prokazovati rádi chtějí.

Ten pak spis od strany pod obojí podaný J. M. C. ráčil dáti nejv. panu purgkrabímu, aby jej spolu s jinými katolickými uvážil, jakáby odpověď od J. M. C. straně pod obojí dána býti měla. Pročež předně nejv. pan kanclíř království českého jménem J. M. C. poslal administratorovi konsistoře dolejší tu konfessi českou spolu se dvouma spisy od strany pod obojí J. M. C. podanými, aby spolu s jinými svými konsistoriány vyhledal, co jest léta 1575. v té věci v příčině

konfessi české tehdá J. M. C. Maximilianovi jménem stavův pod obojí podané, při též konsistoři zašlo, i také aby týž administrator spolu s svými konsistoriány v příčině též konfessi a těch dvou spisův své dobré zdání dali. Což jsou také učinili.

A též jich zprávy a dobrého zdání příležití výpis jest:

Nejjasnější a nejnepřemoženější Římský císaři, Uherský, Český králi, pane, pane náš nejmilostivější!

Jakož jste nám Vaše Císařská Milost dva spisy a konfessi od Jich Milostí všech tří stavův království českého Vaší Císařské Milosti podané čtvrtého měsíce února léta přítomného 1609., abychom na ně zprávu a dobré zdání dali, milostivě podati poručiti ráčili, kteréžto konfessi a spisy s bedlivostí přečetše, coby v sobě to vše obsahovalo, tomu jsme porozuměli; a tíž spisové léta 1575. v podobných slovích i konfessi augšpurská jinak pikhartská předkům našim téhož léta 75. byli jsou od slavné paměti císaře Maximiliana, pána otce Vaší Císařské Milosti nejmilostivějšího, odesláni. Co jsou předkové naši milí téhož léta administrator a konsistoř proti té a takové konfessi za odpověď dali, to příležitě Vaší Císařské Milosti v poníženosti přednášíme.

Nejjasnější a nejnepřemoženější Římský císaři, Uherský a Český králi, pane, pane náš nejmilostivější a t. d.

Jest nám od Vaší Císařské Milosti den slavného hodu seslání ducha svatého v známost uvedeno a k vyrozumění podáno vyznání víry a náboženství sepsané a Vaší Císařské Milosti přednešené, v němžto jsou podepsáni páni, rytířstvo, Pražané a jiná města, všickni tři stavové království českého pod obojí přijímající. Kteréžto vyznání podle milostivého od Vaší Císařské Milosti podání s pilností přehlídajíce a v bedlivém uvážení, pokudž čas krátký postačiti mohl, majíce, toto se v něm od nás spatřuje a nachází.

Předkem, že to vyznání na konfessi augšpurskou bez výminky se vztahuje, kterážto confessio, poněvadž z větší strany učení a náboženství katolickému a strany naší pod obojí starobylému a pravému jest odporná, ne bez slušných a hodných příčin od slavné a svaté paměti císaře Karla toho jména pátého Jeho Milosti a knížat katolických duchovních i světských hned tehdáž z počátku jako i potom jindy na větším díle za scestnou a bludnou jest uznána. Z kteréžto také konfessi augšpurské jaká svornost, láska a pokoj i také vykořenění kacířství v německých zemích jest pošlo, toho skutkové patrni a zjevní netoliko mezi vrchnostmi obojími a lidem jiným obecným, ale také mezi samými těmi, kteří se k té konfessi hlásají a přiznávají, s velikým zlým církve boží, zemí i osob se spatřily a posavad spatřují, pro kteroužto věc Vaší Císařské Milosti té konfessi jako nového a hostinského religionu těm, kteříž jsou ji do tohoto království předešle uvésti chtěli, a za ni Vaší Císařskou Milost žádali, spravedlivě dopustiti jest neráčila, jakož by se na to Vaší Císařské Milosti jedna i druhá psaná odpověď najíti mohla.

Druhé. Tím vyznáním se schvaluje konfessi a náboženství Bratří sekty pikhartské, kteří se v něm za dobré přátele a pravé křesťany (poněvadž by se s dotčeným seznáním ve všech podstatných artikulích snášeli) vyhlásují a z té příčiny páni stavové podepsaní nemíní jich od náboženství jejich utískati. Ježto jest věc, nejmilostivější císaři, všem obyvatelům tohoto slavného království českého dobře známá, že ta jednota Bratří Pikhartův s jich sektářským náboženstvím jako věc církvi boží a tomuto království škodlivá od dávných let skrze obecné sněmy a jisté výpovědi království tohoto, potom i skrze přísné mandáty od Jich Milostí králův českých ano i od Vaší Císařské Milosti vůbec vydané a jinak nejednou jest potupena, odsouzena a vypověděna, až naposledy i pod pokutou na hrdle trestání zapověděna. Avšak proti tomu všemu (což jest jistě divno) tím vyznáním jako praví křesťané se

schvalují a zastávají, načež oni spoléhajíce se tuze a náboženství své sektářské netoliko po domích ale již i v kostelích (čeho prvé nikdy nesměli) beze všeho vostejhání směle provozují a vykonávají, nadto nade všecko i zbor v městě Mladém Boleslavi, který z poručení slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda Jeho Milosti, pana otce Vaší Císařské Milosti nejmilejšího, zavřený a zapečetěný až dosavad zůstával, při pojminulé slavnosti seslání Ducha svatého v přítomnosti Vaší Císařské Milosti v tomto království (jakž jsou toho jisté zprávy) otevřítí a v něm své sektářství u velikém počtu lidí vyššího a nižšího stavu s pochlibou směli jsou provozovati, a ještě dále, nebude-li jim časné překaženo, provozovati se strojí. Kterýmžto jich zlým a výtržným předsevzetím jestliže se velice neruší řád a pokoj země této, a potom nezlehčuje důstojenství V. C. M., to při spravedlivém uvážení V. C. M. bude a zůstane. Což jestliže časné mocí spravedlivou těm lidem přetrženo nebude, obávají se jest, aby se ještě dále o větší a horší věci nepokusili. Netoliko pak dotčeným vyznáním schvaluje se ta dvojí augšpurská a pikhartská konfessí, ale téměř z větší strany v jednostejných artikulích a v jednostejném smyslu též vyznání z nich jest sebráno a sepsáno, jakž se to může z přečtení těch konfessí patrně poznati a najíti.

Třetí. Jmenovaným vyznáním vyměřuje se řád a způsob nový sektářský podle obyčeje augšpurské a pikhartské konfessí, totiž aby mládenci k ouřadu kněžskému skrze vzkládání rukou od osob do konsistoře zvolených, netoliko duchovních ale snad i světských, potvrzováni byli, čehož prvé jest nikdy v tomto království, ani v straně pod obojí, nebylo, aby kdy konsistoř k ouřadu svatého kněžství buď tím neb jiným způsobem potvrzovala, aneb jaké jiné kněží, mimo ty, kteříby od pořádných svaté obecné církve biskupův ordinováni byli, přijímati měla. Nýbrž o tom se dobře ví, že jsou předešle páni stavové pod jednou a pod obojí na obecných sněmích předkův Vaší Císařské Milosti, Jich Milostí králů českých, do nařízení arcibiskupa, kterýby kněžstvo jedné i druhé strany ordinoval, nejednou snažně žádali, kterážto jich žádost jest skrze císaře Ferdinanda svaté paměti vykonána. Nadto páni stavové pod obojí při obecném sněmu léta 73. nejjasnějších arciknížat rakouských Rudolfa krále uherského, arciknížete Arnošta Jich Milostí za přímlovu k Vaší Císařské Milosti strany svěcení kněžstva podle starobylého řádu, který se od starodávna v této zemi choval, skrze supplikaci jsou žádali. Avšak proti tomu mnozí jsou činili a posavád činí, přijímajíce na grunty své o své ujmě kněží podle dotčené konfessí augšpurské a pikhartské způsobem sektářským dosti snadně a lehce tvrzené, kteřížto nejsouce pod žádným řádem, činí to, co se jich kollatorům líbí, náboženství s řády novými hostinskými do této země uvozují, a k němu lid nebohý majíce, po sobě světské, místy i bezděčně táhnou, náboženství pak starobylé a pravé pod obojí i kněžstvo pořádné nestydatě a nepravě zhánějí, nad čímž nebohý lid věrný duchovní i světský velice a těžce nařiká, jakž jsme toho předešle i nyní na Vaší Císařskou Milost vznášeti nepominuli. A jestližeby takovým sektářským způsobem tvrzení kněží v této zemi proti starobylému dobrému řádu svůj průchod míti měli (jakž té naděje nejsme), takby pravé náboženství starobylé docela vykořeněno býti a kněžstvo pořádné a věrné k velikému snížení a soužení přijíti musilo.

Co se pak mimo svrchu položené věci jiných v dotčeném vyznání položených artikulův strany náboženství dotýče, na ty mohlaby se s pomocí boží obšírná odpověď Vaší Císařské Milosti dáti, aby se tomu vyrozuměti mohlo, srovnávají-li se ti artikulové s vírou a náboženstvím křesťanským pravým pod obojím, starobylým. Ale to se na tak krátký čas vykonati nemůže, a také uznati nemůžeme, aby toho tak přílišná potřeba na ten čas býti měla, a to z příčiny této. Zůstává Vaší Císařské Milosti v milostivé paměti, kterak jsme my před třemi léty z poručení Vaší Císařské Milosti pánům místodržícím supplikaci strany pilných potřeb konsistoří naší podali, při kteréž jsme také jednu knížku, v kteréž jest obsažena víra a náboženství

starobylé, které jest v straně pod obojí od počátku až do nynějšího času bylo, předložili a přednesli. Což jsme potom po druhé Vaší Císařské Milosti skrze vyslané z konsistoře naší v městě Vídní druhou supplikací připomenuli, ponížene prosíce, aby Vaše Císařská Milost nad pravým starobylým pod obojím náboženstvím ochrannou ruku držeti milostivě ráčil, kterážto knížka s našimi supplikacemi měla by se v kanceláři Vaší Císařské Milosti najíti; však nicméně i nyní ji přednášíme. I když Vaše Císařská Milost v tu knížku a naše supplikaci, i potom v dotčené vyznání podepsaných pánův stavův, tolikéž i v konfessi augšpurskou a pikhartskou pilně a bedlivě nahlednouti aneb k přehlídnutí těm, kterýmž theologické věci vážiti a rozsu- zovati náleží, podati ráči: to se snadně bude moci vyhledati, které jest to pravé starobylé strany pod obojí křesťanské náboženství, srovnávající se s učením svatých proroků, Pána Krista, svatých apoštolův a s učením svaté obecné apoštolské církve křesťanské. Na kteréžto náboženství vztahují se obecní sněmové a smlouvy mezi stavy království tohoto stran pod jednou a pod obojí, zřízením zemským, dskami a mandáty i jinak, nadto nade všecko přísahou Vaší Císařské Milosti ztvrzené. Ano i to se patrně najde, jak se to od pánův stavův sepsané vyznání, tolikéž augšpurská a pikhartská konfessi s tím pravým starobylým a dotčeným způsobem ztvrzeným náboženstvím srovnávají, při kterémžto starobylém náboženství my s jiným pořádným a věrným kněžstvem a lidem světským pobožným a téhož náboženství se při- držejícím, kteréhož jest nesčíslný počet v tomto království, příkladem našich milých předkův zůstaveni býti žádáme, a Vaší Císařské Milosti pro Pána Boha, jehož se tu cti a božských věcí dotýče, se vši ponížností prositi ne- přestáváme, že Vaše Císařská Milost mimo to pravé náboženství jiného no- vého a odporného v tuto zemi uvozovati a k němu všeho jiného jak duchov- ního tak světského věrného a pobožného lidu zavozovati dopouštěti neráčí, čímž Vaše Císařská Milost Pánu Bohu vzácnou, církvi boží a zemi této užiti- tečnou, lidu věrnému a pobožnému vděčnou a potěšitelnou věc učiniti a tím způsobem v tomto království pravou svornost a stálý pokoj způsobiti a utvrditi ráčí.

Strany pak konsistoře pražské a řádu, který se již v dotčeném vy- znání vyměřuje, vidí se nám, poněvadž jest též konsistoř předně ouřad Vaší Císařské Milosti, zůstáváje v moci a pod zvláštní defensi Vaší Císařské Milosti, jako i kněžstvo k ní přináležející, maje k tomu právo duchovní obecní a řád starobylý chvalitebný, jímž se jest, jak strany náboženství a zřízení neb spravování kněžstva k ní přináležejícího, tak i strany při a soudův k ní přináležejících spravovala, že při tom dobře zůstavena býti a v dobrém řádu a způsobu zůstati může, když toliko nebude těch překážek, o kteréž jsme Vaší Císařské Milosti nejednou suplikovali. Neb kdyby ten řád v tom vy- znání kněžstvu a konsistoři vyměřený svůj průchod měl míti, jakby kněžstvo bídné a velmi soužené býti, a to, což by mu svěště vyměřili, činiti a své duchovní svobody docela zbaveno býti muselo! Ale nejsme té naděje, aby Vaše Císařská Milost toho jha na stav duchovní svobodný dopustiti ráčil.

Naposledy i to v spravedlivém uvážení Vaší Císařské Milosti bude, jest-li náležité, samým světským a to toliko některým osobám o věci božské a duchovní, kdež se duší lidských dotýká a svědomí bez duchovních, zvláště těch, kteří jsou k správě kněžstva a náboženství vystaveni, sněmovati a za- vírati, a k tomu cožby od nich zavřino bylo, všecky jiné duchovní a světské, kteří o tom, co se tu děje, málo neb sprostá nic nevědí, zavazovati, jakožby se již tuto diti chtělo, čehož jest tuto prvé v zemi této nebývalo. Neb aby k spisování toho vyznání jací pobožní učení a v řádu stojící duchovní lidé povolání býti měli, o tom nic nevíme. A protož s tím Vaší Císařské Milosti tu všecku věc k milostivému a spravedlivému uvážení a opatření poroučíme a Vaší Císařské Milosti za to ponížene prosíme, aby Vaše Císařská Milost toto naše dobré zdání, které tuto Vaší Císařské Milosti z povinnosti naší,

poněvadž z duší lidských hrozný počet Pánu Bohu máme vydati, upřímným a dobrým oumyslem (v čemž jest nám svědek Pán Bůh) oznamujeme a předkládáme, od nás jako od sprostých kněží laskavě přijíti a nás v své milostivé ochraně míti a držeti ráčí. A my za Vaši Císařskou Milost, Její Milost Císařovou, paní naši, Jich Milosti dědice Vaši Císařské Milosti, pány naše, Pánu Bohu všemohoucímu (což vždycky činíme) vůbec i obzvláště modliti se budeme, aby Pán Bůh Vaši Císařské Milosti dlouhé a výborné zdraví, ve všech dobrých věcech rozmnožení, nad nepřátely šťastné vítězství dáti ráčil. Dáno v Praze po slavnosti svaté a blahoslavené Trojice, léta 1575.

Nejjasnější a nejnepřemoženější Římský císaři, Uherský, Český králi, pane, pane náš nejmilostivější!

Došla jest nás zpráva těchto dnův, kterak by Vaše Císařská Milost pánům stavům, kteří se pod obojí býti hlásí, na žádost jich strany náboženství, od nich sepsaného a Vaši Císařské Milosti od nich podaného, jistou odpověď pojninulého týhodne dáti ráčil, tak aby netoliko stav panský a rytířský, ale i městský takové náboženství beze všech výminek a překážek na budoucí časy svobodně provozovati mohli. Však aby jim od Vaši Císařské Milosti taková odpověď dána byla, a to v sobě obsahovati měla, toho mi v jistotě pro rozličné a sobě rozdílné zprávy, které o té odpovědi mezi lidmi vůbec jdou, věděti a z příčin mnohých tomu místa dáti nemůžeme. I uvažující to, že předkem nám i potom jinému kněžstvu pořádnému věrnému v mnohých příčinách na tom mnoho záleží, abychom o takové odpovědi v jistotě věděti mohli, Vaše Císařské Milosti poníženě prosíme, že Vaše Císařská Milost nám dotčenou odpověď pánům stavům danou v známost uvéstí ráčí, tak abychom jak sebe tak i jiné kněžstvo věděli čím v jistotě spraviti. Nýbrž i to jsme považovali (však jestližeby se Vaši Císařské Milosti za slušné býti vidělo), poněvadž se o té odpovědi mezi lid obecní rozličné a sobě rozdílné i škodlivé zprávy, zvláště od těch, kterým se nové náboženství líbí, oustně i psaním ne bez lehčení důstojenství a slavného jména Vaši Císařské Milosti s velikou pochlubou netoliko v městech pražských, ale i jinde (jak zprávy jdou) v království vtrusují, žeby dobré bylo pro zachování lidu věrného při pravém náboženství, který se neví čím spraviti, aby i jiným vůbec dotčená odpověď známa byla; neb se jest obávati, aby takovými postranními zprávami nebohý lid sveden a roztržen nebyl.

Poněvadž pak dotčených pánův žádost strany náboženství jistou odpovědí skrze Vaši Cís. Milost dosti v brzkém času vyřízena a k jistému místu přivedena jest, my také připomínající sobě konsistoře naší od davního času zašlé, na Vaši Císařskou Milost a pány místodržící Jich Milosti skrze mnoho supplikací vznešené a k jistému konečnému při nynějším Vaši Císařské Milosti do tohoto království příjezdu skrze jistý dekret odložené velmi potřebné věci, Vaši Císařskou Milost se vší ponížeností pro Pána Boha prositi nepřestáváme, že Vaše Císařská Milost takové věci tolikéž vyříditi a k jistému opatření jich přivéstí pominouti neráčí, jakož jsou tyto přední a nejpotřebnější.

Předkem, strany náboženství pravého starobylého pod obojí přijímajícího, žádali jsme a ještě žádati nepřestáváme, aby to svůj průchod míti mohlo a měněno nebylo, zvláště v těch místech, kdež ještě měněno není, jako v městech pražských a jiných obcích a osadách; tolikéž aby pro to náboženství kněží pořádní a věrní, kteří by v něm stáli, utiskováni a z far postrkováni nebyli, jakož se jest toho obávati; nebo poněvadž se jest to prvé od mnohých kollatorův a osad dálo, aby i na další čas díti se nechtělo.

Druhé, strany velikého a prvé v tomto království nebývalého nedostatku pořádného kněžstva z příčiny té, že od osmi let straně pod obojí mládenci k ouřadu svatého kněžství nejsou ordinováni.

Třetí, strany kněží sektářských nepořádně svěcených, které jsou mnozí collatores na fary i děkanství přijali a dáleji přijímati chtěli.

Čtvrté, strany kužší výtržných a konsistoří neposlušných, kteří jsouce pro své výstupky obsílání, spolehajíce na své kollatory, kteří je proti konsistoři fedrují, stávají nechtěli a nechtějí, nýbrž ve svém neposlušenství stojí a déle by stáli chtěli.

Páté, strany odnímání duchovních a kostelních statkův a platův, zadržování kněžím desátkův, též i strany kšaftův a statečkův kněžských.

Šesté, strany pikhartských a sektářských schůzek, které se netoliko po zbořích, ale i po kostelích proti zjevným a dávným mandátům beze všeho ostráchní dějí.

Sedmé, strany jurisdikcí, práva duchovního konsistoře naší, které se od mnohých, zvláště stavu vyššího, velmi zlehčuje, zvláště tím, že mnozí, jsouce k němu obsílání stávají, poddaných svých stavěti ani na výpovědech jeho přestávají nechtějí.

Osmé, strany appellací od výpovědi téhož práva, které mnozí proti řádu starobylému požití chtějí, o čez někdy odpor mezi konsistoří a stranami bývá.

Bez vyřízení pak a náležitého opatření těchto svrchu připomenutých věcí konsistoř naše nemohla jest, nemůže a nebude moci co dobrého, užitečného a stálého spůsobiti. Protož jestližby vyřízeny a k opatření přivedeny býti nemohly, Vaší Císařské Milosti poníženě prosíme, že V. C. M. nás toho ouřadu konsistořského zbaviti a jinými učenějšími jej opatřiti ráčí. Pakliby ty vždy věci z příčin slušných, zvláště pro rychlý z tohoto království odjezd Vaší Cís. Milosti na ten čas nijakž vyřízeny a podle náležitosti opatřeny a my tolikéž toho ouřadu zbaveni býti nemohli, tehdy Vaší Císařské Milosti za to poníženě prosíme, předkem, aby nám od Vaší Císařské Milosti strany těch oznámených věcí jistá instrukcí, za kterouž jsme od dávných časův žádali, jak bychom se při nich do dalšího a náležitějšího opatření pro ujiti budoucích nedorozumění, kteréžby o ty věci vzniknouti mohly, vydána byla.

Druhé, poněvadž jsou někteří z prostředku našeho zemřeli a někteří se jinam hnuli, aby od Vaší Císařské Milosti konsistoř osobami duchovními k tomu příhodnými dosazena byla.

Třetí, aby to od Vaší Císařské Milosti opatřeno bylo, aby osoby od konsistoře zvolené na farách v městech pražských od osadních utiskování nebyli.

Čtvrté, aby náboženství starobylé v městech pražských obzvláště (jakž nahoře dotčeno) měněno nebylo, nýbrž aby v řádu starobylém zůstalo, a v tom od Vaší Císařské Milosti aby pánům Pražanům všech tří měst pražských zvláštní poručení učiněno bylo.

Nejvýše pak za to v poníženosti prosíme, aby konsistoř naše a kněžstvo pořádné z rukou a ochrany Vaší Císařské Milosti jiným zvláště světským k správě dáváno nebylo, nýbrž že i to Vaší Císařské Milosti nařízeno a o řádu našem zvláštní poručení učiněno bude, kdebychom se v svých potřebách po odjezdu Vaší Císařské Milosti utíkati a své zření míti měli; neb bez zvláštního a opravdového Vaší Císařské Milosti opatření konsistoře naší a osoby v ní vsazené a jiné kněžstvo pořádné a věrné veliké těžkosti, překážky i nebezpečnosti nésti bychom musili.

Jsouce té jisté ku Pánu Bohu a Vaší Císařské Milosti nepochybné naděje, že v těchto ne tak našich, jako obecných církevních velikých potřebných věcech a ponížených již častých našich prosbách oslyšání nebudeme, nýbrž zůstávajíce pod zvláštní ochranou a opatrováním Vaší Císařské Milosti, že laskavou a jistou i potěšitelnou odpověď od Vaší Císařské Milosti míti budeme. — Dáno v pátek po slavné památce narození blahoslavené Panny Marie, léta Páně 1575.

A poněvadž pak předkové naši vždycky jsou to v paměti měli, co na chrámě těla božího v novém městě pražském zlatými literami zapřáno a v témž kostele čtvrtým jazykem česky, latině, uhersky a německy publi-

kováno jest, léta 1437. feria sexta post Tiburcii, že Čechové a Moravané tělo boží a krev pod obojí přijímající jsou věrní křesťané a praví synové církve svaté, toho jsou se vždycky přidrželi a bez proměny až do tohoto času vedlé rubriky arcibiskupství pražského se chovajíce jsou zůstávali a nám toho dochovali, a jiných žádných sektářův a samorostlých kněží bludných a poběhlých od církve svaté Píkhartův, kteří od biskupův římských svěcení pořádného neměli, mezi sebou netrpěli a jich nepřijímali ani v ničem nefedrovali. Neb nemajíce řádného kněžství, nemají také ani řádných svátostí a jsou pouze leykové nesvěcení; však kdyby chtěli od bludu svého upustiti, napraviti a od biskupa římského svěcení přijíti, chtěl bychom je také na milost přijíti. My pak spolu s těmi, kteří se v témž náboženství starobylém pod obojí přijímajících srovnávají a s předky našimi srovnávali, též se srovnáváme a s pomocí boží srovnávati až do smrti naší budeme a připovídáme. A mimo Vaší Císařské Milosti jakožto pána, pána našeho nejmilostivějšího, po Pánu Bohu žádného jiného ochrance nepoznávající, v milostivou a laskavou ochranu ve vši poníženosti a pokoře se Vaší Císařské Milosti poroučíme, té naděje důvěrné k Vaší Císařské Milosti jsouce, že Vaše Císařská Milost tuto naši poníženou zprávu dobrotivě a milostivě přijíti a naším nejmilostivějším císařem, králem a pánem zůstati ráčíte.

Datum v konsistoři pražské v kolegií císaře Karla Čtvrtého, jinak veliké, v sobotu po svaté Dorotě 7. februarii léta Páně 1609.

Vaší Cís. Milosti

věrní poddaní kaplané

Kněz Tomáš Soběslavský, administrator
a farářové konsistoře arcibiskupství pražského pod obojí přijímajících.

Potom páni pod jednou, vyhledavše některé pilné k té věci náležité paměti, když jsou se katoličtí u J. M. knížete pána z Lambergka, arcibiskupa pražského sešli, bylo od Jeho Milosti jim přednešeno: Předně, že ráčí J. M. kníž. jim děkovati, že jsou se k J. M. sešli, a že na to bezpečně spoléhati mohou, že za takovou péči a starost jich pro zachování v království českém víry sv. katolické Pán Bůh ráčí jim toho hojná odplata býti, a že J. M. neráčí věděti k čemu jinému se přimlouvati, než aby při předešlé J. M. C. v té věci dané resoluci zouplna bylo zůstaveno, totižto že J. M. C. mimo přísahu svou, zřízení zemské a privilegia království českého nic jiného a nového v náboženství povolovati moei neráčí.

Byl potom z jednomyslného Jich Mstí snešení učiněný koncept, na jakýby způsob J. M. C. na repliku strany pod obojí odpověď dáti jmíti ráčil. A když to J. M. C. bylo přednešeno, J. M. C. ráčil sobě to milostivě oblíbiti a straně pod obojí vzkázati, aby šest osob z prostředku svého k J. M. C. vyslali, že jim ráčí resoluci svou dáti. Což i jsou tak učinili.

A přijavše od J. M. C. odpověď v spisu, oznámili, že většímu počtu ji chtějí přednésti.

Kterážto odpovědi tento jest výpis :

Jeho Milost Římský císař, Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest z té odpovědi, kterouž jsou J. M. C. páni, rytířstvo, Pražané z obce, i jiní vyslaní z měst, všickni tři stavové pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímající, nyní při sněmu obecném na hradě pražském pospolu shromáždění, na tu milostivou jim od Jeho Msti Cís. učiněnou resoluci, co se artikule toho o náboženství dotýče, podali, milostivě vyrozuměti, a kdež předně toho opět dokládají, kterak by jim táž konfessí od nich J. M. C. podaná, a kterouž oni augšpurskou jmenují, od slavné a sv. paměti císaře Maximiliana, J. M. C. pana otce nejmilejšího, léta 1575. povolena býti měla, a to žeby i do desk zemských bylo vešlo, kdyby J. M. C. tak nenadálou smrtí z světa tohoto od Pána Boha povolán býti neráčil.

I ráčil jest sobě J. M. C. to milostivě k upamatování přivést, že téhož léta 1575., když jsou dotčení stavové s J. M. císařem Maximilianem slavné a sv. paměti o túž věc jednali, a J. M. C. za to prosili, že jest toho času a tehdáž J. M. C. vlastní osobou svou toho přítomen býti a toho všeho, co tak od týchž stavův na J. M. C. vznešeno a zač prošeno, i také co zase proti tomu od J. M. C. týmž stavům za odpověď dáno bylo, jest dobře doslechnouti ráčil. A v tom se J. M. C. pamatovati ráčí, že jest slavné a svaté paměti pan otec J. M. C. nejmilejší, J. M. císař Maximilian, k té napřed psané konfessí dovoliti, méněji v tom se jim zavázati neráčil, že jim takovou konfessí do desk zemských vložiti poručiti ráčí. Nebo se jest tak bez snešení jednomyslného se všemi třmi stavy na plném sněmu zemském státi nemohlo. A že jest k tomu od J. M. C. Maximiliana slavné a sv. paměti dovoleno nebylo, jest toho patrný důvod, a to ten, že jsou před rukami mandáty a poručení J. M. C. Maximiliana svaté paměti, kterýmiž J. M. C., aby se v tomto království českém jak od starodávna bývalo, a nejnak stavové chovali a žádných novot nedopouštěli, brzo po zavření téhož sněmu z Řezna, kdež J. M. na sněmu říšském býti ráčil, poroučeti a vyměřovati ráčí. A jest mnohým dobře vědomé, když jsou někteří touž konfessí a podle ní také i agendy v tomto království tisknouti dali, že jsou s nemalou domluvou se potkali, a takové exempláře těch konfessí a agend že jsou do konce byly zapověděny, až v tento teprva nepříhodný a nepříležitý čas jsou se zase vyjevily. A protož J. M. C. tomu žádného místa dáti moci neráčí, aby jaký průvod a svědkové proti tak patrné a vědomé věci mohli postačiti.

Kdež se také v též odpovědi toho dokládá, žeby všeckna předešlá jednání, smlouvy sněmovní, cedule řezané a jiné k těm podobné věci, jenž (prej) kompaktáta slouly, na sněmu obecném léta 1567. s povolením slavné a sv. paměti císaře Maximiliana jminouti měly, vyzdvižené a z privilegium zemského i jinde vypuštěné byly : jest věc vůbec vědomá, že to doložení v sněmu léta 1567. o kompaktátích, že se z privilegium zemského vypouštějí, toliko se na ty smlouvy vztahuje, kteréž jsou se mezi konciliem s jedné, a královstvím českým s strany druhé staly, na kteréž Čechům od legátův téhož konciliu exekutoria dána jsou, s přivěšením pečeti jejich, též J. M. císař Zigmunda a Jeho Milosti arciknížete Albrechta rakouského, zetě J. M., což jest se stalo v Jihlavi léta 1436, kteréžto smlouvy jsou to jméno dostaly kompaktáta, tak jakž posléze léta 1437. z poručení slavné a svaté paměti císaře Zigmunda legátův téhož sněmu bazilejského v kostele božího těla na novém městě pražském čtyrma jazyky též kompaktáta vyhlášena jsou, a posavad to na témž kostele božího těla zlatými literami napsané se nachází.

Ta kompaktáta a nejina jsou z privilegium zemského a jinde (ale nestojí kde, a také nevšude) vypuštěna; však na ten jistý způsob, což sice koliv strany dobrého řádu a pořádku v náboženství u víře sv. katolické a křesťanské od starodávna buď sněmy, smlouvami a starobylými dobrým křesťanskými pořádky a zvyklostmi, i tolikéž Jich Msti králův českých i obecného dobrého tohoto království i jiných všech věcí v týchž sněmích a

smluvách nařízeno a způsobeno jest, to aby beze všeho přerušení v mocnosti své zachováno a podle slova božího držáno bylo, a mimo víru svatou křesťanskou pod jednou a pod obojí způsobou, tak jakž výš doloženo, do tohoto království žádných sekt bludných pod žádným vymyšleným způsobem uvozováno nebylo; ješto před nadepsanými kompaktáty mnohá jednání a starobylá zůstání o dobrých řádech v náboženství jsou byla nařízena a jednomyslně držána. Jakož pak potom již po ztvrzení těch kompaktát leta 1444, když správcové duchovní, majíce sobě o to obzvláštní sjezd uložený, se o artikule náboženství srovnati nemohli, stala se jest o tůž věc výpověd sněmovní mezi mistry a kněžmi pražskými s jedné a kněžmi táboorskými s strany druhé. A tou výpovědí toho všeho jest při starobylých způsobech a náboženství mistrův a kněží pražských o každém artikuli obzvláštně z velikých a podstatných důvodův, též písma sv. zůstaveno. Léta 1481. stala se smlouva, kteráž jest byla na dvouh cedulích řezaných sepsaná, mezi stranami pod jednou a pod obojí na sněmu obecném, kterážto smlouva byla ve dsky zemské památné vložena z rozkázání pánův a vládyk z plného soudu zemského. A byli na to poslové Jindřich z Hradce, nejv. komorník, a Půta z Ryzmbergka a z Švihova, nejv. sudí království českého, leta 1501. Item leta 1485. v neděli postní Laetare na sněmu u Hory bylo o náboženství starobylé jednáno, zápisy a artikule na cedulích jsou zdělány, kteréž jsou též do desk zemských vložily. Item leta 1512 opět svolení o starobylé náboženství na obecném sněmu se stalo, kteréž tolikéž do desk zemských jest vepsáno. Item leta 1525. opět smlouva učiněna o mnohé potřebné křesťanské artikule, kteráž se na prvnější smlouvu vztahuje, řády starodávni v církvi svaté všobecně zvyklé bez přerušení zachovávat, kdež se veliká o starobylých zvyklostech zmínka činí. Ta smlouva tolikéž ve dsky zemské vepsána jest. A na ty cedule řezané zápisy, smlouvy, výpovědi a sněmovní snešení se vztahuje zřízení zemské A 32 i A 33, kteréž až posavad bez porušení v své celosti a mocnosti zůstávají a propuštěna nejsou a slušně býti nemohly, což ten artikul od stavův J. M. C. podaný vlastně tvrdí.

A tak dále na též snešení sněmovní se vztahuje, a týmž snešením vyměřeno starobylé pořádky, řády chvalitebné, obyčeje a zvyklosti, a na to zřízení zemské ráčili jsou Jich Msti slavné a sv. paměti císařové římsí a králové čeští, slavní J. M. C. předkové, i také posléze J. M. C., stavům království tohoto a stavové zas J. M. C. přísahu činiti. Kterížto závazkové a povinnosti posavad v moci své jsou a zůstávají.

Z čehož stavové snadno rozuměti mohou, kdyby mimo to naproti tomu co jiného a nového od J. M. C. jakožto krále českého povolováno a činěno bylo, žeby to nemohlo nežli na velikou ujmu a úhonu přísahy a svědomí J. M. C. býti.

A jakož také stavové v té odpovědi své toho dokládají, aby jim J. M. C. konsistoř v moc dáti ráčil, žeby ji chtěli podle konfessí podané obnoviti, řídit a spravovati: i ráčil jest sobě J. M. C. milostivě ku paměti přivesti sněmovní zůstání leta 1567, kdež toho v něm doloženo jest, aby strana pod obojí, jaké svobody, nadání neb privilegia na obnovení a osazování též konsistoře měli, aneb také jsou toho od starodávna v pořádné zvyklosti a skutečném držení a užívání byli, to J. M. C. v známost uvedli a ukázali. Což když se tak od stavův vykoná, J. M. C. tomu, načby se vztahovalo, vyrozuměje, ráčí stavům nato svou milostivou odpověď dáti. A kdež dáleji stavové v též odpovědi své o nemalých stížnostech zmínku činí, jakoby se jim překážky činily z strany vyzdvihování kněží z far pod obojí a což tak víceji v mnohých a rozdílných artikulech toho předkládají: i poněvadž to zřízením zemským velice zapověděno, i také jistá a veliká pokuta jednomu každému, kdožby se čeho takového dopustil, vyměřena jest, neráčí J. M. C. věděti, za kterou příčinou jsou též osoby, kteříž tak stíženi jsou, sobě toho k nápravě podle téhož zřízení zemského pořádem práva nepřivozovali; nebo

J. M. C. neráčil jest nikdá na jiném býti, nežli k jednomu každému ze všech tří stavův království českého, jakž pod jednou tak pod obojí a zase jak pod obojí tak pod jednou, věrným a milým poddaným svým, náchylnou a otcovskou ochranu prokazovati a na žádného žádných zoumyslných nátlakův nedopouštěti. Jakož pak kdyby od koho na J. M. C. co toho vznešeno bylo, neráčil by pominouti jednoho každého podle spravedlnosti náležitě, jakž se svrchu píše, opatřiti.

Co se pak osob z jednoty bratrské dotýče, pokudž se ti s jinými stavy království tohoto podle starobylého řádu a způsobu v náboženství pod jednou neb pod obojí způsobou srovnají, tak žeby stavové v tom zmýleni nebyli, nýbrž žeby na potomní časy stále a neproměnitelně tak setrvali: J. M. C. jim toho milostivě rád příti ráčí. Však pokudžby předce obzvláštního svého náboženství následovati a s jinými stavy království tohoto pod jednou neb pod obojí se ve všem srovnávati nechtěli, poněvadž napřed dotčenými srovnáními, snešeními sněmovními, mandáty a výpovědmi učení jejich za bludné uznáno jest, ráčí toho J. M. C. při předešlé milostivé resoluci své stavům dané milostivě zůstavovati, a té nepochybně a otcovské naděje k stavům věrným poddaným svým býti, že k dalšímu jednání sněmovnímu vedle proposicí J. M. C. přistoupí; nebo J. M. C. v těchto ve všech věcech dle povinnosti své císařské a královské nic jiného obmýšleti neráčí, nežli aby všelijaká láska, svornost a ustavičné sjednocení mezi stavy království tohoto českého jak pod jednou tak pod obojí, i zase jak pod obojí tak pod jednou, i na potomní a budoucí časy zachována byla.

A J. M. C. je tolikéž milostivě a otcovsky ochraňovati, a jich nejmilejším císařem králem a pánem býti a zůstatí ráčí.

Nad tou odpovědí strana pod obojí velice se zarmoutila a sobě stěžovala, že J. M. C. na rady jich protivníkův jim k ničemuž netoliko povoliti, ale i to, což jsou prvé měli, jim odnímati ráčí. I snesli se na tom, aby od svého předsevzetí neupouštěli, nýbrž v něm stáli byli, a ještě J. M. C. svou potřebu otevřeněji nežli prvé přednesli. Protož šli hned do zelené světnice, a tu J. M. C. odpověď na několik exemplářův sobě přepsali, potomně zase svou novou repliku na to spisovali, a celý týden s tím ztrávili. A způsobivše sobě při J. M. audienci, skrze deset osob z prostředku svého J. M. C. ji podali a skrze pána z Šternbergka promluvíti dali, že stavové pod obojí, J. M. C. věrní poddaní, tuto svou poníženou druhou odpověď s přípisý a základy pravdivými podávají a J. M. C. přitom pro milosrdenství boží prosí, jestližeby J. M. C. do takové jich dokonalé odpovědi a připojených dokumentův, kterážto v českém a německém jazyku podána byla, neráčila moci nahlídnouti, aby při nejmenším ten extrakt, jenž se v německém jazyku podává, sobě dáti přečísti a jej slyšeti ráčila; nebo oni páni stavové takovou zprávu mají, žeby J. M. C. první i druhou žádost jejich někomu v německém jazyku extrahirovati dáti ráčil, a ten jistý, který ten extrakt učinil, jinačeji nežli jejich petitum znělo, Jeho Milosti jej podal. Protož aby ten jejich spis žádnému více do rukou dostatí se nemohl, že J. M. C. oni sami v německém jazyku učiněný extrakt podávají. Načež od J. M. C.

takovou odpověď dosáhli, že J. M. C. ráčí chtít sám do něho nahlédnouti, jej povážiti a jich stavův pod obojí nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstávati.

A to jest ta druhá replika v následujících slovích:

Druhá replika, Jeho Milosti Cís. od strany pod obojí podaná.

Nejjasnější a velikomocný Římský císaři! V sobotu nyní pojminulou jest od V. C. M., krále a pána našeho nejmilostivějšího, nám všem třem stavům tohoto království českého tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímajícím odpověď druhá do sněmu odeslána a dodána, z kteréž jsme ve vši ponížené poddanosti vyrozuměli, co se již tuto podruhé jménem V. C. M. nám na naši poníženou žádost v příčině náboženství našeho křesťanského pod obojí a konfessi, jakož od milých předkův našich i nás slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi při sněmu obecném léta 1575. tak nyní znovu jminulého sněmu léta téhož V. C. M. podané a tohoto sněmu obnovené, za odpověď dává.

I nejmilostivější císaři a pane! Ačkoliv bychom toho velice vděční byli, abychom bez dalšího na V. C. M. vznášení a žádosti našich ponížených obnovování k dalšímu jednání sněmovnímu podle milostivé žádosti V. C. M. při závěrce dotčené odpovědi doložené přistoupiti mohli: ale poněvadž se tu věci veliké a nám nejmilejší, to jest cti a slávy Pána Boha všemohoucího, svědomí a věčného našeho spasení dotýče, a my z týchž jménem V. C. M. obouch daných odpovědí tomu dobře porozumíváme, že od kohož pak koliv k V. C. M. nevinně donešení jsme, jakobychom nebyli náboženství tohoto pod obojí přijímající, na kteréž se zřízení zemské tohoto království českého a povinnost od V. C. M. stavům učiněná vztahuje, kdež aby ste V. C. M. tomu milostivě vyrozuměti ráčili, že se to v skutku jinak nachází: z té oznámené příčiny a nevyhnutelné potřeby, pro odvedení naší nevinný, jsme přinuceni, při V. C. M. ve vši poddanosti tuto další poníženou zprávu učiniti, v kteréž nejprvé před Pánem Bohem, angely jeho svatými i vši říší nebeskou, též před V. C. M. a vším světem zjevně vyznáváme, že my všickni jako i předkové naši spolu s jinými věrnými křesťany z milosti boží a základu písem svatých podle též konfessi k svému spasení vyznáváme tu nejstarší víru obecnou křesťanskou ve dvanácti člancích zavřenou, a takový základ víry naší křesťanské majíce, jak věrně, právě, pobožně a spasitelně o všech pravdách v té víře svaté zavřených smýšlíme, to táž konfessi naše, v kteréž se artikulové křesťanského náboženství od prvního až do posledního vysvětlují, v sobě obsahuje. Podle čehož V. C. M. za to v nejhlubší pokoře poníženě a poddaně prosíme, pokudžby V. C. M. o nás takové zprávy docházely, jakobychom nějakou novou víru neb náboženství měli, k tomu víry přikládati ani o nás toho smýšleti milostivě neráčíte, abychom my při V. C. M. nětco toho (od čehož nás Pán Bůh milostivě rač zachovati), cožby v nejmenším na nějakou ourážku svědomí neb povinnosti V. C. M. se vztahovalo, vyhledávati měli; nebo aby to, kdyby strana pod obojí víru sv. křesťanskou vyznávala a v ní Pánu Bohu věrně sloužila, proti přísaze neb svědomí V. C. M. býti mělo, o tom není slýcháno; nýbrž se tomu těšíme, poněvadž nejsme žádného jiného náboženství než pod obojí způsobou, a zřízení zemské mimo ta připomenutá slova žádného rozdílu nečiní, že se zřízení zemské jakož i povinnost V. C. M., jakožto krále českého nám stavům království tohoto učiněná, na nás věrné V. C. M. poddané (kteříž jsme vždycky jako i předkové naši V. C. M. životy a statky našimi věrně sloužili, i ještě sloužiti míníme) vztahuje.

Jakož pak toho hodnověrná a slavná pamět před rukami jest, když jsou předkové naši (z nichžto ještě někteří v živobytu zůstávají) při dotče-

ném sněmě leta 1575. od tehdejšího nejv. pana komorníka království tohoto, pana Jana z Waldštejna a na Hrádku nad Sázavou, tím dotčeni byli, žeby se zřízení zemská a povinnost od J. M. C. stavům pod obojí tohoto království učiněná toliko na tu stranu pod obojí, kteří se kněžstvem konsistoře dolejší spravují, vztahovala, ale na předky naše, kteříž jsou J. M. C. tehdáž tu konfessi neb vyznání víry své podali, a tak na nás žeby se vztahovati nemělo: tu že jest J. C. M. slavné a sv. paměti císař Maximilian, pan otec V. C. M. nejmilejší, předky naše i nás sám milostivě zastati, za ty, na kteréž se to vztahuje, uznati a ústy svými královskými vyhlásiti ráčil, že pod J. M. C. milostivou ochranou zůstáváme a ke všem řádům a právům království českého náležíme, a J. M. C. nás že za své věrné poddané míti ráčí. A kdyby kdo z těch osob, kteří nyní V. C. M. v tom tak zpravovati smejí, sám nás tím dotýkati chtěl, věděli bychom co k tomu říkati, a chtěli bychom i můžeme to dostatečně provésti a ukázati, že se nám od něho a takového každého před Bohem a V. C. M. i přede vším světem ubližuje, čehož jakož sama pravda tak mnozí mocní důvodové, kteříž ukázání býti mohou, mocně potvrzují.

Nadto výše, když jsme pojminulého sněmu té konfessi V. C. M. podali a ji jako i jiných artikulův v témž sněmě obšírně doložených za potvrzení a ve dsky zemské vložení poníženě žádali: tu jste V. C. M. na takovou poníženou žádost naši nám takovou milostivou odpověď a resoluci (kteráž do téhož sněmu jest položena i ve dsky zemské vložena, vepsána) dáti ráčili, že ačkoliv by V. C. M. toho nejvděčnější býti ráčila, aby artikulové náboženství se dotýkající se vším dostatkem, jakžby toho potřeba ukazovala, uváženi a na témž sněmě na místě postaveni býti mohli; ale že jest pak V. C. M. pro přítomné tehdejší veliké potřeby, kteréž žádného odkladu trpěti nemohly, toho na týž čas potvrditi moci neráčila, nýbrž odkladu do budoucího sněmu k dalšímu těch všech věcí zavírání žádati ráčila, ku kterémužto odkladu stavové jsou povolili a do tehdáž nejprve příštího sněmu ke čtvrtku po sv. Martinu, který se týmž sněmem od V. C. M. jmenoval a položil, a na tom jste se V. C. M. s stavy království tohoto milostivě sněsti ráčili, jestližeby při tomto sněmě to na místě z strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy že V. C. M. týmž sněmem ráčíte stavy tak opatrovati, abychom stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, cožby tak v proposici V. C. M. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati, lečby prvé z strany toho artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo.

A však mezitím, dokudžby koliv se to tak na sněmu obecním z strany tohoto artikule o náboženství nevykonalo, k místu a konci toho všeho nepřivedlo, tehdy podle milostivého V. C. M. skrze nejv. pana purgkrabí pražského na obecném tom sněmu oznámení, aby ze všech tří stavův království českého, pod obojí též i pod jednou způsobou přijímajících, jeden každý při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního žádnými poručeními a jakým koliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování nebyli; nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli; s tím přitom v témž sněmě doložením, poněvadž věc náležitá jest, aby v tom mezi stavy království tohoto rovnost zachována byla, že mají pro uvarování dalších mnohých z toho pocházejících roztržitostí a nespůsobů tolikéž stavové a obyvatelé pod jednou způsobou přijímající, jako i nyní stavové pod obojí s lidmi poddanými, farami, kostely a kollaturami svými, při náboženství svém křesťanském a pokojném jeho provozování, též při rádech církevních zcela, zouplna, bez přerušeni zanechání býti, a že nemá se nám v tom od nižádného člověka, žádným vymyšleným způsobem překážka, sužování a utiskování díti, a budou-li jedna i druhá strana k tomu dáleji při sněmu co chtíti promlouvati, to že na vůli míti budou. Jakž týž sněm v těch slovích, jakž výš připomenuto, ve dsky zemské vložený, to v sobě obsahuje a zavírá.

Z čehož, nejmilostivější císaři a pane, ráčíte moci milostivě vyrozuměti, jak a pokud již předešle na obecném sněmě té věci od V. C. M. milostivého opatření a povolání jsme dosáhli, a že to, coby se již koliv nyní od těch, kteříby nám v žádosti naší ponížené při V. C. M. překážeti chtěli, zpravovalo a promlouvalo, proti témuž předešlému sněmovnímu zůstání a proti předešlé milostivé resoluci V. C. M. skrze nejv. pana purgkrabí pražského nám, straně pod obojí, na obecném sněmě učiněné, a jistému o tom nás snešení sněmovnímu čeliti by musilo. Čehož poněvadž též snešení sněmovní činiti zjevně zapovídá, jsme k V. C. M. té ponížené naděje, že toho žádnému měniti, rušiti a proti tomu se postavovati dopouštěti neráčíte.

A ačkoliv, nejmilostivější císaři a pane, v též odpovědi jménem V. C. M. nyní nám dané se dokládá, že se V. C. M. v tom pamatovati neráčíte, když jsou stavové s J. M. C. Maximilianem slavné a sv. paměti o túž věc jednali a J. M. C. za to prosili, že jest slavné a sv. paměti císař Maximilian k té nadepsané konfessi povoliti a v tom se nám milostivě zavázati ráčil, že nám takovou konfessi do desk zemských vložití poručiti ráčí: v čemž s V. C. M., jakožto králem a pánem naším nejmilostivějším, my na žádný odpor nevstupujeme. Než co jsme my za povolení a zámlovu k ztvrzení též konfessi měli, drželi a posavad máme, o tom V. C. M. tuto poníženou zprávu činíme: že jest J. M. C. slavné a sv. paměti císař Maximilian, maje sobě túž konfessi od nás a předkův našich podanou a žádost o ujištění artikule toho o náboženství na sebe vzloženou, ráčil jest tehďáž tu milostivou odpověď dáti, že nám v náboženství a religii naší překážky sám od sebe činiti, ovšem ani jiným pod žádným vymyšleným způsobem činiti dopustiti neráčí, i k tomu milostivě povolujíc, aby stavové sobě a mezi sebou jistý počet osob voliti moc měli, kteříby nad religii a náboženstvím stavův ochranu a ruku drželi, tak jestliže by jim kdokoli v náboženství a religii jejich vkračovati chtěl, ty volené osoby to opatřiti, je ochrániti a na J. M. C. bezpečně vznášeti mohli, i s tím přitom dalším milostivým zakázáním, že nad takovou assekurací a ubezpečení nic vyššího a platnějšího, ani nad takovou přípověď svou vlastní věděti ani vymysleti moci neráčí. A na závěrek ještě i s tím milostivým doložením: Neb že J. M. C. v pravdě za to míti a držeti ráčí, že tím a takovým ujištěním stavové před J. M. C. i jedním každým dostatečně a dobře bezpečni a jisti býti mohou, a že někdy příhodnější čas se trefiti moci bude, že ty věci lepší průchod k utvrzení toho všeho budou moci míti, jakž táž milostivá assekurací, kteréž teď příležitost sub litt. A přípis V. C. M. v českém i německém jazyku poníženě a poddauně podáváme, co v sobě obšírněji zdržuje a zavírá. Kteroužto milostivou assekurací jsou tehďáž stavové netoliko od J. M. C. vděčně přijali, a vědouce, jak jim tak i nám mnoho na tom záleží, ji v spis uvedli, a jakž túž konfessi tak túž assekurací na čisto v jednu knihu sepsati dali, a pro budoucí pamět některé přední osoby, z nejv. pánův úředníkův zemských k J. M. C. o to vyslané, v ní se vlastními rukami podepsali, nicméně i vůbec vytisknouti dali. Podle čehož stavové mnohá léta při témž náboženství křesťanském, jak od slavné a svaté paměti V. C. M. pana otce nejmilejšího, tak i od V. C. M. ochráněni bývali, a aby kdy vytištění té konfessi mělo zbráněno a zapovědino býti, o tom ti, kteří z prostředku našeho posavad v živobytu zůstávají a té odpovědi doslýchali, žádné vědomosti nemají, ani my všickni nemáme; anobř jsou pamětníci živi, kteří o tom dobře vědí, že jak za živobytí slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, též i za kralování V. C. M. táž často psaná konfessi nejednou tisknuta, i pod slavným jménem J. M. C. vůbec vydána, V. C. M. v jazyku německém připsána a odvedena byla. Aníž se rozuměti může, poněvadž my všickni tři stavové, pod obojí přijímající, v království tomto túž konfessi ústy vyznáváme, a to, což v sobě obsahuje, srdcem věříme, vedle ní také pod milostivou ochranou V. C. M. až do posledních hodin životův svých s pomocí boží u víře sv. stojíce, Pánu Bohu sloužiti chceme, za jakými by příčinami,

jsouce na slovu božím založena, zapověděna býti měla, a to, co jest od stavův pod obojí ne tajně, než na obecném sněmě zjevně se jednalo, všem vůbec známo býti nemělo? Nebo i strana pod jednou o tom, jsouc tehdaž při sněmě obecném, dobrou vědomost a sobě v známost uvedeno měli, i tu odpověď dali, že proti nim to nic není, a o tom nic nepochybují, cožkoliv v věcech svých strana pod obojí dobrého obmýšlí, že J. M. C., vyrozumějíc tomu, v tom se k nim milostivě a náležitě ukázati a zachovati ráčí. Ta pak poručení a mandátové, po témž sněmu z Řezna vyšlá, nic se na túž konfessí nevztahují, jí ani té milostivé záměly J. M. císaře Maximiliana stavům učiněné neruší, nýbrž stavové předce při náboženství svém křesťanském, na slovu božím založeném, zůstávali. A kdyby i předešle léta 1575 žádného povolení k též konfessí, ani o ní jednání na obecném sněmě nebylo, tehdy, poněvadž od starodávna vždycky stavové pod obojí s vůlí krále J. M. měli svobodu a posavad mají, o náboženství na obecném sněmu jednati, zavírat i na místě a konci, bez ublížení druhé strany, postavovati, a V. C. M. jakožto král český pojminulým sněmem i nyníjší proposicí také k tomu jste milostivě povoliti ráčili, abychom artikul o náboženství před jinými věcmi v uvážení své vzali, a na čem se sneseme a namluvíme, že neráčíte pomínouti to vše v své uvážení vzíti, a nám na to milostivou odpověď dáti: vedle čehož my při témž předešlém leta 1575 na sněmě učiněném snešení, uvážení a zavření, a toho všeho i minulého sněmu obnovení zůstavujeme a V. C. M. ponížně za to prosíme, že nás při tom chrániti, při též konfessí a žádosti naší milostivě zanechati, a s jinými zeměmi, jimž konfessí augšpurská puštěna jest, srovnati ráčíte. Nebo i Jich Msti páni a přátelé naši, strana pod jednou, také beze vší naší překážky a útiskův svobody v svém náboženství užívají, kteréžto svobody my tolikéž při náboženství našem pod obojí podle též konfessí zároveň s nimi slušně užiti žádáme.

Co se pak předešlých smluv, jednání, starobylých zůstání, cedulí řezaných před kompaktáty i po kompaktátích těch let, v též druhé odpovědi V. C. M. položených, učiněných dotýče, ač o těch, aby které neporušené ve dskách zemských v své celosti a váze zůstávali měly, kteréžby žádosti naší slušné překážeti mohly, vědomostí nemáme, ani jich ve dskách zemských, davše to hledati, najíti nemůžeme, obzvláště aby se jaké před kompaktáty, mimo toliko partikulární smlouvu konsistoře pražské leta 1421 s Konrádem arcibiskupem učiněnou a výpověď leta Páně 1441, kteráž se mezi stranou pod obojí stala, státi měly, o nich jsme neslyšeli. Však to jest jistá věc, že kompaktáta nejstarší jsou, a pro upálení M. Jana Husi svaté paměti, když války a útlaky pro víru do 20 let zde v Čechách trvaly, teprva v létu 1433, též 1435, též 1436, též 1437 jsou ta kompaktáta učiněna. Po těch pak posléze některé smlouvy a jednání, jakž léta 1461, tak léta 1485, tolikéž 1512, až i léta 1525 i jiná některá, o nichž všech jisté paměti a vědomost před rukami ještě máme, pošla. Však jsou učiněna na ten jistý konec a pro tu příčinu, aby se více takových útiskův v víře a náboženství nedálo, strana strany aby nehanila, překážky v provozování náboženství nečinila. Obzvláště pak v sněmu, u Hory léta 1485 držaném, jest doloženo, že každý z stavův své víry o přijímání velebné svátosti bude moci užívati, podle důvěření svého svědomí, též čtení a jiné písmo sv. bez hanění a kaceřování z strany druhé i všelijakých ústípkův a postrkův kněží kázati mají, s tím doložením, byli-li by při které faře kteří lidé, buď jeden neb více, jinač přijímati obyčej mající, nežli ten kněz byl, že ten v přijímání svém může svého spasení hledati, kde se mu zdáti bude podle důvěření spasení svého; a mimo to v ničemž jeho neobtěžuj, jako křesťanu přísluší. Též i poddaní lidé že mají při obyčeji dle důvěření při přijímání zůstaveni býti, a žádnou mocí jich nutiti že nemají.

Týmž způsobem to i v jiných posledních sněmích obsaženo jest, čehož i sněmovní nařízení, kteréž se stalo léta 1524 v pátek před hromnicemi, spovoiením slavné a svaté paměti krále Ludvika potvrzuje, v němž se to zjevně

dokládá: Poněvadž se pravá víra Kristova z písem božích nabývá, protož že každý křesťan může a má zákon boží i apoštolská písmena čítati, a měl-li by manželku, dítky a jinou čeleď svou, má ji k témuž vésti.

Proti kterýmžto sněmům žádost a přednesení nás stavův p. o. na odporu v ničemž není. Ta jednání sněmovní nic nám a žádosti naši ku překážce nejsou. Toho, abychom v budoucích časech podle slova božího v náboženství našem opatření, buď polepšení a rozšíření hledati nemohli, nic nám nezapovídá, aniž jsme se také nikda toho nezbavili a neodřekli, anobrž ta všeckna jednání sněmovní (ačkoliv jsou na kompaktáta vztažena, a jedno z druhého pošlo, kdež jsouc první vyzdviženo, spolu s ním i poslední; což toho koli až do léta 1567 do sněmu tehdež držaného, do času vyzdvižení týchž kompaktát, přešlo a vzniklo, jest vyzdviženo a minulo) nám ku pomoci obdržené žádosti naši napomáhají, že jsou předkové naši vždycky na sněmích obecních, jak kdy potřeba ukazovala, o náboženství jednali a zavírali. Podle čehož i my, strana pod obojí, náboženství svého svobodně, podle slova božího a víry neb důvěření našeho požíváti a o to na sněmu obecném dle uznané potřeby s V. C. M. jakožto králem českým jednati a zavíratí můžeme.

Než aby ta jednání, sněmové a smlouvy měly nás, stavy pod obojí, v svědomích našich v čem zavazovati aneb vyměření činiti, jakby kdo k vůli straně druhé věřiti měl, tohož my v těch všech věcech a připomenutých pamětech ani v zřízení zemském nenacházíme. A kdyby co jiného neb víceji, nežli se na pamětech nachází, z jiných míst, nežli z desk zemských bráno býti chtělo: tehdy poněvadž jsou dsky zemské zhořely, a zřízením zemským nálezové z desk pohořalých zapověděni, k tomu po vytisknutí nového zřízení zemského, kteréž se stalo léta 1564, posléze sněmem léta 1567 táž kompaktáta v létu 1433, 1435, 1436, 1437 stalá, ovšem s nimi poslední smlouvy, které se na táž kompaktáta vztahují, jsou zdviženy, a mimo ty smlouvy v zřízení zemském obsažené a na to se vztahující, aby strana stranu neutiskla (v němž my věrně stojíme a státi míníme), k ničemuž jinému zavázání nejsme. Pročež ty věci k zhájení nám podle též konfessi a slova božího náboženství našeho křesťanského pod obojí neslouží.

Že pak na jistý způsob vyzdvižení těch kompaktát se stalo, to své místo má. Však vždy závěrek téhož artikule sněmovního jest ten, že se stavové při spravování slovem božím zůstávají, a tohož my od V. C. M. ve vši poníženosti také poddaně užiti žádáme, tím naši poníženou prosbu a žádost v tomto artikuli zavírajíce.

Když jsou toho sněmu léta 1567, též posléze 1575, jako i před tím předešle v létu 1518, 1521, 1524 a jiných let stavové pod obojí na sněmích obecních to, čeho kdy potřebovali, jednali a obdržovali, tak že týmiž předešlými sněmy svoboda náboženství straně pod obojí puštěna byla: že i nyní podle týchž starobylých příkladův nám toho milostivě potvrditi ráčíte, té jsme V. C. M. ponížené naděje. Nebo i slavné paměti císař Maximilian, pan otec V. C. M. nejmilejší, toho na ublížení svědomí svého klásti neráčil, když stavy z těch kompaktát, sněmem bazilejským učiněných, sám jakožto král český propustiti, a aby se při svých řádích slovem božím řídili a spravovali, milostivě dovoliti ráčil.

Strany pak konsistoře, kdež V. C. M. na ukázaní práva a spravedlnosti, jaké k ní máme, nastupovati ráčíte: i nejmilostivější císaři a pane! ze všech našich ponížených a poddaných žádostí tomu milostivě porozuměti moci ráčíte, že my v nižádný průvod a rozepře s V. C. M. vstupovati nemíníme, nežli poníženými prosbami, z hodných a nevyhnutelných příčin toho, aby nám táž konsistoř v moc dána byla, při V. C. M. ve vši poníženosti vyhledáváme. Nebo V. C. M. tomu nejmilostivěji vyrozuměti moci ráčíte, že sama rovnost spravedlnosti toho vyhledává, aby konsistoř pod obojí v opatrování stavův, jenž toho náboženství jsou, pro ně a pro potřebu spasení jejich zůstávala. Avšak podle milostivé vůle V. C. M. tuto

zprávu o tom poddaně činíme, že z pamětí psaných hodnověrných to vynacházíme, že jest slavné a svaté paměti císař Zigmund majestáty svými v létu 1421, též 1435 stavům pod obojí tohoto království tůž konsistoř a moc dáti, nieméně vysvědčení starobylé léta 1434, že země česká sama sobě biskupa voliti právo má, učiniti ráčil.

Podle kterýchžto majestátův stavové pod obojí mnohá léta tůž konsistoř v své moci a opatrování měli, a ji vždyckny, když toho potřeba ukazovala, jakož léta 1421, tak 1437, též 1451, 1465, 1528, 1529, 1531, 1534, 1539, 1541, 1548, 1554, 1558, 1562, 1563 obnovovali, dosazovali, a jí v posloupném užívání byli.

Toho tak hodnověrné přípisy sub litt. **B.** V. C. M. podáváme, čehož i živí pamětníci a svědkové se nacházejí, i některé věci v jiných místech, jichž jsme ještě tak na spěch dostati nemohli, zůstávají. A poněvadž o tom žádné vědomosti nemáme, aby od předkův našich táž konsistoř pod obojí přijímajících slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi postoupena a buď dskami zemskými neb jinak v moc uvedena byla, nýbrž užívání starobylé stavův se nachází, a táž konsistoř pro nás, stavy pod obojí, na onen čas vyzdvížená byla a pro zdržování kněžstva v dobrém řádu potřebna nám jest: za to V. C. M. ve vsí poníženosti poddaně prositi nepřestáváme, že nám ji (jako i akademii pražskou, načež předešle žádná odpověď nám dána není) v opatrování naše milostivě dáti ráčíte.

Dáleji o útisky a příkoří, nám v náboženství našem činěné, ráčíte milostivě dokládati, že V. C. M. není vědomé, poněvadž to zřízením zemským pod jistými pokutami zapovědino jest, proč jsou ty osoby sobě toho pořádem práva k nápravě nepřivozovali: i oznamujeme V. C. M. ve vsí poníženosti, že jsou toho užiti nemohli. Nebo byvše na kancelář obsílání, těžké domluvy i rozkazy o tom mivali, poručení psaná s podpisem V. C. M. vycházela, a když se někteří na pořád práva odvolávali a při něm zůstaveni býti žádali, jim to postačovati nemohlo, jakž V. C. M. z příležitých rozličných některých stížností a příkoří, na kteréž dostatečný průvod před rukami jest, sub litt. **C.** tomu milostivě porozuměti ráčíte. Což jsou vše, nemajíce přístupu k V. C. M., s trpělivostí přemáhati a snášeti museli, ješto jsouc to netoliko zřízením zemským, ale i předešlými sněmy zapovědino, však přes to kněžstvo nepokojné volnosti a svobody v tom užívali, že jsou nás všelijak haněli a kaceřovali. S čímž aneb k tomu podobným, neb jiným ještě horším — nechť se budoucně potkávati, proto opatření svého a svobody v provozování náboženství pod obojí způsobou při V. C. M. vyhledáváme, nevědouce o žádné příčině, kteráby nám v tom jakou slušnou překážku činiti mohla, leč by nepokojné a nepřikladné kněžstvo, řádu, dobrého pokoje, lásky, svornosti nenávidící a nemilující, v cestě býti chtělo.

Kteréž však kněžstvo, mezi sebou nesvorné, náš stav v moci své míti a ku poslušenství svému nutiti a přivozovati nemůže a nemá.

Co se pak posledního artikule v též odpovědi V. C. M. strany jednoty bratrské, pánův přátel našich milých, doloženého dotýče: poněvadž, nejmilostivější císaři a pane! jsme předešle při V. C. M. ve vsí poníženosti vyhledávali, že ti mandátové neb poručení, i z původu těch propuštěných kompaktát na učení bludná a zmatečná (kteréhož my, ani oni neuásledujeme) vyšlá, na nás, kteří se společně k též konfessi u víře sv. křesťanské v ní obsažené přiznáváme, se vztahovati nemohou: z té příčiny zůstavujíce toho poníženě při předešlé odpovědi naší, tím šíře V. C. M. zaneprazdňovati pomíjíme. A poněvadž, nejmilostivější císaři a pane náš! jakožto V. C. M. do smrti věrní a poslušní poddaní s V. C. M., králem a pánem naším nejmilostivějším, v žádné odpory se dávati nemíníme a nedáváme, nýbrž toliko rovné svobody v náboženství našem pod obojí, na víře obecné křesťanské založeném a vtěž konfessi naší obsaženém (jakéž svobody strana pod jednou užívá), a abychom těch útiskův, překážek, hanění a kaceřování zbaveni býti

mohli, vyhledáváme, čehož nám všeckna předešlá sněmovní jednání, zřízení zemská propůjčují: protož nic nového a nebývalého nevyhledáváme, než co předně ke cti a chvále Pánu Bohu a spasení našemu jest, a již prvé co jsme my a předkové naši při slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi léta 1575 také poníženě vyhledávali a přitom zůstaveni byli, a v čemž jest se slavné a svaté paměti císař Maximilian stavům milostivě zamluviti ráčil, jakž výš připomenuto, hodnověrná assekurací i živých lidí paměti toho dostatečně potvrzují, což léta pojminulého 1608 při podání V. C. M. též konfessí jsme obnovili a toho k potvrzení, zavírání, k místu a konci přivedení do tohoto sněmu od V. C. M. odloženo jest, i v proposici sněmovní k uvažování téhož artikule od V. C. M. povoleno jest, a slušně nic není a v nic obráceno býti nemůže, prvé také kompaktáta bez překážky slavné a svaté paměti císaře Maximiliana propuštěna jsou, a my při spravování se slovem božím sněmem léta 1567 zůstaveni jsme.

Čemuž V. C. M. že táž kompaktáta minula, a stavové z nich jsou propuštěni, v dotčené odpovědi své milostivé místo dávati ráčíte.

A kdyby to naše přednešení a žádost sněmem uvážena (od čehož Pán Bůh milostivě ostříhati rač) neměla svého místa míti, muselo by to s velikou urážkou našeho svědomí a s potupou slova božího býti. Též předešlý jminulý sněm v tom artikuli, jako i proposicí nynější V. C. M. a slavná mocná zmluva císaře Maximiliana, pana otce V. C. M. svaté paměti, by zlehčena a potupena býti musela, a my, strana pod obojí, u velikém nebezpečenství zůstávati. Z čehož jakáby láska a svornost mezi námi všemi, věrnými poddanými V. C. M., kdyžby toliko někteří zřízení zemské, svobody i práva na sebe potahovati, nás pak, stranu pod obojí, touž konfessí se spravující, toho zbavovati měli, pojíti mohla: tomu V. C. M. dobře a milostivě vyrozuměti ráčíte. Nebo my, přijímajíce to milostivé ohlášení V. C. M., že o to tak otcovsky pečovati ráčíte, kudyby mezi námi všemi věrnými poddanými V. C. M. láska a svornost nyní i na časy budoucí zůstávati mohla, s velikou vděčností jiného lepšího prostředku k zachování toho všeho nevíme, jako ten, když my, strana pod obojí, žádosti své ponížené při V. C. M. buohdá užijeme a každá strana bez útiskův a hanění strany druhé, Pánu Bohu pokojně v svém náboženství sloužiti bude.

Protož z těch všech svrchu položených příčin a pouhé spravedlivé žádosti naší V. C. M. poníženě a poddaně prositi nepřestáváme, že nám takové naší poddané a křesťanské žádosti užiti dáti, a též konfessí, při kteréž pro čest a slávu boží do smrti duší našich s pomocí Pána Boha trvati míníme, i s tím mezi námi porovnáním milostivě potvrditi, jí ve dsky zemské vložití, kcnisitor i akademii pražskou v moc a opatrování naše uvéstí, nás před takovými útisky, překážkami, hanebným kaceřováním dostatečně opatřiti a nám na to na všeckno milostivou císařskou, královskou a otcovskou odpověď dáti ráčíte. Načež již na pátý tejden zde v městech pražských s potěšením očekávajíce, veliké útraty až i do stejskání vedeme, té jisté a nepochybné ponížené naděje k V. C. M. jsouce, že naši poníženou žádost ve všech přednešených artikulích obsaženou milostivě potvrditi ráčíte.

Čehož my se V. C. M. jak předešle vždycky až posavad i na budoucí časy, nelitujíc statkův, hrdel a všeho jmění našeho, do smrti našich jako věrní poddaní poníženě odsluhovati, i také hned po zavření a ztvrzení tohoto artikule o náboženství pod obojí na proposici sněmovní nastoupiti, ji uvažovati a všeckno možné pro V. C. M. hotově učiniti rádi chceme. V čemž ve všem se V. C. M. jakožto králi a pánu našemu nejmilostivějšímu ve vší poníženosti poddaně poroučena činíme, věřice a prosíce, že vždycky naším nejmilostivějším císařem, králem a pánem zůstatí ráčíte.

Tuto následují allegáta, které pod litt. A. B. C. J. C. Msti od strany pod obojí při druhé replice přiloženy byly.

Allegát sub litt. A.

Potvrzení předešlé konfessi.

Léta Páně tisícího pětistého sedmdesátého pátého v pátek po svatém Jiljí.

Nejjasnější kníže a pán, pán, Maximilian, Římský císař, Uherský a Český král, ráčil jest všem třem stavům království tohoto českého, pod obojí spůsobou tělo a krev Krista Pána přijímajícím, na poníženou a poddanou žádost jejich strany artikule o náboženství a religii, jich ujištění v náboženství vlastními ústy svými císařským tuto odpověď milostivou dáti a to po osobách zejména těchto: panu Bohuslavovi Felixovi Hasištejnském z Lobkovic na Ličkově a Chomútově, nejvyšším sudím království českého, panu Jaroslavovi Smiřickém z Smiřic a na Kostelci, J. M. C. dvoru maršalkovi v království českém, panu Janovi z Waldštejna a na Sedčicích, hejtmanu menšího města pražského, panu Hendrichovi Kurcpachovi z Trachmbergku a na Stolinkách, panu Karlovi z Bibrštejna a na Děvině z pánův, a panu Burianovi Trčkovu z Lipě a na Světlé nad Sázavou, podkomořím království českého, panu Janovi Leskovcovi z Leskovce a na Cerekvici, panu Michalovi Španovském z Lisova a na Pacově, Její Msti Císařové jakožto královny české podkomořím v témž království českém, panu Šebastianovi z Vřesovic na Touchovicích a Kystře, panu Václavovi z Vřesovic a na Byšicích, předkem že jest sobě J. M. C. včerejší stavův promluvení k milostivé paměti přivéstí ráčil, kteréžto ve dvou artikulích obsaženo bylo a jest, předně o důtku, kterou jest pan Jan z Waldštejna a na Hrádku nad Sázavou, nejvyšší komorník království českého, k stavům učinil, a druhé odpověď, kteréž stavové na artikul strany religii a náboženství jich očekávají a žádají. A co se prvního artikule dotýče, J. M. C. tomu nerad býti ráčí, že jsme se v takové nesrozumění vespolek dali, před čímž J. M. C. stavy vždycky vystříhati a abychom se v zbytečné hádky a odpory nedávali, napomínati ráčil; neb že někdy mnohý tak mnoho mluví, kdyby se na všecko odpovídati mělo, že by mnohá zbyteční zaneprázdnění z toho pojiti mohla, jakž pak toho příklad na panu komorníkovi a stavové sami na sobě vzíti mohou; z čehož jaká zkyselení jedněch k druhým pocházejí, tomu že dobře rozuměti mohou, což v pravdě J. M. C. k veliké škodě království tomuto býti uznávati ráčí.

Ale však nicméně, poněvadž J. M. C. tomu z jisté zprávy vyrozumovati ráčí, že stížnost stavův nejinač než tak, jakž od stavův na J. M. vznesena byla, v pravdě tak jest, nad čímž J. M. C. velikou nelibost míti a to uznávati ráčí, že jsou vysoce dotčeni; a kdyby to tak býti mělo, že by to nemohlo jináče rozumíno býti, než že by stavové za takové vykládání býti musili. Ale poněvadž pan komorník není než toliko jedna samotná osoba, ani králem ani knížetem země není, aby jaká práva nebo řády ustanovovati, koho odsuzovati anebo komu na jeho spravedlnosti ukřacovati mohl, a že taková jeho řeč podstaty a gruntu žádného nemá, aby on stavy za takové učiniti mohl a že takové promluvení stavům na žádnou škodu a ujmu býti nemůže a nemá; nebo že J. M. C. i všickni jiní poctiví lidé, kdo a co stavové jsou, dobře vědí, totižto pod J. M. C. milostivou ochranu a ke všem řádům a právům království českého náležející, kteréžto J. M. C. za své věrné poddané míti ráčí. A protož aby se na takovou pana komorníka řeč stavové nic neobraceli a zvláště, poněvadž jsme mu zase, nešetříce ho, v tom dostatečnou odpověď na promluvení jeho dali. Však nicméně že J. M. C. toho jemu, panu komorníkovi, předložití a stížití, aby potomně věděl, co mluviti, pominouti neráčí, tak aby znáti mohl, že J. M. C. nad tím žádného oblíbení míti neráčí; aby se potomně v příčinách těm podobných věděl jak střídmeji chovati, a že se J. M. bedlivě k tomu přičiniti ráčí, aby ta věc k slušnému spokojení přivedena byla.

Co se pak druhého artikule dotýče, že J. M. C. stavům to v pravdě oznámiti moci ráčí, že jest ráčil se vši nejvyšší možností s stavy pod jednou i s těmi druhými jednati, aby žádost stavův strany ujištění jich náboženství artikule, aby buď do sněmu aneb do desk zemských vjíti mohl, vyplněna byla; ale že jest toho ničehož při nich obdržeti moci neráčil, nýbrž že od nich J. M. C. tato odpověď dána jest: že o takovou věc již dávno mezi sebou smluvami starými, též i mnohými sněmy spokojeni a tak v tom utvrzeni jsou, že sebe z toho propustiti a to zjinačiti téměř nemožná věc jest; a protož že J. M. prosí, poněvadž J. M. na zdržení toho všeho i povinností vysokou zavázán býti ráčí, aby toho ničehož k proměnění neb zjinačení přijíti dopustiti neráčil. Těmi a takovými velikými slovy skoro J. M. i drobet stížně na povinnost J. M. napomenouti směli. Z kteréžto odpovědi stavové snadno tomu vyrozuměti mohou, čím dále ta věc na odkladích státi bude, že tím víc a víc odporův a nesrozumění mezi stavy vzejde; čehož aby pominuto bylo, že by J. M. nic vděčnějšího, ani také stavům dobře co platnějšího se státi mohlo; jakož pak stavové příklad toho mezi sebou a panem komorníkem na ten čas vzíti mohou. Strany pak ujištění stavův, že J. M. v dobré paměti všecka o to s stavy promluvení, učiněné přípovědi míti ráčí, jak a v jakých slovích jsou se taková stala, a že ještě žádného jiného úmyslu než téhož a jedno stejného, abychom pokudžby nejvýše možné býti mohlo ujištění byli, býti neráčí; a protož jak předešle tak i nyní, že na svou dobrou víru a duši to přijímati, s stavy věrně a upřímně míniti ráčí (jak a v jakých slovích), aby se na J. M. slova a tak časté přípovědi ubezpečili; neb že J. M. C. to po dobře německu a česku upřímně a srdečně míniti ráčí, a že jim stavům v náboženství a religii jich překážky sám od sebe činiti, ani jinému dopustiti činiti pod žádným způsobem ovšem neráčí, a to, což stavům připovídati ráčí, že pevně a nezměnitelně držeti, na což se ubezpečiti mohou, úmyslu býti ráčí; neb že stavové vědí, že jest jim osobou svou nižádné překážky nikdy činiti neráčil; jestliže jest se pak co činilo, že ne s volí J. M. to jest bylo. Že pak přes to jim se překážky činívaly, tak, jakž stížnost stavův, předně na pana arcibiskupa a konsistoř pražskou nejvíce se vztahuje, jaké ublížení stavové a kněžstvo jich od nich jsou snášeti musili, aby se již toho stavové nic nebáli, že J. M. C. je před sebe obeslati a při nich i jinde opatřiti ráčí, že se toho více dopustiti nikoli nemají, anobrž že pod pokutou a skutečným trestáním jim to přísně zapověditi chtějí ráčí. A jestližby z kterékoliv strany oč jací odporové vznikli, aby na samou osobu J. M. vznášeno bylo, a J. M. na to pomysliti ráčí, aby se žádné straně v ničemž neublížilo; neb že J. M. dobře v to trefiti a je na uzdě tak zdržovati uměti ráčí moci, tak že se budou museti v tom ve všem náležitě chovati. Dále také že J. M. C. jak předešle připovídati, tak i ještě k tomu milostivě povolovati ráčí, aby stavové sobě a mezi sebou jistý počet osob (voliti moc měli, kteříby nad religii a náboženstvím stavův ochranu a ruku drželi, tak, jestližby jim kdokoli v náboženství a religii jich vkračovati chtěl, ty volené osoby aby to opatřiti, je chrániti a také i na J. M. C. vznášeti bezpečně mohli a svobodně. Nad takovou assekurací a ubezpečením že J. M. nic vyššího a platnějšího a pevnějšího, tak aby ze všech stran mezi stavy dobrý pokoj, láska zůstávati a trvati mohla, věděti ani mysliti moci neráčí, než toliko přípověď svou vlastní. Nebo jestližby stavové již J. M. řeči a slovům víry přikládati nechtěli, že J. M. tomu rozuměti neráčí, kterak by psaním a listům J. M. více věřiti mohli. Zase také kdyby J. M. jináče mysliti ráčil, nežli mluvití ráčí, že by se vždycky za to styděti a to o sobě mluvití, že slov svých a přípovědí nezdržuje, slyšeti a sebe za lehkého a ničemného člověka odsouditi, anobrž za takového, kterýby, aby mu co kdy věřeno býti mohlo, hoden nebyl, držeti museti ráčil, čehož Pán Bůh uchovati rač. A protož že jiného vyššího ubezpečení býti, a také jiný způsob zachování stavův v lásce a svornosti nalezen s těžkem býti může. Nebo že J. M. nic víc a výšeji na

péči nikdá neměl a nemá než to, kterakby všechny země své v dobrém pokoji až do smrti své zachovati moci ráčil, v tom příklad na vrchnostech, královstvích a zemích cizích národův, kteří připovědi své nedrželi a víru svou rušili, pročež je Pán Bůh hrozně pokutovati a trestati ráčil, dávající, a tak v tom příklad ten na sebe sám J. M. potahujíc, že kdyby J. M. víru a připověď svou učiněnou také zdržeti chtíti neráčil, žeby ne jiného než téhož na sebe očekávati museti ráčil; ale žeby ráčil mnohem raději smrt podstoupiti, nežli víru a připověď svou změnit neb nezdržeti. A tak milostivě žádajíc, aby nadepsané osoby dále očekávajícím stavům takový milostivý úmysl a připověď J. M. C. dostatečně v známost uvedli, s obšírným a častým opakováním J. M. v té věci úmyslu k stavům a takovému ujištění religii a náboženství jistě z celého věrného a neošemetného a k obecnému království tohoto prospěšného a náchylného srdce, a vedle toho také, aby stavové napomenuti byli, aby na tom již přestali a k jednání jiných artikulův J. M. C. příslušejících přikročili. Nebo J. M., nejsouce v tom povolání jako jiná obecní osoba, než v mnohem vyšším, že také musí na ne jednu osobu toliko, ale i na další příležitosti se ohlídati, a k tomu, aby ze všech stran svornost a pokoj zachován býti mohl. Při synu pak svém že to tak opatřiti chtíti ráčí, že touž měrou stavům jako J. M. C. zavázán býti má. A ačkoliv synové jeho na ten čas katoličtí jsou, ale však že J. M. C. ve všem tak poslušni jsou, tím jest býti ráčí, že proti vůli a nařízení J. M. nic před sebe bráti nebudou. Neb ačkoliv o nich to rozhlášeno jest, že by něco toho proti maršalku rakouskému a Pappenheimovi předsevzíti míti chtěli, kudyby usmrceni býti mohli, však že J. M. na svou pravdu a podle svého dobrého svědomí pověditi moci ráčí, že se Jich Mstem v tom křivda stala a že Jich Msti v tom nevinně v křik lidský přišli, a toho že v skutku nic na Jich Mstech uhlídáno není. Neb že mnoho lidí jest, kteříž nic jiného na práci nemají a neobmýšlejí, nežli kudy by skrze lidské různice a nesvornosti sobě nějaký užitek přivést mohli. Ale však že J. M. té celé důvěrnosti a naděje k stavům býti ráčí, že takovou věc právě rozvážíce a k srdci připustíce, tím ničímž se rozpakovati dáti nedopustí, ani k tomu přijíti nedají, aby mimo takovou J. M. připověď, stavův ujištění a ubezpečení co jiného a většího žádati měli. Neb že J. M. C. v pravdě za to míti a držeti ráčí, že tím a takovým ujištěním stavové před J. M. C. i jiným každým dostatečně a dobře bezpečni a jisti býti mohou, a že někdy příhodnější čas se trefiti moci bude. — Po kterémžto J. M. C. milostivém promluvení nadepsaným osobám to milostivé a ústní jisté poručení od J. M. se jest stalo, aby to všecko, jakž od J. M. promluveno jest, se vši pilností ostatním stavům na to očekávajícím v známost uvedli. Což oni přijavše od J. M. C. s velikou vděčností a se vši poddanou ponížeností z takové milostivé odpovědi J. M. poděkovavše, oznámili, žeby jim nic příjemnějšího býti nemohlo, než aby všickni ostatní stavové takovou milostivou otcovskou odpověď z J. M. úst a promluvení sami byli slyšeti mohli. Ale však nicméně že takové J. M. ústní milostivé promluvení se vši pilností stavům v známost uvéstí chtějí, pokudž jen jich pamět postačiti moci bude. — Na to J. M. C. tu milostivou odpověď dáti ráčil, aby tak učinili, a jestližeby co tu v pamětech svých snést nemohli, poněvadž z prostředku jich pan Václav z Vřesovic, co tak J. M. jest mluvití ráčil, ponamenával, že bude moči, co potřeba bude, k paměti při oznámení stavům přivozovati. Actum ut supra.

Allegát sub litt. B.

My děkan a mistři facultatis artium v akademii pražské vyznáváme tímto listem, jenž vidimus sluje, obecně přede všemi a zvláště, kdež náleží, že k žádosti Jich Milostí pánův, rytířstva, Pražan i jiných vyslaných z měst, všech tří stavův pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímajících, nyní na sněmě obecném na bradě pražském shromážděných,

dali jsme paměti níže psané z kněh našich památných in folio v pergaméně šitých a v kolleji veliké zůstávajících (jichžto počátek jest rozmlouvání a jednání o arcibiskupa) vypsati a vytáhnouti.

Rozmlouvání a jednání o arcibiskupa legátův českých s J. M. císařem Zikmundem a legáty sboru bazilejského.

Léta božího 1434 ve čtvrtek po památce svatého Bartoloměje.

Tyto otázky byly před J. M. císařem Zikmundem v Řezně na zahradě u mnichů černých. Otázali se vyslaní z Čech legátův bazilejského koncilium o arcibiskupu pražském a biskupích olomouckém a litomyšlským, jací býti mají. Odpověděli oni: Že takový arcibiskup a biskupové mají Vám potvrzení býti, kteří by tělo a krev Krista Pána těm, kteří zvyklost mají, rozdávali pod obojí způsobou a jiné kněží k tomu přidrželi podle řečení svatého koncilium, jinžto jiné všecko kněžstvo, jakéby pak nepodávalo pod obojí způsobou, má poddáno býti. I otázali se dále: Takového biskupa kdo má voliti? Odpověděli: Podle práv duchovních (prej), ač někdy obecní lid s kněžími volil biskupa, však již podle ustanovení otcův z dávných časův má volen býti skrze kapitoly kostelův kanovnických; avšak co při tom svatý sbor učiní, toho my nevíme. Ale J. M. císař ráčil takto pověditi: Páni Čechové! jáť Vám radím, abyšte Vy při arcibiskupu a biskupích zachovali řád a obyčej starobylý, a sami sobě volili biskupy; neb arcibiskup Váš nemá býti jedině Čech a též biskup litomyšlský a moravský. Otec můj a bratr dávali jsou arcibiskupa; stůjtež na témž i nyní. Když věci vaše dokonány budou s koncilium a My budeme v království, Myť spolu s Vámi o arcibiskupa i o jiné dobře způsobíme. Při tomto jednání jsou tyto osoby: biskup konstanský, biskup augustanský, Jan Polmar, paláce papežova auditor, s mistrem Jindřichem, také legáti ke sboru. Čechové pak byli tito: pan Mejnhart z Hradce, pan Vilém Kostka z Postupic, Mikuláš Sokol a Jan Velvar z Prahan, a z mistrů pražských: M. Jan z Rokycan a M. Prokop z Plzně. Dálo se ut supra.

My Zikmund z Boží milosti Římský císař etc.

Jakož jsou páni, rytíři a panoše i města království Našeho českého Nás v Brně prosili, abychom jim jakožto král český práva Našeho k volení arcibiskupa pražského popřítí ráčili, to jsme milostivě k jich žádosti pro zemské dobré rádi učinili, právo Naše jim k volení dali, jakož jim list na to daný plněji to v sobě drží a svědčí. A když jsou to volení učinili a před Námi jmenovali poctivého M. Jana z Rokycan a jiná dva podbiskupí, tehdy jsme k tomu svrchu psanému jich volení svolili a jej za arcibiskupa a je za biskupy přijali a mocí listu tohoto přijímáme, tvrdíce to volení, a jiného do jeho smrti míti nechceme, ale jemu o potvrzení a svěcení vši snážeností státi chceme, a to chceme zjednati, co nejspíše moci budeme, se všemi těmi povahami tak, jakž náš list na to daný šíře ukazuje.

Dáno v Jitlavě léta etc. třicátého šestého den svatého Apolinařiše let království Našich jako svrchu.

(Hajecius CCCCIX. fol.)

Ex libro manu scripto fol. 22. et 23.

My Menhart z Hradce, Hynek Ptáček z Pírgštejna sedením na Ratajích, Diviš Bořek z Miletínka, purgkrabě hradu pražského, Pavel měšténin nového města pražského, Havel z Dřevenic, Jan Velvar měšténině starého města pražského, Ambrož měšténin od Hory Kutny, M. Václav z Sušice, kněz Pavel farář od svatého Jiljí, kněz Václav od svatého Mikuláše, kněz Mikuláš Řehovec z Betléma z starého města pražského, kněz Vít farář z Hory Kutny, kněz Janek od svatého Štěpána z nového města pražského, kněz Oldřich, farář z Čáslavi, kněz Bartoš farář z Loun a kněz Ondřej

farář z Sušice, volenci mocně vydaní od pánův, od měst pražských, rytířů, panošů, zemaňů, ode všech měst i ode všeho sněmu, nyní na svatého Matouše apoštola božího v Praze uloženého a sebraného k volení arcibiskupa pražského a dvou biskupů suffragánů, vyznáváme všickni jednostejně, že jsme volili arcibiskupa poctivého M. Jana Rokycana a biskupy poctivé kněží, kněze Martina z Chrudimě a kněze Vaňka z Meyta, kteréžto veškeren sněm, ačkoli z hodných příčin nejsou ještě ohlášení, přijal jest i s námi za pravé arcibiskupa a biskupy tak, jakoby již byli ohlášení, a jeho slíbili poslušni býti a s svými se všemi poddanými světskými i duchovními ve všech věcech, jakož sluší na arcibiskupa, a kdožby v jeho poslušenství nestál, aby žádného u sebe, pod sebou a na svých panstvích netrpěli. Také jsme se s povolením všeho sněmu my volenci svrchu psaní jednomyslně svolili, abychom po vrácení poslů od císařovy Milosti v městě pražském je ohlásili. Pakli bychom všickni přítomni nebyli, ale aby ti, kteří tu budou z nás, těm dáváme plnou moc, jakobychom všickni přítom byli osobně. Pakliby kterého z svrchu psaných arcibiskupa a biskupův Bůh nechoval, žeby umřel, nežli ohlášení byli, tehdy my volenci svrchu psaní s povolením všeho sněmu máme plnou moc jiného místo umrlého voliti. Také jest slíbil všecken sněm, k žádnému jinému arcibiskupovi ani k suffragánům nesvolovati, dokudž jsou tito živi. Pakliby kterého z nás volenců svrchu psaných Bůh nechoval, žeby umřel, tehdy mi živi pozůstalí máme moc k sobě jiného voliti z téhož řádu. Tomu všemu na svědomí své jsme pečeti přitiskli. Stalo se v Praze na velikém sněmu v pátek na den svatých jedenácte tisíc panen léta od narození syna božího tisícího čtyřstého třicátého pátého.

Léta MCCCCXXI sněm stavův království českého v Praze v kolleji veliké, na němž Kunrad arcibiskup pražský odevzdal stavům pečť konsistořskou a k straně pod obojí přijímající přistoupil a za oud jeden mezi stavy vyhlášen jsa teháž s hejtmanem polním, s jinými pány a rytíři vojsk a Pražan; za administratory pak a správce v nově nařízené konsistoře od stavův voleny osoby tyto: M. Jan Příbram, farář od svatého Jiljí, M. Prokop z Plzně, professor v učení pražském, M. Jakub jinak Jakobellus z Stříbra a kněz Jan z Želiva mnich a kazatel u Matky boží sněžné v novém městě pražském. Ten byl začátek administratorů a konsistoře pražské pod obojí přijímajících v království českém a markrabství moravském, kteréhož potom i císař Zikmund, maje za krále do země přijat býti, majestátem svým potvrdil.

(Cochlaeus lib. 5. M. Daniel Adamus in Calend. fol. 371.)

Léta 1437 sněm na hradě pražském o zemské věci a tu v neděli den sv. Vitališe stavové po smrti kněze Václava z Chocny suffragána volili M. Křístana Prachatického, faráře od svatého Míchala v starém městě pražském, rektora učení pražského a matematika, přidali ho mistru Janovi Rokycanovi za pomocníka a administratora, čehož císař Zikmund teháž přítomný potvrdil, a povolav před sebe kněžstva a mistrův, výmluvnou a ozdobnou řeč k nim měl o svornosti a pokoji, a privileje akademie potvrdil.

(In Calend. folio 233.)

Léta Páně 1439. Za kralování Albrechta krále sněm byl v Praze v sobotu na den sv. Linhartu. Tu stavové s Pražany, vyřídivše zemské věci, na tom jsou zůstali s povolením J. M. C. a to zavřeli, aby mniši ani kanovníci podle listu a majestátu císaře Zikmunda v městech pražských, kdež se náboženstvím pod obojí řídí, pod jednou nepodávali. A tu k straně pod obojí jsou přijati: urození páni pan Zdeněk Holický z Šternbergka a na Pardubicích, pan Perthold Černožský, maršalek království českého z Moravy. Jest také tu konsistoř od stavův dosazena a některé odpornosti strany ornátův mezi kněžstvem srovnány jsou; neb Táboři a města jich se přidržející jich neužívali při posluhování církevním.

Léta Páně 1451 sněm byl držán obzvláštní strany korunování Ladislava krále, který přijat jest podle závazků a kompaktát s císařem Zikmundem nařízených, a tu jsa 15 let stáří, jest v neděli po památce svatých Šimona a Judy korunován. Téhož také času M. Janovi Rokycanovi arcibiskupu pražskému konsistoř obnovena a od stavův království jest k správě poručena; byl tehdyž seděním na faře při kostele Panny Marie před Tejnem.

Léta Páně 1465 stavové všickni tři, společně sjezd majíce v kolleji veliké v Praze, obnovili konsistoř pro smrt některých osob a panu M. Janovi Rokycanovi arcibiskupu ji k správě poručili. Přidání páni jsou ku pánům mistrům veliké kolleje senatorové z Pražan: Samuel Zahradka senator starého města pražského, Boleslav od Černé Růže v novém městě pražském, item M. Joannes Albus a Stellis in antiqua urbe, M. Joannes de Gradu in nova urbe.

Léta Páně 1478 za krále Vladislava Kazimíra při času svatého Václava 24. septembris stavové pod obojí spolu všickni sněm drželi; nařídili pak to, aby od náboženství svého pod obojí na žádost J. M. C. nic neupouštěli, a tu konsistoř od nich v kolleji veliké starobylým způsobem nařízena a obnovena jest a práva její a statuta přednešena. (Conradi archiepis. i suēm tehdyž za něho sepsaný.)

Léta Páně 1483 objednan jest radou stavův a Pražan biskup dominus Augustinus Lucinus de Bressariis Dei gratia episcopus Sanctuariensis, aby na kněžstvo pod obojí žáky ordinoval, což jest tak činil a posluhování církevní, sloužení mší vykonával na staroměstském rynku a tu rozdával pod obojí každému, když toho žádali, i dítkám; neb k straně naší pod obojí byl přijat i vyznání víry její obhajovati připověděl.

Léta Páně 1485 páni stavové všickni sněm drželi na Horách Kutnách z Čech i z Moravy s povolením krále Vladislava o pokoj a svornost, i tu jsou všickni tři stavové i Pražané s jinými městy obnovili mezi sebou starobylé smlouvy a kompaktáta, to jest závazky, kterak strana pod jednou a kněží její se k straně pod obojí a zase kterak strana pod obojí k straně pod jednou se chovati má, a kdoby ty smlouvy přerušil, aby z země vyhnán byl.

Léta 1489 v pátek po památce sv. Ambrože páni stavové a Pražané obnovili konsistoř v kolleji veliké a ji panu biskupu Augustinovi k správě poručili, i posazení jsou v radě M. Václav kazatel v Betlémě, M. Václav Tábořský professor v akademii, M. Jan z Vopačina též professor v akademii, M. Jan z Vlašimě, professor theologiae sacrae a jiní.

(Calendar. Fol. 201.)

Léta Páně 1497 páni Pražané vedle snešení s pány stavy vyvolili za administratora M. Václava z Lumba, faráře v Slovaňech, a tu pan biskup Augustin, složiv počet arcibiskupství pražského pánům Pražanům, od konsistoře správy odpuštění vzal. Stalo se v pátek před památkou sv. Mikuláše.

Léta Páně 1518 v pátek před památkou sv. Antonína páni Pražané obojího města pražského podle poručení všech tří stavův obnovili konsistoř, a tu volen jest za administratora M. Matěj Korambus a přidání k němu M. Vavřinec Třeboňský, rektor universitatis, M. Václ. Litomyšlský, děkan kostela svatého Apollinaříše na větrném vrchu, M. Václav Rožďalovský Mesticus, kněz Jakub, farář kostela Panny Marie před Tejnem, kněz Václav Popel, farář kostela svatého Jiljí a jiní.

Léta Páně 1520 při času svatého Jiří obnovena jest konsistoř, učiněn administrátorem M. Václav Litomyšlský, děkan kostela sv. Apollinaříše, a zase voleni jsou předešní mistři a farářové.

Léta Páně 1523 při času sv. Václava obnovena jest konsistoř od stavův, pánů, rytířstva a Pražan i poslův z jiných měst, a voleni čtyři administrátorové: M. Pavel Žatecký, děkan kostela sv. Apollinaříše, M. Jan Přestický

Kulata, rektor akademie, M. Jindřich Dvorský, farář kostela sv. Jindřicha, kněz Jan, farář tejský. Jim přidáni jsou jiní faráři.

(Calend. fol. 446.)

Léta Páně 1526 páni Pražané obojích měst s radou pánův defensorův obnovili konsistoř; neb mezi páni mistry i faráři proměna se stala a málo jich v konsistoři zůstalo. I volen jest za administratora M. Havel Cahera Žatecký, a přidáni jemu M. Vavřinec Třeboňský, kazatel v Betlémě, M. Tomáš Vlašimský, kněz Jan Macer, farář kostela Panny Marie před Tejnem a jiní.

Léta 1528 feria tertia post rogationes s povolením J. M. krále Ferdinanda sněm drželi Jich Mti páni stavové pod obojí v kolleji veliké, povolavše kněžstva všeho z Čech i z Moravy. Defensores byli přední: pan Jan z Pernštejna a pan Jan z Wartenbergka, purgkrabě pražský, a mnoho panstva jiného. A tu z každého stavu dvanáct osob vybráno i z kněžstva, a ti odšedše do pokoje facultatis volili administrátora a konsistoriany, a tu M. Havel Cahera žádán jest, aby dále na sobě úřad administratorský držel. Potom v pátek post ascensionem Domini jsou vyhlášeni skrze pány Pražany, — neb jiní stavové, odšedše domů, to jim poručili, — i přidáni jsou M. Havlovi: M. Vavřinec Třeboňský, kazatel kaply betlémské, M. Jan Chocenský, professor akademie, M. Tomáš Vlašimský, professor, kněz Jan Macer, farář kostela tejského a jiní.

(Calend. fol. 272.)

Léta Páně 1529 v pondělí po památce blahoslavené Trojice svaté s povolením J. M. Kr. sněm od stavův pod obojí držán byl v kolleji veliké, ale málo se pánův sjelo, protož odložili sněmu až do sv. Václava, a konsistoř poručili 12 konsistoriánům předešle voleným. Tu jsou k straně naší přijati podle smlouvy zápisův i svobody své měšťané města Kadaně a vedle strany naší státi jsou slíbili, kdež také s svými sousedy o duchovenství a platy učinili smlouvu, kteráž od J. M. Kr. jest potvrzena.

Téhož léta v neděli po památce sv. Jeronýma podle odkladu někteří z stavův vyšších pod obojí s Pražany sjeli se do kolleje veliké a tu administratory volili a konsistoř obnovili, administratores dva: M. Vavřince Třeboňského, kazatele v Betlémě, a kněze Václava, kazatele v Litoměřicích, a přidáni jim: M. Jan Přeštický, rektor universitatis, M. Jan Chocenský vicerektor, M. Jiřík Písecký, probošt nejprvé kolleje veliké a potom všech svatých, kněz Mikuláš, farář kostela Panny Marie v Láku a jiní.

(Calend. fol. 515.)

Léta Páně 1531 s povolením J. M. Kr. sněm držán jest od stavův u velikém počtu v kolleji veliké a tu artikulové jsou snešeni, a stojí v knihách v konsistoři i také u pánů Pražan v starém městě pražském. Konsistoř také jest obnovena skrze pány Pražany, administrátorem učiněn kněz Václav Ounhošťský, děkan kostela svatého Apollinaříše, a přidáni k němu za konsistoriány v pátek M. Jana Husi tyto osoby: M. Jan Přeštický Kulata, professor akademie, M. Jiřík Písecký, probošt kolleje omnium sanctorum, M. Jan Chocenský z veliké kolleje, M. Martin Klatovský, probošt kolleje veliké, kněz Jan Češka, kazatel v Betlémě.

(Calend. fol. 323.)

Léta Páně 1534 v neděli po památce sv. Gorgonie Jich Msti stavové pod obojí, obeslavše děkany a faráře krajské s pány Pražany a s kněžstvem pražským, sešli se do kolleje veliké a že se osob málo sjelo, odložili jiných jednání, toliko o konsistoře obnovení rozmlouvali, i dožádali se na panu administratorovi, aby ten úřad za další čas na sobě zdržel a potom v pátek

po památce povýšení svatého kříže od pánův Pražan do konsistoře jsou tito postaveni: M. Václav Písecký, probošt kolleje všech svatých, M. Martin Klatovský, probošt kolleje veliké, kněz Jan, kazatel kaply betlémské, a jiní.
(Calend. fol. 481.)

Léta Páně 1539 sněm byl v Praze s povolením J. M. Kr. ode všeho kněžstva z Čech i z Moravy v veliké kolleji, a sjeli se tu také páni stavové s pány Pražany. Vykonavše pak rozjímání o artikulích svaté víry pod obojí, těch za jistými příčinami do jiného času odložili; neb mistři pražští na nich se zastavovali v některých kusech. I tu v přítomnosti tak velikého množství obnovili jsou konsistoř skrze J. M. pana Jana z Pernštejna na Helfenštejně a Pardubicích, jiné volence řídícího, v přítomnosti pana Diviše Slavaty z Chlumu a Košmbergka, pana Vilíma Štastného z Waldštejna na Rychmburce, pana Smiřického z Smiřic, pana Jana z Wartmbergka, a za administratora posadili M. Martina Klatovského, kazatele kaply betlémské, a konsistoriané jsou jemu přidáni tito: M. Jan Zahradka Hortensius, M. Jindřich z Helfenbergku, professor, D. Georgius Orinus a Chocemic, D. Joannes Cunstadius, juris consultus, a jiní.

Léta Páně 1541 páni stavové a Pražané s povolením J. M. Kr. sešli se do kolleje, obeslavše k tomu děkany a faráře z krajův, a obnovili konsistoř. Poněvadž administrator nemohl stačovati, i zvolili jsou dva administratory: Jana Zahradku, a jemu pečeti odevzdali, a kněze Jana Mystopola, faráře kostela svatého Mikuláše v starém městě pražském a přidání jim konsistoriánové: D. Georgius Orinus a Chocemic, D. Venceslaus praedicator laetae curiae Litomyšlus, kněz Jan Chotěbořenus, farář tejnský, kněz Bohuslav Starý, farář kostela sv. kříže, kněz Jan, farář kostela sv. Jiljí a jiní.

Léta Páně 1548 den sv. panny Barbory z poručení J. M. Kr. držán jest sněm od stavův pod obojí i od kněžstva pražského s panem administratorem a faráři i děkany krajskými na hradě pražském v soudné světnici. Podání byli do konsistoře nějací artikulové od J. M. Kr., sepsaní skrze doktora Cochlaea a biskupa Nancy vídeňského. K těm ač administrator a někteří z kněžstva přistupovali, nedobře těm artikulům chytře sepsaným vyrozuměvše: však když zvěděli, že páni mistři a akademie jich nepřijímá a J. M. Kr. dávši odpověď při starobyklém způsobu zůstává, jsouce napomenuti od jiných kněží a od stavův, od těch artikulův přestali, a král toho do jiného času odložiti, a nechav mezi kněžstvem těch roztržek a mnoho závisti, pryč odjeti ráčil. A byli toho dne vidíny tři slunce na východ ráno, nač se i král J. M. dívati ráčil, a v noci přes měsíc byl kříž.

Léta Páně 1558 Jich Mti stavové pod obojí, panský, rytířský stav a Pražané s vyslanými měst s povolením J. M. Kr. do kolleje veliké císaře Karla se sjeli, a povolavše kněžstva pražského a obeslavše děkany krajské, obnovili jsou konsistoř. Volence řídil urozený pan Jan starší z Waldštejna, nejvyšší sudí království českého, s panem Jindřichem bratrem svým, pan Říčanský z Řičan a na Kosové Hoře, pan z Talmbergka, pan Jan Leskovec z Leskovce. I zvoleni jsou za administratory: M. Jan Kolinský, archidiaconus v Králové Hradci a M. Matěj Dvorský z Hájku, rektor akademie, a konsistorianové jsou jim přidáni tito: Šebastian Aerichalcus Přesticenus, professor in academia, M. Joannes Artofidius philosophus, kněz Jan Straka Sedléčanský od sv. Jindřicha a jiní.

Léta Páně 1562 na den sv. Jeronýma Jich Mti stavové pod obojí s povolením J. M. císaře Ferdinanda sjeli se do kolleje veliké a starobyklým řádem zvolili jsou administratory i konsistoř. Řídil volence urozený pan Jan starší z Waldštejna, nejvyšší komorník království českého, s pány bratry svými a urozený i statečný rytíř pan Burian Trčka z Lipé a na Světlé nad Sázavou, podkomoří království českého. Tu přijat jest k straně naší J. M. pan Petr Vok z Rožmberka, a vyhlášení osob zvolených se stalo

v úterý po sv. Diviši a skrze pány Pražany administratores zvolení kněz Jan Mystopolus, kazatel v Betlémě a kněz Martin Mělnický, farář na malé straně, a přidání k nim do konsistoře: M. Jan Kolinský, vicerektor akademie, M. Jindřich Dvorský, opat kláštera v Slovanech, D. Jiřík Wittemberský z Sudetů, rektor akademie, D. Thomas Husinecius, Medicus a jiní.

A že nadepsané paměti slovo od slova se v těch knihách památných nacházejí na svědomí toho a pro lepší jistotu my z počátku psaní děkan a mistři pečet naši jistým naším vědomím k tomuto listu, jenž vidimus slove, dali jsme přitisknouti.

Stalo se ve středu po památce sv. Matěje apoštola Páně, léta P. 1609.

Allegát sub litt. C.

Stížnosti J. Msti císaři Rudolfovi od strany pod obojí podané.

Předně zřízení zemské A. 32 o tom vyměřuje, že strana strany haněti pod pokutou, o hanění vyměřenou, nemá. Item kterýby kněz druhou stranu zhaněl, aby na soudu zemském byl postaven. Proti kterémužto zřízení zemskému kněží, kteří biskupského ordinování nejsou aneb že se arcibiskupem nespravují, však dostatečná svědectví z slavných akademií svého kněžství mají, ti se zjevně za nepořádné, bludné a svůdce duší lidských vyhlašují, a jich se strana pod jednou a kněží konsistořští jako nějakých zjevných kacírův a neb lidí nepoctivých štítí a s nimi obecnství míti nechťejí.

2. Jakož když pan Jaroslav z Smiřic léta 1597 a pan Zigmund z Smiřic, leta 1608 umřeli a těla jich z měst pražských k pohřbu vezena a provázena býti měla, k čemuž jsouc pražští kněží a žakovstvo dožádání, kněží pánův z Smiřic, aby s nimi a mezi nimi šli, trpěti nechťeli.

Nad to výše, že pan Jan z Vidovle, v novém městě pražském na koňském trhu, jsouc zato žádán, do domu svého kněžím pana z Smiřic se sjíti, a tu na mrtvé tělo kollatora svého očekávati dovolil, skrze to jsouc do kanceláře obeslán, jakoby nějaké nepoctivé lidi u sebe přechovával, těžkou domluvu i pohrůžku snéstí musil.

3. Kněz Daniel Plesnivec (-áč?), syn děkana hoříčského, ordinování německého pořádného, že manželku sobě pojal, jsouc o to do kanceláře obeslán, když se postavil, tu za nepořádného kněze vyhlášen a odtud do vězení dán byl v moc arcibiskupu; jináč z něho vyjítí nemohl, až na resoluci z kanceláře vyšlou, aby na sebe zápis učinil, že úřadu kněžského v tomto království a zemích k němu příslušejících požívati nechce, jakož táž resoluci, již actum 6. octobris léta 1602, plněji svědčí.

4. Páni z Smiřic na panství kosteleckém majíce kollaturu, že k ní podání pana probošta kostela pražského přináležejí, když po smrti starého pana Jaroslava z Smiřic bylo, pan probošt poddaným svým páně z Smiřic knězi desátky dávati zapověděl, a svými psanými na kompaktáta ukazoval. Proti čemuž když pan Zigmund z Smiřic, tolikéž poddaným svým, aby knězi proboštovému také desátku nedávali, zapověděl, to pan probošt na J. M. C. vznesl. Proti čemuž ačkoli pan z Smiřic svou omluvu a odpověď dal, a že k tomu pan probošt sám příčinu dal, oznámil, a kdyžkoliv jeho knězi od proboštových poddaných se platiti bude, že také při svých poddaných k tomu podobně naříditi chce, se uvoloval: nemohlo to pánu postačiti. Nýbrž, když probošt proti té odpovědi páně repliku svou do kanceláře podal, a v ní kněze pana z Smiřic za nepořádného svůdce duší lidských a po Baalovi kněžství na sebe posahujícího položil, a že on poddaným svým žádnému jinému, kterýžby se biskupem ani konsistoří nespravoval, desátku platiti, proti svědomí a proti Bohu a vrchnosti dovoliti nemíní, se odpověděl: nato panu z Smiřic poručení se stalo, že proboštovy příčiny jsou slušné, ale výmluva

pana z Smiřic daremní, pročež aby poddaným svým předce knězi proboštovu desátky platiti nařídil, jakž též poručení ukazuje.

5. Arcibiskup předešlý, maje podle svého uvolení kněží pod obojí na kněžstvo světiti, k čemuž když se učení mládenci nabízetí dali, tu jim takové těžké a prvé nikdy nebývalé artikule k potupě slova božího i náboženství pod obojí, aby na ně závazky činili, vydával, že k tomu pro svědomí přistoupiti nemohouc, od takového kněžství upustiti a jinam se o to utíkatí museli.

6. Administrator pražský kněz Václav, člověk věkem sešlý, že v kanceláři své vlastní dcery (že pankhart není) zastával, skrze to do vězení v moc arcibiskupu dán a potom ouřad ten z něho sňat.

7. O stav manželský předešle v konsistoři dolejší všickni tři stavové strany pod obojí rozeznáni bývali; ale již nyní na větším díle všecko se před arcibiskupa podává.

8. Svátek a památka starodávni mistra Jana Hnsi a Jeronýma ta z kalendáře vypuštěna a k imprimování zapovědina jest, ješto pod tím svátkem a ferií zápisové znamenití a platní ve dskách zemských zapisování jsou. A aby táž památka do konce k zahlazení přijíti mohla, každého roku kněží pražští na hrad pražský do kanceláře beze vší potřeby, toliko aby se slovo boží nekázalo na ten den, obsílání a tam přes poledne zdržování bývají.

9. Německým jazykem slovo boží pod obojí aneb kněžím evangelistickým kázati, netoliko v městech pražských, ale ani ve všech se nedopouští, jakož příklad toho, že paní Hoffmanová ze vsi Líbeznice skrze to kněze německého, člověka starého, odbytí musila. Ješto proti tomu strana pod jednou v několika kostelích náboženství své netoliko jazykem německým, ale i vlaským svobodně provozují a své kostely, až i židé své školy osvobozené mají. Nadto tehdy spravedlivě Němci, totiž Slízsko a Lužice, jeden oud tohoto království jsouc, do Prahy k J. M. C. i k zemi v potřebách svých, netoliko ti, ale i od říšských knížat začasťe přijíždějící a někdy několik měsíců tu zůstávající, slova božího a služebností církevních jazykem svým požívati by měli.

10. Vrchnosti některé pod jednou, jakou mocí a nátisky poddané své o náboženství jich proti zřízení zemskému A. 33, D. 34, (kteréž vyměřuje, aby na fary pod obojí způsobou nebyl kněz pod jednou dosazován et contra, item z far vytištěni kněží kterékoli strany aby zase do těch far vpuštění nebyli) utiskovali: toho příkladové na panu Jiřím z Lobkovic s Chomútovskými, na panu Václavovi Plezském, když purgkrabím karlštejnským byl, na panu Jaroslavovi z Martinic, v čemž i skrze psaní z kanceláře vyšlé byl schválen, na panu Jindřichovi z Písnice místokanceléři, na duchovních pak téměř všechných. Opat brounovský, též strahovský, jak jsou s poddanými také zacházeli, jest vědomé. Opat zbraslavský poddaným svým žádnému manželství nedopouštěl, leč přestoupil.

11. Na panství J. M. C. na větším díle kněží pod jednou se dosazují, nad čímž od poddaných veliké nařikání se děje.

12. Konsistoř pražská pod obojí jak jest obnovena a jaký člověk za administratora nařízen, to vůbec známé jest, ješto podle minulého sněmu to se státi nemělo.

13. Léta 1603 v neděli květnou kněží pražští na kázáních oznamovali, že mají od J. M. C. poručení, aby počnouc od toho dne tak pořád ty dni až do neděle provední s bedlivostí počítali, jaký počet lidu k stolu Páně při všech farách přistupovati bude. Co se tím obmýšlelo, snadný rozum.

14. Klášter slovanský v novém městě pražském straně pod obojí vždycky prvé náležel a administor tu bytností svou býval; ale již nyní opat pod jednou v něm zůstává.

15. Na Vyšehradě kostel sv. Alžběty, od starodávna pod obojí měli; ten teď před čtyřma neb pěti léty strana pod jednou odňala, očež když sousedé

Vyšehradští počali se domlouvatí a toho ujímati, nemalé těžkosti musili pocítiti.

16. Pan Jaroslav z Smiřic, kterýž před 12 léty umřel, učinivše kšaftem obzvláštním listem o kostele svém jisté nařízení, což do desk podle kšaftu mělo vjítí, však po smrti páně nemohlo se k tomu, aby do desk vešlo, přivéstí; ješto strana pod jednou k tomu podobné mnoho do desk sobě kladou. Toho příčinou byli a bránili pan Václav Berka, nejvyšší komorník a p. Jiří z Martinic, nejvyšší kanclíř.

17. Pan Štampach o kollatury, pan Lang a pan Kašpar Belvic a Kadanští o kostel jakých těžkostí a zaneprázdnění pocitovali, to se z jich supplikací a stížností nachází.

18. Léta 1601 23. augusti, též potom léta 1602 8. julii panu Kašparovi Belvicovi z české kanceláře dvorské v jazyku německém s podpisem ruky a jména J. M. C. na vznešení předešlého pana arcibiskupa psaní stížné učiněno, proč on, pan Belvic, bez povolení J. M. C. i pana arcibiskupa na gruntech svých v Kunigsberku kostel sobě vnově proti právu a zřízení zemskému a proti kompaktátům stavěti dá: ten aby ihned pod uvarováním se nemilosti J. M. C. zase rozbořiti dal.

19. Téhož léta 1602 6. dae septembris in simili o vystavění nového kostela ve vsi Zaječicích psaní z též kanceláře české dvorské, na vznešení předešlého pana arcibiskupa v jazyku německém panu Janovi Fridrichovi Langovi učiněné, z jaké spravedlnosti proti duchovnímu a světskému právu a proti patrným v království tomto kompaktátům kostel nový na gruntech svých sobě vystavěti dal; kterýžto kostel zavřítí dáti musil.

20. Léta 1607 v úterý u vigilií sv. Jakuba panu Kašparovi Belvicovi z kanceláře české dvorské v jazyku českém, s podpisem ruky a jména J. M. C. na správu (není doloženo či) poručení stížné a těžké učiněno, že jest ve vsi Zaječicích kostel, již před některým časem z jistých příčin zavřený, bez dovolení zase otevřítí a do něho kazatele žádnou konsistoří v království tomto se nespravujícího uvéstí, jemu kázati a jinač jemu posluhovati dal. A poněvadž J. M. C. proti zřízení zemskému, proti mandátům a zapovědem jak J. M. C. tak slavných předků J. M. mimo starobyrou víru a náboženství pod jednou a pod obojí jiného jakého postranného v zemi této české nepřijatého učení v tomto království dopouštěti těm, anby se jednou neb druhou konsistoří, totiž pod jednou aneb pod obojí přijímajících, nespravovali, průchod dávati, je snášeti a trpěti, proti těmž zřízení zemskému a vykonané při koruvování přísaze nenáleží: protož ráčí J. M. C. pod skutečným trestáním jemu přísně poroučeti, aby téhož praedikanta i hned vybyl, a osobám k tomu nařízeným týž kostel zase zavřítí a zapečetiti v tom překážky nečinil; nicméně že se takového otevření kostela bez snešení dopustil, v kanceláři české dvorské se postavíc osobně, toho se spravil.

21. Hejtmané měst pražských předešle vždycky pod obojí, tak jakž města jsou, bývali; ale již nyní od mnoha let vždycky se pod jednou nařizují.

22. Processí v městech pražských předešle vždycky každému na svobodě zůstávala; ale teď od mnoha let jak z kanceláře tak skrze hejtmany přísnými a potupnými pohružkami měšťané k tomu se nutili. A před léty čtyřmi nebo pěti na malé straně dvě osoby radní, Friedrich Diringk a Adam Zdravý, lidé poctiví a obci platní, že s processí jíti nechtěli, skrze to s posměchem s konšelství ssazení a jiní na jich místa dosazení jsou.

23. Impressorům všem zapovědino, bez vůle arcibiskupa aby nic netiskli. Postilla odkněze Martina Filadelfa, učení konfessí augšpurské v sobě obsahující a před léty asi patnácti v Moravě vytisknutá, že znovu od pražských impressorův tisknuta byla, skrze to dva impressorové, totiž Jiřík Dačický a Daniel Sedlčanský, do vězení dáni a nemalý čas v něm držáni byli.

24. Při obnovení ouřadův, zvláště v městech pražských, lidé učení, rozumní, práv a politických věcí povědomí, obci platní, Čechové přirození

příčinou náboženství k povinnostem neb ouřadům se nepotahují; ale jinými dosti nespůsobnými, když toliko náboženství pod obojí není, byť cizozemec byl, ani jazyku českého neuměl, těmi ouřady se osazují, jakož v Starém městě a na Malé straně toho dosti příkladů.

25. Předešli nejvyšší páni ouředníci zemští do kostela podobojích na slovo boží chodívali, při křtu, pohřbích, oddavcích, jako i strana pod obojí při jich náboženství přítomni bývali. Totiž za pana Viléma z Rožmberka, pana Vratislava z Pernštejna, pana Ladislava z Lobkovic hofmistra, pana Adama z Hradce, pana Jana z Waldštejna, pana Jaroslava z Smiřic tak se náboženství strany pod obojí jako nyní neštitili, ani žádných překážek a nătiskův v náboženství tehďaz se nečinilo, a kněží konfessi augšburskou se řídící potupováni nebyli, až když staří ti a jiní pomřeli, teprva to se začalo.

26. Při kanceláři, dokud místokanceliř a jiní officiřové z strany pod obojí bývali, tehďaz lidé obojího náboženství v svých věcech tak fedrováni byli, že žádná strana neměla sobě co spravedlivě stěžovati a nařikati, ani takové poručení a dekretací stížné nevycházely, jako se to od těchto let dalo.

27. Na města o náboženství víc nežli na vyšší stavy se dotíralo; nebo že stavové vyšší na svých zámcích a tvrzích škol k učení mládeže literárnímu umění a k cvičení v theologii nemají, protož, kdyby města k náboženství pod jednou přivedena byla, takby v potomních časech vyšší stavové, nemajíce kněží a lidí učených, dětem svým za preceptory odkud jinud nedostávali, i musili by z měst toho náboženství k tomu bráti a tudy dítky své k témuž náboženství vésti.

28. Moravanům a Slezákům (jako i Uhrům), kteříž toliko oudové království českého jsou, náboženství jest osvobozeno, ano i kněží v Slezsku se pod obojí neb evangelitští ordinují; nad to mnohem výš království toto, jakožto hlava, té svobody užívati má.

29. Léta 1580 idibus martii papeže Řehoře toho jména XIII. excommunicatio neb vylučování v Římě (na Husity, Vigleffity, Luteriány, Cvingliány, Calvinisty, Hugonoty a všecky jiné kacíře všelijaké) vyšlo a od Martina arcibiskupa pražského, s jeho jménem a titulem v jazyku latinském vytištěno a na bradě pražském na dveřích kostelních, též v městech pražských na jesuovitské kolleji a na dveřích kostelních sv. Jakuba a jinde zjevně přibito, v němž se ti všickni výš jmenovaní i fedrovníci jich učení za zjevné kacíře pokládají, vylučují a zaklínají.

30. Léta 1599 od předešlého pana arcibiskupa J. M. C. podána supplicací na pana Kašpara Kaplíře, že když podle starobylého křestanského a katolického způsobu Pánu Bohu ku poctivosti znamenitá a slavná processí konána byla, při kteréž hejtmané hradu pražského podle povinnosti ouřadu svého bývali, a toho se od paměti lidské nezpěchovali, až teď nyní tento Kaplíř, kterémuž ouřad hejtmanský poručen, ba ani jeho mistodržící s tovaryši od bran a guardií zámeckou se neukázali; protož že prosí, aby J. M. C. pro poctu boží, pro místo posvátné chrámu Páně i pro svatá těla mrtvá královská a jiné svátosti takové pohoršení a kacířstvo při tom posvátném místě přetrhnouti a týž ouřad jinou osobou katolickou osaditi ráčil.

31. Léta 1603 6. junii předešlý pan arcibiskup, supplikující J. M. C. na pana Adama Berku a paní Alžbětu Wartmbergskou, dokládá, že město Lípa, jsouc katolické od starodávna, od nich jakožto držitelů, kteříž proti víře katolické jsou, jest proměněno, a víra nová zde v tomto království neznámá a přesporná, kterouž oui konfessi augšburskou jmenují, uvedena. Což že jest proti zřízení zemskému a sněmům, kdež toliko pod jednou a pod obojí pořádní kněží a ne augšburské konfessi na svých farách zůstávají mají, pro Boha žádajíce, aby J. M. C. nato se ohlédla, jaká se křivda katolickým děje od těch novověrců sekt německých, kteréž nic dobrého nežli neřády, bezbožnosti a roztržitosti přinášejí, neráčil toho dopouštěti.

32. In simili, týž předešlý pan arcibiskup, supplikující J. M. C. a stěžující sobě do J. M. pana Viléma z Lobkovic, dokládá, že mu se pán v arcibiskupství

biskupství i jiné fary vkládá, ačkoli je ve dskách jmiti může; a poněvadž J. M. C. nad katolickými pod jednou předně ruku ochrannou držeti jmiti řáčí, že té naděje k J. M. C. jest, že témuž panu Vilémovi z Lobkovic k tomu dopustiti neráčí, aby též lidi katolické od víry k bludnému náboženství odváděl, ani predikantů tu v městě tejně (ač jsou-li jací) jako předešle nepřechovával.

33. Pan arcibiskup ujímá se kmetičen poddaných, a je mimo povolení vrchnosti bez propuštění oddávati a sliby manželské přisuzovati chce, čímžby mnoho kmetičen musilo z moci pánův vyvedeno býti.

34. Purkmistr a konšelé města Chomutova, že jim proti smlouvě trhově s J. M. C., kterou ve dskách mají, od faráře při kostele farním pod jednou způsobou, bera sobě jesuvity na pomoc, při službách božích, křtu svatém, potvrzování manželstva, pohřbech těl mrtvých, veliké a nesnesitelné překážky se dějí, ani zvonu užívati nedopouštějí, je tupí, kaceřují, do kanceláře pražské české citování bývají, odtud s velikými pohrůzkami, aby se nikam jinam o ty na hoře dotčené služby boží kromě kněží pod jednou neutíkali, zase se domů vraceti musejí.

Vklad v kvaternu památném novém černém léta 1606 v pondělí po obrácení sv. Pavla na víru křesťanskou. N. 23.

35. Měšťané města Mostu pod obojí přijímající, jichžto jest 360 osob, oznamují: že od starodávna a paměti lidské pohřbův a zvonění užívali, již za pana arcibiskupa pražského skrze poručení do raddy J. M. C. panu rychtáři zvonění a žakovstvo jim zapovědino, a i potom, když jsou s křížem toliko před mrtvým tělem šli a zpívali, biřicem po ulicích, aby toho nečinili, povoláno. Skrze což nedorozumění mezi některými osobami jsou se stala a někteří z nich prostější, jsouc k vrchnosti donešení, 18 nedělí v vězení zůstávali.

36. Stížnost měšťanův broumovských pod obojí přijímajících, co se s nimi od léta 1603 až do léta 1605 od opata broumovského pro náboženství jejich dalo, totiž, že pro nesrovnání se v náboženství a nepřijímání svátostí opat těl mrtvých lidí starých dobře zachovalých, jimž přes 60 let bylo, na krchově pochovávat nedal, ale ti že v zahradách svých pohřbeni býti museli; ti, kteříž pak svých zahrad neměli, u silnic pochováni byli. Matesa Tholda manželka, dobře zachovalá do 70 let stáří, čtvrt léta umrlá v domě chována byla, že ji opat pohřbiti nedal. A když poručení z komory české objednáno o túž věc a po dvou synech Matesa Tholda opatu odesláno bylo, on je do vězení vzíti rozkázal, a vězení prázdná učiniti nechtěl, pokudž z nich jeden, jménem Jakub, k komunikaci opatovi nesvolil. Otec pak toho Jakuba a muž umrlé manželky ujíti a 8 nedělí pokrývat se musil. Item jednoho z předních osob manželka 46 let stáří umřela, a tu na krchově pochována byla; ale ihned manžel a syn její byli do kanceláře české obesláni a od pana kanclíře jim oznámeno: poněvadž jsou se vrchnosti své zprotivili, že bílou věží mají trestáni býti. Kteríž žádali věděti, co jsou zavinili, ale beze všeho vyslyšení byli za křivé uznání a do bílé věže dáni, kdež 10 nedělí seděli, a jeden s nimi, kterýž jim toliko supplikací panu opatovi psal, a potom s velikou přímluvou na postavení pod 300 kop na revers propuštění, čehož až posavad prázdní nejsou, a hejtmanu hradu pražského panu Mošovi tolikouž nemalou summu dáti musili a k tomu do 300 utratili. Nadto dva sousedé staří přes rok u vězení držáni byli, žeby synové jejich při tom pohřbu zpívali a zvoniti pomáhali, čehož na ně ukázáno nebylo. Naposledy chtěli-li jsou rodičové jejich toho vězení prázdní býti, musili místo sebe syny postaviti (nebo byli poustoupili), a ty do půl léta vězeli, a potom vězením i penězy jestrestavše propustili, však aby ničímž toho vězení nepřipomínali. Písař městský, že komunikovati nechtěl, z povinnosti ssazen a 8 nedělí a vězení byl.

38. Výtah mandátu neb patentu pana opata broumovského v neděli judica léta 1603 v kostele na kathedře publikovaného, že jest v tom jistá vůle a poručení přísné jak nejvyšší vrchnosti duchovní tak i světské J. M. C. a královské, až také i pana opata, aby jeden každý a všickni napořád poddání naši v městech i vesnicích, žádného nevyměnujíc, jak muži tak i ženy v nastávající slavnost velikonoční, buď před slavností neb i v slavnost, jakéhoby on koli stavu neb povolání byl, svému správci a pastýři duši při též faře, k níž náleží, se zpovídal a to právě katolicky a potom hned tím pokrmem duši opatřiti dal a jej užíval. Jestli žeby pak kdo takové poručení sobě zlehčil a je přestoupil, takovému že se zjevně osvědčuje, že v obci nikdy trpín býti nemá; pakliby umřel, nemá na obecním krchově, nežli v poli na drahách a to beze všeho zpívání a zvonění a jiných ceremonií pochován a pohřben býti.

Extrakt mandatu publikovaného při držaném soudu města Broumova a to z poručení pana opata.

Obnovení prvnějšího přísného J. M. C. a Kr. poručení, aby jeden každý na slavnost velikonoční k zpovědi katolické a komunii přistupoval, aneb do kláštera aneb do jiných kostelův se najíti dal; jinak, jestli žeby se tak nezachoval, takový z spolku věřících má býti vyobcován, úřadu zbaven, z cechů vysazen, do klatby dán, křtem ani oddáváním nemá jemu býti slouženo, aniž také na místě posvěceném má pohřben býti.

Výtah publikovaného mandátu opata broumovského, kterýž od kněží jich v kostelích na kathedrách ve všech vesnicích panství tohoto čten byl.

Žepan opat jakž oustní tak potom i psané poručení J. M. C. sobě učiněné má, aby z všeho panství k tomu opatství přináležejícího, z měst, z vesnic všecka kacířstva, obzvláště pak ty škodlivé pikhartské schůzky ihned přísně zastavil a všecky k pravé počtě boží a náboženství katolickému i komunii s pilností přidržel, osobami těmi, kteréby to nařízení přestupovaly, aby se ujistil, ty pak, ježtoby původové toho byli, do Prahy odeslal a do české dvorské kanceláře postavil, s nimiž by podle přísnosti slušné naloženo bylo, tak aby jiní v poslušenství zdržáni býti mohli; k tomu že jest od J. M. C. a Kr. pod svědomím a povinností svou napomenut a zavázán, a to že jest konečná vůle J. M. Úřadu pak přísné napomenutí učiněno, aby nad tím poručením ruku drželi, aby napotom žádné stížnosti na ně k J. M. C. nepřicházely, čímžby J. M. musila k přísnosti náležitě přinucena býti a je na životě i statku trestati.

A protož, poněvadž až dosavad milostivého královského napomínání všickni napořád zle užívali, tak že téměř žádný ani k zpovědi ani k komunii najíti se nedal a nepřistupoval, nýbrž mnozí své posměchy z toho měli: z té příčiny mocí a jménem krále římského, kterémuž všecka říše, kurfiřtové, knížata poddáni jsou, poroučí se, aby všickni ihned od datum tohoto mandátu vedle královského poručení, bohatí, chudí, mladí i staří, v městech i vesnicích, k katolické zpovědi a komunii přistupovali. A poněvadž od mnoha set let předkové naši svátosti pod jednou užívali a katolickou církev u vážnosti měli, i oni témuž důvěrně obcovali: to že jest věc nejbezpečnější; bez toho žeby v nebezpečenství zůstávali a nepoctu svátostem činili; k tomu nejvyšší potentátové a vrchnosti duchovní i světské, císařové, králové, knížata, hrabata pod jednou vždycky přijímali, zvláště pak dům Rakouský, jemuž Bůh žehnal, že v tom důstojenství římského císařství již 340 let zůstávají. Jestližeby tehdyž přes to přese všecko kteří se na odpor tomu stavěli, takoví nejen úřadův a povinností svých zbaveni, ale i na statku a hrdle trestáni býti mají.

Když tehdy J. M. C. této druhé repliky dostati ráčil, nejvyššímu panu purgkrabímu ji ráčil dáti, aby se s některými

katolickými duchovními a světskými poradil. Což se také stalo, a u pana arcibiskupa se sjedouce při nejprvnějším shledání, jenž se v pondělí masopustní stalo, ta druhá replika pánův podobojích se všemi allegáty přečtena byla. Po přečtení jí pan arcibiskup ponejprve svého zdání oznámiti nechtěl, ale toho na nejvyššího pana purgkrabího podal. Kterýž, ač se je dáti zpěčoval a prosil, aby pan arcibiskup nejprve své votum a zdání dal, však naposledy předce své zdání v tento smysl uvedl, že tito poslední dnové masopustní k uvažování tak hlubokých věcí spůsobni nejsou a tak že se jemu vidí, aby takové uvažování až do příští postní středy odloženo býti mohlo. Kterážto konsultací v těchto třech punktech záležitosti bude. Nejprve aby J. M. Cské anebo k tomu razeno bylo, aby toho při své první resoluci pozůstaviti a se vymluviti ráčil, že nic více nad ní činiti nemůže; anebo za druhé, že všeho stavům, zač žádají, povoliti ráčí; za třetí, pokudž by pak J. M. C. tomu, začěž žádají, chtěti povoliti neráčila, co by se za odpověď dáti mohlo, aby to bez ujmy náboženství pod jednou a starobylého pod obojí státi se mohlo. Pročež aby jeden každý zatím nato pomyslel, a coby za nejlepší uznal, k tomu se po vyjití těch dvou dnův masopustních, kdyžby zase radda držána byla, se přimlouval. Přitom se zůstavilo. Však nicméně na druhý den ráno někteří katoličtí sešli se zase u Jeho Msti pana arcibiskupa, a měvše mezi sebou promlouvání v příčině té obšírné repliky strany pod obojí, vidělo se jim jednomyslně, že v podobných příčinách v obšírné spisy se dávati, jest mnohem hůřeji a větší škodu nežli užitek přináší; sice proti jich stížnostem žeby se tolikéž od nich, katolických, mnohé stížnosti do nich, podobojích, v čem jsou oni kněžím katolickým příkoří činili a ubližovali, přednésti mohly, jakož i nedávno jen mezi pojminulým a tímto sněmem na panství chomutovském někteří duchovní na svobodných silnicích hanebně zbiti, zraněni a jeden kněz do konce zabit byl. Potom měvše mezi sebou promlouvání o ty tři punkty, které minulého dne k uvažování se podaly, jednomyslně se snesli, že s dobrým svědomím nemohou k jinému raditi, než k tomu prvnímu, totiž aby J. M. C. ráčil podle přísahy a povinnosti své, při šťastném korunování J. M. všem třem pánům stavům tohoto království učiněné, a vedle vyměření zřízení zemského nad vírou pod jednou a pod obojí milostivě ruku držeti a mimo to žádného jiného náboženství a žádné novoty v religii nedopouštěti. A s tím se rozešli.

Následujícího dne toliko nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí v kanceláři české měli mezi sebou promlouvání, a vidělo se jim prvé, nežliby u větším počtu ty tři punkty v uvážení

vzali, za věc potřebnou býti, aby J. M. C. to bylo přednešeno a za to žádáno, aby J. M. C. úmysl svůj vyjeviti ráčil, který z těch tří artikulův ráčí sobě oblibovati. Pročež bylo při J. M. C. o audienci žádáno, a J. M. C. ráčil k ní povoliti. Nejvyšší pan purgkrabě spolu s nejvyšším panem sudím, nejvyšším panem kanclířem a nejvyšším panem písařem království českého J. M. C. to přednesli. J. M. C. ráčil za odpověď dáti, že se J. Msti nevidí úmyslu svého o těch třech artikulech vyjevovati, než že ráčí poroučeti, aby oni katoličtí to uvážili a své zdání v známost J. Msti uvedli; kterémuž vyrozumějíce, že ráčí chtíti dále vůli svou milostivě v známost uvésti. I držíce oni o to raddu, nemohli se jednomyslně snésti; nebo někteří k tomu vedli, aby J. M. C. straně pod obojí v příčině žádosti jejich v tom artikuli náboženství se dotýkajícím k některým věcem, na kterých v podstatě (prý) tak mnoho nezáleží, povolení své dáti ráčil, a obzvláště v tom, že to ráčí chtíti při panu arcibiskupovi naříditi, aby kněží pod obojí ne s nějakými (prý) vymyšlenými výminkami, ale s tím starobylým způsobem, jako za pana arcibiskupa Antonína, svěcení byli, pohřbové a zvonění aby žádnému bránění nebyli, žádná osoba z stavův ani z lidí poddaných k náboženství buď pod jednou anebo pod obojí aby nuceni nebyli. Protož zdálo se za dobré těmto nejvyšším pánům úředníkům zemským, aby J. M. C. jisté osoby z strany pod jednou, kteřížby s jistým počtem osob z strany pod obojí o ten artikul jednali a jej na místo postavili, naříditi ráčil, maje v tom naději, žeby skrze takový prostředek snázeji to všecko k přátelskému porovnání přijíti mohlo.

Ale naproti tomu někteří z katolických horlivějšího ducha toto přednášeli: Poněvadž oni u víře své katolické římské tak vyučení jsou, že jim jakožto leykům a osobám světským o věcech víry a náboženství se dotýkajících disponovati, jinak změňovati a něco, což by koliv na ujmu a škodu náboženství jich katolického bylo, nařizovati, nikoliv nenáleží: pročež že k těm věcem raditi nemohou, než že toto zdání jejich jest, aby J. M. C. to všecko při prvnější své odpovědi (beze všeho a všelijakého straně pod obojí se zakazování v příčině takového neobyčejného a v římském pontifikátu nikdy se nenacházejícího svěcení kněžstva, též zvonění a pohřbův mrtvých těl osob pod obojí) všeho docela zanechati ráčil. Nebo jakby jednou cokoliv o náboženství od lidí světských (kterýmž nic toho řídit nepřísluší) nařízeno a ustanoveno bylo, tehdy zvědouce to strana pod obojí, zvláště ti z jednoty Bratrské (kteří jakožto ve všech předsevzetích svých velice urputní, dle zdání jejich všech těch odporných věcí přední

původové a řiditelé jsou) nijakžby se žádným malým a mírným povolením (na kterémžby sice jiní pod obojí přestati chtěli) spokojiti dáti nechtěli, nýbrž čím dále tím více hloubati a sahati se opovážili. A tak jest se obávati, kdyby ti páni, kteříby k takovému prostředkování a s nimi jednání nařízení byli, u víře své katolické dobře fundirování a horlivi, i duchovních jak božských tak i církevních práv a věcí povědomi nebyli, žeby se takovým nebezpečným jednáním mnoho zlého a církvi sv. katolické škodlivého státi mohlo. Což však vše při další milostivé J. M. C. vůli společně jsou zanechali. Takové tehdy jich uvážení a zdání v spis uvedeno a J. M. C. skrze nejvyššího pana kanclíře přednešeno bylo. Kterážto J. M. C. v svém bedlivém uvážení měvše, takto se v tom milostivě resolvirovati ráčil: Že J. M. C. mimo první svou odpověď nic dále v tom artikuli o náboženství proti své přísaze, proti svému svědomí stavům pod obojí povolovati moci neráčí. Jakož i to za slušné a potřebné uznávati neráčí, aby se i jaké další mezi stranami o ten artikul náboženství jednání dopouštěti aneb nařizovati mělo, poněvadž J. M. C. osoby z strany pod obojí za své věrné a milé poddané držeti a o nich to smeyšleti ráčí, že také s J. M. C. poddaně dobře spokojeni budou. Sice kdyby se s nimi v nějaké jednání dáti mělo, že by skrze to v podezření přijíti mohli, jakoby neposlušní a rebellové byli. V ten smysl, jak J. M. C. svrchu psaná resolucí s sebou přináší, aby tu odpověď sepsali a to s takovým doložením, že J. M. C. ten artikul o náboženství touto svou resolucí na místě a konci postavuje a tím zavírá, že podle povinnosti a přísahy své a podle zřízení zemského jak nad stranou pod jednou tak pod obojí způsobou milostivou otcovskou ruku držeti chtěti ráčí. Podle takové J. M. C. milostivé vůle ta odpověď na druhou repliku strany pod obojí byla sepsána a zhotovena, však na takový způsob, že se také nepominula jich replika náležitě refutirovati. A že jest J. M. C. s odpovědí jim dáním některý den prodliti ráčil, ti z strany pod obojí byli v tom velice netrpělivi; ješto oni s svou replikou celý týden prodlívali a J. M. C. neráčil je v tom dáti napomenouti. Jednoho dne přišli boufem přes 50 osob beze všeho opovědění do kanceláře české, stěžující sobě, že tak dlouho zdržováni jsou, že jsou již tak mnoho utratili a není možné déleji v městech pražských jim se zdržovati. A ačkoliv od nejvyšších pánův úředníkův zemských bylo jim oznámeno, že chtějí J. M. C. poníženě o to připomenouti a že není pochybnosti, aby J. M. C. s svou milostivou resolucí meškati ráčil: nicméně oni na druhý den v soudné světnici při sněmě znovu sobě stěžovali a někteří z nich (mezi nimiž hrabě z Turnu přední byl) v botách

a v ostruhách do sněmovní světnice přišli, s tou protestací, jestliže na druhý den od J. M. C. resolucí nedostanou, že se chtějí všickni rozjeti; ješto toho času jak ke dvoru J. M. C. tak do kanceláře ani do soudné světnice žádný v botách a v ostruhách přicházeti nesměli. Jeho M. C. na druhý den k audienci své je připustivše, skrze nejvyššího pana kanclíře ráčil dáti k nim promluvit, že touto odpovědí již poslední svou resolucí o tom artikuli z strany náboženství jim dávati a je milostivě žádati i také napomínati ráčí, aby jak sobě milosti J. M. C. vážili, tak i jak táž milost jim milá jest, tím to dokázali, že se odsud nerozjížděti, nýbrž k uvažování jiných artikulův v propositi J. M. C. obsažených přistoupiti chtějí, a se zase tolikéž na to bezpečili, že J. M. C. jich nejmilostivějším císařem, králem a pánem zůstávati ráčí. Pan z Šternbergka dal nato krátkou odpověď, že oni jakožto vyslaní chtějí to většimu počtu pánům stavům pod obojí v známost uvést. Kteréžto odpovědi tento jest výpis:

Jeho Msti Císařské třetí resolucí, kteroužto stavům pod obojí vydati ráčil. *)

Jeho M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil z podaných sobě spisův od pánův, rytířův, Pražanův a vyslaných z měst a obce všech třech stavův pod obojí na hradě pražském, ten pátek po sv. Matouši pospolu shromážděných, tomu, jakou oni na J. M. C. druhou odpověď v příčině náboženství poníženou svou zprávu dávají, milostivě porozuměti, jako i to též o svém bedlivém uvážení jmiti. A poněvadž nejprve dokládají, žeby na jich novou víru a náboženství i na ně samy i zřízení zemské a J. M. C. přísaha se vztahovati měla, tak jakž to dotčený spis šířeji v sobě obsahuje: v tomto artikuli, jestli že zřízení zemské a přísaha J. M. C. na konfessi augšpurskou se vztahuje anebo ne, toho J. M. C. při předešlé resoluci a odpovědi své pozůstavovati ráčí. A aby taková konfessi v tomto království přijata a konfirmována býti anebo od J. M. C. Maximiliána náké zaslíbení, že tůž do desk zemských vložití chtějí ráčí, státi se mělo, že se tomu z dotčeného císaře Maximiliána ústného přednesení, kteréž J. Msti v spisu podali, vyrozuměti nemůže; poněvadž vŕeckna podstata pojminulého sněmu strany toho artikule o náboženství na tom jen toliko samém záleží, že se při tomto sněmě o takový artikul budou moci porovnat, a J. M. C. také v nynější jim pánům stavům učiněné propositi milostivě povolití ráčil, aby ten artikul strany náboženství předevšemi věcmi uvažovati mohli. Kdež pak dále v jmenovaném spisu se dokládá, že stavové pod obojí žádné o tom vědomosti neměli, aby tištění takové konfessi kdy zapovědíno býti mělo: ale ještě lidé na živě jsou, kteříž dobře to pamatují, jaká nemalá domluva těm, kteří tu konfessi tiskli, dána byla. Jako i mezi jinými statečnému Michalovi Španovskému z Lysova na J. M. C. poručení skrze vysoceurozeného Vilíma z Rožmbergka v přítomnosti některých jiných osob to se jest stalo. A že takoví exemplářové zapovědlní jsou byli, toho v nich, kdeby tištění byli, dokonce doloženo není.

Načby se pak J. M. C. Maximiliána i hned po zavření sněmu prošli mandátové a poručení, jichžto kopie pod lit. A, B, C se přikládají, vlastně vztahovali, to sami stavové při sobě zdravě uvážiti a poznati mohou.

*) O autentičnosti textu tohoto viz přídavek I. ku konci položený.

Že také oni stavové pod obojí ještě dáleji vedle příkladu sv. Říše, jižto království toto přední úd jest, za potvrzení takové konfessí žádají: když se pilně na pokoj v náboženství popatří, tehdy nenajde se, aby táž konfessí od J. M. C. předkův císařův římských zouplna potvrzena byla. Kdyby tehdy J. M. C. něco takového v království tomto potvrzovati měl, ne malá, ale veliká nepřiležitost by z toho budoucně Jeho Msti vzniknouti mohla.

Item když se dáleji dokládá, že snešení zemské, cedule řezané a jiná v předešlé J. M. C. odpovědi citovaná fundamenta jim stavům a žádosti jejich v nejmenší částce překážeti nemají, a žeby se taková snešení a sněmové i s kompaktáty vyzdvihovati měly: J. M. C. ještě až dosavad porozuměti neráčil, aby taková snešení a sněmové žádosti jejich, nejvíce pak tomu v předmluvě takové konfessí položenému a spolu s těmi z jednoty Bratrské (tak jakž oni se jmenují) učiněnému porovnání (kteréžto však jakéby bylo anebo jakby všickni tři stavové od nich ubezpečení býti mohli, žádná zmínka se nečiní; oni také až dosavad od jich léta 1574 císaři Maximiliánovi podané konfessí od tohoto, cožby tak notorium a makavé bylo, nikdy neodstoupili) naproti se stavěti a čeliti neměly, obzvláštně pak onen léta 1525 držaný sněm, kterýžto, coby vsobě zavíral, příležitosti hodnověrný přípis to obšírněji v známost uvozuje. A žeby takový sněm a snešení i s kompaktáty konec svůj vzítí a přestati měly, ne extendiruje se a nepatří tak daleko ten od nich produčirovaný spečetený sněmovní artikul v létu 1567, kdežto jen se zmínka činí, že kompaktáta z konfirmací privilegium zemského se vypouštějí. Ale to též v témž patrně a světle doloženo jest: „sice jináče, co jest strany dobrého řádu, v náboženství a za příčinou křesťanské víry v království tomto od starodávna buďto skrze sněmy a snešení anebo stará křesťanská nařízení a obyčeje ustanoveno, jako také, co jsou J. Msti králové v Čechách v příčině obecného pokoje a způsobu dobrého nařídili (což jen na smlouvy, aby jedna strana druhou více neplundrovala a nehaněla, vztahovati se nemůže), to aby bez všelijakého přetržení v své podstatě zůstávalo a podle božího slova zachováno bylo.“ A tak J. M. C. že nad křesťanskou vírou pod jednou i pod obojí, tak jakž i s vrchu dotčeno, milostivou a otcovskou ruku držeti chtěti, k nim pak stavům, poddaným svým věrným milým, v té dokonalé naději postaven býti a toho při nich vyhledávati ráčí, aby oni již aspoň jednou k dalšímu sněmovnímu jednání a J. M. C. proposití přistoupili a na milostivou žádost J. M. C. k milostivému zalíbení J. Msti poddanou odpověď dali. Což výš jmenovaná J. M. C. jim zase císařskou a královskou milostí spomínati a jejich nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstávati chtěti ráčí.

K této J. M. C. třetí resoluci neboližto odpovědi následující koncept připojen jest.

Tato pamět pro budoucí čas se poznamenává, co se l. 1562 v ten pondělí po sv. Jeronýmu zběhlo.

J. Mst nejjasnější, nejnepřemoženější kníže a pán, pán Ferdinand, římský císař, též Uherský a Český král, naddotčeného dne z Prahy do Frankfurtu odjíždějice, ráčil jest před sebe do pokoje svého na hradě pražském pana Jana z Waldštejna, nejvyššího sudího království českého, a pana Buriánu Trčku, téhož království podkomořího, povolati, s kterýmiž také pan Jindřich z Waldštejna předstoupil. K nimžto J. M. C. takto promluvití ráčil: Že jest, ráčil Pražanům poručiti administratory pod obojí publikovati, jako také konsistoř obnoviti, tak jakž oni o tom jminulých dnův v spisu svém i oznamovali. Přitom J. M. C. také toto doložiti ráčil, že jinou osobu k administrátorství zvoliti, jako i také dvě nebo tři osoby k vyplnění konsistoře z prostředků těch, kteříž od stavův zvoleni byli, přidati ráčil. Nadčímž že milostivou svou ruku držeti a to poručiti ráčí, aby v nepřítomnosti jeho

k arciknížatům v potřebách svých se utíkali; neb tak dobře pod obojí jako i pod jednou v své lásce a ochraně zdržovati ráčí.

Načež od pana Jana z Waldštejna, nejvyššího sudího království českého, odpovědino bylo: Předně že J. M. C. poníženě prosí, aby to, což on mluvití bude, milostivě vyslyšeti a přijíti ráčil. Což Bohem osvědčuje, že se vši J. M. C. vůli rád chce poddávati a ani jednoho protivného slova proti J. M. jakožto své v světě nejvyšší vrchnosti mluvití nechce. Však že toho potřeba ukazuje, poněvadž se tuto jiné nej přednější a ještě vyšší vrchnosti, totiž Pána Boha všemohoucího a sv. křesťanského náboženství pod obojí, vedle toho také dobrých pobožných starých řádův dotýče, aby J. M. C. to všecko, což od starodávna bývalo, v známost uvedeno bylo. On že přede všemi to praví, že ten artikul z strany volení administratora vždycky v moci stavův podobojích zůstával, a o kterou osobu se stavové porovnali, to že proměnu nebralo, ale přitom zanecháno bývalo. Čehož mnohé staré paměti, jako sněmové a sjezdy, se vynacházejí, kteřížto s povolením předešlých králův českých svaté paměti držáni bývali. Jakož pak i za času J. M. C. milostivého panování nad námi strana pod obojí při témž zanechána jest. Pročež že J. M. žádá, aby toho, o které osoby páni stavové se porovnali, neměnití, ale dle obyčeje starého při volení těch osob, kteréžby oni J. M. poznamenané podali, milostivě pozůstaviti ráčil.

Načež J. M. císař odpověděti ráčil, že jináče býti nemůže, nežli poněvadž J. M. to již jednou publikovati ráčil, aby ty jisté osoby, kteréž za administrátory jmenovány jsou, těmi zůstaly a byly. Poněvadž pak J. M. zpráva dochází, že volení administratorův předešle v moci stavův zůstávalo, což jestliže stavové při šťastném a brzkém J. M. do tohoto království se navrácení prokáží, tedy J. M. jim připovídati a přísahou se zavazovati ráčí, je stavy přitom zanechati a jim v to nesahati. Tu nejvyšší sudí dáleji repliciroval, že J. M. C. pokorně prosí, aby toho při starobylém obyčeji pozůstaviti a proměňovati neráčil. Pakližby J. M. C. jakožto král a pán něco z mocnosti učiniti chtíti ráčil, že neví, coby proti tomu říci měl; neb že se toliko před J. M. ohlašuje a proti svědomí svému k takové proměně a volení osob jiných mimo hlasy všech tří stavův přivoliti nemůže, a toho také učiniti jemu nenáleží, tak aby stavové pod obojí jemu vinu nedávali, že z starého řádu vystoupil, a ty osoby, kteréž stavům vedle jednomyslného natom jich snešení za administrátory voliti pomáhal, zase změnil a k jinému volení dovolení své dal, žádajíce, aby J. M. C. dáleji mimo tuto jeho protestaci na něho, aby k tomu povoliti měl, nastupovati a jeho nutiti neráčil. Načež J. M. C. po druhé odpověděti ráčil, že to jináč změnití nemůže, než že ti administratorové, kteréž J. M. C. naříditi ráčil, dle rozkazu J. M. publicirování býti mají, o čemž i Pražanům poručeno jest. A však že natom přestati mohou, co jim J. M. připověděti a se přísahou zavázati ráčil, totižto, pokudž prokázáno bude, že takový obyčej od starodávna se zachovával, toho zase při vůli stavův zanechati ráčí.

Při tom také to k oboum arciknížatům a přistojícím synům svým, totiž arciknížeti Ferdinandovi a arciknížeti Karlovi, promluvití ráčil, že i s nimi toho dosvědčuje, pokud oni, pod obojí, to prokáží, že předešle takový obyčej býval a od stavův administratorové se volili, že jich také přitom beze vši překážky zanechati a žádného zmatku jim v tom činiti dopustiti neráčí, ještě toho vysoce potvrzujíce, že se jináče nemá státi a J. M. také nyní jináče učiniti moci neráčí, nýbrž co již publikováno a k místu a konci přivedeno býti má, z své císařské moci poroučejíce, aby se tomu tak zadosti stalo.

Dostavše strana pod obojí tu svrchu psanou odpověď, sešli se u velikém počtu do soudné světnice, kdež katoličtí tolikéž přišli. A nejvyšší pan purgkrabě oznámil, poněvadž ná-

sledujícího dne slavný soud zemský se řídití má, že se sněm do druhého dne odkládá. Po takovém oznámení katoličtí z soudné světnice jsou zase odešli a strana pod obojí dala sobě po dvakrát deklamatorovi na kathedře svrchu psanou J. M. C. odpověď přečísti. Po přečtení bylo od osob mnohých divné reptání, bručení a bouření, pravice, že se s nimi tak mistrně vedle vůle některých málo osob děje. Jiní k tomu vedli, aby víceji v žádné psané odpovědi se nevydávali, nýbrž všickni ouhonem k J. M. C. šli svou stížnost a další potřebu oustně přednesli. Zase naproti tomu jiní k tomu radili, aby ještě jednou nejvyšší pány ouředníky a soudce zemské k J. M. C. za přimluvu žádali, tak aby oni v to se vložice, ten artikul o náboženství věrným prostředkováním svým na místě postavili. Ale větší počet jich naproti tomu tuze na odporu byli, a nikterakž k tomu povoliti nechtěli, nýbrž na tom zůstali, aby jisté osoby k přísazování třetí tripliky proti J. M. C. resolučí nařízeny byly. K čemuž jiní také přistoupili, a tak z společného uvážení k spisování té tripliky z každého stavu osm osob volili, ještě toho dne spolu se sešli a ji spisovali. Na druhý den, sejdouce se strana pod obojí do zelené světnice, k katolickým do kanceláře s takovým vzkázáním vyslali: Poněvadž pánům stavům pod obojí k uvažování některých pilných artikulův strany náboženství v pokoji zeleném jest málo prostranství, že žádají, aby soudu zemského menšího po vyhlášení půhonův až do budoucího soudu letničního odloženo a jim místo v soudné světnici popráno bylo. Načež jim od nejvyššího purkrabího odpověď dána, že vedle žádosti jejich státi se má. Protož strana pod obojí tím raněji sešla se do soudné světnice a tu tripliku spolu mezi sebou uvažovali, zhotovili a sepsali, i ještě toho dne k objednání při J. M. C. audiencí pro své přednesení toho, což bylo sepsáno, ke dvoru J. M. C. vyslali.

Dostali odpověď, že J. M. C. ráčí chtíti jim audiencí dáti; však aby pro ušetření J. M. C. v malém počtu přišli. Z té příčiny volili jsou z prostředku svého 30 osob, a prvé nežli k audiencí šli, vyslali k pánům katolickým do kanceláře české, žádajíce, aby mezi ně do soudné světnice přijíti sobě nestížili. Což když páni katoličtí učinili, tehdy jsou oni skrze pana Štefana Jiřího z Šternbergka promluvití dali, že jsou sobě páni stavové pod obojí ku paměti přivedli, kterak v tomto jich jednání do třikráte na ně své snižené a přátelské žádosti jsou vzložili, aby se za ně k J. M. C., králi a pánu jich nejmilostivějšímu, příkladem slavných pánův předkův svých přimlouvali, aby J. M. C. prohlédnouce k jich všech jakožto každého času věrných a poslušných poddaných ponížené

žádosti, k nim se milostivě nakloniti a pro zachování mezi nimi všemi sv. lásky a křesťanské svornosti, k této žádosti stavův povoliti a konfessí augšpurskou jim potvrditi, konsistoř pak a akademii pražskou dle starobylých dobrých a chvalitebných způsobův, ano také i císařských jim daných milostí v moc a opatrování jejich milostivě uvéstí ráčil. Kterážto jich snižená žádost, jestliže jest při nich své místo obdržela a oni učinili-li jsou k J. M. C. za ně přimluvu, o tom že páni stavové pod obojí věděti nemohou, anobrž jisté zprávy mají, kterak od některých z prostředku jich u vyhledávání jejich, aby té dobré žádostivé odpovědi dostati nemohli, jim se překážka činí, an předešlých časův, když někdy mezi Jich Mstmi králi českými a obcí téhož království nějaké nedorozumění bývalo, tehdy nejvyšší páni úředníci zemští sami od sebe, beze všeho při nich toho vyhledávání, jakožto milovníci a otcové vlasti v to se vkládali a mezi králem a stavy prostředníci bývali. Že se pak toho nyní neděje, velikou nad tím lítost mají. A jakož v té poslední J. M. C. odpovědi slzavě a lítostivě toho doslýchati musili, jak těžce uražení a dotknuti jsou, jakoby byli takoví nějakí zavrželi lidé, na kteréby se právo a zřízení zemské ani přísaha J. M. C. nevztahovala, což sobě za veliké zlehčení a potupení pokládají. Což se J. M. C. králi a pánu jich nejmilostivějšímu dokonce nepřičítá, nežli těm, kteří je k J. Msti donášejí a při spisování a uvažování takových odpovědí přítomni bývají. Protož se jich všickni tři páni stavové pod obojí dotazují a žádají, aby jim na konec světlou odpověď dali, co o nich smýšlejí: drží-li je za ty, kterým dsky zemské svědčí a na které se právo a zřízení zemské i přísaha J. M. C. vztahuje, čili ne? A po domluvení toho dotčený pan z Šternbergka obrátil se ke všem podobojím a učinil na ně dotázku, zdali se znají k té řeči, kterou z jistého snešení a uvážení jich mluvil. Tu se všickni jednostejnými jazyky ohlásili: Přiznáváme, přiznáváme!

I uváživše to páni katoličtí jim zase skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského za odpověď dali a k tomu se přiznali, že ještě až posavad za slušnými příčinami jsou přimluvy z strany jich žádosti k J. M. C. neučinili, poněvadž oni svých věcí ne při nich pod jednou, ale při J. M. C. vyhledávali. Strany pak druhého artikule, kdež strana pod obojí přednáší, žeby v milostivé odpovědi J. M. C. oni za ty lidi, na kteréžby se práva a zřízení zemská, též přísaha J. M. C. vztahovati neměla, pokládáni byli: poněvadž takové věci od nich, nejvyšších úředníkův a soudcův zemských, vykládány býti nemají, ale vlastní osoby J. M. C. se dotýkají, oni také J. M. C. slovům od osob svých žádných vý-

kladův činiti nemohou. Protož aby jich v té příčině při sobě omluvené měli. Však chtějí-li oni při J. M. C. výklad takových slov vyhledávati, že to při vůli jejich zůstává. Po takové odpovědi páni pod obojí zase se do kola sešli a měvše mezi sebou další promluvení, skrze pana z Šternbergka znovu předešlou svou žádost opáčili, oznamující, že jim to nemálo lítostivě přichází, kterak na jich přátelské při nich vyhledávání nikdy žádné místné odpovědi od nich dostati nemohou. Což že na ten čas Pánu Bohu poručiti musejí, zvláště poněvadž se tu velikých věcí dotýče, jakoby na ně, kteří se jednomyslně k té knize a konfessí od nich podané přiznávají, přísaha královská a zřízení zemské vztahovati nemělo, nadčez nic těžšího jim býti nemůže; protož rádi by chtěli věděti, kteříby ti byli a je tak nevázně při J. M. C. ošklivili a donášeli. Z té příčiny že se jich po druhé i po třetí dotazují, zdali je mají za ty, na kteréž se přísaha královská a zřízení zemské vztahuje? Promluvivše páni katoličtí mezi sebou něco málo o to, nejvyšší pan purgkrabě jim zase oznámil, že to při předešlé své odpovědi zůstávají a té naděje jsou, že na ně v těch místech takové nebezpečné otázky činiti nebudou, na kteréž se jim jinší odpovědi dáti netrefí. Než chtějí-li oni buď v té nebo v jiných věcech při J. M. C. co vyhledávati, že to při vůli jejich zůstává. Oni co nejvíce možné bude, že se nechtějí toho dotýkati. Pan z Šternbergka na to odpověděl: Páni stavové pod obojí musejí to již Pánu Bohu poručiti, a co dále z toho pojde, že se uhlídá. K tomu nejvyšší pan purgkrabí řekl: Bohda láska, svornost, dobré srozumění a přátelství mezi pány stavy bude a zůstane. Hrabě Šlik řekl: Pohanům, Turkům dalaby se odpověď, co se o nich smeyšlí, ale my od nich toho dostati nemůžeme. Mezitím když jsou páni katoličtí nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští ven z soudné světnice šli, pan z Šternbergka řekl: Nesprovázejme jich zase. Což se tak stalo; neb sice je obyčejně z soudné světnice až do kanceláře provázeli. Jiní zkřikli: Šelma a zrádce, kdo s nimi půjde! Jiní bručeli: Nechceme je tolikéž za ty držeti, aby jim královská přísaha a zřízení zemské svědčiti mělo! Jiní hlasitě křičeli: Proč jsme to neučinili, jak jsme se byli snesli! Potom se v jistotě přezvědělo, že jich snešení takové bylo, aby je z soudné světnice nepouštěli, až by jim světlou odpověď na tu otázku dali, a kdo ví, coby zlého z toho dále bylo pošlo. Jiní též mnozí vždy po nich všelijak posměšně volali. Oni pak jakoby toho neslyšeli, odtud tiše jsou odešli.

Dostavše potom osoby z prostředku strany pod obojí při J. M. C. audienci, však toliko v počtu 15 osob, vyslané při dodá-

vání jich tripliky oustně skrze pana z Šternbergka přednesli, že J. M. C. pro Pána Boha a jeho veliké milosrdenství ve vší poníženosti prosí, aby jim ráčil milostivou a otcovskou odpověď dáti, a tomu nevěřiti, aby přísaha J. Msti a zřízení zemské na ně se nevztahovalo, ani v tom domnění je stavy pod obojí míti neráčil, jakoby oni nyní něco nového a v tomto království nebývalého při J. M. C. vyhledávali, tak jakž tomu J. M. C. z příležitých spisův a dostatečných důvodův jich obšírně vyrozuměti ráčí. Na takové jich přednesení J. M. C. skrze nejvyššího pana kanceliře za odpověď jim dáti ráčil, že takové jich spisy přehlídnouti, a dále je odpovědi svou zpraviti chtíti ráčí. Po vystoupení týchž vyslaných od J. M. C., pan Štefan z Šternbergka na svou poníženou žádost dostal sám při J. M. C. audienci a jako sám od sebe v největší tejnosti přednesl, že se jemu vidí, kdyby J. M. C. ráčil pánům stavům takovou odpověď dáti, že toho artikule o náboženství až do jiného času a sněmu odkládati a mezi tím pány stavy při tom opatření sněmu léta jminulého 1608 dotud, dokudžby ten artikul do konce na místě postaven nebyl, zouplna zůstavovati ráčí, té naděje on jsouce, že tíž páni stavové s takovou odpovědi spokojeni budou, a k uvažování proposití J. M. C. přistoupí. Na takovou řeč pana Štefana z Šternbergka J. M. C. ráčil jemu za odpověď dáti, že ráčí chtíti na to pomyslit. Výpis též tripliky jest tento.

Triplika Jeho Msti Císaři Rudolfovi od strany pod obojí podaná.

Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný Římský císaři, Uherský a Český králi, pane náš nejmilostivější! Když jsme dnův nyní pojminulých z veliké a vysoce důležité potřeby své V. C. M. naši další poníženou a poddanou žádost v příčině předního artikule o náboženství (kterýž podle předešlého V. C. M. se všemi třemi stavy toho království učiněného suémovního zůstání nyní při tomto sněmě přede všemi jinými věcmi zavřín, na místě a konci postaven býti má) v spisu našem poníženě podali, za potvrzení konfessí naší české, konsistoře a akademie pražské nám v opatrování naše uvedení poddaně prosili a přitom mocnými důvody to dostatečně ukázali, že to, čeho my při V. C. M. ve vší poníženosti vyhledáváme, proti povinnosti a přísaze V. C. M. není, nýbrž že žádost naše jest křesťanská: očekávajíce na to všecko od V. C. M. milostivé a potěšitelné odpovědi, tu jest nám v středu nyní pojminulou od V. C. M. odpověď v spisu do sněmu odeslána, v kteréž se nám mimo všecku naději naší jménem V. C. M. oznamuje, že V. C. M. toho artikule o náboženství do jiného sněmu obecného odkládati ráčíte, a také aby na dotčený od nás stavův V. C. M. podaný poslední spis nynějšího času odpověď dána býti měla, toho že V. C. M. za potřebu uznávati neráčíte, s tou milostivou žádostí, abychom již k uvažování artikulův v proposití V. C. M. obsažených bez dalšího prodlení přistoupili, jakž táž odpověď to v sobě šíře zavírá. I nejmilostivější císaři, králi a pane náš! převelice jsme nad tím zarmoucení, že až posavad žádného povolení v naší slušné žádosti a opatření toho, čehož se vší ponížeností hledáme, od V. C. M. jsme nedostali, nýbrž k největšímu našemu a našich ponížených žádostí snížení, toho všeho,

což jsme před tímto spisem V. C. M. s mnohými pilnými a potřebnými důvody i s znamenitými příčinami přednesli, mlčením se pomíjí, nato žádné odpovědi se nedává, ani příčiny žádné, proč bychom žádosti naší užiti nemohli, se neoznamuje. A nadto výš o tom, ráčíte-li V. M. C. tu milostivou záměru, v této poslední odpovědi V. C. M. doloženou, že nás strauu pod obojí vedle přísahy a povinnosti své „mimo náležitost“ utiskovati dopustiti neráčíte, na nás všechny tři stavy tohoto království, kteříž se k té konfessi hlásíme, a náboženství naše křesťanské obraceti, patrně a zjevně se neoznamuje, žádného opatření, v čem dotčení jsme, se nečiní, nýbrž tou výminkou „mimo náležitost“ v též odpovědi doloženou, že nás utiskovati dopouštěti neráčíte: otvírá se proti nám cesta, aby strana odporná všechny ty útky jako kdy prvé, i ještě větší, nám činiti mohla. Kterážby nikdy zato neměla, aby to „mimo náležitost“ bylo, než všechno, cožby k našemu svědomí, duši i tělu, škodlivého a stížného bylo, by schvalovala a za „náležitost“ to pokládala. A čemuby se jinému těmi příkořími, nám činěnými a již prvé V. C. M. v známost uvedenými, směřovalo a schylovalo, jinak tomu rozuměti nemůžeme, nežli k tomu, aby ze všeho našeho náboženství pod obojí sjeti, strana pod obojí, kteříž se tou konfessi spravujeme, z tohoto království těmi všemi prostředky vytisknuta býti, větší díl země cizozemci a jinými národy proti mnohým svobodám a obdarováním, právům a zřízení zemskému tohoto království osazena, a stavové tím způsobem s manželkami, dítkami i lidmi poddanými svými v nebezpečnosti životův i statečků svých zůstávati musili. Toho také, aby se tu jaké tak veliké a znamenité věci, kterážby dalšího pilného uvážení potřebovala a prvé dostatečně uvážena, V. C. M. již dávno přednešena, i do sněmu léta pojminulého 1608 držaného, jako i ve dsky zemské vložena nebyla, dotýkati mělo, nepoznáváme. Neb jest to již tím sněmem jminulým v přítomnosti pánův stavův pod jednou tehdaž, když ten i jiní obecní artikuly ode všech tří stavův společně V. C. M. podáni byli, a již mnozí hned téhož sněmu k svému vyřízení přišli, utvrzeno, a tak s V. C. M. a s stavy zavřino, že, ač má býti k tomu artikuli při budoucím obecním sněmě (chtělby kdo z stavův) promlouváno: však stojí zejména tak, aby to proti jistému resoluční V. C. M. a jistému o to stavův snešení nebylo. A aby buď na onen čas při sněmu jminulém anebo také tohoto sněmu až posavad páni stavové pod jednou proti nám jaké slušné příčiny, proč bychom žádosti naší spravedlivě užiti nemohli, zjevně předkládati měli, o tom nevíme. Že pak nám v tomto artikuli k žádnému odkladu do jiného obecného sněmu z velikých a důležitých níže položených příčin přistupovati a dříve, nežli tento artikul o náboženství vyřízen a na místě postaven a od V. C. M. potvrzen bude, na další proposici sněmovní nastupovati možné není, toho V. C. M. ve vši poníženosti předkládáme příčiny tyto:

Předně. Že sněmem, léta pojminulého 1608 od V. C. M. se všemi třemi stavy tohoto království zavřeným a ve dsky zemské vloženým, my stavové pod obojí takto dostatečně opatření jsme: „Jestli žeby při tomto sněmě to na místě z strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy že my stavové pod obojí nemáme býti povinni k žádným artikulům, cožby tak v proposici od V. C. M. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati, leč prvé strany toho artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno bude“, jakž též opatření sněmovní jako i mandátové od V. C. M. na onen čas v příčině odkladu téhož sněmu obecného k svatému Martinu téhož léta 1608 terminovaného vyšli, anobrž i proposici k tomuto sněmu od V. C. M. nám stavům a sněmu odeslaná (což oboje se na též předešlé snešení sněmovní vztahuje) plněji svědčí.

Od kteréhožto sněmovního snešení a opatření našeho, kteréž nám tím sněmem a od vlastní osoby V. C. M. se všemi třemi stavy tohoto království učiněna jest, nám odstupovati, od něho upouštěti aneb je v něčem měniti a rušiti možné není. A my jsme se toho nikdy nenadáli, aby kdo měl V. C. M.

k změnění toho raditi. V čemž ženás při sobě, že k takovému odkladu přistoupiti nemůžeme, milostivě omluvna jmiti a nás při témž předešlém sněmovním sněžení a zůstání zouplna zůstaviti ráčíte, té jsme k V. C. M. ponížené naděje.

Druh é. Kdyby proti dotčenému předešlému sněmovnímu sněžení tato věc bez vyřízení a na místě a konci postavení do jiného času odložena býti měla, tehdy my všickni tři stavové pod obojí k též konfessi naší se přiznávající — příčinou těch, kteříž nám v žádosti naší pobožné při V. C. M. překázejí a V. C. M. s námi stavy pod obojí v nějaké nesrozumění (čehož nás Pán Bůh uchová a jim toho dopustiti neráčí) uvésti usilují (jimž však od nás žádné překážky nikdy se nečinilo, ani budoucně činiti nebude) — u velikém nebezpečenství v té důtce na svědomí a poctivosti naše se vztahující zůstávati bychom musili, proto že skrze ten artikul v předešlé odpovědi V. C. M. doložený: „zdaž se zřízení zemské a povinnost V. C. M. na túž konfessi vztahuje neb nevztahuje, že to při předešlé odpovědi (kteráž před tím na to vztažena byla, že žádost naše proti povinnosti, svědomí a přísaze V. C. M. a zřízení zemskému jest) zůstavovati ráčíte“ žádného opatření jsme nedostali; ani když jsme teď posléze V. C. M. za to poníženě prosili, abyste se příkladem slavné a svaté paměti císaře Maximiliána, pána otce V. C. M. nejmilejšího, k nám věrným poddaným svým v tom, — ráčíte-li V. C. M. nás všecky tři stavy pod obojí, kteříž se k též konfessi společně přiznáváme, za ty své věrné poddané pod milostivou ochranu V. C. M. příslušející, na kteréž se zřízení zemské i povinnost V. C. M. vztahuje, jmiti, milostivě a světle ohlásiti a nás proti takovým důtkám od strany odporné činěným dostatečně opatřiti ráčiti — nám až posavad od V. C. M. žádná odpověď, kterouž bychom před tím nebezpečenstvím opatření býti mohli, dána není. A tak nemohouce my s poctivostmi, životy, statky, manželkami a dětmi našimi v takovém nějakém přikrytém nebezpečenství, kteréžby pod tím odkladem nás potkatí mohlo, zůstávati, i za tou druhou příčinou nám možné a bezpečné není, k odkladu toho artikule přistupovati.

Třetí. Kdybychom toho, k čemuž při jminulém sněmě od V. C. M. milostivě povoleno máme, sobě tak málo vážiti, od toho upouštěti, k nějakému odkladu přistupovati a dřív, nežli tento artikul vyřízen a utvrzen bude, v jiných artikulech na propositi sněmovní nastupovati měli: tím bychom na sebe to pronésti musili, že od konfessi a vyznání víry naší křesťanské i od poznalé pravdy odstupujeme. Čímž jaký těžký hřích bychom u sebe uvedli a jakož předně Pána Boha, jehož se tu cti a slávy dotýče, též duše a svědomí naše vysoce urazili, ale také všech křesťanských národův (kteříž z osvícení a milosrdenství božího téhož náboženství našeho křesťanského pod obojí jsou a sobě to v svaté římské říši od J. M. předešlých římských císařův až i od V. C. M. ujistěno a povoleno mají, i také též náboženství své v sv. říši i v jiných křesťanských královstvích a zemích pokojně provozují) k velikému posměchu a pohanění, jsouce toto království svobodné a přední úd říše, přijíti musili. Čehož že nám učiniti, víry naší křesťanské zapíráti, Pána Boha stvořitele svého, duši a svědomí své tím urážeti a takovou potupu na sebe i všecky potomky své uvozovati možné ani náležité není, tomu V. C. M. nejmilostivěji sami dobře rozuměti moci ráčíte, aniž se nenadějeme, abyste V. C. M. na nás a tento slavný národ český, jakožto V. C. M. vždycky věrné, stálé a poslušné poddané, to uvésti dopustiti míti ráčili; neb jsme k tomu nikdá příčiny žádné nedali a bohda nedáme. Nýbrž jak věrně a stále bez litování našeho jmění a vlastních životův po mnohá léta za šťastného V. C. M. nad námi kralování jsme V. C. M. i s předky svými do vylití krve jich sloužili a mimo jiné země V. C. M. veliké pomoci činili a přede všemi nepřátely obhajovati pomáhali, toho V. C. M. sami dobře povědomi býti ráčíte, a sám skutek a pravda svědectví mocné vydává. A příčiny jako i překážky žádné před rukami není, proč bychom my téhož, čehož jest se od slavných předků V. C. M. i od V. C. M. v svaté

říši jiným udělilo, také účastní býti neměli, anebo pročby nejméně žádost naše křesťanská proti povinnosti V. C. M. neb zřízení zemskému býti měla. A ač sobě z židův, kteříž se na každý den Synu božímu a Spasiteli našemu jakož i blahoslavené Panně Marii hrozně rouhají, žádného příkladu bráti nechceme: však to jest jisté, že sobě od V. C. M. nato, aby své židovské náboženství zde v tomto království provozovati a školy k tomu vystavěti mohli, obzvláštní povolení, privilegia a obdarování daná mají a toho svobodně užívají. A když taková židům daná privilegia a obdarování vycházela, žádný toho V. C. M. nepravil, žeby to proti svědomí a povinnosti V. C. M. neb zřízení zemskému býti mělo. I proč bychom my, kteříž jsme křesťané ve jméno svaté Trojice pokřtěni, žádosti naší křesťanské užiti neměli, to věděti nemůžeme. Podle čehož pak žádost naše křesťanská jest slušná a spravedlivá, a V. C. M. beze všeho dalšího rozmyšlení k milostivému naplnění dobře možná. To jsme V. C. M. již předešle dostatečně ve vsí poníženosti přednesli, čímž nyní, potahujice se na to, což jsme již prvé podali, V. C. M. zanášeti pomíjíme. Než poněvadž toliko z těch svrchu v kratičkosti připomenutých příčin, tomu milostivě vyrozuměti moci ráčíte, že nám není možné, chvalitebné ani bezpečné, od toho opatření sněmovního, kteréž se jest od V. C. M. léta pojminulého 1608 stalo, upouštěti, a dříve, než-li tento artikul, pro kterýž předně a nejvíce tento sněm obecný od V. C. M. jest rozepsán, k svému zavření a utvrzení přijde, na proposici sněmovní nastupovati: z těch příčin V. C. M. ve vsí poníženosti prositi nepřestáváme, že nás v tom, že k takovému do jinšího obecního sněmu téhož artikule odložení přistupovati nemůžeme, při sobě milostivě omluvna jmíti, a nejprvé naši poníženou prosbu a křesťanskou žádost v těch všech artikulech, jakž v sněmu pojminulém léta 1608 držaném, i v těch V. C. M. tohoto sněmu od nás podávaných ponížených prosbách obsaženo jest, milostivě dskami zemskými potvrditi a nás v své milostivé ochraně chovati ráčíte.

Což když se stane, chceme ihned rádi se vsí ochotností na proposici sněmovní nastoupiti, ji uvažovati a všecko, což nám nejvýš možného bude, jakož jsme pak to vždycky činili, ještě činiti. Nebo, nejmilostivější císaři, králi a pane! kdyby se tento sněm bez vyřízení toho artikule o náboženství rozjítí měl (čemuž bychom my jistě neradi byli), ohlašujeme se v tom před Pánem Bohem a V. C. M. i vším světem, žeby se to vinou naší nestalo, než vlastně a spravedlivě těm, kteříž V. C. M. v té věci jinak, než-li náleží, zpravují, a ve vsí této věci ne tak V. C. M. a tuto milou vlast, jako jiného někoho pro jakékoliv příčiny respektují, přičteno by býti muselo, ješto k čemu jsou ti, kdož jsou kdy V. C. M. proti straně pod obojí takové rady dávali a jménem V. C. M. lidi při náboženství a svědomí jich utiskovali, přivedli a o jaké země V. C. M. připravili, to jest téměř všemu světu známo a tomuto království k nemalému zmenšení. My pak nemohouce již pro mnohé a veliké příčiny zde déle zůstávati, bychom se rozjeti a toho všeho tak pokojně, jakž nám toho týž sněm léta 1608 propůjčuje, — (kteréhožto artikule výpis z desk zpečetěný V. C. M. poníženě podáváme a kterýž se zjevně na to vztahuje, že mezitím, dokudžby koliv to tak na sněmě obecním z strany tohoto artikule o náboženství se nevykonalo, k místu a konci všeho toho nepřivedlo: tehdy že, podle milostivého V. C. M. skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského na obecním tom sněmě oznámení, my ze všech tří stavův pod obojí, též i pod jednou způsobou přijímající, jeden každý, žádného nevyměňujice, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního žádnými poručeními a jakýmkoliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování býti nemáme; nýbrž my stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně, majíce sobě týmž předešlým sněmem k tomu povoleno, provozovati máme a můžeme), — toho přitom zůstaviti musili. A jsme k V. C. M. té ponížené naděje, že žádnému z nás ze všech tří stavův tohoto království, k též konfessi a víře

sv. křesťanské v ní zavřené se přiznávající, žádné překážky neb utiskování při náboženství jeho činiti dopouštěti, ani žádnému jinému tohoto sněmu, prvé nežli vedle znění předešlého sněmovního snešení tento artikul dokonale na místě a na konci postaven bude, zavíratí, a na nás stranu pod obojí proti témuž opatření našemu něco svolovati dopouštěti ráčíte; neb by to zjevně na protržení téhož předešlého sněmu od V. C. M. se všemi třemi stavy tohoto království zavřenému býti muselo, a my bychom tomu dosti činiti povinni nebyli. Nýbrž abychom vždy naše poddané poslušenství více dokázali, tehdy nechceme přestávati Pána Boha za to prositi, aby ráčil srdce V. C. M. tak spravovati a i k nám nakloňovati, abychom v naší křesťanské žádosti nejmilostivěji, uslyšáni býti mohli. A na důvod našeho poslušenství chtěli bychom se také o takové přímluvy starati, kteréž V. C. M. milé a příjemné budou. Ale my jakž předešle tak i nyní důvěřující se velikým a slavným slovům V. C. M. sněmem utvrzeným, očekáváme od V. C. M. ve vši poníženosti toho, že nás všechny tři stavy tohoto království českého, kteříž se všickni k též konfessi přiznáváme a na kteréž se předešlý sněm a to opatření V. C. M. vztahuje, nyní milostivou císařskou, královskou a otcovskou odpovědí potěšiti k žádosti naší povolití, ji potvrditi a vždycky naším nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstati ráčíte. Datum ponížené omluvy a žádosti v sobotu po neděli postní Reminiscere léta šestnáctistého devátého.

V. C. M.

věrní a poslušní poddaní

páni, rytířstvo, Pražané z obce i jiní vyslaní z měst království českého, všickni tři stavové, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, nyní při sněmu obecném na hradě pražském pospolu shromáždění.

Stavové pod obojí k této replice přiložili allegáty a artikul o náboženství z sněmu l. 1608, na který se v tomto spisu potahuje. Ale poněvadž týž artikul nahoře (kdež se vypisuje, co jest téhož l. 1608 v příčině náboženství se dalo, str. 168) jest položen, neuznávala se potřeba toho býti, aby výpis téhož artikule měl tuto znovu kladen býti. Bude-li čtenář chtíti znovu jej sobě opáčiti, majíce jej nahoře, bude jej moci přečísti.

Po oddání pak J. M. C. od strany pod obojí svrchu psané tripliky J. M. C. ráčil nejvyššímu pánu kanclíři poručiti, aby to oustné přednesení pana Štefana z Šternbergka nejvyšším pánům úředníkům zemským katolickým k uvážení a dobrému zdání přednesl. Což se tak stalo, a oni hned na druhý den v neděli druhou postní Reminiscere ranním jitrom jsou se do kanceláře české sešli a to uvážili. I vidělo se některým, pokudž všeckny aneb přední osoby z strany pod obojí k tomu zdání a přednesení pana Štefana z Šternbergka povolují a přistupují, rozvažujíc již tehdejší nebezpečné časy, aby J. M. C. tolikéž k takovému odkladu, nejmenujíce však žádný jistý čas, než kdykolivěk J. M. C. vůle a příležitost by byla, milostivě povolití ráčil z příčin těchto: Nejprvé poněvadž předešle za času slavné paměti J. M. C. Maximiliana také týž artikul po třikrát k odkladu přišel a vždycky k tomu prohlídáno a vedeno bylo, aby to na takových odkladech zůstávalo. Druhé poněvadž takového odkladu páni stavové pod obojí sami od

sebe vyhledávají; k čemuž jest nikdy žádné skoro naděje nebylo. Třetí že tím odkladem nic povoleno ani potvrzeno nebude, než ten artikul v tom způsobu, jako v sněmu leta 1575 až posavad zůstával, zůstávati bude. Však to aby dostatečně opatřeno bylo, aby mezitím obě strany pod jednou i pod obojí jedna druhou neutiskovala, netupila, ani v ničemž neubližovala. Též aby žádná zmínka strany augšpurské konfessí v tom odkladu se nečinila, nic nového povoleno nebylo a žádného zkrácení katolické religii pod jednou se nedálo. Zatím pak pod takovým odkladem žeby J. M. C. ráčil moci přezvědět i lepší jistotu mít, jakby se ti, kteří z jednoty Bratrské jsou, s těmi, kteří se k té konfessí přiznávají, v kostelích, školách a v jiných řádích srovnávali. Což kdyby se pod tím odkladem v skutku našlo, že v náboženství sjednoceni nejsou, tehdyby potom J. M. C. tím lepší příčinu mít ráčil, jim to předeštíti a proti nim se postaviti. Na ty pak spisy, které oni stavové pod obojí J. M. C. podali, ráčil by moci J. M. C. jim takovou odpověď dáti: Ačkoliv by J. M. C. dobře věděti ráčil, jakou odpověď je na ty spisy zpraviti, však poněvadž ta věc k odkladu přichází, že budoucně ráčí věděti, jak se k nim v tom zachovati. Dále také ti, kteří se k tomu přimlouvali, toho dotkli: I pokudžby (prey) J. M. C. při předešlých svých odpovědích toho zanechati a k tomu odkladu povolití chtíti neráčil, žeby z toho třebas i to následovati mohlo, žeby se stavové pod obojí podle jich protestací, kterouž v tomto spisu J. M. C. podaném činí, ihned z Prahy rozjeli, proposicí sněmovní neuvážili a žádné svolení berně kontribucí J. M. C. neučinili, a tak žeby z toho i jiné mnohé nepřiležitosti pojíti mohly. Naposledy i to doložili, že jich zdání jest, aby J. M. C. takovou odpověď jim stavům pod obojí toliko oustně dáti ráčil. A jestliby ji v spisu žádali, aby se to, co nejkratčeji býti může, učinilo. Naproti tomu někteří horlivější katolíci s tou přimluvou se nesnášeli, než vidělo se jim vždy na této podstatě zdání své založiti, že osobám světským k žádným proměnám a povolováním ve věcech víry a náboženství se dotýkajících raditi nenáleží, než lidem duchovním že to vlastně přísluší, kterýchž oni v těch věcech poslouchati mají. Však podle milostivého J. M. C. poručení (vyhrazující vysoce v tom zdravější soud a zdání osob duchovních) že na tento způsob zdání své dávají: Poněvadž J. M. C. jakožto král český ten artikul o náboženství v nejposlednější odpovědi své straně pod obojí v spisu i oustně dané již dosti dobře a dokonale zavříti a k svému konci přivésti ráčil, tehdy aby J. M. C. při takové na konec dané odpovědi a resoluci své toho všeho milostivě zanechati ráčil; obzvláště za tou příčinou, že jest při jminulém

sněmě v tom artikuli o náboženství s tím interim příliš daleko přišlo a zavedeno bylo, tak že, kdyby nyní přitom zanecháno býti mělo, tehdy by více opět dostali, nežli kdyby podle jich žádosti in specie augšpurskou konfessí měli a jim dovolena byla. K tomu též to přistupuje, poněvadž toto podání od nich, strany pod obojí, pochází, tím u větší podezřelosti býti má, že k dobrému a rozšíření sekty jich, naproti pak tomu k velikému ublížení a potlačení víry svaté pravé katolické přichází. Dáleji že jakáž takáž naděje býti může, že páni pod obojí, kteří vždyckny za rozumné a dobrého svědomí i také J. M. C. věrné a poslušné poddané držání býti chtějí, v té věci sobě lépe rozmyslí, vzhledajíce, že J. M. C. proti své přísaze a svědomí v tom artikuli o náboženství dáleji kráčetí a povolovati moci neráčí. Oni tolikéž rozpomenouce se na to, „Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris, nec ab alio petas: Čeho sám míti nechceš, toho jinému nečiň, ani od něho nežádej,“ zanechajíce dalšího rozmýšlení, netoliko odsud se nerozjedou, nýbrž s takovou spravedlivou a milostivou J. M. C. resolucí slušně spokojeni jsouce, spolu s nimi, katolickými pod jednou, k uvažování artikulův v proposici J. M. C. obsažených přistoupí a ve všem podle nejvyšší možnosti se zachovají. Vedle toho a naposledy svrchu psaní nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí na tom se jednomyslně snesli, aby ta rozdílná jich zdání v jazyku německém v spis uvedena a J. M. C. k milostivé resoluci podána byla.

Mezi tím nacházeli se v městech pražských J. Msti krále uherského a téhož království páni poslové, kteří potřebu svou všem pánům stavům království českého v plném sněmě přednésti žádali, a nemohše přístupu dostati, stížný memoriál podali a v něm sobě stěžovali, že proti všech jiných království a zemí obyčeji oni až posavad do sněmu připuštění býti a poselství svého přednésti nemohli; neb ačkoli v jiných královstvích a zemích při obecných sněmích častokráte pilné a veliké věci uvažovány bývají, však nicméně, když poslové z jiných krajin příjiždějí, tehdy nedajíce domácím věcem sobě překážeti, je volně vyslýchají. Protož oni nemohouce proti všem jiných zemí způsobu tu toho užiti, žeby nemohli dále se v městech pražských zdržovati, než s takovou svou stížností k J. Msti králi a pánu svému a ku pánům stavům téhož království uherského se navrátiti. Nicméně vždy ještě žádají, aby co nejdříve připuštění býti a audienci při páních stavích dostati mohli; nebo kdyby se toho nestalo, k jakému by nedorozumění přijíti mohlo, že k uvážení jich to připouštějí. Nejvyšší pan purgkrabě tuto stížnost všem pánům stavům v sněmě přednesl. Strana pod obojí skrze pana Štefana

Jiřího z Šternbergka za odpověď dala, že jsou oni již prvé mezi sebou o tom své promluvení měli a při předešlé odpovědi v též věci týmž pánům posílám od nich dané toho zanechávají, totižto, pokud z strany toho artikule o náboženství na místě postaveno nebude, že k žádnému jinému uvažování přistoupiti nemohou. A tak bez dalšího uvažování sněm do druhého dne byl odložen. Než když jsou se nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí zase do kanceláře navrátili, tehdy bylo jim ode dvora J. M. C. vzkázáno, aby se nahoru najíti dali. Kdež přijdouce, bylo jim J. M. C. milostivé poručení v známost uvedeno, že J. M. C. to druhé dobré zdání menšího počtu katolických ráčí sobě milostivě oblibovati, tak aby tím dříve co nejkratčeji v spis uvedeno bylo a straně pod obojí taková resolucí J. M. C. dodána býti mohla. Ti pak páni katoličtí, kteří z prvního zdání byli, velmi nerádi takové J. M. C. resolucí vyrozuměli, pravíce, že v jistotě vědí, že strana pod obojí s takovou resolucí hrubě zle spokojena bude, a že jest se obávati, aby podle své protestací beze všeho dalšího uvážení odtud z Prahy se nerozjeli, a co dále nebezpečného z toho pojde, že se to brzy pozná. Tolikéž i to k tomu přistupuje, že psaní z Rakous přišly, kterak od J. Msti krále uherského pánům stavům arciknížetství dolejších Rakous všecko dle žádosti jich v náboženství povoleno jest. Což tím větší příčinu dá, že strana pod obojí v Čechách tím více nato tisknouti bude, aby jim od J. M. C., vedle zdání druhých katolických tak vše odepříno nebylo; pročez že se jim vidí, aby J. M. C. straně pod obojí vedle jich zdání (které jsou také v jistý spis uvedli) odpověď dána byla. Ale tito druzí zase proti tomu pravili, jestli že se jim taková odpověď dá, že žádná pochybnost není, aby strana pod obojí s tím dobře spokojena býti neměla, poněvadž tím interim a jminulého sněmu opatřením ke všem sektám svoboda se dává, což víře katolické nemůže než velice škodné býti; a katolickým zvláště světským nenáleží se k tomu, aby se státi mohlo, přimlouvati. Pokudž jest v dolejších Rakousích od J. Msti krále uherského k něčemu zlému a víře katolické škodlivému povoleno, z toho nenásleduje, aby J. M. C. ráčil míti v království českém také tomu povoliti. Pročez že se jim vidí za nejlepší býti, aby J. M. C. beze všech dalších odkladův a ukazování do jiného sněmu při poslední straně pod obojí odpovědi dání a milostivé resolucí své ráčil toho zanechat, totiž že J. M. C. beze všech dalších odkladův a ukazování do jiného sněmu při poslední své resolucí prvnější ten artikul o náboženství již tak na místě a konci postavovati a tím milostivě zavíráti ráčí. Sice jak strana pod obojí to spatří, že J. M. C. neráčí

stále při té již prvé v též věci dané resolucí své zůstavovati, tehdy také na mále nepřestanou, ale větší zaneprázdnění skrze to J. M. C. pojde. Když pak J. M. C. při té již dané resolucí své to milostivě zůstaviti ráčí (když by i k tomu přišlo, žeby strana pod obojí s tím spokojena nebyla) tehdy J. M. C. při svém dobrém svědomí a při slavné reputaci své zůstanouce, i kdykoli život svůj dokonajíce, ráčí po sobě dobrou a vzáctnou nikdy neumírající památku zůstaviti, a mnohem slavněji bude, nežli aby J. M. C. v své předešlé spravedlivé resolucí ráčil se miti co nejméně proměnití a něco uleviti, v čemž by oni potomně spokojeni nebyli. I byli ty rozdílné zdání J. M. C. přednešeny. Kdež J. M. C. ráčil poručiti, aby ta odpověď tak sepsána byla, aby nic na ujmu víry katolické nebylo; tolikéž aby strana pod obojí žádné slušné příčiny vedle protestací své postupovati neměla. A byl k tomu nařízen jeden J. M. C. tejný sekretář, aby tůž odpověď v jazyku německém sepsal, kterážto byla od J. M. C. approbována, a potomně na česko předložena. Však J. M. C. ráčil více nežli za týden prodletí, než taková odpověď stavům pod obojí dána byla. Mezitím stavové pod obojí se resolvirovali, pana Štefana a Jiřího z Šternbergka v přednášení J. M. C. věcí svých víceji neužívati.

Vyrozumělo se, že ti přední z strany pod obojí toho se dověděli, že týž pan z Šternbergka J. M. C. ad partem přednášel způsob, jak by J. M. C. měl stavy pod obojí odpovědí odbyti, totiž aby to odložil a při tom artikuli o náboženství léta 1608 zanechatí ráčil. Kterýžto způsob jim se nelíbil a že za tou příčinou jeho v svých přednášeních víceji užívati nechtěli. Z čehož jest znáti, kdyby byl J. M. C. proti svědomí svému ráčil chtíti postupovati a odpověď svou vedle zdání těch pod jednou, kteří k tomu způsobu odpovědi a resolucí J. M. C. radili, dáti, že by nebylo tím nic způsobeno. Neb ti z jednoty Bratrské chtěli své předsevzetí k fedrunku svého náboženství zouplna vésti, a spolčivše se s jinými pod obojí oni již původové, řiditelové a vůdcové těch všech neřestí byli. Dožádali se pana Joachima Ondřeje hraběte Šlika. Což téhož pána z Šternbergka hrubě mrzelo, jakoby se jemu strana pod obojí nedůvěřovala, anby jejich věci J. M. C. dobře a upřímně přednáseti neměl; pročez nedal se víceji nahoru mezi ně nacházeti. Ale oni z prostředku svého 6 osob k němu vyslali, jeho požádavše, aby mezi ně nahoru přijel a jejich křesťanské jednání k skončení přivesti nápomocen byl. Na kteréžto vzkázání za odpověď dal, že se mezi ně pro nedostatek zdraví svého najíti dáti nemůže, a kdyby i zdrav byl, žeby toho neučinil, proto že za upřímnou práci svou divně vykládán jest a zato žádného poděkování nedostal. Však oni

s tím nechtěli se spokojiti, vždy pana Štefana Jiřího z Šternbergka k tomu vedouce, aby se od nich neodtrhoval.

A jednoho dne poslali k němu do jeho domu s jistými dotázkami: Nejprvé, zná-li se k těm všem věcem a žádostem spisovaným, jichž on sám počátek i v prostředku jednání toho předním řiditelem byl, a to vše korigovati pomáhal. Za druhé, chce-li s nimi v tom setrvati, vždy žádajíce, aby se mezi ně najíti dal. Pakliže nechce, tehdy aby jim příčiny toho oznámil a věci za sebou zanechané a svěřené jim navrátil a odevzdal. Dal vyslaným odpověď: Co se jeho s nimi setrvání i také známosti spasení jeho dotýče, že on ví, jak jest vyučen, v tom že chce setrvati. Příčina pak, pročby mezi ně se najíti dáti nechtěl a nemohl, jest tato: že jest porozuměl, an od některých z pánův pod obojí zle vykládán jest, jakoby se při té direkcí zle choval, a prvé nežli mu o tom v známost uvedli, tehdy že jsou k přednášení svých věcí jiného zvolili, za kteroužto příčinou se zapřísahl, že v té věci dáleji a více pracovati nechce. K tomu také i toto přistupuje, že velice nebezpečná věc jest, s J. M. C. králem a pánem svým v takové odpory se vydávati. On pak dobře již toho jest zkusil a ví, co ty věci s sebou přinášeji; pročez že žádá, aby jej více v té věci, aby mezi ně přicházeti měl, nenutili. Poslal tolikéž vedle těch vyslaných svého služebníka s karnýřem, v němž věci strany pod obojí se dotýkající byly, aby je pánům pod obojí v soudné světnici odvedl.

Dáleji jednoho dne vyslala strana pod obojí některé osoby z prostředku svého ku pánům katolickým do kanceláře s tím vzkazáním, že žádají, aby jim vstoupení mezi ně dopřáli, že chtějí žádost svou jim přednésti. Načež oni za odpověď dali, že je rádi uhlídati a vyslyšeti chtějí. Přišli tehdy v tak velikém počtu, že všickni do kanceláře vjíti nemohli. A tu pan z Budova žádost jejich přednášel, totiž: Ačkoli Jich Mstí tejno není, čeho při J. M. C. ve vsí poníženosti vyhledávají, však poněvadž od Jich Mstí žádné místné odpovědi dostati nemohou, an proto již tu v Praze devět týhodnův zůstávati musili: protož že žádají Jich Mstí, aby k tomu vedli, aby jim milostivě od J. M. C. odpověď dána byla. Pakliby se toho nestalo a stavové se rozjeti musili, že se vina toho stavům pod obojí dáti moci nebude. Aníž oni tím vinni býti nechtějí; než ti šami toliko, kteří J. M. C. k těm odkladům vedou a v tom, aby stavové od J. Mstí místné odpovědi nedostali, rozpakují. Potom se svrchu přistojících zeptal, znají-li se k tomu všickni, co od něho mluveno bylo. I odpověděli: Známe, známe! Nato od nejvyššího pana purgkrabího v krátkosti odpovědino, že takové jich ohlášení J. M. C. přednésti chtějí.

Mezitím od J. M. C. vzkázáno pánům stavům pod obojí, aby 12 osob z prostředku svého k J. Msti vyslali. Což když se stalo, J. M. C. jim oustně resolucí svou v jazyku německém (kterouž nejvyšší pan kanclíř na česko tulmačil) v známost uvéstí ráčil. A poněvadž J. M. C. ráčil poručiti, aby všickni nejvyšší úředníci a soudcové zemští jak pod jednou tak i pod obojí ke dvoru J. M. C. do antekomory najíti se dali: když vyslaní od strany pod obojí vystoupili, ráčil J. M. C. tyž nejvyšší pány úředníky a soudce zemské před sebe povolati a milostivě oznámiti, jakou jest resolucí vyslaným od strany pod obojí dáti ráčil, že jest to v spis uvedeno. Kterýžto spis nejvyššímu panu purgkrabímu podán, tak aby též J. M. C. resolucí všem třem stavům království českého zjevně v známost uvedl. A dále že J. M. C. je milostivě napominati ráčí, aby jak jménem J. M. C. tak sami od sebe je k tomu vedli, aby bez dalších odkladův k uvažování jiných artikulův v proposití J. M. C. doložených přistoupili, a že J. M. C. jak nad pod jednou tak i nad pod obojí stranou chce vždyckny milostivou ruku držeti a je chrániti, aby se na to bezpečili. Kteréžto J. M. C. promluvení v jazyku německém učiněné nejvyšší pan kanclíř království českého tulmačil. Načež nejvyšší pan purgkrabě na místě jich všech v jazyku českém za odpověď dal, že vedle J. M. C. milostivého poručení tak se poslušně zachovati a od osob svých podle nejvyšší možnosti, aby J. M. C. milostivá vůle naplněna býti mohla, k tomu se přičiniti chtějí.

Veypis pak té J. M. C. resolucí jest tento:

Poslední J. M. C. resolucí straně pod obojí daná:

Spisu nejposléze Mně od stavův pod obojí přijímajících podanému dosti neobyčejnému, a příčinám, pro které oni odkladu artikule náboženství se dotýkajícího přijíti nemohou, jsem vyrozuměl, a na to jim tuto resolucí činím: Že to při předešlých odpovědích Mých, jim na to daných, zanechávám, a dáleji v tom kráčetí nemohu. A poněvadž jsem po ty všecky časy kralování Mého stavy pod jednou a pod obojí přijímající bez rozdílu a respektu všelijakého při privilegiích, zřízení zemském, právích a spravedlnostech jich zanechal, nebude sobě míti žádný z nich slušně co do mně stěžovati.

A protož všech tří stavův společně napominám a jakožto svých věrných a milých poddaných žádám, poněvadž na artikulích v proposití Mé obsažených, netoliko Mně, ale všemu království tomuto vysoce mnoho (ano i obecně všech dobré) záleží, aby již bez dalšího prodlení k uvažování těchto Mých a pro zachování všech obecného dobrého vysoce potřebných pilných věcí přistoupili a v tom se jakožto věrní stavové a milovníci vlasti své ukázali; nebo pokudž by se toho mimo naději Mou nestalo, bylaby Mně příčina k vzdání sněmu tohoto a rozpuštění stavův odsud dána. Jakž pak to všem třem stavům skrze jisté osoby v známost uvéstí dáti neopominu.

Jeho M. C., vyrozuměvši potomně, že strana pod obojí žádným způsobem se spokojiti a na resolucích a odpovědích J. M. přestati nechce, ráčil poručiti skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského v plném sněmu oznámiti, že J. M. C. neráčí toho oumyslu býti, v další slyšení straně pod obojí o tom artikuli o náboženství se dávat, ani v spisích nic od nich přijímati, nýbrž že sobě od J. M. C. poručeno má, nepřistoupí-li oni ihned k další proposici sněmovní, ten sněm vzdáti a stavy rozpustiti. Nebo že J. M. C. při milostivé poslední resoluci a odpovědi své dané toho zouplna zůstavovati a rozepsání jiného sněmu do dalšího času odkládati ráčí. Strana pod obojí vyrozuměvši tomu oznámení, žádala, aby jí dopřáno bylo, jeden nebo dva dni, aby to mohla mezi sebou uvážiti a J. M. C. poníženou svou odpověď nato dáti. Ale nejvyšší pan purgkrabě se vymlouval, že z milostivého J. M. C. poručení nemůže vykračovati, nicméně v té naději, že se tak poslušně zachovají a k dalšímu uvážení proposicí přistoupí, že jim odkladu popřeje až do druhého dne z rána k 9. hodině. Na druhý den ráno shromáždivše se strana pod obojí v soudné světnici k 9. hodině, poslala do kanceláře a se vymlouvala, že jim není možné k té hodině hotovu býti. Až teprva s poledne vzkázala, že jest již hotova, žádající, aby J. Msti páni katoličtí pod jednou též do soudné světnice přijíti ráčili. Což když se stalo, strana pod obojí dala na kathedře jistý spis přečísti, z kteréhož následující veypis zní takto:

Spis od strany pod obojí zjevně v soudné světnici na kathedře před vzdáním sněmu publikovaný.

Vaši Milosti, nejvyšší pane purgkrabě pražský!

Co jste nám včerejšího dne jménem J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího ústně oznámiti ráčili, a také J. M. psaná resoluci zjevně přečtena byla, tomu jsme vyrozuměli, a uváživši to dnešního dne společně my všickni tři stavové pod obojí i na místě nepřítomných, kteřížto se k J. M. C. podané konfessi české přiznávají, společně a jednomyslně jsme se na tomto obecním sněmě snesli a před J. M. C. protestirujeme takto:

Poněvadž jsme na naše při J. M. C. ponížené a pokorné vyhledávání a prosby žádné jisté odpovědi za opatření a ujištění náboženství našeho nedosáhli a dle žádosti naší přítom učiněné na místě postaveném jminulého sněmu léta 1608 artikuli v nejmenším zanechání nejsme; také nám, abychom náboženství naše svobodně bez utiskování a překážky provozovati mohli, povoleno a sumou v žádném artikuli naší žádosti místo dáno není: čehož jsme se ni žádným způsobem nenadáli, abychom od J. M. C. neměli slyšání býti a našimi věrnými službami tak špatného zisku a užitku sobě dobytí. Poněvadž jsme tehdy od J. M. C. nedávno jminulého sněmu takové jisté a dokonalé ubezpečení dosáhli, tak že bychom nebyli povinni k jedinkému v proposici obsaženému artikuli přistupovati, jej uvažovati a o ničež jednati, lečby právě tento artikul strany náboženství k jistému místu a konci přiveden byl:

z těch tedy příčin při tom sněmovním porovnání a při té s J. M. C. učiněné jisté závěrce za jisto a dokonale pozůstavujeme, tak že k proposici sněmovní z obsažených prvé v odpovědi naší příčin, nyní (jestližeby potom jiný sněm od J. M. C. rozepsán byl) přistupovati, od poznalé pravdy a z předu oznámené konfessí s dobrým svědomím odstoupiti, také našich manželek a dětí v takovém nebezpečení zanechávati nemůžeme, prosíme pokorně, aby nám to k žádné urputnosti anebo protimyslnosti přičítáno nebylo; nebo my J. M. C. každého času věrní poslušní poddaní s těly i statky až do vylití krve a přemožení našeho zůstáváme a zůstávati míníme; jenom za to poslušně prosíme, abychom Pánu Bohu pokojně sloužiti, těch soužení a pronásledování, takového hanění a kaceřování, kteréž jsme až dosavad snášeli, při našem náboženství sprostěni býti a tento artikul o náboženství vedle na předešlém obecném sněmu stálého snešení a této nynější naší s obšírnými průvody žádosti na místo postaviti mohli.

Jestliže tehdy J. M. C. tento obecný sněm bez postavení na místě tohoto o náboženství artikule a bez našeho v této věci jistého ubezpečení, (což však v předešlých J. M. C. odpovědích obsaženo není) zdvihnouti chtějí ráčí, k čemuž sice za našich časův (aby obecný strany obecních artikulův rozepsaný sněm bez vyřízení svého rozpuštěn býti měl) páni stavové nic neříkají, ale to Bohu poroučeji a Bohem to a V. M. osvědčují, že tím vinni nejsou a nebudou. Ačkoli se tehdy J. M. C. ráčil prohlásiti, že nás stavy při našich privilegiích zemských, právích a spravedlnostech zanechati ráčí, začož my J. M. co nejpoddaněji děkujeme: a však jaké poručení vejmenu J. M. C. některým osobám z stavův se stalo, a jaká mandáta (kteráž se na vyzdizené kompaktáta vztahují) vyšla, jak také někteří sub utraque, kteří se k té konfessí přiznávají, protivenství snášejí (což k nemalému sice nebezpečení a obtížnosti stavův se vztahuje a o tom v spisích J. M. C. obšírně přednášeno bylo), dotčení stavové J. M. C. se vši ponížeností, bez přestání žádají a prosí, aby se to víceji nedálo. Nebo jestližeby proti tomu, předtím anno 1608 zavřenému a ve dsky zemské vloženému obecnému sněmu, byť pak od koho chce bylo, někdo za příčinou náboženství, byť pak on kdo kolivěk byl, z všech tří stavů utiskován, a byť bylo skrze poručení, obeslání nebo do kanceláře a na jiná místa povolání, i na jiné spůsoby, jak kolivěk ti jmenování býti mohou, obtěžován, anebo také proti někomu ze všech tří stavů království tohoto strany toho sněmovního jednání a našeho vyhledávání nějaká pomsta před se vzata, tolikéž na někoho skutkem bez pořádku práva přikračováno býti mělo, poněvadž také některé pohrůžky od některých osob se dějí a vykonávají: pročož natom jsme se vedle nařízení předešlých starých obecních sněmův, jako i při tomto obecném sněmu, snesli a zavřeli, že proti každému tomu (J. M. C. jakožto svého nejmilejšího krále a pána vyjímajice), kterýžby nám takové příkoří a utiskování buďto sám od sebe anebo jménem J. M. C. činiti chtěl a činil, všickni za jednoho a jeden za všechny, sebe vespolek zastávají a podle sebe s pomocí božskou státi chceme až do přemožení životů a statků našich, obzvláště pak, poněvadž jsme druhé straně pod jednou, žádného takového obtěžování a útiskův, jacížto naší straně se dějí, nečinili aniž činiti míníme. A poněvadž stavové spatřují mnohonásobná ze všech stran J. M. C. toto království obkličující nebezpečení, tak že mezující kurfirštové téměř všickni v zemích jejich vojenskou hotovostí se zaopatřili: z té tehdy příčiny chtějí stavové pod obojí předkem J. M. C. a potom sami sebe zaopatřiti a v hotovosti se postaviti, byť pak strana pod jednou k tomu přistoupila nebo nepřistoupila. Vedle takového se ohlašování aneb protestování a v moci tohoto obecného svobodného sněmu jmenovali sobě den, ten pondělí po sv. Filipu a Jakubu příští, tak aby v neděli před tím do měst pražských na noc se dostavili a na druhý den v pondělí ráno na novoměstském rathouze se sešli pro nařízení jisté hotovosti, poněvadž toho i z strany J. M. C., jejich nejmilostivějšího krále a pána, sama potřeba vyhledává: aby jak J. M. C., tak stavové království

tohoto těly, osobami, zbožím, manželkami a dětmi svými proti všelikému nebezpečství a kdoby koliv stavům buďto společně anebo obzvláštně jednomu z podobojích a k této konfessi se přiznávajících (kteřížto veřejně J. M. C. své nejponížejší žádosti přednesli) proti předešlému sněmu ubližovati chtěl, aby před tím každým ubezpečení býti a sebe ochraňovati mohli. Kteréžto naše ohlášení anebo protestování my stavové pod obojí na budoucí památku do desk zemských vkládáme. Actum ve středu po neděli Laetare v létu 1609.

Páni, rytířstvo, Pražané, vyslaní z měst, všickni tři stavové tělo a krev Pána našeho Jesu Krista přijímající a nyní při obecném sněmě na hradě pražském shromáždění.

Po přečtení takového spisu žádala strana pod obojí, aby týž spis ke deskám zemským do deposicí položen byl. Nejvyšší pan purgkrabě nic jiného na to neřekl, než že to J. M. C. ponížene v známost uvéstí chce, žádající za přípis toho ohlášení, a sněm vzdal. A tak ten den po vzdání sněmu jeden každý do svého příbytku se obrátil, a páni stavové se rozjeli.

Z této mé pravdivé informací rozumný čtenář vyrozumí, jaký se začátek v království českém za paměti naší k rozmnožení bludného sektářství svaté katolické víře odporného stal; jak strana pod obojí v tom nedorozumění, které toho času mezi Jich Mstmi pány bratry, J. M. C. Rudolfem a Jeho Mstí tehdaž arciknížetem Mathiášem, bylo, nepřestala na tom, že jsou Čechové na sněmě leta 1608 tak znamenitá nová privilegia, na veliké ztenčení důstojenství a mocnosti J. M. C. Rudolfa tehdaž kralujícího krále a pána svého i všech budoucích Jich Mstí králův českých snadno dostali: ale strana pod obojí, zvláště ti z jednoty Bratrské, snažili se takovou svobodu v náboženství dosáhnouti, aby jiné obyvatele, kteří hned od začátku křesťanstva v témž království příkladem sv. Václava, sv. Lidmily, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Ivana a jiných svatých mučedníkův božích, patronův a orodovníkův království českého, pravé svaté katolické římské církve tak se přidrželi, i také ty, kteří potom s předky svými do bludného sektářství zavedeni byvše, z něho se zase na pravou a samospasitedlnou katolickou víru obrátili, in summa, všecky právě dobře věřící křesťany potlačiti mohla, a to aby učinili zvyklým kalvinským způsobem. Neb oni ten obyčej zachovávají, že nejprve snažili se skrze nezbedná vyhledávání svá jen svobodu svědomí svého obdržeti a dosáhnouti, tak aby od žádného k jinému náboženství nuceni nebyli, než tak jak jim Pán Bůh v svědomí jich poznati dá, přitom zanechání byli. Což obdržíce, natom nepřestávají, než snažují se, aby mohli exercitium a některá místa ku provozování svého náboženství dosáhnouti. Po dosažení toho hned v tom jiným ne-

toliko rovni býti, ale všechny jiné převýšiti a nad nimi vládnouti chtějí. A když to sobě dovedou, tehdy potom již cizí exercitium a provozování jiného náboženství dále netrpí a žádnému je dopustiti nechťejí, nýbrž jen samo jediné vlastní náboženství své urputně provozují a násilnou mocí zdržují. Čehož dosti příkladův se nachází v království englickém, škotském, francouzském, v dolejších neb nydrlandských zemích, v těch místech, kdež se již nyní moc jich rozmohla. Jakož i v království českém snažili se také ti z jednoty Bratrské, učení a náboženství kalvinského již se tehdáž přídržející, to sobě dovésti. Vědouce o tom dobře, že vedle zřízení zemského práv a svobod téhož království sami tu obstáti a sobě svobodu k provozování téhož scestného náboženství svého nijakž spůsobiti nemohou a mocí nebudou: i vymyslili sobě ten lstivý prostředek, aby se s jinými nekatolickými, řečenými pod obojí, spolčili a k té konfessi české, která toho času J. M. C. Rudolfovi podána byla, jakéž takéž přiznání své učinili, an se takové přiznání jen samými slovy dalo, srdce pak a skutkové jich od něho daleko vzdáleny a rozdílny byly, jakž se to potomně dáleji na jiném místě se vší podstatou šířeji ukáže. Po takovém spolčení skrze jednoho z té jednoty Bratrské nad jiné schytralejšího a výmluvnějšího (o kterémž nahoře obšírnější zmínka se nachází) pod praetextem zastávání strany pod obojí kalvinskou sektu svou zastávali. A z další informací to se vynajde, že natom nepřestali, nežli k tomu přivedli, že jsou v království českém svobodu k provozování svého náboženství dle vlastní vůle a libosti své dostali. Potom pak na poděkování tím více v svém zlém, pyšném a rebelském předsevzetí předce dále kráčeli, nejmilostivější vrchnosti své beze vší příčiny hanebně se zprotivili a skutečně rebellirovali, i zavrhše ji, sobě jiné kníže téhož náboženství kalvinského se přídržející za krále a pána svého zvolili, přední ouřady v témž království osobami z jednoty Bratrské osadili a katolické netoliko úřadův jich nevinně zbavili, ale i novými bezbožně ustanovenými právy svými proti pravé sv. víře katolické a svědomí jich nesmírně trápili a všelijak sužovali, tak aby oni tudy, nemoha s dobrým svým svědomím pod tím těžkým a nesnesitelným jhem v zemi české déle obstáti a zůstati, z donucené potřeby musili se z vlasti své jinam odebrati. Z nadepsané informací také se tomu vyrozumělo, kterak J. M. C. Rudolf slavné paměti, v pravé víře svaté katolické samospasitelné dobře upevněný a horlivý, neráčil chtíti na ujmu a škodu též víry své katolické k ničemuž povolit, nýbrž raději sněm vzdáti a tudy se všech kontribucí zbaviti ráčil, a jak předně v témž krá-

lovství nacházeli se vždy někteří horliví katoličtí, kteří upřímnou a zdravou raddou svou J. M. C. krále a pána svého nejmilostivějšího v tom horlivém svaté víry zůstávání stále a směle upevňovali, z nichžto ne neposlední byli ti hrabě Slavata a hrabě Martinic s nejvyšším panem kanclířem království českého. Že ta upřímná rada jich dobrá byla, sám to potomně skutek patrně ukázal. Kteříž, ačkoli jsou proto mnohá protivenství snášeti musili, však to vše šťastně vystáli a s pomocí Boží přemohli. Též se v té informaci nachází, která strana pod obojí to sobě dovedla, že tomu místo dáno bylo, jakoby se to jich podpisování při sněmě léta 1608 pro dobré J. M. C. jakožto krále a pána jich bylo stalo, ješto se to za jistou pravdu vědělo, že takové podpisování jich k tomu cíli se konalo, aby tudy to spolčení, mezi těmi z jednoty Bratrské s jinými pod obojí učiněné, tím víceji se utvrdilo, a tím ne-snáze a tížeji se jedni od druhých odtrhnouti a oddělití mohli, tak jakž jsou se v tom spolu velmi tuze pod velikou pokutou zavázali. A poněvadž ihned tehdaž předních osob z prostředku jich ten celý oumysl byl, nebudou-li moci ten artikul z strany náboženství od J. M. C. krále a pána svého dobrovolně dle vůle své obdržeti, tehdy že mocně sobě to dovésti chtějí (jakž se to níže z další pravdivé informaci v skutku najde): protož zdali takové zapisování a závazkové vlastně proti důstojnosti a mocnosti nejmilostivější vrchnosti a proti přísné záповědi starého zřízení zemského v království českém nečelili, kdo o tom pochybovati může? Naposledy také z toho spisu, který strana pod obojí před vzdáním sněmu na kathedře zjevně přečísti dala, svědčícího na nejvyššího pana purgkrabí pražského, zdali jest se patrně nepoznalo, jak táž strana pod obojí ve všem procedirování svém oumysl a srdce plné rebellie na sobě ukazovala, zvláště když se v něm opět znovu spolu všickni za jednoho a jeden za všechny spuntovali a zavázali, a sami o své ujmě beze vší vědomosti a vůle J. M. C. krále a pána svého z oumysla sjezd a schůzku na rathouz novoměstský k jistému dni sobě zarazili a uložili, jakž také z další informaci se vyrozumí.

Čtvrtý díl.*)

Navracuji se nyní k další informaci, jak jest se v příčině náboženství v království českém vedlo. Jeho Mst C. ráčil to velmi těžce nésti, že strana pod obojí směla se o to pokusiti, bez vůle a vědomí i bez přítomnosti J. M. C. sjezd do měst pražských sobě položiti. Pročež ráčil mandáty svými jak v týchž městech pražských, tak i po všech krajích v celém království publikovati dáti, a nimi všem vůbec to v známost uvéstí, jak s tím od nich sobě položeným sjezdem zle spokojen býti ráčí, poroučejíce těm obyvatelům téhož království českého, kteří sobě týž nadepsaný sjezd položili, aby se k témuž sjezdu nikoli nesjížděli, nescházeli a najíti nedávali pod uvarováním hněvu a nemilosti J. M. císařské a královské, jakž následující vepis téhož patentu to s sebou obšírněji přináší.

Mandát J. M. C. Rudolfa v království českém vyšlý, v němž se zapovídá, aby obyvatelé téhož království k sjezdu, od strany pod obojí na rathouz novoměstský položenému, se nesjížděli.

Rudolf II., z Boží milosti volený Římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, Uherský, Český, Charvátský etc. král, arcikníže Rakouský, margkrabě Moravský, Lucemburský a Slezský kníže a Lužický margkrabě, vysoce urozenému, urozeným, statečným, slovutným, poctivým a opatrným pánům, rytířům, vladykám, Pražanům a městům, i jiným všem obyvatelům a poddaným Našim, ze všech stavův království Našeho českého, kteříž jste sobě sjezd na rathouz Nového města pražského ku pondělímu po svatých Filipu a Jakubu nejprve příštímu pod datum listu tohoto položili, milost Naši císařskou a všechno dobré vzkazujem. Věrní milí! jakož v paměti máte, kterak jste v středu po neděli postní Laetare léta tohoto 1609 jistý spis na urozeného Adama z Šternbergka, nejvyššího purkrabí pražského, věrného našeho milého, svědčící, na hradě Našem pražském v soudné světnici na kathedře zjevně vůbec přečísti dali, v něm ohlášení učinili a toho doložili, že jste sobě den, totižto ten pondělí po památce svatých Filipa a Jakuba nejprve příštích (o tom ničemž Nám prvé, jakožto králi a pánu svému, a tak, jakoby království české bez krále a pána bylo, neoznámivše, nad čímž slušné zalíbení míti moci neráčíme) jmenovali, tak abyste se v neděli před tím na noc sem do měst pražských sjeli, na zejtrí pak v pondělí ráno na rathouz téhož Nového města pražského se sešli, a tu o jistou hotovost se snesli, jakž týž spis Váš to šířeji v sobě obsahuje a zavírá. I poněvadž jsme My, jsouce zde v království tomto Našem na hradě pražském, při stolici Naši královské jakožto král český přítomný, s Vámi o týž sjezd se snéstí neráčili, ani také, abychom k tomu své milostivé povolení dáti ráčili, toho při Nás od nižádného žádáno a vyhledáváno nebylo, nýbrž na sněmu obecném, kterýž léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi na hradě Našem pražském držán byl, jisté sněmovní snešení se stalo, aby nařizování defensí anebo veřejnosti na potomní časy žádnému v moc dáváno nebylo; nýbrž tak veliké věci aby na sněmu obecném ode všech tří stavův bedlivě uvažovány byly, a aby ten artikul na sněmu obecném, kterýž jsme před tím ke středě po památce svatého Pavla

*) Třetí díl, v rukopisech výslovně nenaznačený, počíná se vypisováním sněmu l. 1609, na str. 183 tohoto vydání.

na víru křesťanskou obrácení na hrad Náš pražský rozepsati a položití ráčili, s milostivou vůlí Naší uvažován byl, proti tomu bychom byli neráčili býti; vedle patrného pak zřízení zemského sjezdův a sněmův obecných žádnému jinému pokládati nenáleží, nežli jak předešlým králům českým, tak i Nám nynějšímu králi českému: protož nedávajíce My takovému položení sjezdu výš psaného místa žádného a nechtíce sobě v mocnost Naši královskou a v to, což Nám králi a pánu Vašemu vedle zřízení zemského, zvyklosti, obyčeje a pořádků chvalitebných náleží, nikoli dáti sahati, Vás všech společně a jednoho každého zvláště ze všech tří stavův, kteříž jste sobě týž sjezd nadepsaný položili, tímto mandátem Naším císařským a královským napomínati a poroučeti ráčíme, abyste k témuž výš psanému sjezdu na rathouz již jmenovaného Nového města pražského, jakž nahoře dotčeno, položenému, nikoli se nesjížděli, nescházeli a najíti nedali, a pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší císařské a královské ničeho toho před sebe nebrali a nejednali, ani jiných sjezdův sobě nepokládali, nýbrž v tom se k Nám králi a pánu svému (jakž té milostivé a celé naděje k Vám býti ráčíme) tak a nejináče vedle této jisté a konečné vůle a záповědi Naší poslušně a poddaně zachovali, jináče nikoli nečiníce; nebo My na jiném býti neráčíme, nežli sněm obecný všem stavům království tohoto v krátkém čase sem na hrad pražský položití a rozepsati. Dán na zámku Našem pražském v pondělí po neděli postní, jenž slove smrtedlná aneb Judica léta od narození Syna božího 1609 a království Naších Římského 34, Uherského třicátého sedmého, a českého třicátého čtvrtého.

Potomně J. M. C. ráčil některé přední osoby z strany pod obojí obeslati dáti, aby do měst pražských přijeli a před vlastní osobou J. M. C. se postavili. Mezitím novoměstští Pražané, radda neboližto úřad konšelský, desítisoudcové, úředníci a starší obecní, sešli se na rathouz a tu někteří z nich radili, aby J. M. C. ode vsí obce novoměstské skrze supplikaci ponížená omluva učiněna, kterak oni nejsou tomu vděční, aby vyšší stavové podle svého uložení na rathouze novoměstském shromáždění své míti mohli. Pročež že žádají, aby J. M. C. rathouz jejich zapečetiti a zavřítí poručiti ráčil. Ale větší počet k tomu přivoliti nechtěli, pravíce, žeby neučinili poctivě, kdyby to, k čemu jsou jednou na obecném sněmě již povolili, pokoutně zase odvolati měli.

Když ti obeslaní pod obojí do měst pražských přijevše, při J. M. C. audienci měli, tehdy J. M. C. skrze nejvyššího pana kanclíře jim oznámiti ráčil, že neráčí nad tím žádného zalíbení míti, že jsou stavové pod obojí bez vědomí a povolení J. M. C., proti právu a zřízení zemskému, na zlehčení J. M. C. sobě sami sjezd a to v městech pražských, kdež residenci a stolice J. M. královské jest, položili; čehož že nikoli přehlídati moci neráčí, než že v krátkém čase sněm obecní zase rozepsati a s stavy o defensi i jiné potřebné artikule milostivě se namluviti chtějí ráčí. Protož aby radili, jakby ten sjezd přetržen býti mohl. A tu ihned J. M. C. sám na předního z strany pod obojí, tehdáž tu přítomného, pana Jana Sezimu

z Sezimova Ústí, soudce zemského, podati ráčil, aby přimluvu svou k tomu učinil. Kterýžto oznámil, že jest při tom jednání strany pod obojí na sněmě přítomen byl, a nic toho vděčen není, že k tomu sjezdu přistoupeno bylo; ale že jinší cesty, kudyby sobě pomoci mohli, žádné nenalezli. Nadto aby co k jakému J. M. C. ublížení jednáno bylo, že jest žádný nemyslí, než jakby v náboženství svém pokojně se chovati mohli. Nicméně poněvadž J. M. C. sněm obecní rozepsati chtějí ráčí, že za to poníženě žádá, aby J. M. C. s tím odkládati neráčil; on že chce při stavích dobrou příčinou býti, aby od toho sjezdu svého upustili. Jiní všickni k tomu cíli též radili, aby J. M. C. sněm rozepsati a tudy stavům pomoci ráčil.

Následujících dnův z měst královských rozdílné přední osoby některé na kancelář českou a některé před nejvyššího pana purgkrabího obsílání byli, kterýmž obšírně přednášeno bylo, jsouce napomínání, aby proti J. M. C. králi a pánu svému se nepostavovali, k tomu sjezdu na rathouz novoměstský najíti se nedávali. Novoměstským pak bylo tuze domlouváno, že jsou se na své přísahy, kterými J. M. C. králi a pánu svému zavázáni jsou, zapomenuli, a o tom snešení stavův pod obojí v příčině toho sjezdu J. M. C. časné neoznámili; že jim to k budoucímu mnohému zlému bude moci sloužiti. A že se jim poroučí, aby toho sjezdu a shromáždění stavův pod obojí přítomni nebyli, týchž stavův na rathouz nepouštěli, též toho dne k tomu uloženému sjezdu raddu nedrželi a v též raddě neseděli. Oni se vymlouvali, že jsou stavům odolati nemohli. A poněvadž to snešení jejich v sněmě zjevně čteno bylo a páni nejvyšší úředníci zemští sami to vše doslýchali, že se jim nevidělo býti potřebí o tom oznamovati. Dále že se chtějí tak zachovati a na ten den na rathouze v raddě neseděti.

Ty pak osoby pod obojí ze všech tří stavův k určitému dni do měst pražských se sjeli a na ráno větší díl jich upřímo na rathouz novoměstský jeti a sjíti se chtěli. Ale přední osoby z týchž stavův rozmýšlení své jim v tom přednášeli a radili, aby se na hradě pražském shromáždili a tu, co dáleji činiti mají, uvažovali. Kteréžto raddy všickni uposlechli.

Mezitím J. M. C. znovu zase některé přední osoby pod obojí z stavův panského a rytířského před sebe povolati a před nimi sobě stěžovati ráčil, že jsou stavové pod obojí na zlehčení J. M. C. sobě proti právu a zřízení zemskému sjezd položití směli. K čemuž J. M. C. nikterakž povoliti nemůže, nýbrž jejich zdání zvěděti chtějí ráčí, co v té příčině činěno býti má. Přimlouvali se každý zvláště, přiznávající se, že jsou

při tom snešení stavův přítomni byli a k tomu sjezdu proto (prey) radili, že jináče býti nemohlo, poněvadž jest jim J. M. C. oznámiti dáti ráčil, že jich stavův pod obojí dále slyšeti, ani od nich žádných spisův přijímati nechce. K tomu že J. M. C. ráčil sněm obecný bez vyřízení a zavření vzdáti. Na tom pak sjezdu od nich rozepsaném že proti J. M. C. nic jednáno býti nemělo, než všeckno dobré pro ochranění J. M. C. a země i jich spasení. Od toho pak sjezdu aby upustiti a ty mandáty na sebe vztáhnouti měli, že jim není možné; než že žádají, aby J. M. C. zase sněm položití ráčil, oni že jednati chtějí, aby od toho sjezdu upuštěno bylo.

Strana pod obojí sejdouce se spolu na paláci k tomu místu, kde se do kaply všech svatých chodí, tak stoje v kole své věci uvažovali a prvního dne po uvažování zase do svých lozumentův se navrátili. Na druhý pak den, když se zase na to místo v velikém počtu sešli, promluvivše mezi sebou asi hodinu, k nejvyšším pánům úředníkům zemským na kancelář poslali a jim příčiny své, pro kteréžby od toho sjezdu tak a na ty mandáty upustiti nemohli, přednésti dali, s tím však dalším doložením, že k zalíbení J. M. C. na tom sjezdu nic o žádnou defensi, obzvláštně proti králi J. Msti, jednati nechtějí, než toliko svou omluvu J. M. C., proč jsou se z donucených a nevyhnutedlných příčin o ten sjezd snéstí musili, učiniti a relací poslův svých, kteréž jsou k okolním potentátům vypravili, vyslyšeti chtějí. A jestliže J. M. C. se nevidí, jim toho na rathouze dopustiti, oni že rádi od toho upustiti chtějí, jen aby J. M. C. jim k vyslyšení jejich poslův a sepsání omluvy jiné místo jmenovati ráčil; s tím doložením, kdyby toho užiti nemohli, tehdy že oni také od svého na obecném sněmu položeného sjezdu pro poctivost svou upustiti nemohou.

Věděti sluší, že strana pod obojí po vzdání svrchu psaného sněmu, prvé nežli se z měst pražkých rozjeli, vypravili hned z prostředku svého ze všech tří stavův rozdílne osoby, předně do Vídně k Jeho Msti králi uherskému, čekanci království českého Mathiášovi arciknížeti rakouskému, též ke všem třem kurfirštům sub utraque, totiž kurfirštu Fridrichovi falckraběti, Kristianovi kurfirštu saskému a Janovi Sigismundovi kurfirštu brandeburskému, item knížeti falckraběti Filipovi a knížeti Jindřichovi Juliusovi brunšvickému, jako i také do Slízka a do Lužic posly své, k každému z Jich Mstí po třech osobách, totiž jednu z stavu panského, druhou rytířského a třetí městského, vyslali.

Nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí, vyslyševše to přednešení, zakázali se, že to vše J. M. C. s dostatkem před-

nésti, a za ně se, aby žádosti své užiti mohli, přimluviti chtějí.

Strana pod obojí potomně při J. M. C. audienci žádala, kterouž obdržela, však nehned toho, nežli třetího dne po požádání jí. J. M. C. ráčil k sobě padesáte osob z prostředku jich pustiti, kteříž v podstatě žádost svou z strany toho sjezdu J. M. C. podobně jako v kanceláři přednesli. Načež J. M. C. skrze nejvyššího pana kanclíře ráčil jim zase toto za odpověď dáti: Že J. M. neráčí chtíti sobě v svou moc císařskou a královskou žádnému sahati dáti, ani žádných sjezdův povolovati, nežli že brzo sněm obecný stavům rozepsati dáti chtíti, nyní pak že toho všeho při své předešlé odpovědi a mandátu vyslém zůstavovati a jim, aby takového sjezdu nechali, milostivě poroučeti ráčí. Když se též osoby pod obojí od J. M. C. na plac navrátili, sběhlo se jich ze všech tří stavův veliký počet, domnívajíce se lepší odpovědi (tak jakž na ni od některých svých troštování byli) dostati. Ale jakž jsou vyrozuměli, že J. M. C. jim žádného sněmu a shromáždění povoliti, ani sněm brzo rozepsati chtíti neráčí, tehdy se bouřili a tu ihned přísahy činili, aby od toho sjezdu sobě položeného neupouštěli, nýbrž ihned na rathouz novoměstský šli a z prostředku svého nejvyšší pány ouředníky, soudce zemské a raddy soudův dvorského a komorního do kanceláře k pánům pod jednou poslali a jim to vše, na čem se obec pod obojí snesla, oznámiti dali. A když se ti z kanceláře zase na palác navrátili, ihned spolu všickni přes plac u velikém počtu dolů po stupních a přes most šli, tak že jich od jednoho konce mostu až k druhému plno bylo. An ještě ne všickni tudy šli, ale mnozí přes vodu převážeti se dali. I přijdouce na rathouz novoměstský, tu mandáty J. M. C., ten sjezd zapovídající, na tabuli v rathouze zavěšené na opak obrátili, pravíce, že na druhé straně jináče se nachází. Kdežto přijevše pan Vilím z Landštejn a hejtman novoměstský (který byl pod jednou), napomínal je dle úřadu svého, aby sobě tak na rathouze nepočínali, nýbrž odtud se zase rozešli. Ale oni nebohého starce rozličnými kratochvilnými slovy odbývali a naposledy jako nějakého šaška pacholata vypískali. A okolo rathouzu do několika tisíc obecného lidu se sběhlo. A budouc toho času při dvoře J. M. C. v Praze J. Msti kurfiršta saského páni poslové, ti dvakráte k těm osobám pod obojí poslali, jich pro krev Krista Pána prosíce, aby jen téhož dne všelijakého uvažování a jednání pozanechali. Neb že oni při J. M. C. audienci žádati a tu J. M. C. sami od J. M. kurfiršta saského, pána svého, za pány stavy v té věci přimluvu poníženě přednésti a vše dostatečně předložiti, i to, co způsobí, ještě toho večera anebo na zejtrí

tím raněji v známost jim uvéstí chtějí. I upokojila se drobet obec a toho jednání až do rána (an se bez toho k večeru schylovalo) sobě odložili, a tu opět přísahali, že jedni vedle druhých státi budou a sebe opustiti nechtějí. Pan z Budova k nim promluvil, že Jich Msti páni ráčí všech napomínati, aby zatím, co činiti mají, do rána bedlivě rozvážili, potom ráno coby k nejlepšímu bylo, se přimlouvali, čeledi své před rathouzem nechali a jim pokojně se chovati poručili. S tím se rozešli.

Na zejtrí, jenž byl den sobotní, raním jitem strana pod obojí u velikém počtu na svrchu psaný rathouz novoměstský se shromáždili. Tu týž z Budova na stolicí vstoupil, aby tím lépeji ode všech spatřin a slyšán býti mohl. Předně připomenul pořád všecko, co se od pojminulého roku a sněmu zavřeného zběhlo, kterak jsou (prý) nepřátelé jejich nejprvé sněm obecní všem třem stavům království českého k sv. Martinu položený k odkladu přivedli, potom králi J. Msti k nějakým krajským sjezdům radili, tudy to obmýšlejíce, aby stranu pod obojí z toho opatření, jí na sněmě 1608 léta učiněného, a jednání o náboženství vyvedli. Nicméně při J. M. C. stavy pod obojí, že by se proti králi J. Msti v nějaké puntování a závazky dávali, neprávě omluvili, avšak (prý) s hanbou v tom křivi zůstati musili. Potom hned při jednání o náboženství na kompaktáta již dávno vyzdvižená se navrátili, krále J. M. na to namluvili, žeby se na něj jak přísaha Jeho Msti tak ani práva a zřízení zemské nevztahovaly; učení jich a zvláště ta konfessí česká žeby dávno královskými výpovědmi odsouzena byla. Až i to dovedli, když proti dostatečnému prokázání, že táž konfessí jich nikdy nebyla a ještě odsouzena není, než že jest učení předkův jich pod obojí starodávné a hned od mistra Jana z Husince mučedlníka božího a protivníka antikristova z písem svatých dobráno a vůbec rozhlášeno, dále nic zvítěziti nemohli: tehdy že jest král k týmž stavům pod obojí tak nemilostivě se ukázati a skrze nejvyššího purgkrabí pražského jim oznámiti poručil, že již dále a více je slyšeti, ani žádných spisův od nich přijímati chtěti neráčí. Nato že jest týž sněm bez zavření od samého krále vzdán byl; pročez strana pod obojí, rozuměje tomu dobře, žeby se s nimi upřímně nemínilo, i obeslali a položili sobě sjezd tento, aby se o to radili, jakby sami sebe, krále i země zastávati a proti takovým nepravým úředníkům zemským opatrovati mohli. Kterýžto sjezd opět J. M. C. mandátem svým zapověditi, je všecky za rušitele práva a potupníky jeho královské mocnosti vyhlásiti, a obeslavši některé, jim toto jednání přísně zapověditi ráčil. I poněvadž jim v ta-

kovém pohanění a pod takovými mandáty ležeti neslušelo, sněm pak J. M. podle nejedněch zakazování rozepsati neráčil: pročej jsou musili předce se sjeti a tuto ve jménu božím ne to, což by proti králi býti chtělo, než pro obhájení slávy boží a pro obhájení J. M. C. pána jich, i vší obce tohoto království českého, též pro obhájení manželek a jich malých dítek jednati chtějí, aby J. M. C. svou poníženou omluvu učinili, proč jsou toho shledání společného pomínouti nemohli. Napomínajíce všecky, poněvadž od Boha každé jednání začínati vždycky bývalo nejprospěšnější, protož aby nejprvé všickni na kolena pokleknouce Pána Boha za pomoc poníženě žádali a písničku zazpívali. I začali tyto verše: Bože otče sešliž nám Ducha Svatého etc. zpívati. Potom vyvstali a hned promlouvali, coby J. M. C. za omluvu učiniti měli. Po přímlovách volili z sebe několik osob, kteříž by tu omluvu spisovali. A když ti do světnice, kdež desítisoudcové práci svou mívají, přišli a právě tehdaž když uvažovati počali, přijel stěžně na koni syn pana Jana Millera, někdejšího předního sekretáře při kanceláři české a tehdaž starosty při dskách zemských, *) k předním osobám tu přítomným se třel a jim oznámil, že p. otec jeho v důvěrnosti jim vzkazuje, že nějaký lid válečný na ně táhne; pročej aby se na pozoru měli. Což když jiným z obce oznámeno bylo, ihned bez meškání z paláce dolů se tiskli, a byvše v témž rathouze veliká vrata zavřena, skrze malé dvířky s ublížením mnohých a ourazem ven se třeli. Někteří pak po pláštích dolů z oken se spouštěli a na koně sednouce, sem i tam na všechny strany se ohlíďajíce, harcovali. Naposledy na jeden kopec na trhu dobytčím se shromáždívše, na své kundšofty, kteréž k přezvědění, jakýby to lid válečný ku Praze táhnouti měl, rozposílali, očekávali. Zatím lid obecný se sběhl, plavci s bidly a sekerami, sládci v svém houfu s sochory, řezníci s meči a halepartnami, jiní s ručnicemi přes rynek novoměstský se procházeli. Stavové pod obojí jedni druhých k stálosti napomínali, tak že se v rychlosti přes pět set dobrých pacholkův s rozličnými zbraněmi sběhlo, a ti na rathouze a po ulicích rozsazení byli. Dáleji když vyrozuměli, že ten strach daremní byl a žádného nebezpečení se obávati potřebí nebylo, ty pak klevety z toho pošly, že ke dvoru J. M. C. od J. Msti krále španihelského pan

*) Obadva, jak otec tak i syn, z jednoty Bratrské byli a za času pseudo-regis Fridricha tento syn byl místokanclířem německým v království českém. Po vítězství pak na Bílé hoře před Prahou z Čech odjel a život svůj in exilio v městě Štětínu v sektě kalvinské dokonat.

posel přijel, proti kterémuž někteří na vozích a do 50 osob na koních vyjeli: strana pod obojí se upokojila. Když totiž J. M. C. o tom zbouření lidu na Novém městě vyrozuměl, hned jest tam některé pány ouředníky zemské pod jednou, totiž nejvyššího pana purgkrabího, nejvyššího pana sudího zemského, pana presidenta nad appellacemi, pana Ferdinanda purgkrabího z Donína a nejvyššího pana písaře vyslati ráčil. Kteříž jim jménem J. M. C. oznámili, kterak Jeho Mst C. nad tím žádného zalíbení míti neráčí, že stavové v to domnění, jakoby J. M. C. něco válečným způsobem proti nim předsevzítí chtítí ráčil, uvedeni jsou, ješto J. M. C. na to ani mysliti neráčil, nýbrž že nato bedlivě ptáti se poroučí, kdoby ten byl, a vynajde-li se co toho, že ráčí věděti, jak se k němu zachovati. Stavové aby o J. M. C. jiné naděje neměli, než že je všeckny za své věrné a poslušné stavy a poddané, na kteréž se povinnost krále J. Msti i zřízení zemské vztahuje, jmiti, a aby tomu všemu nedorozumění spomoženo býti mohlo, že neprodleně sněm rozepsati, stavy vyslyšeti a jim v stížnosti jejich pomoci ráčí. A že J. M. C. ráčí žádati, jestli by se ještě kdy víceji scházeli, aby bez takového válečného způsobu to řídili a J. M. C. se důvěřili, že nic takového v úmyslu J. Msti není, aby jim škoditi dopustiti míti ráčil. Nejvyšší páni úředníci, soudcové zemští a raddy J. M. C. soudův dvorského a komorního a přední páni, vše pod obojí, vyslyševše to vzkázání, dva z prostředku svého k obci strany pod obojí poslali, aby jim to vše v známost uvedli a nato zdání jich přezvědětí žádali. Kteřížto bez dlouhého rozmýšlení oznámili, že žádost jejich jest tato, aby J. M. C. ten mandát proti sjezdu jich vyšlý zdvihnouti a tudy to jim stavům, že je za své věrné poddané má, skutečně dokázati ráčil; sněm aby ihned rozepsán byl a do třetího dne aby se začal. Poněvadž veliký počet z obce jest tu přítomný, i nejvyšší úředníci a soudcové zemští, též raddy J. M. C. všickni v Praze zůstávají, tak že nebude potřebí mandátův po krajích vysílati; oni že ihned také zbraně své složiti a k sněmu pokojně jako kdy prvé přicházeti, i to že věrní poddaní J. Msti C. jsou a proti J. Msti nic před sebe neberou, skutečně prokázati chtějí. Mimo to že v nic jiného dáti se nemohou.

Což když od těch dvou předních od strany pod obojí vyslaných referováno bylo, s jich zdáním se snesli a od J. M. C. pánům vyslaným to oznámili, jich za to žádajíce, aby jich stavův a slavného království českého politovali, za otce a prostředníky byli a při J. M. C. to jednali, aby stavy pod obojí v žádostech jich spokojiti ráčil. Kteřížto zakázali se tak učiniti, a s tím zase nahoru odjeli. Strana pak pod

obojí ještě dále až téměř do večera na rathouze se zdržela a relací vyslaných svých, kteréž k J. M. králi uherskému, k Jich Mstem kurfirstům a rozdílným knížatům říšským též podobojím byli vyslali, čísti slyšela, a potomně jeden každý do svých lozumentův se rozjeli. Však větší díl těch, kteří na koních, byli, jiné pány až na rynek staroměstský provázeli. Po první hodině na noc někteří z stavův pod obojí naslechli, že primas staroměstský Jiřík Heydelius lid najímal, i dali pěkně hledati, zdaliby co toho bylo, a dostavše zprávy, že v rathouze něco lidu zavřeného jest, sjeli se na rynek staroměstský v noci do tří set koní, a v Novém městě velmi tiše všickni hotovi byli na retuňk přispěti. Jeden pak přední z obce J. M. C. rychtáře k tomu přinutil, že jest poručil rathouz otevřítí, v kterémž se do 50 knechtův od primasa staroměstského zverbovaných nalezlo, kteřížto pravili, že oni proti pánům stavům býti nechťejí, a jsouce od primasa staroměstského najati, proti komu, že jim nic oznámeno nebylo. Pročež dali od sebe muškety a ručnice, přísahu činíce, že proti stavům nikdy sloužiti nebudou. Ti pod obojí pak na rathouze všechny pokoje sobě zotvírali dali, aby vyrozuměti mohli, zdaliby ještě kde více lidu shromážděno bylo. A když nic nenalezli, ten lid najatý rozpustili a sami se také rozjeli. Sice kdyby byli tu tehdaž primasa staroměstského našli, pravili, žeby jej byli na kusy rozsekali.

Na zejtrí v neděli, jenž slove Jubilate, sešli se strana pod obojí zase na rathouz novoměstský v větším počtu nežli prvé, a okolo rathouzu velice mnoho lidu obecného se sběhlo. Měli zato, že jich 10 tisícův bylo, a přes 500 koní z stavu panského a rytířského, kteříž s čeládkou svou na rynku novoměstském čekali, a jak pěší tak i rejthaři všickni s všelijakými zbraněmi dobře opatřeni byli. I začali na rathouze zpívati píseň velikonoční, lid obecní pak dole slyšíce ten zpěv se utišili a tolikéž zpívati pomáhali. A potom 100 osob z prostředku svého nařídili, aby omluvu jich J. M. C. svědčící sepsali, a přidali k nim čtyři tehdaž nejpřednější prokuratory v témž království, z nichž dva z starých pod obojí a dva z jednoty Bratrské byli. Ti se do jedné světnice na rathouze, desítisoudců řečené, zavřevše, tam tu omluvu spisovali, a nejprvé nemalé odpory mezi sebou měli; nebo někteří tomu chtěli, aby o zlé zprávě některých nejvyšších pánův ouředníkův zemských J. M. C. artikule podali, s tou žádostí, aby oni týchž úřadův zemských zbaveni byli, a primas staroměstský aby jakožto buřič ven ze země vypovědín a vyhnán byl. Jiní bránili, aby se toho nedálo; neb že to do sněmu obecného, při kterémž také páni stavové pod jednou přítomní budou, náležeti bude. Nyní toliko aby předsevzato bylo to, což

k upevnění jich náboženství pod obojí nejlépe sloužiti může. S kterýmžto zdáním větší díl se snesl. A tak 8 hodin s tím spisováním ztrávili. Jiní pak jak na rathouze tak vně na síni s trpělivostí očekávali. Mezi kteréž přijdouce ty osoby, kteříž tu omluvu spisovali, jim oznámili, že již s tím hotovi jsou, aby na druhý den tím raněji na rathouz se zase sešli, že jim to, co jsou tak sepsali, vůbec přečísti a dobrému zdání jich vyrozuměti chtějí, mezi tím pak že chtějí při J. M. C. audienci žádati. A nato sezpívajíc sobě písničku, odtud se rozešli. Však prvé z prostředku svého 6 osob, kteréžby na hrad pražský dojely a audienci při J. M. C. žádaly, nařídili.

Toho večera povstal křik na Starém i Novém městě mezi stranou pod obojí, že ty osoby, kteréž jsou na hrad pražský vyslány byly, tam ihned do arestu dány jsou; pročež ihned sběhlo a shromáždilo se mnoho tisíc lidu na rynek staro- a novoměstský na koních i pěších, a s podivením bylo, že jsou tehdaž proti katolickým pod jednou, zvláště proti duchovním, nic zlého před sebe nevzali, nýbrž toliko na další jistší zprávy z hradu pražského očekávali. A když přezvěděli, že jsou to jen pouhé klevety byly, a že vyslaní jich zase mezi ně pokojně se navrátili, kteréž když oni spatřili, hned se spokojili a jeden každý do lozumentu svého se obrátili, však Nové město silnějšími vartami osadili.

Na druhý den tím raněji strana pod obojí na rathouz novoměstský se shromáždívše, ti kteříž minulého dne z prostředku jich k žádání audiencí vyslaní byli, jim relací svou učinili, že J. M. C. ráčil se milostivě ukázatí a všem stavům království českého pod obojí milost svou císařskou a královskou oznámiti poručiti, v tom se omlouvajíce, že neráčí o tom žádné vědomosti míti, aby se jaký lid válečný verbovati měl, a že to J. Msti ani na mysl nepřišlo, nýbrž že ráčí k týmž stavům jakožto věrným a milým poddaným svým tu obzvláštní důvěrnost jmíti, že se na ně jako nějakou pevnou skálu každého času bezpečiti moci ráčí. Protož že je ráčí slyšeti a jim v stížnostech jejich pomáhati. Doložíce i to ti vyslaní, že páni stavové pod obojí slušné příčiny mají, Pánu Bohu z toho děkovati a žádati, aby Pán Bůh srdce Jeho Msti dále k nim v té milostivosti zdržovati a rozmnožiti ráčil. Potom byla čtena vůbec ta omluva, od svrchu psaných sto osob z prostředku jich nařízených a čtyř prokurátorův sepsaná, kteráž ode všech byla schválena. A šest osob, z každého stavu po dvou, nařízeno bylo, kteřížby dotčenou omluvu J. M. C. dodali. Tak jakž jsou to vykonali. Jiní pak na rathouze čekali, až se zase ti od audiencí J. M. C. navrátili.

Výpis té omluvy jest tento:

Omluva strany pod obojí J. M. C. Rudolfovi podaná v příčině jich sjezdu na rathouze novoměstském.

Nejjasnější a nejnepřemoženější, velikomocný Římský císaři, Uherský a Český etc. králi, pane náš nejmilostivější! Jakož jste V. C. M. nám pojminulých dnův ústně jistým osobám z prostředku našeho oznámili i mandáty (kteréž mnohé z nás v kraji nedošly ani zastihly) rozepsati ráčili, že neráčíte chtít k tomu přivoliti, abychom podle jmenovaného dne na sněmu obecném pojminulém na ten den pondělní nyní pojminulý po svatých Filipu a Jakubu na rathouz Nového města pražského pro uvažování hotovosti a ochrany předně V. C. M. i také nás, manželek a dítek našich, proti nepřátelům, kteří by V. C. M. škoditi chtěli, se nacházeti, sjezd držeti a to uvažovati měli; neb že V. C. M. neráčí chtít v mocnost svou královskou sahati dáti, jakž též oznámení V. C. M. mandátové rozepsaní, jichž datum jest pondělí po neděli postní, jenž slove smrtečná aneb Judica léta přítomného 1609, to vše v sobě šíře obsahují a zavírají.

I nejmilostivější císaři, králi a pane náš! My sobě Pánem Bohem a jeho svatými anděly, vši říši nebeskou, našim dobrým svědomím a vším světem osvědčujeme, že V. C. M. věrní, poslušní poddaní zůstáváme a až do smrti naší zůstati i všecko nám nejvýš možné, coby jen proti Pánu Bohu, k ublížení duší našich a potracení svědomí dobrého, též na potvrzení svobod, privilegií, řádův a práva tohoto království českého nečelilo, pro V. C. M. bez litování hrdla, statkův našich učiniti míníme i rádi učiníme. Že pak při V. C. M. jinak nevěrně a nedůvodně donešení a za ty vykládání jsme, jakobychem tím ohlášením, pojminulým sněmem učiněným, ke dskám zemským složeným, jmenováním dne k uvážení hotovosti k ochraně V. C. M. a nás v mocnost V. C. M. vkročiti chtěli: nad takovým nás donešením nyní srdečně lítost a bolest máme, an jsme při V. C. M. věrnost, poddanost a poslušnost mnohem lépe nežli ti, kteří nás tak vykládati smějí, dokázali. Čehož jsme se nikdy nenadáli, abychom k V. C. M. tak nevinně donešení a v takové domněnky uvozování býti měli, k čemuž jsme nižádné příčiny nedali a toho na žádném nezasloužili. Čehož nemohouce na sobě z povinností našich nikoliv zanechat, a na sebe to, což na nás těmi mandáty z příčiny zastání nás před takovými kolumniemi a z ochrany dobrých poctivosti, pověsti, věrnosti, upřímnosti, životův, statkův, manželek a dítek našich nevinně se obracuje, potáhnouti, přinuceni jsme V. C. M. poníženou a poddanou omluvu učiniti.

Předně, tomu světle a vysoce odpíráme, abychom my v mocnost V. C. M. vkračovati, jí v čem zmenšovati, jinačiti a na sebe potahovati měli. Čímž V. C. M., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, našim duším, svědomím, vlasti naší milé, manželkám, dítkám a statečkům našim povinni a zavázáni jsme, to z příčin těchto učiniti jsme musili.

Jedno, že jste V. C. M. s námi se všemi stavy tohoto království pod jednou i pod obojí na sněmu léta jminulého 1608 na tom se sněsti, zavřít, nás tím ubezpečiti a ujistiti ráčili, co se toho artikule o náboženství dotýče, kdež jsme téhož sněmu též konfessí naší české a jí jako i jiných artikulův, v tom sněmě obšírně doložených, za potvrzení a ve dsky zemské vložení, poníženě žádali: tu jste V. C. M. na takovou poníženou žádost naši nám takovou milostivou odpověď a resoluci (kteráž do toho sněmu položena i ve dsky zemské vepsána jest) dáti ráčili, že ačkoliv by V. C. M. toho nejvděčnější býti ráčila, aby artikulové náboženství se dotýkající se vším dostatkem, jaká by toho potřeba ukázala, uvážení a na témž sněmě na místě postavení býti mohli, ale že jste pak V. C. M. pro přítomné tehdejší veliké potřeby, kteréž žádného odkladu trpěti nemohly, toho na týž čas potvrditi moci neráčili, nýbrž odklady do budoucího sněmu k dalšímu těch všech věcí uvážení žádati ráčili, k kterémužto odkladu stavové jsou povolili, do tehdejší nejprvnějšího sněmu ve čtvrtek po svatém Martinu, kterýž se tím sněmem od V. C. M. jmenoval a položil. Na tom ještě V. C. M. s stavy království

tohoto se milostivě snéstí ráčili, jestližeby při tom sněmě to na místě strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tedy V. C. M. tím sněmem ráčíte stavy tak opatrovati, abychom stavové pod obojí k žádným artikulům, cožby tak v proposici V. C. M. stavům přednešeno bylo, postupovati, je uvažovati, ani o nic jednati povinni nebyli, lečby prvé strany toho artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo, a však mezitím, dokudž by se cokoliv tak na sněmě obecném strany toho artikule o náboženství nevykonalo a k konci toho všeho nepřivedlo, tehdy podle milostivého V. C. M. skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského, na obecném sněmu tomto oznámení, aby ze všech stavův království českého pod obojí, též pod jednou způsobou přijímajících, jeden každý, žádného nevyjímajíce, též lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižádného světského ani duchovního člověka žádnými poručeními a jakýmkoliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli, s tím při tom doložením v témž sněmě: poněvadž věc náležitá jest, aby mezi stavy království tohoto v tom rovnost zachována byla, že pro uvarování dalších mnohých z toho pocházejících roztržitostí a nespůsobův, tolikéž stavové a obyvatelé, pod jednou způsobou přijímající, jako i my stavové pod obojí s lidmi poddanými, farami, kostely a kollaturmi svými při náboženství svém křesťanském a pokojném jeho provozování, též při řádech církevních zcela zúplna bez přerušení zanechání byli, a že nemá se nám v tom od nižádného člověka žádným vymyšleným způsobem, sužováním, utiskováním překážka činiti, a budou-li jedna i druhá strana k tomu dáleji při sněmě chtíti promlouvati, to že na vůli míti budou, však s tím doložením, coby pro ně dle již milostivé V. C. M. resolucí, skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského, nám straně pod obojí učiněné, a jistému v tom nás stavův snešení nebylo, jakž tyž artikul sněmovní to v sobě šře zavírá. Kterýžto artikul, jsa tak k zavírání do téhož nejprvé následujícího sněmu odložen, a zas den svrchu jmenovaný oznámen, však jest prvé bez snešení nás stavův do jiného času, to jest do úterýho po památce svatého Pavla na víru křesťanskou obrácení odložen byl. Při kterémžto sněmu ten artikul o náboženství přede všemi jinými, aby v uvažování své vzali, milostivě dovoliti, a na čem se tak všickni tři stavové jednomyslně sneseme a namluvíme, a když to V. C. M. v známost uvedeno bude, že to též v uvážení své vzíti a nám na to odpověď dáti ráčíte. Vedle kteréhožto proposici sněmovní my stavové pod obojí, kteříž se k též konfessi přiznáváme, ten artikul ve všem svém uvážení, o něž jsme se společně jednomyslně namluvili a snesli, tak abychom při V. C. M. ve vší poníženosti za potvrzení té konfessi, léta 1575 generálním obecným sněmem uvážené, sepsané a slavné paměti císaři Maximilianovi, potom V. C. M. podané vyhledávali, podle ní náboženství své křesťanské pod obojí pokojně vésti, svým kněžstvem, jak českým tak německým, řídití dáti, aneb zřízené na své kollatury jak stav panský, rytířský, tak i města bez překážky arcibiskupa aneb koho koliv jiného dosazovati mohli, a kompaktáty abychom se řídití povinni nebyli, kteráž léta 1567 na sněmě obecném z privilegií zemských vypuštěna jsou, a stavové pod obojí od spravování se jimi osvobozeni jsme, tak aby proti té konfessi a tomu nás stavův porovnání žádná poručení, odkudžkoliv [vyšlá, proti stavům p. obojí žádné platnosti míti nemohla. Což jsme i vykonali, žádajíce V. C. M. ve vší poníženosti, aby jste nám to vše milostivě potvrditi, při též konfessi zůstaviti, ji do desk zemských vložití, volného, pokojného Pánu Bohu sloužení dopřítí, konsistoř dolejší a akademii pražskou, kteréž v užívání strana pod obojí za prvních mnoho let nade všecku pamět lidskou byla, v moc naši dáti, nicméně aby v náboženství jak všickni tři stavové, tak i lid sedlský proti zjevnému zřízení zemskému od vrchností svých, ani žádného jiného nucení nebyli, též zvonění, pohřby, stavení chrámův božích aby nikde žádnému bráněno nebylo, ale všickni abychom jako ti, kteříž jsme ve jméno

svaté Trojice, jak pod jednou tak pod obojí, pokřtěni, rovných svobod, k milování jedni druhých a k zachování svaté svornosti a lásky požívali, poněvadž jedni s druhými bez ohledání se na náboženství se zpřiznávajíce a jednomu Pánu Bohu a králi sloužíce, tak všickni za jedno býti máme, a jedni druhých tupiti nemáme, tak jakž se toho od nás nikdy nedálo, abychom koho pod jednou k svému náboženství nutiti měli; též bránění měšťanům v městech náboženství jich provozování a mrtvých těl svých pochovávání aby více nebývalo, a města královská, též Její M. K. jak české tak i německé, i v jiných jazycích kazatele pod obojí dle svrchu psané konfessí míti mohly, poněvadž to strašně pod jednou též svobodné jest, jakžto i žádost naše, předešlého i nyní pojminulého sněmu V. C. M. přednešená, to vše v sobě šíř obsahující zavírá. Na kteréžto uvážení, snešení a žádost naši poníženou, když jest nám jménem V. C. M. odpověď dána byla, že mimo náboženství pod jednou a pod obojí v království tomto žádné jiné nové náboženství přijímáno a dopouštěno býti nemá, a že V. C. M. neráčí s dobrým svědomím na nic jiného mysliti, nežli toho při starobylých spůsobích, sněmovních snešení, smlouvách a cedulích řezaných o to učiněných a přísaze své zůstavovati, že ráčíte chtíti toho tu, kdež náleží, vyhledávati; jedno abychom my stavové pod obojí zvonění a mrtvých těl svých pochovávání v kostelích našich požívati mohli, a druhé, aby od arcibiskupa pražského nám straně pod obojí kněžší svěcení byli. I nemajíce my tu žádosti naší v ničemž povoleno, a neznajíce potřebu, abychom při kom jiném mimo V. C. M., krále a pána našeho nejmilostivějšího, o povolení k těm věcem hleděli a někdo jiný větší nad V. C. M. k naplnění žádosti naší moc míti měl, srozumějíce, že se užívání náboženství pod obojí toliko těm, kteříž konsistoři dolejší se spravují, propouštěti má: my pak přiznávajíce se k též konfessí, z toho že se vynímáme, ješto zřízení zemská, sněm předešlý mezi námi takového rozdílu nečiní, my také proč se kněžmi konsistořskými, kteří svěcení od biskupa římského aneb arcibiskupa pražského berou a přísahy těžké, náboženství našemu pod obojí odporné, přijímají, bez obnovení a dosazení jim od nás stavův pod obojí jiné konsistoře spravovati nemůžeme, toho příčiny V. C. M. na díle jsme již prvé oznámili a ve vši poddané poníženosti jisté příčiny, že podle žádosti naší slušné zůstavení býti a téhož náboženství starobylého pod obojí užití máme, přednesli, a to dostatečně ukázali, že náboženství naše pod obojí v též konfessí obsažené a vysvětlené není nové, ale s učením božím, svatých apoštolův i s církví svatou se srovnávající, a my že se žádného nového, ovšem cizího náboženství nepřidržíme a ničehož toho, cožby v nejmenším spůsobu jakou urážkou a úhonou proti svědomí neb povinnosti V. C. M. býti mohlo, nevyhledáváme, jakž takové naše příčiny a další ponížené a podané prosby v rozličných spisech pořád V. C. M. podaných, s jistými k tomu přiloženými a vypsanými průvody to v sobě šíře zavírají. Ale na takové naše ponížené vyhledávání žádného opatření jistého a bezpečného v tom artikuli o náboženství jsme nedostali, nýbrž ještě z předešlého sněmovního l. 1608 ten pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském učiněného, assekurací sl. a sv. paměti císař. Maximiliana ubezpečeného, toho že kompaktátové sněmem obecním l. 1567 minula i ze všech starých sněmův jako i zřízení zemského, kterýmž náboženství pod obojí tak dobře jako pod jednou propůjčeno a osvobozeno jest, a od odporníkův našich usilováno bylo, abychom vyvedeni byli a ani příkladu svaté Říše, v jichžto religionsfriedu na též náboženství podle konfessí augšpurské zjevně obsaženo jest, nám jakožto jednomu přednímu údu Říše užití dáti se nepovolilo, nýbrž v jedné odpovědi V. C. M. doloženo bylo, že se toho nenajde, aby od předkův V. C. M. neb V. C. M. v Říši táž konfessí dokonce potvrzena býti měla. Naproti tomu jakými těžkými dotázkami jsme se při pojminulém sněmě potkávali, jakoby se povinnost a přísaha V. C. M. a zřízení zemské na nás, kteří se k té konfessí české (již někteří konfessí augšpurskou jmenují) přiznáváme, vztahovati nemělo, ani když jsme po dva-

kráte na nejvyšší pány úředníky a soudce zemské a stavy pod jednou tu otázku učinili, mají-li nás za ty, na kteréž se přísaha V. C. M. zřízení zemské a svobody tohoto království vztahuje, nás jsou za ty míti, jmenovati, ani jiné žádné odpovědi dáti nechtěli. Průvodové pak naši, jimiž jsme tu konfessi a užívání jí jak ústním mluvením J. M. C. Maximilianovi, i také psaním vlastní rukou J. M. jistým osobám učiněným, jak jsou zamítání a vykládání byli, to V. C. M. z předešlých odpovědí a zpráv našich, ve vší poníženosti činěných, najíti ráčíte. Nad to výš proti těm útiskům, příkořím a velikým těžkostem, v náboženství našem pojminulých let nám činěným, o nichž jsme toliko v 38 artikulích V. C. M. oznámili, a jichž se nyní ještě mnohem více nachází, obzvláště pak proti mandátům v létu 1602 z též kanceláře V. C. M. bez obecného svolení zřízení zemského vyšlým, jimiž všickni ti, kteřížby se kompaktáty neřídili a k víře vedle kompaktátův nepřistupovali, za následovníky učení zmatečného a za odřezance od přijatého v zemi náboženství, pročežby ku pořádku práva přináležeti neměli, položení a jmenování jsou, jsme dosáhli.

Item na naší poníženou žádost poslední, na V. C. M. vloženou, netoliko jsme žádné odpovědi nedostali, ale ani příčiny žádné, pročbychom žádosti naší užiti nemohli, nám oznámeno není, od strany pak pod jednou s námi jest na žádný odpor vstoupeno nebylo a není, a tím všechna naše žádost za nehodnou a neslušnou jsouc položena, další čas na témž obecném sněmu o jednání, promlouvání, uvažování i strany hotovosti rozmlouvání jest zastaven a zamezen byl; nebo nejvyšší pan purgkrabě zejména v sněmě jest nám oznámil, že V. C. M. neráčíte chtíti nic dále ústně slyšeti, ani ničeho v spisích od nás přijímati, nýbrž že má od V. C. M. sobě poručeno, nepřistupovali-li bychme ihned k další propositi sněmovní, ten sněm vzdáti a rozpustiti, jako i také, že by to nám vedle 1608 držaného sněmu pojištění vyzdviženo býti mělo, nebo bychom při témž dále zanechání byli, žádná zmínka k ubezpečení našemu učiněna není; ale pod takovým našim vyhledáváním téhož artikule o náboženství nejedny těžké a veliké pohrůžky od lehkomyšlných osob, mnohým osobám z nás stavův, k též konfessi se hlásajícím, činěny byly, že s nás hlavy skákati musejí, v krvi naší že se koupati budou, lid na nás podtají najímají, některé v řetězech do kanceláře voditi, do vězení dávati, statky odnímati chtějí, i jinak neslýchaně činili; na kázáních také od nepokojného, bezbožného a bouřlivého kněžstva za kacíře a buřiče jsme vyhlašováni byli. K tomu mandáty do krajův vyšlými, kterak z rozličných míst jisté hodnověrné zprávy V. C. M. docházejí, že v mnohých svaté Říše i jiných okolních místech a zemích a království českého v sousedství blízko příležejících mustrunkové se drží, lid válečný přijímají, strhují a v hotovosti stojí, proti sobě pomoci vyhledávají, neporoučejíce jistou hotovost v krajích naříditi, k čemuž nám potom při vzdání tohoto pojminulého sněmu, jak bychom jak předně V. C. M. tak i my před takovými nebezpečnostmi, o nichž jste sami tak milostivě rozepsati ráčili, bezpeční a opatření býti měli, nic oznámeno ani žádné zmínky učiněno není. V kterémžto takovém soužení a opuštění, když jsme v náboženství našem žádného opatření, ubezpečení a též konfessi potvrzení nedostali, též přístupu k V. C. M. a dalšího slyšení, též ochrany před nátisky a činěnými pohrůžkami, ani o příčinách, proč by ten sněm bez obecného svolení vzdán býti měl, věděti nemohli, ani nám nejvyšší páni úředníci té odpovědi poslední V. C. M. propůjčiti, a času ku pomýšlení mimo hodinu devátou na druhý den, což jsme potom s velikou prosbou za některou toliko hodinku doprositi se musili, popřiti nechtěli; my pak nemohouce předně V. C. M. i také samy sebe v takovém nebezpečení, opuštění a právě všeho za hřbet položení, zůstaviti, vědouce, jak veliké nebezpečení na V. C. M. ano také znamenité veliké škody loňského roku na toto království jest dopuštěno: za kterýmižto a jinými mnohými příčinami to jsme za dobré uznali, na tom sněmu obecném uvážili, abychom sobě den

k uvažování a způsobení hotovosti, předně pro ochranu V. C. M., i také nás a této milé vlasti, proti všem nepřítelům V. C. M. i našim, kteřížby buď v náboženství nám proti sněmu předešlému léta 1608 učiněnému anebo na životech, statcích a jinak bezprávně jakýmkoliv způsobem nepřátelským ubližovati chtěli, jakbychom v čas nastalé potřeby V. C. M. i sebe chrániti mohli, jmenovali. Což jsme z povinnosti naší a z nuzné i přinucené potřeby podle příčin výš položených dobře učiniti mohli, a tím jsme nic proti V. C. M. neučinili, ani nám to na mysl nepřišlo a nepřichází, abychom v něco toho, což V. C. M. náleží, vkračovati měli. Kdež se nám pak to v tom posledním mandátu připisuje, že jsme o tom položení dne V. C. M. nic neoznámili, toho při V. C. M. nevyhledávali, ale týž den sami strany té hotovosti sobě jmenovali, tak jakoby toto království české bez krále a pána bylo, a že vedle zřízení zemského sjezdův obecných pokládati žádnému nenáleží nežli V. C. M.; i poněvadž jsme my žádného sněmu, ani sjezdu krajského zřízením zemským zapověděného, kterýžby proti nebo ke škodě a na ujmu V. C. M. býti měl, sobě nepoložili, než toliko z příčin nadepsaných sami den k uvážení hotovosti pro ochranu V. C. M. a sebe jmenovali, a nejvyšší pan purgkrabě pražský s nejvyššími pány úředníky a soudci zemskými, strana pod jednou, slyšíce takové uvážení a snešení naše ještě před vzdáním sněmu zjevně na kathedře čísti nic tomu neodpírali, ani aby to co proti V. C. M. neb zřízení zemskému býti mělo, neoznamovali, nýbrž ještě za přípis téhož ohlášení žádali, a tak tu péči a starost naši s V. C. M. a vlasti naší za užitečné ztvdili, povolení pak k témuž dni při V. C. M. hledati nám čas propůjčen a popřín nebyl; neb jest již nahoře doloženo, že nám od nejvyššího pana purgkrabě jménem V. C. M. oznámeno bylo, že dáleji od nás ústně ani psaním nic slyšeti, ani přijímati chtíti neráčíte, jakož i hned po přečtení téhož ohlášení našeho pan purgkrabě sněm vzdal. A že jest toho V. C. M. před vzdáním sněmu neoznámil, tím nic vinni nejsme, a tak to jmenování dne není k nařízení defensí, než uvažování hotovosti; neb strany nařizování defensí nemohli jsme prvé na V. C. M. žádost vzkládati, ažby nejprvé ten artikul o náboženství vyřízen byl. Kteréžto jmenování dne stalo se na obecném svobodném sněmu od nás stavův svobodných v tom místě a světnici, kdež se od starodávna sněmové drživali, a nám též na svobodě zůstávalo potřebné věci k ochraně V. C. M. i sebe samých uvažovati. Což netejně a neukrytě, ne někde v kraji, než přede všemi a zjevně na hradě pražském, ne od jednoho, než ode všech tří stavův pod obojí se stalo. Kteréžto uvážení a ohlášení naše také jsme sepsati dali a beze všeho se jím ukrývání je ke deskám zemským položili. Neb i zřízení zemské tohoto království za příčinou zhoubcův zemských a jiných menších věcí se sjeti dopouští: nad to pak kde se duše, cti, hrdla, statku, krále a zachování všeho království dotýče, to činiti náleží. A když jest arcibiskup pražský předešlý sjezd a sněm duchovní, obeslav všecky opaty, probošty, preláty a jiné kněžstvo ze všeho království, mnohé i bez vědomosti kolatorův jich proti stavům pod obojí užíval i jej zjevně vytisknouti dal, tím nic nezhřešil: tehdy jsme ovšem my proti V. C. M. nic neučinili; nebo všechna práva a zřízení zemská tohoto království toho propůjčují, cožby pro ochranu krále J. M. a vlasti naší sloužilo, že stavové o to se starati, jednati a před nebezpečenstvím sebe chrániti mohou a povinni jsou. A takových sjezdův pro oznámení ochrany zřízení zemské nezapovídá; než sjezdův takových, kteřížby proti králi činění byli, a nepřítel do země uvozování neb jiného krále sobě volení za sebou nesli, činiti zapovídá. A v tom od nás nic podobného předsevzato, ani od nás nižádného pomyšleno není. Z čehož V. C. M. ráčíte moci milostivě vyrozuměti, že jsme nevinně a nedůvodně k V. C. M. od odporníkův našich donešení, a naše upřímné a věrné péče a starost o V. C. M. i tuto vlast nám se na zlou stranu obrací, a proti nám ten nový mandát jest vyšel, kterýž na stížnost a větší nebezpečnost naší, na vyprázdnění dobrých pověstí, věrnosti a upří-

mnosti naší se vztahuje, podle kteréhožto kdybychom od téhož ohlášení našeho a jmenování dne upustiti měli, již bychom se sami vinny dali, jakoby-
chom něco proti V. C. M. zhřešili a v mocnost V. C. M. královskou sahali, a tudy na sebe pokutu zřízením zemským vyměřenou vztáhli, a všemu světu nevinně bychom v podezření přišli, a kdyby na nás nějaký cizí lid, jakž se v tom proslýchá, nenadále přepadl, nejsouce zhotoveni, musili bychom životy, statky, manželky i děti naše a svou milou vlast ztratiti. A jsouce žádostivi při náboženství našem a též konfessí zachování býti, k J. K. M., králi uherskému, Jich Mstem kurfirštům a knížatům z celé Říše o přímluvu k V. C. M. jsme se utekli, kterýchžto přímluv některých, dostavše je příležitě, V. C. M. podáváme jich; jako i těch, kteříž buď oustně skrze vyslané aneb listovně za nás upřímně činěné jsou, a ještě budou, ve vsí poníženosti a poddanosti užiti žádáme. Za tou také příčinou pro vyslyšení vyslaných našich a relací od nich přijetí jsme se společně shledali a sjeti musili, a nic proti V. C. M. před sebe nebrali, posavád nebereme a bráti nemíníme, než toliko volného a pokojného Pánu Bohu dle též konfessí sloužení beze všeho překážky strany pod jednou v jejich náboženství činění a opatření našeho před útisky a příkořemi vyhledáváme. Protož V. C. M. se vsí ponížeností poddaně a pokorně prosíme, že o nás toho, abychom my co tu proti V. C. M. před sebe bráti neb v mocnost V. C. M. vkračovati měli, smýšleti, k takovým zprávám V. C. M. o nás a na zošklivení naše činěným víry přikládati a jim místa dávati neráčíte, nýbrž že nám toho opatření sněmem léta 1608 učiněného, od něhož nijakž upustiti nemůžeme, zvláště těch vzáctných přímluv Jich Mstí užiti dáti a mandátem Svým královským novým, ihned nyní též předešlý, již vyšlý mandát vyzdvihnouti, od něho milostivě upustiti, nás za věrné, poslušné poddané Své, na kteréž se povinnost V. C. M., práva a zřízení zemské, svobody tohoto království vztahují, a že jsme tím ohlášením naším, jmenováním téhož dne i k němu se najíti dáním proti V. C. M., jakž nahoře dotčeno, nic neučinili, vyhlásiti, a aby též mandát na nás vyšlý, k ujmě a potracení dobrých pověstí, věrnosti a poddanosti žádnému z našich, jak všech společně, tak obzvláště každého, potahován nebyl, i také žádný z lidí duchovních též i světských nás tím stíhati, a pro též ohlášení a shledání naše na sněmu učiněné, na zlou stranu vykládati nemohl; též purkmistru a raddě i vsí obci Nového města pražského to také k žádné svévolnosti přičítáno, a nad nimi se proto vymstiváno, ani v nic zlého obraceno nebylo, nás i je v tom ve všem dostatečně opatřiti, nicméně týmž mandátem ihned jiný sněm obecný, kterýžby od dodání V. C. M. od nás této ponížené omluvy nejdéle ve třech dnech se začal, jakž jsme nejvyššímu panu purgkrabímu pražskému pojminulou sobotu, když jest z poručení V. C. M. mezi nás přišel, o tom oznámili, poněvadž nás veliký počet ze všech tří stavův na ten čas zde v Praze jest, rozepsati a v těch mandátech k nám se v tom milostivě pronésti, že ten artikul o náboženství předně na místě a konci postaviti, jej potvrditi, při též konfessí a našem spolu učiněném porovnání zůstaviti ráčíte, mezitím pak toho všeho při sněmovním l. 1608 zůstání zcela a zouplna zanechati a žádného příkoří a útiskův nám v tom náboženství našem podle též konfessí činiti žádnému člověku duchovnímu ani světskému dopouštěti neráčíte. Což pokudž bychom takového uvažování té hotovosti do tohoto sněmu, bez pohoršení opatření předešlým sněmem od V. C. M. nám učiněného, odložití chtěli, a něco jinšího nebezpečnějšího od jakýchkoliv nepřátel, kteřížby V. C. M. neb nám škoditi chtěli, z toho pojíti mělo (od čehož nás Pán Bůh milostivě ostříhati rač), tehdy my stavové pod obojí tím vinni býti nechceme a nebudeme, aniž bychom se déle na dokonalou záhubu a pád do této vsí země české, naší vlasti milé, svědčícím posměchu národu českému, též na další nebezpečenství, kteréžby pro nečasné se opatření na V. C. M. krále a pána našeho nejmilejšího, i také na nás přijíti mohlo, dávati mohli; nýbrž pro opatření před takovým nebezpečenstvím, ihned na uvážení této hotovosti na-

stoupiti museli, vše předně pro ochranu V. C. M. a vlasti naší, svobod a práv tohoto království, nečiníce toho pro nic jiného, než abychom Pánu Bohu volně a svobodně sloužiti a v lásce svornosti se všemi obyvateli království tohoto (jedni druhých nekazíc a nehubíc) živi býti mohli. V čemž ve všem se V. C. M. k milostivému opatření ponížně poroučena činíce, za milostivou odpověď prosíme.

Datum v pondělí po neděli Jubilate léta 1609.

Z tohoto tak obšírného spisu pod titulem omluvy dosti patrně znáti se může, že ti čtyři prokuratoři, k jiným přidání byvše, ji spisovali. Snažili se v ní tehdaž svého obyčejného způsobu prokuratorského užívati (neb tehdaž nečinili juramentum calumniae, jako nyní vedle zřízení zemského činiti povinni jsou), totiž byt i nejnepřávanější při měli, tehdy předce ji tak horlivě vedli a všelijak doličovali, jakoby nejpřávanější byla. Tak jakžby se proti této jejich omluvě nemálo psáti a dostatečně ukázati mohlo, jak jest v mnohých artikulech velice omylna a beze všeho gruntu byla; ale zanechá se toho nyní exaggerirovati, neb ještě další příčina se dá na jiném místě to učiniti. Pročež tuto budu jen sice spisování mé dále kontinuirovati.

Strana pod obojí vedle té své omluvy podala také J. M. C. rozdílné přimluvčí psaní za pretensí svou, totiž od J. Msti uherského krále, čekance království českého, od Jich Mstí tří kurfirštův Fridricha falckraběte, Kristiana saského a Jana Zikmunda brandeburského, i též od Jich Mstí knížat Filipa falckraběte a Hendricha Juliusa brunšvického.*)

Na třetí den po dodání J. M. C. od strany pod obojí svrchu psané omluvy a těch přimluvčích psaní, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští pod obojí byli povoláni na kancelář českou, kterýmž od nejvyššího pana purgkrabí jménem J. M. C. oznámeno bylo, že J. M. C. s omluvou jich stavův pod obojí ráčí milostivě spokojen býti a chtíti vedle žádosti jich ty předešlé mandáty vyzdvihnouti a sněm obecný nejdéle do dne památky svatého Jana křtitele nejprve příštího rozepsati dáti. Kterážto páni, navrátilše se zase mezi jiné pod obojí na rathouz novoměstský, to jim v známost uvedli, a oni, vzavše to v své uvážení, natom se snesli, aby 6 osob z prostředku svého zase na druhý den do kanceláře české vypravili a těm jistou instrukcí dali, jakby v příčině budoucího sněmu mělo jednáno a zavřino býti. I když tam přišli, byl jim od nejvyššího pana purgkrabí koncept a přípis mandátu odevzdán, jakby ten sněm obecný rozepsán býti měl, s tím oznámením, žeby J. M. C. rád chtíti ráčil, sněm ihned položit, ale jsouce již věku sešlého a těmi pracemi a častými

*) Psaní tato, v díle Slavatově úplným překladem podaná, vynechali sme. O obsahu jich viz Skalu I. str. 187—194. Vyd.

audiencími příliš obtížen, ráčí toho žádostiv býti, aby s roze-psáním sněmu aspoň do dvou neděl pořád zběhlých odklad se stal; nebo že J. M. C. jich nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a do smrti své zůstávati chtějí ráčí. Ti vyslaní mezi jiné pod obojí na rathouz novoměstský zase přišedše, nařídili mezi sebou jisté osoby, kteřížby ten koncept přehlídli, bedlivě uvážili a zkorrigovaný většímu počtu přednesli. S kterýmžto konceptem dva dni strávili, prvé nežli jej vedle vůle jich sformovali. A když jsou s tím hotovi a všickni spokojeni byli, zase těch 6 osob z prostředku svého na kancelář českou vyslali s tou žádostí, aby J. M. C. sobě to milostivě oblíbiti ráčil, aby ten mandát vedle toho konceptu vydán a publikován byl; oni pak mezi sebou se zavázali, že z měst pražských se nerozjedou, ažby ty mandáty v týchž městech rozbité spatřili.

Když J. M. C. přednešeny byly, J. Mst ráčil k tomu povoliti, aby tak vytištěny a publikovány byly. Kteréž strana pod obojí nepominula ihned sama dáti vytisknouti a na kancelář českou k podpisu a k spečetění odeslati. A když jeden z těch exemplářův vlastní rukou J. M. C. podepsaný a pečetí J. M. C. spečetěný na rathouz mezi pány pod obojí přinešen, vůbec přečten a na rathouze přibit byl, velice se nad tím těšili, s velikou radostí do svých lozumentův se navrátili a potomně z měst pražských se rozjeli.

Výpis pak toho mandátu jest tento:

Nový mandát J. M. C. ke dni 20. mají publikovaný, v němž J. M. milostivě poroučeti ráčí, aby se páni stavové k sněmu na hrad pražský sjeli, a kterýmž J. M. C. stavy milostivě opatrovati, za své věrné poddané míti a je při jich náboženství zanechávati ráčí.

Rudolf II., z Boží milosti volený Římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše a Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský a Slavonský král, arcikníže Rakouské, margkrabě Moravský, Lucemburské a Slezské kníže, a Lužický margkrabě. Vysoce urozeným, urozeným, statečným, slovutným, poctivým a opatrným pánům, rytířům, vladykám, Pražanům a městům i jiným všem obyvatelům a poddaným Našim ze všech stavův království Našeho českého, věrným milým milost Naši císařskou a všecko dobré vzkazujem. Věrní milí! Jakož jsme mandáty Našimi císařskými pojminulých dnův v tomto království roze-psanými a do všech krajův poslanými, Vám to v známost uvéstí ráčili, že k tomu položenému sjezdu na rathouz novoměstský, v pondělí po sv. Filipu a Jakubu již pojminulému, z příčin v těch mandátech obsažených místa žádného dávati, v mocnost Naši královskou a v to, co Nám, králi a pánu Vašemu vedle zřízení zemského, zvyklostí, obyčejův a pořádkův chvalitebných náleží, nikoliv dáti sahati neráčíme, milostivě poroučejíc, abyste se k témuž dni položenému nesjížděli, nescházeli, najítí nedali a nic toho před sebe nebrali a nejednali; nebo že na jiném býti neráčíme, než sněm obecný všem stavům království tohoto v krátkém čase sem na hrad pražský položití a roze-psati, jakž tíž mandátové Naši, jichž datum na hradě pražském v pondělí po neděli postní, jenž slove smrtedlná aneb Judica, léta přítomného 1609, to v sobě šíř obsahují a zavírají.

I majíce My od Vás pánův, rytířův, Pražanův i z obce a jiných vyslaných z měst pod obojí způsobou přijímajících, kteříž jste sobě ten den

jmenovali a nyní zde v městech pražských zůstáváte, skrze poníženou a poddanou omluvu Nám, jakožto králi českému a pánu Vašemu, poddanou a jistou zprávu, dostatečně učiněnou, že jste též den k uvažování toliko samé hotovosti pro ochranu Nás, jakožto krále českého, též Vás, manželek a dítek Vašich před nebezpečenstvím, pokudž by se jaké na toto království valiti chtělo, dobrým úmyslem pro dobré Naše a tohoto království jmenovali a to na sněmě svobodném od Nás prvé rozepsaném z společného Vašeho uvážení učinili, úmyslu žádného nemajíce Nám v mocnost Naši královskou sahati, osvědčujíc sobě Pánem Bohem a svým dobrým svědomím, že Naši věrní a poslušní poddaní zůstáváte a nyní na rathouz Nového města pražského z dvou příčin, předně, abyste svou omluvu Nám učinili, a druhé posly od Vás v jistá místa vyslané vyslyšeti mohli, najíti se dali, poníženě a poddaně se ohlašujíc, že uvažování té hotovosti do sněmu (za kterýž, aby ihned z důležitých potřeb bez dalšího odkládání rozepsán byl, prosíte) odložiti chcete, jakž táž omluva a snažná žádost Vaše, v obšírném spisu Nám k vlastním rukám Našim podaná, plněji svědčí. Kteroužto omluvu a žádost Vaši My k Sobě milostivě přijímati a jí místo dávati ráčíme, jsouce s Vámi se všemi třemi stavy tohoto království věrnými poddanými Našimi v tom ve všem dobře do konce spokojeni, a poznávajíce, že s Námi věrně a upřímně míníte, a takové věrnosti a poddanosti k Nám všech časův jste poddaně dokazovali. Což vše majíc My s nejvyššími úředníky, soudci zemskými a radami Našimi v bedlivém uvážení, ráčíme předně ten spis, od Vás ke dskám zemským v středu po neděli Laetare z strany téhož sjezdu položený, v tom artikuli co se uvažování té hotovosti dotýče, čehož již od Vás do sněmu odloženo a Vám opatření tímto mandátem učiněno jest, vyzdvihovati a v nic obracet. A My také od těch předešlých mandátův Našich milostivě upouštěti, je vyzdvihovati a jich v ničemž užití nežádati a Vás všechny tři stavy, věrné poddané Svě, v tom milostivě opatrovati, že dotčení mandátové Vám, kteříž jste sobě ten den k uvažování té hotovosti jmenovali a položili, a nyní sem do měst pražských buď před vyjitím dotčených mandátův Našich anebo po vyjití jich, přijevše sem se na rathouz Nového města pražského najíti dali, všem společně, a nižádnému z Vás obzvláště, k žádné nejmenší ujmě a úhoně věrnosti, poslušnosti, poddanosti a dobré pověsti Vaší nejsou a býti nemají, od Nás, jakožto krále českého, ani žádného jiného duchovního neb světského člověka Vám toho ničímž zlým připomínáno a na to se více navracováno býti nemá, nyní na časy budoucí a věčné; nebo Vás, všechny tři stavy království tohoto, za své věrné poslušné poddané pod milostivou ochranu Naši ke všem řádům, právům, svobodám tohoto království náležející, na kteréž se povinnost Naše královská vztahuje, jmíti a držeti ráčíme. A jsouce prvé toho jistého úmyslu, sněm obecný rozepsati, poznávajíce žádost pánův stavův býti slušnou, a prohlédajíce k tomu, že větší počet stavův zde v městech pražských nyní zůstává, kteříž toho sněmu dočkati chtějí: protož ve jméno Pána Boha všemohoucího Vám, všem třem stavům tohoto království, věrným poddaným Našim, též sněm obecný rozpisovati a z velikých nevyhnutelných potřeb den k témuž sněmu v neděli, jenž slove Rogationum, jinak křížová, nejprv příští sem na hrad Náš pražský jmenovati a pokládati ráčíme. Při kterémžto sněmu předně ten artikul o náboženství k zavření, na místě a konci postavení do proposicí sněmovní položití, a kterak byste všickni i jeden každý obzvláště, jak strana pod obojí tak pod jednou, a kteříž se k též konfessi Nám předešle od Vás podané přiznáváte, náboženství své beze všech překážek a útiskův ode všech lidí, buď duchovních anebo světských, vykonávati mohli, Vás v tom náležitě opatřiti chtěc. Mezi tím Vás při tom opatření na sněmu, léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, zcela a zúplna zůstavovati a zanechávati ráčíme. A dokudž tíž artikulové náboženství, tolikéž artikulové obecní předešlým sněmem, léta 1608 držaným, odloženi, jako i ti, kteřížby pro dobré obecní přednášení byli, zavřeni, na místě a konci postavení nebudou: dotud téhož

sněmu rozpouštěti chtíti neráčíme; přitom také Vám, všem třem stavům království tohoto, milostivě poroučejíce, abyste všickni a jeden každý obzvláště z vás žádného lidu vojenského, knechtův, soldátův a všelijakých krigsmanův neverbovali, nenajímali, sem do tohoto království neuvozovali, ani jiným uvozovati a verbovati nedali. Nebo My také se v tom milostivě ohlašovati a zakazovati ráčíme, že žádného lidu vojenského najímati, verbovati, do země uvozovati, jich přechovávati, žádnému dopouštěti chtíti neráčíme. A protož Vám všem i jednomu každému zvláště poroučíme, abyste na již dotčený den do měst pražských tím příkladem za šťastného kralování Našeho předkův Našich všelijak pokojně a nejinač, ničímž se nezaměstnávajíce ani zastírajíce, konečně se sjeli, a hned na zejtrí ráno v pondělí beze všeho zaneprázdnění k předložení sněmovnímu bez všelijakých odtahův při Nás na hradě pražském na paláci podle starobylého chvalitebného obyčeje a pořádku najíti dali. Kdež věduce Vy o tom a znajíc milostivou vůli i jisté poručení Naše v tom býti, nepochybujem o Vás všech i jednom každém, než že k témuž sněmu se sjedete a v tom se poddaně a poslušně zachovati a najíti dáte.

Jestližeby pak kteří z Vás nepřijeli a doma přes toto jisté a milostivé poručení Naše (ač té naděje k žádnému býti neráčíme) zůstali, však nicméně proto ti, kteříž se tak sjedou, s Námi jednati a zavíratí moc míti a jiní tomu všemu podle nich dosti činiti povinni budou; z měst pak Našich královských posly z prostředku svého k témuž sněmovnímu jednání, aby také s plnou mocí vypravili, jináče nikoliv nečiníce.

Dán na hradě Našem pražském v sobotu po neděli Jubilate léta 1609 a království Našich římského 34, uherského 37 a českého též 37.

Ad mandatum Sac. Caes. Majestatis proprium.

Z tohoto mandátu jest znáti, jak strana pod obojí to vše, co sobě k dobrému, k rozmnožení a utvrzení svého náboženství sloužití mohlo, snažila se opatrovati, ješto všem známé a patrné bylo, že ten spis, který před vzdáním minulého sněmu v soudné světnici na nejvyššího pana purgkrabí pražského svědčil, schvalován jim býti nemohl, jakž výšeji při přiložení téhož spisu obšírněji se dokládá. A nicméně J. M. C. v tomto svém mandátu je v tom vymlouvati, jako by vše dobře učinili, přinucen býti ráčil. Kdež také prvé slušně a spravedlivě J. M. C. ráčil skrze mandáty své ten nepořádný sezd na rathouz novoměstský zapověditi: tu ráčil musiti takové své spravedlivé poručení vyzdvihnouti a kasirovati, k tomu i ten artikul o náboženství, do sněmu leta 1608 vložený, jim k vůli tímto mandátem poznovu zase potvrditi. K čemuž ti dva hrabata, Slavata a z Martinic, nikoliv neradili, pravíce, že J. M. C. tím podle vůle jich postupováním viře svaté katolické i sám sobě hrubě ubližovati ráčí, avšak předce tudy hlavní věci nic spo-
moženo nebude, poněvadž oni na mále nepřestanou, nýbrž budou chtíti v příčině svého náboženství to vše, co chtějí, zouplna sobě dovésti.

Nejvyšší pan kanclíř království českého též k tomu neradil, a bylby rád se vymluvil, aby těch mandátů nepodpisoval, tak jakž toho due, když je podpisovati měl, v domě svém jako nemocný na loži se zdržoval; však strana pod obojí některé osoby z prostředku svého k J. M. C. vyslala a sobě to

ztěžovala, že s podpisem těch patentův tak dlouho se prodlilo, a tudy J. M. C. k tomu přivedli, že jest ráčil k témuž nejvyššímu panu kancléři poslati a jeho napomenouti dáti, aby beze všech dalších odtahův ty patenty zhotoviti dal. Pročež ad mandatum Suae Caesareae Regiaeque Majestatis proprium to vykonal. Jiní pak nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští pod jednou rozdílné své politické příčiny měli, že jsou k vydání týchž patentův J. M. C. radili. A tak tu strana pod obojí dostala, co sama míti chtěla. Já pak v mém spisování budu kontinuirovati, co jest se dále v té materii řídilo.

Pátý díl.

Když tehdy potom určitý čas k tomu tak rozepsanému sněmu, totiž v pondělí po neděli rogationum neboližto prosební přišel, páni stavové zvláště z strany pod obojí v počtu velikém se sjeli a na hradě pražském na paláci, téměř každý z nich na kloboucích bílé pění majíce, najíti se dali. Vejdouce potomně do soudné světnice, nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, že s přednešením proposicí sněmovní do druhého dne se odkládá. Na druhý den, když opět páni stavové u velikém počtu do soudné světnice se sešli, skrze pana nejvyššího purgkrabiho jim oznámeno bylo, že J. M. C. neráčí se dobře na zdraví svém vynacházeti; pročež s proposicí sněmovní do druhého dne se odkládá. Nejvyšší pan kancléř pak nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským jak pod jednou tak pod obojí vzkázal, aby do kanceláře české přišli, že z poručení J. M. C. některé věci tam uvažovati mají. Což jedni i druzí tak učinili. Jiní pak z strany pod obojí u velikém počtu v soudné světnici se zdrželi, a po malé chvíli z nabádání p. z Budo va do kanceláře k nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod obojí poslali, žádající jich, aby se mezi ně hned zase do soudné světnice navrátili. A když tak učinili, snesli se o to společně, a vyslali šest osob z prostředku svého do kanceláře české k nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod jednou, s tím vzkázáním, že páni stavové pod obojí velmi sobě stěžují, že se takoví odkladové činí, a nad stavy, tolik a tak mnoho času prvé i nyní zde trvající, nižádné litosti nemají. — Protož aby hleděli tak to opatřiti, aby nebyli obmeškáváni; nebo jestli se hned na zejtrí proposicí nestane, tehdy že hned na artikul o defensi nastoupiti a, co prvé na rathouze jednati měli, to na hradě

pražském vykonati chtějí. S tím toho dne s nedobrou myslí se rozešli.

Následujícího dne ráno, sejdouce se zase páni stavové do soudné světnice, nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, že J. M. C., nemoha sám mezi pány stavy přijíti, ráčil jemu proposití sněmovní odevzdati, aby ji pánům stavům vůbec přednésti a přečísti dal; což že chce učiniti. Však vedle starého chvalitebného obyčeje království českého, chtějí-li nejprve do kostela sv. Víta jíti a v kaple sv. Václava mši svatou slyšeti, při vůli pánův stavův toho zanechávajíc, kteří budou chtítí spolu tam jíti. Ačkoliv vždycky předešle každý pod obojí do kostelův katolických ke mši sv. rád chodíval a pobožně jí přítomný býval: však tito noví pod obojí, k té konfessi české se přiznávající, nechtěli více to činiti, tím patrně na sobě znáti davše, že již více staré víry pod obojí následovníci nebyli, nežli nového náboženství scestného, v království českém nebývalého, se přidrželi. Ták že toliko samy osoby pod jednou tam šli a žádný z strany pod obojí s nimi tam jíti nechtěli, než zůstanouce spolu v soudné světnici, jedni druhých napomínali, aby Pána Boha žádali za šťastný prospěch v jich předsevzeti, a klekše všickni na svá kolena tiše své modlitby říkali. Navrátivše se zase nejvyšší pan purgkrabě spolu s jinými pod jednou z kostela do soudné světnice, podal deklamatorovi proposití sněmovní, aby ji na kathedře přečetl, což se ihned stalo. A ačkoliv celá proposití vůbec byla přečtena, však já tuto kladu toliko výpis té materie, o kteréž tuto vypisují, totiž artikul o náboženství, kteréhož následující výpis jest:

Výpis artikule o náboženství z proposití J. M. C., na sněmě, léta 1609 v pondělí po neděli křížové na hradě pražském držaném, pánům stavům přednešené.

Jeho M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčí ode všech tří stavův království českého, poddaných svých milých, že jsou se k tomuto nynějšímu sněmu obecnému povolně a poslušně najíti dali, milostivě přijímati. A že J. M. C. v mandátu svém z strany rozepsání a položení sněmu tohoto v tom se ráčil milostivě zakázati, „tak aby při tomto nynějším sněmu ten artikul o náboženství předsevzatý na místě a konci postaven byl,“ též někteří jiní artikulové obecní, k uvážení, jednání a namlouvání odloženi, pro dobré předuž J. M. C. a obecně všeho království českého k vyřízení a zavření přišli: protož J. M. C. ráčí všem třem stavům království tohoto na vuoli dávati, budou-li co chtítí o to mezi sebou promlouvati, a na čem se tak všickni tři stavové jednomyslně snesou a namluví, když to J. M. C. přednešeno bude, neráčí pominouti to vše též v uvážení své vzíti, jim na to odpověď svou dáti, a v tom se k nim, jakožto křesťanská milostivá a spravedlivá vrchnost, dle slušnosti, mocnosti a náležitosti spravedlivě chtítí zachovati.

Po přečtení té proposití nejvyšší pan purgkrabě oznámil: Poněvadž na zejtrí slavná památka nanebevstoupení

Krista Pána bude, že se sněm až do pátku příštího odkládá. Strana pod obojí proti tomu promluvit dala, že žádá, aby soudná světnice jim na ten den sváteční otevřena byla, že se chtějí spolu sjíti a ten artikul o náboženství mezi sebou uvažovati. Nejvyšší pan purgkrabě replicoval, že J. M. C. neráčí s tím spokojen býti, aby v takový výroční svátek stavové na hradě pražském se scházeti a rady držeti měli. Oni naproti tomu též replicovali, pravíce, že teprva po kázání se sjíti a tu nic jiného nežli o čest a slávu boží jednati chtějí. A poněvadž jsou pojminulého sněmu na den památky sv. Ducha i potom na den Trojice Svaté o věci světské v radách a v sněmu bývati musili, že jim také dobře ten den k práci pobožné propůjčen býti může. I nemoha nejvyšší pan purgkrabě jim odolati, k tomu povolil, a s tím se toho dne rozešli.

A když strana pod obojí na den vstoupení na nebe Krista Pána ráno u velikém počtu do soudné světnice se shromáždila, předně vyslaní z hrabství kladského a z kraje loketského mezi ně najíti se dali, aby Jich Msti předešlé žádosti jich v paměti své míti, je k sobě připojiti, supplikací od nich přijíti a, co dobrého v náboženství sobě zjednají, k tomu je jakožto sousedy a přátely své laskavě připustiti ráčili. Oni že vedle Jich Msti také státi a všechno do svého přemožení učiniti chtějí. Načež jim za odpověď dali, že páni stavové předešlou žádost jich v dobré paměti své míti ráčí a jim to, že tak v náboženství svém stáli jsou, schvalují. A když Pán Bůh dá (jakž silně věří), že J. M. C. s nimi ten artikul na místo postaví, tehdy je k sobě přijíti a k tomu nápomocni býti chtějí, aby i oni toho všeho oučastníci býti mohli. Po té odpovědi klekli a tiše se modlili. Potomně volili a nařídili z prostředku svého dvanácte osob z stavu panského, tolik z rytířstva a z měst deset osob, přidavše k nim ty svrchu psané prokuratory, kteří tu obšírnou omluvu sepsali, aby uváživše ten artikul o náboženství, coby tak o něj dále J. M. C. přednésti chtěli, na papír uvedli.

Při uvažování těch věcí jeden z těch prokuratorův, Václav Magerle (ten nebyl z jednoty Bratrské) obšírné promluvení učinil v tento smysl: Když jsou páni stavové pod obojí času pojminulého na rathouze Nového města pražského pospolu byli a od J. M. C. rozepsání obecního sněmu vyhledávali, J. M. C. k tomu povoliti a všem třem stavům tohoto království českého sněm obecný nynější položiti a v této své propositi, obzvláště v artikuli o náboženství, toho doložiti ráčil, že ráčí milostivě k tomu povolovati, aby všickni tři stavové království českého společně o ten artikul o nábožen-

ství mezi sebou promluvití mohli, a na čem se snesou, když J. M. C. to přednešeno bude, že ráčí chtítí podle náležitosti, slušnosti a mocnosti stavu spokojiti. I poněvadž sněm jest obecný, a J. M. C. k tomu povolovati ráčí, aby všickni tři stavové o ten artikul mezi sebou se namluvili, tehdy že se jemu vidí, že k tomuto jednání strana pod jednou, jakožto také stavové tohoto království českého, připuštění a povolání býti mají: jedno, aby se milostivé vůli J. M. C. zadosti stalo, druhé, aby řád starobylý zachován byl; nebo předešlých let, jak se to v zřízení zemském nachází, artikul o náboženství páni stavové pod jednou a pod obojí spolu uvažovali, společně sobě, jak se jedni k druhým chovati mají, rády nařídili a s vůlí královskou za právo ustanovovali. Neb ráčí-li chtítí bez nich v tom co jednati, tehdy nebude zachována podstata sněmu. Oni řeknou, že jsou netoliko to nesvolili, ale že k tomu ani povolání nebyli. Tu hned začátek roztržitostí bude. Pakli se obávají, aby oni s nimi se v hádky nedali, daremní jest to strach; neb co jsou již jednou mezi sebou o náboženství zavřítí ráčili, o to s stranou pod jednou není potřebí žádné hádky držeti. A poněvadž jim v náboženství jich nic vyměřovati, žádného pravidla, kdo z nich kterého svatého za patrona a pomocníka svého vzíti má, ukládati jsou neráčili, oni vyzdvihli kolleji jezuvitskou bez dotázky Jich Mstí, uvedli kapucíny a jiné mnichy do země bez rady jich: v to jsou se jim neráčili nic vkládati. Tehdy jim to předložice, k tomu vésti, aby oni také pánům stavům pod obojí u víře jich žádného vyměření nečinili, o spasení jejich se nestarali a tak s nimi o to samé toliko aby jednáno a promlouváno bylo, jakby Jich Mstí náboženství pod obojí a oni zase svou římskou víru pod jednou pokojně bez překážky jedné i druhé strany provozovati a to sobě utvrditi a v dokonalou bezpečnost uvéstí ráčili. Byť pak i kteří chtěli něco proti tomu říkati, tu by jednoho každého přimluvu slyšeti a z ní jak kdo o nich co smeyšlí, vyrozuměti mohli. A poněvadž se z nich nejedni ohlašují, že straně pod obojí žádné překážky nečiní a tomu, co koliv J. M. C. jim povoliti ráčí, odporni nejsou: kdyžby to na sněmě obecném vyznali, s těmi by hned pokoj byl; kteříby pak chtěli v nějaké hádky se dávati, zdaližby se hned k tomu přistoupilo? Než mohloby se oumyslu jich vyrozuměti: nechtěli-by k ničemu svoliti, šloby toto, oč se nyní snášejí, a ráčili-by páni stavové pod obojí J. M. C. o těch odpornících a protivnících pokoje moci oznámiti a s nimi dále činiti nic nechtítí míti; nebo oni páni nad stranou pod obojí nejsou a jí také rozkazovati nemohou. A to by byl pravý sněm, kdežto načemby snešeno bylo, toby se

J. M. C. přednésti mohlo. Ale tímto způsobem, nebudou-li povoláni, proto aby se s nimi v hádky nedávali: však to, co páni stavové pod obojí J. M. C. podávají, předce jim do rukou přijde, a oni to sami na kanceláři české uvažovati, žádost Jich Mstí valchovati a nějaké okrouhlé odpovědi vymýšleti budou. Půjde to široce a naposledy císař řekne: „poněvadž vy od předešlého způsobu jednání nic neupouštíte, já také toho všeho při předešlé odpovědi zanechávám; a když sami stavové mezi sebou srovnati se nechcete, já také jedněch potupovati a druhých pozdvihovati nemohu.“ Jistě, jistě ráčili by Jich Mstí pomysliti a s těmi, kteříž k sněmu náleží, nejprvé o to, nežli se k J. M. C. utekou, moci promluvit. Však přes to rád se s dobrými jejich zdáními spraviti chce.

Proti tomu jiný prokurátor jménem Adam Linhart (kterýž byl z jednoty Bratrské) mluvil, žeby tímto svrchu psaným zdáním k tomu příčina se dala, aby sněm snad nikdy k zavření svému nepřišel; neb oni páni pod jednou, dostanouc takovou příležitost, hnedby se s pány stavy pod obojí v obšírné hádky dávali. Však jsou jminulého sněmu, byvše od Jich Mstí toliko za přímlovu k J. M. C. žádání, zjevně se ohlásili, že s věcmi Jich Mstí nic činiti nemají, a toho artikule o náboženství se ujímati nechtějí. I když jsou se jednou J. Mstí odřekli, čehož se nyní od nich nadáti mohou? Předešle jsou Jich Mstí jich potřebovati neráčili: pročby se nyní k tomuto jednání přiměšovati měli? A tak summou, že s nimi o nic jednati potřebí není; nežli aby Jich Mstí tím způsobem, kterýž až posavad zachován byl, kráčeti a při J. M. C. potvrzení svých žádostí vyhledávati a očekávati ráčili.

Jiní všickni z strany pod obojí s touto přímlovou se snesli, a natom zůstali, aby do Starého města do domu pana Bohuslava z Michalovic, místopisaře království českého, *) spolu se sešli a tam žádost svou sepsali. Však prvé nežli se rozešli, přišli mezi ně čtyři pražští faráři, kněz Matouš Nigrin od sv. Petra, kněz Jiřík Hanuš od sv. Václava, kněz Tomáš Copacius od sv. Štěpána a kněz Jan Mathiades od sv. Martina. A přijdouce těmi dveřmi od desk na kathedru, předně vinšovali stavům z strany své pod obojí v tom předsevzetí jich od Pána Boha požehnání a šťastné toho vyřízení. A poněvadž jsou toho zprávu dostali, že kněží z dolejší konsistoře J. M. C. při jminulém sněmu nějaký spis (v němž,

*) Kterýžto potomně českým místokancléřem království českého a po slavném vítězství J. M. C. před Prahou vedle jiných hlavních rebellův mečem stát byl a v svém sčestném náboženství život svůj dokonal.

i, proč by se stavy pod obojí řídití nechtěli, dotkli) podali; oni pak, osvědčujíc to sobě Pánem Bohem, že o tom žádné vědomosti neměli, aniž i kněz Matouš Nigrin, jsouc jedním konsistoriánem, že přítomen nebyl, nýbrž stavy a jich pobožné předsevzetí, že jsou také od administratora nad konsistoří svou nemalé útlisky trpěli a od jiných mnoho pohrůzek snášeti musili, zastával: protož že ku pánům stavům pod obojí přistupují, a když od J. M. C. žádost jich potvrzena bude, tehdy že oni chtějí rádi jim, pánům stavům, pod ochranu se dáti. Neb že se k té konfessi přiznávají a učení její za pravé křesťanské učení drží, vedle ní lid sobě svěřený vyučovati chtějí a žádného jiného za pána než jediného krále českého, jakožto od Pána Boha zřízenou vrchnost, a pány stavy pod obojí za ochránce míti nechtějí, žádajíc, aby Jich Msti je v svou ochranu přijíti a před nátisky a protivníky jejich chrániti ráčili. Tato odpověď jim dána byla: Kterak J. Msti nad tím jsou velice potěšeni, že Pán Bůh počet svých věrných den ode dne rozhojňovati ráčí; protož že jejich omluvu i je k sobě vděčně přijímají, a když dá Pán Bůh, že konsistoř dosáhnou, na ně mimo jiné svou paměť míti a všelijakým náležitým přátelstvím je předcházeti chtějí.

Tito čtyři faráři pořádní kněží, od pana arcibiskupa pražského na kněžstvo svěcení, byli, toliko že lidu k farám jich příslušejícímu velebnou svátost oltářní pod obojí způsobou posluhovali. A tu tak hanebně od pravého učení sv. církve katolické odstoupili a k scestnému náboženství, od lidí světských sformovanému, tak zjevně s takovou radostí přistoupili, nepochybně v té naději, že od týchž lidí světských dobrý fedruňk dostanou a jeho užijí. Ale poněvadž moc a vládařství týchž lidí světských pod obojí nedlouho trvalo, po slavném vítězství J. M. C. před Prahou tito čtyři poběhlí kněží, v týchž bludech svých urputně setrvavše, netoliko far pražských, ale i vlasti své, celého království českého, zbaveni býti et in exilio misere životy své vésti musili, a kdo ví, jak dokonali.

V pátek po slavnosti božího na nebe vstoupení strana pod obojí ráno do soudné světnice se shromáždili, ten svůj spis již zhotovený sobě přečísti dali a při dvoře J. M. C. audiencí vyhledávali. Kterouž také dostali, a též spis J. M. C. podali, i oustně podstatu téhož spisu přednesli. Však pana Štefana Jiřího z Šternbergka v tom, aby od strany pod obojí oustně co přednášel, víceji neužili, než druhého pána pod obojí, v jazyku německém dobře zběhlého, učení lutherianského se přídržejícího (totiž pana Joachyma Ondřeje hrabě Šlika) užívali.

Výpis pak toho spisu jest tento:

Přednesení, J. M. C. od pánův stavův pod obojí v příčině náboženství na svrchu psanou J. M. proposicí učiněné.

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš! Že jste V. C. M. na poníženou a poddanou prosbu naši netoliko tento sněm obecní mandáty vůbec vyšlými rozepsati, nás, kteří se k té konfessi, V. C. M. předešle od nás podané, přiznáváme, za ty, kterýmiž jsme z milosti Pána Boha všemohoucího vždycky byli, jsme a zůstávati věrně míníme, a též za své věrné a poslušné poddané, pod milostivou ochranu V. C. M. ke všem řádům, právům, svobodám tohoto království náležející, na kteréž se povinnost V. C. M. vztahuje, vyhlásiti, ale také v týchž mandátích toho, že při tomto sněmě předně ten artikul o náboženství zavřin a na místě a konci postaven býti má, a jakbychom všickni i jeden každý obzvláštně jak strana pod jednou tak i pod obojí, kteříž se k té konfessi, V. C. M. předešle od nás podané, přiznáváme, náboženství své bez překážek a útiskův ode všech lidí duchovních aneb světských vykonávati mohli, opatřiti chtíti ráčíte, doložiti, ano i proposicí svou sněmovní na týž mandát vztáhnouti a nám, abychom mezi sebou o to promlouvati a snešení naše V. C. M. jakožto králi a pánu našemu nejmilostivějšímu podati mohli, na vůli dáti ráčili: poddaně děkujeme.

A majíce nyní znovu na tomto obecném sněmě o tom artikuli mezi sebou promlouvání, na tom jsme se jak předešle tak nyní jednomyslně snesli a namluvili. Poněvadž naše ponížená a poddaná žádost, čeho v té příčině jak při slavné paměti císaři Maximilianovi, panu otci V. C. M. nejmilejším, léta 1575 vyhledáváno bylo, tak i čeho při V. C. M. poníženě jsme vyhledávali, v sněmě, léta pojminulého 1608 na hradě pražském držaném a ve dsky zemské vloženém, i potom v posledních ponížených spisích a žádostech našich a V. C. M. podávaných obšírně a výslovně doložena jest, a toho všeho se tímto nyní od V. C. M. rozepsaným sněmem k zavření na místě a konci postavení, že nás v tom, abychom všickni i jeden každý obzvláštně, jak strana pod jednou tak i pod obojí, a kteříž se k též konfessi, V. C. M. předešle od nás podané, přiznáváme, náboženství své beze všech překážek a útiskův od všech lidí buď duchovních neb světských vykonávati mohli, opatřiti chtíti ráčíte, odloženi stalo: z té příčiny V. C. M. jak předešle tak i nyní ve vši poníženosti poddaně prosíme, že prohlídajíce milostivě k naší ponížené a pobožné žádosti, též k velikým a vzácným k V. C. M. za nás v té věci učiněným přimluvám, a že skrze to v tomto slavném království šťastným králováním V. C. M. mezi námi, stranami pod obojí a pod jednou (kterýmž my v jejich náboženství žádné překážky činiti nemíníme), láska a svornost zachována, i také po zavření a potvrzení téhož artikule na jiné obecné artikule a proposicí V. C. M. nastoupeno býti moci bude, nám takovou naši poníženou do dotčeného sněmu položenou žádost a porovnání naše, abychom předně volně beze všech překážek náboženství své pod obojí podle též konfessi české provozovati, konsistoř i akademii pražskou, kteráž od starodávna v moci stavův byla, v moci a opatrování našem míti, a jiných všech našich ponížených žádostí v dotčeném sněmu a spisích našich, V. C. M. podávaných, doložených užiti mohli, milostivě povoliti, našim nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstati ráčíte.

Po dodání J. M. C. od strany pod obojí toho spisu, J. M. C. ráčil jej přehlídnouti a k uvážení nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod jednou do kanceláře české odeslati. Na druhý den nejvyšší pan purgkrabě v sněmě oznámil, že J. M. C. neráčí se dobře na zdraví svém vynacházeti, pročež k odpovědi dání do příštího dne ráčí odkládati. Na kterýžto den k J. M. C. strana pod obojí 6 osob z prostředku svého pro

tůž odpověď vyslali. Ti dostavši ji, do soudné světnice mezi pány stavy pod obojí přinesli a vůbec přečísti dali, kteréž tento jest výpis:

Odpověď J. M. C. na žádost strany pod obojí.

J. M. Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější ráčil jest z spisu, jminulý pátek J. M. od stavův pod obojí přijímajících podaného, coby tak při J. M. vyhledávali a žádali, milostivě vyrozuměti, a na jiném býti neráčí, než vedle milostivého zakázání svého ten artikul náboženství se dotýkající přede všemi jinými na místě a konci dle vši náležitosti a možnosti postaviti. Ale poněvadž o tom se až posavad neví, zdažby mezi nimi, stavy pod obojí, v religii dokonalé porovnání se stalo, a jaký oni v té příčině řád naříditi úmyslu jsou, také v tom jsou se tiž stavové teď nedavno pojminulých dnův pronesli, že mimo artikul o náboženství, též obecné artikule, kteříž při sněmu, léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, do budoucího sněmu k vyřízení odloženi jsou, ano i mimo v propositi obsažené ještě jiné artikule pro J. M. C. jakožto krále českého a obecné dobré přednésti chtějí, a ti také dřív zavření tohoto sněmu k svému vyřízení přijíti by měli, jacíby pak to noví artikulové J. M. C. a všech tří stavův království českého se dotýkající byli, a načby se vztahovali, J. M. o tom žádnou vědomost míti neráčí: protož chtějí tomu (jakž pak slušné a náležité jest) dřívěji, nežby jim stavům pod obojí na tůž žádost jich další milostivá odpověď od J. M. C. dána byla, vyrozuměti, za potřebu to uznávati ráčí, aby jak předně takové mezi nimi porovnání a řád, potom také i ti všickni artikulové, čehoby dáleji při J. M. vyhledávati chtěli, a o kteréby se na tomto sněmu a o žádné jiné více jednati mělo, v spis uvedeni a J. M. od nich, stavův pod obojí, podáni byli: ne pro tu příčinu, aby tímto sněmem protahováno a dlouho stavy s nemalou jich útratou zde zdržovány byly, než majíce časné o takových artikulích J. M. C. vědomost, aby tím dřívěji na ně pomysleti, je v uvážení své vzíti a po vyřízení toho artikule o náboženství i jiných obecných a v propositi obsažených na ně svou milostivou odpověď dáti, a tak to jednání sněmovní k dobrému J. M. i všech tří stavův království českého milostivě fedrovati moci ráčil, nepochybujíc než že se v tom poslušně a poddaně zachovají. A J. M. C. jich milostivým císařem králem a pánem býti a zůstávati ráčí.

Publicat. 1. junii 1609.

Po přečtení té odpovědi stavové z strany pod obojí, jeden na druhého vzhlídlaje, chvílku pomlčeli, a potom křičeti počali: Již vidíme a v skutku poznáváme, že s námi neupřímně se míní, a že žádná záměna a slova královská pro převrácení jeho radd nic nám nestačují! Což pak dále s těmi jednati máme, kteří, co jednou připovědí, nikda držeti nechtějí? Učiňme to aspoň nyní, co jsme na rathouze novoměstském učiniti chtěli! Ale nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští z jich strany pod obojí obec krotili, pravíce, že J. M. C. tím vinen býti neráčí, a žeby chvalitebné nebylo po této odpovědi, kterouž J. M. C. jim ještě nic odpověděti neráčil, od sněmu odjížděti, připomínajíce, kterak jest i předešle J. M. po zlých a neupřímných raddách postupující, netoliko nic protivného před sebe vzíti neráčil, ale dostana zprávy gruntovnější, své rozkazy a mandáty v lepší způsob uvésti ráčil. Protož aby nekvapili, nýbrž dadouce sobě tůž odpověď přepsati, nato, co činiti mají,

pomyslili a pro snazší spomožení sobě některé osoby k uvážení toho volili. Načemž se ti snesou, aby zdání jejich ráno vyslyšeli, přitom svá zdání svobodná učinili. Tím spokojeni jsouce, toho dne se rozešli.

Na druhý den ráno shromáždivši se strana pod obojí do soudné světnice, ti, kteří na J. M. C. přednesení odpověď sepsati nařízení byli, přednesli to, co jsou tak mezi sebou uvážili, a všickni sobě to oblibice, snesli se, aby J. M. C. oustně toliko předneseno bylo a žádných spisův aby víceji nepodávali. Pročež poslali 4 osoby ke dvoru, žádající při J. M. C. audienci, ale takovou odpověď dostali, jestliže co oustně přednáseti chtějí, aby to také v spis uvedli a J. M. C. na ráno podali. Když to bylo většímu počtu z stavův pod obojí v známost uvedeno, velice se nad tím pohnuli, pravíce, že se s nimi neupřímně zachází. Pročež poslali ihned zase ke dvoru s tím oznámením, že nemají nač víceji v městech pražských trávit, aby ještě toho dne audienci dostati mohli, a co J. M. C. ráčí chtíti na jejich tak snažnou žádost učiniti, aby se v tom již jednou na konec vyjeviti ráčil; neb že již dosti času k rozmyšlení se nato ráčil míti. J. M. C. ráčil jim k audienci dání třetí hodinu s poledne jmenovati, ale potom vždy neráčil je před sebe pustiti, než do druhého dne toho odložiti, s čímž oni zle spokojeni byli. A když nejvyšší pan purgkrabě pražský sněm do druhého dne odkládal a z soudné světnice do kanceláře šel, na paláci mnozí od obce pod obojí na pána volali s křikem těmito slovy: „Nejvyšší pane purgkrabě! již jest čas, abyste oulislých řečí na straně zanechajíce, J. M. C. zámlyvy a vaše přípovědi k vyplnění přivozovati hleděli, stavům dále neodkládali!“ přísahajíce Pánu Bohu, že dále nač tu utráceti nemají.

Strana pod obojí toho dne po odkladu sněmu ještě za dlouhou chvíli v soudné světnici se zdržela. Nejvyšší pan purgkrabě pak poslal ke dskám zemským pro dva pány úředníky menší a skrze ně vzkázal pánům předním osobám pod obojí, stěžujíce sobě, kterak někteří z obce strany pod obojí, když přes palác šel, posměšně na něj křičeli a k němu pohrůžlivá slova mluvili, žádajíce, aby to při nich přetrhli a zastavili. Oni sice tak učinili a těm osobám na paláci vzkázali, napomínajíce jich, aby trpěliví jsouce, žádné příčiny straně pod jednou nedávali, nejvyšších pánův úředníkův zemských a zvláště nejvyššího pana purgkrabího, kterýž druhý po J. Mti královské v témž království jest, sobě vážili a pro ouřad jeho nezlehčovali.

Téhož dne prvé nežli strana pod obojí z soudné světnice vyšla, přišel tam kněz Eliáš Šuda, farář teynský v Starém

městě pražském, spolu s kaplanem svým, ohlášení učiníce, že se k též konfessi české přiznávají a pod ochranou pánův stavův pod obojí býti žádají, od nichž vděčně přijati byli. A tak toho dne pokojně se rozešli.

V následující den šest osob z prostředku strany pod obojí při J. M. C. audienci dostali, a skrze pana Joachima Ondřeje hrabě Šlika potřebu svou přednesli, i také to, což oustně přednášeli, v spisu podali, čehož tento výpis jest:

Odpověď pánův stavův pod obojí na ty tři dotázky a další jich žádost.

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš!

V. C. M. psaná milostivá odpověď, kterouž jste přede dvěma dny všem třem evangelitským stavům této koruny na jejich předešlé toho ve vší poníženosti vyhledávání z strany potvrzení artikule o náboženství dáti ráčili, vztahuje se na tyto následující artikule:

předně: že V. C. M. posavad o tom vědomosti míti neráčíte, zdaliž a jak jsou stavové v náboženství mezi sebou porovnání;

druhé, jakýby řád v svém náboženství mezi sebou naříditi mínili;

třetí, coby mimo nevyřízené obecné artikule dále za stížnosti přednášeti chtěli.

S tím milostivým přitom ohlášením, když v té věci od stavův V. C. M. dostatečná zpráva učiněna bude, že V. C. M. ten artikul o náboženství ráčíte zavřítí chtíti.

I na to stavové V. C. M. poddaně oznamují. Co se artikule o náboženství dotýče, že od léta 75. tak na ten způsob vedle znění tehdejší podané české konfessi, jako i na pojminulých obou obecních sněmích srovnání a sjednocení jsou, že dalšího žádného porovnání potřebí není, nýbrž slušně při téměř prvním svém sjednocení zůstaveni býti žádají.

Z strany druhého artikule, jakž toliko od V. C. M. jim stavům liberum religionis exercitium dle té konfessi milostivě povoleno a konsistoř i academia zúplna postoupena bude, že chtějí s pomocí boží takový dobrý církevní i školní řád naříditi, skrze což čest božská rozmnožena a mezi stavy katolickými a námi svornost a láska i dobré srozumění nařízeno a zachováno bude. Tak aby jedna strana podle druhé bez utiskování druhé strany své náboženství svobodně vésti a provozovati mohla.

Co se třetího artikule dotýče, stavové toho, jakož slušné jest, při sněmovním zůstání léta 1608 i také při V. C. M. nedávno publikovaném mandátu zůstávají. Protož, jakž toliko ten artikul o náboženství na místě postaven bude, mají ihned obecní jiní artikulové (k nimžto stavové pod jednou tak dobře jako pod obojí příslušejí) V. C. M. oznámení a na uvážení jich s milostivým povolením V. C. M. nastoupeno býti.

Z kterýchž V. C. M. milostivě ráčí vyrozuměti, že v té věci nic proti V. C. M., nýbrž to, což k zachování V. C. M. královské důstojnosti, vyvýšenosti, šťastného a pokojného kralování, rozmnožení královských důchodův, s nimiž až posavad zle se zacházelo (neb někteří jsou sebe skrze to zbohatili a království toto vyssáli a některé osoby proti stavům věci nenáležitě před sebe braly) slouží, před sebe bráno býti má, tak že, dvěma slovy mluvíce, skrze to nic jiného nežli toliko dobré V. C. M. a tohoto království se vyhledává. Prosíce stavové poníženě, aby se V. C. M. toto jejich pravdivé pronešení milostivě k srdci svému připustiti a jim aspoň jednou toho artikule, jenž až posavad pro et contra s mnohým časem mařením a velikými útratami i také obmeškáním jejich živnosti již dosti zdržován a protahován byl, užiti dáti ráčili, tak aby na V. C. M. proposití s radostí nastoupiti a se k V. C. M. ne slovy, ale skutkem vděčni ukázati mohli. Jakož pak V. C. M. tím do-

statečně ujištění býti moci ráčíte, že stavové při V. C. M. jakožto své jediné od Boha jim představené vrchnosti, mimo kterouž o žádné jiné nevědí a věděti nechtějí, stále zůstávají, a nejen tak slovy jako více skutečně pro V. C. M. ve všech odporných příhodách (od čehož Pán Bůh milostivě ošťihati rač) životy, jmění, krev svou a všecko, což mají, ochotně jakožto věrní poddaní vynaložiti chtějí.

Přišedše těch šest osob vyslaných mezi pány stavy pod obojí do soudné světnice, oznámili, zprávu dávajíc, že J. M. C. je volně vyslyšeti, ten spis přijíti a další milostí svou jim se zamluviti ráčil. Nicméně poslali jiných šest osob k nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod jednou do kanceláře české s tím vzkázáním, že jich žádají, poněvadž nepochybně jim spis jejich dodán bude, aby stavy nezdržovali, nýbrž jednou aspoň ku pokoji a vyřízení jejich žádostí vedli. Tu nejvyšší pan purgkrabě pražský hrubě se zakazoval a při přítomnosti těch vyslaných se snesli, aby nejvyšší pan kancléř k J. M. C. šel a o výpravu stavův připomenul. On se zakazoval tak učiniti a hned nahoru šel. Stavové pak na tu odpověď očekávali, a když do 11 hodin od císaře odpovědi dočkati se nemohli, poslali zase nahoru ke dvoru, od J. M. C. odpovědi žádajíce. Kteréžto nedostali, nýbrž při dvoře převzděli, že nejvyšší pan kancléř při J. M. C. toho rána nebyl. A když o tom větším počtu straně pod obojí v soudné světnici zprávu učinili, velice zle s tím spokojeni byli. Však vždy snesli se, aby všickni na kancelář šli. Kdežto přijdouce, žádali Jich Mstí, jakožto patronův a otcův svých milých, aby k tomu napomáhali, tak aby ještě dnes odpověď dostati mohli. Nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, pokudžby dnes státi se nemohlo, tehdy že konečně zejtra tím raněji stavové pod obojí odpověď míti budou, a tomu aby na slovo jeho věřili. A když toho dne nic nebylo, pan purgkrabě sněm odložil. I rozešli se všickni do svých příbytkův.

Ve čtvrtek ráno pak vyslaní, kteříž při dvoře očekávali, oznámili většimu počtu, že opět žádné odpovědi nedostali. Nadtím stavové zarmoucení byli a k nejvyššímu panu purgkrabímu na kancelář poslali s tím vzkázáním, aby připovědi své zadosti učiniti hleděl a připomínal. Kdež on vysoce Pána Boha se dokládal, že jest o to solicitiroval, však nic u J. M. C. obdržeti nemohl. Když toho dne od J. M. C. žádné odpovědi dostati nemohli, rozešli se a na ráno poslali 4 osoby ke dvoru, kteříž by odpověď solicitirovali, očekávajíce, až J. M. C. k obědu jíti ráčil. Navrátili se zase do soudné světnice a většimu počtu o tom oznámili, že se žádné odpovědi dočkati nemohli. Stavové p.ob., nevěda co činiti, s velikým houfem na kancelář českou šli a k nejvyšším pánům úředníkům a

soudcům zemským pod jednou, kteří tehdaž tu přítomni byli, tuze se domlouvali, pravíce, že ačkoliv to v skutku znají, že páni pod jednou až posavad jim nemnoho co dobrého spůsobili, nýbrž za zjevné jich protivníky se postavili: však oni, šetříce jejich povinností, ještě jich napomínají, aby na vlast svou a na ně, přátely své, pamatovali, a jestli v nich česká žíla jest, aby J. M. C. k brzké odpovědi jim dání měli. Nebo jakéby z takových tesklivých odkladův nebezpečnoství této vlasti přijít mohlo, to že snadně znáti mohou, a oni pod obojí sobě to Pánem Bohem osvědčují, že tím vinni nebudou. Nato nejvyšší pan purgkrabě pražský se očišťoval, že tím nic vinen není, a na spasení duše své to přijímajíce, že stavům pod obojí žádné překážky nečinil, nýbrž jim by toho rád přál, aby vyhledávání svého žádostivého konce dočkati mohli; ale že J. M. C. tu věc pánům raddám svým tejným k uvážení podal. Oni pod obojí na ně se domlouvali, žeby jim slušelo, aby toho proti sněmovnímu snešení nedopouštěli, Němcům a cizozemcům jejich věci uvažovati. Ale když to činí, stavové sobě z toho domnění berou, že již do konce vlast svou k záhubě přivéstí chtějí. Nejvyšší pan purgkrabě se zakázal, že ke dvoru jeti a tu odpověď solicitirovati chce. Páni pod obojí pak do soudné světnice se zase navrátili. K večeru k 6 hodině nejvyšší pan purgkrabě do sněmu přišel a tu odpověď přinesl, pravíce, že té chvíle J. M. C. jej k sobě povolati, tento spis jemu dáti a stavům odevzdati poručiti ráčil, a aby pravdu pověděl, že on neví, jaká jest to odpověď; neb při uvažování jí nebyl, ani také jí přijíti nechtěl, nýbrž J. M. C. to přednesl, že páni stavové pod obojí chtějí sami od J. M. C. tu odpověď přijítí; ale že ta výmluva při J. M. C. postačiti nemohla, nýbrž že mu J. M. C. poručiti ráčil, aby on ji přijal a pánům stavům pod obojí dodal. Pročež že tak z milostivého J. M. C. poručení činí a jim ji dodavše, sněm odložil, s jinými pak pány katolickými pod jednou odešel. Strana pod obojí po odkladu sněmu ještě déleji v soudné světnici se zdržela a tu odpověď na kathedře zjevně dvakráte pořád přečísti dali, kteréz tento výpis jest:

Resolucí J. M. C. na pánův stavův pod obojí odpověď a další jich žádost.

J. M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest ode všech tří stavův království tohoto českého pod obojí, věrných poddaných svých, před dvěma dny podaný spis milostivě přijítí, a coby v sobě obsahoval, tomu milostivě porozumětí a toho se nadátí, že tíž stavové již déleji na J. M. C. nastupovati nebudou. Ale poněvadž jest se toho nestalo, protož ráčí se v tom déleji J. M. C. milostivě na nížepsaný způsob otvírati a vyjevovati, totiž: Že tu věc z strany náboženství, jak jest za kralování J. M. C. a za času císaře Ferdinanda a císaře Maximiliana až posavad bylo,

ještě milostivě zůstaviti chtíti ráčí, tak dobře stavy pod obojí jako pod jednou ochraňovati a nad nimi ruku držeti a toho nedopouštěti, aby jedna neb druhá strana obtěžována býti měla, ale jeden každý při svém právě zanechán byl. A poněvadž stavové za příčinou některých expedicí, které by z kanceláře české vyjítí měly, sobě stěžují, i to ráčí J. M. C. chtíti opatřiti a tomu spomoci.

Což J. M. C. svým milým poddaným stavům pod obojí za konečnou odpověď v známost uvozovati ráčí; nebo nemohouce J. M. C. proti přísaze své, kterouž jest království českému zavázán, nic učiniti: té konečné naděje býti ráčí, že tíž stavové, kteříž jsou se v tom poslušně jak vlastní osobě J. M. C. tak i jinde zakázali, nad čímž také J. M. C. obzvláštní milostivé zalíbení jmíti ráčí, již k dalšímu uvažování a na místě postavení k propositi sněmovní přikročí. A J. M. C. jim milostí svou císařskou a královskou nakloněn býti ráčí.

Po přečtení té odpovědi a J. M. C. resolucí na sobě ukazovali, že jsou byli velice zjitřeni, a odložení k dalšímu romýšlení do následujícího dne k hodině 7. ráno učinili. A shromáždivše se na zejtrí do soudné světnice, na tom se snesli: Poněvadž se tu veliké věci dotýče, aby vedle předešlého způsobu jistým osobám z prostředku svého k uvažování tu odpověď dali. A následující hod slavný sesláni Ducha Svatého, aby to až do příští středy po svátcích odložili. Mezitím z každého stavu čtyry osoby nařídili, aby zdání své sepsali a takové potom na týž den většímu počtu přednesli. Též napomínali se, aby se z měst pražských nerozjížděli, nýbrž společně všickni jednomyslně tu věc vedli.

Kněží pražští, kteří se k té confessi české přihlásili (jakž nahoře doloženo), počali v kostelích a na farách svých reformovati a ceremonie církevní podle způsobu lutheranského užívati. Administrator v konsistoři dolejší, jakožto kněz pořádný, od pana arcibiskupa pražského svěcený, chtěje, aby starobylým způsobem nejináče, nežli jako v kostelích katolických pod jednou ceremonie se zachovávaly, tyž faráře před sebe obsílal; ale oni více v poslušnosti pod správou jeho zůstávati a se před něho dostaviti nechtěli.

Ty od strany pod obojí nařízené osoby, ačkoli v pondělí a outerý svatodušní spolu se scházely a o té materii mezi sebou konferirovaly, však nic neseepsaly, vymlouvajíce se, že se tu velikých věcí dotýče; pročež že toho na větší počet odkládají.

V středu po svátcích svatodušních, ačkoli do soudné světnice se sešli, však k uvažování toho do druhého dne odložili. A shromáždivše se všickni na druhý den u velikém počtu do soudné světnice, tu J. M. C. resolucí uvažovati počali a v zdáních svých rozdílní byli. Neb někteří radili, poněvadž J. M. arcikníže rakouské Leopold nyní při dvoře J. M. C. jest, aby se J. M. dožádali, tak aby J. M. arcikníže mezi J. M. C. a pány stavy prostředníkem býti ráčil. Jiní pak radili, aby pře-

dešlou žádost svou znovu na papír uvedli a J. M. C. ještě jednou přednesli, však s jistou protestací. Jiní opět radili (mezi nimiž hrabě z Turnu byl): žeby v tom práce jich daremní byla; poněvadž J. M. C. v této své odpovědi již podruhé se vyjeviti ráčil, že v té žádosti pánův stavův nic učiniti moci neráčí; pročez aby zanechajíc dalších spisův a ustních přednášení, raději k té práci ruce své přičinili a mezi sebou o hotovost se snesli. A tak toho dne pro tu roztržitost nic nezavřeli.

Následujícího dne pak ráno, sejdouce se strana pod obojí do soudné světnice, snesli se společně o to a do kanceláře české vyslali, žádajíce, aby nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští katoličtí pod jednou mezi ně na promluvení přišli. Čehož se Jich Msti toho dne nenadajíc, jim zase nato vzkázali, že se jich malý počet k takovému promlouvání nachází; pročez že se najítí dáti nemohou, než do sněmu k odkladu jeho vedle obyčeje každodenního že přijítí nepominou. Dostavše strana pod obojí tu odpověď, přední z prostředku jich s tím spokojeni byli, aby to do rána odloženo bylo. Ale jeden přední pán pod obojí pohnul jiné k tomu, aby s tím neodkládali. A začnouce on nejprvé, jiní po něm křičeli: „Dnes! dnes!“ Pročez znovu do kanceláře poslali, žádajíce těch pánův pod jednou, kteří tu tehdaž přítomni byli, aby vždy bez dalších odkladův mezi ně přišli. Což jsou tak učinili a v počtu sedmi osob, totiž pan Adam z Šternbergka, nejvyšší pan purgkrabě pražský, pan Adam z Waldštejna, tehdaž nejvyšší sudí zemský, pan Zdeněk Popel z Lobkovic, nejvyšší pan kancléř království českého, pan hrabě Slavata, tehdaž purgkrabě karlstejnský, pan Ferdinand purgkrabě z Donína, tehdaž praesident nad appellacemi, pan hrabě z Martinic, tehdaž soudce zemský a maršálek dvoru krále J. Msti, a pan Jan z Klenového a z Janovic, nejvyšší pan písař království českého, mezi ně do soudné světnice najítí se dali, a posadivše se tu, hned od strany pod obojí pan Václav z Budova toto promluvení k Jich Mstem učinil: V. M. nejvyšší pane purgkrabí pražský a jiní přítomní páni pod jednou, páni a přátelé naši zvláště milí! Z společného všech pánův stavův podobojích snešení V. M. ku paměti přivozuji, kterak jest J. M. C. pán náš nejmilostivější pojmulého roku na obecném sněmě se všemi třemi pány stavy tohoto království, jak pod jednou tak pod obojí, na tom se snéstí ráčil, že ráčí chtíti při budoucím sněmě artikul o náboženství, od týchž stavův podobojích J. M. C. podaný, přede všemi věcmi uvážiti a jej na místě postaviti. Čehož se však pro překážku a příčinu zlých a nepravých radd nestalo. Teď

pak znovu opět mandátem svým milostivou zámluvu učiniti ráčil, že ráčí chtíti při tomto nynějším sněmě ten artikul zavřítí a nás, stranu pod obojí, že ke všem řádům a právům i k povinnosti J. M. C. přináležíme, vyhlásiti. V těch pak odpovědech a resolucích dvouh od J. M. C. daných opět se netoliko to nachází, ale i dokládá se, že nic učiniti nemůže, ješto stavové na ta slova královská, na zavření sněmovní a na mandát od J. M. C. podepsaný se spolehli. I poněvadž oboum stranám, pod jednou i pod obojí, jakožto věrným poddaným, nato mysliti sluší, aby důstojnost J. M. C. příčinou zlých radd vyvracována nebyla, a oni stavové pod obojí sobě připověděli, že podle sebe státi a toho vyhledávati chtějí, aby J. M. C. zámluvy k konečnému vyřízení přišly: pročez oni páni pod jednou, chtějí-li také spolu s nimi státi a toho vyhledávati, aby takové zlé raddy k zmenšení královských slov nepřivozovaly.

Páni katoličtí pod jednou tehdaž tu přítomní, přistoupiťše k sobě a po uvážení toho, skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského za odpověď dali, že tato otázka veliké věci v sobě obsahuje, načež v tak malém počtu jim odpověď dávati možné není. Neb páni stavové pod obojí dosti času měli o to se mezi sebou raditi; protož že také slušné jest a zato žádají, aby jim k odpovědi dání do druhého dne odloženo bylo; oni že u větším počtu se sjíti a ráno v 9 hodin pánům stavům odpověď dáti chtějí. I ačkoliv přitom zanecháno bylo, nicméně pan z Budova dáleji přednášel, že jest nejvyšší pan purgkrabě pražský při odvozování pánům stavům té J. M. C. resolucí omluvna se učinil, že jest o ní nic nevěděl, až když od J. M. C. jemu podána byla; tak aby páni stavové tím dostatečněji ujištění býti mohli, žádají, aby jeden každý z Jich Mstí obzvláštně oznámil, jestliže jest tu poslední resolucí J. M. C. uvažovati a k ní raditi pomáhal čili ne? Nejvyšší pan purgkrabě na to ohlášení své učinil, že jest prvé oznámil, že o té odpovědi nevěděl, až mu od J. M. C. dána a od něho pánům stavům odvedena byla. Pan z Budova zase přednášel, že páni stavové světlými a patrnými slovy odpověď žádají. I doložil nejvyšší pan purgkrabě, že jest ji uvažovati nepomáhal, ani k ní neradil. Nejvyšší pan sudí zemský tomu zjevně odepřel, že při uvažování jí nebyl a k ní neradil, ani jí neviděl. Nejvyšší pan kancléř tolikéž odpověděl, že jest J. M. C. tu svou resolucí jemu do rukou dáti ráčil a on přečtouce ji, coby v sobě obsahovala, tomu porozuměl. Pan z Budova zase opáčil, že páni stavové na té odpovědi dosti nemají, než věděti chtějí, jest-li při uvažování jí byl a k tomu radil. Nejvyšší pan kancléř odpověděl: Poněvadž se tu J. M. C. a

tejnosti rady dotýče, že chce to na J. M. C. vznésti, a jak mu poručeno bude, dále oznámiti. A byvše vždy dáleji jeden každý z jiných Jich Mstí katolických obzvláště dotazováni, takovou odpověď jako nejvyšší pan purgkrabě jsou dali a s tím po odkladu toho dne sněmu se rozešli.

Na druhý den (obeslavše však nejvyšší pan purgkrabě ten večer předtím všechny osoby z pánův pod jednou, kteří tehdáž v městech pražských se nacházeli) ráno do soudné světnice se v počtu dvacíti sedmi osobách sešli, a to včerejší přednesení uváživše mezi sebou, když soudná světnice zase otevřena byla a páni stavové pod obojí tam vešli, nejvyšší pan purgkrabě toto oznámení učinil: Naši zvláště milí páni bratři, ujcové, švagrové, tovaryši a páni přátelé! Jakou jste dne včerejšího řeč a dotázku jednu i druhou na Jich Mstí pány stavy náboženství katolického římského pod jednou učiniti ráčili, to jsou dnešního dne mezi sebou v větším počtu uvážili a V. Mstem tuto odpověď dávati ráčí. Předně, co se té dotázky dotýče, zdali jsme tu resoluci, od J. M. C. nejposléze vyšlou, uvažovati a k ní raditi pomáhali anebo ne, toho při včerejší odpovědi naši zůstavujeme. A jakož jste v druhém artikuli nám to přednésti ráčili, kterak J. M. C. na pojminulém sněmě léta 1608 se všemi pány stavy, tak dobře s katolickými pod jednou jako i s V. Mstmi pod obojí, natom se snéstí a milostivou zámlovu učiniti ráčil, že V. Mstem, kteří se k té konfessi české přiznávajíte, artikul o náboženství milostivě potvrditi, túž pak zámlovu svou teď posledním mandátem svým císařským, vlastní rukou J. M. podepsaným, s uvážením všech tří pánův stavův vyšlým, obnoviti a V. Mstí pány stavy pod obojí v žádosti V. Mstí na konec spokojiti chtíti ráčí; dotazující se, jestli že páni stavové pod jednou k tomu spolu s V. Mstmi napomáhati chtíti ráčí, aby takové sněmovní snešení, mandát a slova královská k vykonání přivedeny byly, a proti těm, kdožby je rušiti chtěli, s V. Mstmi za jednoho státi chtěli: i nato V. Mstem tuto odpověď dávati ráčí, že o tom, jak jest dotčený sněm zavřen byl a s jakým uvážením mandátové vyšli, dobře vědí a V. Mstem pánům stavům pod obojí se ohlašují, že v tom spolu s V. Mstmi, pokudžby cti a slávy boží a proti svědomí a náboženství jich katolickému, též proti J. M. C. jakožto králi českému, nebylo, za jednoho státi a podle V. Mstí všeckno učiniti chtějí. A jakž se V. Mstí nám v tom pronášeti, že nám v náboženství našem žádné překážky nečiniti a žádných řádův nevyměřovati, nýbrž nás obhajovati ráčíte, z toho V. Mstem děkujeme a v tom se podobně zamlouváme.

Po takovém promluvení páni stavové pod obojí spolu se sstoupili a po uvážení toho mezi sebou skrze pana z Budova oznámili: „že Jich Msti páni stavové pod obojí Jich Mstí pánův stavův pod jednou ohlášení sobě oblibili a toliko v tom rozmyšlení mají, že se dokládá: Pokudž etc. Išetříce my na náboženství římské a jeho řády, kdyby ta výminka pokudž etc. zůstávati měla, nacházíme to při sobě, že bychom se nikdá spolu srovnati nemohli. Ale poněvadž jest to potřebí, aby beze všech výminek mezi pány stavy rovnost práva a svobody zachovány byly, i také strana pod obojí V. Mstem v řádích a provozování religie žádné překážky a vyměření nečinila: protož ani V. Msti nám překážeti míti neráčíte. Proti J. M. C. že páni stavové nic před sebe vzíti nemíní, ale proti tomu každému, kdožby koli pod jménem královským slavné zámlyvy císařské na sněmu ztvrzené, mandáty všem vůbec vyhlášené rušiti a nám v provozování náboženství našeho překážeti chtěl. Proti takovému každému pak ráčíte-li nás chtíti obhajovati, vyrozuměti žádáme.“

Nejvyšší pan purgkrabě, nemnoho o to potaz držíce, tuto odpověď nato dal: „že od toho slova pokudž etc. upouštějí, připovídajíce s nimi za jednoho státi, a kdoby koliv pánům stavům pod obojí, k té konfessi české se přiznávajícím, ubližovati chtěl, proti tomu (osobu J. M. C. toliko vymínující) věrně pomáhati.“ Ačkoli ti tři, kníže z Lobkovic, hrabě Slavata a hrabě z Martinic, v tom se tak nesnesli, však nejvyšší pan purgkrabě, vida, že jiní v větším počtu tak se snášejí, dal předce jménem všech jim tu odpověď, a ti tři páni zanechali tehdaž zjevně proti tomu mluvit i protestovati. Nato od pana z Budova jménem pánův stavův pod obojí odpověděno: „Že V. M. páni stavové pod jednou k Jich Mstem pánům stavům pod obojí tak kategorice jste se otevřítí ráčili, z toho V. Mstem všem (kromě nejvyššího pana kancléře království českého) Jich Msti přátelsky velice a služebně děkují, připovídajíce zase V. Mstem, ačby kdo V. Mstem v náboženství římském ubližovati a překážeti chtěl, hrdly a statky svými pomáhati a zastávati. V. Msti pak, nejvyšší pane kancléři, kterýž jste tomu, že jste resolucí císařskou poslední pánům stavům dodanou uvažovati a k ní raditi míti neráčili, světle neodepřeli, nýbrž jak předešle tak i nyní, že naším a dobrým řádům odporníkem býti skutkem prokazovati ráčíte: z těch příčin Jich Msti páni stavové pod obojí toto oznamují, že budou věděti jak o V. M. smýšleti a časem svým to sobě k nápravě přivéstí, a na tento čas nemají V. M. zač děkovati.“ Nejvyšší pan kancléř k tomu promluvil: „že se toho nenadál, aby za své věrné služby a volnost k jednomu každému pro-

kazovanou měl se s tím od pánův stavův pod obojí potkati.⁴ Chtěl více mluvit, ale pro hluk nebylo slyšeti; pročez přestal a sněm byl odložen.

Následujícího dne, majíce strana pod obojí mezi sebou dobře to již uváženo, jakby postupovati měli, a svůj intent vyvésti i podle vůle náboženství své utvrditi a ubezpečiti mohli, nepřestali na tom, že jsou stranu pod jednu k tomu přivedli, aby se proti předsevzetí jich na odpor nestavěli, ale téhož rána způsobili sobě při J. M. C. audienci skrze šest osob. Mezi nimiž byl ten pán pod obojí v jazyku německém dobře výmluvný, a to vše, co jsou před některým dnem na ty tři otázky od J. M. C. jim přednešené za opověď dali, obšírně a ústně přednášel. J. M. C. stýskalo se tak dlouho bezpotřebné mluvení jejich slyšeti; pročez dříve nežli domluvili, do druhého pokoje svého od nich odjiti ráčil. Oni pak majíce s sebou to, co od nich mluveno bylo v jazyku německém sepsáno, v tom pokoji, kdež J. M. C. audienci dávati ráčil, na tabuli to položili, jako i také koncept spisu toho, jakýmby způsobem dovolení a opatření v náboženství svém chtěli, s sebou měli, kterémužto spisu dali titul: *Majestát císaře Rudolfa stavům pod obojí království českého na svobodné provozování náboženství daný*. O kterémžto majestátu poněvadž doleji obšírněji psáno bude, zanechávám v tomto místě víceji o tom vypisovati. J. M. C. ty spisy, od strany pod obojí sobě podané, nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským katolickým pod jednou k uvážení do kanceláře odeslati ráčil.

V středu před památkou slavnosti božího Těla, když se strana pod obojí u velikém počtu do soudné světnice sešla, přišel mezi ně děkan z Chrudimě a někteří jiní kněží, a na kathedru vstoupíce se ohlašovali, že k té konfessi české pod obojí přistupují, vedle ní lid vyučovati chtějí a pány stavy pod obojí v tom za ochranu žádají. A jakož mezi pšenicí obyčejně také koukol bývá, tak i mezi duchovními lidmi ne všickni dobří se nacházejí, an i mezi apoštoly božími jeden zlý a zrádce se našel; pročez není divu, že tehdaž v Čechách mnozí kněží v pravém učení víry pravé svaté katolické tak nestáli byli. Anobrž téhož dne jeden mnich řádu sv. Františka, jenž minorité slovou, z kláštera sv. Jakuba v Starém městě pražském, jménem Kašpar Felix, Moravec, rodilý z města Olomouce, do soudné světnice přišel, a ačkoli on v témž kostele u sv. Jakuba kazatelem dosti výmluvným byl, však tehdaž, vstoupivše na kathedru v soudné světnici, sám nic nemluvil, než byvše tam od jednoho předního prokuratora v království českém, jménem Joachyma z Tehenic,

uveden, ten od něho promluvil, přednášejice, kteráž též mnich dobrovolně beze vší rady a přinucení k němu se najíti dal a v tom pronesl, že z pilného čtení zákona Páně, vzláště pak majíce sobě k tomu příčinu danou tímto stálým stavův svobody v náboženství jich pod obojí vyhledáváním, nato z milosti boží přišel a to poznal, že v těžkém zavedení, v nejhlubších tmách a v největších pochybnostech spasení svého až posavad postaven byl. Pročež že jest sobě oblíbil tuto konfessí českou, ji četl a přečetl, i z ní cestě jistší k spasení nežli v tom řádu sv. Františka se naučil, a déle s nimi že v tom životě zůstávati nemůže. Poznáváje pak sebe býti člověka mdlého a že u velikém nebezpečení od strany římské zůstávati bude, J. Mstí za to pokorně prosí, aby jej v ochranu svou přijíti, v pobožném předsevzetí jeho a v provozování náboženství pod obojí překážky činiti nedopouštěli. On že s pomocí boží stálost svou při též poznalé pravdě až do smrti své dokazovati chce. Strana pod obojí z toho potěšena byla a jej k stálosti napomínala, ochranou svou jemu se zakazující.*)

Téhož dne vyslaní z knížetství slezských mezi pány stavy pod obojí uvedeni byli na kathedru, a posadivše se, pan z Budova k nim promluvil, že páni stavové pod obojí nad jich do Prahy příjezdem a mezi ně se najíti dáním jsou velice potěšeni, a chtějí-li co přednáseti, že je rádi vyslyšeti chtějí ráci. I dali skrze jednoho doktora juris od sebe promluvit, že vyrozuměvše knížata a stavové od vyslaných pánův Čechův, jaké se jim příkoří od strany pod jednou v provozování náboženství děje, nad tím srdečnou lítost mají. Což se i u nich příčinou nepokojných duchovních a některých politických lidí tolikéž činí; neboť tu J. M. C. resolucí, stavům léta 1608 do Slezska danou, divnými výminkami a často „pokudž“ dokládáním sepsanou, strana pod jednou jak chce vykládá. A když jsou knížata a stavové vysvětlení toho vyhledávali, tehdy vyslaní jejich nad míru dlouho zdržování a naposledy tím, jak jest za císaře Ferdinanda, Maximiliana i nyní při správě J. M. C. bylo, aby tak zůstalo, odbývání bývali. Ješto za nynějšího pána od nedávných let jak jest ve všech zemích J. Mstí spravováno bylo, toho se užitkové lítostivé spatřují, a strana pod jednou pod tou nejistou resolucí vždy stranu evangelitskou, k augšpurské konfessí se přizná-

*) Tento mnich byl člověk mladý, a rozkoš světská jemu se líbila. Neb jak tehdaž z kláštera byl vystoupil, hned jest se oženil, a jakž se potomně zpráva dávala, že jedouce ožralý skrze jeden dosti hluboký potok, do něho upadl a se utopil, a tím způsobem zlé skončení života svého vzal.

vající, více nežli kdy prvé utiskuje. Nebo arcikníže Karel, biskup vratislavský, žádného na svých panstvích trpěti nechce, kterýžby jeho náboženství katolického římského nebyl, a chce, aby evangelitští všudy v Slezku školy a fary straně pod jednou postupovali. Jestliže pak o to k císaři se utíkají, tehdy takové supplikací straně odporné se posílají, aby jsouce žalobníkem, také i soudcím byla. In summa že oni Římané katoličtí na něco se spoléhajíce, k nepokoji vedou, jakož pak Opavským kostely odňali a jim, aby tam náboženství evangelické neprovozovali, zbraňují. A protož knížata a stavové žádají, aby se páni stavové království českého pod obojí s nimi spolčili a od toho artikule o náboženství dotud, dokudžby bezpečné opatření všickni nedosáhli, neupouštěli.

Po zavření řeči své podali věřící list od knížat a stavův slezských. Po přečtení toho spisu ti poslové, na žádost stavův pod obojích, ke dskám zemským vystoupili. Stavové pak, málo se spolu poradivše, zase je k sobě povolali a za odpověď jim dali, že páni stavové pod obojí nad jejich stížnostmi velikou lítost majíce, žádost jejich rádi uvážiti chtějí.

Vyšly pak byly v ty dni z kanceláře české dekrety, Pražanům a akademii pražské svědčící, v příčině processí na den památky Těla božího, jichž výpisové tuto se pokládají:

Dekrety Pražanům, též akademii pražské, aby šli na processí.

Jeho Milost Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, poctivým purgkmistru a konšelům Starého města pražského oznámiti poručiti ráčil: Poněvadž se čas památky slavnosti Těla božího přibližuje a J. M. C. toho milostivě šetřiti ráčí, aby se služba boží při processí od úředních osob všech cechův a obecního lidu všelijak poctivě a náležitě, jakž od starodávna při církvi boží za obyčej bývalo a jest, konala a nic nevážného tu předsevzato, buď od lidu obecného neb od osob úředních, nebylo: a protož J. M. C. svrchu psaným Pražanům staroměstským ráčí přísně poroučeti i prikazovati, aby podle takového chvalitebného křesťanského ustanoveného pořádku předně všickni úřední, tolikéž i šesti- a desítipánští a všickni úřady a povinnosti na sobě mající osoby, žádného ovšem nevyměňujíc, sami při často jmenované processí přítomni byli, a ne tak jako jindy se stávalo, odsud naschválně odjíždějíc nebo doma zůstanouce z oken se tomu dívali a ledajakými věcmi vymlouvali; potom také všem mistrům a kollegiátům i jiným mistrům ze škol, aby též šli, o tom poručili, obzvláště pak při všech cechách, cechmistrích též skutečně nařídili a opatřili, aby své korouhve, svíce a jiné kostelní ozdoby, kteréž k tomu náleží, pro úctivost služby boží, tak jakž jest od starodávna bývalo, při processí nesli, sami mistři a starší s jinými k tomu náležitými osobami tolikéž šli a všelijakou křesťanskou úctivost při tom zachovali, pod skutečným trestáním toho každého, kterýžby se co takového na potupu dopustiti směl, o čemž oni aby J. M. C. oznámili, a ty osoby úřední i jiné, kteréby se při processí najíti nedali a přítomni nebyli, poznamenané do kanceláře české podali, tak aby J. M. C. takové nepobožné lidi, kteříž sobě jak cti a chvály Pána Boha, tak i rozkazu J. M. C. málo

váží, jinému ku příkladu ztrestati ráčil. Na tom se jistá a milostivá vůle J. M. C. naplní.

Decretum Pragae 16. junii anno 1609.

Zdeno Adalbertus Poppl de Lobkowitz.

Jeho Milost Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčí učeným a poctivým rectori, decano et directoribus akademie pražské milostivě v známost uvozovati, že jest J. M. C. ráčil pojminulých dnův skrze dekrety své, o tom při všech městech pražských, jak by se purgmistr a konšelé i všecka obec při vykonání ve čtvrtek nejprve příští processí předraheho těla a krve Syna božího zachovati měli, naříditi; obzvláště pak Pražanům staroměstským poručiti, aby jim, kollegiátům, jistou J. M. C. vůli v známost uvedli, a že J. M. C. chytí ráčí, aby se vedle Pražanův podle starobylého předkův jejich obyčeje a pobožnosti k též processí všickni najítí dali, je zpravili. Což J. M. C. o tom pochybovati neráčí, nežli že jest se to poslušně vykonalo; však nicméně ráčí dotčeným rectori, decano et directoribus již psané akademie obzvláštním svým dekretem milostivě poroučeti, aby na týž den, ničímž se nevymlouvaje, předpověděné processí netoliko sami osobně přítomni byli, ji oslaviti a vykonati napomáhali, ale i to při všech jiných doktorích, mistřích, bakalářích, studiosích a údech universitatis dostatečně nařídili, aby se každý (žádného nevynímajíce) k tomu s křesťanskou uctivostí a pobožností najítí dal, v ordnungku a processí, jak obyčej, šel, a k té velebné svátosti náležitou poklonu a poctivost, J. M. C. pak, pána nás všech nejmilostivějšího, jistému strany té věci nařízení, povinnou poddanou poslušnost zachoval a prokázal. Na tom oni jistou a milostivou vůli J. M. C. naplní.

Decretum per Imperatoriam Majestatem in Consilio Bohemico Pragae 16. junii anno 1609.

Téhož dne, v středu před božím Tělem, administrator konsistoře dolejší a někteří faráři pražští, na farách pod obojí zůstávající, na kancelář českou povoláni byli. A poněvadž z týchž farářův mnozí v čas téhož sněmu mezi stranou pod obojí do soudné světnice přicházeli, k té konfessí české se přiznávali a pod ochranu stavův pod obojí se podávali: pročež někteří z týchž kněží mezi pány stavy pod obojí přišli, a stojíce na kathedře oznamovali, že dne včerejšího skrze vrátného z kanceláře sobě poručeno mají, aby se na zejtrí, to jest dnes ráno, v kanceláři postavili. Což chtějíce vykonati, před kanceláři administratora svého uzřeli s druhým knězem pod obojí, z čehož se dovtipují, poněvadž jest administratorovi na processí jíti poručeno, tehdy že se také jim znovu na kanceláři o tom poroučeti chytí bude. Oni pak, již k Jich Mstem pánům stavům pod obojí a k té konfessí české se prohlásivše, žeby dále a více na tu processí proti svědomí svému choditi nemohli, žádajíc v tom Jich Mstí za radu, co činiti mají.

Po nich Pražané oznamovali, že jest také do každého města včerejšího dne přísný dekret přišel, kterýmž se všem poroučí, zejtra na processí jíti. Mistři pražští též sobě stěžovali a ty dekrety na kathedře čísti dali.

Páni stavové pod obojí ihned to uvážili a s těmi kněžími i dekrety do kanceláře přišli, a to v tak velikém počtu, až jim kancelář postačiti nemohla, a tu nejprve skrze pana z Budova nejvyšších pánův úředníkův pod jednou se dotazovali, zdali jsou o těch dekretích, proti sněmovnímu léta 1608 snešení a J. M. C. mandátům vydaných, věděli a zdali s vůlí jejich vyšly? Páni pod jednou, sstoupivši se, odpověděli, že ti dekretové týmž způsobem vyšli, jak jsou předešlých let vycházeli. Proti tomu zase mluveno: Však snešení a mandáty nato se vztahují, že žádný k náboženství nucen býti nemá, a páni stavové pod obojí, na starý převrácený způsob nařikajíce, proti němu opatření dosáhli. A tak oni pod jednou neměli dopouštěti těch dekretův vycházeti a takovými pohrůžkami lidi k processím a pověrným poklonám proti svědomí jich nutiti. A poněvadž o to nic činiti není, na jakou formu takoví dekretové vyšli, než aby oznámili, jsou-li od nich ode všech uváženi a zdali s vůlí jejich vyšli? I tu nejvyšší pan purgkrabě odpověděl: že jsou toho neuvažovali. Nejvyšší pan kancléř se též ohlásil, že způsob a nařízení císařské staré jest, tak že nebylo potřebí o to rady držeti. I nemalé stížnosti tu od pánův stavův pod obojí proti nejvyššímu panu kancléři přednášeny byly, přičítajíce jemu, žeby on sám od osoby své vydáním takových dekretův vinen byl. Ale on vždy na J. M. C., že se to z poručení J. M. stalo, ukazoval. Pan z Budova dále mluvil, že jsou páni stavové pod obojí toho se nadáti neráčili, abyste, pane kancléři nejvyšší, proti sněmu, na kterémž jste tak dobře jako jiní svůj hlas míti ráčili, a proti opatření našemu na témž sněmě stalému, též proti mandátu vedle císařského podpisu i vaší rukou podepsanému, anobrž proti onehdejšímu pánův stavův pod jednou, že i vy podle jiných nás při tom opatření chrániti chcete, na sněmě se ohlášení, ty a takové dekrety na veliké dobrých lidí stížnosti vydávati měli. Nebo stavové nikterakž tomu věriti nemohou, poněvadž jiné hlavní věci od J. M. C. nařizeny nejsou, aby ráčil míti o těch dekretích co nařizovati aneb poroučeti. A tak poznávají to, že jste jejich nepřitelem. Nejvyšší pan kancléř popudil se a promluvil: „Nejsem žádným nepřitelem, abych co proti sněmu, mandátu J. M. C. aneb ohlášení svému učiniti měl; toho žádný za pravé neučiní.“ Pan z Budova dále mluvil: „že jsou také někteří kněží pražští, kteříž se k té konfessi české přiznali, na kancelář českou obesláni, aby k processí nuceni byli, což jest utiskování v náboženství. A ti lidé nepokojní, kteří k takovým věcem radí, že jsouce vyjeveni, od Boha pomsty neujdou.“ Nejvyšší pan kancléř opět promluvil: „že se nenadál tako-

vých řečí tuhých, jsouce on poctivý člověk. Farářův těch, kteří se již k té konfessi přiznávají, že se tu nedotýče; nebo že obeslání vztahuje se toliko na administratora konsistoře dolejší.“

Potomně stavové pod obojí žádali, aby nejvyšší páni úředníci zemští od J. M. C. na jich posléz odvedené spisy milostivou odpověď spůsobiti ráčili; neb že tu není potřebí žádné rady; než toho opatření, kteréž jsou sobě stavové sepsali, aby J. M. C. ráčil dáti na čisto přepsati, rukou vlastní podepsati a pečetí svou císařskou a královskou ztvditi. Nestalo-li by se toho, poněvadž těch útiskův přibývá, že chtějí ihned na uvažování hotovosti nastoupiti. Nejvyšší páni úředníci pod jednou zakázali se J. M. C. o tu věc připomenouti a stavům pod obojí zase, co za odpověď dostanou, oznámiti.

Když se stavové pod obojí z kanceláře do soudné světnice navrátili, tam kněžím svým, aby na processí nechodili, rozkázali, a oni tak učiniti připověděli.

Toho dne tíž stavové dlouho až do třetí hodiny po polední na odpověď J. M. C. čekali. Ale bylo jim vzkázáno, že toho dne státi se nemůže, a že J. M. C. ráčí toho milostivě vyhledávati, aby na J. M. od stavův pod obojí tak hrubě kvapeno nebylo. Když potom nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány pod jednou do soudné světnice přišli, tehdy z Budova od strany pod obojí k nejvyššímu panu kancléři promluvil: „Jakož jest na kanceláři přednášel, že toho žádný za pravé neučiní, aby on měl proti sněmu a mandátu co předsedě bráti, ješto že jest to těmi dekrety, když je podepsal, sám na sobě dokázal, a páni stavové, co jsou kdy mluvili, že jsou to za pravdivé býti vždycky prokazovali.“ Nejvyšší pan kancléř v další hádku s nimi se dávati nechtěl, než toliko pravil: „Jestiže odpovědi jeho místo dávati nechtějí, aby k J. M. C. sami došli a dáleji tomu od J. M. vyrozuměli.“ Nejvyššímu panu purgkraběmu pak děkovali z té práce, kterouž pro ně v pretensích jejich vede, žádajíce, aby dále v tom setrval.

Předešle sice ten obyčej býval, že od Teyna processí na den božího Těla s všelijakou vokální a instrumentální muzikou i s trubači a vlaskými bubny přes plac staroměstský držány bývaly. Ale ty tehdáž netoliko přestaly, ale i ti faráři, kteříž k konfessi české přiznání učinili, proti takovým processím, jak nejlépe věděli a uměli, kázali a lid od nich odvozovali. Z čehož dosti patrně znáti bylo, že jsou se starodávního náboženství pod obojí víceji nepřidrželi, než nové náboženství, v království českém za starodávna nebývalé, uvozovali.

V pátek po památce božího Těla strana pod obojí, dostavše omylnou zprávu, že při úradě appellací i vedle něho

do některých sklepův, kteří právě pod soudnou světnicí jsou, mnohonácte tůn ručníčného prachu jest vloženo, k tomu cíli a konci, kdyžby páni stavové pod obojí v soudné světnici pospolu shromážděni byli, aby ten prach zapálen a tak oni všickni o hrdla svá připraveni byli: protož dotčení páni stavové pod obojí, prvé nežli jsou se na hrad pražský najíti dali, některé osoby z prostředku svého do kanceláře české vyslali, žádajíce, aby jim ty pokoje a sklepy, kteří pod palácem a soudnou světnicí otevřeny jsou, vykázaný byly, že chtějí tam něco shlídnouti.

I jsouce k tomu povoleno a oni přijdouce tam, tehdy v těch místech mnoho sudův prázdných, v kterýchž někdy prvé vína byly, a ze sklepův J. M. C. vždycky tam do týchž míst prázdný vkládány a schovávány byly, našli; z čehož, že jsou tak snadně a brzo lživé a podvodné zprávě uvěřili, nemálo se zastydět musili.

Potomně strana pod obojí u velikém počtu na hrad pražský přijeli a v soudné světnici na odpověď od J. M. C. očekávali. Když jim ode dvora vzkázáno bylo, že J. M. C. toho milostivě vyhledávati ráčí, aby až do zejtrka strpení měli, oni věděti chtěli, do které hodiny? I bylo jim oznámeno, že nejdéle do 12. hodiny o polednách. Na čemž jsou přestali; však nato hned každý z nich dva prsty vzhůru zdvihli s tou přísahou, že ani hodiny dále čekati nechtějí.

Na zejtrí pak v 12 hodin ještě od J. M. C. žádná odpověď jim dána nebyla, v čemž oni, strana pod obojí, tím meškáním hrubě zle spokojeni byli. Však aby času daremně nemařili, pro pány posly z knížetství slezských vyslali. A když mezi ně do soudné světnice najíti se dali, tehdy stavové pod obojí skrze pana hraběte Šlika k nim promluvití dali, že páni stavové království českého pod obojí na tom se snesli, aby se ve jméno boží vedle žádosti pánův vyslaných s knížaty a pány stavy slezskými spolčili, tak a na ten způsob: „Kdožbykoli buď pánům stavům pod obojí v království českém aneb knížatům a pánům stavům v knížetstvích slezských v náboženství jich pod obojí překážku činiti a je utiskovati chtěl, že proti tomu každému, být se to i jménem císařským dalo, vymínující v tom samou osobu vlastní J. M. C., pospolu státi a jedni druhé obhajovati chtějí.“ Páni vyslaní povystoupivše ke dskám zemským a navrátíce se zase, od sebe promluvití dali, že to ohlášení jich, pánův stavův pod obojí, na místě svých principálův i od osob svých vděčně přijímají, a tolikéž k tomu spolku přistupují, s tím podobným zakázáním, že i oni vedle pánův stavův českých pod obojí státi, a aby od žádného v náboženství utiskování

nebyli, podle svých nejvyšších možností jak pánům stavům pomáhati, tak i sebe s pomocí jich chrániti chtějí, žádajíce, aby páni stavové toto najednání jich knížatům a stavům slezským v známost uvéstí nemeškali. Jakož pak bylo jim psaní od stavův pod obojí ku pánům Slezákům pod 24 sekrýty dáno.

Z tohoto spolčení strany pod obojí království českého s knížaty a stavy pod obojí v knížetstvích slezských patrně znáti se může, jak jsou sobě tehdejší Čechové pod obojí J. M. C. Rudolfa, nejmilostivější vrchnost svou, špatně vážili, když jsou na hradě pražském v residenci královské, právě před očima J. M. C., beze všeho vědomí a dovolení J. M., sami o své ujmě, takové spolky a závazky netoliko sami mezi sebou (jakž výš psáno, že jsou předně jminulého roku léta 1608 na sněmu obecném a podruhé tohoto léta při rozvedení sněmu se spolčili), ale i s jinými, jak k království českému vtělenými, tak i cizími zeměmi, nenáležitě činili. Kterížto závazkové vlastně proti J. M. C. osobě a mocnosti čelili; neb o tom dobře věděli, že páni stavové pod jednou jak v království českém tak i v knížetstvích slezských hrubě mdlí byli, aby se proti straně pod obojí jakou mocí svou postavovati a jim, nekatolickým aneb poddaným jich, v náboženství jaké překážky činiti měli neb mohli; nýbrž jestli by se komu co takového stalo, to žeby se nejinak, než vlastně od J. M. C. anebo z jistého nařízení a poručení J. M. státi mohlo. Pročež chtěli a snažili se všecky věrné, vzlaště katolické služebníky, poddané J. M. C., od poddané věrnosti a poslušnosti J. M. povinné docela odvrátiti a těmi pohrůžlivými závazky svými je k tomu, aby se více jich báli a ostříhali, nežli vůli a rozkazy J. M. C. plnili, mocně přinutiti. A ačkoliv jsou J. M. C. vlastní osobu v tom vymínili, však to jen planá slova byla, a že jsou J. M. C. vlastní osoby v ničemž nešanovali, to potom sám skutek příliš zřejmě ukázal, k dostatečnému toho vyjevení, že pretensí své mocí vyvésti chtěli, jakož i v skutku dle vlastní libosti a vůle své násilně jsou vyvedli, čemuž málo nížeji patrně se vyrozumí.

Téhož dne k třetí hodině po polední J. M. C. stavům vzkázati ráčil, aby k J. M. pro resoluci poslali. I vyslali šest osob z prostředku svého, a dostavše od J. M. C. resoluci, mezi větší počet do soudné světnice ji přinesli. Však prvé, nežli jsou ji vůbec přečísti dali, natom se snesli, aby pro nejvyšší pány úředníky a soudce zemské i jiné osoby z stavův katolických pod jednou poslali, a potom ji před nimi přečísti dali. Mezitím Václav z Budova napomenutí učinil k obci pod obojí, aby v přítomnosti strany pod jednou tůž

odpověď dle možnosti trpělivě vyslyšeli, buď ona příjemná nebo nepříjemná; že potom dobře sami mezi sebou o to promluvíti moci budou. I poslali pro katolické pod jednou, kterýchž toliko devět přišlo, a tu resolucí v přítomnosti jich čísti dali, kteráž v těchto slovích obsažena byla:

J. M. C. druhá resolucí, pánům stavům pod obojí při témž sněmě v příčině artikule o náboženství daná.

Jeho Milost Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest té celé a milostivé naděje býti, že stavové pod obojí přijímající, věrní a milí poddaní J. M., s tou poslední konečnou a milostivou resolucí a odpovědí J. M. C. poddaně spokojeni jsouce, na J. M. C. dáleji nastupovati nebudou. Ale poněvadž jest proti milostivé naději J. M. se toho nestalo, protož J. M. C. dáleji v tom na konec se otvíráti a vyjevovati ráčí, že netoliko přitom, jak jest za času J. M. držáno bylo, též vedle sněmovního snešení léta 1608 a všech jiných z strany náboženství vyšlých resolucí na budoucí časy zůstaviti chce; ale také, že všickni tohoto království poslušní stavové a poddaní pod přísahu a ochranu J. M. náležejí a pod ní zůstávají, uznávají a to opatřiti chtějí ráčí, aby jeden každý z obou náboženství při tom, co jemu náleží, zúplna pokojně zůstaven byl a spravedlnosti bez přijímání osob a dlouhých odkladův jednomu každému udělováno bylo. Však mají naproti tomu tolikéž stavové pod jednou při svých kostelích, službách božích, náboženství a ceremoniích beze všelijaké překážky a hyndrungku zcela a zúplna zůstaviti; též osoby duchovní i světské téhož náboženství s svými důchody, statky a jměním před všelijakou mocí, protivenstvím a utiskováním, náležitě opatřeni býti, a zřízení zemské bez přerušení a umenšení v své váze zůstavati. A pokudžby poslušní stavové pod obojí na této spravedlivé a právě otcovské i mírné resolucí přestati nechtěli (ač J. M. C. té naděje k nim býti neráčí), tehdy J. M. C. na tom tu věc na konec postavovati ráčí, že to vše, co se tak v té věci zběhlo, šesti kurfirštům sv. Říše v známost uvéstí a jich dobrému zdání v tom vrozuměti a potom v té věci hlavně a na ten způsob se resolvovati chtějí ráčí, že sobě žádný co slušně stěžovati moci nebude. A mezitím má předce to vše v tom způsobu, jak se z svrchu píše, zůstavati.

A jakož J. M. C. toho zprávu jmíti ráčí, že hlasové proskakují, jakoby J. M. C. proti věrným stavům jak v království tomto tak i ven z království tohoto vojensky se strojiti míti ráčil, a protož že stavům potřeba ukazuje pro ochranu svou a království tohoto jistou defensí naříditi: i mají proti tomu stavové v tom J. M. C. bezpečně se důvěřiti, že dotčené řeči docela smyšlené a nedůvodné jsou, a že to J. M. C. ještě nikdy na mysl nepřišlo, nýbrž že toho žádná potřeba nebude, té celé naděje býti; ani také aby kdo v této slavné koruně české byl, smýšleti neráčí, kterýžby J. M. C., králi, pánu svému a otci vlasti, k nějakému takovému předsevzetí příčinu dáti chtěl, ale ráději pod nejmilostivější a otcovskou J. M. ochranou, jak až posavad tak i budoucně, pokojně zůstavati mohl. Protož J. M. C. je společně i jednoho každého zvláště milostivě a dostatečně napomínati ráčí, aby svrchu psané bezpotřebné ustanovení této nové defensí zanechali, potomně pak, jestližby co toho nařizovati za dobré a užitečné uznáno bylo, to s radou a vůlí a vědomím J. M. učinili, a J. M. C. v tom tak se ukázati pominouti neráčí, že jeden každý s tím spokojen býti moci bude.

Přitom toho opět od nich na konec žádajíc, aby stavové již bez dalších odkladův k uvažování poslušnému a účinnivému na místě postavení proposití J. M. C. přistoupili.

Což J. M. C. věrným stavům svým pod obojí za místnou resoluci v známost uvéstí poručiti ráčil, zůstávajíce jim všelijakou císařskou milostí ve všem dobrém nakloněn.

V Praze 20. června léta 1609.

Postscriptum.

Co se akademie a konsistoře dotýče, poněvadž J. M. C., jakožto král český, k též akademii po předcích svých, fundatořích též akademie (jako také konsistoř předkové J. M. jakožto králové čeští v opatrování měli, i tolikéž J. M. C. sám v opatrování svém míti ráčí) právo sobě pokládati ráčí: protož k stavům pod obojí přijímajícím té milostivé naděje býti ráčí, že J. M. C. jakožto králi českému a pánu svému v právo, kteréž k též akademii a konsistoři má, kráčetí nebudou. A bylo-liby v té věci nějaké nedorozumění, že vedle zřízení zemského o to soud v rovném počtu osob jak pod jednou tak pod obojí osaditi chtěti ráčí, kdežto jak J. M. C. tak i oni právo své přednésti moci budou. A což v tom, od téhož soudu uznáno a vypovědino bude, přitom aby to na budoucí časy zůstaveno bylo.

Po přečtení té odpovědi dotazovali se páni stavové pod obojí pánův pod jednou, zdaliž jsou při uvažování té odpovědi přítomni byli? I sstoupili se páni pod jednou, a skrze nejvyššího pana purgkrabí oznámili: „že od J. M. C., krále a pána svého nejmilostivějšího, jisté poručení sobě učiněné mají, aby na podobné otázky pánův stavův více žádné odpovědi nedávali, poněvadž jim tejnost rady pronášeti nesluší.“ Proti tomu od strany pod obojí skrze Václava z Budova oznámeno bylo, „že se oni na tejnost rady neptají, než poněvadž sněmem jest vyměřeno, aby české věci raddy české uvažovali, a jsouce táž věc česká: za tou příčinou žeby rádi věděli, zdaliž tato resoluci J. M. C. z rady české vyšla?“ Nejvyšší pan purgkrabě zase odpověděl, „že páni pod jednou toho při předešlé své odpovědi zůstávají.“ Přičemž zanecháno bylo. Nejvyšší pan purgkrabě dále k tomu promluvil: „že J. M. C. poručiti ráčil ještě toto pánům stavům ústně oznámiti, že je milostivě a otcovsky napomínati ráčí, poněvadž v království tomto žádného nebezpečenství před rukama není, tehdy aby na ten čas na žádnou defensi neb hotovost nenastupovali; neb kdyžbykoliv toho jaká potřeba ukazovala, tehdy že J. M. C. ráčí chtěti sám to spolu s pány stavy v své bedlivé uvážení vzíti a dle jistého snešení dále o tom náležitě naříditi.“ Páni stavové pod obojí na to žádné odpovědi nedali, než žádali, aby sněm do rána odložil a to tak zaopatřil, aby obě brány hradu pražského pro snadší jich nahoru příjezd, též i soudná světnice záhy otevřena byla; i také za to žádajíce, aby páni pod jednou též mezi ně přišli a spolu s nimi, coby dále činiti měli, uvažovati pomáhali.

Nejvyšší pan purgkrabě z uvážení pánův pod jednou toto za odpověď dal: „Poněvadž zejtrejší den neděle Páně bude

a oni při slavné processí s drahým božím Tělem u sv. Jakuba v Starém městě pražském dle již starobylého zvyklého způsobu přítomni býti mají: prožež že mezi pány stavy pod obojí přijíti moci nebudou. Nežli v následující den pondělní, pokudž toho tak žádostivi jsou, že se to státi moci bude; však s tou výminkou, jestliže o nějakou defensí uvažovati a jednati chtíti budou, jim se v tom opovídajíce, že oni bez povolení J. M. C., jakožto krále a pána svého nejmilostivějšího, k tomu povolití a takového uvažování přítomni býti nemohou.“ Tu hned obec z strany pod obojí křičela, že jinače nechťejí, než aby s sněmem do rána odloženo bylo. Nejvyšší pan purgkrabě pak předce v tom křiku odklad sněmu až do pondělka učinil. Nicméně páni přední z strany pod obojí s obcí svou dosti činiti měli, že jest k tomu vždy povolila, aby sněmovní jednání až do pondělka odloženo bylo, s tou však výminkou, aby tu nic jiného nežli o samou hotovost jednáno nebylo. S tím se rozešli.

Na druhý den v neděli ráno týž bezbožný odběhlý mnich, o kterémž výš psáno jest, že se straně pod obojí (přiznavše se k jich konfessí) pod ochranu oddal, učinivše v kostele Těla božího v Novém městě pražském kázání velmi hrubě na papeže a jeho se vyvyšování, na tyranské správy a neřádný život jeho lál, i také zjevné vyznání domnělého náboženství svého (aneb raději bludného sektářství) na kazatelnici učinil.

Po jeho kázání pak farář od sv. Václava, zanechavše zpívání a sloužení mše svaté v jazyku latinském, toliko české písně zpívati dal, a vypustivše konsekrací a elevací, četl jen z zákona českého o večeři Páně, a potomně chlebem a vínem pod obojí některým lidem, a obzvláštně tomu mnichu posluhoval, kterýž tu hned zjevně toho, že s tehdejšími pod obojí konfessionisty v nábožeuství se srovnává, tím přijímáním neposvěceného chleba a vína prokázati chtěl. A když z kostela vycházeli, mnoho lidu na ulicích běželo, aby jej spatřiti mohli. Joachim z Techenic, tak i někteří přední prokuratoři vzali jeho mezi sebe a jej provázeli, pravíce, že se obávají, aby jemu katoličtí něco neublížili.

V pondělí shromáždivši se strana pod obojí do soudné světnice, volili z sebe po 20 osobách k uvažování, coby dáleji činiti měli. A tu nejprvé ti volení přísahou se vespolek zavázali, že tejnost té rady zachovati chtějí; potom dlouho měli mezi sebou rokování. Nejprvé přední radili, aby ještě při J. M. C. potvrzení hledali; ale jiní u větším počtu k tomu vedli, aby uvažování o defensí před sebe vzali. Naposledy všickni jednomyslně k tomu přistoupili, aby J. M. C. omluvu, proč na té resoluci přestati nemohou, učinili, a že sobě hoto-

vost neb defensi naříditi chtějí, oznámili; též aby o tom Moravanům napsali. Však se na dvě rozdělili: jedni tu omluvu, a druhí (mezi nimiž hrabě z Turnu přední byl) ten artikul o defensi spisovali. Snesli se také o to, aby ku pánům vyslaným z Slezska poslali s tou otázkou: Kdyžby páni stavové království českého pod obojí spolu s slezskými o defensi se snesli, co za naděje k knížatům a stavům slezským míti mohou? jakou pomocí v čas potřeby jim přispěti chtějí? Oznámili též to své snešení vši obcí strany pod obojí, kteříž všickni sobě to oblíbili a jedni druhých napomínali, aby se nerozjížděli; neb že tu již k hlavnímu podstatnému cukru přichází. I zůstali pospolu až do šesté hodiny k večeru, a poslali do kanceláře české k nejvyššímu panu purgkrabímu, aby s jinými pány pod jednou do sněmovní světnice přišel a vedle obyčeje sněm do druhého dne odložil. Tak jakž se i to ode pána vykonalo.

V úterý sejdouce se strana pod obojí do soudné světnice tím raněji, dožádali se obce, aby vystoupili, tak aby tu zatím jiné k tomu nařízené osoby svrchu psané artikule tím volněji spisovati mohli. Potom když s tím spisem hotovi byli, hned zase obec povolali, a co tak sepsali, jim to přečetli. Kteríž za propůjčení sobě toho k dalšímu uvážení jich požádali. A ačkoliv téhož dne opět až do šesté hodiny k večeru pospolu zůstali, však předce toho dne se vším hotovi býti nemohli. Pročež když nejvyšší pan purgkrabě s jinými katolickými pány pod jednou k odložení sněmu do soudné světnice přišel, strana pod obojí skrze Budovce ku pánům pod jednou promluvití dala: „že je všecky spolu šetrně žádají, předně poněvadž tak pilných věcí se dotýče a rádi by s tím brzo hotovi byli, ačkoliv na druhý den památka sv. Jana křtitele božího následovala, však aby předce sněm do rána odložen byl, tak aby se ráno stavové pod obojí spolu zase do soudné světnice sjíti, tu začatou věc dále uvažovati a ji zavřítí mohli. Za druhé aby jim dovolili s nimi na zejtrí spolu přátelské a důvěrné rozmlouvání míti, o svých stížnostech jim oznámiti i v tom rady a pomoci od nich užiti.

Nejvyšší pan purgkrabě k žádosti jich povolil, sněm do rána odložil, a že spolu s jinými pány katolickými pod jednou mezi ně přijíti a s nimi přátelsky promluvatí chce, se zakázal.

V středu, den památky sv. Jana křtitele, páni katoličtí pod jednou v kostelích katolických při slyšení mší svatých a kázání slova božího devocí a pobožností svou vykonali, potom do kanceláře české přišli, tam očekávající na vzká-

zaní sobě od strany pod obojí, v kterýby čas mezi ně do soudné světnice přijíti měli. Strana pak pod obojí raním jitem do též soudné světnice se shromáždila a tůž věc strany defensí a hotovosti snažně uvažovala. Hlasy dávali a z prostředku svého generaly a officíry válečné, též správce a raddy zemské, jakby mnoho lidu válečného ihned najímati mohli, volili, a odkud také skrze jisté kontribuci peníze na vychování jich dostati, i jak by v čas potřeby další rozšíření té zjevné hotovosti v království českém naříditi mohli. A tak to vše, což by k té defensí náleželo, skrze ty osoby k spisování toho volené a nařízené (mezi nimiž, jakž výš doloženo, Hendrich Mathes z Turnu přední byl) s velikou chutí a s pilností svou sepsati davše, potom vše straně pod obojí vůbec přečetli. Ačkoli přední páni pod obojí z prostředku nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských, uznávajíce, že skrze takové snešení k jejich měščům se šturmuje a veliký naklad na to půjde, a některé partikulární osoby, které u válečných úřadech potřebovati se dají, nejlépe toho užijí, byliby rádi k tomu přivedli, aby ten artikul o defensí do dalšího času k skutečnému nařizování a v skutek jeho uvedení odložen byl, a aby raději ještě dále ponížným vyhledáváním ten artikul o náboženství při J. M. C. sollicitirovali: ale větší počet nechtěli od toho upustiti, byvše od některých předních vůdcův skrze postranní praktiky k tomu namluvení a přivedení, vzláště ty osoby z obce, kteréž málo od statkův pozemských v království českém měly a tak jim málo co k tomu kontribuovati přicházelo. A tu ihned to plnomocenství, kteréž těm svým správcům zemským dáti umínili, všickni podpisovali a k tomu sekřýty své tiskli.

Při témž shromáždění hrabě z Turnu přednášel, že pan Jan Rudolf Trčka, nemoha sám pro nedostatek zdraví mezi ně přijíti, jeho se dožádal, aby na místě jeho Jich Mstem pánům stavům p. ob. přednesl, že se pán ku pánům stavům přihlašuje, vedle nich při té konfessí české státi, a cokoliv mezi sebou a jakoukoliv hotovost nařídí, to vše zároveň s jinými zdržeti a s nimi živ i mrtvý býti chce.

Pan Jiří Šternbergka od začátku tohoto nového sněmu mezi ně, pány stavy pod obojí, nikdy nepřicházel; neb jaké nedorozumění mezi týmiž pány stavy a ním, panem z Šternbergka, při konci jminulého sněmu bylo zašlo, o tom se nahoře obšírnější informací nachází. Však téhož dne týž pan z Šternbergka skrze jisté čtyry osoby pánům stavům toto přednésti dal: „že jest on od též konfessí nikdy neodstupoval, nýbrž jak předešle tak i nyní se ohlašuje, že on se pány stavy pod obojí osobou svou i se všemi statky a

lidmi poddanými svými do vylití nejposlednější krůpěje krve státi, a cokoli v mezi sebou nařídí, tomu všemu zadosti učiniti chce.“ I přijali od pána rádi to ohlášení, Boha chválíce, že vždy svého houfu posilňovati ráčí, však s tím doložením, aby také vedle jiných pečeti neb sekrýty své k zápisům přitiskl a vlastní rukou se podepsal. A tak na tom přestáno bylo.

Někteří pak z obce bručeti počali, aby dotčeného pana z Šternbergka netak snadně mezi sebe přijímali, nežli aby on sám mezi pány stavy přišel a je za přípuštění jeho k té jich společnosti žádal. Ale jiní pravili, že jest to již jednou zavříno. Z toho posel takový hluk a jedných na druhé se sápaní, až někteří přední páni pod obojí, sstoupivše se k tomu, tento prostředek obrali, že nyní toho odkládají, tak aby sobě tím v jiných větších věcech nepřekáželi; když pak to na místo postaví, jakby se potom dále pan Štefan z Šternbergka k stavům pod obojí a stavové zase k němu zachovati měli, že k tomu cestu oberou. A tak ten spor byl upokojen.

Přezvěděvše o tom pan posel J. M. kurfiršta saského, pan doktor Gestenbergker, že strana pod obojí tak urputně na svém předsevzetí stojí a že vždy mimo vůli a dovolení J. M. C. defensi sobě naříditi chtějí, a skrze to k velikému nedorozumění mezi nimi a nejmilostivější vrchností svou příčinu dávají: pročez na místě J. M. kurfiršta pána svého v tom prostředkovati se snažil, zdaližby J. M. C. ráčil moci k tomu přiveden býti, aby na žádost strany pod obojí k něčemu víceji v tom artikuli o náboženství pánům stavům pod obojí povolití ráčil. Sepsal tehdy k tomu cíli jistý spis a v některé artikule jej uvedl, kterýžto spis straně pod obojí do sněmovní světnice poslal. A byvše v jazyku německém sepsaný, nařídili, aby na česko přepsán byl a jisté osoby z prostředku svého k tomu jmenovali, aby to nejprvé bedlivě uvážili a potom s dobrým zdáním svým všem pánům stavům pod obojí přednesli.

I prodlilo se to jich uvažování a řízení toho dne až k večeru do šesté hodiny. Tu teprva poslali do kanceláře české pro pány katolické pod jednou, žádající, aby mezi ně přijíti sobě neztížili. I přišli jsou v počtu jedenácti osob, kdežto z Budova na místě strany pod obojí toto promluvení učinil: „že na té J. M. C. resoluci jim, stavům pod obojí, dané nikterakž přestati nemohou; neb že žádosti stavův netoliko v ničemž dosti učiněno není, ale všechny jich předešlé k náboženství příslušející svobody a sněmy, zřízením zemským utvrzené, chtělyby se ututlati a stavy pod obojí v nějaká tenata a spletky uvéstí. Protož jak jsou se předešle v tom nejednou ohlašovali, že již nyní na tom jsou, na defensi nastoupiti a proti tomu

každému (vyjímajice J. M. C. samou osobu), kdožby koli ten sněm leta 1608 zavřený a mandát, k tomuto sněmu vydaný, rušiti a jim v náboženství překážeti chtěl, všelijak se hájiti chtějí. I majice oni Jich Mstí pánův stavův katolických pod jednou předešlé přátelské a bratrské ohlášení v své paměti, to což nyní v úmyslu mají, že toho před nimi netají, nýbrž žádají, aby spolu s nimi na túž defensí nastoupili, je obhajovati pomáhali a od nich zase podobného přátelství a ochrany očekávali. Páni katoličtí pod jednou, sstoupivše se, toto skrze nejvyššího pana purgrabí pražského za odpověď dali:

Předně že k svému onehdejšímu k stavům pod obojí učiněnému ohlášení, i také že s nimi proti tomu každému, kdožby jim ubližovati chtěl, státi chtějí, se přiznávají. Co se pak defensí a jí uvažování dotýče, k tomu bez povolení J. M. C. že přistoupiti nemohou; neb že žádného nebezpečství před rukami není, a J. M. C. že prvé pánům stavům poručiti ráčil, aby na uvažování defensí bez J. M. C. vůle nenastupovali. Nicméně že chtějí to J. M. C. přednésti a zase, dá-li Pán Bůh, na zejtrí v 10 hodin (poněvadž předtím na processí, jakožto v ochtáb božího Těla, z hlavního kostela sv. Víta na hradě pražském půjdou) pánům stavům odpověď dáti. I zůstavili toho přitom, a žádali, aby sněm do šesté hodiny ráno odložen byl.

Na zejtrí ráno když strana pod obojí do soudné světnice se shromáždila a ten spis, od pana posla kurfiršta saského podaný a na česko přeložený, přečten byl, kterýž tyto artikule v sobě obsahoval:

Předně. Že sněm, leta 1608 zavřený a podle něho ten mandát nedávno vůbec vydaný, mají v své podstatě zůstávati.

Druhé. Též co se stavův panského i rytířského i měst, kteříž evangelitští slují, dotýče, ti mají při vykonávání svého náboženství vedle té své podané konfessí české, německé i v jiných řečech zůstaveni, jako i také dobře katoličtí pod jednou v náboženství svém nížádným způsobem hindrování ani zarmucování býti nemají; nýbrž J. M. C. že ráčí chtiti nad oběma stranami, jakožto těmi, na kteréž se přísaha J. M. C. vztahuje, ochrannou ruku držeti.

Třetí. Jestližeby evangelitští mimo ty kostely a fary, kterých nyní v držení a užívání jsou, ještě více kostely a školy stavěti chtěli, že jim to zbraňováno býti nemá; nýbrž mají toho, kdy a jak se jim líbiti bude, tak dobře jako i katoličtí učiniti svobodu míti.

Čtvrté. Že strana straně při vykonávání jejího náboženství v ničemž překážeti, řeči ani skutkem ubližovati nemá, zanechajíc jak jedna tak i druhá strana všelijakých důtek, hanění, utrhování i posmívání.

Páté. Obzvláště pak že se nemají kostelům ani klášterům žádné příkoří neb škody činiti, důchodové k duchovenství náležející nemají jinam převozování, ani od těch míst, k nimž odevzdáni a nařizeni jsou, odcizování býti; ale má jeden každý při jmění svém zanechán a nížádnému jeho důchodové nemají hindrování býti.

Šesté. Kdyby pak číkoliv poddani buď k jedné nebo k druhé straně přistoupení chtěli, aby to bez překážky vrchnosti své i jednoho každého svobodně učiniti mohli, a žádný jim proto nijakž škoditi nemá.

Sedmé. Co se dotýče akademie a konsistoře pražské, ty J. M. C. v své diposici a moci zůstavovati ráčí, ale stavové aby sobě kněží, odkudž by se jim vidělo a zdálo, bráti mohli.

Osmé. Kdyby pak stavové evangeličtí kněží potřebovali, budou je moci sobě bráti, odkud se jim líbiti bude. Když toliko testimonia neb vysvědčení svého učení, života, ordinování a řádného náboženství ukáží, tehdy mají při vykonávání svého náboženství bez překážky zanechání býti. A kdeby na které kollatury dosazování byli, mají na sebe revers s přísahou učiniti, že podle té konfessí české a ne jiné lid vyučovati a vésti chtějí.

Deváté. Nemají se také v kostelích oltářové, obrazové a jiné ornamenta neb ozdoby opouštěti a spustnouti nechati, ale mají křesťanské slavnosti, svátkové a ceremonie zanechávány býti, tak aby, co nejvýš možné, srovnání, sjednocení, pro uvarování všelijakého nedorozumění, zachováno býti mohlo.

Desáté. Když tyto věci do sněmu pojaty budou, nemá na to žádná assekurací víceji od J. M. C. vyhledávána býti, ale J. M. C. má to stavům majestátem a dskami zemskými potvrditi.

Po přečtení těch artikulův nejprvé ty osoby, kteří k uvažování jich nařízení byli, srovnati se nemohli. Některým se vidělo, kdyby vedle týchž artikulův od J. M. C. povoleno bylo, a páni stavové pod obojí dostatečně v tom ubezpečeni byli, žeby se mohlo natom přestati. Jiným se to nevidělo, vzláště jeden z prokurátorův obšírně přednášel: „Kdyby to tak jíti mělo, že z toho veliké různice pojdou, a když po ten všecken čas strana pod jednou jednání jich roztrhnouti nemohla, tehdy žeby nyní sami tudy mezi sebou roztržitost a různici udělali. Poněvadž páni z jednoty Bratrské svůj obzvláštní řád v kněžství svém mají, a oni, jiní páni pod obojí, tím způsobem žádného by řádu v kněžství svém neměli, jichžto kněží ani do kostelův druhých nepůjdou, a kdyby i šli, hnedby tu nad některými věcmi zevnitřními se zastavujíce a všechno pojednou obnoviti aneb změnití chtěce, velikou nesvornost mezi lidmi učinili. Jiné pak kněží z Němec ex universitate lipské nebo wittemberské aneb odjinud bráti a sem do Čech uvozovati, byloby hrubě nebezpečno, poněvadž by každý z nich z své zvyklosti a smyslu svého náklonnosti něco nového vymýšleti a nařizovati chtěl. Pročež nebudou-li hned dolejší konsistoř a akademie pražská pánům stavům pod obojí v moc uvedeny, tehdy že všechno jich až posavad jednáni o náboženství bude daremní, kdyby těch nebylo, kteří kněžstvo v dobrém řádu zdržovati mají. Tomu pak není se co diviti, že kurfiršta saského posel k tomu všelijak radí a vede, aby páni stavové pod obojí od konsistoře a akademie pražské upustili; neb kněží pražští a študenti musili by k nim do Němec pro své učení a svěcení choditi a peníze u nich utráceti. A jakž

prvé na onen čas z pádu a snížení akademie pražské jiné akademie v Němcích vzrůst svůj vzaly: takby též nyní z restaurací a obnovení akademie pražské německé jich akademie zase k ztenčení přijíti mohly.“

Když se ty nařízené osoby samy spolu srovnati nemohly, tehdy zůstaly na tom, aby ty artikule všem pánům stavům pod obojí vůbec přečteny byly. Což když se stalo, tehdy i oni tolikéž nemohli se spolu srovnati. A bylo mezi nimi veliké pohnutí. Někteří křičeli, nejsouce (prej) již tu o nic jiného než o samou defensi jednat, pročez že není potřebí dále se k těm artikulům přimlouvati a že se raději do konce rozjeti chtějí, nežliby k jinému novému uvažování přistoupiti měli. Jiní pak vždy k tomu vésti chtěli, aby sobě toho podání tak lehce nevážili. A jestliby v tom ještě co napravití potřebí bylo, to že budou moci volně učiniti.

Naposledy zanechali toho uvažování a poslali do kanceláře české ku pánům katolickým pod jednou s tou žádostí, aby mezi ně přišli. Což když jsou učinili, pan z Budova, od strany pod obojí mluvící, žádost jich včerejší pánům katolickým připomenul, vždy zato žádající, aby jim na ni odpověď dána byla. I dali jsou nato skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského tuto svou odpověď: „Že jsou to J. M. C. poddaně v známost uvedli a, aby se pány stavu pod obojí také o defensi jednatí mohli, za dovolení žádali. Ale J. M. C. že ráčí žádati a věděti chtíti nejprvé o příčinách, pro kteréžby páni stavové pod obojí na té J. M. C. resoluci přestati nemohli neb nechtěli. V tom aby se J. M. C. vyjevili a v spisu podali, že J. M. C. ráčí chtíti nato se dále milostivě resolvovati.“

Páni stavové pod obojí, nechtějící na tom přestati, žádali pánův stavův pod jednou, aby jim pověděli, chtějí-li s nimi k té defensi přistoupiti anebo ne? Neb že se oni již v žádné spisy s J. M. C. dáti nechtějí. Nejvyšší pan purgkrabě proti tomu jim oznámil, že jsou nato páni katoličtí jiné odpovědi od J. M. C. až posavad nedostali; pročez nechtějí-li páni pod obojí skrze spis, aby aspoň ústně o těch příčinách oznámili; tehdy že je hned J. M. C. přednésti chtějí. Páni stavové pod obojí zase replicovali, že se jim tou resolucí na starý způsob ukazuje, o majestátu žádná zmínka nečiní, akademie pražská a konsistoř dolejší ještě v moc jich neuvozuje, ani proč by J. M. C. jim toho majestátu dáti neměl, toho žádná příčina neoznamuje. A poněvadž jsou se o věcech jejich nestarali, tehdy že malou naději mají, aby co opravdově před sebe vzíti chtěli a měli. Nicméně pro ušetření J. M. C. že ještě do rána počkati chtějí a podle toho jim oznamují: Po-

něvadž jsou oni (jsouc tím povinni) jejich věci nefedrovali, tehdy že ještě Pán Bůh jiné dobré lidi a to cizozemce vzbudil, kteří se nad nimi a pracemi jejich slitovali; tak že se J. Msti kurfiršta saského pan posel v to vložil a u J. M. C. mnoho obdržel; pročez že jemu velice děkuji. Ale pánům pod jednou že až dosavad z čeho děkovati nemají. Nejvyšší pan purgkrabě od strany pod jednou promluvil, že J. M. C. strany těch příčin oznámiti nepominou. Že pak jiní při J. M. C. v tom větší štěstí mají, nežli oni, z toho potěšení jsou, a že pánům stavům pod obojí toho, co kolivěk obdrží, rádi přátelí chtějí. A s tím jsou se toho dne rozešli.

V pátek po sv. Janu křtiteli, prodlouživši se týž sněm s těmi odpovědmi a replikami přes čtyry neděle, nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou z kanceláře české ku pánům stavům pod obojí do sněmovní světnice pana presidenta nad appellacími a pana podkomořího království českého vyslali s tím oznámením, že J. M. C. jim jistou naději k dání dokonalé odpovědi toho dne ve dvě hodiny učiniti ráčil, žádajíce, aby sobě nestížili posečkati. Což oni učiniti se zakázali. I ačkoli táž odpověď již před polednem zhotovena byla, však J. M. C. ještě déleji tu věc při sobě uvažovati a teprva po své večeri ji podepsati ráčil. Nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští sice v druhou hodinu s poledne ke dvoru šli a v antekomoře J. M. C. očekávali, tak že páni stavové pod obojí v netrpělivosti od druhé hodiny až k večeru začasté tam k nim nahoru, aby mezi ně přišli a dále na tu odpověď neočekávali, posílali. Naproti tomu páni katoličtí pod jednou nepojminuli jsou k nim zase nejvyššího pana sudího zemského a pana presidenta nad appellacími do sněmovní světnice poslati, s tou žádostí: Poněvadž se již tak spozdilo a někteří mladí, posnídavše, snad se již podnapili: protož aby raději do rána ještě strpení měli; neb že J. M. C. ráčí konečně jistou resolucí svou jim dáti, v té naději, že budou příčinu míti dobře s ní spokojeni býti. Ale strana pod obojí za odpověď dala, že již dále čekati nemohou, nýbrž věc svou předce řídit a k jistému konci přivést chtějí.

A byvše již po západu slunce hrubě pozdě, nemálo voskových fakulí svých rozsvítiti dali, a hned také omluvu svou, kterouž byli sepsali a J. M. C. podati chtěli, zjevně čisti dali. Však nežli jest docela přečtena byla, nejvyšší pan purgkrabě s některými pány katolickými pod jednou k nim jest do sněmovní světnice přišel, a tam k straně pod obojí s veselou a ochotnou tváří se ukazoval, jináče nesmýšlejíce, nežli že všickni páni stavové pod obojí s tou J. M. C. milostivou odpovědí a resolucí dobře spokojeni budou. Mnohým také z nich

přívětivě ruku podával. Ale oni jen se tomu smáli, pravíce, že oni nejen samých dobrých slov, ale dobrých skutkův potřebují a žádají. Týž nejvyšší pan purgkrabě promluvení k nim učinil, kterak J. M. C., majíce sobě o příčinách, pro které páni stavové pod obojí na předešlých J. M. C. resolucích přestati nemohli, oznámeno: tehdy že jim pro spokojení jich tuto milostivou resolucí svou odsílati ráčí, kteráž na kathedru podána a vůbec čtena byla.

Odpověď aneb resolucí J. M. C. v příčině artikule o náboženství při sněmě, léta 1609 v pondělí po neděli Rogationum držaném, pánům stavům pod obojí nejposléze, totiž před dáním jim majestátu, na náboženství daná.

Jeho Milost Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil se jest milostivě toho nadáti, že stavové pod obojí přijímající, věrní a milí poddaní J. M. C., s onehdejším milostivým vysvětlením J. M. C. strany náboženství spokojeni budou. Však poněvadž mimo naději J. M. toho se jest nestalo, protož se dáleji v tom na poníženou jich stavův pod obojí žádost z milosti své císařské a královské na konec vyjevovati a resolvirovati ráčil, že toho všeho z strany náboženství netoliko přitom, jak jest za času šťastného J. M. C., též pana otce a děda J. M., slavné a svaté paměti, králování bylo, též vedle sněmovního snešení léta 1608 a znění naposledy v sobotu po neděli Jubilate léta tohoto 1609 vyšlého mandátu, obzvláštně pak při té konfessí české J. M. C. panu otci nejmilejšímu, císaři Maximilianovi léta 1575 v spisu podané, kterážby vedle zprávy týchž stavův od J. M. C. hned tehdaž povolena býti měla, na budoucí časy až do obecného křesťanského z strany náboženství porovnání milostivě zůstavovati, nýbrž také je strany všecky společně a jednoho každého z nich za své věrné a pod přísahou a ochranou J. M. C. náležející poddané uznávati a k tomu, aby vedle též konfessí a žádných jiných, tak jakž jsou se o tůž konfessí mezi sebou dle obhlášení jich jednomyslně a dokonale namluvili, snesli a porovnali, kněží svých užívati mohli, dovolovati ráčí. V čemž ve všem nemá se jim od žádných světaké ani duchovní vrchnosti žádná překážka dáti. Však naproti tomu mají stavové pod jednou při svých kostelích, službách božích, ceremoniích, kollaturách, též klášterové a osoby duchovní při svých statcích, nadáních, desátcích, platích a případnostech bez všelijaké překážky a příkoří dostatečně opatření a jeden každý buď pod jednou aneb pod obojí při tom, což mu přísluší, zcela a zúplna pokojně zachován a, bez ušetření osob, každému z toho spravedlnosti udělováno býti, a zřízení zemské v své celosti a dokonalosti bez umenšení zůstávati má. Dáleji také budou moci stavové pod obojí jako i stavové pod jednou kostely a školy na statcích svých toliko dědičných a svobodných, totiž v zámcích, tvrzech, městech, městečkách a vesnicích, svobodně a bez překážky stavěti. Však proto staří kostelové pod jednou a pod obojí v tom způsobu, jak zřízení zemské vyměřuje, bez přerušení zůstatí, i také v kostelích oltářové, obrazové, ornáty a jiné kostelní ozdoby a ceremonie zanechány a statkové beze všeho pohoršení zachováni býti mají.

Také nemá jedna strana druhé v užívání náboženství svého překážek činiti neb ji haněti aneb na potupu jedni druhých, jak zřízení zemské ukazuje, malovati, jakož také lidé poddaní od nižádného k víře nuceni býti nemají.

Cose akademie a konsistoře dotýče, to J. M. C. v moci své v tom způsobu, jak nyní jest, zůstavovati ráčí. Z strany notule majestátu od stavův J. M. C. podaného, poněvadž tato odpověď J. M. C. slovo od slova do sněmu vepsána, a relací J. M. C. jakožto krále českého a zemskou potvrzena, nadto výšeji

týž sněm do desk zemských vložen bude, neráčí J. M. C. toho uznávati, aby jim mimo to jaký majestát v příčině náboženství dávati potřebí bylo.

Dáleji co se defensi dotýče, ráčí J. M. C. při předešlé resoluci své stavům dané toho zůstavovati. Však proti tomu býti neráčí, aby vedle proposicí sněmovní a uznané potřeby spolu s stavy o jistou defensi se namlouvati neměli. Poněvadž pak J. M. C. v ponížených žádostech všech tří stavů, jak se svrchu píše, ráčil jest se tak milostivě resolvovati a ukázati, ráčí také naproti tomu té milostivé naděje ko všem třem stavům, věrným a milým poddaným svým, býti, že ve všem tom, čímž J. M. C., jakožto králi českému, pánu svému nejmilostivějšímu, příkladem předkův svých, jakožto od Pána Boha vrchnosti sobě vystavené, za syny jsou, a v čemž jsou se již víc než jednou J. M. C. ohlásili, věrni a poslušni budou a zůstanou.

Přitom toho od nich na konec žádají, aby stavové již bez dalších odkladův k uvažování poslušnému a účinnému na místě postavení proposicí J. M. C. přistoupili.

Což J. M. C. věrným stavům svým pod obojí za milostivou na konec resoluci v známost uvéstí poručiti ráčil, zůstávající jim všelijakou císařskou milostí ve všem dobrém nakloněn.

Actum in arce pragensi 26. junii anno 1609.

Po přečtení té resoluci páni stavové pod obojí, sstoupivše se a nedlouho v potazu zůstavše, toto od sebe skrze pana z Budova promluvití dali: „Že na té resoluci ku předešlé podobné, nejisté, zatmělé a s sebou rozličné výklady přinášející, nikterakž přestati nemohou; pročez že na ni svou omluvu čísti dáti chtějí. Nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou zato pány stavy pod obojí, aby tak nespáchali a ještě do rána ztrpení měli, žádal; tu potom aby příčiny a rozmyšlení své, jakéby ještě v tom nedostatky měli, přednesli, že nepochybně J. M. C. jim to vše také milostivě doplniti ráčí. Ale páni stavové pod obojí s velikým hřmotem jeden přes druhého křičeli: „Dosti! dosti! již dále těch troštův nemůžeme čekati!“ a tak deklamatorovi tu svou omluvu publikovati kázali:

Omluva pánův stavův pod obojí, proč na předpsaných J. M. C. resolucích a odpovědích, v příčině artikule o náboženství stalých, přestati nemohou.

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš! Pánu Bohu a V. C. M. buď požalováno, že jsme proti vši naději naší a jistému konečnému nás ubezpečení s takovou zarmoucenou resolucí, nám v sobotu pojminulou do sněmu odeslanou, se potkali. Kterouž se netoliko toho opatření v náboženství našem pod obojí, kteréž jsme V. C. M. vedle těch milostivých V. C. M. zámluv, přípisův, tolikéž i přímluvy vzáctné podali, ale ani odpovědi žádné na to nedává a příčiny, proč bychom takového slušného a spravedlivého opatření, kteréž jak V. C. M. tak i jednomu každému bez vší škody a ublížení jest, užiti nemohli, neoznamuje, nýbrž na konec V. C. M. v tom jste se vyjevití ráčili, že toho při předešlém způsobu, jak za času V. C. M., též za kralování pana otce a pana děda V. C. M., slavných pamětí, bylo, též při sněmovním snešení léta 1608 a předešlých všech jiných z strany náboženství vyšlých resolucích zůstavovati ráčíte. Ješto proč jsme předešle na takových resolucích, do nichž na vyprázdnění dobrého svědomí našeho mnoho škodlivého doloženo

bylo, přestati nemohli, a na jaké nebezpečnosti naše bytí je poznávali, to jsme nejednou V. C. Msti našimi poníženými průvody prokázali.

I poněvadž nám k též resoluci pro mnohé příčiny možné není přistoupiti a V. C. M. jste nás předešle sněmem, léta 1608 držaným, v tom docela opatřiti a ubezpečiti ráčili, že ten artikul o náboženství při druhém sněmě na místě postaven a zavřin býti má, s tím jistým doložením, „aby mezitím ze všech tří stavův království českého pod obojí, též pod jednou způsobou jeden každý, žádného nevyměňující, též lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního žádnými poručeními utiskováni a sužováni nebyli, ale náboženství své svobodně provozovati mohli, též i s lidmi poddanými, farami, kostely a kollaturami svými při náboženství svém a svobodném jeho provozování zcela a zouplna bez přerušení zanechání byli, a chtěla-liby jedna i druhá strana k tomu při sněmě co promlouvati, že na vůli míti budou, však s tím doložením, cožby již proti milostivé V. C. Msti resoluci, skrze nejvyššího pána purgkrabí pražského straně pod obojí učiněné a jistému o tom stavův sněšení nebylo;“ při druhém sněmu, léta 1609 k středě po sv. Pavla na víru křesťanskou obrácení rozepsaném, ten artikul o náboženství zavřin a na místě a konci postaven nebyl, ani od strany pod jednou nic proti našim spisům dostatečným a důvodným, proč bychom slušně při žádosti naší zůstaveni býti měli, V. C. M. přednešeným, na tom sněmě promlouváno nebylo, nýbrž jsouce zde na deset nedělí s velikou naší útratou a škodou zdržování bez vyřízení téhož artikule, když jste nás V. C. M. dále slyšeti a od nás nic ústně ani v spisu přijímati chtíti neráčili, ale sněm vzdáti poručiti ráčili, jsme zůstali: za těmi slušnými příčinami, pro opatření V. C. M., nás a naší milé vlasti, jistý den k uvažování hotovosti jsme sobě na rathauz Nového města pražského jmenovati musili.

Od kteréhož jsme potom k milostivému zalíbení V. C. M. dobrovolně upustili, proto že jste V. C. M. nás jistým mandátem ubezpečiti a se zakázati ráčili (rozepsavše sněm nový k neděli, jenž slove Rogationum, jinak křížové), že ten artikul o náboženství k zavření, na místě a konci postavení do proposicí sněmovní položiti a, kterak bychme všickni i jeden každý obzvláště, jak strana pod jednou tak pod obojí, kteříž se k též konfessi, V. C. M. předešle podané, přiznáváme, náboženství své beze všech překážek a útisků ode všech lidí, buď duchovních nebo světských, vykonávati mohli, nás v tom milostivě opatřiti chtíti ráčíte, jakž týž mandát, jehož datum v sobotu po neděli Jubilate léta přítomného 1609 plněji svědčí.

Proti kterémužto mandátu i sněmu předešlému v tom času nejednou příkoří jsou se nám daly, týž sněm k zrušení přivozován, a ne od jedněch, aby se na ten sněm nebezpečili, a že zrušen bude, dosti tuze a ostře promlouváno i skutkem prokazováno bylo, až teď i také milostivý mandát a slavná V. C. M. přípověď skrze zlé raddy a nepokojné lidi k zrušení přivedena býti chtěla. —

Neb v této resoluci V. C. M., očekávající my při tomto sněmě teď opět čtyry neděle na potvrzení toho artikule o náboženství dle konfessí české, nižádné zmínky není učiněno, než na předešlý způsob se vztahuje. Kterýžto předešlý způsob jak nám stavům vysoce těžký na vyprázdnění dobrého jména, svědomí, svobody křesťanské, na zhajování volného Pánu Bohu sloužení, pohřbův, zvonění a oddávkův bránění, kostelův a škol nestavění se vztahoval, to jsme prvé V. C. M. u velikém počtu týchž stížností v známost uvedli. Před kterýmžto útliskem a příkořím my, k též konfessi se hlásíce, podle téhož sněmu a mandátu V. C. M. nejsme nijakž těmi všemi resolucemi, na nichž jsme nikdy nepřestali a přestati nemůžeme, opatření, a v tom, abychme náboženství naše křesťanské volně provozovati, kněžstvo jak české tak i německé vedle též konfessí řídití dáti a řízené na kollatury naše dosazovati, při konsistoři a akademii pražské zůstaveni býti, ji v moci a opatrování na-

šem míti, školy a kostely stavěti, a ve všem, zároveň jako strana pod jednou svobodně, tak i my náboženství své provozovati mohli, povolení a potvrzení jsme nedosáhli. Čímž předešlý sněm, obzvláště pak nadepsaný mandát V. C. M., na kterýž jsme se dokonce ubezpečili a na časy budoucí ubezpečujeme, až i zřízení zemské na nás se vztahující, jako i hlavní assekurací císaře Maximiliana ústní k zrušení přivést se usiluje. Čehož jsme se nikoli nenadáli, abychom věrnými a poddanými službami našimi toho se dosloužiti mohli, a což jsou nám předešní předkové naši dochováli, toho užiti neměli. Kdež my s dobrým svědomím svým od naší pobožné a křesťanské žádosti, majíce od V. C. M. k vyplnění připověděnou, upustiti a sebe z zřízení zemského, sněmův předešlých a mandátu dotčeného vyvésti dáti nijakž nemůžeme.

Protož vedle předešlé naší protestací, V. C. M. ústně i v spisu učiněné, V. C. M. poníženě a poddaně se ohlašujeme, že toho všeho při předešlém sněmu léta 1608, též před tím 1575, a témž mandátu vůbec vyhlášeném zůstáváme, toho se držeti, náboženství své pokojně vedle též konfessí vykonávati, a jestliže by kdo nám v tom překážeti, odpírati, útisky a příkoří činiti chtěl, tomu se hájiti chceme.

Z kterýchžto i jiných velikých nevyhnutelných a právě přinucených příčin, zvláště vidouce, jak někteří zlí lidé k tomu, aby toto království ku pádu přivedli a slova V. C. M. v nic obrátili, směřují, především z povinností svých pro ochranu předně V. C. M., též také manželek, dítek a statkův našich i této milé vlasti naší, na uvážení hotovosti a defensí, vida, an vůkol všudy jiní se hotoví, a nechtíce se toho dočkat, abychom podobně jako roku jminulého škody nenabyté skrze nenadálé vojsko nepocítili, jsme nastoupili a jisté snešení mezi sebou učinili, jak byste V. C. M. i my také před všelijakými nebezpečnostmi proti jednomu každému tomu (V. C. M. samou osobu vyhrazuje), kdožby V. C. M. neb nám škoditi, a abyšte V. C. M. vedle na obecném sněmu s námi se všemi třemi stavy zavření a zmluvy, skrze výš dotčený mandát k nám pronešené, dosti činiti moci neráčili, překážeti, nás v našem náboženství pod obojí, kteříž se k té konfessi přiznáváme, utiskovati aneb proti týmž třem stavům a mandátu V. C. M. i našim nejedním zjevným ohlášením k jakému dalšímu jednání a na proposici sněmovní nastoupení nutiti, anebo na nás cokoliv sněmovati chtěli, opatření a bezpeční býti moci ráčili a byli. Totiž: že stojíce všickni za jednoho a jeden za všechny V. C. M. a nás zastávati, chrániti, obhajovati a k tomu spomocí boží přivést, abychom předešlých sněmův, zřízení zemského, mandátu V. C. M. a volného a svobodného Pánu Bohu bez útiskův sloužení užiti mohli, do přemožení hrdel i statkův našich, tak jakž jsme sobě pod ztracením poctivosti v tom věrni a upřímní dokonce zůstati připověděli, chceme. Což poněvadž jsme dobrým úmyslem pro ochranu V. C. M. a zachování této milé vlasti na sněmě svobodném podle svobod našich učiniti mohli, jsme k V. C. M. té ponížené naděje, že tuto péči naší o V. C. M. a vlast naši a nejpřednější klenot duší našich učiněnou hotovost milostivě přijíti a při nás zůstaviti ráčíte.

Po přečtení té omluvy nejvyšší pan purgkrabě chtěl něco promluvit, ale obec z strany pod obojí křičela, aby se ten artikul již zavřený a sepsaný o defensi zjevně četl. I byl hned čten. Jehož výpis jest tento:

Defensi aneb hotovost od pánův stavův pod obojí pro obhajování náboženství nařízená.

Známo a vědomo jest všem lidem, jakož teď od nedávných let straně pod obojí znamenité útisky a nesnesitelné ublížení jest se činilo, tak že mnohým obyvatelům z stavův kněží jich pod obojí z vlastních dědičných

kollatur vyzdvihování, někteří z kněžství ssazování, vězeními těžkými sužování, za bludné svůdce duší lidských vyhlašování a na kollatury stavův pod obojí dědičné, v nichž prvé kněží pod obojí přísluhovali, jiní kněží náboženství pod jednou bezděk se dosazovali; kostely k službám božím straně pod obojí vystavené, aby se v nich žádná exercitia nedála a nekonala, přísně zapovídaný bývaly, a ty jiným cizím osobám zavřítí a zapečetiti a cizích gruntův i dědictví se mocně ujímati poroučeli, jim také stavení kostelův zastavovali, desátkův kněžím podobojím dávati zhajovali; na kázáních od kněží nepokojných za kacíře, zatracence, ďábelníky i jinými ohavnými jmény potupováni byli; mrtvých těl těch osob, jenž pod obojí byli v kostelích a na křehových pochovávatí nedopouštěli, nýbrž taková mrtvá těla na drahách a rozcestích i v místech popravističných, potupných zakopávati dali, zvonění, křtění, oddávání jinače, lečby přestoupili, nepropůjčovali; mnohé světské i duchovní osoby pod jednou lidí poddané své, jenž pod obojí byli, bezděčně k přestupování a přijímání pod jednou vězením, těžkým bitím kyjmi, roztahováním a otvíráním bezděčným úst přinucovali; mnohé z stavův vyšších obsiláním ztěžovali, těžké pro náboženství domluvy a řeči nesnesitelné k nim na kanceláři činili, některé na závazky brali, jiným na hradě pražském zůstávati poroučeli, z nižšího pak stavu a řádu lidí po mnoha nedělích vězením ztěžovali a od mnoha chudých lidí ještě od vězení po velikých sumách brali, z toho sobě posmíšky, že to od kacírův na pomoc kapucínům se děje, činili; některé také z vyšších stavův k tomu bezděk nutili, aby jesuitům svých dědičných kollatur a far, kteréž jsou od J. M. C. koupili a zaplatili, an je také sobě ve dsky zemské vložené měli a mají, postupovali, donucovali, pořádu práva slyšení právního a zřízení zemského jim užiti dání nechťeli, nýbrž těžké pohružky činili; mnohé komedie na potupu a lehkost stavův pod obojí strojili; mnozí z úřadův, služeb zemských a obecních pro samé náboženství pod obojí s nemalým posměchem a potupou ssazování, mnohým živnosti zastavovány a jiné mnohé neslýchané těžkosti též straně pod obojí činěny byly. A to vše proti zjevnému zřízení zemskému, mnohým starobylým sněmům, nimižto dostatečně ubezpečeno a ztvrzeno jest, že se u víře a v náboženství jak straně pod jednou tak i pod obojí nemají útiskové diti, než spolu za jednoho člověka jako dobří přátelé zůstávati mají, též proti vši lásce, milování a svornosti křesťanské na dokonalé strany pod obojí udušení a vyvrácení.

Čehož nemohouce dále snášeti, toho jsou všickni tři stavové tohoto království, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, při J. M. C., králi a pánu svém nejmilostivějším, ve vši ponížené poddanosti, již po čtvrté do Prahy k sněmu a jednání přijíždějíce, přitom mnoho času, velikých útrat a škod svých nelitujíce a přímlov znamenitých a vzáctných v tom požívajíce, snažně vyhledávali, aby je, stavy, před takovými útisky a příkořími dostatečně ochrániti a svobodného a volného Pánu Bohu sloužení dopříti ráčil, při konfessí jich české, kterouž někteří augšpurgskou jmenují, kteráž v sobě víru obecnou křesťanskou i jiné pobožné artikule, z gruntu a základu písem svatých sebrané, má a zdržuje, a ta předešle léta 1575 slavné paměti císaři Maximiliánovi podána, i teď J. M. C. přednesena byla, aby zůstavení a zanechání byli a kompaktáty, kteráž tak již prvé sněmem léta 1567 vyzdvížena jsou, aby se řídití povinni nebyli; též kněžstvo své německé i české aby podle též konfessí řídití a zřízení na kollatury přijímati a dosazovati mohli a takového bránění pohřbův, zvonění, křtění, oddávkův aby se víceji nedálo, žádajíc J. C. M. stavové ve vši poníženosti zato, aby jim konsistoř dolejší a akademie pražská, tak aby ji kněžstvem svým obnoviti a nad tím nade vším z prostředku svého jisté defensory naříditi mohli, v moc dána byla, jakž žádost stavův plněji svědčí.

Na kteroužto žádost svou stavové, ačkoliv jsou od J. M. C. jistého, sněmem léta 1608, i také mandátem, léta tohoto 1609 vyšlým, opatření dosáhli,

že J. M. C. je, stavy všecky, k též konfessi české se přiznávající, při předešlém, a i při tomto nynějším sněmě náležitě, kterakby náboženství své vedle též konfessi svobodně vésti mohli, opatřiti chtíti ráčí, avšak až posavad stavové podle téhož sněmu a mandátu žádného jistého a dokonalého ubezpečení, téhož artikule o náboženství potvrzení jsou dostati nemohli, ani toho opatření majestátem, o kterýž jsou se v sněmu snesli a jej J. M. C. podali, jim povoleno není, nýbrž naproti tomu resolucími J. M. C. strana pod jednou (kteráž sice, pokudž stavům pod obojí vědomé jest, žádných stížností nepřednášela a opatření nežádala) se opatrovala, a stavové pod obojí tak odbyti jsou, že se toho při předešlém způsobu, jak za kralování císaře Ferdinanda, císaře Maximiliána bylo, tak teď za kralování J. M. C. jest, zůstává. A mezitím nejedny pohrůžky stavům činěny i mnohé věci o verbování lidu slyšeny jsou, jako i to, že v některých okolních zemích mustrungkové se drží a lid vojensky pohotově jest. Což proti komuby se činiti chtělo, každý porozuměti může. Kdež jsouce stavové sobě tím povinni, předně J. M. C., sami sebo a tohoto království českého řádu a práva, obzvláště pak náboženství své, pro čest a slávu Pána Boha všemohoucího, pro spasení duší svých a zachování neb zdržení sebe v svobodě náboženství svého pod obojí, beze všeho přitom ublížení, ujmy a útisku strany pod jednou, obhajovati a zastávati: za tou příčinou, poznávajíce, že usilováním zlých rad k tomu se směřuje a vede, aby snad J. M. C. o toto království připraven býti ráčil (tak jakž již prvé o zemi uherskou, moravskou i rakouskou příčinou takových nedobrych zpráv a rad ráčil přijíti), a stavové tohoto království, národ český aneb strana pod obojí, k též konfessi se přiznávající, z tohoto království mohla vytisknuta a naproti tomu s věčnou hanbou a potupou všeho národu českého toto království cizozemci naplněno býti, — v čemž nejsou stavům pod obojí možné, v takovém nebezpečení více zůstávati, a majíce také v pamětech, že předešlých let J. M. C. ještě v času pokoje všem stavům tohoto království na sněmích to přednáseti dávali ráčil, aby to uvážili, jakby defensi nařízena býti a jedna země druhé v čas potřeby ku pomoci přispěti mohla, což i lonského roku odloživše J. M. C. sněm, k sv. Martinu tehdaž terminovaný, po krajích jisté sjezdy o nařízení hotovosti a přitom jistou sbírku naříditi ráčil, — podle čehož ve jméno svaté a blahoslavené Trojice, jednoho věčného Pána Boha všemohoucího páni, rytířstvo, Pražané, Horníci i jiní vyslaní z měst, všickni tři stavové pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, nyní na hradě pražském pospolu shromáždění (sebe všecky přítomné i nepřítomné a tak celou stranu pod obojí pod ztracením poctivosti zavázavše), o tuto hotovost a defensi jsou se jednomyslně snesli, uvážili a nařídili. A nechťce, aby se jim podobně mělo státi, jako roku pojmínulého, kdež nečasným stavům oznámením nemalý díl země této s nenabytou a velikou záhubou a škodou mnohých obyvatelův tohoto království jest poplundrováno, pročez tomu časně v cestu vkročiti a to předjíti chtějí a tak tůž defensi dobrovolně svolili.

Předně. Aby jeden každý ze všech tří stavův i také obyvatelův tohoto království českého, jak s koňmi jízdnými a úpravnými vedle šacungku, poslednějšího sněmu léta 1596 stalého, z statku pozemského i peněz na úrocích, což se mu vypraviti přijde, ještě jednou tolik a tak dvojnásobně, totiž kde prvé jeden kůň byl, tu dva, a kde prvé dva, tu čtyry atd., podle toho i s lidmi poddanými desátým, též pátým člověkem, a byla li by větší potřeba, se vši mocí svou veřejně na hotově býti mají a povinni budou. A kdyžby koliv jim o tom od osob k tomu tímto sněmem volených a nařízených vědět dáno a místo, kdeby se strhnouti měli, oznámeno bylo, mají se ihned beze všech odkladův a průtahův s koňmi i s lidmi poddanými svými v to místo najíti dáti, a každý buď sám osobně s nimi jeti aneb na místě svém osobu hodnou z stavu panského, rytířského neb městského u věcech válečných zkušenou s nimi vyslati, v tom poslušenství, řádu a správě nejinak,

než, jakoby lid verbovaný byl, svému nejvyššímu, obzvláště osobám a raddám k tomu sněmu voleným zůstávati, a tu předně J. M. C., tohoto království českého, vši strany pod obojí jako i pod jednou řádu a práva před všelijakým nebezpečenstvím, jakožto věrní a upřímní milovníci krále a vlasti, společně obhajovati, zastávati a chrániti pod pokutami zřízením zemským, na obhajování země, řádu a práva vyměřenými, do všeho přemožení svého, stále při tom trváje a zůstávaje.

Nad kterýmžto lidem válečným stavové pod obojí volili jsou za nejvyššího generalleytenambta z stavu panského Hendricha Matesa hrabě z Turnu a na Velíši, J. M. C. válečnou raddu, za nejvyššího generalmaršalka polního Leonharta Kolona z Felzu a na Angelské hoře J. M. C. raddu, a z stavu rytířského za nejvyššího generalwachtmistra Jana mladšího z Bubna a na Završí. Kterážto jmenování nejvyšší s níže ze jména jmenovanými direktory, správci a raddami zemskými, tímto sněmem od stavů volenými, v radách bývati a s nimi zavíratí mají a mohou.

A poněvadž tuto již ne o hranice, než o dobré krále J. M., tohoto království, a což jim stavům nejmilejšího jest, duší jich spasení, poctivosti, hrdla, statky, manželky, dítky a o tu počestnost, kterouž jest tento národ před mnohými jinými měl, běží, a bez kontribucí též peněz, nejsouce před rukami žádných obecních, v tak velikých a nevyhnutelných příčinách (nad kteréž větší býti v světě nemohou) to předsevzato býti nemůže, již předpsaní stavové pod obojí všechny ty daně, kontribucí a sbírky, kteréž léta 1596 na obou sněmích téhož léta držaných svoleny jsou (samou berní domovní, kteráž téhož roku na sněmích svolena byla, vyměňujíc) též dávati, skládati, vybíratí a ty osobám těm, kteřížkoli k přijetí jich po krajích od níže zejména jmenovaných osob (jimž stavové tímto sněmem k takovému nařizování tolikéž moc dávají) nařízení budou, na dva termíny, totiž od actum tohoto nařízení ve čtyrech nedělích pořád zběhlých, pod těmi pokutami, kteréžby od nížepsaných nařízených osob k tomu obrány býti mohly, ničímž se nevymlouvajíc ani zastavujíc, s přiznávajícími listy časně, jakž na poctivé lidi a milovníky obecného dobrého náleží, odsílati chtějí, a tak již mají a povinni budou. A jestližeby kdo tu sbírku, kterouž podle téhož sněmu na místě lidí poddaných z vlastního měšce dáti má, na své lidi poddané vzkládal, od nich ji vybíral neb jakýmkoliv způsobem lidi své k odvozování toho nutil, ten každý bude povinen tu sbírku dvojnásobně z svého měšce dáti.

A poněvadž stavům není možné, vždycky pospolu býti a zůstávati, jak za příčinou útrat a meškání živností svých, tak i pro větší všech krajův a hranic bezpečnost, k takovým pak velikým a znamenitým věcem, při nichž se všelijaké případnosti nacházejí, kteréž brzkého uvážení potřebují a žádných odkladův netrpí, lidí Pána Boha bojných, krále a vlast svou milujících, věrných, upřímných, stálých a rozumných, kteříž vše to, cožby tak k dobrému jak králi a pánu svému, tak i všem obyvatelům království tohoto sloužilo, řídití a spravovati by mohli, jest potřebí a bez dobré rady žádná věc dobře řízena a vykonána býti nemůže: z těch příčin nařídili a volili jsou k této vši uvážené defensi za direktory, správce a raddy zemské

z stavu panského:

vysoce urozeného pána, pana Petra z Rožumbergka a na Třeboni, vladaře domu rožumberského, J. M. C. raddu;

pana Jiřího z Švambergka a na Vorlíku, J. M. C. raddu a nejvyššího sudího dvorského království českého;

„ Jana Sezimu z Sezimova Ústí na Ústí a Jištrpech, J. M. C. raddu a dědičného kráječe království českého;

„ Theobalda Švihovského z Ryzmbergka a z Švihova a na Horažďovicích, J. M. C. raddu;

- pana Radslava staršího ze Vchynic a z Tetova, na Teplici, Doubravské hoře, Hanšpachu a Nové Bystřici, J. M. C. raddu;
 „ Karla z Vartmbergka na Rohozci a Skalách, J. M. C. raddu;
 „ Jana Litvína z Řičan a na Hořovicích, J. M. C. raddu;
 „ Vilíma staršího z Lobkovic na Tejně Horšovském, Čečovicích a Miřkově, J. M. C. mundšengka;
 „ Joachyma Ondřeje Šlika hrabě z Pasounu a z Lokte, na Svijanech a Rovni, J. M. C. raddu;
 „ Václava Vilíma z Roupova na Trnovanech a Žitenicích, J. M. C. raddu.

Z stavu rytířského :

- pana Jiřího Gerštorffa z Gerštorffu a na Cholticích, J. M. C. raddu;
 „ Matiaše Štampacha z Štampachu na Srbči, Kornhauze a Přerubenicích, J. M. C. raddu;
 „ Mikuláše Beřkovského z Šebířova a na Košeticích, J. M. C. raddu;
 „ Bernharta staršího Hodějovského z Hodějova a na Řepnici;
 „ Křištofa Fictuma z Fictum na Novém Šumburce a Klášterci;
 „ Jiřího Vančuru z Hřehnic a na Studenci;
 „ Jiřího Homuta z Harasova, na Choustníku a Bělé;
 „ Bohuslava z Michalovic na Rvenicích a Novém Sedle, místopísáře království českého;
 „ Jindřicha Ottu z Losu a na Komárově;
 „ Václava nejstaršího Vratislava z Mitrovic a na Litni.

Z stavu městského, z Starého města pražského :

- pana Adama Linharta z Nayenpergku a na Vlkavě, J. M. C. služebníka;
 „ Václava Magrli z Sobišku, J. M. C. služebníka;
 „ Martina Fruwejna z Podolí;
 „ Simeona Humburgka z Humburgku;
 „ Nataniele Vodňanského z Vračova.

Z Nového města pražského :

- pana Jiljího Pergkara z Častolovic;
 „ M. Valentina Kochana z Prachové.

Z Menšího města pražského :

- pana Křištofa Kobera z Koberšpergku.

Z Domažlic :

- pana Adama Voprchu z Vračova.

Z Klatov :

- pana Daniele Koralka z Těšína.

Jimž jsou to vše stavové v moc dali, poručili a svěřili, aby s nejvyšším generalem lejtendamtem, též maršalkem polním, od stavův volenými, (kterýžto nejvyšší lejtendamt mimo domácí též i jiné lidi podle uznalé potřeby v tom počtu, na kterémž by se ty zřízené osoby společně snesly, na peštallungk všech tří stavův pod obojí uajímati, též s některými nejvyššími pro větší bezpečnost tohoto království o wartgeldt se snéstí má) ustanovili, s nimi i jinými officíry o službu narovnali, též lid v ta místa, kdežby největší potřeba toho ukazovala, a díl jeho k obraně své obrátili, jisté osoby z krajův v případnostech a věcech těžkých k sobě povolali, s nimi radu drželi a sta-

vům pro opatření J. M. C. a ochránění při svobodném náboženství provozování podle též konfessí, při níž by vždycky budoucně zůstavení byti mohli, sjezdy pokládali, jako i při kurfirštích, knížatech a stavích svaté Říše, též jiných okolních zemích pomoci časné vyhledávali, a pokudžby jeden neb druhý z prostředku jich prostředkem smrti (čehož Bože uchovej) z tohoto světa vykročil neb z jistých případných příčin v těch pracech trvati nemohl, jiného na jeho místo z stavův povolali a na kundtšoffty nakládali, ty pak, kteřížby proti králi J. M., vlasti této, tomuto snešení a náboženství jich stavův křesťanskému pod obojí nevěrní a neposlušní byli, strestati, a summou jiné všecko, cožbykoli při tom při všem potřebného bylo, způsob a běh té defensí ukazoval a zvláště to, cožby ke cti a chvále Pána Boha, k dobrému a užitečnému králi a této milé vlasti, též ztvrzení předdotčené konfessí české a svobodného vedle ní provozování téhož náboženství pod obojí, a k obhajování privilegií, svobod a práv zemských, ustanovení neb zase nařízení všelijakých dobrých, chvalitebných řádův, v čemž se týmž osobám tímto sněmem voleným stavové důvěřují, sloužilo, dotud a tak dlouho, dokudž to vše k místu a konci přivedeno, též i povinnost ta, kterouž stavové jim jsou vydali, zase odňata z nich nebude, obhajovati, řídit i spravovati mohli.

Proti čemuž týmž osobám stavové se též přísahou zavazují, že zjevně ani tejně v nic jiného bez vůle a vědomí jich se dáti, jich opouštět, od nich odstupovati a jich pomoci a fedrungkem zameškávati nechťejí a nemají. A jestliby od kohožkoli jakýmkoliv způsobem kdožkoli ze všech tří stavův tohoto království očkoli obeslán byl, nebude povinen a povinni nebudou prvé se stavěti, ani na to odpovědi dávat, leč těm voleným osobám prvé o tom oznámí, od nich sobě k tomu povoleno a radu danou míti bude, a to dotud, dokudž to vše, proč toto nařízení učiněno jest, k svému místnému dokonání nepřijde.

A pasiruje se z týchž nadepsaných sbírek jednomu každému z svrchu psaných osob k tomu volených na vychování jich, totižto osobě z stavu panského na každý měsíc jedno sto šedesáte kop míš., z stavu rytířského jedno sto čtyrydceti kop míš., a z stavu městského padesáte pět kop míš., a stavové je všeckny a jednoho každého obzvláště netoliko za času spravování jich, ale i potom za času pokoje ve všech věcech odtud pocházejících, kdyby jim od kohokoli spomínáno býti chtělo, proti všem těm, kteřížby jim jaké ublížení a útisky kdykoli činiti chtěli, všickni společně i obzvláště vždycky chrániti a zastávati mají a povinni budou pod pokutami zřízením zemským D. 48. vyměřenými.

Naposledy záležejíc tato defensí také pro dobré strany pod jednou, protož stavové království českého, pod obojí přijímající a k též konfessí české se přiznávající, k stavům z strany pod jednou podle přirozené krevní příbuzné a přátelské k sobě náchylnosti té naděje jsou, a netoliko jim ještě na vůli dávají, ale také jich zato přátelsky žádají a na ty povinnosti, kterýmiž jsou spolu s nimi J. M. C., jakožto králi a pánu svému, vlasti své milé a obě strany sobě vespolek zavázáni, napomínají, že k takové potřebné hotovosti a defensí spolu s stranou pod obojí přistoupí a společně víru svatou křesťanskou pod jednou i pod obojí, přitom J. M. C. krále a pána svého nejmilostivějšího před nebezpečenstvím, vlast milou českou před zkázou a sebe vespolek z obojí strany před útky pro víru ochraňovati a tak společně jednosvorně obecného dobrého, svornosti a lásky zastávati a hájiti budou. A že stavové pod obojí i s těmi pod jednou, kteříž s nimi k takové defensí přistoupili, s pomocí svého věčného Pána Boha při J. M. C. hrdly i statky svými věrně státi a J. M. C. pevnou vartou až do svého přemožení budou, a podle toho také společně při sobě tak, jakž nahoře dotčeno, věrně zůstanou, v tom se na ně J. M. C. zpodepřítí a ubezpečiti moci ráčí.

A poněvadž J. M. pán a vladař domu rožumbergského za příčinou sešlosti věku a nedostatku zdraví svého nemohl takové jich direktorství k sobě

přijít, nařídili a přijali mezi sebe pro doplnění jich určitého počtu v stavu panském jinou osobu, totiž pana Václava Budovce z Budova, J. M. C. radu.

Po přečtení toho všeho ptala se strana pod obojí pánův katolických pod jednou, chtějí-li spolu s nimi v té defensi za jedno stát? Kteřížto za odpověď dali: „Poněvadž jest již pozdě, že sobě to do rána na rozmyslení berou.“ Ačkoli již pozdě přes desátou hodinu u večer na půl orloji bylo, však předce dali ještě čísti některé vymyšlené artikule proti panu Jiříkovi Heydeliusovi, primatoru Starého města pražského, horlivému katoliku, a při konci těch artikulův tato slova doložili:

„Z té příčiny Jich Msti páni stavové sub utraque jej za šelmu a zrádce mají a toho každého, kdožby s nim jedl a pil neb co činiti měl; a on aby se pod oběšením do osmi dní pořád zběhlých z království českého vyprodal. Než paní manželka a dítky jeho jsou vymíněni, neb oni jsou nevinní.“

Zatím ihned pan z Budova k obci promluvil: „Také-li se k té defensi přiznáváte, zdvihněte ruce a přísahajte, že v tom při sobě věrně státi budete!“ I zdvihli ruce a přísahali všickni, že od toho do hrdla propadení neodstoupí.

A tu ihned nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští pod obojí, nevyčkajíce, ažby nejvyšší pan purgkrabě sněm do druhého dne odložil, z lavic vystali a z soudné světnice ven se brali. Za nimiž všickni pod obojí, kteří v soudné světnici a na kathedře u velikém počtu byli, se shrnuli a hlasův pozdvihše pravili: „Pryč, pryč, nemějme s těmi nevěrnými pod jednou nic více činiti!“ Páni katoličtí pod jednou, v soudné světnici sami zůstanouce, nejvyšší pan purgkrabě sněm do druhého dne odložil, a jeden každý z nich potom do svých příbytkův se obrátili.

Z strany pak pod obojí všickni se u velikém počtu lidu oběma branami z zámku dolů na koních, vozích i pěšky valili. Mnozí pak z též strany pod obojí ze všech tří stavův, kteříž nechtějící se tak dlouho postiti, z zámku dolů do města se odebrali, ti nevědouce, co se tak pozdě na zámku děje, a že páni stavové pod obojí tak dlouho nepřijíždějí (neb někdo mezi lid obecný v městech pražských tu nepravou řeč vtrousil, že všickni páni stavové pod obojí na hradě pražském zajati a v soudné světnici zavřeni jsou): pročez shromáždivše se jich přes 100 koní, všickni spolu rychle na hrad pražský jeli, a obec v městech pražských počala se sbíhati. Ale zvěděvše z potkávání mnohých pánův tovaryšův svých pod obojí dolů jedoucích, poznali, že se všickni bezpečně domů zase navracují, též se spokojili a jeden každý do příbytkův svých obrátili. Však snesla se strana pod obojí, aby prvé, nežliby

se z měst pražských rozjeli, hned na druhý den tím raněji na rathauz staroměstský se sjeli a shromáždili.

Z této pravdivé informací má každý upřímný čtenář snadno porozuměti může, kterak jsou tehdejší nekatoličtí Čechové, pod obojí se jmenující, pro dosáhnutí svobody k provozování domnělého náboženství svého, ve všem dle libosti a vůle své vlastní příliš směle postupovali, a s tím všelijak všetečně a z prudka násilně zacházejíc, jak s J. M. C. králem a pánem svým, tak i s katolickou stranou pod jednou, k tomu je přivedli, že jsou se jim zakázati musili, je v domnělém náboženství jich pod obojí proti jednomu každému budou chrániti a zastávati; a jak jsou je k tomu přivésti a donutiti chtěli, aby se jim v tom vyjevili, zdali jsou při uvažování spisův jich, kteréž jsou oni J. M. C. Rudolfovi v příčině téhož náboženství svého podávali, přítomni byli aneb o témž uvažování jakou vědomost měli; item jak jsou bez vědomí a vůle J. M. C. krále a pána svého s jinými zeměmi, totiž s knížaty a stavy obojích knížetství slezských, v tom se spolčili a náboženství své proti jednomu každému mocně zastávati se zavázali; nadto výše nedočkajíce ani od J. M. C. krále a pána svého poslední J. M. C. resolucí na repliku a žádost od nich podanou, hned předce to netrefné uvažování o defensí a hotovost vojenskou před sebe vzali. A když potom od J. M. C. v příčině téhož svého náboženství tak milostivou odpověď a resolucí dosáhli, na kteréž volně a dobře přestati mohli, jakž J. M. kurfiršta saského pan posel sám na místě J. M. kurfiršta, pána svého, v tom prostředkujíc, vidělo se jemu, že J. M. C. jim tehdaž v tom dosti mnoho povoliti ráčil, tak že oni, mohouce již dobře na tom přestati, žádné slušné příčiny, něco víceji přes to od J. M. C. z strany téhož náboženství svého vyhledávati, neměli. K tomu také neohlídajíce se nic na to, že J. M. C. jim v milostivé resolucí své psané a skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského ústně na plném sněmě přísně zapověditi ráčil, aby oni na ten čas uvažování toho artikule o bezpotřebnou defensí na straně zanechali; neb že J. M. C. ještě před zavřením tohoto sněmu ráčí chtíti týž artikul o náboženství na místě postaviti, i bude-li jaké defensí potřebí, také ji spolu s nimi uvážiti a naříditi. Strana katolická pod jednou slušně se tolikéž vymluvila, že bez milostivého J. M. C. dovolení týž artykul o defensí s nimi uvažovati nikoliv nemohou. Oni pak nato vše nic nedbajíce, předce tak pozdě u večer, téměř v noci, ten artikul o defensí v soudné světnici vůbec na kathedře čísti a publikovati dali, tak jakž se již nahoře z výpisu toho jich snešení porozumívá,

kteréžto snešení své o defensí po tom vůbec vytisknouti a tento nápis neboližto titul položití dali:

Tento artikul o defensí pro obhajování náboženství pod obojí od pánův, rytířstva, Pražanův, Horníkův a jiných vyslaných z měst, všech tří stavův království českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímajících a k konfessi české, jak někdy slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi Druhému při sněmu generalním léta 1575, tak i J. M. C. jakožto králi českému víceji než jednou podané, se přiznávajících, jest při tomto obecném sněmě, od J. M. C. jakožto krále českého všem třem stavům téhož království českého ke dni pondělnímu po neděli křížové léta tohoto 1609 rozepsaném, svolen, nařízen a ustanoven, i vůbec v plném sněmu na hradě pražském vyhlášen v pátek po sv. Janu křtíteli téhož léta.

Věděti sluší, že netoliko za paměti lidské, ale ani ve všech historiích a kronikách českých, ani v žádných sněmích podobný příklad se nenachází, aby na sněmě obecném, od J. M. krále českého rozepsaném, díl stavův, z kterékoliv strany buď pod jednou neb pod obojí, o to se pokusiti a bez vědomí a dovolení J. M. krále českého pána svého, i bez vědomí, uvažování a snešení strany pod jednou, nějaký artikul z svého vlastního uvážení a snešení vůbec publikovati a jej skutečně praktikovati a exequirovati směli, tak jakž se to od strany pod obojí na témž sněmě stalo. Neb také předešli páni obyvatelové ze všech tří stavův jak pod jednou tak pod obojí obyčejně za stavy král. českého se nevydávali a jmenování nebývali, toliko se stranou pod jednou, stranou pod obojí jmenovali.

V tom pak tituli netrefně položeno jest, že tu defensí pro obhajování náboženství svého pod obojí nařizují, poněvadž vlastně nařízena byla pro přinucení nejmilostivější vrchnosti své válečnou mocí, aby jim nové artikule k upevnění nového náboženství jich, zvláště scestného učení Kalvinova (kteréžto učení a bludové jak v celé svaté římské Říši, tak obzvláště v království českém nikdy povoleno, nýbrž přísnými mandáty zapovídáno bylo) proti dobrému svědomí a vlastnímu náboženství svému, pravému, katolickému v dědičném království svém českém bezděk povoliti musila. Neb takoví mandátové a zapovídání těm z jednoty Bratrské se nelíbíce, proč s jinými podobojími se spojili, a cokoliv při J. M. C. Rudolfovi, králi a pánu svém, dobrými slovy a spisy svými sice dosti nešetrnými a prudkými způsobiti a sobě objednati nemohli, to vše násilnou mocí na J. M. vynutiti chtěli a usilovali; však s tím proti rozumu doloženým výkladem svým, aby jim to k zjevné rebellii přičítáno nebylo, dali tomu ten titul, jakž výš doloženo jest, a se stavy pod obojí k konfessi české se přiznávající jmenovali.

V tom pak svrchu položeném artikuli rozdílné příčiny, pro kteréž jest strana pod obojí ten artikul o defensi uvážila, dokládajíc, totiž že nejedny pohružky stavům pod obojí činěny i mnohé řeči o verbování lidu k ruce J. M. C. hlášeny jsou; item že v některých okolních zemích mustrunkové se drží a lid vojenský pohotově jest; item že usilování zlých radd k tomu směřuje a vede, aby snad J. M. C. o království české připraven býti neráčil; item aby národ český, strana pod obojí, z království českého vytlačena a proti tomu země česká cizozemci pod jednou naplněna nebyla; item že J. M. C. předešlých let za času pokoje na sněmích všem stavům to přednáseti dáti ráčil, aby to uvážili, jak by defensi nařízena býti a jedna země druhé v čas potřeby ku pomoci přispěti mohla, dokládajíc i to, že jim tu ne o hranice země, ale o dobré J. M. C. jakožto krále a pána jich, celé království, a což jim stavům nejmilejšího jest, o duši jich spasení, poctivost, hrdla, statky, manželky a děti jich, též o tu počestnost, kterouž jest tento národ český před mnohými jinými vždycky měl, běží.

Ješto všecky ty chytře od nich předstírané příčiny toliko byly pouhé vymyšlené pretexty a zástěry, kterýmižby jiný lid, takového jich zlého úmyslu a předsevzetí málo aneb nic povědomý, navěsti mohli, že jsou slušně tu svou defensi nařídili, an jistá věc byla, že jsou tím nic jiného neobmyšleli, nežli věda o tom, že tehdaž J. M. C. Rudolf, postoupivše J. M. C. Mathiášovi, panu bratru svému, tehdaž králi uherskému a čekanci království českého, království uherské, hořejší i dolejší arciknížetství rakouské a margkrabství moravské, neráčil prostředkův míti tak na spěch lidu válečného najímati. Tehdy snažili se tak učiniti, aby, nemoha povlovnými i pohružlivými slovy při J. M. C. toho, co chtěli v příčině náboženství způsobiti, vždy předce aspoň válečnou mocí toho dosáhli, tak jakž se to z efektu poznalo, že ten a ne jiný úmysl jich v tom byl; neb dostanouce ten majestát na své domnělé náboženství, ihned lid svůj válečný zase obdaňkovali a rozpustili.

A v témž artikuli o defensi stavové, pod obojí tehdaž při témž sněmě shromáždění, sobě všecky přítomné i nepřítomné a tak celou stranu pod obojí pod ztracením poctivosti zavázali, aby též hotovosti a defensi zadosti činiti povinni byli. Neostýchali se naposledy i to doložiti: „Poněvadž na té defensi také straně pod jednou pro dobré jich nemálo záleží, tehdy že stavové pod obojí k stavům straně pod jednou podle přirozené krevní příbuzné a přátelské k sobě náchylnosti té naděje jsou, že oni spolu s nimi, jakožto J. M. C. králi a pánu svému, vlasti své milé a obě strany sobě ve-

spolek zavázané k takové potřebné hotovosti a defensi přistoupí, a společně víru svatou křesťanskou pod jednou i pod obojí, při tom J. M. C. krále a pána svého před nebezpečenstvím, vlast pak svou milou před zkázou, sebe vespolek z obojí strany před útisky pro víru ochraňovati a tak společně obecného dobrého, svornosti a lásky zastávati a hájiti budou, vedle toho při J. M. C. hrdly a statky svými věrni zůstanou a J. M. C. pevnou vartou až do svého přemožení, přitom i také společně při sobě věrně státi budou, v čemž že se na J. M. C. podepříti a ubezpečiti moci ráčí!“ I ačkoli libější a příjemnější slova, jakž se tuto nacházejí, doložena býti nemohla, však páni katoličtí z strany pod jednou dobře tomu rozuměli, že to s nimi upřímně míněno není, nýbrž víře sv. katolické a jim, katolickým pod jednou v téměř království českém, k velikému ublížení bude. Pročež všickni katoličtí, tehdaž při J. M. C. vrchnosti své stále a věrně trvající, bez vědomí a vůle J. M. žádný z nich k té defensi přistoupiti nechtěli.

Jak jsou dále stavové pod obojí při tom artikuli o defensi veřejnou hotovost, najímání jistého lidu válečného, jízdného i pěšího, a jistou kontribucí na zaplacení téhož lidu v království českém nařídili; item jak jsou z prostředku svého třidceti osob, z každého stavu po desíti osobách, za direktory a raddy a správce zemské, dadouce jim plnou moc všecko to, cožby k dobrému té defensi (prý) sloužilo, nařizovati, a obzvláště to, cožby k dobrému a užitečnému té konfessi jich české a svobodnému provozování náboženství jich pod obojí se vztažovalo, volili; item jak jsou z těch sbírek jednomu každému z direktorův na vychování jeho každého měsíce jistou summu peněz vydávati se uvolili: tomu se všemu z výše psaného nařízení o defensi dobře vyrozuměti mohlo. Jakož pak všickni dobří a rozumní tehdaž největší vinu toho zle předsevzatého a nařízeného artikule o defensi, víře sv. katolické, nejmilostivější vrchnosti a straně katolické pod jednou velmi hrubě škodlivého i k zlému cíli a konci se vztahujícího, Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu dávali, tak že on toho všeho přední a hlavní příčina, původ a říditel byl. Neb také dotčená strana pod obojí nad lidem svým válečným téhož hrabě z Turnu za svého nejvyššího generala leytenambta nařídila.

A dostavše do rukou svých válečnou moc, nezanedbali ničehož toho, což jsou koliv soudili a uznali, že k fedrungku náboženství jich sloužiti může, všelijak pilně, řídit i konati. A tak nepřicházejíce již více žádný z strany pod obojí na hrad pražský do soudné světnice k sněmu, než toliko ti od

nich nařízení direktori, raddy a správcové zemští na rathouze staroměstském pospolu se scházeli a tu dle libosti a vůle své všecko sami uvažovali a řídili, nejinač, než jakoby J. M. C. krále a pána svého nejmilostivějšího v živobyті a v zemi, nad to pak tu na hradě pražském přítomného neměli, nýbrž sami celého království českého mocní a dokonalí páni byli.

Naproti tomu nejvyšší pan purgkrabě pražský, jakožto pravý od J. M. C. nařízený toho sněmu direktor, spolu s jinými nejvyššími pány úředníky a soudci zemskými katolickými pod jednou předce každého dne ráno do kanceláře přicházeli, a co tak od nejvyššího pana kancléře království českého jménem J. M. C. k uvažování přednášeno bylo, to jsou tu uvažovali, i prvé, nežli se domů rozešli, vždycky se v soudné světnici zastavovali, a tu nejvyšší pan purgkrabě sněm od jednoho do druhého dne odkládal.

Majíce pak strana pod obojí lid válečný najatý, ním mnohým pánům obyvatelům království českého, horlivým katolickým duchovním i světským osobám, i lidem poddaným jich znamenité škody z dělali, v zláště knížeti z Lobkovic a hraběti z Martinic, pro jich obou obzvláštní u víře svaté katolické horlivost k nim velikou nenávisť majíce. Knížeti z Lobkovic na panství roudnickém a hraběti z Martinic na panství smečanském veliké, na mnohomnožství tisíc zlatých se vztahující škody učinili. Nebo několik kompagní lidu jízdného do města páně Muncifaje pod zámek Smečnem i po všech vesnicích téhož panství smečanského položivše, quartirovali a tu je za několik neděl pořád ležeti nechavše, sobě všeho všudy veliký zbytek dávati rozkázali, všelijakými pohrůžkami, láním a zlořečením i bitím nebohé chudé lidi k takovému hojnému jim rozličných věcí dávání mocně přinucovali, žádnému nic neplatili, všelijaké nešlechtnosti a neřády páchali, lidi poddané, již tam prvé od též vrchnosti své k pravé víře sv. katolické šťastně přivedené, zomysla v též sv. víře jich rozpakovali a je proti též vrchnosti jich dědičné k neuctivosti a neposlušnosti hanebně posazovali. Hraběti pak Slavatovi pro nepřiležitost a dalekost statkův jeho od Prahy sice žádné škody na statcích jeho neučiníce, však předce jsou nezanedbali pánu tím lidem svým válečným hroziti. Ale Pán Bůh jim toho tehdaž vykonati nedopustil.

Nyní navrátím se zase k kontinuuaci mého spisování, jakým způsobem jest strana pod obojí ten majestát na náboženství dostala, i také o některých jiných případnostech, které po dosažení toho majestátu následovaly.

V sobotu po památce sv. Jana křtitele Páně na ráno po vyhlášení od strany pod obojí artikule o defensí shromáždili se tíž stavové pod obojí u velikém počtu na rathouze staroměstském a v té své defensí předce dále kráčeli. Kterížto přísahy a reversy od nich (direktorův) přijavše, jim také zase přísahu svou učinili a plnomocenství od sebe jim odvedli, čehož pro lepší vyrozumění tuto výpisové se kladou.

Přísaha od direktorův stavům pod obojí učiněná.

Přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, J. M. C. jakožto králi českému a všem třem stavům tohoto království českého, pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímajícím, že v té povinnosti a direkcí vedle artikule o defensí nařízeného na nás vložené a reversu všem třem stavům od nás odevzdaného, vše to, jakž plnomocenství ukazuje, náležitě řídití a spravovati, cožby předně ke cti a chvále Pánu Bohu všemohoucímu, J. M. C. jakožto králi českému, všem třem stavům království českého pod obojí přijímajícím a této naší milé vlasti sloužilo k dobrému a užitečnému vésti, v tom věrnost, upřímnost a tejnost rady, jakž na poctivé lidi náleží, zachovati chceme a připovídáme. Toho nám dopomáhej všeecka Trojice svatá. Amen.

Revers od direktorův stavům pod obojí odvedený.

My Petr Vok z Rožumberka a volené osoby sněmem, léta šestnáctistého devátého v pondělí po neděli křížové držaným, vyznáváme tímto listem obecně přede všemi a zvláště tu, kdež náleží: Jakož jsou se všickni tři stavové, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, nyní při tomto obecném sněmě na hradě pražském shromáždění, z vysoce přinucených příčin a potřeb, obzvláště pro ochranění jak předně J. M. C., krále a pána našeho nejmilostivějšího, tak sebe, manželek a dítek svých, tak abychom při náboženství svém křesťanském pod obojí podle té konfessí české, na sněmu obecném generalním l. 1575 uvážené a sepsané a slavné paměti císaři Maximiliánovi, i také roku pojminulého J. M. C., králi a pánu našemu, podané, tolikéž při tom opatření, kteréž jsme na túž konfessí sněmem, podle snešení všech tří stavův léta páně pojminulého 1608, tolikéž mandáty J. M. C., jak od slavné paměti císaře Maximiliána, tak od nynějšího pána našeho pod pečeti a podpisem ruky Jich Milostí vůbec v tomto království vyšlými, dostali, jakž to vše v sobě šíř obsahující zavírá, zachování s pomocí Pána Boha všickni společně býti mohli, o jistou defensí a ochranu proti jednomu každému nám v tom odpornému (vyhrazující samou osobu J. M. C.) sněsti a zavříti, a nás s počátku psané osoby za rádce, říditele a vykonávatele též defensí k uvažování všech těch věcí a potřeb, kteréby k ochraně J. M. C., krále a pána našeho, nás, manželek, dítek našich a této vlasti naší před všelijakým nebezpečenstvím, odkudkoli, čím jménem koli přijítí by na nás mohlo, a k zachování nás všech i jednoho každého obzvláště, žádného nevymínujíc, při náboženství našem pod obojí, při též konfessí české sloužili, za slušné a spravedlivé uznali to, aby svůj průchod mělo, tak se vše působilo a konalo, voliti a naříditi ráčili, dávše nám k tomu všemu plnomocenství, sekrety a pečeti jich zpečetěné, moc a právo, jak též plnomocenství a sněmovní o tom snešení plněji svědčí. Což přijavše my k sobě proti tomu všem třem stavům království tohoto českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímajícím, i jednomu každému obzvláště připověděli jsme a tímto listem a reversem naším pod naší dobrou ctí a vírou slibujeme a připovídáme, v tom ve všem se věrně, upřímně a spravedlivě zachovati, všeckny příčiny dobré sloužící k ochraně J. M. C. a stavův pod obojí k zachování jich při též

konfessi a náboženství pod obojí podle nejvyšší možnosti a rozumu našeho pro čest a slávu Pána Boha našeho a k užitečnému, dobrému, spasitelnému našemu obmyšleti, uvažovati, obírat, k dobrému prospěšnému stavův pod obojí raditi, cti a slávy boží a svobody v náboženství křesťanském pod obojí vyhledávati, nic svého obzvláštního v tom neobmyšlejíc, nic obmeškávati a nezanedbávati, a což na nás jest a bude, stavy chrániti, při stavích věrně a právě pracovati, zůstávati, je obhajovati, od stavův pro nižádnou vymyšlenou věc neodstupovati, v žádné postranní traktaty a jednání o ten artikl strany náboženství bez obecného jich všech stavův snešení a jednomyslného uvážení s nižádným duchovním ani světským člověkem se nedávati. A kdyžbychom o jakém nebezpečení na stavy se valícím zvěděli, toho před nimi nezatajovati, ale ihned v známost uvést i radu, cožby kdy a jak činěno býti mělo, napsati a v tom ve všem vedle důvěření stavův věrně a právě, jakž na šlechtěné a poctivé pány, rytíře, měšťany a milovníky spasení věčného a této milé vlasti naší náleží, zachovati chceme a přiříkáme, do přemožení hrdel, statkův našich a pod ztracením povinností našich, že se tak a nejinač od nás státi má.

A jestliže bychom od stavův neb osob k tomu zřízených, k té potřebě jaké peníze k sobě přijali, máme, chceme a povinni budeme z toho ze všeho pořádný počet učiniti. Na potvrzení a zdržení toho pečeti naše vlastní k tomuto listu a reversu našemu jsme přitiskli a rukami našimi se podepsali. Jehož jest datum 23. dne měsíce června léta 1609.

Přísaha od stavův pod obojí direktorům učiněná.

Přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, J. M. C. jakožto králi českému a osobám direktorům, ze všech tří stavův na sněmě tomto k řízení a opatrování defensí od nás nařízené, voleným, že vedle reversu našeho, podle nich a spolu s nimi ve všem tom, cožbykolivěk podle plnomocenství jim od nás daného a strany té defensí pro čest a slávu Pána Boha, též J. M. C. jakožto krále českého i všech tří stavův, pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímajících, a království tohoto nařizovali, státi a to, cožby tak nařídili, sobě oblibovati, volně vykonávati, je přede všemi nebezpečnostvými do nejvyššího přemožení chrániti a jakž by nám neb kterémukoliv z nás od nich znáti dáno bylo, v kterékoli místo buď každý osobně neb na místě svém osobu hodnou panského neb rytířského stavu přitáhnouti a v tom ve všem, jakž plnomocenství naše jim dané šíř ukazuje, jakž na poctivé lidi náleží, se zachovati, od nich neodstupovati a jich neopouštěti chceme a připovídáme. Toho nám dopomáhej Trojice svatá. Amen.

Plnomocenství od stavův pod obojí direktorům dané.

My páni, rytířstvo, Pražané, Horníci a jiní vyslaní z měst, všickni tři stavové tohoto království českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, nyní na hradě pražském na obecném sněmě shromáždění, známo činíme tímto listem všem vůbec. Jakož jsme se na tomto obecném sněmu z společného našeho uvážení z příčin velikých, vysoce důležitých a nevyhnutelných o jistou defensí a hotovost, kterouž bychom v čas nastalé potřeby, jakož předně J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, tak sebe, manželky, dítky a statečky naše proti každému (vyhrazující však v tom vysoce vlastní osobu toliko J. M. C., krále a pána našeho nejmilostivějšího), kdožby koli buď J. M. C. králi a pánu našemu, této milé vlasti naší a nám, kteříž se společně k též konfessi české, J. M. C. od nás jak předešle slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi, tak nynějšímu J. M. králi pánu našemu podané, společně přiznáváme, buď sám od sebe, neb jmenem J. M. C. a jakýmkoli způsobem škoditi a nám v náboženství našem křesťanském a svobodném jeho provozování a vyvedení nás z toho předešlého opatření na

sněmě, léta 1608 na hradě pražském držaném, a také vůbec J. M. C. roze-psanými mandáty a milostivých zámluv J. M. C., nám týmž sněmem a maň-dáty učiněných, jakou překážku neb utiskování jakýmkoliv způsobem činiti chtěl, stojíce všickni za jednoho a jeden za všechny, do nejvyššího přemožení hájiti a jedni druhé zastávati mohli a povinni byli, společně snesli a zavřeli, jakž též snešení naše plněji svědčí; — uznávajíce my toho potřebu býti, po-něvadž nám není možné všechněm zde v městech pražských vždycky zůsta-vati, abychom k uvažování, řízení, konání a spravování toho všeho, což k též defensí náleží, jistým osobám z prostředku našeho plnou moc dali: z kteréžto příčiny volili jsme z prostředku našeho a dožádali se z stavu panského, vysoce urozeného pána, Petra Voka z Rožumbergka a na Třeboni, vladaře domu rožumberského, J. M. C. raddy (tu se dokládají zejména vše-cky ty osoby, kteréž za direktory, správce a raddy zemské v defensí navrženy jsou, jakž nahoře v té defensí pořád doložení a titulování se nacházejí). Kte-rýmžto výš ze jména jmenovaným osobám, majíce k nim vzláštní důvěrnost, dali jsme a tímto listem dáváme plnou moc a právo, aby to vše, cožkoli k dotčené defensí náleží neb náležeti bude, v své další uvážení vzíti, a což-koli předně pro čest a slávu Pána Boha všomohoucího, spasení svých a na-šich duší, pro dobré J. M. C., krále u pána našeho, též našich manželék, dí-tek, také vlasti naší milé a zůstavení nás při tom, což nám jak od slavné a svaté paměti císaře Maxmiliána, tak i od J. M. C. nynějšího pána našeho v tom artikuli o náboženství ústně i tak výš dotčeným sněmem a mandáty zamluveno jest, za dobré a potřebné shledají, na společní naše útraty a jich zase oplacení objednati, lid vojenský verbovati, jej tu, kdež potřebí bude, po-ložiti a summou to vše učiniti mohli a moc měli i míti budou, jakoby se to s vůlí, radou a přítomností nás všech stalo.

A my všickni tři stavové pod obojí, kteříž jsme se k též konfessí spo-lečně přiznali i také předešle na rathouze Nového města pražského jako i při tomto sněmě k zastavení toho se podepsali, od osob našich i na místě na-šich nepřítomných milých přátel našich, k též konfessí se přiznávajících, Boha a spasení své, krále a vlast svou milujících, přirekli jsme a tímto listem přiříkáme těm nadepsaným, od nás voleným a dožádaným osobám netoliko to vše, cožkoli v té věci řídit i činiti budou, oblibovati, ale také, cožby nám kdy od nich oznámeno a poručeno bylo, poslušně a volně vykonati, je před všelijakým nebezpečstvím do nejvyššího přemožení chrániti, hned nyní v takovém počtu, což nejvýš možno, při nich zůstávati a jakby nám neb kterémukoliv z nás od nich znáti dáno bylo, v kterékoli místo sami osobně s nejvyšší svou mocí buď každý sám, aneb na místě svém osobu hodnou panského neb rytířského stavu s lidem svým vypravíc přitáhnouti, od nich neodstupovati a jich neopouštět, nýbrž to vše činiti, jak jsme se sobě pod ztracením poctivosti našich zavázali a tímto listem zavazujeme a jakž na lidi poctivé a pravé Čechy náleží, vše věrně a právě. Ti pak nadepsaní direktorové a správce, od nás volení a dožádání, budou také povinni k nám se ve všem zachovati, jakž revers od nich nám všem třem stavům daný ukazuje.

Tomu na svědomí sekrýty naše vlastní k tomuto listu mocnému jsme přitiskli a rukami našimi vlastními se podepsali. Stalo se v sněmu obecném na hradě pražském 23. dne měsíce června léta 1609.

Což když se vykonalo, uvedeni byli direktori do té svět-nice, v kteréž desítisoudcové rady své držívají, a tu hned zasedli. Tam pak mezi ně ráno dva páni katoličtí pod jed-nou, totiž pan Ferdinand z Donína a pan Purghardt Točník z Křimic, jakožto vyslaní z kanceláře české od

jiných pánův katolických pod jednou, přijeli, s tím vzkázáním, „že páni katoličtí pod jednou pánům stavům pod obojí své služby a přátelské pozdravení vzkazují, a uvažující to při sobě, kterak J. M. C. mandátem svým, léta 1609 v pondělí po neděli Jubilate vůbec vyšlým, v tom se milostivě zakázati ráčil, že toho sněmu, dokudžby na něm nejprvé artikul o náboženství zavřin a na místě postaven nebyl, vzdáti chtěti neráčí: podle čehož jako i včerejšího odkladu, že jsou se do sněmu sešli, tam očekávají, a zato pány stavy pod obojí přátelsky žádají, aby se nahoru mezi ně do sněmu také najíti dali; tu že na včerejší jich otázku hned jim odpověď dáti i o defensí s nimi promluvití chtějí.“ Strana pod obojí tu přítomná z jednomyslného snešení žádala pány vyslané, aby od nich zase pánům stavům katolickým pod jednou služby jich povolné a přátelské pozdravení vzkázali, a že na ten čas, dokud se témuž mandátu a zámluvě J. M. C. zadosti nestane, k sněmu nahoru jezdit i s stranou pod jednou očkoli jednati žádné příčiny nemají. Však když J. M. C. té své zámluvě dosti učiniti ráčí, že k nim do sněmu přijeti a na další J. M. C. proposití sněmovní nastoupiti odporni nebudou.

Téhož dne jednoho mnicha františkána, z kláštera svatého Jakuba, přes rynek staroměstský jdoucího, davše se chasa obecní do něho, hrubě a škodlivě zbili, a byliby jej snadno tu i zamordovali. O čemž, když jsou direktorové zvěděli, tehdy povolajíce před sebe úřady konšelské ze všech tří měst pražských, to jim předložili: Předně, aby do všech klášterův poslali a mnichům věděti dali, aby se oni na ten čas z počátku té roztržitosti za některý den, ažby od nich lepší řád nařízen byl, v klášteřích svých zdržovali a ven mezi chasu obecní nevycházeli; nebo sice, pokudžby kterého z nich něco zlého potkalo, že by oni tím vinni býti nemohli. Za druhé, aby v městech varty silnější a dobře spravené nařizovali. A za třetí, aby Staroměstští pečeť svou k plnomocenství, pánům stavům pod obojí danému, též přitiskli. Oni pak počali se vymlouvati, že jsou při tom uvažování o defensí v sněmovní světlici přítomni nebyli a to plnomocenství neviděli. I nepominuli jsou direktorové takové plnomocenství tu ihned zjevně přečísti dáti. Oni potom za vystoupení žádali, a jsouce toho času jeden katolický, jménem Daniel Holýjan, purgkmistrem, bylby rád, spolu s jinými třemi radními katolickými pod jednou, toho zbránil, aby též plnomocenství nepečetili. Ale jiní všickni radní pod obojí k tomu povolili, aby k témuž plnomocenství pečeť svou městskou přitiskli. Což ihned tu vykonali. Jiní vyslaní z měst, všickni pod obojí, své listy přiznávající skládali.

Direktorové pak ještě toho dne mezi sebou promlouvali: Poněvadž žádných peněz na hotově před rukama není a jak k verbování lidu válečného tak i k jiným potřebám peněz hrubě zapotřebí bude: pročez aby nato pomyslili, kdeby se v půjčku peněz objítí mohli. Vedle toho také promlouvali, že pilně municí potřebovati budou, a tu že z J. M. C. czeykhauzu dosáhnouti moci nebudou. Pročez se na tom jednomyslně snesli, aby knížete Kristiana z Anhaltu skrze psaní své, aby je municí založil a fedroval, žádali. A tu ihned koncept téhož psaní napsati a zhotoviti dali. Z čehož znáti jest, kterak ihned tehdáž ti direktorové pod obojí velikou důvěrnost k dotčenému knížeti z Anhaltu měli, a nepochybně někteří z nich hned tehdáž o té rebellii proti nejmilostivější vrchnosti své, kteráž potom v devíti letech teprva leta 1618 na jevo vyšla, přemýšleli, zvláště ti z jednoty Bratrské (jichžto několik v tom počtu direktorův bylo), tím svrchu psaným kalvinským duchem nadutí, což i skutek potom dokázal, že tyž osoby přední vůdcové též následující rebellie v království českém byli, jakž se to dále ukáže.

Svrchu psaní direktorové toho večera se rozešli a spolu namluvili, aby se zase na druhý den nedělní ráno na rathouz sešli. Ale potom na týž den teprva po polední v jednu hodinu na půl orloji v hromadu se sešli a tu spolu v příčině najímání lidu vojenského rozmlouvati a radu držeti počali. I vzešel mezi nimi veliký spor; neb někteří k tomu vedli a radili, aby s najímáním takového lidu nepospíchali, zvláště poněvadž jsou se J. M. C. v tom zamluvili, že žádného lidu verbovati nebudou a J. M. C. je tolikéž v tom ubezpečiti ráčil, že J. M. C. na ten čas žádného lidu verbovati chtíti neráčí. Pročez kdyby nyní lid válečný najímati měli, že by to proti jich vlastní zámuvě bylo, i také právě proti J. M. C. králi a pánu jich čelilo. K tomu také že žádných peněz, bez kterýchž se lid verbovati nemůže, na hotově nemají. A kdyby nyní co takového před sebe vzali, žeby potom, jak to vyvésti a dokonati, prostředkův neměli.

Jiní proti tomu pravili, že z takové jich zámuvy sešlo, poněvadž to jen dotud, dokudž J. M. C. jim k tomu příčinu dáti neráčil, trvalo; tak že jsou již musili od sněmu se odtrhnouti a tuto novou správu v království českém začíti, jsouc již pozdě toho šetřiti, aby J. M. C. tudy neurazili. Nežli že již na tom stupni postaveni jsou, na kterémž, jestliže se neobrání, tehdy sebe nevyprosí. Pročez žeby raději živi nebyli, nežli aby bez verbování lidu válečného, a k tomu také bez náležitého opatření svého v nějaké jednání dávati se měli.

A tak větší počet těchto hlasův ty druhé převýšili a se snesli, aby ihned beze všech dalších odkladův a rozmýšlení tři tisíce lidu pěšího a patnácte set jízdného najato bylo. A hned téhož dne jisté osoby v městech pražských se vynasli, kteříž jsou se jim na túž kontribuci, od častopsaných stavův pod obojí v témž království svolenou, přes 30.000 rejnských zapůjčiti a na hotově vyčísti zamluvili.

Pročež následujícího dne památky sv. Petra a Pavla apoštolův Páně sešli se zase direktori na týž rathouz a v jednání s Hendrichem Matesem hrabětem z Turnu sami se dali, aby on 3000 lidu pěšího najal a ty nejvyšší na 32 tisíce rejnských zlatých zmustroval. Jemužto samému jakožto nejvyššímu 2000 rejn. měsíčné služby dávati se uvolili.

V tom týmž direktorům křivě smyšlené zprávy přišly, jakoby J. M. C. na Malé straně také lid vojenský najímati dáti ráčil. (Takové klevety vymýšleli ti, kteří pro svůj zisk žádostivi byli a k tomu vedli a radili, aby lid válečný najímán byl.) Pročež oni obávající se, aby něco nezmeškali, nepominuli jsou ihned toho dne hraběti z Turnu bestallungk zhotovený vydati.

Téhož dne vyslaní z kraje loketského před direktory ohlášení učinili. Direktorové, vidouce jejich volnost a stálost, zakázali se jim, aby tím ujištění byli, že spolu s nimi toho všeho, co způsobí, užiti mají, a položili jim sjezd do kraje jejich ve dvouch nedělích; tam že komissaře své vypraviti a s nimi o jistou pomoc jednati a zavřiti chtějí.

Toho dne k vícerou nejvyšší pan purgkrabě pražský poslal jednoho sekretáře z kanceláře české ku panu Janovi Jiřímu z Švamberka, nejvyššímu sudímu dvorskému, ku panu Václavovi z Budova z pánův, ku panu Jiřímu z Gerštorffu, panu Bohuslavovi z Michalovic z rytířstva, k Adamovi Linhartovi a Václavovi Magrlovi z měšťanův, jich žádající, aby následujícího dne ráno v 6 hodin německých v domě páně najíti se dali, že jmenem J. M. C. jim některé věci přednáseti má. Ty osoby, k kterýmž posláno bylo, na druhý den ráno přijdouce na rathouz, mezi jiné direktory, jim to v známost uvedly, dotazující se jich, co se jim vidí, jakby měly v tom činiti.

Direktorové počali se nejprvé nad tím horšiti, pravíce: Proč jest nejvyšší pan purgkrabě pražský k nim všem direktorům neposlal? zdaliž jedni lepší jsou nežli druzí? A že proti sněmovnímu natom zůstání a reversu, pánům stavům pod obojí daného, v nižádné postranní jednání se vydávati nemohou. Pročež že nesluší těm osobám na takové vzkázání tam se najíti dáti. Naproti tomu někteří jiní z prostředku direktorův

pravili: Nebudou-li chtítí žádných prostředkův ku pokoji hledati, i podávaných k sobě přijímati, že tak nikdá nic k místu a konci nepřivedou. I našli k tomu prostředek tento, a vyslaly dvě osoby z rytířstva z obce k nejvyššímu panu purgkrabímu s tím vzkázáním, aby jim oznámil, co jest s těmi osobami, kterýchž se dožádal, aby se do domu jeho najítí daly, jednati chtěl. Kteřížto vyslaní za odpověď přinesli, že nejvyšší pan purgkrabě spolu s některými osobami katolickými pod jednou, kteříž nyní v domě páně na Újezdě pospolu jsou, pánům pod obojí služby své s mnohým přátelským pozdravením vzkazují, jsouce žádostivi s těmi osobami o některé potřebné věci promluvití, aby k nim páni direktorové ty osoby vypraviti se nezpěchovali. Větší počet hlasův direktorův zavřeli, aby ty osoby tam vypraveny byly, a co jim přednášeno bude, doslýchaly, však v žádné jednání se nevydávaly.

A tak vypravivše z rathouzu staroměstského svrchu psané osoby, poslali s nimi 15 mušketýrův a 12 jízdných. Kteříž, přijedouce do domu nejvyššího pana purgkrabího, tam jiné čtyry pány pod jednou, totiž pana Adama a mladšího z Waldštejna, pana Ferdinanda purgkrabě z Donína, pana Jana z Klenového a z Janovic a pana Purgkharta Točníka z Křimic našli. Nejvyšší pan purgkrabě je velmi přívětivě přivítal a na palác v témž domě svém, kdež se všickni spolu posadili, uvedl, a tu jim hojně poděkování učinil, že jsou se k němu najítí dali, přednášejíce, kterak jsou páni přítomní žalostivě sobě připomínali, že v tom ve všem prodloužilém čase v příčině náboženství nic jistého na místě postaveno nebylo. A kdyby dále skrze spisy v tom kráčeno býti mělo, pro rozdílné všelijakých slov výklady nikdy by nic na místě postaveno býti nemohlo; pročž Jich Msti, upřímně míníc, žádostivi jsou dobrou příčinou býti pokojného porovnání. Ku kterémuž tento nejlepší prostředek při sobě nacházejí, aby o ten artikul, náboženství se dotýkající, i co dále z toho pochází, v jistém počtu (kteřížby se z obojí strany snesli) důvěrné a přátelské promlouvání předsevzato bylo; jedni druhým to, na čemž podstata záleží, upřímně vykládali, cesty ukazovali k tomu, což by ke cti a chvále boží, J. M. C. k dobrému a vlasti své milé k vzdělání sloužilo, vedli, a bez dalších všelijakých odkladův týž artikul s pomocí boží na místě postavili. Neb jsou takový spůsob i předkové jich zachovávali. Takové pak promlouvání podle upřímného jich zdání že nejlépe na hradě pražském v soudné světnici při sněmě (kterýž ještě vzdán není) aby se konalo; nebo jsou předkové jejich říkali, že to místo k tomu posvěceno jest, tak že, což jinde nejtěžšího smluveno býti nemohlo, v témž

místě snadno porovnáno bývalo. Pakliby vždy Jich Msti páni pod obojí v tom jaké rozmyšlení měli, tehdy že budou moci jinde v některém domě se sjižděti a to před sebe vzíti i šťastně dokonati.

Ti pak vyslaní pod obojí, málo mezi sebou promluvíce, za odpověď dali, že to většímu počtu přednésti chtějí. Nejvyšší pan purgkrabě se otázal, zdali na odpověď očekávati mají. Kteríž oznámili, že již toho dne pozdě jest, a kdy nato od většího počtu odpověď dána bude, že oni věděti a oznámiti nemohou. S tím se rozešli.

A když většímu počtu relací toho učinili, velice se horšili, pravíce, že jsou již dosti těm podobných slov a troštův měli. Povolavše před sebe hejtmany čtvrtníkův v Starém městě pražském, jim přednesli: Poněvadž J. M. C. rychtář a purgkmistr v témž městě naříditi nechtějí, aby obec téhož města svolána byla, tehdy aby oni to vykonali. V čemž oni se ochotně zakázali.

Prvé nežli direktorové téhož dne z rathouzu se rozešli, mezi ně J. M. kurfiršta saského posel, pan doktor Gerstenbergker, přijel, jich na místě pána svého žádajíce, aby se v to jednání s stranou pod jednou dali; neb že takovou naději sobě danou má, že v krátkém čase všeckno, co chtěti budou, zjednájí a obdrží. Direktori se vymlouvali, že oni se v žádné jednání bez obce dávati nemohou.

Na druhý den direktori z prostředku svého vyslali k nejvyššímu p. pražs. purgkrabí do domu páně pana Karla z Wartbergka, pana z Budova, pana Matjáše Štampacha, pana z Michalovic, Václava Magrle a Valentina Kochana. Kdežto, mimo svrchu položených pět pánův katolických pod jednou, pana Jana Zbyňka Zajíce z Hozenburgku, soudce zemského, pana Ctibora Tiburcího Žďárského ze Žďáru, hejtmána menšího města pražského, pana Jakuba Menšího z Menštejna, purgkrabího hradu pražského, a jednoho sekretáře na kanceláři české našli. A když se posadili, pan z Budova po vykonaném pozdravení přednášel, žeby pánům direktorům, od Jich Mstí pánův stavův pod obojí voleným, nic milejšího nebylo, jako aby žádost Jich Mstí pánův stavův pod jednou vykonati mohli. Však že jsou se pánům stavům pod obojí zavázali a společně na tom snesli, dokudž ten majestát na náboženství (jehožto notuli páni stavové pod obojí pánům direktorům zanechali) od J. M. C. zouplna ztvrzený nedostanou, dotud aby bez přítomnosti týchž pánův stavův pod obojí nic před sebe nebrali a v žádné jednání se nedávali. Než kdyby ten majestát s fedrunkem Jich Mstí pánův stavův pod jednou ztvrzen byl, žeby chtěli dáleji

nato pomysleti, cožby k nejlepšímu sloužití mohlo. Sice dokud se toho nestane, že není možné jim se v žádné jednání dávati. Nejvyšší pan purgkrabě proti tomu promluvil, že od pánův katolických pod jednou tu přítomných tím se nic jiného neobmýšlí, nežli cožby lásku, přátelství a dobré srozumění mezi stranami působiti mohlo. A kdyby se to státi mohlo, aby páni vyslaní, tomu vyrozumějíce, dále o to mezi sebou promluvití mohli, žeby tomu velmi vděční byli, zvláště poněvadž od J. M. kurfiršta saského pana posla, na místě J. M. kurfiršta pána jeho, k takovému jednání žádání a napomínání byli. A poněvadž na větší počet ukazují, žeby v tom páni katoličtí pod jednou žádné rozmýšlení neměli, aby v jakém kolivěk počtu páni pod obojí k doslýchání toho najíti se dali; nebo ty a takové veliké věci velikého a bedlivého uvážení potřebující, nemohou lépeji k vyrozumění přicházeti a nedostatkové napravení býti, jako skrze přátelské ústní promlouvání. Páni vyslaní, promluvivše mezi sebou, skrze pana z Budova nato odpověděli: Že páni pod obojí s stranou pánův pod jednou věrní a upřímní přátelé do smrti zůstávati žádostivi jsou a proti tomu nejsou, aby přednesení pánův pod jednou vyslyšeti neměli. Ale k odpovědi nato dávání aneb k nějakému jednání že přistoupiti nemohou; nežli to, co jim předneseno bude, že s větším počtem uvažovati chtějí.

Nejvyšší pan purgkrabě, rozmluvivše o to s jinými pány katolickými pod jednou, toto zase přednesl: Ačkoliv by tomu vděční byli, aby páni pod obojí anebo vyslaní jich u větším počtu, k tomu zmocnění jsouce, o to společně v jednání a zavírání dáti se mohli: ale jakkoliv jest, poněvadž se v tom ohlašují, že věrně a upřímně míní, pročez že jim také upřímně, jakýmby způsobem takové jednání předsevzato býti mohlo, úmysl a zdání své oznámiti chtějí.

Předně, aby páni pod obojí v tom se pronesli, jaký nedostatek v té J. M. C. resoluci, pánům stavům v příčině náboženství v jminulý pátek dané, mají; za druhé, aby se v tom vyjevili a oznámili, v čem se ten koncept toho majestátu, kteréhož za ztvrzení žádají, s tou J. M. C. resolucí nesrovnává. Čemuž kdyžby se vyrozumělo, že to i jiné artikule přátelsky se zamluviti mohly.

I bylo od pánův vyslaných za odpověď dáno, že to většímu počtu v známost uvéstí chtějí, a s tím se rozešli.

A navrátivše se ti vyslaní mezi jiné direktory, v známost jim to uvedli, co jest tak v domě nejvyššího pana purgkrabě promlouváno bylo. Z nichžto někteří počali se s hurtem nad tím horšiti, že jsou tam poslali; nebo že s takovým postranním jednáním nic dobrého způsobeno nebude. Nicméně od-

ložili sobě další uvážení té věci až na zejtrí ráno, a nejvyššímu panu purgkrabí vzkázali, že zejtra ráno k osmé hodině zase vyslané své do domu páně poslati chtějí.

Téhož dne direktori skrze ty hejtmany čtvrtníkův obec staroměstskou před sebe povolati dali, kteráž se u velikém počtu na palác sešla, a tam jim oznámili, co jsou tak hned teď po několik mnoho časův při sněmích jednali a jak jim J. M. C. pro zlé rady zámluv svých zdržeti moci neráčil, a na čem to nyní pozůstává. Též dali jim přečísti koncept toho majestátu na svobodné provozování svého náboženství, jakého v tom od J. M. C. opatření žádají, dotazující se jich, chtějí-li s nimi státi. Načež oni skrze Tomáše Šneller a z Častalovic, toho času pergkmistra hor vinnických pražských, promluvití dali, že Jich Mstem z té práce, že Jich Msti vyšší páni stavové je k sobě do toho jednání připouštěti ráčí, děkují, s nimi stojí a hrdly i statky svými až do smrti státi chtějí, vinšující, aby jim Pán Bůh při tom jednání prospěch dáti ráčil. A byli z toho rozveseleni, mluvíce: „Dá Pán Bůh, že nás jednuška více trápit nebude.“

Téhož dne dána zpráva direktorům, že hrabě z Turnu za ty toliko tři dni v městech pražských již přes 500 knechtův najatých má.

Na ráno se zase direktori spolu sešli, a poradivše se, coby pánům katolickým pod jednou vzkázati měli, i vyslali tam mimo ty osoby, kteréž jminulého dne tam byly, ještě tři osoby víceji, totiž pana Joachima Ondřeje hrabě Šlika, pana Jindřicha Otta a Adama Linhardta z Neubergku, a našli u nejvyššího pana purgkrabí pražského mimo předešlé osoby také tři víceji, totiž pana Zachariáše Kábu z Rybňan, místosudiho zemského království českého, pana Jana Krocína z Drahoberle, radního v starém městě pražském, a pana Jana Šveryna, radního v novém městě pražském. A posadivše se, pan z Budova po vykonaném pozdravení a služeb vzkázání na místě direktorův na tento způsob přednášel: Že jsou nepominuli většímu počtu Jich Mstí pánův direktorův to včerejší Jich Mstí pánův katolických pod jednou promlouvání v známost uvésti. Ačkoliv páni direktori té naděje býti neráčí, aby jací nedostatkové při tom majestátu se nacházeli, nýbrž smýšlejí, že Jich Msti páni pod jednou k tomu napomáhati neráčí, aby k ztvrzení přišel: však naproti tomu nejsou, aby sobě neměli dáti raditi. Pročež že žádostivi jsou od pánův pod jednou to vyrozuměti, zdali oni nějaký nedostatek v tom majestátu nacházejí.

Nejvyšší pan purgkrabě, s jinými se poradivše, z vzkázaného vinše, z příjezdu do domu páně a z práce pánův

vyslaných obšírně poděkujíce, takto k nim promluvil: Poněvadž o hlavní věc v tom artikuli o náboženství jest již na místě postaveno, tak že od J. M. C. ta konfessi, o kterouž páni pod obojí stáli, jim již povolena jest, tehdy že nepochybně také jiné menší věci snadně budou moci srovnány býti, tak jakž páni katoličtí pod jednou, tu přítomní, proti tomu nebyli a nejsou, aby ten majestát ztvrzen býti mohl, nýbrž po přátelském o to rozmlouvání a v tom se, coby ještě za nedostatek bylo, spolu snešení že k ztvrzení toho majestátu rádi napomáhati chtějí, a předně žádostivi jsou od pánův stavův pod obojí vyrozuměti, v čemby se ta J. M. C. resolucí od majestátu děliti měla, i jaký nedostatek páni pod obojí v též resolucí mají. Čemuž vyrozumějíce, že rádi o to přátelsky rozmluviti chtějí. Načež od pánův vyslaných za odpověď dáno, že od většího počtu sobě poručeno nemají, aby jaký nedostatek J. M. C. resolucí vystavovati anebo jí se v čem ujímati měli. Než poněvadž páni pod jednou v tom se ohlásili, že ukázati chtějí, kterak ta resolucí od majestátu nemnoho se dělí, pročez aby oznámili a ukázali, v čem ten majestát průchodu míti nemá.

Nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že spolu s jinými pány pod jednou žádného v tom rozmyšlení nemají, aby se v tom vyjeviti a ukázati neměli. Pročež byla čtena notule toho majestátu a tito nedostatkové v ní vystaveni byli:

Předně, že se na samý jeden artikul zřízení zemského A. 32. vztahuje, ješto v zřízení zemském mimo ten také jiní artikulové se o náboženství nacházejí; pročez aby vypustíce té samojediné quoty z zřízení zemského citování, raději se úhrnkem na všecka zřízení zemská na náboženství svědčící vztahovala.

Druhé. Kdež stojí „evangelitští“ stavové, poněvadž to slovo v království českém jest neobyčejné, protož aby vypuštěno a raději doloženo bylo „pod obojí,“ jakž od starodávna bývalo, tak aby ještě to dvoje náboženství pod jednou a pod obojí v Čechách zůstávalo.

Třetí. Kdež jest „v Čechách“ položeno, aby náboženství své všudy a na všelijakém místě provozovali, tu aby stálo „v kostelích svých“; nebo chtělby potom třebas náboženství své v kostelích pod jednou vykonávati.

Čtvrté. Kdež stojí „řád, kterýž mezi nimi jest aneb nařízený bude,“ tu aby stálo „kterýž mezi nimi vedle též konfessi nařízen bude.“

Páté. Strany konsistoře a akademie pražské, poněvadž to obé v resolucí J. M. C. pánům stavům dáno není, tehdy žeby se o ten artikul dále promlouvati nemělo, a že se pánům katolickým pod jednou vidí, aby konsistoř pod obojí předce

v moci J. M. C. zůstávala, proto, aby J. M. C. a páni stavové pod jednou, kteříž na gruntech svých kollatury pod obojí, též osady mají, snesouce se u větším počtu, mohli sobě odtud kněží bráti, však stavové aby nebyli povinni, tou konsistoří se spravovati; neb kdyby se na ty kollatury kněží katoličtí pod jednou dosazovati chtěli, tehdy žeby mezi lidmi veliká roztržitost byla; k tomu žeby kněží pod obojí, kteříž ještě k též konfessí nepřistoupili, nevěděli, kde se obrátiti. Proti tomu od pánův vyslaných bylo mluveno, že to nikterakž býti nemůže, aby tři konsistoře byly; neb žeby již také troje náboženství býti musilo, z něhožby nedorozumění rostlo. A pan arcibiskup že může kněží pod obojí, jak předešle bývalo, světiti a tam je dosazovati. Pakli budou kteří chtějí z konsistoří své kněží bráti, že jim toho rádi přiti chtějí.

Nejvyšší pan písař doložil: Oni jsou ceremoniím přivyklí, a vaši kněží snad by jich vykonávati nechtěli.

Nato vyslaní odpověděli: My sice ty ceremonie zprosta netupíme, ale že bez nich býti může, to pravíme; však ne aby hned zavrženy byly, než aby lid pomalu v tom, že na nich nic nezáleží, vyučován byl.

Šesté o akademii. Poněvadž sami páni pod obojí to vyznávali, že J. M. C. též akademie fundator býti ráčí, tehdy že za slušné býti poznávají, aby také předce v moci J. M. C. zůstávala, však v náboženství žádná proměna v ní nebyla, a defensorství toliko nad ní aby jim, pánům stavům pod obojí, puštěno bylo; nebo ten, kdo fundatorem jest, aby nad fundací svou žádné moci ani práva (lečby dobrovolně to právo na jiného přenesl) k ní míti neměl, toby se nikoliv trefiti, ani bez velikého ublížení práva a spravedlnosti fundatora státi nemohlo. A poněvadž již strana pod obojí skrze pana posla saského sama J. M. C. to podala, aby jistý počet defensorův nad konsistoří a akademií pražskou nařízen býti mohl, tehdy že tu nejlepší cesta k tomu obrána jest, aby strana pod obojí sama jistý počet osob, kteréžby za defensory míti chtěla, jmenovala a J. M. C. aby z toho počtu šest osob vybrati a za defensory vystaviti ráčil, tak aby z národu českého muži učení do též akademie bráni byli.

Ale páni vyslaní pod obojí oznámili, že oni majestátu ustoupiti nemohou. Ten pak spis, skrze pana posla saského J. M. C. podaný, poněvadž mimo něj již jiná resolucí vyšla, tedy že jest také již minul.

Se d mé. Pochování mrtvých aby žádnému nikdež bráněno nebylo. Že jest i v tom artikuli nato potřebí pomysli, poněvadž některá místa, v kterýchž aby kdy jaké osoby pod obojí pohřbeny býti měly, žádné paměti ani důvodu se nenachází,

jako na hradě pražském, též v městě Plzni a v městě Budějovicích jsou. Protož že i to se vyhrazuje.

Proti tomu od pánův vyslaných mluveno bylo, že jest v kostele hradu pražského král Jiří pohřben, který pod obojí byl. Oni sice že se v to nikdy netřeli a ještě třiti nebudou; nežli jak toho místa, tak ani jiných více odříkati se nechtějí, poněvadž oni v tom místě pohřbův všudy tak hodni jako jiní jsouce, k tomu také rovné právo s jinými mají, obzvláštně když při sněmích na opravu stavení téhož kostela hradu pražského zároveň s jinými svolují, a větší počet osob pod obojí nežli pod jednou jsouce, tudy také oni více na něj nakládají.

O s m é. Aby v tom majestátu stálo, že to trvati má do budoucího generálního sněmu.

Při zavírce pak doložil pan nejvyšší purgkrabě, že včerejšího dne J. M. C. zpráva došla, žeby někdo v městech pražských lid najímati měl, ješto aby se to od pánův stavův pod obojí dítí mělo, že tomu J. M. C., také oni katoličtí nevěří. Pročež jménem J. M. C. je napomínají, jestližeby se co toho pod tímto jednáním sněmovním stalo, tehdy aby se toho víceji nedálo; neb veškeří artikulové tak těžcí nejsou, aby jim bez najímání lidu válečného spomoženo býti nemohlo. O čemž se po tom promlouvati bude.

I oznámeno od pánův vyslaných, že to chtějí většímu počtu v známost uvéstí. S tím se rozešli.

Na druhý den direktori na rathouze se sejdouce, to, co jest jim skrze vyslané jich od pánův katolických pod jednou včera vzkázáno bylo, společně uvážili a těch devět osob z prostředku svého do domu nejvyššího pana purgkrabě zase vyslali, kdežto ty všechny osoby pod jednou, jako jminulého dne, pospolu byly. A posadivše se, pan z B u d o v a opět přednášel, že pánům direktorům s podivením to přichází, poněvadž předešle strana pod jednou jim žádných nedostatkův nevystavovala, kde se nedostatkové vynášeli? Neb vůbec se to hlásí, žeby J. M. C. již dávno ten majestát ztvditi byl ráčil, kdyby toliko někteří pod jednou v tom překážky byli neučinili. Co se pak těch nedostatkův dotýče, na ně že tuto odpověď dávají:

1. Že ta zřízení zemská o náboženství vztahují se na nějaké smlouvy, kterýchž veorskách není, a na kompaktáta, kteráž dávno sněmem propuštěna a přetržena jsou, a kdyby zase k tomu přistupovati měli, žeby z toho větší nepřiležitost nežli předešle následovala.

2. Co se toho „evangelitští“ dotýče, poněvadž (prý) J. M. C. je k religionsfriedu v Říši připustiti a při něm tak zouplna zůstaviti ráčil, tam pak to jméno často se užívá:

pročby ho i oni užívati nemohli? A poněvadž strana pod jednou „katoličtí“ se jmenují, tím jmenem, od nich (prý) nedávno na sebe potaženým, tehdy že oni také „evangelitští“ slouti mohou. A poněvadž strana pod jednou tak se jmenovati chce, že oni jí toho rádi přejí.

3. Strany toho, aby všudy a na všelikém místě náboženství své provozovali, že pánův stavův pod obojí takové mínění nikda nebylo, aby náboženství své v jich kostelích provozovati měli, zvláště když jest strana pod jednou sobě to, aby jim překážka činěna nebyla, vyhradila. A poněvadž strana pod jednou náboženství své a mše v kaplách, v domích, jak se trefí, vedou, tehdy proč by podobné svobody strana pod obojí užití nemohla? Neb mimo tu konfessí žádné jiné náboženství pod obojí v království českém trpíno býti nemá.

4. Strany řádu, poněvadž se ten majestát všecken na tu konfessí vztahuje a vedle též náboženství se povede, tehdy že také vedle též konfessí řádové způsobení budou.

5. Strany konsistoře a akademie že toho při předešlých odpovědích svých zůstávají, a na tom nejsou, aby při tom jaké výminky zanechány byly; neb oni dále náboženství svého v správě kancelářské nikterakž zanechat nemohou, kterážby se tímto způsobem zase vlouditi chtěla.

6. V příčině kostela pražského i strany pochování osob pod obojí zanechává se při předešlé odpovědi.

7. Co se pak Plzně a Budějovic dotýče, že o jejich obdarování žádné vědomosti nemají; pokudž co mají, tehdy nedávno toho dostali, a žeby to bylo proti křesťanské lásce a zřízení zemskému, kteréž praví, že jedna strana druhou nemá tupiti, nýbrž spolu zůstávati mají jako věrní křesťané. Nebo chce-li se kdo z strany pod jednou v jich kostelích pod obojí pohřbiti dáti, toho že oni každému rádi příti chtějí.

8. Strany toho artikule, aby do generálního sněmu tak zůstalo, to žeby se bezpotřebně dokládalo; neb v království českém předešlých časův stavové sami sobě náboženství bez výminek ustanovili. Ale poněvadž majestát na religionsfried se vztahuje, tehdy to také na túž výminku se míní. Však že vysvětlení toto neděje se proto, aby co v majestátu ujímáno neb k němu přidáváno býti mělo, nežli proto, aby Jich M. tomu vyrozuměti ráčili, jak se na věcech nepotřebných zastavují. Poněvadž ten majestát J. M. C. na škodu není, protož aby jen tak, jakž sepsán jest, vyšel; což když strana pod obojí spatří, že hned pokoj bude. Co se verbování neb najímání vojenského lidu dotýče, to se J. M. C. i Jich Mstem oznamuje, že podle té defensí a ohlášení svého J. M. C. učiněného něco lidu pro opatření své mají; však ne proti králi J. M. ani proti

vlasti neb straně pod jednou, nežli proti těm, kteřížby nětco proti stavům pod obojí před sebe brali a tomu, aby milostivé zámlyvy J. M. C. k vykonání přijíti mohly, překážeti, neb k pokoji mírných prostředkův podávaných užiti nechtěli. K tomu pak že hodnou příčinu mají, poněvadž se proslýchá, že posel španihelský a hrabě z Sulcu lid najímati dávají v Bavořích, pak že začasťe mustringkové se drží. Což že jest nějaký kočí, kterýž tam z Prahy kapucíny vezl, povídal, a že v Bavořích zjevně o tom mluví, že na Čechy táhnouti mají. Strana pak pod jednou je, stavy pod obojí, jakoby se proti králi pozdvihnouti měli, vykládají; protož že žádají, aby k tomu J. M. C. ani oni víry nepřikládali. Nýbrž poněvadž jsou ty věci jim jako Čechům zase do rukou přišly, tehdy aby konfirmací jich při J. M. C. vyhledávati napomáhali, a to, že věrně a upřímně s Jich Mstmi míní, vedle ohlášení svého skutkem dokázali. A páni stavové pod obojí že se toho jak J. M. C. věrně poddaně, tak i Jich Mstem přátelsky odsluhovati hleděti budou.

Vyrozumějice páni pod jednou té odpovědi sstoupili se a po obšírném mezi sebou rozmlouvání skrze nejvyššího pana purgkrabího toto zase oznámili: Že jsou z toho obšírného přednesení již nějaké vysvětlení dosáhli, a uznávají za potřebné býti, J. M. C. vše přednésti. Však čemu jsou ještě dobře nevyrozuměli, že chtějí hned nyní o to s pány vyslanými promluvíti.

Předně že tomu tak rozumějí a to ujímají, že páni stavové pod obojí náboženství své v katolických kostelích pod jednou provozovati úmyslu nemají, ani k pohřbům v kostelích katolických pod jednou nutkati se nebudou. Však čímby J. M. C. v tom bezpečně ujistiti chtěli, tak aby strana pod jednou trvanlivě dostatečné opatření míti mohla, toho neoznámují. Dále pak mezi jinými věcmi že jsou tomu dobře nevyrozuměli, kdy by J. M. C. k tomu majestátu povoliti a konsistoř dosazovati míti ráčil. I také to žeby od nich rádi převzděli, kdo jest to mluvil, žeby jménem J. M. C. nějaký lid válečný najímán býti měl, tak aby J. M. C. tím lépeji zpravití mohli, za jakou příčinou páni stavové pod obojí nětco lidu najímají. Neb že se Jich Mstem vidí, žeby pod tímto jednáním a ještě trvajícím sněmě s takového najímání válečného lidu dobře sjíti mohlo; pročež že jménem J. M. C. je v tom napominají, i od osob svých žádají, aby to zastavili. Oni že také proti tomu to vše při J. M. C. předjíti chtějí, pokudžby někdo jménem J. M. lid najímati chtěl aneb již najímal, aby to zastaveno bylo, tak aby páni pod obojí příčiny žádné k stížnostem neměli.

Páni vyslaní skrze pana z Budova krátce zase oznámili: Poněvadž v tom majestátu, kteréhož za ztvrzení žádají, toho doloženo není, aby páni pod obojí v kostelích katolických náboženství své provozovati chtěli, pročez že také toho nežadají, aniž co pojišťovati mají. Strany pak defensorův že se bude moci ještě dále jisté snešení učiniti. A co se dotýče toho lidu najímání, že to většímu počtu přednésti chtějí.

Nato nejvyšší pan purgkrabě odpověděl, že hned k J. M. C. jeti, ty věci přednésti a bohdá k šťastnému konci přivést, i kdyby se zase pro odpověď najíti dáti měli, nejvyššímu panu sudímu dvorskému vzkázati chtějí. A tak s tím se rozešli.

Ale direktori spolu s nařízenými nejvyššími na rathouze staroměstském se sjevše, na tom zůstali a zavřeli, aby bez dalších odkladův lid vojenský jízdný i pěší předce najímali dali. Což také se stalo. Neb hned zverbovali a najali jmenovitě jeden regiment knechtův 3000 silný pod nejvyšším hrabětem z Turnu a 1500 jízdných, tisíc pod panem Linhartem z Felzu a 500 pod panem z Bubna. Ten pak lid pěší toliko v městech pražských quartirován byl. Než jízdný vně z Prahy všudy téměř na gruntech pánův obyvatelův katolických pod jednou, duchovních i světských, quartýry své měli a veliké škody vrchnostem i poddaným jich dělali.

Následujícího dne (to již bylo páté shledání) nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou v domě svém se sjevše, pana Zachariáše Kábu z Rybňan, místosudího zemského království českého, ku pánům direktorům vyslali, žádajíce, aby někteří z prostředku jich k nim se najíti dali; že jim to, co tak při J. M. C. způsobili, v známost uvésti chtějí. I vyslali zase direktori těch devět osob, kteříž před tím také včerejšího dne tam vysláni byli.

Nejvyšší pan purgkrabě oznamoval, že J. M. C. na jich přednešení takto se milostivě resolvovati ráčil:

Předně: Aby od toho slova „evangelitští“ upuštěno bylo, tak aby straně pod jednou v Říši z toho pohoršení nepošlo, poněvadž tam v religionsfriedu také se toho neužívá. Konsistoř a akademii že J. M. C. z moci své dáti neráčí, než k tomu povolovati ráčí, aby páni stavové pod obojí zatím jisté osoby za defensory voliti mohli a J. M. C. je v dvojnásobném počtu přednášeli; tu že J. Msti z nich polovici osob k tomu naříditi chtějí ráčí.

Item pohřbů aby páni pod obojí v těch kostelích, kde jaká nadání mají, užívati mohli, však ne v jiných kostelích katolických bez dovolení kollatorův.

Item žádná jiná confessi mimo tu, kteráž J. M. C. od strany pod obojí podána jest, aby nevycházela a jiné nové náboženství v království tomto zaráženo nebylo.

Item aby doloženo bylo, že to trvati má až do budoucího generalního křestanského sněmu.

Item straně pod jednou v náboženství aby překážky činěny nebyly. Poněvadž J. M. C. pány stavy pod obojí tím majestátem tak dostatečně opatřiti ráčí, aby oni tolikéž straně pod jednou jistým reversem svým dostatečné opatření učinili, tak jakž se již téhož reversu notule spisuje a pánům pod obojí k přehlídnutí podána bude. A když se od nich ten revers náležitě ztvrdí, tehdy že J. M. C. ten majestát podepsati, spečetiti a jistým osobám odevzdati chtěti ráčí, — na ten však jistý způsob a s takovou dostatečnou výminkou, aby páni direktorové od své direkcí také ihned upustili, spisy své ke deskám složené zase vyzdvihli, verbování lidu válečného zastavili, najatý zase rozpustili, nahoru do soudné světnice najíti se zase dali, sněmovní jednání fedrovati a starobylým způsobem k zavírání vésti nápomocni byli. Což vše když se svrchu psaným způsobem napraví a vykoná, tehdy že také ten majestát zhotovený k rukám jich odveden bude.

Páni vyslaní nato za odpověď dali: Když se notule toho reversu pánům direktorům odešle, že jej společně přehlídnouti, uvážiti a svou odpověď zase nato dáti chtějí.

Potomně v pondělí ráno ten revers k rukám nejvyššího pana sudiho dvorského odeslán byl. Kteréhož jest tento výpis:

Notule reversu, kterouž jmenem J. M. C. nejvyšší pan purkrabě pražský s jinými pány pod jednou pánům direktorům k ztvrzení podal:

My páni, rytířstvo, Pražané, Horníci a jiní vyslaní z měst, všichni tři stavové království českého, pod obojí způsobou tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímající, k věčné paměti známo činíme tímto listem, jenž slove revers, společně aueb rozdílně za nás, dědice a budoucí naše:

Jakož jsme toho na sněmu, léta 1608 již pojminulého v pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském držaném, a léta tohoto 1609 k úterému po sv. Pavla na víru křestanskou obrácení položeném, ano také při tomto nynějším k pondělímu po neděli Rogationum mandátem J. M. C. rozepsaným při J. M. C., králi a pánu našem nejmilostivějším, se vši poníženou poddaností snažně vyhledávali a žádali, abychom při té confessi české, kterouž někteří augšpurskou jmenují, na sněmě obecném léta 1575 sepsané a slavné a svaté paměti J. M. C. Maximilianovi toho jména Druhému, J. M. C. králi a pánu našemu nejmilostivějšímu (jakž o tom v nejednech spisích a žádostech našich zprávu jsme učinili) tehdaž podané a k ní povolené, i při jiných v témž sněmu léta 1608 zejména doložených a náboženství našeho se dotýkajících žádostech zůstaveni byli a to vše nám dostatečně se potvrdilo, — kteroužto žádost naši majice J. M. C. mnohdykráté v bedlivém uvážení svém, a prohlídajíce k mnohým vzáctným za nás učiněným přímluvám, anobrž chtějíc, aby mezi pány a přátely našimi milými, stranou pod jednou, a námi, stranou pod obojí, na budoucí a věčné časy láska, svor-

nost, pokoj a dobré srozumění k vzdělání a zachování obecného dobrého zůstávala, nás jest při též konfessi české milostivě zůstaviti, konsistoř a akademii v moc a opatrování naš, abychom nad nimi z prostředku našeho jisté osoby za defensory naříditi mohli, dáti, též i k jiným žádostem našim z strany náboženství povoliti a to majestátem svým císařským a královským, kterýž to vše v sobě šířeji obsahuje, potvrditi, ano také, jakby z svrchu psaní defensores akademie a konsistoře nařizování býti měli, totiž abychom my je z prostředku našeho v dvojnásobním počtu, jakbychom jich mnoho míti chtěli, jmenovali, a J. M. C. i budoucí králové čeští aby z toho počtu polovici osob za defensory, a to nejdéleji od jmenování týchž osob v šesti nedělích pořád zběhlých, dle zakázání J. M. C. vybrati a voliti moci ráčili, též aby J. M. C. na panstvích svých, ano také ty osoby z stavův pod obojí nebo pod jednou, kteréžby vedle předešlého způsobu na kollaturách svých pod obojí způsobou kněží svěcené míti chtěli, aneb také osady zde v městech pražských a jinde, kteréby se o to snesly, takové kněží od pana arcibiskupa pražského nynějšího i budoucího bez všelijaké překážky naší bráti mohli, a aby výš psané povolení konfessi naší české až do obecného křesťanského dokonalého porovnání z strany náboženství v sv. Říši dle znění religionsfriedu neproměnitelně trvalo, — o to vše skrze jisté osoby ze všech tří stavův pod jednou způsobou přijímajících s námi se milostivě sněsti a namluviti ráčil.

Protož my všickni svrchu psaní tři stavové, pod obojí způsobou přijímající, společně i rozdílně J. M. C. z takové nám prokázané milosti nejponížejněji děkujeme, s tím poddaným zakázáním, že se toho J. M. C. až do vylití krve a nejvyššího přemožení našeho odsluhovati chceme a máme, a při tom také moci tohoto reversu vědomě a s dobrým rozmyslem za nás a budoucí potomky naše připovídáme, že se vedle takového milostivého povolení a majestátu J. M. C., též svrchu psaného namluvení a reversu tohoto ve všem chovati a žádného jiného nového náboženství, učení a služeb božích, kteréž by se vedle dotčené konfessi české neřídily a nevykonávaly, v kostely nám příslušející neuvozovati, aniž dopouštěti pod skutečným trestáním vedle uznání J. M. C. a soudu zemského, kdožby se nětco toho z nás dočinil, chceme. A poněvadž jsme již od J. M. C. v náboženství našem majestátem, jakž z svrchu dotčeno, dle žádosti naší opatření, i v tom tolikéž naproti tomu J. M. C. a straně pod jednou v náboženství jich žádných protimyslností, překážek a příkoří, jakž zřízení zemské vyměřuje, činiti, na fary pod jednou kněží pod obojí dosazovati, ani v kostelích jich, kdežbychom v posloupném užívání pohřbu nebyli, proti vůli kollatorův a správcův duchovních v týchž kostelích se pochovávat i zvoniti dáti moci míti nemáme a nebudeme, nýbrž je při jich kostelích, službách božích, ceremoniích, kollaturách, klášterích, kollegiích, výsadách, nadáních, desátech, platech, případnostech, starobylých řádích a důchodích zcela a zouplna zůstaviti chceme, máme a připovídáme. A to vše, co se tuto píše, má od nás i budoucích našich věrně a pravě držáno i zachováno býti nyní i na časy budoucí.

Na utvrzení a zdržení toho všeho my všickni tři stavové pod obojí, panský, rytířský a městský, tento revers jsme schválili a od nařizených k tomu osob v počtu třidcíti tří jej podepsali a k tomu jich přirozené pečeti přivěsiti dali. A J. M. C. aby jej při relaci tohoto sněmu ve dsky zemské vložit i vepsati poručiti a potom originál k jiným svobodám zemským skrze jisté kommissaře své z stavův na Karlštejn přiložiti moci dáti ráčil.

Direktoři vzkázali, že to vše v uvážení vzíti a po polední zase odpověď svou nato dáti chtějí. Mezi tím poručili v městech pražských patenty v příčině odvozování kontribucí rozbíjeti a do krajův království českého poslati, jichž jest tento výpis:

Patenty od direktorův v městech pražských rozbité a po krajích království českého rozeslané.

Urození páni páni, urození a stateční páni z rytířstva, kteříž v městech pražských bydleti ráčíte a bydlíte, slovutné a vzácné poctivosti páni purkmistrové a raddy i všechny obce měst pražských, všickni tři stavové pod obojí přijímající, páni bratří, strýcové, ujcové, švakrové a přátelé naši zvláště milí! V. Mtem a Vám služby naše vzkazujeme a na Pánu Bohu zdraví prodlouženého a božského opatrování i jiného všeho dobrého žádající věrně rádi přejeme. Jakož jsou páni, rytířstvo, Pražané, Horníci a jiní vyslaní z měst, všickni tři stavové království tohoto českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, při tomto obecném sněmu, k pondělku po neděli křížové léta tohoto 1609 od J. M. C. rozepsaném a na pátý týden držaném, z velikých a znamenitých příčin a potřeb, pro obhajování předně J. M. C., vlasti této a náboženství křesťanského pod jednou i pod obojí, pro čest a slávu Pána Boha i také spasení duší svých, jistou defensí aneb hotovost při témž sněmě na hradě pražském svoliti a naříditi ráčili, kteráž téhož dne v sněmu vyhlášena i také vůbec zjevně vytištěna jest, v kterémžto artikuli té defensí toto doloženo jest: „Předně, aby jeden každý ze všech tří stavův atd. (viz str. 329 až str. 330) ten každý bude povinen tůž sbírku dvojnásobně z svého měšce dáti“, jakž tůž artikul v defensí na témž sněmě svolený a nařízený to v sobě šíř obsahující zavírá: i jsouce my k té uvážené defensí za direktory, správce a raddy zemské voleni, vzavše to v své pilné uvážení a poznávaje toho vysoce důležitou a nevyhnutelnou potřebu býti, aby předně J. M. C. i toto království před nenadálými vpády a jinými nebezpečnostmi opatřeno bylo, uvážili jsme, jedno, aby páni, rytířstvo, Pražané, města horní i jiná města, všickni tři stavové, nicméně i obyvatelé hrabství kladského a kraje loketského, též všickni lidé duchovní, kteříž statky pozemské mají, též mistři, kolegiáti, manové, svobodníci, dědičníci, nápravníci, svobodní rychtářové, kteříž statky svobodné a zápisné i jakéžkoli jiné platy komorní i městské i šosovné, též také, kteříž peníze na úrocích, listech, zápisích aneb jakýchkoli užitečných mají, též kupci ležáci, domácí i přespšní, kteříž v tomto království handle a obchody své vedou, všickni listy příznávací z statkův pozemských i z svých handlovních a jiných všelijakých, též i peněz hotových vedle šacunku 1557, jak se potom léta 1588 i také léta 1598 dalo, dle spravedlivého vyhledávání co nejdříve možné a nejdéle do středy, dne památky rozeslání svatých apoštolův, nejprve příští nám direktorům do měst pražských, jmenovitě na Rathouz Nového města pražského odeslali, a i hned koně své, co jich vedle téhož šacunku přijde a ještě jednou tolik, tak jakž týmž sněmem, o té defensí učiněným, to svoleno jest, dobře a úpravně vyrystované, tak aby každý rejthar zbrojný předně koně dobrého, před sebou dvě ručnice dobře spravené se vším tím, což k tomu náleží, a na sobě zbroj černou, totiž přední a zadní kus, obojek a šturmmaub a při boku dobrou zbraň měl. Též také desátého člověka poddaného a z měst osmého, náležitě potřebami opatřeného, tak jakž na pěšího náleží, aby každý měl šturmmaub, dlouhou ručnici neb mušketu s toulcem a ladunky připravenými, též dobrou zbraň při boku na hotově měli. A takové koně, též pěchotu, kdyby toho potřeba nastala a od nás do krajův znáti dáno bylo, ihned buď sem do měst pražských neb kamkoli od nás poručeno bude, vypravili a při tom toho šetřili, aby vždycky při šesti koních jedna osoba z stavu panského, rytířského neb městského u věcech válečných zkušená vypravena byla a jedna každá vrchnost aby své jízdné i také pěchotu, načby se vychovati a živiti mohli, penězi opatřila.

A poněvadž pro obhájení J. M. C. a této země české jistý počet rejtharův, jízdných, také pěších najímati, verbovati a jim služba měsíčná platiti se musí, za kteroužto příčinou ty kontribucí, sbírky a pomoci sněmy léta 1596, nyní také svoleny jsou a polovici jich ve čtyrech nedělích k vyplnění

týmž sněmem jminulým uloženo jest, protož to také za slušné jsme uvážili, aby jeden každý, kdožkoli jaké lidi poddané mají, z každého gruntu neb člověka poddaného osedlého v těch čtyrech nedělích, ode dne vyhlášení té defensí pořád zběhlých, toliž v pátek po svatě Máří Magdaleně, každá vrchnost z svého vlastního měšce po pěti ortech s listem přiznávacím do každého města krajského vypravila, nicméně k tomu od každého poddaného svého po 7 groš. míš., tolikéž od každého faráře po 2 kopách míš., a od každého mistra ovčáka po půl kopě a pacholka jeho po ortu vyberouc, je spolu s touž svou sbírkou do téhož města krajského osobám, kteříž k vybírání týchž sbírek od nás neprodleně v tom kraji nařízení budou, odeslali. Pražané pak a jiná města proti těm pěti ortům, z vlastního měšce svoleným, týmž předešlým sněmem léta 1596 svolené sbírky, kteráž na první termin k složení přijde, čtyřceti šest tisíc osm set sedmdesáte pět kop míš., a k tomu proti měsíčné službě též Pražané a jiná města z každého domu za jeden měsíc po 24 gr. míš. učinění, z jednoho domu 1 kopu 12 grošů míš. též aby odeslali a odvedli. Židé pak z svých domův po 2 kop míš., též kteří od 20 let starí jsou z hlavy po 1 dukátu a kteříž pod 20 let až do 10 let starí jsou, po půl dukátu, v týž první termin aby vyplnili povinni byli. Nicméně sbírky z ryb, masa, vína páleného, kupeckých zboží i jiných věcí, což se toho od actum vyhlášení té defensí v těch čtyrech nedělích sejde, tolikéž sbírky z komínů a krámů dvorských od kupcův a řemeslníkův tím vším způsobem a pořádkem, jakž se to téhož 1596. léta činilo, též v jednom každém městě aby s pilností vyberouce, potom to vše do krajského města berníkům odesláno bylo.

A protož, poněvadž jsme až dosavad toho opatření v náboženství majestátem na sněmě uváženým, se vši pilností o to jednaje, nedostali, V. M. a Vás, všech tří stavův a obyvatelův měst pražských a každého obzvláštně, tímto listem otevřeným přátelsky žádáme a vedle moci nám na témž sněmě obecném nad touž defensí dané, též z povinností našich napomínáme, že se v tom ve všem vedle znění týchž sněmů léta 1596 učiněných a k nim touž defensí přistoupení zachovati a jak statky své šacovati, tak listy přiznávací, komu se co vypraviti přijde, nám k výš oznámenému dni střednímu, den památky rozeslání svatých apoštolův nejprve příští, odeslati a zatím, aby všickni svrchu dotčené léta 1596 na obouch sněmích svolené kontribucí a pomocí krom domovní berně, což toho prvního terminu, jak svrchu oznámeno, dáti a připraviti komu co přijde, v pátek po svatě Máří Magdaleně neprve příští berníkům, v jednom každém krajském městě nařízeným, na rathouz každého města s listy přiznávacími odvésti a vyplniti, podle toho jízdné své i pěší lid desátého a pátého člověka na hotově míti a hned, jakž V. M. a Vám od nás věděti dáno bude, je na místo, kdežby od nás poručeno bylo, vypraviti ráčíte a vypravíte. Jsouce k V. Mtem a Vám té naděje, poněvadž jste se všickni přítomní i na místě nepřítomných všemu tomu pod poctivostmi svými dosti učiniti zavázali, že tak to vše beze vši odporosti vykonati a sebe před dalším nebezpečenstvím a těžkostí opatřiti ráčíte a opatříte.

Dán od nás N. N. N., direktorův, správcův a radd zemských, ode všech tří stavův království českého, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímajících, nad defensí pro obhajování náboženství křesťanského pod obojí v pátek po svatém Janu křtiteli léta tohoto sněmem nařízených, na rathouze Starého města pražského v pondělí den sv. Petra a Pavla léta 1609.

I vyslali tíž direktori po poledni do domu nejvyššího pana purgkrabí ku pánům katolickým, pod jednou sedm osob, pana Jana Sezimu z Sezimova Ústí, pana Václava Vilíma z Roupova, pana Václava z Budova, pana

Mathiáše Šampacha, pana Jiříka Vančuru, Václava Magrle a Voprchu s tímto oznámením, že k tomu reversu přistoupiti, ani o něj v jaké jednání se dávati z mnohých uvážených příčin nemohou, poněvadž ten majestát od pánův stavův pod obojí na plném sněmě uvážen jest a oni nětco v něm proměňovati, přidávati neb ujímati moci nemají; než jestliže páni pod jednou jakého opatření svého vyhledávají chtíti budou, tehdy že to na sněmě v přítomnosti všech Jich Mstí pánův stavův spolu učiniti moci budou. S čímž odešli, neb nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že to chce J. M. C. v známost uvésti. Což několik dní trvalo, tak že jsou se páni katoličtí pod jednou s pány direktory nescházeli.

Oni pak direktori, dostanouce zprávu, že některé osoby v městech pražských i z vlastního jich prostředku pod obojí zjevně to rozprávějí, že direktori tím vinni jsou, že to nedorozumění mezi J. M. C. a stranou pod obojí k spokojení nepřichází; neb že J. M. C. již ke všemu povoliti chtíti ráčí, na čemž strana pod obojí dobře přestati může, tíž pak direktori že daremně lid najímají a k takovým velikým kontribucím a daním pány obyvatele království českého pod obojí spolu s poddanými jich z úmysla přivozují: pročež že někteří chtějí do krajův jeti a pánům obyvatelům to v známost uvésti, tak aby žádné kontribucí neskládali a direktori sami ten lid najatý platiti povinni byli. Čemuž oni vyrozuměvše velice se nad takovými rozprávkami pohnuli. A ihned k omluvě své otevřená psaní do všech krajův poslali, jichž tento jest výpis:

Psaní od direktorův obyvatelům království českého do všech krajův
odeslané:

Došla nás zpráva, kterakby to do krajův mezi lidi od kohož pak koli vtroušeno býti mělo, že J. M. C., král a pán nás všech nejmilostivější, k žádosti stavův pod obojí opatření majestátem a všecko od sebe, zač stavové žádají, učiniti chtíti ráčí a jakoby to toliko námi, direktory, scházeti mělo, že ta věc k místu a konci nepřichází. V kteréžto pomluvě nemohouce zůstávati a vědouce, že se nám v tom nevině ubližuje, nemohli jsme pominouti před V. Mstmi a Vámi toto ohlášení učiniti, že nám J. M. C. až posavad ten majestát, o nějž jste se všickni tři stavové p. o. sněsti, uvážiti a J. M. C. koncept podati ráčili, odveden a dán není, nýbrž nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští a některé osoby z obce pod jednou, mívajíce s námi o to promlouvání, k tomu směřovali, abychom v tom majestátu od něčeho upouštěli a některé artikule do něho příkládali, a naposledy proti tomu majestátu reversu neobyčejného a prvé nebývalého od nás stavův jménem J. M. C. vyhledávali i ústně nemalé příčiny nám přednášeli. Což děje-li se s vůlí a vědomím J. M. C., nám vědomé není; než my toho J. M. C. nic nepřičítáme.

K takovému pak reversu nemohouce my přistoupiti, výmínek, pokut, závazkův a artikulův v něm položených na protřzení téhož majestátu ujíti, poznavši to proti sněmovnímu svolení, našim závazkům a defensi zřízené býti. Protož za to V. Msti a Vás i jednoho každého přátelsky žádáme, pokudž jest taková jaká pověst V. Mstí a Vás došla, že k tomu víry příkládati a o nás

toho, aby naší snažností, pilností, péčí a prací co scházeti, obmeškáváno a na opatření bezpečném nepřestáváno býti mělo, smýšleti neráčíte, anobrž pro lepší tomu vyrozumění, co jest od nás v tom ve všem čase řízeno, jednáno a konáno bylo, uznáváme toho pilnou a důležitou potřebu býti, začez i V. Msti a Vás s pilností prosíme, abyšte, komužkoliv se z V. Mstí a Vás viděti bude, co nejdříve možné a ihned, jakž V. Mstí a Vás tento list dojde, na cestu se vypraviti, do měst pražských přijeti a tomu všemu vyrozuměti ráčili.

Datum na rathouze Starého města pražského v pondělí den památný sv. M. Jana Husi a M. Jeronýma, mučedníkův božích, léta 1609.

J. M. C. to velice těžce nésti, když porozuměti ráčil, že direktoři tak svobodně patenty v městech pražských rozbíjeti i do krajův rozslati dají, a tu že se již v mocnost a důstojenství J. M. C. jakožto krále českého vkládají a tím jako nějací králíkové se dělají, zvláště poněvadž žádnému jinému nežli J. Mstem králům českým a v nepřítomnosti J. Mstí pánům místodržícím královským to činiti přísluší a náleží.

A v tom psaní svém, které do krajův rozposílali, neostýchali se datum doložiti „den památný (prej) sv. M. Jana Husi a M. Hieronýma mučedníkův božích“, ješto věděli, že nejmilostivější vrchnost jich a všickni katoličtí pod jednou ty obadva za protivníky víry svaté katolické drželi a měli, a že jsou obadva v městě Konstanci od konciliu katolického, kteréž tam tehdaž držáno bylo, za kacíře uznáni, spravedlivě ortelováni a ohněm spáleni byli.

Direktoři pak, všecknu povinnou poddanou šetrnost k nejmilostivější vrchnosti své opovrhše, beze všeho ostýchání své věci, k té zbytečné od nich nařízené defensí příslušející, řídili a peštolunky vydali, dni a místa k mustrungkům najatého lidu svého jmenovali a nařizovali, a dostavše jistý počet mušketův, svým najatým knechtům, kteří se v městech pražských nacházeli, rozdali; na tom, že jsou ty knechty v Starém a Novém městě rozquartyrovali, dosti neměli, ale také s jistým dovolením Malostranských osadili též týmiž mušketýry na Malé straně blízko mostu ten veliký dům, saský řečený.

V tom pak J. M. kurfiršta saského pan posel, pan z Gerstenbergku jak ku pánům katolickým pod jednou, tak i k straně pod obojí dojížděti a na místě J. M. kurfiršta, pána svého, aby to nedorozumění mírnými prostředky spokojeno býti mohlo, prostředkovati nepřestával, zvláště pak, že strana pod obojí, an nic neslušného že před sebe nebere, předstírala, dávajíce vinu, jakoby někteří katoličtí pod jednou (kteréž oni za zlé raddy a nepřátely své pokládali) při J. M. C. je sočili a v zlé domnění uvozovali. Z čehož nemalé nedorozumění počalo povstávati.

Zatím nejvyšší pan purgkrabě pražský spolu s těmi pány katolickými pod jednou, kteří v domě páně s vyslanými z strany pod obojí ta svrchu psaná jednání měli, toto přednešení J. M. C. učinil: „Kterak z Vídně jistá zpráva přišla, že J. M. C. pan bratr král Mathiáš pánům stavům podobojím arciknížetství rakouských v žádostech jich z strany náboženství již všecko povoliti a s takovým povolením rakouskou zemi dokonce spokojiti ráčil. Pročež jestliže J. M. C. pánům stavům pod obojí království českého tolikéž povoliti neráčí, že jest se obávati, aby oni k témuž panu bratru J. M. C., jakožto čekanci království českého, se neobrátili a neutekli, i nedostanouce od J. M. C. to povolení a toho majestátu, kterýž oni míti žádají, ztvrzení, aby snad odtrhnouce se od J. M. C. Jeho Milost krále Mathiáše za dokonalého krále a pána svého docela nepřijali.“ Tyto řeči a jiné mnohé postranní raddy J. M. C. pohnuli a k tomu přivedli, že J. M. C. se resolvirovati a k tomu majestátu vedle žádosti stavův pod obojí povoliti ráčil.

Nejvyšší pan kanclíř království českého, kníže z Lobkovic, byvše tehdáž toho přítomen, když J. M. C. nejvyšší pan purgkrabě tu radu dával, pominouti nemohl, tu se ihned ohlásiti, a k J. M. C. Rudolfovi srdnatě a směle tato slova promluvil: „Jestliže V. C. M. pan bratr král Mathiáš s svým povolováním Rakušanům k scestnému náboženství do pekla sobě cestu strojí, jest naděje, že V. C. M. jeho v tom následovati chtějí neráčí.“

Nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou k dotčeným direktorům pana Ferdinanda z Donína vyslali, a jim vedle vzkázání služeb svých a pozdravení dále toto oznámili: že J. M. C. se již milostivě resolvirovati ráčil a ten majestát na náboženství dle konceptu J. M. C. od pánův stavův pod obojí podaného zhotoviti a jim pánům stavům odvésti chtějí ráčí; toliko to slovo „evangeličtí“ aby v něm vypuštěno a na místě toho pod obojí doloženo, k tomu také dotčeno bylo, že to jen do dalšího křesťanského v sv. Říši o náboženství porovnání trvati má. Vedle toho že žádají, aby páni direktorové na místě pánův stavův pod obojí v tom se otevřeli a Jich Mstem pánům katolickým pod jednou v známost uvedli, když jim ten majestát odveden bude, jak naproti tomu J. M. C. ubezpečiti chtějí, že od té nařízené defensi a direktorství i od těch patentův a jiných odtud pocházejících věcí upouštějí. A poněvadž již ten majestát od J. M. C. povolen jest, že J. M. C. to milostivě vyhledávati ráčí, aby direktorové nejdéle v témdni pány stavy pod obojí k dalšímu sněmovnímu jednání povolali.

Direktoři oznámili, že toho dne k čtvrté hodině skrze vy-
slané své odpověď dáti chtějí, a ihned jak pan z Donína
odešel, direktoři mezi sebou to přednesení uvažovali a na tom
se snesli, aby k tomu přistoupili, a od toho slova „evan-
gelitští“ upuštěno, a že to do generalního křesťanského
v Říši narovnání trvati má, doloženo bylo.

I vyslali z prostředku svého devět osob do domu nejvyš-
šího pana purgkrabího, totiž pana Linharta Kolona
z Felzu, pana Vilíma Václava z Roupova, pana
Václava z Budova, pana Bernharta staršího z Ho-
dějova, pana Jiříka Vančuru, Václava Magrle,
Simeona Humburgka a M. Valentina Kochana
s tímto oznámením, že pro spokojení těch věcí na místě pá-
nův stavův pod obojí k tomu povolují, aby v tom majestátu
to slovo „evangelitští“ vypuštěno bylo a na místě toho
„pod obojí“ stálo, též ta výminka, dokud ten majestát trvati
má, doložena byla. Ten pak majestát aby hned spečetěný do
rukou jim odveden byl; neb dokudž se toho nestane, že oni
od své defensi a direkci upustiti a obce obsílati nemohou.

Nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že z této odpovědi
tomu porozuměti nemohli, co se toho reversu a artikulův
v něm obsažených dotýče, aby jaká zmínka učiněna byla.
Pan z Budova odpověděl, že proto se o něm zmínka nečiní,
poněvadž oni k tomu reversu ani k těm artikulům přistoupiti
nemohou; než bude-li chtíti strana pod jednou při příjezdu
všech pánův stavův jakého opatření svého vyhledávati, že
to učiniti moci budou, a nepochybně jestliže ten revers proti
majestátu čeliti nebude, že páni stavové k němu povoliti od-
porni nebudou.

Na druhý den nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány
katolickými pod jednou zase k direktorům výš psaného pana
z Donína a pana Purgharta Točníka s tím vzkázáním
vyslali: „Tak jakž jsou včerejšího dne jim v známost uvedli,
že J. M. C., k tomu milostivě povolivše, ten majestát jim
ztvrditi chtějí ráčí; pročť že jest se již to vedle téhož vče-
řejšího na tom zůstání v tom konceptu napravilo. Kteréhožto
majestátu přepis že se jim odsílá, aby jej oni direktorové
ještě přehlídnouti mohli. Vedle toho že páni katoličtí pod
jednou žádají, oč tak mezi nimi a pány direktory z strany
pod jednou a pod obojí domluvit i a srovnati i na místo po-
staviti pozůstává, aby se o jistou hodinu, v kteroužby spolu
to vše dokonati a jedno s druhým ztvrditi mohli, snesli.“

Načež direktorové oznámili, že vedle žádosti pánův ka-
tolických pod jednou zejtra ráno, jak ten koncept neboližto
přepis, tak i některé osoby z prostředku svého do domu nej-

vyššího pana purgkrabího poslati, a co tak dáleji zapotřebí bude, promlouvati a na místo postaviti chtějí.

Na ráno devět osob z prostředku svého zase s tímto oznámením vyslali: „Předně, co se toho přípisu dotýče, že v něm ještě tento nedostatek nacházejí. Kdežto doloženo jest, aby páni stavové pod obojí z prostředku svého dvanáct osob za defensory nad konsistoří a akademií pražskou volili a J. M. C. i budoucí králové čeští aby z nich devět osob vybrati a potvrditi ráčili, to že nemusí tak státi; nežli kolik koliv osob páni stavové pod obojí z společného svého snešení ze všech tří stavův v rovném počtu za defensory nařídí a J. M. C. též budoucím králům českým je zejména poznamenané podají, aby ty všechny osoby, žádného z nich nevypouštějíce, ode dne podání sobě toho poznamenaní ve dvou nedělích pořád zběhlých potvrditi a je za defensory vyhlásiti ráčili; pakliby se toho nestalo, tehdy že oni předce za defensory, jakoby k tomu potvrzení byli, zůstávati mají.

Nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že to páni katoličtí pod jednou J. M. C. v známost uvéstí chtějí. Potom se páni pod jednou na místě vši strany katolické pod jednou s těmi vyslanými od direktorův na místě vši strany pod obojí v jednání dali a mezi sebou v příčině náboženství jisté porovnání učinili, a uvedše je v spis, v něm se podepsali, s tím doložením, aby J. M. C. takové porovnání nápodobně jako ten majestát potvrditi ráčil, a aby do desk zemských vepsáno a vloženo bylo, o čemž se níže ještě obšírněji doloží. J. M. C. ráčil i k tomu přiveden býti, že v příčině defensorův, aby to tak, jakž direktoři na místě stavův pod obojí míti chtěli, do toho majestátu položeno bylo, povoliti ráčil. Pročež ta notule téhož majestátu od direktorův podaná jednomu písaři při kanceláři české k přepsání na pargameně dána byla.

Na druhý den ráno pan z Donína, od nejvyššího pana purgkrabí a pánův katolických vyslán byvše k direktorům, jim v známost uvedl, že jest J. M. C. ten majestát již podepsati, do kanceláře české odeslati a jej pánům stavům pod obojí odvésti poručiti ráčil; pročež aby se zejtrejšího dne, co v největším počtu mohou, nahoru do soudné světnice najíti dali, že jim s dalším oznámením J. M. C. vůle odveden bude.

Direktoři žádali pana z Donína aby ven vystoupil, a tu mezi sebou velikou hádku měli. Neb předním vidělo se, žeby měli takto učiniti a na prokázání J. M. C. náležité šetrnosti a na dokázání nad tím svého velikého potěšení u velikém počtu na hrad pražský do soudné světnice k přijetí toho majestátu najíti se dáti; neb sice kdyby toho neučinili, žeby J. M. C. k hněvu pohnut býti a třebaš ten majestát již pode-

psaný zase zrušiti a rozřezati dáti moci ráčil, z čehožby v království českém nic dobrého pojíti nemohlo, nežli veliké nedorozumění, nepřátelství, ano i nebezpečné války obávati by se bylo. Ale jiní direktori, zvláště z jednoty Bratrské (jakožto z roty kalvinské úmyslu zlého, vždycky víceji k válce a rebellii nežli k svornosti a pokoji směřujícího, s tou nadějí, že skrze různice a válku lépeji nežli skrze pokoj zlý intent svůj vyvésti moci budou): k tomu se přimlouvati nechtěli, předkládajíce, že to vzkázání nestalo se jménem J. M. C., než pánův pod jednou, o kterýchž se ví, že s stranou pod obojí upřímně nemíní, a že jest prvé o tom nikdy mluveno nebylo, aby se mělo pro ten majestát nahoru choditi, než že jim dolů odeslán bude, a že třebas ti páni pod jednou, uvedouc stranu pod obojí do soudné světnice, prvé nežliby ten majestát odevzdali, chtělby se s nimi v nějaké nové jednání dáti a s odvozováním toho majestátu další odklady činiti, a že jest věc nejbezpečnější za nimi víceji nechoditi. Po dlouhém hádání s tím posledním zdáním se snesli, a povolajíc zase před sebe pana z Donína tu jemu odpověď dali: „Poněvadž na tom zůstáno bylo, že ten majestát k rukám jich má odveden býti, pročez, aby to vzkázání z vůle a poručení J. M. C. státi se mělo, že jsou tomu vyrozuměti nemohli; a tak z jistých příčin že nahoru přijíti nemohou, nýbrž za to žádají, aby jim ten majestát i s tím porovnáním, mezi stranou pod obojí a pod jednou v příčině náboženství učiněným, odeslán byl.“ Pan z Donína k tomu promluvil, že jest se jiného nenadál, než že vděčné a veselé poselství pánům pod obojí přinese, a jináče nesmýšlí, než že páni pod jednou ne sami od sebe, ale z jistého J. M. C. poručení jim to vzkázati ráčili; nicméně že to Jich Mstem oznámiti chce.

Na ráno pan z Donína se panem Točníkem zase k direktorům vyslán byl a tato slova k nim promluvil: „J. M. Římský císař, Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest dne včerejšího z obzvláštní své císařské a královské milosti ten majestát na náboženství, vedle konceptu pánův stavův pod obojí J. M. podaného, zhotoviti dáti, v něm se podepsati a pečet svou k němu přivěsiti poručiti a pro dokázání Jich Mstem, pánům stavům podobojím, větší hojnější milosti tolikéz poručiti ráčil, týž majestát jim odvésti a přitom nětco dále oznámiti. Protož že ráčí toho milostivě vyhlédávati, aby co v největším počtu nahoru se najíti dali a toho, co jim oznámeno bude, doslýchali. Vedle toho přinesši s sebou to porovnání, od pánův pod jednou podepsané, tu je ihned direktorům odvedl.

Direktorové na takové vzkázání z prostředku svého dvá-
nácť osob nahoru do soudné světnice vyslali s vzkázáním, aby
bez dalších odkladův a rozmyšlení ten majestát k rukám jich
odevzdán byl. A vedle toho také tu hned spis, kterýž J. M. C.
podati chtějí, přečísti dali, v němž za odevzdání toho maje-
státu poddaně poděkování učinili a omluvu svou v příčině na-
jímání lidu vojenského přednášeli, kteréhož spisu tento jest
výpis :

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš ! Že jste V. C. M. na poníženou
a poddanou prosbu všech tří stavův tohoto království, tělo a krev Pána na-
šeho Ježíše Krista pod obojí způsobou přijímajících a k té konfessi české,
V. C. M. podané, se přiznávajících, ten majestát, jehož jsou všickni tři sta-
vové při V. C. M. ve vší poníženosti vyhledávali, s podpisem vlastní ruky
své císařské a královské milostivě potvrditi a jej spečetiti dáti ráčili : nad
tím jsme velice potěšeni a V. C. M. v nejhlubší pokoře poníženě a poddaně
děkujeme, i také nepomineme hned neprodleně o tom týmž stavům po všech
krajích znáti dáti a jich podle zůstání sněmovního žádati a napomenouti,
aby se ihned neprodleně, a to nejdéle ode dne odvedení nám téhož majestátu
v témdni pořád zběhlém, sem do Prahy sjeli a po vložení a vepsání toho
majestátu na relaci sněmovní ve dsky zemské na vyřízení artikulův obec-
ních, v milostivé propositi V. C. M. obsažených, nastoupili a v tom se ve
všem spolu s námi a my spolu s nimi k V. C. M. vděčně podle nejvyšší
možnosti ukázali.

Přítom, nejmilostivější císaři, králi a pane náš, porozumíváme tomu,
že stavové tohoto království jako i my, od týchž stavův nařízené osoby,
k V. C. M., od kohož pak koliv, donešení bychom býti měli, jakoby ta ode
všech tří stavův pod obojí na obecném sněmě nařízená defensí v něčem proti
V. C. M. anebo také proti straně pod jednou nařízena býti měla. I nejmi-
lostivější císaři, králi a pane náš ! V. C. M. na místě všech tří stavův pod
obojí i sami od osob našich ve vší poníženosti poddaně prosíme, pokudžby
kdo koliv to v milostivou mysl V. C. M. vkládati chtěl, že k tomu víry
přikládati neráčíte. Neb V. C. M. tím dokonale ubezpečení a ujištění býti
moci ráčíte, co jsou koliv všickni tři stavové pod obojí v příčině nařízené
defensí z nevyhnutelných potřeb učiniti musili, že se to v ničemž proti
V. C. M. ani proti straně pod jednou nestalo a neděje ; nebo také poslušní
věrní poddaní k V. C. M. žádné příčiny neměli a nemají proti důstojné a
slavné osobě V. C. M., králi a pánu svému nejmilostivějšímu, ani proti straně
pod jednou, lečby kdo z nich nám v náboženství našem jakou překážku či-
niti chtěl, co takového před sebe brátí, jakož pak V. C. M. v těch všech
věcech vysoce vyhrazení býti ráčíte. Než jaké jsou příčiny od některých
zlých lidí, kteří jak s V. C. M. tak ani s stavy a touto milou vlastní nedobře
miní, k tomu dávány byly, tomu jste V. C. M. z předešlých spisův, V. C. M.
podávaných, i také z té vůbec vytištěné defensí milostivě vyrozuměti ráčili.
Což poněvadž vše jest předtím i s přísahou dostatečně potvrzeno, nevíme,
jakoby na to větší ubezpečení býti mohlo. Že pak nyní, dokud se stavové
nesjedou a dokud také týž majestát ve dsky zemské na relaci sněmovní vložen
nebude, my bez přítomnosti stavův od té nařízené defensí upustiti nemů-
žeme, toho jsme V. C. M. jisté příčiny, jako mezi jinými i tu, co se toho
sjednocení, se pány knížaty dolejšího i hořejšího Slezka v příčině obhajo-
vání jedni druhých před útisky v náboženství učiněného, dotýče, též že lid
verbovaný dříve, dokud se k mustřplacu, kdežby s nimi jistý akkord učiniti
se mohl, najíti se nedá, ve vší poníženosti v známost uvedli. Než když se,
jakž dotčeno, stavové sjedou a týž majestát ve dsky zemské vložen bude,

tehdy jsme ku Pánu Bohu té naděje, i také se rádi k tomu přičiniti chceme, aby po vyřízení výš dotčených věcí to vše, což předně V. C. M. a této milé vlasti a tak obojí straně pod jednou a pod obojí k dobrému sloužití bude, k milostivému V. C. M. zalíbení vyřízeno a na místě postaveno býti mohlo. V čemž my osobami svými také nic scházeti dáti nechceme, V. C. M. se přitom k milostivé ochraně poníženě a poddaně poroučejíce.

Po přečtení toho nejvyšší pan purgkrabě oznámil: „Ačkoliv, co by na osobách jich z strany katolické pod jednou záleželo, rádi by k tomu vedli, aby J. M. C. na té jich omluvě milostivě přestati ráčil, však že to ještě J. M. C. přednésti musejí, poněvadž J. M. C. toho milostivě vyhledávati ráčí, aby ten lid, od pánův stavův pod obojí najatý, za příčinou nastávající žně do měst pražských nebyl puštěn, než aby v některém jiném místě zůstával. Nebo se zpráva činí, že dne včerejšího mnoho lidu z hor do měst pražských přišlo, a prvé nemálo chasy viničné také tu v Praze zůstává. A kdyby týž lid vojenský v Praze se zdržovati měl, tehdy by z toho veliké nebezpečenství J. M. C. i týmž městům pražským pojití mohlo. Na kterýžto artikul poněvadž žádné odpovědi se nedává, že nevědí, jak J. M. C. s tím spokojen býti ráčí.“ A tak toho dne majestát ještě jim odevzdán nebyl.

Páni direktorové nebyli s tím spokojeni, že jejich páni vyslaní s prázdnými se rukami navrátili. Pročež hned na druhý den a to v den nedělní v deset hodin na půl orloji ráno vyslali ku pánům katolickým pod jednou do kanceláře české pana Karla z Wartenbergka, pana Václava Vilíma z Roupova, pana Mikuláše Beřkovského z Šebířova, pana z Hodějova, Kochana a Daniele Korálka, kteří, měvše to na papíře napsáno, co přednáseti měli, skrze pana z Roupova takové přednesení učinili.

Poněvadž se o tomto Václavovi Vilémovi z Roupova v této mé informaci níže častěji zmínka učiní, vidělo se mně v tomto místě semel pro semper o něm nětco obšírněji doložiti pro lepší vědomost věrného čtenáře. Totiž tento z Roupova, byvše z jednoty Bratrské aneb z roty kalvinské, vedle Václava Budovce všech tehdejších v království českém neřestí, jako i té ohavné v témž království českém léta 1618 začaté rebellie předním vůdcem byl. O němž v kanceláři anhaltské na mnoha místech hojná vysvědčení se nacházejí, kterak jest on s vyslaným falckgraběte Fridricha, s panem Achatusem z Donína, při těch zlých v Praze jednáních největší srozumění a traktací měl, aby týž falckgrabě Fridrich za krále českého volen býti mohl. Což když vyprakticováno bylo, tehdy

týž falegkrabě — jakožto domnělý král český — hned téhož z Roupova k službě své za tejnou raddu, nevyššího komorníka dvorského, nejvyššího kanclíře království českého přijal. Po slavném vítězství J. M. C. před Prahou s tím svým králem ven z království českého i z jiných J. M. C. zemí ujel. A vida, že žádná naděje více nebyla, aby se měl a mohl s tím svým nepořádným králem zase do království českého dostat, tehdy se pod ochranu J. M. kurfiršta brandeburského dal a v městě Berlíně zdržoval. Odtud léta 1628 skrze poníženou supplikaci při J. M. císaři a králi českém Ferdinandovi II. poddaně se kořil, za milost a pardon žádal, kterýž i dostal, a proti tomu revers od sebe dal, že se pokojně chovajíc proti J. M. C. a slavnému domu Rakouskému nikdá více ničehož nevěrného do smrti své dopustiti nechce, jakž výpisy téhož reversu i pardon tuto se příkládají.

Kopia reversu, kterýž Václav z Roupova od sebe dal.

Já Václav Vilém z Roupova přiznávám se tímto reversem a rukou mou vlastní, jakož jsem se v tom v Čechách jminulém těžkém rebelském pozdvižení a nepokoji jakožto jeden hlavní a přední původ velice zabředl a v mnohých zlých věcech účastna se učinil, tak že skrze veliká přestoupení, mnohonásobná přečinění a excessy mé J. M. C. uherského a českého krále, jakožto mně od Boha předloženou pořádnou vrchnost a právě přirozeného krále a dědičného pána, těžce jsem urazil, k nemilosti popudil, tudy také náležité pokuty podle mého všemu světu známého přestoupení dobře zasloužil: tak že jsem na ty prostředky a cesty dávno myslil (poněvadž J. C. a Kr. Milost z chvalitebné dobroty a milosti své mnohým zase císařskou a královskou milost prokázati ráčil), kterak bych s pomocí boží a jeho svatého požehnání také od J. M. C. milosti dojíti a dosáhnouti mohl. Pročež také i manželka má osobně do Čech odjela, aby totéž skrze své pokorné žádosti a přímluvy vyhledávala a uprošovala, vedle mého v nejhlubší pokoře a poddané submissí odprošujícího a supplikujícího spisu, v němžto jsem se k mým těžkým velikým a mnohonásobným přestupkům přiznal, s náležitou žalostí a oplakáním J. C. a Kr. M. pro Pána Boha a milosrdenství boží za to ponížené žádal, aby z svého císař. a král. důstojenství milosti a štědroty taková má těžká přestoupení mně milostivě vážit, perdonirovati a proti mé osobě tu vyšlou kondemnací umenšiti ráčil, tak abych já na ostatek krátkosti života mého s zarmoucenou manželkou a dětmi mými nějakého lepšího a potěšitelnějšího způsobu užití a někde v Říši se osaditi anebo, jakžby možné bylo, živiti a zdržovati mohl.

Poněvadž tehdy J. M. C. přirozená štědrota a milost výš dotčená má těžká provinění prominouti a na mou poníženou a zkroušenou žádost i také za mně činěné znamenité přímluvy, co se trestání života a poctivosti mé dotýče, milostivě odpustiti ráčil, tak abych já se v sv. římské Říši a na nepodezřelém místě spolu s manželkou a dětmi mými zase bezpečně zdržovati mohl: protož připovídám a slibuji mocí tohoto, mou vlastní rukou psaného reversu a přitisknuté pečeti mé, že takovou od výš jmenované J. M. C. mně vysoce prokázanou milost po všecken čas života mého netoliko srdcem a ústy poznávati, ale i také ode všeho a všelijakého proti J. M. C. a jeho slavnému domu praktikování a úkladův, jak by pak koli ti jmenování býti mohli, dokonale se zdržovati a život můj napotom tak řídit a vésti chci, aby veškeren svět, kterýž vedle J. M. C. skrze škodlivé praktiky a přestou-

pení vysoce sem urazil, proti mně zasloužilé pokuty a pomsty žádati příčiny neměl. Tomu na svědomí vlastní rukou jsem tento revers psal a podepsal, i také obyčejným sekrytem mým jej ztvdil.

Actum v Berlíně 13. junii 1628.

Václav Vilém z Roupova r. vl.

Kopia perdonu J. M. C. Ferdinanda II., kterýž Václavovi Vilémovi z Roupova dáti jest ráčil.

My Ferdinand II. atd. vyznáváme tímto listem obecně přede všemi, že jest při Nás toho Václav Vilém z Roupova poníženě vyhledával, abychom jemu tu císařskou a královskou milost prokázati, a jeho při té minulé ohavné rebellii české mnohonásobná a jakožto předního vůdce velikého trestání hodná provinění (nad čímž on sice srdečnou lítost má) milostivě odpustiti, nadto také i perdon psaný jemu uděliti ráčili.

Jakož tehdy z přirozené štědroty a dobrotivosti Naší vždycky více k milosrdenství nežli k přísnosti nakloněni býti ráčíme, tak také ráčili jsme se jeho, z Roupova, manželky a přátel poníženými a snažnými žádostmi a za něho rozdílnými přimluvami milostivě pohnouti dáti — a Náš proti němu pro jeho zlá dočinění pojatý spravedlivý hněv v milost proměnití a jemu to vše, v čem tak proti Nám a Našemu slavnému domu Rakouskému provinil, milostivě odpustiti i odpouštěti ráčíme, i to také mocí listu tohoto vědomé a takovým způsobem činíme, aby jemu, z Roupova, ten při jminulé rebellii dopuštěný excess nikoli, co se jeho cti a života tkne, škodlivý nebyl, ani jemu anebo k němu přináležejícím lidem od někoho k jejich ztenčení a potupě vyčítán nebyl a býti nemohl. Naproti tomu pak té naděje k němu, z Roupova, býti ráčíme, že tomu všemu, čím se Nám tak a Našemu vzáctnému domu vedle od sebe daného reversu zavázal, poslušně a bez přetržení zadosti učiní. Na svědomí toho tento list Naší císařskou a královskou pečeti ztvditi jsme poručiti ráčili.

Actum v Vídni 7. julii 1628.

Ale on brzo na to zapomenouce, léta 1631 s armádou nepřátelskou spolu s Hendrichem Matesem z Turnu do měst pražských přijel a všelijakým sobě nejvýš možným způsobem předešlou rebellii svou proti J. M. C. králi a pánu svému dědičnému, a proti tomu v nově od sebe danému těžkému reversu předce kontinuiroval i častěji opakoval. Netoliko k tomu napomáhal, že ty některé hlavy Čechův, kteréž po stětí některých předních vůdcův a rebellův na jedné věži na mostě pražském na špicích vystavené byly, dolů sňali a s velikou pompou do kostela tejského v starém městě pražském nesli, kázání rozdílná nad nimi držány a v témž kostele pochovány byly; item byvše přes 40 predikantův českých emigrantův tehdaž do Prahy uvedeno, že administrator spolu s některými jinými za konsistoriány dosazeni byli, domnívajíce se, že již stále nepořádnou svou správu jak v městech pražských tak dále v království českém míti a držeti budou: ale také týž z Roupova, nalezše, an ty dvěře, kde kancelář česká a dsky zemské, oboje na hradě pražském, při odjezdu pánův místo-

držících v království českém nejvyšších a menších pánův úředníkův zemských z Prahy zavřeny a zapečetěny byly, chtěl ty pečeti odtrhnouti, oboje dvěře odevřít a spolu s jinými emigranty Čechy, kteříž tehdáž do Prahy se dostali, regimentu a správy v témž království se ujít, vedle vůle jich úřady zemské mezi sebe rozdělit. Však když to J. M. kurfirštu saskému v známost uvedeno bylo, neráčil chtít k tomu povolit, než ráčil to naříditi, tak že ty oboje dvěře zavřené a zapečetěné zůstaly, a on z Roupova spolu s hrabětem z Turnu a s jinými emigranty Čechy správy království českého ujímati se nemohli, nýbrž po některé neděli, vida, že tu neobstojí, s hanbou a posměchem z měst pražských a království českého ujeti a utéci musili. A když města pražská zase v moc J. M. C. vzata a uvedena byla, tehdy predikanti tolikéž zase odtud vypuzeni byli. A když se mu i tehdáž zlé mínění jeho nezdařilo a po druhé z téhož království, vlasti své, zase od lidu J. M. C. vypuzený mizerně odjeti aneb raději hanebně utéci musil: potom opět léta 1634 s generálem švédským Panýrem i jeho švédskou armádou do království českého vtrhl, ale málo také způsobice, nýbrž v městě Litoměřicích bídne, a docela rozumu svého byvše zbaven, furiose (neb žádný z čeládky jeho, s dobytým kordem po nich se shánějíc, při něm zůstatí nemohl) život svůj dokonal, vždy v tom bludném náboženství svém kalvinském předce až do smrti své zůstavše.

Já pak nyní se navracuji k napsání toho, což on tehdáž přednášel:

„Vaši Msti nejvyšší pane purgkrabě pražský a jiní páni katoličtí pod jednou! Páni direktorové, ode všech tří pánův stavův pod obojí přijímajících volení, poručili jsou V. Mstem toto oznámiti. Poněvadž jsou včerejšího dne v tom poděkování a omluvě své, kterouž J. M. C. proti přijetí toho majestátu podati chtějí, všecko to, což jim nejvíce možné bylo, doložili: tehdy že toho při té omluvě zůstavují a na ten čas bez přítomnosti obce nic jiného učiniti nemohou, a nad tím nemalou stížnost mají, že jste jim až posavad téhož majestátu odeslati neráčili, než že se nové a jiné nemožné věci vždyckny předkládají, ješto pan Ferdinand z Donína a pan podkomoří jsou to jménem J. M. C. pánům direktorům zjevně oznámili, aby z prostředku svého jisté osoby pro ten majestát poslali, že J. M. C. poručiti ráčil jej z milosti své královské a otcovské odevzdati. A když toliko to se namluvení a porovnání s stranou pod jednou od obou stran podepsáno bude, tehdy že se jedno proti druhému odvede. O omluvě pak aby opět nějaké jednání býti mělo, žádné zmínky učiněno nebylo.

Z čehož se dobře srozumívá, že Vaše Msti sami to zdržovati, a aby obec tím dříve svolána býti nemohla, hindrovati ráčíte. Protož páni direktorové, bezpečíce se na to milostivé od J. M. C. jim učiněné zakázání, Vašich Mstí za to žádají, abyste, přijmouce tu omluvu, takový majestát J. M. C. jim hned odeslati ráčili. Pokudž byste pak též majestát dále za sebou zdržovati ráčili a mustrunkové se držeti musejí, tehdy páni direktorové jistě se obávají, k jakým koliv škodám stavové proto přijdou, že jich na žádném jiném, než na těch, kteříž takového hindrunku příčinou jsou, na statcích jejich zase postihati chtějí budou, a J. M. C., jak s vlastní svou a s nimi zacházeti ráčíte, v známost uvéstí musejí.“

K tomu promlouvání nejvyšší pan purgkrabě vzdechl, řka: „Takového-liž poděkování jsme se za naše věrné a pilné práce dočekali!“ A přijavše k sobě tu jich omluvu, oznámil, že to J. M. C. přednésti chce a jich, aby zejtřejšího dne ráno k deváté hodině do soudné světnice se najíti dali, žádal, v té naději, že jim ten majestát odevzdán bude.

I stalo se, že druhého dne k určité hodině těch šest osob od pánův direktorův do soudné světnice vysláno bylo, do kteréžto soudné světnice kteříž koliv jiní z stavův jak pod jednou tak i pod obojí vjíti chtěli, tam puštění byli. Tu nejvyšší pan purgkrabě pražský, držíce ten majestát v rukách svých a poznamenavše sobě na papíře, co mluvíti chtěl, takové promluvení jest učinil:

„J. M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest nám některým z prostředku tohoto počtu milostivě poručiti, toto při odvedení tohoto majestátu V. Mstem a Vám oznámiti. Poněvadž V. Msti a Vy i na místě většího počtu pánův stavův pod obojí vedle předešlého nejednoho jak ústního tak i písebního ohlášení svého v tom se ještě ohlašovati ráčíte, že při tomto sněmovním jednání nic toho, coby proti mocnosti a důstojenství J. M. C. bylo, před sebe bráti chtějí neráčíte, protož že J. M. C. na to se spoléháti a docela ubezpečovati ráčí; neb sice kdyby se co koliv jiného proti tomu státi mělo, ač J. M. C. ke všem třem stavům pod obojí té naděje býti neráčí, tehdy aby tento majestát ihned žádné moci neměl.“

V tom pak majestátu J. M. C. sám toliko vlastní rukou podepsán býti ráčil, an sice starobylý spůsob a obyčej to s sebou přináší, že všelijaká privilegia i majestáty, kteří z kanceláře české vycházejí, vedle podpisu J. M. C. jakožto krále českého také nejvyšší kanclíř, místokanclíř a sekretář podpisují. Toho pak času pan Zdeněk Adalbert z Lobkovic, nejvyšší kanclíř království českého, v tom majestátu podepsati se ne-

chtěl a tu kategorickou J. M. C. omluvu svou učinil, že pán, uradivše se o to s učenými duchovními lidmi, v svědomí svém to nachází, že toho majestátu proti víře své bez ublížení svědomí svému nijakž podepsati nemůže.

Pročež tíž vyslaní na místě direktorův a všech tří stavův pod obojí naschválně se nejvyššího pana purgkrabího dožádali, aby se pán v témž majestátu podepsal. Kterýž měvše také od J. M. C. sobě poručino, pokudž by od stavův pod obojí v tom vyhledáván byl, aby se podepsal: což také učinil a v tom majestátu latině se podepsal. Ordinární sekretář český, kterýž se ve všech českých psaních podpisoval, byl pan Jan Mencelius. Ale ten pro horlivost u víře své svaté katolické, podobně jako jeho principál, nejvyšší pan kanclíř, scrupulum a na rozmýšlení měl do toho majestátu se podepsati. I byvše rovně tehdaž za jednoho sekretáře českého přijat, pan Pavel Michna (kterýž se byl tehdaž z cizích zemí a nejposléze z Frankrejchu do Čech navrátil), ten se v tom majestátu podepsal.

Pan Karel z Wartenbergka, týž majestát do rukou svých přijmouce, spolu s jinými vyslanými k odevzdání jeho direktorům nesl. Ale byvše již k druhé hodině s poledne, tíž direktori na rathouze staroměstském pospolu víceji nebyli. Však jakž jsou zvěděli, že již ten majestát přinešen jest, tehdy hned se zase na rathouz navrátili a s radostí jej přijavše také celý sobě přečtli.

Na druhý pak den nemalý počet ze všech tří stavův z obce pod obojí na rathouz přišli, kdež direktorové ten majestát zjevně čísti dadouce, vidimus z něho učiniti dali a natom se snesli, aby na rathouze novoměstském, dokavadžby páni stavové do měst pražských nepřijeli, schován byl. Pročež všickni direktorové s ním z rathouzu staroměstského na novoměstský jeli a jej pánům novoměstským v radní světnici do zelené truhly k schování odvedli.

Zatím J. M. C. hned patenty rozepsati a je do všech krajův království tohoto rozposílati dáti ráčil, oznamujíc, že již ten majestát na náboženství stavům pod obojí odevzdán jest; pročež aby se do měst pražských sjeli a jiné artikule v propositi J. M. C. obsažené uvažovati nápomocni byli. Direktori, vyrozuměvše tomu, obávali se, aby ten J. M. C. patent stavům nějakého rozmýšlení neučinil. Pročež hned také spěšně listy své do všech krajův poslali, kterýchž tento jest výpis:

Psaní, od direktorův do krajův království českého učiněné, v němž se oznamuje, že již majestát na náboženství dostali, a stavové aby v týmdni do měst pražských přijeli.

Urození páni páni, urození a stateční páni z rytířstva, slovatné a vzáctné poctivosti páni purgkmistrové a raddy i všecky obce měst v kraji

N. ležících, všickni tři stavové a obyvatelé téhož kraje, páni bratři, strýcové, ujcové, švagrové a přátelé naši zvláště milí a páni nám laskavě přizniví, též svobodníci, nápravníci, dědinníci, svobodní rychtářové a dvořáci, a sum-mou všickni obyvatelé již jmenovaného kraje N.! Vaším Mstem a Vám služby naše vzkazujeme a na Pánu Bohu zdraví prodlouženého, božského opatrování i jiného všeho dobrého žádajíce věrně rádi přejeme. A nečiníme Vašich Mstí a Vás tejná, že jest J. M. C., král a pán náš nejmilostivější, po mnohém snažném a pilném o to jednání se milostivě resolviovati a ten majestát, kterýmž všickni stavové království českého, tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímající a k té konfessi české, jako slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi, tak i J. M. C. králi a pánu našemu nejmilostivějšímu podané, se přiznávající, v tom, aby své náboženství křesťanské pod obojí bez všelijakých útiskův provozovati mohli, opatření býti ráčí, již zhotoviti, spečetiti poručiti, jej vlastní rukou svou podepsati a nám k rukám našim dnešního dne okolo poledne odvésti poručiti ráčí.

A poněvadž prvé, nežliby týž majestát na relaci sněmovní ve dsky zemské vložen a na hrad Karlštejn k jiným privilegiím a svobodám zemským dovezen a položen byl, Vaším Mstem a Vám, vedle Vašich Mstí spolu s námi snešení, jej přednésti a ukázati za slušné se vidí, a zatím také o obecní artikule a jiné pilné věci, nás všech se dotýkající, s Vašemi Mstmi a Vámi jest potřebí promlouvati: protož Vašich Mstí a Vás zato přátelsky žádáme, z povinností pak našich podle moci, od Vašich Mstí a Vás nám na sněmě plnomocenstvím dané, napomínáme, abyste se od datum tohoto patentu v týmdni pořád zběhlém, totiž v neděli pátou po sv. Trojici nejprvé příští, nedadouce sebě (leč boží mocí) překážeti, sem do měst pražských sjeti, k vyřízení výš dotčených věcí přítomni býti a potom dále to vše, což ke cti a chvále Pána Boha, J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, a této milé vlasti naší k dobrému a užitečnému by bylo, při sněmě řídití a konati, nicméně defensi, berně a kontribucí svolené časně odvozovati ráčili, jsouce k Vaším Mstem a Vám té jisté a nepochybné naděje, znajíce tuto pilnou a důležitou věc býti, že se podle zavázání svého tak povolně zachovati ráčíte a zachováte.

Datum na rathouze Starého města pražského.

V tom pak týhodnu, nežli stavové se sjeli, bylo jménem J. M. C. skrze J. M. pana landtgraběte z Leichtenburgku, J. M. C. direktora, tejnou raddu a dvoru J. M. nejvyššího hoffmistra, též nejvyššího purgkrabí pražského a některé jiné osoby katolické pod jednou s pány vyslanými z knížetství slezských v příčině dání jim od J. M. C. podobného majestátu na svobodné náboženství jednáno. A k uvažování toho z prostředku direktorův, kteří nejvyšší úředníci a soudcové zemští byli, do kanceláře české povolávání bývali. Tak že knížata a stavové knížetství slezských, kteří se evangelitští jmenovali, podobně jako stavové království českého pod obojí majestát na náboženství od J. M. C. ztvrzený dostali. V kterémžto majestátu když nejvyšší pan kanclír království českého tolikéž se podepsati zbraňoval, nejvyšší pan purgkrabě se podepsal.

Co se dotýče lidu vojenského, od stavův pod obojí k jich defensi najatého, poněvadž již sami to uznávali, že takového lidu déle zdržovati žádná potřeba nebyla, tehdy nedali jej zmu-

strovati, než nařídili jim liefergeldt a tomu regimentu knechtův s hejtmany k němu náležejícími quartýry v Starém a Novém městech pražských dáti a jemu každodenně po 1100 fr. liefergeldtu platiti. A poněvadž několik tisíc vojákův více do měst pražských se naběhlo, těm jiným, mimo ten regiment zbývajícím, po 1 fr. dali a je z Prahy zase vypravili.

Po vyjití týhodne stavové pod obojí vedle patentův od direktorův po krajích rozeslaných u velikém počtu do měst pražských se sjeli, a hned nejprvé v pondělí po neděli páté po svaté Trojici na rathouz novoměstský se sešli, kdežto se také direktorové s nimi vypravili, a odtud majestát na náboženství vyzdvihnouce, s ním na rathouz staroměstský přišli, a skrze pana Václava z Budova obci oznámiti dali, že pánům stavům poděkování činí, že jsou se na jejich otevřené listy po krajích rozeslané na rathouz najíti dáti ráčili; a že se jim vidí prvé, nežliby ten majestát, od J. M. C. jim odvedený, přečten byl, aby přede všemi věcmi Pána Boha s ponížením se před jeho tvář chválili, že jest jejich pokorné modlitby uslyšeti a tomu dílu od nich začatému žehnati ráčil. Protož aby živě a horlivě k prokázání vděčnosti Pánu Bohu ty tři veršičky zpívali: O chvaliž, duše, Pána z takové milosti atd. A po zpívání těch veršův všickni kleče se modlili.

Po modlení pan z Budova téměř celou hodinu vypravoval, jak pracně páni direktorové ten majestát dostali a s jakými výminkami, kterýchž jsou oni přijíti nechtěli, jim se odvozoval. A kdyby se byl lid neverboval, tehdy že jsou tejní a zjevní nepřátelé jich o to usilovali, aby J. M. C. takového majestátu straně pod obojí nepotvrzoval. A za tou příčinou že se od defensí upustiti nemohlo a nemůže, až nejprvé ten majestát do desk zemských vejde, též obecní artikulové na místě postaveni a ty dluhy, v něž jsou se defensorové vdlužili, zaplacený i také oni direktoři z těch povinností, od pánův stavův pod obojí na ně vzložených, propuštění budou. A aby takové propuštění tím dříve se stalo, že tíž páni direktoři snažně žádají.

Po té řeči byl čten ten majestát a to, co nejvyšší pan purgkrabě při dodávání jeho promluvil, jako i také to porovnání, mezi stranami pod jednou a pod obojí učiněné, čteno bylo.

Obec, vyslyšavše to všecko, žádali za dovolení, aby podstoupiti a mezi sebou o to promluviti mohli. Což když jsou učinili, skrze pana Pavla z Říčana promluviti dali, že jsou již páni z obce tomu všemu, jakou práci za tím páni direktorové jich vésti ráčili, porozuměli. A poznávajíce, že jsou ve všem věrně se zachovali, nic sebou sjíti nedali, až i ten majestát od J. M. C. dostali. Za to jim všickni přátelsky a

služebně děkují, žádajíce, aby se té direkcí, dokudž by i jiní artikulové obecní potřební na místě postaveni nebyli, zbavovati neráčili, nýbrž aby tu šťastně začatou práci (žádných v ní peněz a nákladův nelitující) konali. Oni zase že při nich (pamatující na své zápisy) státi a jim v tom statky i hrdly svými nápomocni býti chtějí.

S tím se toho dne rozešli a na tom se snesli, aby všickni společně na zejtrí na hrad pražský k sněmu najíti se dali. Což jsou učinili a na ráno u velikém počtu na hrad pražský přijeli, jichž z stavu panského a rytířského na koních přes 200 osob a vozův přes 30 bylo. A ssednouce s koní, čekali drobet v té síni, jak se do zeleného pokoje a komory české chodí, až nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští pod obojí z vozův svých sešli, kteréž napřed jíti nechali a až před kancelář českou provázeli, jiní pak z obce do soudné světnice šli.

Potom nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští jak pod jednou tak pod obojí do soudné světnice přišli. Nejvyšší pan kanclíř, pak hrabě Slavata a hrabě z Martinic v kanceláři zůstali, a jak předešle při tom jednání a porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí, ani při dodávání toho majestátu v soudné světnici přítomni býti, tak i za relatory toho majestátu potřebovati se dáti nechtěli, pokládajíce sobě to proti víře a svědomí svému býti, ješto sice všickni nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští a s nimi některé osoby jak z pánův radd soudův dvorského a komorního tak i z obce dvouch stavův vyšších za relatory jmenováni byli.

A posadivše se jeden každý stav na svá místa, nejvyšší pan purgkrabě ku pánům stavům řeč učinil: „Poněvadž jest z daru božího ten artikul o náboženství již na místě postaven, pročez že Jeho M. C. toho milostivě vyhledávati ráčí, aby již také páni stavové na uvažování jiných artikulův, v proposici J. M. C. obsažených, nastoupili a pro lepší sobě ku paměti přivedení a vyrozumění, zvláště pak těch, kteříž z pánův stavův předešle tu přítomní nebyli, že tůž proposicí znovu na kathedře přečísti dáti chtějí.“ Strana pod obojí, ssťoupivše se spolu, toto skrze pana z Budova od sebe promluvití dala: „Ačkoliv tomu tak jest, že J. M. C. jim na mnohé snažné a ponížené žádosti jich majestát na náboženství dáti ráčil: však že prvé, nežliby v jaké další jednání se dali, týž majestát na relací zemskou do desk zemských vložen býti má. Pročez žádají, aby relatorové ke deskám zemským o vklad téhož majestátu nařízení byli, tak aby potom pod pečeti zemskou výpis jeho pánům stavům vydán, originál pak na Karlštejn dán býti mohl.“

I šli na to přímluvy a zavříno jest, aby relatorové k žádosti jich nařízení byli. Pročež nejvyšší pan purgkrabě jisté osoby z stavu panského a nejvyšší pan písař z stavu rytířského za relatory k tomu jmenovali.

Páni Pražané pak na místě svém a jiných vyslaných z měst se ohlásili, žádajíce, aby Jich Msti také z třetího stavu jich některé osoby za relatory vzíti ráčili. Sstoupivše se vyšší dva páni stavové, po uvážení té věci skrze nejvyššího pana purgkrabě pražského jim za odpověď dali, že Jich Msti o žádném příkladu věděti neráčí, aby měšťané za relatory z sněmův ke deskám zemským bývati měli. Protož že Jich Msti toho při starobylém způsobu zanechávají. Nicméně však že to v též relaci doložiti chtějí ráčí, aby téhož majestátu výpis z desk zemských rovně také jim jako vyšším pánům stavům vydán byl. Naproti tomu oni skrze jednoho prokuratora, Václava Magrle, zase promluvití dali, že zřízení zemské A. 33. to vyměřuje, kterak na onen čas za krále Vladislava o náboženství relací učiněna a od pánův, rytířstva a měst společně do desk kladena byla. A poněvadž se tuto majestátu, všem třem pánům stavům daného, dotýče, pročby také z stavu jejich městského relatorové býti neměli, tak jakž J. M. C. všecky tři pány stavy k jednání toho artikule o náboženství připustiti a v tom majestátu to zřetelně doložiti ráčil, že relací sněmovní ode všech tří stavův království tohoto ke deskám zemským učiněna býti má. A takové doložení z uvážení a radou nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských a radd J. M. C. se stalo. K tomu přistupuje, že i v tom porovnání, v příčině náboženství mezi stranou pod jednou a pod obojí stalém, kteráž též do desk zemských vloženo býti má, vedle vyšších dvou pánův stavův tolikéž některé osoby z měst podepsány jsou. Jakžby tehdy nyní od té relací vymíšení býti měli?

I ačkoliv v tom artikuli páni stavové pod obojí všickni se snášeli, že žádost třetího stavu za slušnou v tom býti uznávají: však nejvyšší pan purgkrabě k tomu vedl, aby to nejprve J. M. C. v známost uvedeno bylo. Při čemž také toho dne bylo zůstaveno.

Na zejtrí příjdouce do sněmu, vyšší dva páni stavové nejprve se sstoupili a o to vznešení mezi sebou promlouvali, a po rozstoupení nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že jsou Jich Msti žádost stavu městského v svém uvážení míti ráčili. A ačkoliv za paměti lidské příkladu se nenachází, aby kdy toho užiti a za relatory ke deskám zemským vedle vyšších dvou stavův bývati měli: však na jejich snažnou žádost, a že se tuto nějaké zemské neb politické věci nedotýče, nežli

náboženství, ráčili přímluvu k J. M. C. učiniti, aby jim toho příti ráčil. Kdežto J. M. C., poněvadž stav panský i rytířský (však v té toliko samé příčině a ne aby sobě to za nějaké právo pokládati chtěli) je k tomu připouští a tolikéž povolovati ráčí, aby šest osob za relatory voliti mohli. Tu města od sebe J. M. C. z té milosti a Jich Mstem dvoum vyšším pá-nům stavům z přímluvy poděkovati dali, ohlásice se, že nyní na tom oznámení přestávají, však zato žádají, aby tou vý-minkou tak uvazováni nebyli, jakoby v žádných jiných po-třebách k relacím náležitosti neměli, dokládajice, že při nyněj-ším sněmu to, v čem a kdy k relacím zemským právo mají, nepominou Jich Mstem přednésti, s tou k Jich Mstem nadějí, že jim toho, coby tak ukázali, příti ráčí. Po takovém poděko-vání z prostředku svého šest osob jmenovali, s nimiž osoby z vyšších dvou stavův za relatory jminulého dne jmenované z sněmu vyvstali, kde dskám zemským šli a relací vykonali. Kdežto v přítomnosti pá-nův relatorův pan Bohuslav z Mi-chalovic, tehdáž místopisár království českého, týž majestát ve dsky zemské do jednoho quaternu vpisovati začal, kteréhož majestátu jest tento výpis:

Majestát císaře Rudolfa stavům pod obojí království českého na svobodné provozování náboženství daný.

My Rudolf Druhý, z Boží milosti volený Římský císař, po všecky časy rozmnožitel Říše, a Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský a Slovanský král, arcikníže Rakouské, margkrabě Moravské, Lucemburské a Slezské kníže a Lužické margkrabě. K věčné paměti. Známo činíme tímto listem všem:

Jakož jsou toho všickni tři stavové království Našeho českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, věrní Naši milí, na sněmě, kterýž léta Páně tisícího šestistého osmého, již pojminulého, v pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském držán a téhož léta v pátek po památce svatého Jana Křtitele zavřín byl, při Nás jakožto králi českém toho se vši ponížeností a poddaností snažně vyhledávali, aby při té obecní konfessí české, kterouž někteří augšpurskou jmenují, na sněmě obecném léta 1575 sepsané a J. M. C. císaři Maximiliánovi slavné a svaté paměti, pánu otci Našemu nejmilejšímu, podané (kteráž tak, jakž jsme toho jistou zprávu vzlíti i také z psaní, vlastní rukou J. C. M. pána otce našeho nejmilejšího psaných, vy-rozuměti ráčili, ano i některé hodné paměti při dskách zemských se vynašly, i hned tehdáž od J. M. povolena byla), i při tom mezi sebou v předmluvě též konfessí obsaženém porovnání, ano také i při jiných svých, v témž sněmě zejména doložených a náboženství jich se dotýkajících žádostech zůstaveni byli, a též náboženství své křesťanské pod obojí volně a svobodně, bez překážky každého člověka, provozovati mohli, to vše aby od Nás jim stavům dostatečně potvrzeno bylo, jakž týž artikul a žádostjich, do dotčeného sněmu a týž sněm ve dsky zemské do kvaternu sněmův obecních zeleného léta tisícího šestistého osmého v pondělí po neděli Exaudi pod lit. K. 8. slovo od slova vložený a vepsaný, to v sobě šíře obsahuje a zavírá: My pak, nemoha na onen čas pro jiné veliké potřeby, pro kteréž tehdáž ten sněm ro-zepsán byl, kteréžto žádného odkladu trpěti nemohly, toho potvrditi, odkladu do budoucího sněmu ke čtvrtku před svatým Martinem tehdáž nejprv při-

štím terminovaného, k dalšímu všech těch věcí zavírání jsme milostivě žádali a mezi tím, dokudžby koli se to tak na sněmu obecním nevykonalo, je stavy pod obojí, aby své náboženství volně provozovati mohli a do vyřízení a na místě postavení téhož artikule k žádným artikulům, což by tak v proposici od Nás stavům přednášeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati povinni nebyli, opatřiti ráčili. Podle kteréhožto předešlého zůstání sněmovního když sněm k témuž dni, totiž ke čtvrtku před svatým Martinem, položený z jistých příčin od nás odložen a potom jiný sněm ke dni úternímu po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení mandátem naším rozepsán a na hrad pražský položen byl, a dotčení stavové pod obojí, podávše Nám znovu dotčenou konfessí a snešení své společné, nepřestávali toho při Nás, jakožto králi a pánu svém, netoliko skrze své snažné poddané a ponížené prosby, ale i skrze znamenité a vzácné přímlyvy vyhledávati, abychom k žádosti týchž stavův pod obojí, věrných a milých poddaných Našich, milostivě povoliti ráčili. Majíce My to vše s nejvyššími úředníky a soudci zemskými a raddami Našimi kralovství českého v Našem císařském a kralovském bedlivém uvážení, nepominuli jsme na poníženou a poddanou prosbu týchž pánův, rytířův, Pražan a jiných vyslaných z měst ze všech tří stavův kralovství tohoto Našeho českého, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímajících a k též konfessí se přiznávajících, věrných poddaných Svých milých, všem třem stavům kralovství tohoto věrným poddaným Našim sněm obecní ke dni pondělnímu po neděli, jenž slove Rogationum, jinak křížová, léta tohoto tisícího šestistého devátého mandáty svými kralovskými rozepsati, na hrad pražský položiti a v týchž mandátech vůbec vyšlých mezi jinými to zjevně doložiti, že při tomto sněmu ten artikul o náboženství k zavření, na místě a konci postavení, do proposici sněmovní položiti, a kterakby všickni i jeden každý obzvláště, jak strana pod jednou tak i pod obojí, a kteříž se k též konfessí, nám předešle od nich podané, přiznávají, náboženství své beze všech překážek a útiskův ode všech lidí buď duchovních anebo světských vykonávati mohli, je v tom náležitě opatřiti chtíti ráčíme, jakž tíž mandátové Naši, jichž jest datum na hradě pražském v sobotu po neděli Jubilate léta tohoto tisícího šestistého devátého v tom artikuli to v sobě obsahují a zavírají. K kterémužto obecnému sněmu, tak od nás rozepsanému, když jsou se všickni tři stavové poslušné a poddaně najíti dali, a My podle Naší milostivé zámluvy, v témž mandátu našem doložené, jsme v proposici Naší sněmovní předně ten artikul o náboženství položiti ráčili, tu jsou všickni tři stavové sjednocení pod obojí žádost svou předešlou v spisu, Nám od nich podaném, obnovili a za dostatečné opatření i jim toho dskami zemskými potvrzení poddaně prosili.

I chtěje My tomu, aby v tomto kralovství mezi všemi třemi stavy, jak s stranou pod jednou tak i často dotčenou stranou pod obojí, všemi věrnými milými poddanými Našimi, nyní i na budoucí časy všelijaká láska, svornost, pokoj a dobré srozumění k vzdělání a zachování obecného dobrého pokoje zůstávati, každá strana náboženství své, v kterém se spasení svého důvěruje, volně a svobodně bez utiskování a všech překážek jedni druhých provozovati mohla, a aby se (jakož slušné jest) sněmovnímu snešení, léta tisícího šestistého osmého učiněnému, i také tomu mandátu Našemu vůbec vyšlému (v kterémž jsme dotčené sjednocené stavy pod obojí, k též konfessí se přiznávající, za ty, kterýmiž jsou vždycky byli, totiž za Své věrné poslušné poddané pod milostivou ochranu Naši ke všem řádům, právům a svobodám tohoto kralovství náležejícím, na kteréž se povinnost Naše kralovská, práva a zřízení zemská vztahují, vyhlásiti ráčili i nyní vyhlašujeme) zadosti stalo: prohlédajíce jakž k dotčeným znamenitým přímlyvám, tak i k mnohým a snažným prosbám týchž stavův pod obojí a k mnohým věrným a platným od nich Nám po všecken čas Našeho šťastného nad ním kralování v skutku prokázaným službám z těch ze všech i jiných mnohých příčin s dobrým

rozmyslem Naším, jistým vědomím, mocí královskou v Čechách, s raddou nejvyšších úředníkův, soudcův zemských a radd Našich takto jsme ten artikul o náboženství při tomto nyní se na hradě pražském držícím obecním sněmě se všemi třemi stavy tohoto království ustanoviti, zavřiti a je stavy pod obojí tímto majestátem Naším opatřiti ráčili a opatřujeme.

Předně jakož prvé to zřízením zemským A. 32. utvrzeno jest, co se víry dotýče, pod jednou způsobou a pod oběma aby se neutiskovali, než spolu byli za jednoho člověka jako dobří přátelé, též strana strany aby nehaněla, to se při témž zřízení zemském v témž artikuli zouplna zůstavuje, a tím sobě obojí strany na budoucí časy zavázány jsou a býti mají, pod pokutami, týmž zřízením zemským vyměřenými.

A poněvadž strana pod jednou v tomto království náboženství své volně a svobodně provozuje, a strana pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, jí v tom žádné překážky neb vyměření nečiní, aby tehdy v tom rovnost zachována býti mohla: protož jim k tomu povolovati moc a právo dávati ráčíme, aby i často dotčení i sjednocení stavové pod obojí jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města s lidmi poddanými jich, a summou všickni, kteří se koliv k dotčené konfessi české, někdy slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi, pánu otci našemu nejmilejšímu, při sněmu obecním léta tisícího pětistého sedmdesátého pátého a nyní znovu Nám podané, (při kteréž je milostivě zůstavovati ráčíme) přiznali a přiznávají, žádného nevymínějice, tolikéž náboženství své křesťanské pod obojí podle též konfessi a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení volně a svobodně všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati, při víře a náboženství svém, též při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest anebo od nich nařízen bude, pokojně zanechání býti mohli, a to až do křesťanského dokonalého obecného porovnání o náboženství v svaté Říši. A kompaktáty, již prvé na sněmu obecním léta tisícího pětistého šedesátého sedmého jminulými a z privilegium zemského i jinde vypuštěnými, se spravovati povinni býti nemají, nejsou a nebudou.

Dáleji také týmž stavům pod obojí tuto zvláštní milost činiti a jim všem třem stavům pod obojí, k též konfessi se přiznávajícím, konsistoř pražskou dolejší v moc a opatrování jejich zase dávati a k tomu milostivě povolovati ráčíme, aby tíž sjednocení stavové pod obojí touž konsistoř kněžstvem svým podle též konfessi a snešení svého obnoviti, a též kněžstvo, jak české tak německé, podle ní řídití dáti anebo řízené na své kollatury bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského aneb kohožkoliv jiného dosazovati, přijímati; nicméně i akademii, od starodávna straně pod obojí náležející, kterouž jim stavům se vším jejím příslušenstvím tolikéž v moc jejich dávati ráčíme, tak aby ji muži hodnými a učenými osazovali, dobré chvalitebné řády nařizovali a nad tím obojím z prostředku svého osoby za defensory naříditi mohli. Mezi tím pak, dokadž by se toho koliv od nich nevykonalo, mají nicméně tíž stavové pod obojí všickni při tom, což svrchu psáno jest, aby náboženství své volně a svobodně všudy provozovati mohli, zouplna zanechání býti.

A kolik koliv osob tíž sjednocení stavové pod obojí z prostředku svého za defensory nad touž svou konsistoř a akademií pražskou z společného svého snešení ze všech tří stavův v rovném počtu nařídí a je Nám, jakožto králi a pánu svému, zejména poznamenané podají, chceme a máme ty všechny osoby, kteréž Nám tak poznamenané podány budou, žádného z nich nevypouštějíc, a mimo tu povinnost, kteráž jim od stavův svěřena bude, jim žádných jiných povinností neb instrukcí nevydávajíc, ode dne podání Nám téhož poznamenaní ve dvou nedělích pořád zběhlých, k tomu potvrditi a je za takové defensory vyhlásiti. Pakli bychom pro jiná zaneprázdnění Naše neb jaké koliv jiné příčiny v tom času svrchu oznámeném jich potvrditi nemohli a nepotvrdili, tehdy mají předce nad tím obojím za defensory zůstati, to vše řídití a konati moc míti, jakoby od Nás k tomu potvrzení a vyhlášení

byli. A umřel-liby kdy který z nich, tehdy na místo toho z světa sešlého tíž stavové pod obojí při teháž nejprv příštím sněmě budou moci jiného k těm živým pozůstávajícím voliti a přidati, což se i na časy potomní vždycky způsobem svrchu psaným jakž od Nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, tak i od nich, stavův a defensorův, řídití a konati má.

Jestližeby kdo také z týchž sjednocených všech tří stavův tohoto království pod obojí mimo ty kostely a chrámy boží, jichž v držení jsou a kteříž jim prvé náležejí (při nichž pokojně zůstavení a zanechání býti mají) ještě buď v městech, v městečkách, vesnicích aneb kdekoliv jinde chtěl nebo chtěli víceji chrámův neb kostelův k službě boží aneb také školy pro vyučování mládeže vystavěti dáti: toho jakž stav panský, rytířský, tak Pražané, Horníci a jiná města všickni společně, i jeden každý obzvláště, volně a svobodně každého času učiniti moci bude a budou bez překážky každého člověka všelikteraké.

A jakož v nejedněch městech Našich královských i J. M. císařové, jakožto králové české, z obojího náboženství, totiž pod jednou a pod obojí pospolu bydlejí, protož tomu obzvláště chťiti a o tom poroučeti ráčíme, aby pro zachování lásky a svornosti každá strana náboženství své volně provozovala, kněžími svými se řídila a spravovala, a jedna strana druhé v jejím náboženství a řádích žádného vyměřování nečinila, provozování náboženství, mrtvých těl v kostelích a na křehových pochovávání a zvonění nebránila.

Také již po dnešní den žádný jak z vyšších svobodných stavův, tak ani města, městečka i také sedlský lid od vrchností svých, ani žádného jiného duchovního ani světského člověka nemají a nemá od svého náboženství odtiskován a k náboženství strany druhé moci ani nižádným vymyšleným způsobem přinucován býti.

A že to vše, což svrchu psáno, od Nás pro zachování lásky a svornosti věrně míněno a nařízeno jest: protož přiříkáme slovem Svým královským, že tíž všickni sjednocení tři stavové království Našeho českého pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, nynější i budoucí potomci jich při tom při všem, což se svrchu píše, od Nás, dědicův Našich i budoucích králův českých zouplna, v celosti, bez přerušení zůstavení a chránění býti mají; nebo je také v tom ve všem při tom pokoji v svaté Říši o náboženství, jenž religionsfried slove, učiněném, jakožto přední úd svaté Říše zůstavujeme a zanecháváme, v čem se jim nemá od nás, dědicův Našich a budoucích králův Českých, ani od žádného jiného duchovního ani světského člověka překážky žádné činiti na časy budoucí a věčné.

A proti tomuto výš dotčenému o náboženství učiněnému pokoji a jich stavův pod obojí od Nás stalému opatření žádná poručení a nic takového, cožby jim v čem nejmenším překážku aneb změnění toho učiniti mohlo, od Nás, dědicův Našich i budoucích králův českých, ani od žádného jiného vycházeti ani přijímáno býti nemá; a byť pak i vyšlo neb od koho koliv přijato bylo, tehdy nemá to moci žádné míti, ani v té věci co buď právně aneb bez práva více souzeno aneb vyřknuto býti.

Za kteroužto příčinou předešlá všelijaká proti dotčené straně pod obojí a kteříž se k též konfessi české přiznávají, odkudkoliv vyšlá poručení a mandáty vyzdvihovati, mořiti, kaziti a v nic obracovati ráčíme, tak že to vše i nynější a předešlé jich stavův při Nás potvrzení téhož artikule vyhledávání, a cožkoliv mezitím až posavad se zběhlo, není a býti nemá jim všem třem sjednoceným stavům tohoto království společně i obzvláště k nižádné úhoně a ujmě jich dobrých pověstí a jakékoliv obtížnosti. Což jim také od Nás i budoucích králův českých ničímž zlým spomínáno a zmařováno býti nemá, nyní i na časy budoucí a věčné.

Přikazujice všem nejvyšším úředníkům, soudcům zemským a raddám Svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, věrným milým ny-

nějším i budoucím, abyste je pány, rytířstvo, Pražany a Horníky i všechna města, všechny tři stavy tohoto království, se všemi lidmi poddanými jich, a summon všechnu stranu pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, při tomto Našem opatření a majestátu v všech jeho artikulích, zněních a sentenciích zůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečiníce, ani komu jinému činiti nedopouštějíce, pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší. A kdožby se čeho toho koliv buď z duchovních anebo světských lidí k přerušení tohoto majestátu dopustil, máme a povinni býti ráčíme s dědici a budoucími králi českými a s stavy tohoto království, k takovému každému jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje hleděti a stavy přitom chrániti a obhajovati, tak i tím vším způsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje.

Naposledy prikazovati ráčíme větším a menším úředníkům desk zemských království Našeho českého, aby pro budoucí pamět tento majestát Naš na relaci sněmovní, kteráž při tomto sněmě ode všech tří stavův tohoto království ke deskám zemským učiněna býti má, ve dsky zemské vložití a vepsati, a potom tento original k jiným svobodám neb privilegiím zemským na Karlštejn položiti dali. Tomu na svědomí pečet Naši císařskou k tomuto listu a majestátu Našemu přivěsiti jsme rozkázati ráčili.

Dán na hradě Našem pražském ve čtvrtek po svatém Prokopu léta Páně tisícího šestistého devátého a království Našich Římského třicátého, Uherského třicátého sedmého a Českého též třicátého čtvrtého.

Rudolf.

Adamus de Sternberg, supremus burggravius pragensis.
Ad mandatum Sacrae Caesareae Majestatis proprium
Paulus Michna.

Po vykonání relací všickni se zase do soudné světnice navrátili a na místa svá posadili. Však toho dne nic dále uvažováno nebylo; pročež sněm do druhého dne odložen byl.

Potom týž majestát in originali v škatuli stříbrné (kterouž direktorové z strany pod obojí s erby svými na ní vyrytými z peněz zemských udělali dali) třetího dne teprva po zavření a dokonání sněmu, totiž v první pátek v postě, to jest 26. dne měsíce února léta následujícího 1610 na hrad Karlštejn dovezen a tam k jiným privilegiím zemským položen a schován jest.

Z této pravdivé informací poznati se může, jakým způsobem od J. M. C. Rudolfa slavné paměti tehdejší Čechové pod obojí, řízením a příčinou těch z jednoty Bratrské duchem kalvinským nadchnutí, ten majestát na náboženství mocí válečnou vymohli a dostali. Tak jakž po dostání téhož majestátu, když strana pod obojí do měst pražských přijela, pan z Budova zjevně na rathouze staroměstském jim to přednášel: Kdyby (prej) lid válečný byli nenajali, tehdy žeby toho majestátu nikdá byli nedostali. Ten pak majestát jaké artikule víře svaté katolické odporné v sobě obsahuje, z přečtení jeho

každý horlivý katolický to poznati může. Pročež že jsou J. M. C. Rudolfovi často psaní dva hrabata, Slavata a z Martinic, spolu s knížetem z Lobkovic k vydání takového majestátu neradili, při dodávání jeho a kladení do desk přítomni býti nechtěli, mnohé slušné a veliké příčiny toho měli, zvláště mezi jinými tyto: Předně, že artikule, víry svaté se dotýkající, lidem světským jak žádného času tak obzvláště na sněmích politických uvažovati, nařizovati a spisovati nepřisluší a nenáleží.

Item: věděli o tom dobře, že přísaha J. M. císaře Rudolfa jakožto krále českého, Pánu Bohu a všem svatým i všem pánům stavům království českého učiněná, nevztahovala se na dovolení a provozování takového scestného náboženství, jakž jsou tehdejší Čechové pod obojí při J. M. císaři vyhledávali. Což J. M. C. v odpovědích svých (tak jakž se to výše v týchž odpovědích do této informací vepsaných obšírněji nachází) nejednou doložiti ráčil. Neb v království českém od Jich Mstí králův českých a pánův stavův téhož království to za právo ustanoveno bylo, aby v témž království jedna víra toliko s přijímáním velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí trpína byla; ti pak, kteří provozování náboženství vedle konfessí české (již augšpurskou jmenují) žádali, tudy nové, prvé nikdy v tom království nebývalé náboženství do země české uvésti chtěli. Pročež svrchu psaní páni hrabata nikda k tomu J. M. císaři Rudolfovi, aby něco takového v náboženství povolovati ráčil, jsou neradili a raditi nechtěli.

Item: poněvadž se v témž majestátu to dovolení dává, „aby strana pod obojí náboženství své podle též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení, volně a svobodně všudy a na všelijakém místě provozovati mohla,“ i znamenajíce oni, že to nové náboženství i o něm stálé porovnání a sjednocení pánův obyvatelův téhož království vlastně se vztahovalo a na velikou ujmu, anobrž na potlačení víry svaté katolické v témž království bylo, zvláště, že ti z jednoty Bratrské ducha kalvinského plní tolikéž do toho sjednocení pojati byli: tehdy slušně oni, jakožto horliví katoličtí k tomu raditi nechtěli a nemohli. Item: poněvadž v tom majestátu se dokládá, „aby ti z strany pod obojí při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest aneb od nich nařízen bude, pokojně zanechání byli,“ i kterak tehdy ti páni horliví katolíci proti víře své to schváliti mohli, aby od vrchnosti světské lidem světským a politickým ta moc dána býti mohla a byla, aby oni při kněžstvu řády církevní nařizovali, an to vlastně vrchnosti duchovní, s osobami duchovními kněžstvo řídit a řády církevní nařizovati, náleží?

Item: poněvadž týmž majestátem „straně pod obojí konsistoř pražská dolejší v moc a opatrování jejich se dává a k tomu se povoluje, aby oni tůž konsistoř kněžstvem (prej) svým podle též confessí a snešení svého obnoviti a též kněžstvo jak české tak německé podle ní říditi dáti, i tak zřízené na své kollatury bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského anebo ko ho koliv jiného dosazovati a přijímati mohli,“ vědouce svrchu psaní horliví katolíci, že takovou moc od vrchnosti světské osobám světským, nad to pak nekatolickým a odpůrcům víry svaté katolické, dávati a přijímati, ani provozovati nepřisluší a ne náleží, zvláště s takovým výmíšením jurisdikcí pana arcibiskupa pražského, — čímž se patrně dotvrzuje a dokazuje, že to na velikou ujmu a potlačení víry svaté katolické bylo — pročež proti též svaté víře a svědomí svému k tomu raditi nemohli a nechtěli. Ačkoliv strana pod obojí při jedné odpovědi své, kterouž J. M. císaři Rudolfovi při prvním sněmě léta 1609 podala, z některých pamětí, které při konsistoři dolejší dostala, to prokázati chtěla, že i prvé ta strana pod obojí konsistoř dolejší obnovovati a dosazovati moc měla, tak jakž to výše v tom jich allegato sub Litt. B. (str. 232—8) obšírněji napsáno stojí: však byl potomně J. M. císaři Rudolfovi na kancelář českou jiný extrakt a dokonalejší zpráva dána, která se při obnovování a dosazování administratora a konsistoře dolejší dalo. Z čehož jak z toho, tak z vlastního allegátu od strany pod obojí podaného se nachází, že to od stavův světských království českého, jako i někdy od samých Pražanův obnovování konsistoře a volení administratora i k tomu přidáných assessorův se dalo v čas válek a bouřek, buďto když interregnum bylo anebo když J. M. král český v zemi přítomen nebyl, i také někdy s vědomím a povolením J. M. králův českých, jako když jsou se pod kralováním císaře Václava, syna císaře Karla IV., za času M. Jana z Husince a za času hlavního rebella Žižky nekatoličtí Čechové zbouřili a jak proti králi a pánu svému, tak i proti vlastním krajanům a krevním příbuzným i přátelům svým katolickým pod jednou pozdvihli a z omysla válku začali, J. M. císaře Zigkmunda, pravého dědice království a pořádného krále českého, za krále a pána svého znáti a jej do království českého přijíti nechtěli, nýbrž když jest on s dosti velkou armádou do téhož království přitáhl, tehdy tu armádu jeho porazivše, jej jsou hned zase ven z téhož království českého vypudili. A toho času léta 1421 po též porážce s povolením Kunrada, arcibiskupa pražského, (kterýžto arcibiskup téhož léta sám od své pravé katolické

víry bezbožně odpadše k straně pod obojí jest připadl, a mezi týmiž stavy za jeden úd vyhlášen jsouce, tehdáž hejtmanem polním s jinými pány a rytíři vojska Pražan učiněn jest) na sněmu, kterýž z poručení týchž stavův království českého a margkrabství moravského pod obojí v Praze držán byl, od kněžstva volené čtyry osoby za administratory jsou byli, a to jest byl nejprvnější počátek takového volení. Potomně císař Zigkmund, chtějice k správě a kralování v témž království přijíti, mezi jinými artikuly týmž stavům tu moc dal, aby sami arcibiskupa pražského a dva biskupy, olomouckého a litomyšlského, voliti mohli, a když jsou volili skrze své k tomu jmenované osoby a volence ze všech tří stavův, i skrze některé kněze a faráře, od týchž stavův pod obojí nařízené, za arcibiskupa pražského M. Jana Rokycana a za dva biskupy a suffragány kn. Martina z Chrudimě a kn. Vaňka z Mýta, což také sobě J. M. císař Zigkmund jakožto král český oblíbiti a jim se zakázati ráčil, že se chce snažiti potvrzení toho vyhledávati i dostati. Po smrti císaře Zigkmunda v mladém věku krále Vladislava léta 1441 kněžstvo pod obojí volilo sobě za administratora M. Jana z Rokycan léta 1465.

Za krále Jiřího stavové na sněmě přidali M. Janovi Rokycanovi, arcibiskupu pražskému, některé konsistoriány.

Za krále Vladislava nachází se, že léta 1497 týž král J. M. dal kněžstvu pod obojí na žádost jich administratora M. Jakuba Stříbrského, příjmím Holuba, kterémuž Pražané staroměstští z mistrův a farářův konsistoriány přidali.

Za kralování krále Ludvíka žádná příčina k volení administratora se nedala.

Za kralování J. M. císaře Ferdinanda I. léta 1538 s povolením J. M. C. královským stavové M. Havla, aby v úřadu administratorském potrval, prosili a Pražanům konsistoř obnoviti poručili, a z počátku kralování J. M. královské častěji takové obnovení se dalo.

Potomně léta 1562, ačkoliv stavové pod obojí na J. M. císaře Ferdinanda jakožto krále českého poníženou prosbu vzložili, aby konsistoř dolejší obnoviti mohli, však J. M. císař sám jak dva administratory tak i konsistoriány a to na jistý způsob a vedle jisté instrukcí vyhlásiti a těm stavům pod obojí se zakázati ráčil, když to prokáží, že konsistoř jim stavům náleží, že je při tom zanechati chtěti ráčí.

Za kralování J. M. císaře Maximilána II. léta 1567 na sněmě obecném vznešeno bylo, aby při nejprvším příjezdu J. M. na hrad pražský ve čtyrech nedělích pořád zběhlých, stavové, jaké právo k konsistoři mají, ukázali. A poněvadž

nepochybně tíž stavové takové právo své prokázati nemohli, protož léta 1571 J. M. C. osobou svou vlastní konsistoř obnoviti jest ráčil. A když stavové na sněmu léta 1575 v příčině administratora a konsistoře J. M. přednášeli, tehdy J. M. C. ráčil jest konsistoř v moci své a v moci J. M. pána syna svého nejmilejšího J. M. císaře Rudolfa II., tehdáž již krále českého korunovaného, zanechat; pročež J. M. císař Rudolf za králování svého léta 1581 ráčil ponejprvé administratora naříditi a všecku konsistoř jemu přidati.

Potomně léta 1590, když opět času svého obyčejného administratora a konsistoř všecku obnoviti ráčil, tehdy při vyhlašování jich při dvoře svém v ritterstueben, povolavše k tomu stavy pod obojí, jim skrze pana Viléma z Rožumberka oznámiti poručiti ráčil, že J. M. C. stavům pod obojí administratora a konsistoř nařídíce poroučeti ráčí, aby na gruntu své kněží řádně od biskupův katolických římských svěcené, od něho přijímali a jiných na gruntech svých netrpěli. A oni všickni, poklonivše hlav i noh svých, žádný proti tomu nic nemluvil, nýbrž tak se chovati připověděli. Potom J. M. císař Rudolf třikráte, léta 1594, léta 1605 a téhož léta, když toto jednání bylo, léta 1609 administratora a konsistoř obnoviti ráčil.

Příčina pak toho, že jsou J. M. císařové římsští a králové čeští, císař Ferdinand, císař Maximilián a císař Rudolf neráčili chtíti víceji to trpěti, aby stavové království českého pod obojí administratora a konsistoř obnovovati měli, ta byla, že mnozí z týchž stavův pod obojí od pravého náboženství pod obojí odpadli, kompaktáty se spravovati nechtěli, nýbrž jiného scestného náboženství se chytli a přidrželi, tak že, kdyby byli déleji túž konsistoř obnovovati měli, tehdy nebyla pochybnost, že by byli za administratora a konsistoriány dosazovati chtěli ty a takové kněží a z akademie pražské mistry, kteří se též takového scestného náboženství přidrží, nebo k němu náchylni jsou. Sice od toho času, jak administratoři a konsistoř pražská dolejší počala se osazovati a obnovovati, totiž od léta 1431 až do tehdejšího léta 1609, vždycky administratorové a konsistoriáni kněží pořádní, od arcibiskupa neb biskupův katolických římských svěcení, bývali, kromě že někdy do konsistoře také lidé světští a professoři v kolleji pražské přidáváni a dosazováni bývali; však ti s konsistoři a kněžstvem v náboženství starobylém se srovnávali a pro věci soudné v též konsistoři sedali.

Pročež poněvadž stavové pod obojí nikdy toho neprokázali, aby k konsistoři pražské jaké pořádné právo míti měli, než toliko na větším díle o své ujmě a někdy z dovolení

J. M. králův českých administrátora a konsistoriány obnovovali, a k posledku pro jejich scestné zavedení v náboženství J. M. římsští císařové neráčili chtít více jim k tomu povolení dávat, aby tíž stavové pod obojí dále takové obnovování před sebe brát měli; nežli sami to činit ráčili, an taková moc od vrchnosti světské osobám světským nepřislušející dána býti neměla a nemohla.

Jakož pak čím více oni v tom pana arcibiskupa pražského vymisovali a proti němu excipirovali neb vymíňovali, tehdy tím patrněji z toho znáti, že to na velkou ujmu a škodu víry svaté katolické se vztahovalo. Pročež také nemohli horliví katoličtí k tomu proti víře a svědomí svému raditi.

Item svrchu psaným majestátem, na náboženství daným, akademie pražská stavům pod obojí v moc jich se dává, aby oni muži duchovními osazovali, a jak nad konsistoří tak nad akademií pražskou aby oni z prostředku svého jisté osoby za defensory naříditi mohli. V tomto z obzvláštní příčiny vidělo se tuto následující informací dáti, totiž: Že se nachází v historiích a pamětech království českého, kterak J. M. Karel toho jména Čtvrtý, římský císař a král český, po smrti J. M. krále Jana, pana otce svého, byvše za krále českého léta 1347 korunován a drževše radu s panem arcibiskupem pražským, jménem Arnoštem, jakýmby způsobem království české k vzáctnosti, vyvýšenosti a k slavnému jménu přivedeno býti mohlo, na tom se ustanovil, aby v Praze akademii vyzdvihl, a to na způsob akademie města Paříže v Frankrejchu, v kterémž J. M. Kr. v mladosti své študiovati ráčil.

I vyslal jest J. M. král k Jeho Svatosti Papežské do Říma pro konfirmaci takové své fundací a hned učinil túž fundací neboliž to nadání dostatečné pro náležité vychování profesorův též akademie, k čemuž stavové království téhož, duchovní i světští, rádi nápomocni byli.

Vyslal také J. M. Kr. do rozdílných království a zemí pro učené a vznešené muže, kteříž by za professory v též akademii býti mohli, a ihned toho roku druhého po korunování J. M. královské a vyzdvižení té akademie mnoho učených mužův a veliký počet ze všelijakých národův a rozdílných stavův studiosi do měst pražských najíti se dali, tak že pro lepší a pohodlnější jich byt J. M. Kr. naříditi ráčil, aby se židé z města a domův neb obydlí svých vystěhovali, a ty studenty do nich lozirovati a pro lepší jich pohodlí hned ze tří domův předních tři kolleje vystavěti dáti ráčil. Potom pak léta 1370 umřel na Vyšehradě děkan z rodu pánův Zajícův z Hazumburgů, kterýž, byvše s J. M. ve Vlaších (když J. M. v Mediolanu od arcibiskupa téhož města za římského císaře

korunován býti ráčil) v rozdílných městech mnoho pěkných a užitečných knih a traktátův nakoupil a po smrti své kapitole vyšehradské je odkázal a zanechal. Čemuž J. M. C. vyrozuměvše, ráčil tam na Vyšehrad sjetí, ty knihy přehlednouti, theologické při tom kostele zanechatí a knihy jiných fakultátův odtud vzíti, kostelu peníze za ně dáti a tyž knihy do rozdílných kollegií tu v Praze rozdati. Z čehož se jak professores tak studiosi velice potěšili, a jiným národům příčina dána byla, že jsou rádi k študiování vtěž akademii do měst pražských houfem přijížděli. A J. M. C. při měšťanech a obyvatelích měst pražských naříditi ráčil, aby domy své víceji rozšiřovali a stavěli, tak aby studenti tím pohodlněji bydleti mohli. J. M. C. na dokázání k lidem učeným obzvláštní náchylnosti své ráčil všecky praelatury a praebendy v Praze učenými muži, doktory a magistry v theologii dosaditi, a obzvláště fundirovati, aby v kostele všech svatých na hradě pražském žádný proboštem, děkanem neb kanovníkem býti nemohl, nežli toliko, kterýby gradum doctoratus, magisterii neb baccalaureatus in theologia měl, načež také obzvláštní privilegia dal a od Jeho Svatosti papežské konfirmací na to spůsobil. Po smrti pak J. M. císaře Karla IV., byvše za krále korunován nejstarší syn a dědic J. M. jménem Václav, který také římským císařem učiněn byl, a jsouce v své císařské a královské správě velmi nedbanlivý, dala se příčina, že studiosi v Praze, zvláště Němci a jiní cizozemci, počali pýchnouti, Čechův sobě málo vážiti, často různice a sváry s nimi začínati i někdy nočního času je mordovati. A ačkoliv Pražané od týchž studentův nemalý užitek měli, že jsou u nich své hotové peníze utráceli, však nicméně ty insolentiae Němcův přicházeli Čechům tak hrubě odporňy a nesnesitedlny, že počalo dokonalé nepřátelství mezi nimi růsti. A když J. M. C. králi Václavovi o takovém mezi studenty Čechy a cizozemci povstalém nedorozumění a nepřátelství oznámeno bylo, tehdy císař nic na to nedbal, pravíce, že se rád tomu podívati chce, když se Němci s Čechy rváti budou; neb tak velký počet studentův cizozemcův samých mimo Čechy v městech pražských se nacházel, že léta 1403 vedle register zejména poznamenaných osob jich 4400 a ještě některý více bylo. A vidouce Čechové, že cizozemci v tak velikém počtu silní jsou, nechtěli se v to dáti, aby jakou mocí s nimi válčiti měli; než snažili se na ty cesty mysliti, jakby je jiným pokojným způsobem pozbyti a z měst pražských vypraviti mohli. I vynašli se toho času dva čeští magistři stavu duchovního, kteříž v kostelích jich kázávali a skrze svou dobrou výmluvnosti, ostrý vtip, mnoho posluchačův od předních osob

na svých kázáních mívali. Jména jich byli M. Joannes Hus a M. Hieronymus, kteříž potomně oba dva pro své kacířství v Konstanci při konsilium generálním ohněm trestáni a spáleni byli. Čeští studenti k týmž dvou magistrům na radu přišli, stěžující sobě, jaké útisky od cizozemcův trpěti musejí, a na žaloby své od J. M. C. žádného remedium dovolati se nemohou; protož že jich snažně žádají, aby jim radili, coby v tom činiti měli. M. Joannes Hus dal jim za odpověď, že chce na to dále pomysleti a k tomu se přičiniti, aby tomu zlému spomoženo býti mohlo, a Němci aby sami dobrovolně z měst pražských vytáhli. Potom léta 1408 týž M. Joannes Hus, vezmouce s sebou přední české magistros, přišel s nimi do akademie císaře Karla IV. a u přítomnosti mnohých jiných magistrův, professorův německých na velikém paláci obšírné promluvení v jazyku latinském učinil na tento následující způsob: „Císař Karel J. M. dobré, chvalitebné i svaté paměti, když toto slavné pražské učení vysazoval a vyzdvihoval, spůsobil tak na ten čas a půjčil toho až do času, aby mistři němečtí, jenž jsou zde pohostinní, v učení pražském měli tři hlasy a Čechové jeden při volení děkanův (Rp. doktorův), též i při jejich jednáních, a to z té příčiny učinil, že českých mistrův málo bylo, leč se který jinde učil a tam mistrem byl; jinak mistrovství dojíti nemohl. Ale poněvadž již nás Čechův na ten čas dosti jest, za spravedlivé jest, abychom my Čechové tři hlasy a Němci jeden měli.“

Uslyšíce to mistři němečtí, velmi se rozhněvali a na mistra zubami skřípěli, pravíce, že se oni nikterakž z toho vyvésti nedají, aby Čechové tři hlasy a Němci jeden měli, a žeby raději smrt podstoupili, nežli od toho, čímž jsou od císaře obdařeni, ustoupiti chtěli. Čechové, slyšíce takovou jich neústupnost, na krále to vznesli. Němci bez meškání také na Točník k králi přijeli, a aby mezi nimi o to spravedlivý nález učinil, za to jeho žádali. A král Václav, přijavše tu práci k sobě, celý rok ji na sobě držel, a oni z obou stran se vespolek kyselili a jedni druhé hanili, a obávající se jedni druhých, obojí za králem velmi pilně jezdili, o to rozsudek míti bez odkladův žádajíce. V tom času pak přední mistři, bakaláři i studenti němečtí sešli se a tu všickni spolu se smluvili a přísahou pod utětím palce u pravé ruky se zavázali, jestliže jim to podle jejich vůle nepůjde a nález královský jim příjemný nebude, a na krátce budou-li těch tří hlasův odsouzeni, aby všickni z Prahy vyjeli a vyšli, ani žádný jeden po druhém nezůstával. A jeden z nich tato slova doložil: „Však víte, milí synové, že Praha bez nás Němcův býti nemůže, a odjedeme-li, budou za námi král, Pražané i ti mistři posílají, prosíce, aby-

chom se zase navrátili. Po dlouhých jich prosbách a častém za námi psaním budeme to moci učiniti, a navrátivše se zase, teprva je sobě ufasujeme, žeť po naší vůli býti musí.“ Když se to tak dlouho prodlívalo, v tom času M. Jan Hus dosáhl listu císařského s zlatou bullí, kterýmž císař učení pražské vysadil, v kterémžto nalezlo se, že to učení pražské na způsob pařížského učení vysazuje, a ten rychle králi Václavovi podal a při tom jemu psaní učinil, kterak se má tím listem spraviti. Z toho Čechové ke třem hlasům dobrou naději měli.

Léta 1409 král Václav, povolav do své rady lidí učených a v právích zběhlých, duchovních i světských, rozváživ spolu s nimi tu při dostatečně, také ohledavše bulli od někdy císaře Karla IV., pana otce svého, na tož učení vydanou, takto o tom výpověď učinil: „Poněvadž se to dostatečně vyhledalo a nalezlo z toho vysazení císařského, že on, císař, to učení pražské na způsob učení pařížského vyzdvihuje a vysazuje a v Paříži Francouzové a nejiní národové vládnou a tři hlasy, cizozemci pak jeden hlas mají, z té příčiny Čechové tři hlasy a Němci toliko jeden míti mají.“ Čechové, slyšíce takový rozsudek, poctivé králi a soudcům poděkování učinili. A němečtí mistři, doktorové, bakaláři, studenti a jiní kollegiatové, zdvihše se vedle spuntování a slibu svého, pryč se strojili. A někteří hned na zejtrí šli a jeli, tak že jich v osmi dnech více nežli 4000 z Prahy vyšlo. A mnozí Čechové s nimi šli, té naděje jsouce, že král za nimi, aby se navrátili, psáti bude. Někteří se na Rejn, jiní do Sasů, někteří do Bavor a tak do rozličných německých zemí obrátili, někteří mistři pak sejdouce se v Lipště, tam učení na potupu učení pražského, kteréž až do dnešního dne trvá, založili.

Po vyjití pak z Prahy týchž studentův města pražská jakoby ovdověla; nebo s nimi spolu všechny kratochvile i užitkové vyšli. Měšťané pražští toho, co se stalo, litovali, na M. Jana z Husince, že on toho první a největší původ byl, velmi se hněvali, mnozí jej rozličně hanili, a to proto, neb z týchž studentův znamenité užitky měli a byla nimi Praha velmi zvelebena a nad míru obohatala. Nebo synové velikých knížat a hrabat, znamenitých pánův, rytířův a kupcův tu v Praze se učili, otcové jim mnoho zlata a stříbra posílali a oni je tu vydali a utratili. Ale jak oni odešli, mnohému měšténínu pražskému důchody jeho se ztenčily a ušly; protož měšťané po nich (měvše od nich takové užitky) nedarmo toužili. Netoliko pak sama Praha, ale i všechna česká země jich užitek veliký měla. Ale že jsou se Němci velmi nad Čechy vypínali a jich sobě za nic nevážili, protož jim toho mistři čeští

(také spurností a pýchou k tomu vedeni jsouce) trpěti nechtěli.

Ti pak všickni, kteří z Prahy vyšli, jak Němci tak Čechové, toho účinku, že jsou se tak zavázali a spuntovali, velice litovali a za dlouhý čas po Praze toužíce, vždycky od krále neb Pražanův anebo od mistrův českých psaní k sobě očekávali.

Potom *successu temporis* ministři a professores, v též akademii pražské pod náboženstvím pod obojí se zdržující, čím dál tím více od církve svaté katolické odpadali a od poslušenství pana arcibiskupa pražského se odtrhli, z čehož následovalo, že žádný katolický student pod jednou jak z národu českého tak z jiných cizích národův do též akademie na učení se více nedávali a *lectiones* těch nepořádných profesorův nefrequentirovali.

Za kteroužto příčinou J. M. C. Ferdinand I., král český, ráčil *patres societatis Jesu* do království českého a měst pražských povolati, jim *collegium fundirovati* i také u nich obzvláštní universitatem sjistou konfirmací Jeho Svatosti Papežské vyzdvihnouti, jako i následující císařové římsí a králové čeští ráčili je dalšími nadáními a většími důchody hojně obdařiti a rozmnožiti, tak že jsou se v též kolleji a universitate *patrum societatis Jesu* mnoho množství let pořád vždycky zjevně *gradus tam majoris quam minoris in theologia conferirovali* a udělovali.

To pak ani v kroníkách, ani v sněmích českých, ani sice v žádných jiných pamětech téhož království se nenachází, aby stavové království českého, buď všickni pod jednou a pod obojí spolu, neb jedni z nich, správy též akademie pražské se ujímali aneb při kterém z J. M. králův českých toho, aby jim, stavům, táž *akademia pražská* v moc i k učení a spravování jich dána byla, vyhledávati měli, jako jsou ty z strany pod obojí léta 1609 o to se pokusili a na J. M. císaře Rudolfa krále českého tak nezbedně a urputně, s takovou válečnou mocí o dokonalé jim té akademie odevzdání postupovali, jakož pak jsou také i to sobě vymohli. Neb cožkoli v majestátu se dokládá, že J. M. císař Rudolf akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležející, dávati ráčí, však strana pod obojí omylně v tom konceptu téhož majestátu, J. M. císaři Rudolfovi k potvrzení podaném, to doložila, a někteří pod jednou J. M. císaři Rudolfovi k tomu radili, že (prý) lépe jest toho při tom zanechati, jakoby jim prvé byla náležela, nežli aby psáno býti mělo, že jim to J. M. císař v nově dávati ráčí, ješto jistá věc jest, že táž *akademia pražská* straně pod obojí nikdy nenáležela, aniž také strana se kdy o to předešle

pokusiti a za ni žádati směla. A tak že jsou někteří horliví katoličtí J. M. císaři k tomu raditi nechtěli a nemohli, slušně jim to schváleno býti má.

Po tom náboženství pod obojí aneb husitským, v městech pražských a království českém se rozmnoženém, jak magistři a professoři, tak studiosi v též akademii pražské k témuž náboženství přistoupili a J. M. císařové římské a králové čeští při tom toho zanechali. Když pak z obzvláštního řízení božího po slavném vítězství J. M. císaře před Prahou táž akademie pražská, od J. M. císaře Karla IV. fundirovaná, z moci rebellské a kacířské zase vyňata a zase v pořádnou moc J. M. císaře uvedena byla, tehdy hned od J. M. reformována, všeho sektářství a kacířstva zproštěna a pro lepší fedrunk a rozmnožení pravé víry svaté katolické v království českém s akademií neboližto universitate patrum societatis Jesu docela spolčena a jim k pobožné správě odevzdána a poručena, i také od nich jak učenými professory dobře opatřena, tak i dobrými a pobožnými studenty, vše katolickými, ozdobena byla.

Když se toto spisovalo, táž akademie Caroli Quarti v jiný způsob uvedena byla. Totiž pan arcibiskup pražský ujímal se úřadu kanclířského při též akademii, předkládajíc, že od císaře Karla IV. tak fundirována a od Jeho Svatosti Papežské na ten způsob konfirmována byla, aby v ní stále arcibiskupové pražští kancléři bývali. Patres societatis Jesu, majíce sobě od J. M. císaře Ferdinanda II. túž akademii zouplna postoupenou, nechtěli k tomu povolit, než aby jediné patres ex societate Jesu v též akademii bývali. A utekouce se pan kardinál z Harrachu k Jeho Svatosti Papežské do Říma, spůsobil to, že ab congregatione cardinalium de propaganda fide dekret vyšel, aby patrem societatis Jesu in academia Carolina žádných promocií nečinili až do další Jeho Svatosti Papežské v tom resolucí. A ačkoliv potom tíž patres panu kardinálovi ustoupili a to kanclířství rádi přáteli chtěli, nicméně pan kardinál s tím se uspokojiti nechtíc, ještě další skoro dokonalou nad celou akademií jurisdikcí míti chtěl, tak že všechny prostředky porovnání bez užitku zmizely. A to za některý rok trvalo, až J. M. císař ráčil v tom ten prostředek nalézti, že jest touž akademií Carolinu k svým vlastním rukám přijal se všemi důchody a se vším k tomu příslušenstvím, nařídívše jistého inspektora nad ní a aby facultates juridicae et medicae od J. M. C. k tomu nařízených profesorův byly exercirovány et gradus pro meritis in his duabus facultatibus aby udělovány byly. Vedle toho patres societatis Jesu aby předešlým způsobem v své universitate Clementina

řečená studia svá, rozdílné gradus in philo- et theologia pro meritis exercitirovali a continuirovali, a to vše aby trvalo až do další J. M. C. resolucí. V tom způsobu až posavad táž akademie zůstává.

A jakož se v tomto sepsání mém výše na jednom místě to dokázáno nachází, když J. M. kurfiršta saského pan posel stavům pod obojí některé artikule, náboženství se dotýkající, přednášel, a že se jemu na místě J. M. kurfiršta pána jeho vidí, že jsou na tom přestati mohli: tehdy obzvláště k tomu vedl, aby akademie pražská v moci J. M. císaře Rudolfa a J. M. králův českých zůstávala, věda o tom dobře, že taková regalia ne stavům a poddaným, nežli císařům, králům, knížatům a vrchním vrchnostem vlastně přináležejí. A poněvadž J. M. císař Rudolf, dáváje teháž stavům pod obojí na žádost jich v tom artikuli odpověď, tato slova doložiti ráčil: Co se akademie pražské dotýče, poněvadž J. M. císař jakožto král český k též akademii po J. M. páních předcích svých jakožto fundatoribust též akademie právo sobě pokládati ráčí; protož že k stavům, pod obojí přijímajícím, té milostivé naděje býti ráčí, že J. M. jakožto králi českému a pánu svému v právo, kteréž k též akademii míti ráčí, vkráčovati nebudou: tedy tím víceji z toho znáti jest, že jsou se o mnoho neslušného a netrefného dotčení stavové pod obojí proti upřímné a dobré radě i těch, kteří také náboženství jich pod obojí byli, předce urputně a hanebně pokusili a tak od J. M. C. tůž akademii na sněmě léta 1609 mocně sobě vynutili a podmanili, i potom dle vůle a libosti své do ní professores, nercili-li luteranské, ale i kalvinské, dosazovali.

Není tedy divu, že ti nadepsaní tři horliví katoličtí páni k takovým věcem proti Bohu a choti jeho, církvi svaté katolické, i proti vrchnosti své nejmilostivější k takovým škodlivým věcem raditi a tudy dobrá svědomí svá poskvřniti nechtěli a nijakž nemohli.

In summa tím majestátem jiné scestné náboženství mimo katolické se approbiruje, konfirmiruje a schvaluje, a mnohé věci se nařizují, na velikou ujmu důstojenství a mocnosti J. M. královské, a prikazuje se všem stavům království českého nynějším i budoucím, aby je, stavy pod obojí, při tom všem zouplna zůstavili a chránili atd. Jakým by způsobem který dobrý horlivý katolík k takovým věcem bez urážky svědomí svého raditi mohl, zanechává se to při uvažování věrného horlivého katolického čtenáře. A zdalibych kterýkoliv pod obojí, kdyby proti jeho náboženství čelilo, podobné věci raditi mohl, to se též k jeho svědomí připouští.

Díl šestý.*)

Při té zmínce o vydání majestátu na náboženství toho doloženo jest, že někteří katoličtí z strany pod jednou učinili jisté porovnání s stranou pod obojí v tom artikuli o náboženství. Kteréhožto porovnání spolu s podpisy obojí strany, tento jest výpis:

Porovnání mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí, učiněné bez ublížení majestátu a ve dsky zemské do kvaternu trhového stříbrného léta 1609, v sobotu po svatém Jiljí O. 9. vložené, i také do knih nových konsistořských na listu 31. vepsané.

Artikul o náboženství.

Co se toho artikule o náboženství, kterýž na milostivou žádost J. M. C. jakožto krále českého při sněmě, léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, až do druhého sněmu k dalšímu všech těch věcí zavírání odložen byl, dotýče, poněvadž jest J. M. C. týž artikul se všemi třemi stavy tohoto království na tomto sněmě zavřítí a straně, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, majestátem svým královským, aby své náboženství podle konfessí české J. M. C. podané a svého mezi sebou učiněného snešení a porovnání volně a svobodně beze vší překážky provozovati mohli, jisté opatření učiniti, též konsistoř dolejší a akademii pražskou s jejím příslušenstvím jim, stavům pod obojí, v moc a opatrování jich dáti ráčil, jakž týž majestát, na zvláštní relací sněmovní i ve dsky zemské vloženy, kteréhož jest datum ve čtvrtek po svatém Prokopu léta přítomného 1609, to v sobě šíře obsahuje a zavírá: toho se při témž majestátu a opatření zouplna zůstavuje.

A jakož jsou se strana pod jednou s osobami stavův pod obojí volenými o to namluvili a snesli, že stavové pod obojí ji, stranu pod jednou, při jejích kostelích, službách božích, ceremoniích, kollaturách, klášterích, kollejích, výsadách, nadáních, desátcích, platích, případnostech, důchodích a starobylých řádích bez proměny v náboženství jich zcela a zouplna (nečiníce jim v tom žádných příkoří a překážek), jakož i strana pod jednou je, stranu pod obojí, při kostelích jich, jakž která strana čeho až posavad v držení jest, zůstaviti chtějí a mají.

Též jestližby J. M. C. jakožto král český na panstvích svých anebo kdo z vyšších stavův buď pod jednou neb pod obojí ráčil chtíti nebo chtěli pro sebe neb lidi poddané své na faru a kollaturu svou kněze pod obojí takového, kterýžby od arcibiskupa pražského na kněžství svěcen byl, vzíti, aby to učiniti moci ráčil a mohl. Však co se měst pražských i jiných v tomto království dotýče, poněvadž jsou obce všech tří měst pražských i kněžstvo jich jako i jiná města u velikém počtu k týmž stavům pod obojí a k té konfessi přistoupili a se v tom ve všem s tím řádem, kterýž mezi

*) Na počátku šestého dílu položil Slavata supplikací, kteráž císaři Maximilianovi II. jménem všech tří stavův pod obojí l. 1575. podána byla, a svou k ní kritiku, pak konfessi českou od téhož roku. Obě na tomto místě souvislost vypravování zbytečně ruší, a i odjinud dosti známo jest. Proto jsme doklady tyto vytisknouti opominuli. Vyd.

nimi, stranou pod obojí, podle též konfessí jest a nebo ještě nařízen bude, řídití chtějí: z té příčiny aby potom v kterékoli obci nebo osadě žádných roztržek neb hádek nebylo, na tom jsou se mezi sebou namluvili: Jestližeby se v které obci neb osadě ještě kdo našel, žeby se chtěl spravovati knězem takovým pod obojí, kterýžby od arcibiskupa pražského a ne podle dotčené konfessí české svěcen byl, aby takový každý mohl (nečiníce však v té obci neb osadě ani v té konsistoři, od J. M. C. týmž stavům pod obojí v moc dané, žádné překážky neb roztržitosti) kdež se mu koli viděti bude, k takovému knězi, od arcibiskupa pražského svěcenému, obrátiti a služeb církevních od něho užívati.

Item co se pochovávání mrtvých těl a zvonění dotýče, že jinak se ti, kdož pod obojí jsou, při kostelích a farách pod jednou, jako i ti, kdož pod jednou jsou, při kostelích a farách pod obojí pochovávatí nemají, leč s volí a vědomím kollatora neb správců duchovních té fary. Než jestližeby k faře té, kteráž jest pod jednou, náleželi lidé, kteří jsou pod obojí, a k té faře by desátky neb jakékoliv platy dávali, tehdy mají se bez zvláštního povolení téhož kollatora tu pochovávatí. Jako i z druhé strany, jestliže by k faře té, kteráž jest pod obojí, náleželi lidé, kteří jsou pod jednou, a desátky neb jakékoliv platy by k ní dávali, mají se také bez zvláštního povolení téhož kollatora tu pochovávatí. Pakli by který kollator neb kdokoliv jiný pochovávání těl mrtvých bránil, tehdy nebudou povinni těch desátkův neb jakých koli jiných platův více dávati, nýbrž vrchnost jich může je k jiné faře, kde se jim líbiti bude, obrátiti i tu je pochovávatí dáti.

V kterých pak místech neb v městech buď královských, králové J. M. neb na panstvích J. M. C. ti, kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných s stranou pod jednou by neměli, ti vedle znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělati moci budou. A pokudž by již prvé před tímto snešením kdo s kým o jakou kollaturu před pořádným soudem tohoto království rozepři zašlou měl, kterážby na právním rozeznání zůstávala, v tom strany právního rozeznání očekávati mají. Však ti nebo ten, kdožby se na druhém jakých kollatur neb far dosouditi chtěli nebo chtěl, nemají a nemá se držitel v tu faru neb kollaturu vkládati, lečby mu prvé soudem přisouzena byla, jakž též snešení jich obou stran plněji svědčí.

I poněvadž výš dotčený majestát, od J. M. C. straně pod obojí daný, proti tomuto jich z obou stran společnému snešení a zase toto snešení proti témuž majestátu nečelí a takové opatření jedné kterékoli strany smyslu pravého opatření strany druhé neruší: protož J. M. C. je, stranu pod jednou, netoliko při tom opatření, kteréž jim také výš dotčeným majestátem učiněno jest, ale i při tomto výš dotčeném porovnání ve všem zouplna tak že, jakož týž majestát tomuto snešení, tak i toto snešení tomuto majestátu, v ničemž na škodu není a býti nemá, zůstavovati a k tomu milostivě povolovati ráčí, aby jakož dotčeného majestátu tak i tohoto artikule sněmovního výpis straně pod jednou i také často dotčené straně pod obojí pod pečeti zemskou tohoto království od desk zemských vydán byl.

Actum ve čtvrtek po svatém Prokopu léta 1609.

Kterážto porovnání podepsali jsou tyto osoby:

Adam z Šternbergka, Adam mladší z Waldštejna, Ferdinand purgkrabě z Donína, Jan Zbyněk Zajíc z Hazenburgku, Vilém z Landštejna z pánův;

Jan starší z Sklenového a z Janovic, Purkhart Točník z Křimic, Tiburcí ze Žďáru, Zachariáš Kába z Rybňan, Vilém Fridrich z Písnice z rytířstva;

Ondřej Blovský, Severín Rudrer z Rudenbergku, Jan Severín z Severínu, Tomáš Lang, Jiřík Lechner z Lebenštátu ? Bibrstejna), z Pražanův, vše katoličtí pod jednou;

Jan Jiří z Švambergka, Jan Sezima z Sezimova Ústí, Theobald Švihovský z Ryzmbergka a z Švihova, Karel z War-tmbergka, Radislav starší ze Vchynic a z Tetova, Henrich Mates hrabě z Turnu, Linhart Kolona z Felzu, Jan Litvín z Řičan, Vilím starší z Lobkovic, Joachim Ondřej Šlik z Holejče hrabě, Václav Vilím z Roupova, Václav Budovec z Budova z pánův;

Jiřík Gerštorf z Gerštorfu, Matiaš starší Štampach z Štampachu, Mikuláš Beřkovský z Šebířova, Krištof Fictumb z Fictum, Bernhart nejstarší z Hodějova, Jiřík Vančura z Řehnic, Jiřík Homut z Harasova, Bohuslav z Michalovic, Jindřich Otta z Losu, Jan mladší z Bubna, z rytířstva; — Adam Linhart z Neyenbergku, Václav Magrle z Šobíšku, Martin Fruwejn z Podolí, Simeon z Humburgku, Nataniel Vodňanský z Vračova, Jiljí Pergkar z Častolovic, Valentin Kochan z Prachové, Krištof Kober z Koberšpergku, Daniel Koralek z Těšina, Adam Voprcha z Vračova, z Pražanův; bylo jich osm; z jiných měst, totiž z Klatového jeden a z Domažlic též jeden. Všickni tito pod obojí, k konfessi české se přiznávající, byli od vší strany pod obojí za direktory, raddy a správce zemské nařízení jakž jména jich nahoře (str. 330) v tom allegátu a artikuli o defensi napsána se nacházejí.

Když jsem toto spisoval, ze všech těch podepsaných osob jen dvě toliko samé v živobyті se nacházejí: pan Adam z Waldštejna, nejvyšší purgkrabě pražský pod jednou, a Hendrich Mates hrabě z Turnu pod obojí, o kterém se zpráva dává, že by se nyní v království švédském vynacházel na jednom statku, který král švédský jeho synu, když při armádě za nejvyššího sloužil, daroval. *)

Že pak tak malý počet z strany pod jednou se podepsal, příčina jest tato, že páni obyvatelé téhož království pod jednou málokterí o takovém jednání a porovnání vědomost měli. Z prostředku nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských pod jednou větší díl tepidi neboližto vlašníci a k tomu bázlivi katolíci jsouce, a nic se ani s duchovními osobami a učenými theology o ty víry svaté se dotýkající věci neradíce, velmi slabě katolickou religii svou zastávali, jakož pak nikdá se více ku panu arcibiskupu, jakožto svému loci ordinario, nescházeli, jemu nic toho nekomunikovali a s ním se o to dle potřeby nena-

*) V prepisích pozdějších místo to změněno a jen na M. z Turnu vztaženo. Adam z Waldštejna umřel l. 1638.

mlouvali, ani také na kancelář do té rady své ani do soudné světnice k sněmu mimo samy nejvyšší pány úředníky zemské tu přítomné, k sobě žádných jiných pánův radd J. M. C., ani sice jiných pánův obyvatelův horlivějších katolických, jakž toho potřeba ukazovala (an se všech katolických a celé strany pod jednou vysoce dotýkalo) nikda nepovolávali, ale sami o svých hlavách zavírajíc strašlivou nedbalostí svou jiné všecky hrubě zavedli. Což jiní vidouce, sami od sebe tam choditi se ostýchali, anobrž mnozí z měst pražských domů se rozjeli a na svých statcích zůstávají, se těm rumoribus a zjitřeným rozbrojům všelijak vyhýbali.

Naproti tomu z strany pod obojí páni obyvatelé, vždycky svých věcí bedlivější, u velikém počtu, že málo jich doma zůstalo, do měst pražských se sjížděli, sami se příliš svobodně, způsobem nikda prvé nebývalým, do Prahy poněkoličrát ob-
sílali, a spolu se jednomyslně srovnávajíce, rádi na hrad pražský k sněmu scházeli, nejprvé do zeleného pokoje, potom do soudné světnice, netoliko mezi jiné pány obyvatele katolické pod jednou přicházeli, ale předkládajíce, že v zeleném pokoji nemají dosti prostranného místa, nejvyšší pány úředníky a soudce zemské i jiné pány obyvatele pod jednou z též soudné světnice vymísili a je tam do vůle své nepouštěli, tak že jsou se zatím v kanceláři české zdržovati musili; na rathouzy novoměstský a staroměstský i jinam po straně se sjížděli a scházeli, tu se o věci své spolu namlouvali a je spisovali, kdykoliv sami chtěli; bez nejmenšího napřed oznámení do kanceláře mezi nejvyšší pány úředníky a soudce zemské katolické pod jednou s hurtem přicházeli a na ně dotírajíc o lecos prudce se domlouvali, jak tu tak i v soudné světnici neobyčejné dotázky na ně činili a zjevným potupením je zahanbiti všelijak se snažili, jakž se tomu z výše psané pravdivé informací mé na rozdílných místech obšírněji vyrozumělo. A obzvláště, že ti z strany pod obojí pod praetextem a zámyslem defensí aneb obhajování vrchnosti (prej) své nejmilostivější lid válečný najali a zbraně jim odvedli, týmž lidem mnohým věrným katolickým pod jednou na jich statcích velmi hrubě škodili, i sice mnozí z nich prudší některým stále horlivějším katolíkům těžké pohrůžky, jednak vypověděním jich ven z země a jednak vyhozením z okna i jinak o hrdla jich připravením, hanebně činili, J. M. císaře Rudolfa, krále a pána svého, k dání jim toho nešťastného majestátu ku provozování svého bludného náboženství mocně přivedli, a tudy čím dále tím více svatou církev katolickou římskou s případnostmi jí náležejícími všelijak potlačovati a novotné

bludy a sekty vzdělávati a fedrovati, jak nejvíce uměli a mohli, se snažili.

Co se pak toho málo výš psaného porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí dotýče, často psaní dva hrabata spolu s knížetem z Lobkovic jak při jednání toho porovnání přítomni býti se vzdalovali, tak ani v něm se podepsati žádným způsobem nechtěli; a to proto, poněvadž, u víře své katolické tak vynaučení byvše, věřili, že se in articulis fidei, to jest v duchovních a víry se dotýkajících věcech, od lidí světských, jen toliko mdlejších oudů pravé křesťanské církve, s dobrým svědomím a bez urážky spasení duší jich žádné smlouvy státi, ani co nejmenšího rovnati a terminovati, nařizovati, vysvětlovati a zavíratí nemůže a nemá.

Toto pak jednání od strany pod obojí s katolickou stranou pod jednou předsevzato i to porovnání mezi oběma stranami učiněno bylo nejen od světských lidí katolických samých, ale i vedle nich také od jiných nekatolických, nébrž pravé svaté církvi katolické odporných sektářův s tím ještě škodlivě doloženým ohlášením: že má býti bez ublížení, nýbrž k lepšímu vysvětlení toho majestátu, jakž podobně i v tomto porovnání tato formalia verba patrně doložena jsou: „Že jakž týž majestát tomuto snešení, tak i toto snešení tomuto majestátu v ničemž na škodu není a býti nemá.“ Z čehož snadno souditi, když jedno druhému v ničemž na škodu nebylo a býti nemělo, nýbrž jak jedno tak i druhé, a tak obě spolu, jednomyslně pravé svaté víře a církvi katolické hrubě odporné a škodné bylo, zvláště že i ti jednatelé, kteří jsou to porovnání v hromadu splácali a sformovali, jak jedni z strany pod obojí ti nejhorší a nejjízlivější sektáři, a to z prostředku bouřlivých direktorův k tomu nařízení a zmocnění byli; z katolických pak pod jednou velmi málo tu přítomných bylo, a ti všickni jen idiotae, kteří jsou se nic aneb velmi na mále nějakému sotva počátku literního umění učili, málo co právům světským a dokonce nic duchovním, nad to pak theologii neboližto písmu svatému rozuměli, aniž k tomu jednání a rovnání od celé strany katolické pod jednou žádného zmocnění neměli.

Jak zle pak to jednání a porovnání religii svaté pravé katolické posloužilo a nic dobrého nespůsobilo, to potom brzy effectus a skutek sám dokázal. Neb jak v majestátu tato slova se nacházejí, že všickni sjednocení stavové pod obojí, jak stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města s lidmi poddanými svými, a summou všickni, kteří se koliv k konfessi české přiznávali a přiznávají (žádného nevymínujíc), tolikéž náboženství své křesťanské pod obojí podle též konfessi

a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení volně a svobodně všudy a na všelikých místech provozovati a vykonávati, při víře a náboženství svém pokojně zanechání býti mají: tak též v tom porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí učiněném tato následující slova obsažena jsou: „V kterých místech nebo městečkách buď královských, králové Její Milosti, neb na panstvích J. M. ti, kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných s stranou pod jednou by neměli: ti že vedle znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k sl užbě boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělati moci budou.“

Z kteréhožto tak učiněného porovnání a vysvětlení toho majestátu hned tím směleji vzali sobě nekatoličtí větší svobodu, ano i ti prostí lidé, pana opata broumovského dědiční poddaní sektářští, k té bludné konfessi české se přiznávající, v témž městě Broumově, na vlastním gruntu, vrchnosti jejich patřícím, že jsou hned sobě kostel nový k provozování bludného náboženství svého hlučně stavěti počali. A pan opat toho zbraňoval, předkládajíc, že v majestátu ani porovnání toho doloženo není, aby lidé poddaní na statcích vrchnosti své klášterních a duchovních kostely k provozování svého nového náboženství, na týchž gruntech prvé nikdy nebývalého, stavěti měli a mohli. A poněvadž dotčený pan opat sám svou mocí toho jim zabrániti a zastaviti nemohl, tehdy slušně utekl se skrze supplikaci svou o to k J. M. C., králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu, žádajíce, aby J. M. C. ráčil to při týchž Broumovských jeho poddaných milostivě naříditi a opatřiti, aby oni takového zbytečného stavění kostela zanechali. Poddaní pak jeho naproti tomu k defensorům se utekli a vyhledávali při nich v tom ochrany, tak aby kostel sobě předce dostaviti a v něm své náboženství dle té konfessi české svobodně provozovati mohli. Defensoři na takovou žádost týchž poddaných opravdově se toho ujali, předstírajíce, poněvadž v tom porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí stalém to doloženo jest, že na panstvích J. M. C. v království tomto lidé poddaní pod obojí vedlé znění majestátu kostely k provozování svého náboženství stavěti sobě mohou, a jsouce prý duchovenství vedle zřízení zemského komorou královskou, že pod titulem panství J. M. C. také všecky duchovní statky pojaty a obsaženy jsou; pročež že se oni nadějí, že J. M. C. tyž poddané duchovní při výš dotčeném majestátu a učiněném porovnání milostivě zůstaviti chrániti ráčí.

I ačkoliv J. M. C. od nejvyšších pánův úředníkův zemských království českého tehdáž tu přítomných o túž věc zprávu a dobré zdání vzíti a takové dostati ráčil, že ani z toho privilegio neboližto majestátu na náboženství daného, ani z stavův pod obojí učiněného srovnání se nenachází, ani se vymoci nemůže, aby Broumovští k takovému kostelnímu stavění jaké právo neb spravedlnost míti měli aneb míti mohli; -- nebo že, ačkoli skrze to privilegium třem stavům království tohoto pod obojí, kostely a školy stavěti i pochovávatí svých mrtvých, jest dovoleno: však že lidem poddaným, kteří žádným svobodným stavem nejsou, toho propůjčeno není, a dotčení Broumovští tak dobře jako i jiní toho užiti nemají; pročť jich zdání že jest, aby J. M. královská (neb tehdáž ještě císařem býti neráčil) jim, Broumovským, to v nově začaté stavění kostela, aby s ním dále kráčeno nebylo, zastaviti poručiti ráčil, —: však J. M. C. neráčil se se chtíti hned tehdáž v té věci resolvirovati a to proto, že se začátek toho sporu i hned brzy po J. M. C. na království české korunování byl stal. A maje J. M. C. z téhož království svého českého do Lužic a Slezska k přijímání tam holdu odjeti, tehdy toliko z komory své české psaní týmž Broumovským učiniti dáti ráčil, poroučejíc, aby takové stavění zastavili a toho do dalšího vyměření a J. M. Císařské milostivé resolucí dokonce zanechali.

Nicméně defensoři ujali se té věci (jakž výše dotčeno) opravdově a i hned po tom J. M. C. z království českého odjezdu, vedle moci sněmem léta 1609 sobě dané, nejvyšší pány úředníky a soudce zemské, též J. M. C. pány raddy soudův dvorského a komorního, i jiné J. Msti raddy a obyvately království českého vždy z každého kraje po šesti osobách z obce do měst pražských povolali, a společně to uváživše, na hrad pražský do kanceláře u velikém počtu přišli, stěžujíce sobě obzvláště do nejvyšších pánův úředníkův zemských katolických pod jednou, že jsou i J. M. C. takové zdání proti majestátu jich dali. A poněvadž prý oni týmž majestatem tak dostatečně opatření jsou, obzvláště v té klausuli, že žádná poručení a nic takového, co by v čem nejmenším překážku neb proměnu jim na škodu učiniti mohlo, od J. M. králův českých k nim vycházeti ani od nich přijímáno býti nemá; pročť, uznavše to oni společně mezi sebou, že to J. M. C. poručení o zastavení toho kostela nového v Broumově stavění proti jich majestátu čelí, a neuznávajíc se povinny býti v tom poslušenství zachovati, že jsou při Broumovských to nařídili, aby v stavení téhož kostela sobě překážeti nedali, nýbrž předce jej dostavěli a v něm nábožen-

ství své podle té konfessí české pod obojí svobodně provozovali. Což se i také od nich stalo a trvalo až ke konci léta 1616. Když pak J. M. C. z království českého jeti ráčil, vyšlo od J. M. C. k Broumovským poručení, aby týž kostel nový panu opatu broumovskému postoupili a klíče od něho dali. V čemž jsou oni J. M. C. neuposlechli, nýbrž na stížnost jich strana pod obojí dále se jich ujala.

Mezi jinými důvody svými, jak tehdáž tak i potom v apologiích svých tato slova dokládali: že lidé poddaní, k duchovenstvím neb klášterům v království českém náležející, jako i vlastní lidé poddaní na panstvích J. M. C. vedle majestátu J. M. C. a porovnání, mezi stranami pod jednou a pod obojí učiněného, k tomu právo mají, sobě kostely vystavěti a volně v nich náboženství své provozovati mohou.

A ta věc jest velikou příčinou těch tehdejších v království českém roztržitostí byla, z čehož patrně znáti se může, co jest dobrého a jakou platností to porovnání straně pod jednou přineslo a působilo.

Sice často psaní dva hrabata, když jsou koliv mohli v plném sněmu a kanceláři české i jinde jakžkolivěk i skrze jiné osoby ad partem co dobrého a prospěšného svaté katolické církvi získati a ji fedrovati aneb něco zlého neb horšího odvrátiti a jim z mysli vymluviti, to jsou každého času se vši pilností rádi učinili.

Po vložení toho majestátu od J. M. C. straně pod obojí na svobodné provozování jich domnělého náboženství nešťastně daného, do desk zemských (jakž málo výše o tom se vypisuje) když následujícího dne všichni páni stavové království českého pod jednou a pod obojí k sněmu do soudné světnice přišli, nejvyšší pan purgkrabě přednášel, poněvadž ten majestát již pánům stavům pod obojí dle jich žádosti odevzdán, i také do desk zemských vložen jest, tehdy že již také čas nastal, aby též na uvažování artikulův, v proposici J. M. C. obsažených, nastoupeno bylo. Tu i hned ti z strany pod obojí skrze pána z Budova přednésti dali, že prvé, nežli se proposicí uvažovati bude, musí některé jejich stížnosti slyšány a jim pomůženo býti. Jako i ti artikulové obecní, kteří předešlým sněmem do tohoto sněmu k vyřízení odloženi byli, zapotřebí jest, aby podlé předešlých sněmovních zůstání a J. M. C. mandátův také nyní vyřízení a přede všemi jinými věcmi na místě postaveni byli, zvláště, poněvadž v tom mandátu, kterým tento sněm od J. M. C. rozepsán byl, doloženo stojí, že ti artikulové, kteřížby pro lepší dobré přednášení byli, též na místě postaveni býti mají. A podle toho páni stavové pod obojí ty artikule v spis uvedli a opatření a vy-

řízení jich pro dobré J. M. C. a své milé vlasti i při J. M. C. ve vši poníženosti poddaně vyhledávati chtějí. Což když se stane a vyřídí, potom že také oni na proposití J. M. C. nastoupiti, ji uvažovati a podle nejvyšší možností své rádi se volny najíti dáti chtějí.

Na druhý den potom, přijdouce páni stavové do sněmu, tu strana pod obojí podala obšírný spis, v němž se ti předešle odložení i také v nově nyní sepsaní artikulové, jichžto přes šedesát bylo, obsahovali. Kterýžto spis na kathedře vůbec přečten byl, a po přečtení jeho nejvyšší pan purgkrabě že J. M. C. to vše v známost uvéstí chce, oznámil, tak že dříve, nežli takové artikulové k vyřízení svému přišli, mnohonácte nedělí prošlo a teprva po zavření a na místě postavení jich všech na uvažování J. M. C. proposití bylo nastoupeno. Nebo na den památky sv. panny Markety, to jest 13. dne julii od J. M. C. skrze nejvyššího pana purgkrabi pražského majestát na náboženství pánům stavům pod obojí odveden a v nejposlednější den, totiž v úterý masopustní in vigilia sv. Matěje apoštola božího léta výš psaného 1610 ten sněm dokonán byl.

A co se verbovaného lidu, od strany pod obojí najatého, dotýče, ten později o tři měsíce po dostání téhož majestátu, teprva, když jsou se také oni od J. M. C. amnistii dostali, opravdově rozpuštěn a obdaňkován byl; direkci pak svou sami direktoři, od strany pod obojí volení a nařízení, víceji nežli sedm měsícův po dosažení majestátu právě až do konce sněmu na sobě zdržovali, tak že posledního dne sněmu, teprva před samou poslední relací sněmovní tuž direkci z sebe při témž sněmě v soudné světnici složili. Kterýmžto direktorům páni stavové pod obojí z práce jich poděkování učinivše, také z těch závazkův sebe jedni druhé propustili.

Mezi těmi šedesáti artikuly, které strana pod obojí po dosažení majestátu na náboženství v sněmě přednášela, bylo jich několik na veliké ublížení víry svaté katolické, a obzvláště tito:

1. O dání moci defensorům nad dolejší konsistoři a akademií pražskou, kdež straně pod obojí tak veliká moc k zastávání a rozšiřování bludův jich dána, a k tomu neobyčejný a nebezpečný soud, též soudcové incompetentes v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech a nad osobami netoliko světskými ale i duchovními, vedle těch nových těžkých práv a dotčeného majestátu i porovnání nařízení a ustanovení byli.

2. O nedosazování cizozemcův na arcibiskupství pražské, opatství, proboštství a jiné úřady duchovní,

v Čechách, ješto všem dobře to vědomé bylo, že velmi málo z Čechův duchovních a zvláště řeholních lidí tehdáž se nacházelo, a že bez toho sice osoby z národu českého, dobrému bydlení od přirození náchylní a zvyklí i netrpělivi, zřídka a nehrubě rádi se do duchovního stavu, nadto pak do tuhých řeholních řádův a mnišských klášterův dávali, a tak že se těžce a nevždycky z samých Čechův hodné osoby k takovým úřadům najíti moci budou, což i na ujmu a překážku svobodným volením v klášterích opaty a probošty nemálo se vztahuje et immunitati ecclesiasticae praejudiciruje.

3. O dispensací též nezouplna. Poněvadž konsistoř konfessionistův pod obojí nikda té moci neměla a jmiti nemohla, aby jaké stupně krevnosti a příbuznosti k manželstvu, mimo již od církve svaté katolické římské ustanovené, sama vyměřovati, něco zapovídati nebo více dopouštěti a tudy mocnost jeho svatosti papežské in prohibitione ex dispensatione urážeti měla a mohla, tak že to jak proti konsistoři arcibiskupské, tak i na ublížení církve svaté katolické čelilo.

4. O přísahách. Některý, anobrž větší díl stavův pod obojí v tom již také rozmyšlení měli, blahoslavené Panně Matce boží a všem svatým přísahy konávati, ješto předešle v témž království od starodávna taková přísaha ke všem všudy povinností a při všech úřadích a expedicích se vykonávala. V tom pak sněmě snešeno bylo, že každý ze všech tří stavův i také lidé poddaní téhož království českého při všech a všelijakých přísahách měli to na dobré a svobodné vůli míti přísahy tak činiti. Však jestliby komu to k obtížnosti svědomí jeho býti se zdálo, neměl žádný k též přísaze nucen býti, než místo těch slov: „blahoslavené Panně Marii Matce boží a všem svatým“ doložiti: „vší svaté blahoslavené Trojici.“ Ale potom ti z strany pod obojí, k konfessi české se přiznávající, kdyžkoliv přísahy jim vydávány bývaly, tehdy k těm slovům: „blahoslavené Matce boží a všem svatým“ mlčeli a ty vyzdvižené dva prsty pravé ruky dolů spustili, což patrně na nemalé zlehčení víry sv. katolické a velikou neuctivost blahoslavené Panny Marie rodičky boží a všech svatých vyvolených božích zle a nepřikladně se činilo.

5. O impressí, kteráž straně pod obojí konfessionistům také dopuštěna byla, aby knihy všelijaké svobodně tisknouti dáti mohla a své knihy náboženství se dotýkající žádnému jinému než toliko defensorům svým ku přehlídnutí podávati povinni byli; katoličtí pak duchovní i světští, aby proti tomu majestátu a porovnání nikda nic tisknouti dáti nemohli a nesměli, pod trestáním zavázání, a k tomu novotnému a nebezpečnému soudu k rozeznání v tom jsou podrobeni byli.

6. O jízdě na Karlštejn. V tom sněmě snešení se stalo, i také relací zemská o to ke dskám učiněna byla, aby ten katolické víře hrubě škodlivý majestát na náboženství in originali i také výpis z desk zemských pod pečeti zemskou, jako i též porovnání mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí, tolikéž to opatření neboliž to amnistia na hrad Karlštejn od jistých komisařův ihned po vyjití téhož sněmu vezeny i k jiným privilegiím a obdarováním svobod zemských přiloženy byly. Poněvadž se na tom hradě v kaple posvěcené netoliko starodávni, dobře zasloužilé, od J. M. C. římských císařův a králův českých všem třem pánům stavům království českého, tehdaž víry svaté katolické pod jednou se přidržejících, slavná nadání a privilegia zemská, ale také vzáctné a počestné reliquie, neboližto přední svátosti chovaly: protož všem horlivým katolíkům slušně to velmi odporné a žalostivé bylo, že takový svaté víře katolické protivný a škodlivý majestát i porovnání s takovou slavností vezeny a tam dodány a schovány býti měly a potom byly.

7. O zapisování kollatur konsistoři hořejší neb dolejší, i také odkazův k záduším činění a ve dsky zemské jich kladení, nezouplna, poněvadž z propůjčení toho odporné straně nekatolické rozmnožení bludův jich a zavedení duší lidských pocházelo a následovalo.

8. O přijímání cizozemcův do země. V tom artikuli v témž nepořádném sněmě nařízeno bylo, aby každý cizozemec, majíce do království českého za obyvatele přijat býti, povinen byl v zapsání svém dskami zemskými a listu pod pečeti mimo předešlý způsob ještě tato slova doložiti: „že tomu majestátu, stavům pod obojí na náboženství danému, a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí, při témž sněmě a ve dsky zemské vloženému, dosti činiti a v tom státi chce.“ Kdež se patrně cesta zavírala všem horlivým katolickým cizozemcům. Aby pro tu klausuli (kteroužby na urážku svědomí svých nechtěli a dobře nemohli podstoupiti, reversy svými tak se zavazovati), raději o to nestáli a zanedbali do téhož království za obyvatele přijíti se dáti: a proti tomu všem nekatolickým tou nadějí, v Čechách se osazovati a tím svobodněji bludné své náboženství tu provozovati, cesta se otvírala a veliká příčina dávala, a tak tudy ujma katolických a rozmnožení nekatolických obyvatelův následovalo.

9. V témž tak bouřlivém a nepořádném sněmě také i to zavříno bylo, aby z těch berní a sbírek, J. M. C. ode všech tří stavův na doplacení dluhů J. M. C., na komoře českým pánům obyvatelům téhož království ujištěných a povinných, na témž sněmě svolených, předně ta summa přes půl druhého

kráte sto tisíc kop míšenských, kterou sama strana pod obojí na tu bezpotřební a celému království škodlivou defensí a direkci svou skrze ty direktory své marně vynaložila, na dva určité termíny při každém polovíce vzata a tak jim zase nahrazena a zaplacená byla; ješto se nikoliv to netrefovalo a pravým horlivým katolíkům neslušelo, nýbrž proti všemu rozumu, svornosti, právu a spravedlnosti vztahovalo, aby ten zbytečný náklad a tak veliká utrata od samy toliko strany pod obojí, beze všeho k tomu povolení J. M. C. jakožto krále českého a strany katolické pod jednou, najímáním válečného lidu i jinak bezpotřebně vedená z kontribucí, J. M. C. ode všech stavův království českého, to jest tak dobře od katolických, anobrž z panství J. M. C. vlastních, na jiný lepší konec, totiž zaplacení dluhův od J. M. C. pánům obyvatelům království českého spravedlivě povinných, svolená, spátkem zase J. M. C. vzata, odňata a jinam tak zle obrácena byla. Skrze kteroužto jak jsou oni konfessionisté sobě vzhůru pomohli, do téhož království novotné a bludné náboženství své uvedli a k té spletené konfessi své, vždy všelijak divným usilováním svým vy-
možené, od J. M. C. povolení dosáhli, již to vše, co sami chtěli, způsobili a dovedli, ano i z toho direktorové od nich jmenovaní a váleční jich officírové a jiní mnozí svůj dobrý zisk měli: naproti pak tomu všem katolíkům, kteří jsou od J. M. C. nikda nic toho sobě zlého nevyhledávali, nébrž přetěžká ublížení svaté pravé katolické víře a církvi tudy se stalo, a mnohým pánům obyvatelům katolickým pod jednou na statcích i lidem poddaným jich od lidu válečného, z strany pod obojí verbovaného, veliké škody učiněny byly, tak že slušně také strana pod obojí měla ten všecken náklad sama od sebe z měščův svých vlastních zaplatiti, a katolíky, aby sami proti sobě vlastní škodu svou a druhé strany zisk zároveň s ní beze vší své viny, s nemalým posměchem žalostivě platili, nepotahovati. Pročež často psaní dva hrabata spolu s knížetem z Lobkovic, jak jsou k svrchu psaným artikulům, víře a církvi svaté katolické odporným a škodlivým, nikda raditi a s jinými v nich se srovnati nechtěli, tak obzvláště v tomto artikuli zjevně se ohlásiti neostýchali, že oni ty a takové všecky kontribucí z měščův svých vlastních i od lidí poddaných svých žádnému jinému než vlastně J. Msti císařské, jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu, k rukám J. M. C. na dokázání upřímné poddané lásky a z pravé věrné poslušnosti své, jakžkoliv s velikou obtížností předce ochotně svolují a odvésti chtějí; však nikoliv tím oumyslem, ani na ten způsob a konec, jakoby oni sami penězy svými a poddaných svých odporníkům svým a celé svaté katolické církvi ještě

za to, že jsou lidem svým vojenským jim a chudým lidem jich poddaným tak hrozně uškodili i víře svaté katolické hrubě ublížili a proti tomu bludné sekty své příliš svobodně rozmnožili a zvelebili, tak necitelně a bezdečně proti dobrým svědomím i s hříchem svým i k velikému posměchu a zahanbení svému platiti chtěli a měli: ale aby J. M. C., dostanouce od nich takové svolené sbírky, ráčil s nimi cokoliv se J. M. C. líbí, činiti a kdekoliv obrátiti, v tom že oni žádné vyměření J. M. C. nečiní, nébrž toho všeho při milostivé J. M. C. vůli pokorně zůstávají. A naposledy byť J. M. C. třebas i tam je obrátiti ráčil, tehdy že již oni tím vinni nebudou. Jakož pak svrchu psaní dva hrabata ani při skončení toho sněmu k hlavní relací sněmovní najíti se dají a k ní se pro ty a takové mnohé škodlivé, v tom sněmě obsažené artikule nikoliv přiznati nechtěli, nejvyšší pan kancléř pak, ačkoliv jsouce tehdež J. Msti císařské předním komisařem v sněmě na kathedře tu přítomen býti musel, však od sebe sám jménem svým vlastním k té sněmovní relací se nepřiznal, než jménem, na místě a k ruce J. M. C. tolikéž z samých kontribucí, J. M. C. na tom sněmě svolených, všem třem pánům stavům království českého milostivé poděkování učinil: vždy všickni tři nad tím, co jest tu tak v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech na tom sněmě snešeno a zavříno bylo, velikou žalost a lítost majíce.

Podobně když jest předdotčený majestát od J. M. C. na svobodné provozování náboženství pod obojí vedle té konfessí jich české třetího dne po zavření takového sněmu, totiž v pátek první v postě, jinak po památce sv. Matěje apoštola Páně, 26. dne měsíce února, léta 1610 na hrad Karlštejn vezen byl, tu jest hrabě Slavata, jakožto přední purkrabě karlštejnský a držitel téhož hradu Karlštejna, musejice sám z povinnosti své jako hospodář tam na zámku přítomný býti, však na ten majestát čekati a jej provázeti nechtějice, den před tím napřed tam jel, kdežto potom, přivítavše pány hosti své u velikém počtu, ačkoliv z nich mnozí nekatoličtí byliby rádi toho dne masité pokrmy jedli, však dotčený pan hospodář, jako věrný a církve svaté poslušný katolik, předce všecky ty pány hosti své žádnými masitými, ale vše toliko dobrými rybami a jinými postními krměmi, v týž den pátečný a postný výborně dobře ctil.

A nejvyšší pan kancléř kníže z Lobkovic, byvše od J. Msti císařské za komissaře obzvláště ku přehlídání tam jiných některých privilegií zemských nařízený, také jest na Karlštejn s tím majestátem na svobodné náboženství v týž den jeti nechtěl, ale teprva na druhý den potom sám na týž hrad

Karlštejn za jinými jel, a svou komisi tam vyříditi nepominul.

Hrabě pak z Martinic, ačkoliv jest na témž plném sněmě ode všech tří pánův stavův také vedle jiných a spolu s jinými všemi nejvyššími pány ouředníky a soudci zemskými za jednoho kommissaře volený a nařízený byl, však též, nechtějice ten majestát provázeti a ničehož toho přítomen býti, naschválně tehdaž tam na Karlštejn jeti nechtěl a nejel. A tak nešťastně ten majestát v škatuli stříbrné, kterou jsou ti řečení direktorové z strany pod obojí s erby svými vlastními na ní vyrytými z peněz všech společných zemských udělali dali, na hrad Karlštejn dovezen a tam k jiným privilegiím zemským přiložen a schován byl.

Dále pak od J. M. císařské strana pod obojí, k té výše dotčené konfessi české se přiznávající, jisté opatření proti té daremné od sebe nařízené vojenské defensi (kteroužto oni amnistiam jmenovali) sobě vyžádali, jež slovo od slova takto zní:

Jakož jsou všickni tři stavové tohoto království českého, pod obojí přijímající, při sněmu tomto jistou defensi svolili a nařídili, a nad touž defensi osoby ze všech tří stavův za správce ustanovili a jim k tomu plnomocenství proti zapsání jich dali, jakž artikul, o též defensi vůbec vytištěný, a plnomocenství od stavův dané to v sobě šíře obsahuje a zavírá, podle čehož jsou výš psané zmocněné osoby jistý počet knechtů i také jízdných verbovati dali, na to se k ruce týmž stavům v nemalou summu peněz vdluželi a po krajích listy otevřenými hotovost, touž defensi svolenou, též kontribuci a sbírky zemské, kteréž léta 1596 svolené byly, na něž táž defensi vztažena jest, nařídili: i poněvadž jest J. M. C. jakožto král český majestátem svým císařským a královským, a již do desk zemských vloženým, volné, svobodné a bezpečné provozování náboženství jim, všem třem stavům tohoto království pod obojí přijímajícím a k konfessi české (při kteréž zůstavení a zanechání jsou) se přiznávajícím, v rovnosti s stranou pod jednou dovoliti, pustiti, konsistoř i akademii pražskou v moc jich uvést, i další jisté dostatečné jich ve všech potřebných artikulech, náboženství se dotýkajících, opatření učiniti ráci; proti čemuž jest J. M. C. týmž stavům, aby od té defensi, verbování lidu jízdného i pěšího, direkci osob k ní volených a dalšího všeho procesu upustili, milostivě vyhledávati poručiti, a že stavy při náboženství jich, též při tom majestátu jim daném a všech privilegiích, svobodách, právech a zřízení zemském proti všelijakým nebezpečnostem a proti tomu každému, duchovnímu neb světskému člověku, kdož by jim buď sám od osoby své neb skrze jiné lidi jakýmžkoli vymyšleným způsobem v čímkoli škoditi, ubližovati neb se nad nimi vymatovati chtěl, sám zastávati, chrániti a vedle zřízení zemského obhajovati chtíti ráci, milostivě se zakázati ráci: na kteréžto J. M. C. vyhledávání a poručení dotčení všickni tři stavové, pod obojí přijímající, jsou od též defensi, direkci, verbování a chování téhož lidu vojenského upustili a ven ze země vypravili, a J. M. C. naproti tomu je všechny tři stavy pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, kteříž jsou touž defensi svolili a nařídili, takto s jistým uvážením nejvyšších pánův úředníkův, soudců zemských a radd J. M. C., též všech tří stavův, pod jednou přijímajících, snešením a zůstáním opatrovati, ujišťovati a ubezpečovati ráci:

Předně že jim všem třem stavům království tohoto českého, pod obojí způsobou přijímajícím a k té konfessi se přiznávajícím, společně i žádnému z nich obzvláště, jako i osobám, od nich k spravování též nařízené defensi voleným a zmocněným, též anitům, kteříž jsou se koli v té defensi buď vojenským neb jakýmkoli jiným způsobem potřebovati dali, toho ničehož, co jest koli od týchž stavův pod obojí pod touž nařízenou defensi pro ten artikul o náboženství učiněno a zavříno, žádnou nemilostí, nelibostí zpomínati, a žádnému světskému nebo duchovnímu člověku, jakž jménem svým císařským tak i jich čímkoli vlastním, zjevně ani tejně, nyní i na věčné časy nad nimi se proto vymstivati, řeči neb skutkem, na dobrých jich pověstech, životích, statcích, manželkách, dítkách a jakýchkoli vymyšlených příčinách a věcech škoditi, a summou v ničemž tom, co se nařízené a konané defensi, a cožkoli do zavření tohoto sněmu přišlo, dotýče, žádnými pňhony, obesláními, sročeními, poručeními ztěžovati, příkoří činiti, ani žádného lidu vojenského ku pomstě od kohožkoli a pod jakoužkoli barvou, formou a předestřenou příčinou, jak by to lest lidská vymysleti a vystihnouti mohla, bez vědomí a vůle vši země najímati, verbovati a je chovati dopouštěti chtíti a míti neráči; nebo J. M. C. s týmiž všemi třemi stavy, pod obojí přijímajícími, jakožto věrnými poslušnými poddanými svými, pod milostivou ochranu J. M. C. ke všem řádům, právům, svobodám, privilegiím tohoto království i také zřízení zemského přináležejícími, ve všem dobře a milostivě spokojen býti ráči. A jestliže by se kdokoli proti tomuto J. M. C. milostivému opatření čeho toho, jakž se svrchu píše, dopustil, tehdy má tím vším způsobem to vznešeno, předsevzato i souzeno býti, tak jakž ten artikul o moci defensorův nad konsistoři a akademií pražskou, též o soudu strany případných věcí a nátiscích pro náboženství, též jak se ten soud držeti a kdo jeho soudcové býti mají, to v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

Při tomto allegátu musí se z potřeby připomenouti to, což nahoře v tomto spisu doloženo jest, že strana pod obojí, dostavše od J. M. císaře Rudolfa ten majestát k svobodnému provozování náboženství svého vedle konfessi české, nechtěli vždy ještě k uvažování J. M. C. proposicí přistoupiti dříve, nežby obecní artikule uváženy a vyřízeny byly, kterýchž jsou oni v jistém spisu přes 60 artikulův podali, mezi kterýmiž tento také o amnistii byl. A ačkoliv artikulové 24. junii v sněmě byli podáni, však prvé nežli k vyřízení přišli, mnohonácte nedělí prošlo. Jakož pak tento artikul teprva 6. dne octobris vyřízen a od J. M. C. podepsán i skrze pana landkrabě z Lichtenbergka, J. M. C. přední tejně raddy a správce nejvyššího hofmistrství dvoru J. M. C., a pana Adama z Šternbergka, nejvyššího purkrabí pražského, straně pod obojí odevzdán byl.

Kdež ta amnistia neboližto opatření straně pod obojí mělo dodáno býti, tehdáž stavové pod obojí nepřišli všickni do soudné světnice k sněmu, ale, zůstavše sami na rathouze staroměstském, vyslali nahoru z prostředku svého šest osob, mezi nimiž pan Karel z Wartembergka přední byl. Kteřížto vyslaní dožádali se ihned tu napřed psaného pana landkrabě z Lichtenbergka a pana Adama z Šternbergka, nejvyššího purkrabí

pražského, aby se v témž opatření pod J. M. C. podpisem tolikéž podepsali. A ačkoliv bylo to nětco nového a nikdy prvé nebývalého, aby v tom spisu, v kterém se J. M. C. jakožto král český podepsati ráčil, také se někdo podepsati měl: však ti dva páni předse se v něm beze všeho rozmýšlení a výmluvy podepsali. Pročež ti vyslaní dožádali se nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských pod jednou, tehdaž tu přítomných, totiž pana Ferdinanda purkrabího z Donína, nejvyššího sudího dvorského, pana Jana z Sklenového a z Janovic, nejvyššího písaře království českého, pana Tiburciho Žďárského ze Žďáru a pana Jana Lukavského z Lukavce, soudce zemské, aby se v témž spisu podepsali, jako i také těch dvou hrabat Slavaty a z Martinic, prvního jakožto purkrabí karlštejnského a druhého jakožto soudce zemského, za to žádali. Nejvyšší pan kanclér nebyl tehdaž tu přítomen. Ti čtyři ihned se podepsali; ale tito dva za odpověď dali: „Že se jim vidí, že v tom spisu jsou doložené některé věci, náboženství se dotýkající; a nechtějíce oni svědomí své zavést, žádali, aby jim do druhého dne k rozmýšlení dopřáli, že chtějí bedlivě to přehlídnouti, to společně u sebe uvážiti a odpověď na to dáti. Neb sice týž artikul o amnistii od pánův stavův pod obojí byl sepsán a J. M. C. k ztvrzení a podepsání odeslán. Ačkoliv pan z Wartenbergka s jinými páni vyslanými velikou nelibost na sobě ukazoval, poněvadž jiní páni úředníci a soudcové zemští pod jednou přítomní beze všeho rozmýšlení jej podepsali, že oni dva to učiniti jsou se zbraňovali; nicméně oznámili, že to chtějí pánům stavům pod obojí v známost uvést.

Ti pak dva hrabata, jakž jsou z sněmu vyšli, nepominuli s některými duchovními katolickými, pobožnými a učenými lidmi, radu o to držeti, a ačkoliv rozdílná zdání jsou slyšeli, však, sejdouce se ještě toho večera, o tom jsou rozmlouvali, ten spis a opatření výše psané bedlivě čtouce, s pilností examinirovali, a mohli-li by v něm bez urážky svých svědomí se podepsati, pro et contra diskurirovali, a tak každý z nich příčiny své přednášejíce a svědomí své v tom horlivě zpytující to jsou vynašli: Předně, jsouce oni v katolické víře v tom vyučení, tak a nejínáč věřili, že jim jakožto světským leykům v duchovních věcech nařizovati a jaká práva ustanovovati nepřisluší a nenáleží. Čehož jsou při všech těchto sněmovních jednáních, kde se náboženství a duchovních věcí dotýkalo, šetřiti a vždycky podle prostého rozumu svého, jakž jim svědomí ukazovalo, upřímně mluvili. A přečtouce s pilností ten spis, to jsou poznali, že se tu náboženství a duchovních věcí dotýče, poněvadž defensí od pánův pod obojí sa-

mých pro náboženství jich nařizena byla, a proto oni jsou J. M. C. k tomu přivedli, že jim ten majestát na svobodné provozování náboženství jich dle konfessí české od sebe dáti, též konsistoř dolejší pražskou a akademii slavné paměti císaře Karla IV. pustiti a v moc uvést i mnohé případnosti povolit, potvrditi a ve všech potřebných artikulích, náboženství jich se dotýkajících, opatření učiniti ráčil, jakož to v té amnistii obšírněji se ukazuje. Což vše že k veliké ujmě víře jejich katolické bylo, při sobě jsou uznávali a za tou příčinou takové povolení a potvrzení nikdy jsou neschvalovali a k němu neradili.

Dále také v témž opatření dokládá se: „že J. M. je všecky tři stavy pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, kteříž jsou touž defensí svolili a nařídili, takto s jistým uvážením nejvyšších pánův úředníkův, soudcův zemských a radd J. M. C., též všech tří stavův, pod jednou přijímajících, snešením a zůstáním opatrovati, ujišťovati a ubezpečovati ráčí,“ ješto tehdaž z prostředku pánův stavův z strany jejich katolické pod jednou velmi málo přítomných bylo a o tom ne mnoho co věděli. A oni, uznávající při sobě, že ty věci, totiž to verbování lidu, direkti i všecky jiné z hlavního artikule náboženství pošly, a že na to všecko, což tak k ublížení jejich víry katolické a zavedení duší lidských od strany pod obojí způsobeno a konáno bylo, ta amnistie a to opatření se vztahuje, všelijaké v náboženství novoty často psaným majestátem dopuštění tím se ztvrzuje, a strana pod obojí proti všem světským i duchovním lidem velice ubezpečuje a příkře opatruje; to pak vše, což jest koliv od pánův stavův pod obojí pod tou již nařízenou defensí učiněno bylo, v zapomenutí se pokládalo, anobrž i to vše, cožkoli do zavření toho sněmu vzcházelo, od J. M. C. tolikéž v zapomenutí se uvozovalo — neb dokládá se v dotčeném opatření: „že na J. Msti císař. vyhledávání a poručení dotčení všickni tři stavové pod obojí přijímající od též defensí, direkti, verbování a chování téhož lidu vojenského upustili a ven z země vypravili“ — ješto tehdaž když od J. M. C. ta amnistie jim se odvozovala, od ničehož toho od pánův stavův pod obojí upuštěno nebylo, rozpuštění a obdaňkování lidu válečného v některým týhodni potom sice následovalo, ale direkti až do skonání sněmu, od odevzdání amnistie přes 20 týhodnův ještě trvala, a v tom čase nemálo ještě artikulův v duchovních věcech, víře katolické škodných, jim k vůli (neustupností a usilováním jich) zdrženo, povoleno a zavřeno jest, tak že tím opatřením, nercili již minulé, ale i budoucí škodné věci se ujišťovaly a opatrovaly. Naposledy v témž opatření tato závírka jest:

„A jestliže by se kdokoliv proti tomuto J. M. C. milostivému opatření čeho toho, jakž se svrchu píše, dopustil, tehdy má tím způsobem to vznešeno, předsevzato a souzeno býti, tak jakž ten artikul o moci defensorům nad konsistoří a akademií pražskou, též o soudu strany případných věcí o nátisících pro náboženství, též jak se ten soud držeti a kdo jeho soudcové býti mají, to v sobě šíře obsahuje a zavírá,“ kdežto v dotčeném artikuli osobám pod obojí, k konfessí české se přiznávajícím, a defensorům nad dolejší konsistoří a akademií pražskou jak se v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech lidem světským moc dává, jakého náboženství soudy a kdo soudcové k rozsuzování věcí duchovních se ustanovují, jaká nová a jim katolikům žalostná práva se vyměřují, že netoliko světské ale také duchovní osoby a všickni kněží etiam in causis personalibus státi, odpovídati a ortele podnikati se podrobují.

Naposledy jak se na všecky je pro ne zadosti tomu přetěžkému jhu učinění hrozné pokuty ukládají, to vše každý rozumný a pobožný člověk, upřímný a horlivý katolík, při sobě zdravě rozváží souditi může.

Z těch tedy a jiných dostatečných příčin při sobě jsou uznali, že takové opatření na ujmu a škodu víry jejich katolické a proti právům duchovním se vztahuje. Pročež v tom jsou se jednomyslně namluvili, snesli: Poněvadž v takovém spisu, amnistie aneb opatření řečeném, s dobrým svědomím svým podepsati se nemohli, žeby tak, jdouce jim vzhůru nebo dolů, nikoliv to neučinili a se nepodepsali. Což také potom jsou mnozí rozumní, učení a pobožní, zvláště lidé duchovní, jim schvalovali i v tom je, approbata illorum sententia, potvrzovali. A tak učinivše to společné mezi sebou dokonalé a nezměnitelné snešení, nic jiného neočekávali, nežli, kdybykoliv dále co s nimi o to jich nepodepsání jménem strany pod obojí mluveno a jim to vytýkáno bylo, aby jim oni beze všeho strachu na to, jak náleží, opravdovou odpověď svou dali.

Mezitím pak jsou porozuměli, když od pana Karla z Wartenbergka a jiných vyslaných to straně pod obojí na rathouze staroměstském v známost uvedeno bylo, že jsou stavové pod obojí hrubě zle s tím spokojeni byli, že jsou se ti páni v té amnistii nepodepsali. Pročež veliké o to reptání od obce pošlo, až i skrze pána Přecha z Hodějova táž obec od sebe direktorům svým toto promluvití dala: „Ač jsou na žádost nejvyššího pana kancléře již to při tom zůstavili, aby kancléřem zůstal, však poněvadž se tu spolu s těmito dvěma osobami již právě za zjevného nepřítele všem stavům pod obojí staví, tak že, co král stavům milostivě odpustil, a v čem je na budoucí

časy věčné opatřil, tomu tyto tři osoby, nechtíce se podepsati, místa nedávají a tudy za zjevné nepřátely všech stavův pod obojí se vystavují a na sobě to znáti dávají, když by jen jakou příčinu měli a mohli v čem jim, jak proti té amnistii tak proti tomu jich majestátu škoditi, že to vždycky rádi učiniti chtějí, a tak by ani kancléř ani tito oba soudcové zemští nikda je v spravedlnostech jich nefedrovali, nýbrž vždycky by se jen tím svým svědomím zastírali, chtějí lepší svědomí nežli král pán jich a jiní, kteří vedle krále tu amnistii podepsali, míti. K tomu také že páni stavové pod obojí nevědí jak bezpečně svá privilegia, na ně se vztahující, jemu, Vilémovi Slavatovi, nemohouce již mu věřiti, na Karlštejn k schování jsou dali; a protož aby tyto osoby jmenované ze všech úřadův shozeny a do žádných více dávány nebyly, žádajíce, aby to J. M. C. k vlastním uším předneseno bylo.“

A jednoho dne, přišedše k hraběti Slavatovi jeden měšťtín a radní nového města pražského, který před léty v mladém věku jeho praeceptorem u něho byl býval, o takovém pánův stavův pod obojí snešení v důvěrnosti jemu oznamoval, velice žádajíc, když dále od pánův stavův pod obojí v příčině toho podepsání vyhledáván bude, aby se pro ujiti velkého zaneprázdnění, anobrž světské hanby a posměchu svého v něm podepsati nezbraňoval. Jemuž jest on z takové důvěrnosti a přízně přátelsky poděkoval, s tím však doložením, poněvadž pánům stavům na jeho nepodepsání nic nezáleží, tehdy že tu naději má, že při něm toho více vyhledávati nebudou. Pakliby předce páni stavové o to na něho nastupovali, tehdy že jest se již ustanovil na to jim svou náležitou odpověď dáti.

Zatím pak chtějíce oni obadva předce rádi dalšího zaneprázdnění i zlého domnění a nebezpečenství ujiti, nepominuli jsou jak společně tak i každý z nich rozdílně s některými předními z prostředku stavův pod obojí přátelsky a důvěrně o tom rozmlouvati, dobrý úmysl svůj a slušné rozmyšlení v tom své, i k jakému konci směřujíc to činí, jim upřímně předkládajíce, zvláště že páni stavové pod obojí žádného jiného než toliko J. M. C. za amnistii a to opatření prosili, tak jakž také od samého J. M. C. jakožto krále českého svědčí a jim se dává. Protož že dosti jest na podpisu vlastní ruky J. M. C., kterýmž to vše utvrzeno a ubezpečeno jest, aniž co dáleji zapotřebí býti může. Z té tedy příčiny při sobě to soudili za věc bezpotřebnou býti, aby oni vedle a spolu s J. M. C. něco (an jim o tom nic od J. M. C. poručeno nebylo) podpisovati a od sebe jim dávati měli. Anobrž oni sami se obadva za špatné k tomu býti uznávali, aby od nich co tako-

vého žádáno býti a oni to učiniti měli, vzláště poněvadž na tom pánům stavům pod obojí nic nescházelo. Dále že jim to vědomé jest, že jsou se od osob svých v těch jednáních sněmovních toho, co se na religii neboližto náboženství vztahovalo, všelijak vzdalující dotýkati nechtěli, uznávající to při sobě a tomu tak věrice, žeby tím svědomí své nemálo urazili, an tím jisti jsou, žeby i oni z strany své pod obojí tolikéž, coby uznávali proti náboženství a proti svědomí svému býti a čeliti, toho se varovali a vystříhali. A poněvadž oni s velkým počtem pánův stavův pod obojí spříznění jsou a toho velice mnoho sobě vážili, za to jich jsou žádali, aby při pánech stavech pod obojí, pokudž by kdy toho potřebu uznali (tak aby se všech domnění a odporův sešlo) všelijak to předcházeli a je v tom proti všelijakým domněním a zlým pomluvám předložíce jejich slušné rationes in optima forma a slušně omluvna učinili a zastali.

Zakázali se mnozí páni a přátelé jich stavu panského a rytířského, že netoliko od osob svých je v tom omluvna jmíti, ale také při větším počtu pánův stavův pod obojí to předjíti chtějí. Načež bezpečíce se oni, byvše za několik dní s pokojem nechání, za to jsou drželi, že z dalšího v té věci jich zaneprázdnění již sejde. Ale mimo všecku naději stalo se jináče, a jak tomu vyrozuměti mohli, že to od některých osob katolických pod jednou pocházelo, kteříž sobě to k hanbě býti pokládali, že kdyby jména jejich v tom spisu amnistii měla podepsána se najíti, a někteří katoličtí žeby se nechtěli v tom podepsati, jakoby s urážkou svědomí svých nemohli to činiti, a skrze to i jiní pod jednou, kteří se podepsali, v to podezření uvéstí, jakoby na svá svědomí tak dobrý pozor nedávali, jako oni.

Pročež jedenáctého dne po dostání té amnistie páni stavové pod obojí u velikém počtu do soudné světnice najíti se dali, a tu v příčině podepsání toho spisu o amnistii přednášeli.

A jakož hrabě Slavata ten obyčej a tu pilnost v tom sněmě zachovával, co jest se každého dne uvažovalo, řídilo, zavíralo a i promlouváno bývalo, to jest ihned tehdaž v sněmě volovem neb cerindkem poznamenával a zapisoval, a potomně, přijda domů, černidlem na čisto přepisovati dával. Pročež i to, co jest z strany toho nepodepsání téhož dne v sněmě zběhlo, poněvadž se osoby jeho tak vysoce dotýkalo, s obzvláštní pilností to sepsal a potomně s hrabětem z Martinic to přehlídl a jednomyslně srovnal, i pro budoucí pamět každý z nich přípis toho za sebou zanechal, čehož výpis tuto přikládám.

Pravdivé sepsání, co a jak na sněmě léta 1609, když stavové pod obojí při některých nejvyšších pánech úřednících a soudcích zemských toho vyhledávali, aby se v té amnistii neboližto opatření proti nařízené defensi podepsali, promlouváno bylo.

Léta páně 1609 v sobotu po památce svatého Havla 17. d. měsíce října při sněmě obecném v soudné světnici na hradě pražském hned při zasednutí k sněmu, když jeden každý z pánův stavův na svá místa se posadili, všickni páni stavové strany pod jednou a k české konfessi se přiznávající, byvše téhož dne u velikém počtu tu shromážděni, povstavše, takto skrze pana Václava Budovce z Budova k pánům hrabatům Slavatovi a z Martinic promluvití dali:

„Vaše Msti pane purkrabě karlštejnský a V. Msti pane z Martinic! Jich Milosti všichni tři páni stavové království tohoto pod obojí přijímající, ráčili jsou mně poručiti toto od sebe V. Mstem oznámiti, že, přivedše sobě to ku paměti, kterak onehdejšího dne, totiž 6. d. měsíce října, když jsou Jich Msti ráčili z prostředku svého některé osoby nahoru pro ten spis amnistii, od J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího podepsaný, vyslati, a toho při tom od Jich Mstí nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských žádati, aby se Jich Milosti vedle zakázání svého, skrze J. M. nejvyššího pana purkrabí pražského J. Mstem pánům stavům pod obojí učiněného, také v témž spisu oznámeném podepsati ráčili, — což jsou J. Msti nejvyšší pan purkrabě, nejvyšší pan sudí dvorský, nejvyšší pan písař království českého, pan Ctibor Tiburcí Žďárský a pan Jan Lukavský k žádosti J. Mstí pánův stavův pod obojí tak laskavě učiniti a rukami svými vlastními v tom spisu vedle podpisu J. M. C. také se podepsati ráčili; — V. Milosti pak oba že jste se tehdaž v něm podepsati nechtěli a k Jich Mstem z prostředku našeho vyslaným, jakž jsme od nich vyrozuměli, pověditi, že se na to rozmysliti a na zejtrí odpověď svou dáti chtíti ráčíte. Což jest J. Mstem pánům stavům pod obojí v pravdě s podivením přišlo. Pročež ráčí se Jich Msti Vašich Milostí obou dvou dotazovati, ráčíte-li se chtíti v takovém spisu podepsati, aneb za kterými příčinami toho byste k žádosti Jich Mstí učiniti chtíti neráčili? Neb že se neráčíte míti na čem tu zastavovati, poněvadž J. M. C. a Jich Milosti přední a vzácní nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští to učiniti, v té amnistii neboližto opatření Jich Mstí pánův stavův pod obojí beze všeho rozmyšlení milostivě a laskavě podepsati se ráčili; neb že ta věc k politickému pokoji, k svornosti a lásce se vztahuje.

Kteroužto amnistii že ne proto jsou páni stavové pod obojí při J. M. C. vyhledávali, jakoby něco proti J. M. C. při tomto sněmu prohřešili, čehož aby jich Bůh na věky ostříhal: nébrž že toho vyhledávali, coby předně ke cti a slávě boží, též k šťastnému J. M. C. kralování a panování, i k svornosti a lásce mezi stranou pod jednou a pod obojí sloužilo. A tak proto za tu amnistii prosili, aby po časích nepokojní lidé upřímně toto stavův mínění jináč, než samo v sobě jest, nevykládali.“

Vyslechše oni takové promluvení, poněvadž jsou vedle sebe naseděli, tehdy hrabě Slavata zavolal k sobě hrabě z Martinic, a něco málo dle předešlého srovnání spolu se namluvivše, hrabě Slavata na místě jich obou toto za odpověď dal: „V. M. pane z Budova! Co jste tu jménem Jich Mstí pánův stavův pod obojí k nám oboum přítomným promluvíti ráčili, tomu všemu společně jsme vyrozuměli, a to v pamětech svých snášíme. Když jest takový spis, podepsaný od J. M. C. onehdejšího dne nám, abychom se vedle jiných některých J. Mstí nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských na něm podepsali, podán byl, že přečteš jej ne bez hodných příčin v tom jsme se omlouvali, sobě to na rozmyšlení až do druhého dne vzali. Což bedlivě pováživše a na to bedlivě rozmyslivše, to jsme při sobě vynášeli a usoudili, že se nám v tom spisu z mnohých jistých a slušných příčin podpisovati netrefí. O čemž jsme též nemlčeli, ale hned nazejtří potom častokráte s mnohými předními osobami z Vašich Mstí o tom přátelsky rozmlouvali, v tom naše slušné rozmyšlení a podstatné příčiny upřímně předkládali, a hned, jak jsme zaslechli, že by to nám na zlou stranu vykládáno bylo a býti chtělo, abyste V. M. páni stavové od nás znáti moci ráčili, že sobě V. Mstí mnoho a velice vážíme, toho jsme časné, aby raději ze všech domnění a odporův sešlo, všelijak šetrně předcházeti nepominuli. I též Jich Mstí pány a přátele naše, mnohé a vzácné osoby jak z stavu panského tak i z rytířského, za to s pilností žádali, aby při Vašich Mstech pánech stavích pod obojí, pokudž by kdy potřebu toho uznali, nás v tom proti všelijakým omylným domněním a zlým pomluvám, předložíce v tom naše slušné rationes, in meliori forma zastati a slušně omluvna učiniti ráčili a učinili, ohlašujíce se vždycky, že všem V. Mstem pánům stavům jak pod jednou tak i pod obojí všelijaké dobré přátelství a služby prokazovati rádi chceme. Na tom také hned od toho dne byvše a hotovi jsouce, kdyžby koliv od Vašich Mstí jaká zmínka neb dotázka od nás učiněna byla, V. Mstem pánům stavům každého času svou odpověď dáti a slušnou omluvu učiniti. Jakož pak toho sami, pane z Budova, když jsme v té věci

nejednou s Vaší Mstí promlouvali, dobře povědomi býti ráčíte. Však poněvadž to vše platné býti nechtělo a teď vždy na nás tuto zjevnou dotázku činiti ráčíte, „zdaž se již nyní v takovém spisu podepsati chceme aneb za kterými příčinami toho bychom k žádostem V. Mstí učiniti nechtěli, poněvadž prý jak předně J. M. C. tak potom i jiní J. Mstí nejvyšší úředníci a soudcové zemští jsou se v něm podepsati ráčili?“ načež V. Mstem oba společně tuto odpověď dáti a za kterými dostatečnými příčinami takového spisu nám podepsati možné není, upřímně oznámiti můžeme. Kterak vědouce my o tom, že jste V. Mstí páni stavové pod obojí žádného jiného než toliko J. M. C. za amnistii prositi ráčili, a nehledše v ten spis nacházíme, že takové opatření V. Mstem od samého jediného J. M. římského císaře jakožto krále českého, pána našeho nejmilostvějšího, svědčí a V. Mstem se dává a již dalo: vidí se nám, že jest dosti na podpisu vlastní ruky J. M. C., na nějž ode všech a od každého vždycky bezpečně věreno a přestáno býti může a má.

I tak soudíme za věc bezpotřebnou býti, abychom se my vedle J. M. C. zbytečně což nám ani od J. M. poručeno nebylo, podpisovati měli, ježto také mezi V. Mstmi pány stavy pod obojí a námi pod jednou nic takového nebylo, proč bychom se mířiti aneb jaké zapomenutí neb opatření podpisovati a od sebe V. Mstem dávati měli. K čemuž my špatni jsme, abyste od nás, své rovni, toho žádati míti ráčili, načemž V. Mstem nic neschází ani nezáleží.

Dále pak, jsouce my v naší katolické víře vyučeni, tak a nejináč věříme, že nám jakožto světským leykům v duchovních věcech nic nařizovati, zavíratí a jaká práva ustanovovati nepřisluší a nenáleží, čehož jsme při všech těchto jednáních sněmovních, kde se náboženství a duchovních věcí dotýkalo, se šetřili, a vždyckny podle prostého rozumu našeho a, jakž nám svědomí ukazovalo, upřímně mluvili. O čem některým z prostředku Vašich Mstí, kteří jste v kanceláři české spolu s námi v radách bývati ráčili, dobře vědomé jest. Víra pak jest vnitřní ctnost a dar samého Pána Boha všemohoucího, kterouž jeden člověk druhému, bez obzvláštního ducha svatého osvětlení, sám od sebe dáti nemůže.

I nahledše my do těch spisův, v nichžto našeho podpisu ráčili ste žádostivi býti, poznáváme to, že se tu náboženství a duchovních věcí dotýče, poněvadž defensí od V. Mstí samých pro náboženství toliko V. Mstí vlastní pod obojí nařízena byla, a zase toto opatření J. M. C., amnistie od V. Mstí jmenované, v kterémž také i duchovní věci obsaženy jsou, za příčinou dotčené defensí na žádost V. Mstí od J. M. C.

učiněna jest, a tak jedno z druhého vše pro náboženství pochází.

Protož tehdy v takovém spisu jsme se podepsati nemohli a nikoliv nemůžeme. V čemž slušné jest, začez i přátelsky žádáme, abyste nám v tom za zlé míti neráčili, vzláště poněvadž to naše v něm se nepodepsání žádnému ke škodě a ublížení není, V. Mstem nic nebere, vzíti ani dáti nemůže. Neb v tom se V. Mstem všem upřímně ohlašujeme, že v pravdě žádným zlým úmyslem, jakobychem V. Milostem škoditi mínili, to nečiníme, než toliko za těmi již oznámenými příčinami pro zachování svědomí podle té vnitřní tak upevněné víry naší v tom spisu se podepsati nemůžeme, přitom také přátelsky se zakazujíc, v čem bychom sice V. Mstem všem společně i jednomu každému rozdílně jaké dobré příjemné přátelské služby prokázati mohli, že, jakž jsme to posavad vždycky rádi činili, tak i budoucně ještě podle možnosti naší každého času činiti jsme volni a hotovi.“

Po takové naší odpovědi hned jsou páni stavové pod obojí z míst svých odstoupili, sejdouce dolů se schůdků, v též soudné světnici u mříže železné při kamnách v kolo se postavili, a tu více než půl hodiny stojíce, spolu se namlouvali. Potom rozstoupivše se z kola, zase nahoru do lavic na místa svá jsou přišli, kdež opět všickni i my dva stojíce, často jmenovaný pan Václav Budovec předně opakoval jest obšírně skoro celou odpověď dotčeného pana Slavaty, dále jménem týchž pánův stavův prý všech pod obojí toto pověděl: „Jakož jste V. Msti pane purkrabí karlštejský a V. Msti pane z Martinic od sebe obou zase odpověď Jich Mstem dáti ráčili, tomu všemu ráčili jsou J. Msti páni stavové pod obojí porozuměti. Kdež předně Jich Mstem obadva tu amnistii podepsati chtěti neráčíte, an se tu náboženství nedotýče a nic jiného v tom neobmyšlí, jen svornost a láska mezi J. Mstmi všemi pány stavy pod jednou a pod obojí, též obecní pokoj a všecko dobré v tomto království se vzdělává a fedruje, ješto J. M. C. král a pán náš nejmilostivější, J. Msti nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští, kteří vždycky hned z mladosti katolíci římského náboženství jsouc, také své dobré svědomí míti ráčí, nevědouce tu nic scestného, jsou se na žádost Jich Mstí pánův stavův pod obojí netoliko v této amnistii rádi podepsati, ale také i v tom majestátu, od J. Msti Císařské na svobodné provozování náboženství našeho pod obojí vedle konfessí české J. Mstem pánům stavům danému, jak předně Jeho Mst Císařská tak potomně i J. Mst nejvyšší pan purkrabě pražský pro věčnou a neumírající památku jména svého, a nápodobně i v tom snešení obou stran pod

jednou a pod obojí také nemálo osob pod jednou i J. Msti nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských i radd J. M. C. a jiných z obce rádi se podepsati, nicméně i relací téhož majestátu a takového mezi stranami snešení a porovnání ke deskám zemským beze všeho rozmýšlení laskavě učiniti ráčili. Než V. Msti obadva, vážíce sobě více některých přespólních lidí duchovních než-li J. M. C. a Jich Msti pány stavy, ráčíte se proti tomu jim namluviti dáti. I poněvadž jste V. Msti dva podle jiných z Jich Mstí předních a vzácných osob při vložení do desk majestátu našeho za relatory býti, v tom snešení a porovnání se podepsati a o něm relací ke deskám vykonati, ani v této amnistii se podepsati chtíti neráčili a vždy posavad neráčíte: ač J. Msti to sami znáti ráčí, že na tom podpisu V. Mstí jim málo záleží, tehdy již to J. Msti páni stavové pod obojí ráčí moci znáti, že jste je Vaše Msti obadva při J. M. C. v žádostech Jich Mstí hindrovati a zdržovati ráčili. Protož že všickni tři páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestací na tomto obecném sněmu činiti: Pokudžby se kdy budoucně k ublížení náboženství našeho proti tomu majestátu i také porovnání co zběhlo a stalo, tak pravíce, žeby J. Msti páni stavové pod obojí neráčili jináč mysliti, než V. Msti v tom podezření míti a tak se vždycky domnívati, že V. Msti obadva toho všeho příčina býti ráčíte, ohlašujice se, že své náboženství, ten majestát J. M. C. na ně sobě daný i to porovnání proti jednomu každému buď proti V. Mstem aneb komukoliv jinému do nejvyššího přemožení svého hájiti chtějí; vedle toho také žeby V. Mstí v tom soudu z strany případných věcí o nátiscích pro náboženství, který tak 12 osobami pod jednou a 12 pod obojí osazen býti má, nevěda se jak v tom V. Mstem svěřiti, trpěti nemohli.“

A hned v tom nevyčkajíc jejich další odpovědi, obrátivše se p. Václav Budovec k J. Msti nejvyššímu panu purkrabímu v tento smysl promluvil: „V. M. nejvyšší pane purkrabě pražský! Že jste ráčili ten majestát, od J. M. C. nám daný, na věčnou a neumírající památku svou podepsati, z toho Všim Mstem Jich Msti páni stavové pod obojí přátelsky a velice děkovati ráčí, jakož i také, že jste V. M. nejvyšší pane purkrabě, tak podobně i V. Msti nejvyšší pane sudí dvorský a nejvyšší pane písaři království českého, nicméně pane Žďárský a pane Lukavský, všickni společně při vložení takového majestátu do desk vzáctní relatorové byli, v tom snešení a porovnání strany pod jednou s stranou pod obojí se podepsati a o něm relací ke deskám zemským vykonati, též i k této amnistii na žádost Jich Mstí pánův stavův pod obojí k vzdělání obecného pokoje a zachování svor-

nosti a lásky mezi všemi pány stavy království tohoto českého laskavě jste podepsati ráčili. Za to také Vaším Mstem ráčí Jich Msti páni stavové přátelsky a služebně děkovati, zakazující se V. Mstem toho zase všelijakým dobrým a příjemným přátelstvím a volnými službami svými hotově odměňovati a odsluhovati. A znajíce od Vašich Mstí tu lásku přátelskou, vedle takového sjednocení našeho zase, pokudžby kdy toho potřeba nastala, žeby se na Vaše Msti, stranu pod jednou, také nebezpečenství svaliti chtělo, my všickni tři stavové pod obojí V. Mstem připomínáme, že proti jednomu každému nejínáče než jako sami sebe a naše pod obojí vlastní náboženství Vašich Mstí římské pod jednou spolu s V. Mstmí každého času chrániti a obhajovati a do nejtěžšího přemožení našeho opatrovati nápomocni rádi býti chceme.“

V tom opět hned spěšně obrátil se pán z Budova k nejvyššímu panu sudímu zemskému a ku panu Zbynkovi Zajícovi z Hazenburku a k nim promluvil: „Že jste se v tom snešení a porovnání podepsati a při vložení do desk zemských toho snešení, také majestátu relatorové býti ráčili, z toho Jich Msti páni stavové pod obojí ráčí Vaším Mstem děkovati. A poněvadž jste za jinšími příčinami zde v městech pražských v této soudné světnici toho času, když jest amnistia od dotčených Jich Mstí podpisována byla, přítomni býti a tak se v ní ještě podepsati neráčili, za to Jich Msti ráčí Vašich Mstí přátelsky žádati, že se tolikéž v ní pro obecné dobré a prospěšné tohoto království laskavě podepsati ráčíte.“

Tu nechtěli jsou oni dva hrabata na tu jim danou odpověď tak zprosta mlčeti, a skrze hrabě Slavatu oznámili: „Porozuměli jsme tomu, kterak V. Msti páni pod obojí z strany toho našeho se v některých spisech nepodepsání a těch relací ke deskám zemským nevykonání předce nám v tom za zlé míti ráčíte, ježto jsme V. Mstem již prvé spravedlivou omluvu naši, z příčin hodných pocházející, náležitě s dostatkem učinili. Z čehož jsme se nadáli, že již slušně s námi dobře v tom spokojeni býti ráčíte. Ale již vždy upřímný a beze-lstný úmysl náš jinak odporně vykládati a k tomu nás i v nějaké zlé domněnání bráti ráčíte. To jest nám v pravdě s velikým podivením a nemůže než velice lítostivé býti, s čímž se tuto beze vší od nás k tomu dané příčiny a mimo naše zasloužení od V. Mstí nenadále potkáváme. Nebo bez marné chlouby to mluvíce, vždycky jsme po Pánu Bohu a spasení duší našich nic více a tak pilně na pozoru neměli, jako předně J. M. C. králi a pánu našemu věrně a poddaně, a Vaším Mstem, pánům stavům pod obojí i pod jednou, jak všem společně tak i jednomu každému rozdílně, přátelsky se hleděti zachovati, jimž

jsme každého času volně a hotově sloužiti se snažili, tudy na vlastní naší milé více sobě vysloužiti a lepší poděkování, než-li nyní tuto, dostati myslíce. Což vše Pánu Bohu, kterýž jest všech věcí vědomý a zpytatel srdcí lidských, již poručiti musíme. Protož vidělo se nám tuto ještě ku prvnější odpovědi naší toto doložiti, že my obadva na tom spolu snešení, rozváživše to vše s pilností v svědomích našich, jináče rozuměti a a při sobě vynajiti nemůžeme, než-li že se tu patrně náboženství a duchovních věcí nemálo dotýče. A věrice, že v tom nám světským lidem něco nařizovati a mimo předešle od církve svaté katolické římské ustanovená duchovní práva jaká více práva ustanovovati nenáleží, pro tu a jiné více napřed oznámené příčiny toho jsme učiniti nemohli a nemůžeme. A poněvadž, jakž prvé povědíno a to sami jakožto páni a lidé rozumní dobře znáti ráčíte, víra jest dar boží, kterouž žádný vyšší nižšímu a nižší vyššímu, ani rovný rovnému sám od sebe a přes vůli a poznání jeho dáti a jeden do druhého vlíti nemůže: my také V. Mstí všeckny při víře, svědomí a svobodné vůli V. Mstí zanecháváme, od žádného z V. Mstí takových podpisův nežádáme, ani co by se proti svědomí V. Mstem býti vidělo, žádati bychom nechtěli. Jakož i ty podpisy i relací jiných J. Mstí z strany pod jednou v ničemž nevykládáme; nebo J. M. C., nejmilostivější vrchnost naše, i jiní Jich Mstí ráčí věděti co činiti: toliko my sami za sebe, tak jakž rozumíme a svědomí naše ukazuje, sprostě činíme to, co V. Mstem ani žádnému jinému k ublížení není. Pročež slušně nám se to od žádného na zlou stranu vykládati, mnohem nad to pak zbytečně na nás sobě podezření a odporné domnění činiti nemůže a nemá. Nebo, abychom my Vaše Mstí pány stavy pod obojí při J. Mstí Císařské v žádostech Vašich Mstí hindrovati a zdržovati měli, toho my při sobě nenacházíme, poněvadž jsme se oba do ničehož toho nikda sami netřeli, zvláště v takových duchovních a náboženství se dotýkajících věcech dotazování sobě býti nevinšovali. Než kdykoliv jsme někdy v nenadále buď v kanceláři při radách nebo zde při sněmu v čem takovém doptávání bývali, vždycky jsme podle sprostého rozumu a dobrého svědomí našeho mluvit se neostýchali, a na takovém oznámení našem, když jsme svědomí svá očistili, dosti měli.“

„A račte toho sami rozumně povážiti, jak by to býti mohlo, abychom my sami dva V. Mstem překážeti měli, poněvadž tu jeden nebo dva hlasy nepostačí. A co jste tak ráčili od J. M. C. v příčině náboženství vyhledávati, to jste již všechno od J. M. dostati a obdržeti ráčili.“

„Kdež jste pak dále, V. Msti pane z Budova, i to v promluvení svém doložiti ráčili, že, pokudžby se budoucně kdy k ublížení náboženství V. Mstí pod obojí proti témuž majestátu i také porovnání co zběhlo a stalo, tehdy že byste se vždycky V. Msti páni stavové pod obojí domnívati a nás v tom podezření jmiti ráčili, jakobychom my toho příčina býti měli, jakž to obšírněji bylo mluveno: my v pravdě nevíme, čeho byste se V. Msti páni stavové pod obojí tu více obávati míti ráčili, poněvadž netoliko v tom majestátu, ale i v jiných artikulích od J. M. C. Vaším Mstem již povolených proti jednomu každému pod hroznými pokutami dostatečně a znamenitě ubezpečení a opatření býti ráčíte. A což tak koliv na tom sněmě obecném od J. Mstí Císařské se všemi pány stavy království tohoto u větším počtu snešeno, zavřino a za právo ustanoveno, potom též obecní zemskou relací stvrzeno i vůbec vytištěno bude, bezpochyby že jeden každý tomu dosti činiti a tak se zachovati hleděti museti bude. I ačkoliv jsme my oba dva v některých artikulích, náboženství a duchovních věcí se dotýkajících, s jinými tak jednomyslně se snést nemohli a nesnesli, což nic nového není vedle přísloví: *Quot capita tot sensus* to jest: Kolik hlav tolik smyslův; a nejsouc žádný zavázán to vždycky, co se jiným líbí, jim k vůli proti vlastnímu smyslu a svědomí svému mluvit, tak jakž ve všelijakých radách nevždycky to bývá, aby se dokonce všickni jednotejně přimlouvati a ve všem zároveň spolu snášeti měli: však již vědouce my, že v tomto království i to, co od nás schvalováno není, předse podnikati musíme, tehdy bylibychom hrubě neopatrni, kdybychom se takových těžkých pokut vystříhati nechtěli.“

„Proti tomu pak zase nebylaby věc chvalitebná ani spravedlivá, nébrž proti všemu obyčeji křesťanskému, čehož se do V. Mstí nikoliv nenadějeme, abyste páni stavové pod obojí někdy budoucně z samého toliko nějakého domnění hned proti nám nelibost vzíti, vzhůru povstati a nás kaziti míti aneb chtíti ráčili. Z kteréhožto domnění abyste V. Msti docela vyvedeni býti ráčili, ještě se V. Mstem zjevně ohlašujeme, že V. Mstem všem pánům stavům všelijaké dobré a příjemné přátelské služby vedle možností našich prokazovati jsme a zůstáváme vždycky volni a hotovi, nepochybující podobně o Vašich Mstech, a s tou nadějí za to vždy přátelsky Vašich Mstí žádáme, že nás již v tom ani v žádném jiném zlém domnění míti neráčíte.“

Nejvyšší pan purgkrabě pražský takto od sebe promluvil: „Že Vaše Msti všichni páni stavové pod obojí mne z toho, že jsem se vedle J. M. C. v majestátu Vašich Mstí, nic méně v tom snešení a porovnání obou stran spolu pod jednou a pod

obojí, i v této amnistii rukou svou podepsal a na to také obě relací ke dskám zemským vykonal, přátelsky děkovati ráčíte, vděčně to od V. M. přijímajíc v pravdě pověditi mohu, že jsem to vše k žádosti V. Mstí volně učinil. A netoliko v tom, ale ve všech jiných příčinách, kdežbych jen mohl V. Mstem k libosti jaké dobré přátelství a příjemné služby prokázati, každého času V. Mstem hotový najíti se dám.“

Tu pan z Donína, nejvyšší sudí dvorský, oznámil: „Já zajisté také nemajíc nic proti tomu na rozmyslu, rád jsem to učinil, i dále v čem bych V. Mstem pánům stavům pod obojí mohl přátelsky sloužiti, vždycky to s chutí rád vykonám.“

Nejvyšší pan písař p. Jan z Sklenového a p. Tiburcí Žďarský krátce pověděli, že jsou to na žádost jich také rádi učinili. Pan Lukavský tehdaž tu v sněmě přítomný nebyl.

Nejvyšší pan sudí zemský toto za odpověď dal: „Já tolikéž, co jsem posavad ke všemu dobrému tohoto království učinil, rád jsem to vykonal, a kdybych byl od J. M. C. v potřebách J. M. jinam odsud vyslán nebyl, v pravdě také nebyl bych proti tomu, abych tu amnistii k žádosti V. Mstí hned tehdaž podepsati neměl. Nebo v čem J. M. C. a potom J. M. nejvyšší pan purgkrabě pražský žádného rozmyslu míti neráčí, na tom já se také nic zastavovati nechci. Což poněvadž se v nebytu mém zde toho času ode mne státi nemohlo, nevynacházejíc já v tom žádného obtížení na svědomí mém, podle žádosti V. M. tak rád učiniti a hned se v ní podepsati, ano i jiné všelijaké přátelské služby V. Mstem každého času prokazovati chci.“

Tu také pan z Hazenburku řekl podobně: „Já kdybych byl toho času zde přítomen byl, také bych se v ní podepsati nepominul, tak jakž nyní se v ní rád podepsati chci a V. Mstem vždycky přátelsky sloužiti hotov jsem.“

A pan Purgkhart Točník, podkomoří království českého, řekl: „Já také nemám v tom žádného rozmyšlení. Poněvadž J. M. král a pán náš nejmilostivější a J. M. pan purgkrabě a jiní J. Mstí podepsati se ráčili, také já se chci rad podepsati, neb jsem V. Mstí volný přítel a služebník.“

Potom zase pan z Budova k nim dvoum hrabatům tato slova řekl: „Jich Mstí páni stavové pod obojí ráčí to při předešlém oznámení svém zůstavovati.“

Na to jest hrabě Slavata hned řekl: „A my obadva tolikéž při náležité odpovědi a slušné omluvě naší toho zůstavujeme, žádajíc, poněvadž jsme V. Mstem srdce a dobrý úmysl náš upřímně otevřeli, že V. Mstí páni stavové pod obojí, vyrozuměvše dostatečným a znamenitě podstatným přičináním i přátelskému ohlášení našemu, spravedlivě již nás v tom

omluvna míti a nepochybně všelijaké zbytečné do osob našich domnění od sebe pustiti ráčíte.“

Naposledy týž pan B u d o v e c propověděl k nejvyššímu panu sudímu, panu z Hazenburgku a ku panu podkomořímu: „Vaším Mstem pak Jich Msti z toho zakázání děkovati a takovou amnistii k laskavému podepsání podati chtějí ráčí.“

Po vykonání té řeči jedenkaždý z pánův stavův, tolikéž oni dva na svá místa v lavicích jsou se zase posadili a o jiné sněmovní artikule jednali.

A ačkoli v té protestaci tato následující slova doložena byla: „jakož jest na tom zůstáno, kdyby mezi stranou pod jednou a pod obojí v případných věcech nějaké nedorozumění bylo a jedné straně od druhé skrácení se dalo, aby 12 soudcův pod jednou a 12 pod obojí k rozeznání té pře svoleno bylo, že v počtu těch soudcův osob jich, které jsou se nepodepsali, trpěti nechtějí“: kterýmžto slovům jsou ti dva hrabata v té protestaci své nic neříkali a žádného ohlášení neučinili; však stalo se to od nich ne z nějakého zapomenutí, než z jistých a při nich dobře uvážlivých příčin.

Neb soudice oni takový soud z mnohých příčin nepořádný a svaté religii své velice škodný býti, v němž lidem světským v náboženství se dotýkajících věcech moc a právo rozsuzovati se přivlastňuje, a že netoliko světští, ale i duchovní a všichni kněží personaliter et quidem coram incompetenti iudice extra forum suum, to jest, osobně a k tomu ven z domácího práva svého před jiným právem, ku kterému dokonce nepřísluší, státi, odpovídati a ortele podnikati se podrobují: v takovém soudu soudci býti nikdy jsou sobě nežádali; anobrž kdyby i té protestací nebylo a ten soud námi měl osazen býti, tehdy bychme my v něm seděti a za soudce potřebovati se dáti nechtěli, vědouce to býti proti právu a ustanovení svaté církve naší katolické. Pakliby se přitrefilo, žeby takový soud o věci případné, kdežby se osob duchovních nedotýkalo, in causa reali et non personali, osazen býti měl, poněvadž v tom artikuli sněmovním doloženo jest, že strana pod jednou 12 osob z stavův království tohoto českého z strany své katolické pod jednou k tomu soudu zvoliti má, a kdybychom my od strany naší pod jednou k tomu zvolení a jmenování byli a v tom soudu seděti chtěli, strana pak pod obojí nás v tom trpěti nechtěla: tehdaž by strana pod jednou spolu s námi toho hájiti mohla, že ta proti nám daremně učiněná protestací v tom svého průchodu jmiti a nám toho zbrániti slušně nemůže, a tu by se teprva rozeznání o to státi muselo. A tak jsou oni oba naschválně proti tomu artikuli v té protestaci obsaženému, toho času nic neříkali, proto že jsou v tom soudu za soudce

duchovních osob jak in personalibus nikoliv býti a potřebovati se dáti nechtěli a nemínili, tak in realibus ještě sobě to na rozmyšlení vzavše s odpovědí svou do jiného času raději odkládali.

Dále také když jsou tíž hrabata promlouvání s některými předními osobami z pánův pod obojí před tou protestací o té materii měli, mnohými jsou pohnuli, tak že někteří z nich při též dotázce, která se na ně z strany se nepodepsání v té amnistii z oumysla činila, přítomni býti nechtěli a na ten den proto šamé ani do sněmu nepřišli; někteří pak, přišedše nahoru do sněmu, když se to přednáseti chtělo, hned z sněmu vystavše, z soudné světnice ven odešli, o čemž potom ty všechny svrchu psané osoby s nimi, rozdílně mluvíce, k tomu se přiznávali, že jsou takové důtklivé přednešení zbyteční a daremní věc býti při sobě soudili, to jiným neschvalovali, a chtějí rádi, aby z toho sešlo, všelijak to předjiti se snažili, však předce jim, zvláště některým příliš prudkým, nijakž toho zabrániti nemohli, to při tom dokládajíce, že sami od osob svých těm dvoum hrabatům nic v tom za zlé neměli a nemají, že s nimi podepsati se nechtěli; anobrž když se od pánův stavův pod obojí v příčině toho nepodepsání se v té amnistii ta důtka na ně učinila, tehdy že jsou oni tou povlovnou odpovědí svou všechny pány stavy pod obojí oblomili a hned k lepší povlovnosti a náchylnosti k sobě, nežli k počátku byli, pohnuli. Čehož také důvod jistý býti může, poněvadž, jak jsou tomu páni stavové vyrozuměli, že jsou se podepsati zbraňovali, na tom se nejprvé byli snesli, že je v žádných úřadech a povinnostech trpěti nechtějí, a nepochybně tak s tím do sněmu nahoru přišli, jestli že se nepodpíší, aby to vůbec vyhlásili, tak jakž z toho návěští, které hraběti Slavatovi ten městénín, spolu radní Nového města pražského dal, a z toho allegátu v příčině svrchu ode mne citovaného patrně se znáti může: však když jejich tak povlovné odpovědi vyrozuměli, dali sebou pohnouti, že jsou od toho na rathouze staroměstském spiknutí svého, aby v žádných úřadech trpíni nebyli, předse upustili, a toliko doložili, aby oni mezi těmi 12 soudci pod jednou, kdyby soud o věci náboženství se dotýkající osazen býti měl, trpíni nebyli. Kteréžto sněšení jim netoliko k žádné potupě a škodě nebylo, ale mnohem více ku poctivosti a zachování dobrého svědomí jich se vztahovalo i k budoucímu dobrému a užitečnému duše i těla jich bylo.

Jakž z této pravdivé obšírné informací mé upřímný čtenář vyrozuměti může, jaká jednání v příčině náboženství při těch obtížných dlouho trvajících sněmích léta 1608 a léta 1609 jednou se dala, zvláště strany obdržení toho při J. M. cis. jakožto

králi českém slavné paměti císaři Rudolfovi II. od strany pod obojí, též získání porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí, jako i také dosažení od J. M. Cís. toho opatření aneb amnistie pro sebe: však nenacházím toho, co hrabě z Turnu v svém spisu dokládá, že „při témž sněmě léta 1609 častopsaní dva hrabata spolu s knížetem z Lobkovic, prý, za rušitele pokoje obecného vyhlášení a držání býti měli, poněvadž jsou ten majestát a porovnání o náboženství mezi stranou pod jednou a pod obojí schváliti a jim se akkomodirovati nechtěli, a že, prý, na to od J. Msti Cís. a stavův sněm v tom punktu a artikuli zavřím byl, pokudžby se kdy jim evangelickým v náboženství něco odporného proti majestátu a témuž porovnání přihodilo a stalo, tehdy aby tíž páni, kteří se podepsati nechtěli, pro takové nepodepsání za rušitele pokoje uznání, držání a beze všeho dalšího právního rozeznání na ně s exekucí dokročeno býti mohlo a bylo.“ Neb ti dva hrabata nikda za to žádání nebyli, aby se v tom majestátu podepsati měli, poněvadž jim to, jakž nahoře obšírněji o tom doloženo jest, učiniti nepřislušelo. A ačkoli, když jsou tíž hrabata za to žádání byli, aby se v tom porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí podepsali, to učiniti se zpěčovali, vymlouvajíce se, že bez ourážky svědomí svého to učiniti nemohli a nemohou, strana pod obojí nemálo se proto na ně rozhněvala: však aby je hned za rušitele obecného pokoje vyhlásiti a držeti měli, to ani všickni ani žádný jiný nepraví, než sám hrabě z Turnu, jehožto zpráva jest v tom docela omylná a beze všeho gruntu.

Že jsou pak stavové pod obojí, když ti dva hrabata to opatření aneb amnistii podepsati se zbraňovali, jistou protestací proti nim učinili, o tom hrabě z Turnu žádnou zmínku nečiní. Pročež také potřebí není, na to odpovědi dávat. Však se dobře z toho poznati může, že týž Hendrich Mates z Turnu ne všecko věděl a málo pamatoval. A ačkoliv, což jsou tíž hrabata proti též protestací za odpověď dali, málo výšeji doloženo jest: však dále na jiném místě, dole v dílu 9. k tomu se příčina dá, něco obšírněji o též protestací napsati a doložiti,

Přidavek I.

Seznam listin v díle Slavatově podaných s poukázáním k stranám historie Skalovy.

1608.

26. máje.	Poznamenání 24 stížností stavovských (Sk. 92)	156
29. "	Odpověď od císaře na ně daná (Sk. 100)	162
30. "	Poděkování a replika stavův (Sk. 104)	167
	<i>Allegát:</i> Artikul o náboženství z l. 1608	168
25. června.	Smlouva mezi Rudofem II. a Matbiášem (Sk. 108). Otištěna poprvé v Č. Č. M. 1845 str. 292, ale velmi nesprávně . .	17
19. října.	Odklad sněmu do 27. ledna 1609	180

1609.

28. ledna.	Psaní císařské v příčině neslušných závazkův (Sk. 120) . .	183
	Artikul o náboženství v proposici sněmovní	192
7. února.	Zdání administratora konsistoře dolejší	214
11. "	První resoluci císařská v příčině náboženství stavům daná (Sk. 123)	202
14. "	Replika stavův (Sk. 125)	210
	<i>Allegát:</i> Výpis z desk zemských o vypuštění kompaktát z privilegií zemských	213
21. "	Druhá resoluci císařská stavům v příčině náboženství daná (Sk. 128)	220
27. "	Duplika stavův (Sk. 132)	223
	<i>Allegáty:</i> 1. Pamět o potvrzení konfessi české l. 1575 .	230
	2. Paměti o obnovování konsistoře dolejší	232
	3. Stížnosti stavův podobojích	238
9. březn.	Třetí resoluci císařská. Čtení, které se u Slavaty nalezá, kratší a i jinak v textu svém poněkud jinačí, nežli čtení Skalovo (str. 140)	247
	<i>Allegát:</i> Pamět o tom, co se l. 1562 zběhlo	248
14. "	Triplika stavův, jejíž obsah podán od Skaly (str. 143 až 151). To, co v rukopisech Slavatovských pod záhlavím tripliky se nalezá a od nás na str. 253 podáno, vlastně jest quadruplika, o kteréžto nížeji.	
20. "	Čtvrtá resoluci císařská v Jindřichohradeckém rkpse Slavaty schází: v Lobkovickém položena na místě resoluce třetí.	

Z ní pak v tato slova:

„J. M. Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest tomu, co při J. M. C. páni, rytířstvo, Pražané z obce a vyslaní z jiných měst, ze všech tří stavův království tohoto, pod obojí přijímajících, při J. M. C. ještě žádostivě vyhledávají, milostivě vyrozuměti. A poněvadž se tu veliké a znamenité věci dotýče, která dalšího a pilného uvážení potřebuje, protož J. M. C. toho do jiného sněmu obecného odkládáti ráčí, a tak aby na tento jich, stavův, J. M. C. podaný poslední spis nynějšího času odpověď dána býti měla, toho J. M. C. potřebu uznávati neráčí. Pod tím pak, jak jest se J. M. C. předešle nejednou milostivě zakázati ráčil, že jich, stavův pod obojí přijímajících, vedle přísahy a povinnosti své, a jak jest to hned od počátku šťast-

ného kralování svého učiniti a je milostivě ochraňovati ráčil, ještě i na budoucí časy, jako i stavy pod jednou, mimo o n á l e ž i t o s t utiskovati dopustiti chtíti neráčí. V čemž jiné naděje k J. M. C stavové býti nemají, nýbrž na to se v jistotě, konečně a beze vší pochybnosti bezpečiti mohou. A protož J. M. C. stavův za to milostivě žádati ráčí, aby již k uvažování artikulův, v propositi J. M. C. obsažených, bez dalšího prodlení přistoupili a v tom se vedle milostivé a otcovské důvěrnosti, kterouž J. M. C. k nim, jakožto věrným poddaným svým, míti ráčí, poslušně a povolně ukázali. Actum etc.“

Viz Skalův spis str. 153.

	Strana
21. březn. Quadruplika stavův (Sk. 153)	253
31. „ Poslední resoluci císařská (Sk. 158)	263
1. dubna. Ohrazení se stavův a pozvání ke sjezdu na rathouz novoměstský, ve sněmu prohlášené (Sk. 161)	264
6. „ Mandát císařský, zapovídající stavům, aby se k sjezdu, na rathouz novoměstský položenému, nesjížděli (Sk. 178)	269
11. máje. Omluva stavův, v příčině sjezdu tohoto císaři podaná	279
20. „ Publikován již ode dne 16. máje datovaný mandát císařský, nařizující, aby se stavové na hrad pražský ke sněmu sjeli (Sk. 198)	286
27. „ Proposice o náboženství (Sk. 201)	290
29. „ Přednesení stavův na dotčenou propositi (Sk. 202)	295
1. června. Odpověď císařská (Sk. 203)	296
3. „ Vyjádření se stavův na dotázky v odpovědi císařské obsažené (Sk. 204)	298
5. „ První resoluci císařská na to vyšlá (Sk. 205)	300
16. „ Dekrety Pražanům a universtě v příčině processí na Boží Tělo	308
20. „ Druhá resoluci císařská (Sk. 224)	314
25. června. Přímluva kurfiřta saského k urovnání sporu mezi císařem a pod obojími (Sk. 214)	320
26. „ Třetí resoluci císařská (Sk. 234)	324
23.—26. čv. Omluva stavův p. o., proč na resolucích císařských přestati nemohou (Sk. 235)	325
„ Defensí od stavův p. o. nařízená (Sk. 224)	327
(Omluva i defensí již dne 23. června sepsány, ale teprv 26. byly publikovány.)	
„ Přísaha od direktorův stavům p. o. učiněná (Sk. 233)	339
23.—27. čv. Revers od direktorův stavům p. o. uvedený (Sk. 231)	339
„ Přísaha od stavův p. o. direktorům učiněná (Sk. 233)	340
„ Plnomocenství od stavův pod obojí direktorům dané	340
(Revers a plnomocenství i přísahy dne 23. června byly sepsány, ale teprv 27. u veřejnost podány.)	
29. „ Patenty, od direktorův rozeslané	357
6. červce. Notule reversu, kterýž od nejv. purkrabí direktorům ke ztvrzení byl podán	355
6. červce. Psaní, od direktorův obyvatelům království česk. rozeslané	359
9. „ Majestát stavům pod obojí na svobodné provozování náboženství daný (Sk. 243)	376
— „ Porovnání mezi stranou p. j. a p. o. učiněné (Sk. 243)	392
11. „ Poděkovací spis, jež stavové p. o. za majestát císaři podati se snesli	365
13. „ Psaní direktorův o dosažení majestátu a pozvání stavův do Prahy	371
6. října. Opatření čili amnistia proti nařízené defensí	405

1618.

	Strana
24. máje. List pana Jaroslava B. z Martinic císaři Mathiášovi o vyhození z okna a omluva odchodu z Čech	95
„ Téhož P. Adamovi ze Šternberka o témž předmětu	96
„ Téhož p. Burianovi Švabovi z Chvatliny v příčině opatření Karlštejna	98
23. června. Psaní císaře Mathiáše panu J. B. z Martinic	109
28. „ Přípis téhož ku knížeti bavorskému v příčině pana J. B. z Martinic	110

1619.

14. ledna. List arcikn. Leopolda k panu J. B. z Martinic	111
19. „ Odpověď na to pana z Martinic	112
7. „ Druhý list arcikn. Leopolda témuž	113
26. „ Odpověď na to pana z Martinic	115

1622.

30. máje. Poděkovací psaní pana z Martinic arcikn. Leopoldovi	116
22. červce. Odpověď na to arcikn. Leopolda	117
7. června. List císaře Ferdinanda ku knížeti Karlovi z Liechtenštejna, jímž tomuto pan z Martinic doporučen	118

1628.

13. června. Revers, jež Václav z Roupova od sebe dal	367
7. červce. Perdon Ferdinanda II. témuž daný	368

Přídavek II.

Úředníci l. 1608 a 1609.

Nejv. purkrabí: Adam z Šternberka.
 „ hofmistr: Krištof Popel z Lobkovic.
 „ komorník: Wolf Novohradský z Kolovrat.
 „ sudí: Adam z Waldštejna.
 „ kancléř: Zdeněk Adalb. z Lobkovic.
 Purkrabí Karlštejnští: Vilém Slavata a Kr. Vratislav z Mitrovic.
 Praesident nad appellacemi: Ferdinand z Donína.
 Sudí dvorský: Jan Jiří z Švamberka.
 Nejvyšší písař: Jan z Klenového a z Janovic.
 Podkomoří: Purkhard Točník z Křimic.
 Purkrabě bradecký: Adam Hřán z Harasova.
 „ pražský: Jakub Menšík z Menštejna.
 Místosudí: Zach. Kába z Rybňan.
 Místosudí dvorský: Jindřich z Písnice.
 Místopísař: Bohuslav z Michalovic.
 Hejtman bradu pražského: Diviš Černín z Chudenic.
 „ novoměstský: Vilém z Landštejna.
 „ menšího města: Ctibor T. Žďárský ze Žďáru.
 „ lén německých: Štěp. Jiří z Šternberka.
 Král. hofmistr: Radslav Chynský ze Vchynic.
 „ maršalek: Jaroslav Bořita z Martinic.
 Český puchhalter: Krištof Kober z Koberšperka.

Jména osob a míst

v I. díle.

A.

Adam, posel Martinicův 102, 106.
Aerichalcus Přešticensus Sebast. 237.
Aichstadt 65.
Albrecht, kníže bavorské 65, 94, 109, 114.
Albus a Stellis Joan. 235.
Ambrož, měšťan kutnohorský 233.
Amoli Adeling z Amolštejna Jan 64.
z Anhaltu Kristian 343.
Antonín, arcib. pražský 199.
Arnošt arcikn. 64.
Artofidius Jan 237.
Aschaffenburg 136.
Augšpurk 66, 137.

B.

Baňner v. Panýr.
Bartoš z Loun 233.
Báthori Ondřej 69.
Belvic Kašpar 44, 240.
Benno, vikář arcikn. Leopolda v Pa-sově 116.
Berka Adam 241.
— Kristian 64.
— Václav 240.
— Zbyněk, arcib. pražský 45.
Beřkovský ze Šebířova Mikul. 331, 366.
Betlem Gábor 66, 67, 71—73.
z Biberštejna Karel 230.
Blovský Ondřej 394.
Bočkaj 70.
Boleslav Mladá 39.
Bořek z Miletínka Diviš 233.
Bratři čeští, Jednota Bratrská 39, 42, 43, 201, 204—210, 218, 245, 321, 335.
Bratři plačtívi 37.
Brod český 153.

Broumov 51, 239, 242, 242, 398, 399.
Brno 59.
Bruck nad Murou 63.
z Bubna ml. Jan 330, 354, 394.
Budějovice české 58, 62, 131, 139, 144, 155, 188, 351, 352.
Budovec z Budova Václav 142, 154, 155, 185, 188, 189, 204, 205, 207, 208, 262, 274, 289, 302, 303, 305, 307, 310, 313, 315, 317, 319, 322, 325, 333, 344, 346—355, 358, 362, 373, 380, 394, 399, 412—417, 420—421.
Buquoi hrabě 58, 63, 70, 71, 131, 144.
Busetri Benediks 69.
Bystřice Nová 130.

C.

Cahera Žatecký Havel 236, 383.
Camerarius Joach. 208.
Cecilia Renata arcikněžna 64.
Cochlaeus 237.
Copacius Tom. 293.
Cunstadius Joan. 237.

Č.

Čáslav 152.
Čejka z Olbramovic 177.
od Černé Růže Boleslav 235.
Černín z Chudenic Diviš 177.
Černohorský Perthold 234.
Česka Jan 236, 237.

D.

Dačický Jiřík 240.
Dampír 61, 63, 70, 130, 131.
Diringk Friedr. 240.
z Ditrichštejna kardinál 59, 177.
Dóci 69.
Domažlice 180, 394.

Donawert 137.
 z Donína Achacius 366.
 z Donína Ferdinand 276, 302, 341,
 344, 361—364, 369, 393, 407, 420.
 Drachovius 8.
 z Dražova Martinus 9.
 z Dřevenic Havel 233.
 Duchcov 131, 133.
 Dušník 101.
 Dvorský Jindřich 236, 238.
 — z Hájku Matěj 237.

E.

z Eggenberka 61.
 Erfurt 135.
 Erspach 104.
 Ettink starý 23, 137.

F.

Fabricius Filipp 87, 107, 141, 143.
 Favorita (nynější Theresianum ve
 Vídní) 61.
 Felix Kašpar 306, 316.
 Ferdinand arcikn. 64, 249.
 Ferus (Plachý) Jiřík 5, 7—9.
 Fictumb z Fictum Krišt. 331, 394.
 Filadelfus Mart. 240.
 Filek 69.
 Fiša při Dunaji 60, 71.
 Frankfurt 63, 64, 66, 67, 132, 136.
 Freyburk saský 134.
 Freyszing 104.
 Fridrich falckrabě od Rejna, jalový
 král 43, 67, 132.
 Frockštejn, wachtmistr na Karlštejně
 a služebník Martinicův 99.
 Fugger Jan 65.
 — Otto Hendrich 71, 73.
 z Fürstenberka Vratislav 59.
 Fruwejn z Podolí Martin 331, 394.

G.

Gerstenberger Dr. 319, 346, 360.
 Gerštorf z Gerštorfu Jiřík 331, 344,
 394.
 Gladich Jeronym 12.
 Gottfried, bisk. würzburgský 65.
 Gradec (štyrský) 54, 55, 63, 116.
 de Gradu Joan. 235.
 Gumpoldskirch 73.

H.

Hájek z Libočan Václ. 6, 11.
 Hanuš (Hanus) Jiřík 293.

z Harrachu kardinál 390.
 Hatvany Štěpán 68.
 Havel Br. Mikulášec 38.
 Havel v. Cahera.
 Hegemieller 111.
 z Helfenberku Jindř. 237.
 z Herberštejna Adam 60.
 — Bernard 65.
 Hernalz 61.
 Heydelius Jiřík 192, 196, 197, 277, 333.
 z Hodějovic Přech 409.
 Hodějovský z Hodějovic st. Bernh.
 331, 362, 366, 394.
 z Hodic Jiřík 177.
 Hoffmanová z Libeznice 239.
 Hogae (Hoe) Dr. 129.
 z Hohenensu hrabě 64, 66.
 z Hollochu 63, 72.
 Holýjan Daniel 342.
 Homut z Harasova Jiřík 331, 394.
 Horn (Rohy) 70.
 Hradec Jindřichův 23, 40, 125, 130,
 131, 138, 139.
 z Hradce Adam 40, 241.
 — Jindřich 221.
 — Menhart 233.
 Hradčanský Sam. 11, 12.
 Hrán z Harasova Adam 95.
 Hrob 51.
 Hrušovský, sekretář Slavatův 5, 10.
 Humanay 69, 72.
 Humburk z Humburka Sam. 331,
 362, 394.
 Hus Jan 47, 48, 226, 239, 274, 382,
 387, 388.
 Husinecius Thomas 238.

CH.

Cheb 154.
 Chocenský Jan 236.
 z Chocny Václ. 234.
 Chomutov 242, 244.
 Chotěbořenus Joans 237.
 Chrudim 306.
 z Chrudimě Martin 234, 383.
 Chynský ze Vchynic Vilém 78.
 — Oldřich 72, 82, 83.
 — Radslav 331, 394.

I.

Istrle Jindř. 73.

J.

Jakub, farář teynský 235.
 Jan arcikn. 64.
 Jan farář teynský 236.

Jan farář od sv. Jiljí 237.
Janek kněz 233.
Jeroným Mr. 48, 239, 387.
Jindřich Mr. 233.
Jiřík Hanuš saský 293.

K.

Kába z Rybňan Zachar. 348, 354, 393.
Kadaň 155, 188.
Karel arcikn. otec Ferd. II. 54, 249.
Karel arc. biskup vratislavský 64, 308.
Kaplíř ze Sulevic Kašp. 177, 241.
— ze Sulevic Pavel 82.
Karlštejn 95, 99, 107, 170, 173, 380,
402, 404, 410.
Khevenhiller hr. 124.
Kladsko 204.
Klatové 394.
Klatovský Mart. 236, 237.
z Klenového a z Janovic Jan 177,
184—186, 190, 276, 302, 345, 393,
407, 420, 421.
Kober k Koberšperka Křišt. 195, 196,
331, 394.
Kochan z Prachové Valentin 331,
346, 362, 366, 394.
Kolinský Jan 237, 238.
Kolona z Felzu Leonhart 72, 330,
354, 362, 394.
z Kolovrat Hendrich 4, 7, 8, 10.
— Novohradský Wolf 177.
Koralek z Těšína Dan. 331, 366, 394.
Korambus Václ. 235.
Kostka z Postupic Vil. 233.
Košice 69.
Kotva z Freyfeldu Jan Ctibor 88—93,
100, 106.
Kremž 61.
Krocín z Drahobejle Jan 348.
Krumlov český 58, 144.
Kunigsberk 240.
Kunrad, arcib. pražský 382.
Kurz z Senftenau Maxm. 105, 106.
Kurzpach z Trachmberku Hendr. 230.

L.

z Lamberka Karel, arcib. pražský
200, 219, 244.
Landshut 101, 111.
z Landštejna Vilém 177, 273, 393.
Lang Jan Fridr. 240.
— Tomáš 394.
Lechner z Leberstátu (? Bibrštejna)
Jiřík 394.
z Leichtenberka (Licht.) lantkrabě 372,
406.

Leonhard Šebest. 11.
Leopold arcikn. 64, 70, 73, 111—113,
115, 117, 301, 302.
Leskovec z Leskovce Jan 230, 237.
Líbeznice 239.
Libochovice 133.
z Lichtenštejna Kare 118, 119, 177
— Max. 71, 73.
Linhart z Neyenperka Adam 206, 293,
331, 344, 348, 394.
Lípa 241.
Lipsko 135.
Litomyšlský Václ. 235, 237.
Litvín z Řičan Jan 82, 331, 394.
z Lobkovic Hasištejnský Bohuslav
Felix 230.
z Lobkovic Jiří 239.
— Křištof 177.
— Ladislav 59, 241.
— Polyxena, roz. z Pernštejna 89—
92, 108.
— Vilém 82, 241, 242, 331, 394.
— Zdeněk Adalbert, nejv. kancléř
40, 44, 47, 64, 96, 98, 144, 151,
170, 177, 186, 198, 210, 213, 253,
270, 302—306, 310, 338, 360, 361,
370, 374, 381, 396, 403, 404, 423.
Loketsko 203, 344.
Lucinus, bisk. sanctuar. 235.
Lukavský Jan 407, 412, 420.
z Lumba Václ. 235.
Luther Martin 208.

M.

Macer Jan 236.
Magrle z Sobíšku Václav 291, 331,
344, 346, 359, 362, 394.
z Mansfeldu Pamhart hrabě 63.
Maria Anna arcikn. a vévod. bavor-
ská 5, 64.
Martin, arcib. pražský 199, 241.
z Martinic Ferd. Leopold 116.
— Jaroslav Bořita 3 sld., 14, 75, 81—
119, 150, 170, 198, 239, 302, 338,
374, 381, 396, 403—405, 407, 411
—413, 423.
z Martinic Jiří 240.
— Jiří Adam 3, 5, 7, 12, 116.
— Johanna Eva 111.
— Maria Eusebia, roz. ze Šternberka
91, 107.
Mauerspürk 104.
Maximilian bavorský 65, 105.
Matheides Jan 293.
Medling u Vídně 73.
z Meggau Ferd. 71.

Melanchton Fil. 208.
 Mělnický Martin 238.
 Mencilus Jan 371.
 Menší (Menšík) z Menštejna Jakub 346.
 Merode hrabě 63.
 z Michalovic Bohuslav 293, 331, 344, 346, 376, 394.
 — Smil 64.
 Michna Pavel 107, 371.
 Mikuláš farář od P. Marie in lacu 236.
 Mikulášenci 37.
 Miller Jan a Petr 275.
 Millinus Jan Garsia, kard. 178.
 Míšeň 134.
 Mnichov 66, 105, 109, 111, 114, 137.
 Mohuč 63.
 Most 242.
 z Mondtfortu Kateřina, provdaná z Hradce 137.
 Mystopol Jan 237, 238.
 z Mýta Vaněk 234, 383.

N.

Nancy, bisk. Vídenský 237.
 Nepete Petr 69.
 z Neuburku falckr. 65.
 Neuhausel (Nové zámky) 69.
 Newkirchel (bavor.) 109.
 Nigrin Matouš 293, 294.
 z Nostic 7.
 Notthaft Vil. 114.
 Nové Město Víd. 72.

O.

Ogniaty 62.
 Oldřich z Čáslavě 233.
 Olomúc 59.
 Ondřej ze Sušice 233.
 Opava 308.
 Orinus a Chocemic 237.
 Otta z Losu Jindř. 331, 348, 394.
 Ounhošťský Václ. 236.

P.

Palanka 69.
 Pálfi Pavel 65.
 — Štěpán 72.
 Panýr (Banner) 369.
 Pasov 73, 111, 116, 118, 136, 137.
 Pavel měšť. pražský 233.
 — farář od sv. Jiljí 233.
 Pecinov 38.

Pecinovští bratři 37.
 Peczer Martin 208.
 Peldřimov 131.
 Pergkar z Častolovic J. 177, 331, 394.
 z Pernštejna Jan 236, 237.
 — Vratislav 241.
 Peteršberk (vlastně Petersdorf č. Perchtoldsdorf blíž Liesinga u Vídně) 73.
 z Pettinka Zigm. 116.
 Písecký Jan 236.
 — Jiřík 236.
 — Václav 237.
 z Písnice Jindřich 239.
 — Vil. Fr. 393.
 Plasy 94, 100, 106.
 Plesnivec Daniel 238.
 Plezský Václav 239.
 Plzeň 155, 188, 351, 352.
 z Plzně Prokop 233, 234.
 Polmar Jan 233.
 Ponson Fabius 107.
 Popel Václ. 235.
 Prachatický Křišťan 234.
 Prakšický ze Zástřizl J. Z. 177.
 Prešpurk 72.
 Přeštický Kulata Jan 235, 236.
 Příbram Jan 234.
 Ptáček z Pirkštejna Hynek 233.
 Puchomír Krist. 60.

R.

Ragócy 72.
 Rál Abrah. 69.
 Ratlich z Alberndorfu 177.
 Redaj Ondřej 69, 70.
 Řehovec Václ. 233.
 Rejfenberk 62.
 Rejnwaldt Hans Jak. 65.
 Retz 70.
 Řezno 104.
 z Řičan Pavel 373.
 Řičanský z Řičan 237.
 Roari Petr 69.
 z Rokycan Jan 233—235, 383.
 Roth Ferenc 69.
 Rottenburk 65.
 z Roupova Vilém 177, 331, 358, 362, 366—369, 394.
 Rožďalovský Mesticus Václ. 235.
 z Rožumberka Petr Vok 237, 330, 384.
 — Vilém 241, 384.
 Rudolfstadt 63.
 Rudrer z Rudenberku Severin 394.
 Rumpf 125.

S.

Salcburk 66.
 Santillir Gebhard 61 sld.
 Santinus Martin 89, 91, 92.
 Scato Severin 119.
 Sedlčanský Daniel 240.
 Severin ze Severinu Jan 394.
 Sezima z Sezimova Ústí Jan 177,
 271, 330, 358, 394.
 Siget 69.
 Slavata Adam 5.
 — Diviš 237.
 — Vilém 1—32, 75, 81—91, 119—
 141, 147, 150, 170, 177, 198, 302,
 338, 374, 381, 396, 403, 404, 407,
 410—413, 417, 420—423.
 Slavatova Lucie Otilie, roz. z Hrad-
 ce 91.
 Slezští poslové 307, 313.
 Slovanský klášter 239.
 z Smiřic Albrecht 82.
 — Jaroslav 230, 237, 238, 240, 241.
 — Sigm. 238.
 Soběslavský Tomáš 219.
 Sokol Mikuláš 233.
 Soliman 67.
 Starý Bohuslav 237.
 Strahov 239.
 Straka Sedlčanský Jan 237.
 Stříbrský Holub Jak. 234, 383.
 Strolendorf 7.
 z Sulcu hrabě 353.
 z Sušice Václ. 233.

Š.

Šlik Joachim Ondřej 9, 160, 161, 177,
 252, 261, 294, 298, 312, 331, 348,
 394.
 Šneller z Častolovic Tob. 348.
 Španihelský posel 353.
 Španovský z Lisova Mich. 35, 230.
 Štampach Mat. 240, 331, 346, 359.
 Štauder 71.
 ze Šternberka Adam, nejvyšší pur-
 krabě 58, 93, 96, 133, 135, 147, 162,
 171, 177, 186—198, 213, 243, 251
 — 262, 271, 276, 285, 290—292, 295
 — 300, 302—305, 310—327, 333,
 344—355, 359, 361, 363, 370, 375,
 393, 399, 406, 400, 419.
 ze Šternberka Maria Maximiliana,
 roz. z Vys. Czoleru 108, 134.
 ze Šternberka Štefan Jiří 154, 155,

160, 161, 186, 189, 191, 193—197,
 201—207, 213, 222, 250—253, 257,
 259—262, 294, 318, 333, 344, 348.
 ze Šternberka Holický Zdeněk 234.
 Štraubink 109.
 Štubenthor 62.
 Šturm Václ. 8, 9.
 Schutzinger Vil. 109.
 Šuda Eliáš 297.
 Šváb z Chvatliny Burian 98.
 z Švamberka J. Jiří 177, 330, 344,
 394.
 Švandorf 60.
 Schwartzenhof 103.
 Švenda Markvart 114, 116.
 Šveryn Jan 348.
 Švihovský z Ryzmberka Theob. 330,
 394.
 ze Švihova a Ryzmberka Půta 221.

T.

Táborský Václ. 235.
 Tachov 101.
 z Talmberka 237.
 — Fridrich 5, 10.
 z Techenic Joachim 306, 316.
 Toleč 138, 139.
 Teplice 131.
 Těšínský kníže 65.
 Teyn kostel 159, 166, 234.
 Thold Mates a Jakub (z Broumova)
 242.
 Thomasoni Petr 89, 90, 92, 93, 102,
 103, 106 (barvíř = barbiero = la-
 zebník.)
 Thonradl Ondř. 61 sld.
 Tilli hr. Tscherklaes 105, 106.
 Točník z Křimic Purkhart 44, 177,
 341, 345, 362—364, 393, 420.
 Török István 69.
 Trautmannsdorf 64.
 Trčka Burian 230, 237, 248.
 — Jan Rudolf 161, 318.
 Třeboň 63, 139.
 Třeboňský Vavř. 235, 236.
 Trevinnius Melch. 92.
 Trojan Nigellus z Oskořiny 11.
 Tuchlovice 94.
 Turecký posel v Praze 94.
 z Turnu Hendrich Mates 3, 4, 43,
 59—63, 72—81, 84, 86, 91, 107,
 140, 141, 144, 146—148, 150 sld.,
 190, 207, 246, 302, 317, 318, 330,
 337, 344, 368, 394, 423.
 z Tyffenbachu Rudolf 71.

U.

Ungnad David 142.
 Ůnhošťský v. Ounhošťský.

V. W.

Václav, administiator 47, 239.
 — kazatel v Litoměřicích 236.
 — farář od sv. Mikuláše v Praze 233, 235.
 Vančura z Řehnic Jiří 331, 359, 362, 394.
 Vanecký z Jemničky V. 177.
 Vasmucius Jiřík 94.
 Watinger 9.
 Weber 60
 Věničkovský 6, 10, 11.
 z Waldštejna Adam 147, 148, 177, 276, 302, 345, 393, 394, 417, 420, 421.
 — Albrecht, Fridländer 3, 71, 76, 80, 119, 140.
 — Jan 224, 230, 237, 241, 248.
 — Jindřich 237, 248.
 — Vilém Št. 287.
 z Wartmberka Alžběta 241.
 — Jan 236, 237.
 — Karel 331, 346, 366, 371, 394, 406, 407, 409.
 Vejda Zachar. 102, 106.
 Weithausen 103.
 Velvar Jan 233.
 Vergerius Wolfgang 208.
 ze Vchynic v. Chynský.
 Vilém bavorský 66, 109, 114.
 Vídeň 60—63, 72, 125.
 z Vidovle Jan 238.
 Vít, kněz z Kutné Hory 233.

Wittemberský ze Sudetů Jiřík 238.
 z Vlašimě Jan 235.
 Vlašimský Tomáš 236.
 Vodňanský z Vračova Nathan. 331, 394.
 Wolfgang Vilém falckrabě 65.
 z Vopočina Jan 235.
 Voprcha z Vračova A. 331, 359, 394
 Vratislav z Mitrovic Krištof 177. -
 — — Václav 331.
 z Vřesovic Šebestian 230.
 — Václav 35, 230.
 Würzburg 65, 136.
 Vyšehrad 239.
 z Vysokého Czolera (Hohenzollern)
 Jan Jiří 67.

Z.

Zahrádka Hortensius Jan 237.
 — Sam. 235.
 Zahradecký ze Zahradek Václ. 177.
 Zaječice 240.
 Zajíc z Hazenburku Zbyněk 346, 393, 417, 420, 421.
 — — děkan Vyšehradský 385.
 Zbraslav 239.
 Zdravý Adam 240.
 Zechi (Seči) Georg 69.
 Zelená hora 108.
 Znojmo 70.

Ž.

Žatecký Pavel 235.
 Ždárský ze Žďáru Ctibor Tiburcí 177, 346, 393, 407, 412, 420.
 z Želiva Jan 234.
 z Žerotína Karel 153, 177.
 Žižka 382.